Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	F. Hvass.
Titel | Title:	Samling af Meddelelser om Personer og Familier af Navnet Hvas
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1-2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt hos J.H. Schultz, 1861-1977
Fysiske størrelse | Physical extent:	6 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130017165810

Samling af Meddelelser

om

Personer og Familier af Navnet Hvas.

Første Del.

Erik Christian Grave Hvas

og hans

Descendenter.

Af

F. Hvasf.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

1861.

DET STORE KONGELIGE
BIBLIOTHEK

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Navnet Hvas bæres og har været baaret af flere Familier her i Landet, hvis indbyrdes Forbindelse eller Selvstændighed hidtil ikke har været tilstrækkeligt oplyst. Udentvivl har Navnet ogsaa været ført af Personer, der uden nogen Hjemmel have optaget det og igjen overleveret det til deres Efterkommere. Saavel af Interesse for Navnet i Almindelighed, som for at bringe Klarhed tilveie om i hvor mange Slægter Bærerne af Navnet dele sig, og da tillige ogsaa for at vinde et nøie Kjendskab til min egen Slægt, har jeg i et Par Aar gjort mig Umage for at samle Alt, hvad der kunde tjene til Oplysning om de forskjellige Personer af Navnet og deres indbyrdes Slægtskab. Jeg er langtfra færdig, men haaber, at det dog engang skal lykkes mig at faae samlet, hvad der med de Midler, der staae til min Raadighed, kan samles. Det er da min Hensigt at meddele Resultatet igjennem et trykt Manuskript.

Foreløbig har jeg imidlertid troet at burde meddele et til Nutiden gaaende Afsnit af hvad jeg har paa rede Haand om den Slægt, hvortil jeg selv hører. Vel er det just ikke at begynde forfra, og heller ikke er dette Afsnit, som jeg har dristet mig til at kalde første Del af den hele Samling, noget afsluttet Hele, idet der mangler to Ascendenter af Erik Hvas med de fra dem nedstigende Linier. Men paa Grund af den liden

Tid, jeg har havt tilovers til dette Arbeide, har jeg betragtet det som en Lettelse at have Noget fra Haanden, især dette Afsnit, som jeg af let forklarlige Grunde har behandlet med temmelig Udførlighed; jeg har desuden troet, at det vilde have Interesse for de Nulevende af Familien uden lang Tøven at komme i Besiddelse af dette Manuskript, der oplyser adskillige Begivenheder og Tidsbestemmelser, som have øieblikkelig Værd, og i det Hele gjenkalder Erindringen om en Tid, hvis Minder for en stor Del endnu leve igjennem mundtlig Overleverelse. Disse Hensyn have bestemt mig til allerede nu at lade dette Brudstykke trykke.

Idet jeg udsender det, maa jeg imidlertid henvende den Bemærkning til alle dem, der udenfor Familien maatte komme til at læse det, at det meget langtfra har været min Mening, at de Personer, jeg har omhandlet, skulde have indtaget en saadan Stilling i Samfundet eller udmærket sig paa en saadan Maade, at jeg deri kunde finde nogen Berettigelse til at udgive deres Biografier. Hvis Nogen vilde lægge en saadan Opfattelse til Grund for mit Arbeide, vilde det være at betragte det paa en meget urigtig Maade. Det er blevet til alene med det Formaal for Øie, at tjene til Underretning for Familien selv, og det er, hvorvel det ligger i Sagens Natur, at det ogsaa vil komme i fremmede Hænder, dog ingenlunde bestemt for Offentligheden. Dette er saa langt fra Tilfældet, at det endog, hvilket jeg antager ikke vil forundre Nogen, er skrevet, som om det kun var henvendt til Familien selv.

For ikke at besvære Læsningen af selve Texten, vil der findes tilføiet som „Bilage“ nogle Breve, Stamtavler og andre Oplysninger, som kunne være af Interesse for den, der maatte ville gjøre sig mere fortrolig med de Forhold, hvorunder de Paagjældende have levet. Ligeledes er overalt tilføiet, af hvilken Kilde de forskjellige Meddelelser ere øste. En saadan Tilføielse har jeg anseet for meget vigtig. Derved er der aabnet Mulighed for at Andre, hvis de ønske det, kunne forfølge et vist bestemt Punkt nærmere, ligesom ogsaa paa denne Maade Feil-

tagelser kunne berigtiges, hvis de imod Forventning skulde være indløbne.

At de fleste af de Bilage, der have Authenticitet, ere trykte ordret, eller for at sige det endnu tydeligere, bogstavret, vil let falde i Øinene. Dog turde det bemærkes, at det lange ſ i Ord med latinsk Skrift ikke har kunnet gjengives af Mangel paa de dertil fornødne Typer.

Det, navnlig i Noterne, hyppigt forekommende J. R. betegner Jydske Registre, der indtil 1748 inklusive findes i Geheimearkivet og efter den Tid i Justitsministeriets Arkiv eller rettere det gamle Kancelliarkiv. Et Aktstykke, til hvilket J. R. er opgivet som Kilde, vil altid, naar ellers intet Særligt er bemærket, findes i Bindet for det Aar, fra hvilket Aktstykket er dateret, og opledes da ved Hjelp af det tilføiede Folium og Nummer. De Henvisninger, der findes til Kancelliets eller Justitsministeriets Journaler, Registranter eller Kopibøger ere forstaaelige for Enhver, der er vant til at færdes med disse Gjenstande, og behøve ikke nærmere Forklaring. Den oftere citerede Distinktionsprotokol, der findes i Konsistoriums-Arkiv, er en Protokol over dem, der have taget theologisk Examen. Det ældste Bind omfatter Tidsrummet 1707—1754. Universitetsmatriklen, hvortil der ligeledes oftere er henviist, er en Fortegnelse over dem, der ere blevne immatrikulerede som Studenter ved Universitetet; den indeholder ogsaa Baccalaurei og Doctores m. v. Det ældste Bind fattes destoværre. Bindet Nr. 2 omfatter Tidsrummet 1611—1667, Nr. 3 1667—1740, Nr. 4 1740—1829. Til en mere udførlig Beskrivelse af disse Kilder er her ikke Leilighed.

Og leverer jeg da hermed mit lille Arbeide i mine Slægtninges Hænder. Det vilde være mig inderlig kjært, om Nogen af den Slægt, der skal afløse den nulevende, maatte finde sig opfordret til at nedtegne Familiens Begivenheder for at levere dem som en Fortsættelse af det nærværende Arbeide til Efterkommerne. Jo mere de Baand og Minder holdes i Ære, der knytte den ene Slægtfølge til den anden, desto mere ville udentvivl ogsaa Familiens enkelte Medlemmer finde en Tilfreds-

stillelse ved at tilhøre Slægten, og en desto større Opfordring ville de udentvivl ogsaa finde til at bevare dens Ære og forøge dens Anseelse og igjennem den deres egen. Vi, der nu udgjøre dens Medlemmer, vilde have været meget taknemlige, om vore Forfædre havde efterladt os en Optegnelse om deres Familieforbindelser og Nedstammelse. Lad dette være en Opfordring for vore Efterfølgere til ikke at glemme, hvad der paahviler dem.

Kjøbenhavn i Mai 1861.

F. Hvasf.

Indhold.

	Pag.	Bilag.	Nr.
Erik Christian Grave Hvas. Anna Mariche Hee. Villum Schmidt.	1—5	A.	1—3
I. Christen Hee Hwass. Christiane Jacobine Simon. Christian Hwass.	6—17	B.	4—11
II. Anna Elisabeth Hvas. Andreas Munchardt Hopp.	18—19	C.	12—14
III. Karen Hvas. Peder Borup og Lars Jacob Ploug.	19—21		
IV. Anders Hvass. Gjertrud Hedevig Hopp og Sophie Cathrine Tyssel.	22—26	D.	15—17
Anders Hvass's Descendents.	26—30		
V. Hedevig Sabine Hvas. Hans Adolf Brorson.	30—32		
VI. Frantz Hwass. Ellen Cecilie Færch. Thyge Thygesen.	32—46	E.	18-30

	Pag.	Bilag.	Nr.
F. Hwass's Descendents:			
1. Erik Christian Andreas Hvass.	46—49		
Johanne Margrethe Neergaard.			
3. Maren Laurence Hwass.	49—50		
Ludvig Christian Rosenbeck.			
3. Anders Nicolai Hvass.	51—56	F.	31—33
Kirstine Dorothea Schmidt.			
Anders Nicolai Hvass's Descendents.	56—60	G.	34—36
4. Marcus Pauli Hvass.	60—67	H.	37—38
Eline Margrethe Wandel.			
VII. Thomas Hvass.	67—69		
Ida Amalie Barfod.			
Ane Mette Lassen.			
Marie Kirstine Møller.			
De nulevende mandlige Descendenter af Erik Christian Grave Hvas, samt Familiens Navn og dens Mærke.	70—72		

Erik Christian Grave Hvas,
hans Hustru
Anna Mariche Hee
og dennes anden Mand,
Villum el. Vilhelm Schmidt.

Erik Christian Grave Hvas er født d. 29 Septb. 1701[1] i Serup (Hids Herred, Aarhus Stift) af Forældrene Anders Hvas, Sognepræst til Serup og Lemming, Provst i Hids Herred, og Anna Elisabeth Rhodius. Han nød privat Undervisning i Hjemmet indtil han, henved 18 Aar gammel, blev privat dimitteret af sin Morbroder, Mag. Jørgen Rhodius, Rektor ved Aarhus Latinskole. Han deponerede d. 27 Juli 1719[2] og tog efter tvende Aars Ophold ved Universitetet, som han ikke synes at have betragtet som heldbringende for sin Udvikling[3], Attestats d. 12 Okt. 1722 med Haud.

---

1 Kallske Mskr. saml. p. det Kgl. Bibl. No. 495 f. 264 b., og en Extr. af Distinktionsprotokollen, der findes ved hans Kaldsbrev til Søndberg og Odby. Navnene Erik Christian Grave har han efter Biskop Erik Grave i Aarhus og dennes Søn Christian, Sognepræst til Hinge og Vinderslev. Det Nærmere herom skal ved anden Leilighed blive meddelt. Det fulde Navn findes i Distinktionsprotokollen; derimod skrev han sig selv kun „Eric Christian Hvas". Han er i daglig Tale bleven kaldet Erik; thi hans Sønner Anders, Frantz og Thomas føiede ved flere Leiligheder et „Erichsen" til deres Fornavn.

2 Universitetsmatriklen.

3 Jfr. A. l. „detenuitqve per biennii spatium inter vana Musarum sacra. Præstitis autem præstandis - - ultimum vale dixit huic Almæ matri".

contemn.; til Dimiss. erholdt han Haud. illaud.[4]. Efter at han havde „opholdt sig hos Got folk for at tjene sit Brød, og sidst paa et Sted i 6 Aar“[5], blev han d. 4 Juli 1729 kaldet til Sognepræst for Søndberg og Odby Menigheder paa Thyholm (Aalborg Stift), og derefter d. 10 Juli 1730[6] gift med Anna Mariche Hee, Datter af hans Formand Christen Hee og Karen Knudsdatter Skytte. Med hende havde han 7 Børn, Christen Hee, Anna Elisabeth, Karen, Anders, Hedevig Sabine, Frantz og Thomas. Han modtog hæderlige Vidnesbyrd om sin Embedsførelse af Biskopperne Thestrup, Mumme og Brorson ved deres Visitatser, men synes, endnu kun i en Alder af henved 40 Aar, at have lidt af et nedbrudt Helbred[7]. Han døde kun henved 42 Aar gammel, og blev begravet d. 19 Juli 1743[8].

Anna Mariche Hee, hans Enke, forblev ifølge Bevilling hensiddende i uskiftet Bo[9], uden Tvivl i et Enkesæde i Søndberg[10]. Hendes Vilkaar vare vistnok smaa, skjøndt det sees, at hun var i Besiddelse af lidt Formue[11], og det har sandsynligvis kostet hende

---

4 Jfr. Distinktionsprotokollen i Konsist. Ark. og den i Note 1 omtalte Extr.

5 Hans egne Ord i Ansøgningen om Embedet, der findes som Bilag til Kaldsbrevet i J. R. f. 662 No. 124. Jfr. A 1.

6 A 2 „ipso nuptiarum die“.

7 Jfr. A 2 „sanitatem ipsi Ægrotanti - - animitus voveo“.

8 Søndberg Kirkebog. Erik Hvas opførte 1733 Stuehuset i Søndberg Præstegaard; det stod dog kun til 1768, da det blev nedbrudt. Afbildning af dette Stuehus med Grundrids af samme findes endnu i Præstegaarden.

9 Bev. af 23 Aug. 1743, J. R. f. 132 No. 229. Skiftet sluttedes d. 16 Novb. 1757 (sees af et Brev dat. 3 April 1758 fra Thomas Christensen Hee, Præst i Borup, til hans Søstersøn Frantz Hwass) altsaa rimeligvis paabegyndt umiddelbart før Ægteskabet med Pastor Schmidt, 1754.

10 I Snedsted Kirkebog, Degnens Kopi, nævnes 1754 som Fadder hos en Fæster under Dland „Mad. Hvas i Sønberre og hendes Datter Sabine“. Vielsen til Pastor Schmidt fandt Sted i Søndberg Kirke.

11 I Brevet Not. 9 er den Broderlod, der tilfaldt Frantz Hwass i Fædrenearv, opgivet til 107 Rd. 2 Mk. $11^{9}/_{11}$ Sk. Fire Broderlodder, tre Søsterlodder, Enkens Broderlod og hendes Halvdel af Boet vil tilsammen udgjøre omtrent 1400 Rdl., der altsaa er den Formue, som, efter at hun havde siddet

ikke liden Møie at opdrage sine 7 Børn. Da hendes ældste Søn alt var i en Alder af 23 Aar og hendes yngste Søn omtrent 13 Aar, indgik hun, efter elleve Aars Enkestand d. 5 Novb. 1754 nyt Ægteskab med Villum Schmidt, Sognepræst til Snedsted (Hassing Herred, Aalborg. Stift). Han var dengang i en Alder af 55—56 Aar, hun vistnok noget yngre.[12] Af dette Ægteskab var ingen Børn. Schmidt levede i smaa Kaar og var svagelig, saa at dette Giftermaal, efterat hendes Børn næsten vare voxne og hun selv og Schmidt i en saa fremrykket Alder, ikke godt lader sig forklare, med mindre Man vil lægge Vægten paa, at han trængte til Pleie og hun i sin Ensomhed til en kjærlig Omgang.

Vilhelm eller Villum Schmidt, (saaledes skrev han selv sit Navn) Stedfader til de syv Søskende fra Søndberg Præstegaard, er født i Roesholm Præstegaard (hjemmedøbt d. 8 Marts 1699, i Kirken d. 15 Mai s. A.)[13] af Forældrene Mag. Vilhelm Schmidt, Præst til Harring og Stagstrup (Hassing Herred), død 1708, og Else Johansdatter Asch, begravet d. 3 Marts 1741, 71 Aar gl.[14] Det antages, at han i længere Tid har været Kapellan hos Mag. Holger Sørensen Schandorph i Snedsted, der døde 1736 og hvis

---

11 Aar Enke og opdraget 7 Børn, kom til Deling paa Skiftet; det er da rimeligt at Boet ved Hvas's Død var mere velhavende.

12 Lengnick i sin Stamtavle over Familien Hee siger, at hun er født 1695, hvilket Aarstal formentlig er taget efter Giessings Jubellærere, 3 D. P. 272 Tab. III. Hun skulde altsaa have været i en Alder af 35 Aar, da hun 1730 giftede sig med Hvas, og hendes yngste Barn skulde have været født, da hun var i en Alder af 46 Aar. Hun skulde som Følge heraf, da hun blev gift med Pastor Schmidt, have været 59 Aar, altsaa 4 a 5 Aar ældre end han. Muligheden heraf tør vel ikke benægtes; men det Hele synes mindre sandsynligt. Lengnick kalder hende ogsaa Anna Marie, medens hendes Navn i Virkeligheden var Anna Mariche. Jfr. iøvrigt i det Hele om Familien Hee. A 3.

13 Harring Kirkebog.

14 Meddelt, formentlig efter Harring Kirkebog, af Pastor N. Hansen til Snedsted og Nørhaa, hvis Velvillie jeg ogsaa skylder Meddelelserne af Snedsted Kirkebog og flere andre Oplysninger.

Eftermand han blev[15]. Han var første Gang gift med Hedevig eller Helvig Ulsøe, der var en Datter af Krigsraad Ulsøe og havde været gift to Gange iforveien.[16] Hun døde 55 Aar gl., 1754, begravet 23 Marts s. A. paa Snedsted Kirkegaard.[17] Om der var Børn af dette Ægteskab vides ikke. Samme Aar hans første Kone var død, blev han, d. 5 Novb. 1754, i Søndberg Kirke viet til Anna Mariche Hee, Hvas's Enke.

Det er ovenfor nævnt, at hans Helbred var svageligt. Han havde havt det Uheld paa en Reise til sin Svigerfader, Krigsraad Ulsøe, at faae sine Been slaaede over af sine Heste. Siden kom han sig vel saavidt, at han kunde forrette sin Embedsgjerning; men han var dog ikke helbredet og maatte i 1759 antage sin Stedsøn, Anders Hvass, som Kapellan. Efter den Tid forværredes hans Tilstand. Han kom ikke mere i Kirken og kunde ikke længere befatte sig med sit Embede. Han afstod derfor Kaldet, hvis Indtægter vare smaa og udgjorde omtrent 200 Rdl. om Aaret, til sin Stedsøn, Anders Hvass, mod at denne gav ham frit Ophold i Præstegaarden og aarlig 100 Rdl., eller Halvdelen af Kaldets Indtægter.[18] Det var altsaa just ikke under heldige ydre Vilkaar, at han tilbragte sin Alderdoms Dage. Men han synes at have funden Erstatning i Familielivet. Han omtaler smukt sin anden Hustru

---

15 „Vilhelm Vilhelmsen Smith, Kaldsbrev til Snedsted, naar den nuværende Sognepræst, Holger Sørensen Schandorff, døer eller Kaldet paa anden Maade ledigt vorder" 3 Decb. 1734. J. R f. 403 No. 220.

16 Nørhaa Kirkebog: 17 Juni 1746 Fad. i Nørhaa Kirke: „Mad. H. S. Ulsøe, Hr. Schmidtes i Snedsted". Hendes to første Mænd vare: Peder Hammer, Sognepræst til Øster og Vester Hassing † 1716, og Søren Hortulan, P. Hammers Efterfølger. Kallske Manuskriptsaml. Nr. 495 f. 150. Dog paatrænger sig den Bemærkning, at hun altsaa kun var 17 Aar, da hendes første Mand døde.

17 Snedsted Kirkebog, Degnens Exemplar, der først begynder 1749; den af Anders Hvass førte Kirkebog begynder 1760. Ældre ministerielle Optegnelser ved Embedet haves ikke.

18 Jfr. i det Hele D 15.

og han siger om sine Stedbørn, at de alle i hans Alderdom og Svaghed havde været ham til besynderlig Hjelp ved deres kjærlige Omgang.[19] I hans Hus endte ogsaa hans anden Hustrues Moder, den gamle Karen Knudsdatter Skytte, sine Dage. Hun er efter al Rimelighed forbleven i Søndberg Præstegaard hos sin Datter Anna Mariche, da denne blev gift med Hvas. Efter som Bedstemoder at have seet den talrige Børneflok voxe op om Datteren og dennes Mand at blive bortkaldt, er hun fulgt med Datteren til dennes nye Hjem i Snedsted, hvor hun døde, 82 Aar gl., og blev begravet paa Snedsted Kirkegaard d. 8 Januar 1756.[20] Til Familiekredsen i Snedsted Præstegaard hørte dog naturligvis fremfor Alle den unge Præstefamilie, Anders Hvass, hans Hustru og deres Børn. Schmidt oplevede at see fire af disse fødes, og døde 70 Aar gl.; han blev den 10 Juli 1769 begravet paa Snedsted Kirkegaard.[21] Hans Hustrue, Anne Mariche, overlevede ham og døde formentlig 1776 [22].

---

19 D 15 c.

20 Snedsted Kirkebog, Degnens Expl.

21 D 17.

22 Hverken Nors eller Snedsted Kirkebøger indeholde nogen Angivelse om hendes Død; men i Anders Hvass's Ansøgning om Nors og Tved, D. 16 a., hedder det, at han „der (i Snedsted) i 14 Aar underholdt sine Forældre, som vare gamle affældige og fattige Præstefolk der paa Stædet". Da A. Hvass overtog Kaldet 1762 og W. Schmidt døde allerede 1769, maae disse 14 Aar sigte til hans Moder, der altsaa er død 1776. Det er vist at hun var død 1784 (ifølge en Optegnelse i min Besiddelse angaaende Delingen af Prof. Christen Hees efterladte Formue mellem hans afdøde Søster, Anne Mariche Hee's efterladte 7 Børn; dat. Vaisenhuset 15 Mai 1784).

I.

Christen Hee Hwass,
hans Hustru
Christiane Jacobine Simon,
og deres Søn
Christian Hwass.

Christen Hee Hwass var den Ældste af Børnene i Søndberg Præstegaard og fødtes sammesteds d. 24 April 1731[1]. Han deponerede fra Randers Skole d. 28 Juli 1747[2], og tog d. 13 Marts 1755 theologisk Attestats med Haud illaud.[3] Han har derefter rimeligvis privatiseret som Lærer eller syslet med litterære Ting; det fremgaaer i alt Fald af hans egne senere Ytringer, at han allerede meget tidlig har begyndt at arbeide paa den Udgave af Tycho Brahes samlede Værker, som senere i saa høi Grad beskjæftigede ham. Det blev ogsaa i disse Aar, uden at Tidspunktet herfor bestemt kan opgives, betroet ham at undervise Brødrene Ancher, om dem alle, eller kun de ældste, skal lades usagt. Disse Brødre, af hvilke Bernt og Peder senere indtoge en saa fremragende Stilling, Bernt som Norges rigeste og driftigste Kjøbmand og Jernværkseier, Peder som Statsminister, vare Sønner af Justitsraad Christian Ancher, Chef for et Handelshus i Christiania, der Intet sparede paa Sønnernes Opdragelse og Dannelse. Det tør antages, at idetmindste den ældste, Bernt, i eet Aar nød Veiledning af Hwass, ligesom det er vist, at idetmindste han under Hwass's Opsigt foretog en længere Udenlandsreise, som det siges, gjennem

---

1 A 2.
2 Universitetsmatriklen.
3 Distinktionsprotokolleu i Konsistoriets Arkiv.

Sverige, Tyskland, Italien, Frankrig og England, hvilken Reise angives at være endt i 1767[4]. Da Hwass paa denne sin Uden=

---

4 Justitsraad Christian Ancher, Kjøbmand i Christiania, død 1765, havde fire Sønner:

1 Iver, f. 1745, død 1772 ugift. 2 Bernt eller Bernhard, f. 1746, død 1805 i Kjøbenhavn. Han var Norges rigeste og driftigste Kjøbmand og blev 14 Januar 1778 med sine tvende Brødre, Peder og Jess, optagen i den danske Adelstand under Navnet Anker. Han blev Kammerherre, Konferentsraad og Storkors af Dbg. 3 Peder, f. 1749, død 1824, til Bogstad, Statsminister, Serafimeridder etc. 4 Jess, f. 1753, død 1798 i Bath i England, Grosserer i Christiania. Af Stamtavlen over den Ankerske Familie i „Tidsskrift for den norske Personalhistorie" af Bernt Moe, 9de Hefte, Christiania 1846, P. 519.

I samme Tidsskrifts 7de Hefte, Christiania 1845, P. 369, findes i Bernt Ankers Biografi følgende Linier: „I Forening med sine tre Brødre nød han (Bernt Anker) en omhyggelig Privatundervisning; thi Faderen sparede ingen Omkostninger paa sine Sønners Dannelse og var deres sidste Lærer den kundskabsrige Justitsraad Christian Hee Hvas, under hvis Opsigt de først studerede eet Aar ved Kjøbenhavns Universitet og siden reiste udenlands i 5 Aar, igjennem Sverig, Tydskland, Italien, Frankrig og England. Under sit Ophold ved Kjøbenhavns Universitet udmærkede Bernt Anker sig i den Grad, at den gamle Professor J. C. Kall skrev om ham: „Adeo ut majus addat decus civitati nostræ, qvam ex illa reportet". Efterretningen om hans Faders Død traf ham i Neapel 1765. Han vendte 1767 tilbage til Fædrelandet". Hvis Man vil tage disse Yttringer bogstaveligt, skulde alle fire Brødre have nydt Undervisning af Hwass, alle fire under hans Veiledning have studeret eet Aar ved Kjøbenhavns Universitet og alle fire være reiste udenlands under hans Opsigt. At dette nu ikke forholder sig saaledes, er vistnok temmelig tydeligt. Jeg skal blot bemærke, at jeg ved at gjennemgaae Universitetsmatriklen for dette Tidsrum kun har fundet een af Brødrene, nemlig Bernt, anført som Student (Anno 1764 Die 9 Maij civitate academica donatus est nobilissimus Bernhardus Ancher commendatus a Decano Facult. philosoph. ill. Joh. Kallio, qvi testatur Eum etc.) og at den yngste Broder, Jess, i ethvert Fald i 1764 kun var 11 Aar gammel og saaledes ikke har kunnet studere ved Universitetet. Hvis Bernt Ancher virkelig har studeret eet Aar ved Kjøbenhavns Universitet, kan hans Udenlandsreise først være begyndt 1765 (da Efterretningen om hans Faders Død skal have truffen ham i Neapel) og da den endte 1767, kan den i ethvert Fald ikke have varet i 5 Aar. Det er mere sandsynligt, at det Aar, Bernt Ancher og hans Brødre skulle have studeret ved Universitetet, sigter til en Bernt Ancher før hans Optagelse som akademisk Borger af Hwass given

landsreise havde havt Leilighed til at indsamle megen Erfaring i forskjellig Retning og navnlig havde gjort sig bekjendt med fremmede Theatre, blev han efter Katastrofen den 17 Januar 1772 af Hofmarskal Bjelke, der var bleven stillet i Spidsen for Theatervæsenet, benyttet til at lede dette, og han gjorde det saa tilfredsstillende, at han i samme Aar — rimeligvis i Midten af Mai, efter at der var nedsat en Kommission til at reorganisere Theaterforholdene og Entreprenøren Sarti var fratraadt[5] — blev udnævnt til Inspektør ved det Kongelige Theater med en Gage af 800 Rd. I denne Egenskab skulde han, der var en „middelaldrende, sindig

---

privat Undervisning, og den Slutning ligger temmelig nær, at Prof. Kalls rosende Yttring „adeo ut majus addat etc.“ kun er en oratorisk Vending i det Testimonium, han meddelte en rig Mands begavede Søn, for at denne kunde blive indskreven som Student uden offentlig Prøve (see ovenfor).

Det sees heraf hvor upaalidelig og modsigende det norske Tidsskrifts Fremstilling om dette Punkt er, og hvor lidet Man er istand til deraf at uddrage nogen sikker Angivelse om, hvor længe Hwass var Lærer for Brødrene Ancher og hvor længe Udenlandsreisen varede. Den omtales i Worms Litteraturlexikon, Supplem. P. 372, hvor den urigtig henføres til Kommerce- eller Kammersekretær Jens Hvas, der ligeledes urigtig nævnes som Theaterinspektør. I Nyerups og Krafts Litteraturlexikon af 1820 P. 276, er denne Feil undgaaet. Den omtales endvidere i Maanedsskriftet „Iris“. I sammes Septemberhefte 1792 begynder Professor Tode en Række Meddelelser om en Reise, han foretog i England, Holland og Frankrig. I Oktoberheftet 1793 siger han: „Med meget af alt dette (om Edinburg) skal jeg underholde mine Læsere. Muligt kunde jeg indskyde en og anden den Lyst at gjøre som nuværende Kammerherre Ancher gjorde. Han var da med Hr. Hvas paa sin udenlands Reise i London og en Dag, da vi mindst ventede det, glædedes vi ved et Besøg af de to Herrer Landsmænd. De gjorde en lille Udflugt paa nogle 100 Mile igjennem Skotland og Irland.“ Den fragmentariske Maade, hvorpaa Tode har meddelt sine Reiseskildringer, gjør det imidlertid umuligt at udfinde, hvilket Aar det var, at Hwass med B. Ancher var i England og gjorde den omtalte lille Udflugt; det fortjener blot at bemærkes, at her alene nævnes Bernt Ancher og ingen af de andre Brødre.

5 Jfr. i det Hele „Den danske Skueplads“ af Overskou. Slutningen af 2 og Begyndelsen af 3 Del.

og flersidig dannet Mand" fordele Rollerne, sørge for Prøvernes ordentlige Gang og i det Hele fremme Skuepladsens Ære og Velfærd, samt varetage Hovedkassererforretningerne[6]. Som artistisk Direktør blev han efter omtrent et Aars Tids Forlob afløst af Kommercesekretær Walther; derimod vedblev han at forestaae Theatrets økonomiske Anliggender[7], indtil han efter Bestyrelsesforandringen i Marts 1778 indgav sin Ansøgning om Afsked, hvilken han erholdt med en Pension af 400 Rd.[8], idet han derhos d. 1 Mai s. A. blev udnævnt til virkelig Justitsraad[9]. „Han havde under vanskelige Forhold været Theatret en nidkjær og virksom Embedsmand, saavidt Man havde tilladt ham at faae Indflydelse paa dets Velfærd. Da han var en velhavende Mand, som anvendte alle sine Fritimer paa at studere Astronomien, ønskede han Rolighed til at iværksætte den af ham forberedte Udgivelse af Tycho Brahes Værker og vendte saa meget hellere Theatret Ryggen, da han, fordi han ikke som Kasserer kunde tilfredsstille Enkeltes ublue Forlangender om Laan, endskjøndt han stadigt havde 3000 Rd. af sine Midler udestaaende hos Personalet, i den sidste Tid jevnligen havde været Gjenstand for Bagtalelse og Had."[10]

Hvad det Tycho Braheske Værk angaaer, sees det af en Ansøgning, som han den 24 Decbr. 1777 indgav om at erholde de Braheske Haandskrifter tillaans fra det Kongelige Bibliothek, at han haabede endelig at see Værket begyndt i England, ligesom det ogsaa fremgaaer, at han i 1764 skal have staaet i Underhandling herom

---

6 Overskou, 3 Del, P. 13.

7 Hans Inspektørvirksomhed havde dog endnu det Omfang, at det ved et Tillæg til § 5 i hans Instrux var paalagt ham „især at have Øie med Aktricernes og Akteurernes Forhold og Levemaade udenfor Theatret". Overskou, 3 D. P. 39.

8 Overskou, 3 D. P. 345.

9 Bestallingen findes i Kancelliets Arkiv, Sjæll. Aab. Br. Nr. 273.

10 Overskou, 3 D. P. 126, jfr. P. 83.

med en Forening af engelske Boghandlere. Det skal være kommen saavidt, at der blev begyndt paa Trykningen — hvor, skal lades usagt — men Foretagendet antages at være standset ved Revolutionen [11]. Det beklages at dette er Alt, hvad der vides om en Virksomhed, som dog har været en af hans Livs Hovedopgaver, men destoværre ikke skulde bringes til et endeligt Resultat.

Hwass var gift med Christiane Jacobine Simon, født 12 Mai 1744 [12], altsaa 13 Aar yngre end han. Hun skal, efter den Tradition, der har bevaret sig i Familien, have været i Besiddelse af en ikke ubetydelig Formue, hvilken det sandsynligvis skyldes, at hendes Mand kunde trække sig tilbage fra Theatret og leve i en uafhængig privatiserende Stilling. Naar Ægteskabet er indgaaet, vides ikke; men det var før 1772; thi i dette Aar [13] blev deres eneste Barn, Christian, opkaldt efter sin Bedstefader paa fædrene Side, født, rimeligvis i Kjøbenhavn.

Da Hwass havde trukken sig tilbage fra Theatret, forblev han ikke længe i Kjøbenhavn. Han besluttede at forlade Danmark og tage Bopæl i Paris, og angiver selv som Grunde for denne Beslutning hans Søns Opdragelse og Fuldførelsen af det Tycho-Braheske Værk [14]. Han forlod, saavidt sees, sit Fædreland i Aaret 1780, og hverken han, hans Kone eller Søn gjensaae det siden.

De Efterretninger, der haves om ham, efter at han havde taget Bopæl i Paris, indeholdes i de fire blandt Bilagene meddelte Breve, af hvilke det første er til Hofmarskal Bülow og de tre andre til hans Broder paa Randrup. Det fremgaaer af disse Breve, at han og Familie i 1787 vendte tilbage til Paris fra en Reise til England og paa Tilbageveien blev Vidne til Revolutionen i Holland og Brabandt, der dog „i Ligning med den franske 1789 var

---

11 B 8.
12 B 9.
13 B 11 og Brevene.
14 B 6.

kun at regne som Marionetter mod en stor Opera“[15]. Familien gjennemlevede derefter den franske Revolution i Paris, og det er tydeligt efter det Billede, Hwass giver af Revolutionens første Dage, at han følte sig stærkt greben af den almindelige Bevægelse. Han maatte med sin Søn i de tre første Dage og Nætter bære Musketten og nedskrev, udmattet af Tummel og Nattevagt, under Indtrykket af de overvældende Begivenheder, sit Brev til Bülow. Hans Skildring er livlig, næsten enthousiastisk og maa læses med hans egne Ord. Dog tør det bemærkes, at han kun omtaler Revolutionens Begyndelse og ikke dvæler ved dens senere Rædsler, hvilket for en Del tør finde sin Forklaring deri, at de to første Breve af 1789 og 1791 ere skrevne før den egentlige Rædselsperiode og at han i Brevet af 1797 allerede er fjernere fra Begivenhederne.

Da hans Søn havde fyldt 18 Aar (1790), lod han ham træde ind i Nationalgarden. Da Sønnen meldte sig i Sektionens Generalforsamling og erklærede, at Intet uden hans Alder hidtil havde hindret ham i at træde ind i Nationalgardens Rækker, hvortil han som Fremmed ikke var forpligtet, blev han modtagen med overordentlig Enthousiasme. Han stod flere Gange Skildvagt udenfor den ulykkelige Ludvig den 16des Fængsel og han var, saavidt vides, endog Deltager i et Komplot, der havde Kongens Befrielse til Formaal, men ikke kom til Udførelse[16]. Han viste Kjækhed og Aandsnærværelse ved flere Leiligheder og avancerede til Kapitain. Det synes, at han er udtraadt af Nationalgarden i 1793 eller snarere i 1794, i hvilket Aar Familien, der hidtil havde levet i Byen, begyndte at tilbringe den største Del af Aaret i Auteuil.

Justitsraad Hwass levede iøvrigt for sin Søns Opdragelse[17].

---

15 Der sigtes formentlig til Kampen mellem det oranske og patriotiske Parti; maaskee specielt til Arvestatholderindens, Prindsessen af Oraniens Anholdelse paa en Reise til Haag og hvad dermed staaer i Forbindelse.

16 B 10.

17 Et Brev fra Pastor Westenholz i Seierslev paa Mors til Hwass, dateret den 19 Novbr. 1779, hvilket Brev jeg har i Gjenpart, lader skimte at

Han lod ham undervise af de bedste Lærere og Sønnen gjorde gode Fremskridt i Sprogene og Naturvidenskaberne. Han synes at have udarbeidet et Skrift om Elektriciteten, der indeholdt flere nye Opdagelser og skaffede ham Anseelse hos Mænd af Faget. Han forsømte heller ikke Statsøkonomien og han offrede sine ledige Timer til at oversætte paa Fransk Stykker af de klassiske Digtere, af Eddaen og af de gamle nordiske Sagaer. Han forsøgte sig ogsaa selv som Digter og arbeidede paa et stort Epos over Revolutionen, der dog neppe er udkommet. Det Eneste, som det er lykkedes at finde omtalt andetsteds af hvad Sønnen har skrevet, er en voyage sentimental en Suisse, udkommen i Paris 1798. Dog har det ikke været muligt at tilveiebringe selve Bogen[18].

Den Skildring, Justitsraad Hwass giver af sin Søns Opdragelse og litterære Virksomhed, røber umiskjendelig den faderlige Tilfredshed og Stolthed. Men Sønnens Opdragelse var jo ogsaa et af hans vigtigste Formaal, og han havde Grund til at glæde

---

Hwass har ledet sin Søns Opdragelse efter en mere ideal end til et praktisk Resultat førende Plan. Hwass forkastede den grammatiske Dannelse, som W. derimod forsvarer, idet han tilføier, at han „ikke har Midler til at opdrage sin Dreng anderledes end paa sædvanlig Fod".

18 I „la France litteraire" par J. M. Querard, Tome 4, Paris 1830, nævnes „Hvas, voyage sentimental en Suisse, Paris an VI (1798) in 12. 1 fr 50". I „Nachtrag zum gelehrten Frankreich von 1771—1796, von Dr. Johan Samuel Ersch" findes: „Hwas, fils, à Auteuil, près de Paris, voyage etc." I „Journal general de la litterature de France, seconde année, an VII", findes: „Haas, fils, voyage etc., vol. in 12 de 140 pages, 1 fr. 50 c. Dentu." Under mit Ophold i Paris bestræbte jeg mig forgjæves for at finde Noget af alt det, som Justitsraad Hwass nævner som hidrørende fra hans Søns Haand. Da Sønnens Frembringelser, som det af Brevet af 1797 synes at fremgaae, imidlertid neppe ere trykte under hans Navn, blev Vanskeligheden ved at finde det, der iforveien kunde være stor nok, fordi det hidrørte fra en Tid, da de offentlige Biblioteker kun have ufuldstændige og fragmentariske Overleveringer, meget forøget og det lykkedes ogsaa kun at finde en Angivelse om den nævnte voyage sentimental. Selve Bogen efterspurgte jeg forgjæves i Bibliothèque St. Geneviève, Bibl. Imperiale og paa Quaierne.

sig over, at hans Møie var bleven lønnet. Han siger i sit Brev af 1797 saa smukt om ham: „Ham har jeg offret Alt; Ey heller har han bedraget mine Forventninger. Hans Hjærte er retskaffent, hans Forstand er oplyst, han har god Smag og ingen Fordomme." Det kan ikke drages i Tvivl, at Sønnen har været mere end almindelig begavet og udviklet. Brevet af 1797 nævner flere Kjendsgjerninger, der, om Man end ellers kan være tilboielig til at see nogen Overdrivelse i Faderens Vurdering af Sønnens Fortrin, dog fortjene Vægt, blandt andre den, at Sønnen er bleven sat paa Listen over de Fremmede, som efter Freden skulde udnævnes til Medlemmer af l'Institut National[19]. Sønnen var dengang omtrent 25 Aar og i den Alder at have bragt det saa vidt, at han kunde blive nævnt eller betegnet, selv om det ikke var officielt, som den, der kunde komme i Betragtning til en saadan Udmærkelse, er dog et Vidnesbyrd, der har Betydning.

Justitsraad Hwass havde bestemt sin Søn for den diplomatiske Løbebane. Da Grev Bernstorff i 1796 havde læst nogle Memoirer af Sønnen om Revolutionens Følger, gav han ham Tilsagn om ved forefaldende Vakance at blive Legationssekretær, en Post, som Sønnen maaskee under visse Vilkaar vilde modtage, dog kun i Paris. Det synes at den unge Hvass har været sig sine Fortrin bevidst, eller idetmindste, at Faderen ikke har fundet dem tilstrækkelig paaskjønnede. Sidstnævnte foier i sit Brev af 1797 til Meddelelsen om Grev Bernstorffs Løfte: „Han (Sønnen) er opdraget i Middelpunktet for alle Videnskaber og Kunster. Tilbetle skal han sig aldrig nogen Employ. Han har ikke lært at krybe. Behøver Danmark ikke hans Tieneste, desto lykkeligere, ifald den eyer mange bequemmere." Maaskee ere disse Ord motiverede derved, at Grev Bernstorff var død (21 Juni 1797) og at Udsigterne nu stillede

---

19 l'institut national er formentlig det samme, der nu hedder l'institut de France. Det er delt i fem Afdelinger eller Akademier.

sig mindre gunstigt for Sønnen; maaskee ere de ogsaa blot hensatte som en Yttring af Selvfølelse. Om Sønnen senere kom til at indtage nogen diplomatisk Stilling i Paris, vides ikke; men det betvivles, at det blev Tilfældet.

Det er allerede nævnt, at Familien i 1794 begyndte at tage Ophold i Auteuil, en Kommune, der nu ligger indenfor den Vold, som omgiver Paris. Hvorlænge Familien saaledes boede der, sees ikke. Men det har rimeligvis ikke været længe før 1802, at den ombyttede Opholdet i Auteuil, hvor Seineflodens Oversvømmelser undertiden foraarsagede Fugtighed i Husene, med det sundere Ophold i det høiere og friere beliggende Passy, nu ligeledes indenfor Volden, der omgiver Paris. Her leiede Justitsraad Hvass i grande rue et smukt Hus (Nr. 34) med Have for sig og Familie alene, og her tilbragte han sine sidste Levedage. Han døde d. 16 Marts 1803, altsaa ikke fuldt 72 Aar gammel.[20]

Det fremgaaer af de Breve fra ham, der ere bevarede, saavelsom af hvad der iøvrigt er meddelt, at han har været en dannet, kundskabsrig Mand, af fin Tone, i Besiddelse af Verdenserfaring og megen Uafhængighedsfølelse. Hans Omgangskreds i Paris var udvalgt, og det maa indrømmes, at de Navne, han nævner, høre til de bedste i Frankrig. Brevene vise, at han vedligeholdt sin Forbindelse med sine Brødre i Danmark og bevarede dem i kjærlig Erindring. Blandt sine Venner i Hjemmet nævner han i Særdeleshed Konrektor Thestrup i Aalborg, om hvem han udtaler sig paa den mest hædrende Maade. Det kan endnu tilføies, at han skal have været Samler og Kunstkjender og i høi Grad gjæstfri mod sine Landsmænd, der kom til Paris; men nærmere og mere paalidelige Efterretninger herom savnes.

---

20 B 9.

Justitsraad Hwass's Enke og Søn vedbleve at boe sammen i Passy. Deres Formue satte dem istand til at leve uafhængigt; men Sønnen synes ikke at have opfyldt de store Forventninger, han vakte om sig i sine yngre Aar. Han var, ligesom Faderen, Kunstkjender og Samler, navnlig besad han et smukt Galleri af berømte nederlandske og italienske Mestere, som han — eller maaskee rettere hans Fader — havde erhvervet i den Tid, da Plyndringerne vare saa hyppige og saadanne Gjenstande solgtes for Spotpris[21]. Ogsaa han omtales som gjæstfri mod sine Landmænd; men det vides iøvrigt ikke, at han vedligeholdt nogen Forbindelse med sin Slægt her i Landet. Han døde ugift i Passy, grande rue Nr. 73, d. 17 August 1824, 52 Aar gammel; hans Moder døde et Par Maaneder efter, d. 6 Novbr., i samme Hus, 81 Aar gammel[22].

Der hviler et Slør over Christian Hwass's Endeligt, (see Prof. Abrahams's Meddelelse B 7) som det ikke er lykkedes at hæve. Mundtligt har Professor Abrahams udtalt til mig, at der ikke kunde være nogen Tvivl om at der var begaaet en Forbrydelse. Hans Udtalelse støtter sig til Udsagn af de sig paa den Tid i Paris opholdende Danske, mellem hvilke hin Mening var udbredt og den bestyrkes ved den Omstændighed, at Chr. Hwass, netop da hans Dødsfald indtraf, havde tænkt paa at vende tilbage til Danmark.

Da jeg 1855—56 opholdt mig i Paris og flere Gange var i Passy for om muligt at skaffe nogen Oplysning om de Afdøde, fik jeg at vide, at jeg gjorde rettest i at henvende mig til en Mand

---

21 B 10.

22 Huset Nr. 73 var i 1855, da jeg besøgte Paris, omnummereret til Nr. 87.

ved Navn Herny, Eier af Traktørstedet Ranelagh ved Indgangen til Boulogneskoven, der kjendte alle Familier i Passy fra de sidste 30—40 Aar. Han mindedes ogsaa strax meget livligt Hwass, med hvem han tidligere havde staaet paa en venskabelig Fod; en politisk Meningsforskjel havde efter Napoleons Fald skilt dem ad, men han havde dog ofte seet og talt med Hwass, naar denne med sin gamle Moder under Armen var kommen her for at spadsere i Alleerne omkring Ranelagh. Herny udtalte sig med megen Tilbageholdenhed om den Mistanke, der var reist om Hwass's Endeligt, men henviste mig, forsaavidt jeg onskede at tale med En, der indtil det Sidste havde staaet i nært Forhold til de Afdøde, til en Mad. Martin, der havde tjent dem og endnu levede i Passy. Om denne Mad. Martin havde jeg alt hørt tale i Hjemmet; det var netop mod hende, at Mistanken havde vendt sig, idet hun var forbleven i Besiddelse af de Afdødes Formue og Eiendele. Jeg opnaaede at faae en Samtale med dette Fruentimmer, der syntes at være i en Alder af henved 60 Aar og alene — som Særling -- beboede et hende selv tilhørende toetages, forfaldent, men ikke ganske uanseeligt Hus, Rue Boulainvillers Nr. 35. Hun kom ned paa Trappestenen foran Døren --- hun tillod nemlig aldrig Nogen at komme ind til sig — og talte her med mig en halv Times Tid. Hun var kold og spottende og gjorde et slet Indtryk. Hun gjentog flere Gange, at hun havde viist de Afdøde saa store Tjenester, at de ikke kunde gjengjældes; men hun nægtede at være i Besiddelse af Noget, der havde tilhørt de Afdøde, og paa min indtrængende Anmodning om at meddele mig Træk af deres Liv, svarede hun haanligt, at hun aldrig havde bemærket, at de levede anderledes end Andre i deres Stilling. Jeg forlod dette Fruentimmer med en forstærket Følelse af, at Mistanken ikke med Urette havde vendt sig mod hende.

Jeg gjorde endnu nogle Skridt for at blive bekjendt med det Testamente, der hvad enten det nu var ægte eller falskt, maatte antages at ligge til Grund for Mad. Martins Besiddelse af de Afdødes Efterladenskaber. At hun havde beholdt disse maatte af flere med hinanden stemmende Omstændigheder ansees for afgjort.

Hendes Foregivende om ikke at være i Besiddelse af Ting, der havde tilhørt de Afdøde, var i ethvert Fald efter Hernys Forklaring usand. Jeg henvendte mig i denne Anledning til Notaren i Passy, Amis, Rue Franklin 12, i hvis Arkiv Testamenter, oprettede i Passy, skulle være deponerede eller registrerede. Han indvendte mod en Attest, jeg medbragte fra den danske Konsul, Baron Delong, at den ikke godtgjorde, at jeg var nærmeste arveberettigede Slægtning af de Afdøde, og henviste mig til en høi Embedsmand i Palais de justice, der kunde indrømme min Begjering som en Undtagelse fra de almindelige Regler.

Jeg benyttede ikke denne Henvisning, men opgav at søge en Oplysning, hvis Erhvervelse var forbunden med saa mange Omsvøb, og som i ethvert Fald, hvis det lykkedes at erholde den, kun kunde tilfredsstille en Nysgjerrighed fra min Side og i det Høieste yde et Bidrag mere til de Afdødes Biografi; thi et civilt Søgsmaal mod Mad. Martin, hvorpaa jeg dog ikke i fjerneste Maade tænkte, var, selv om der havde været et Holdepunkt for det, præskriberet.[23]

Herny bemærkede, at Mad. Martin, der var Enke, var Søster til den Malvost, der nævnes som Vidne i Dødsattesterne. Han navngav ogsaa de Afdødes Læge, der endnu levede, saavidt jeg mindes Larcher, en Søn af den Urtekræmmer Larcher, hos hvem de Afdøde boede tilleie. Jeg var tre Gange i hans Hus, men var ikke saa heldig at træffe ham. Endnu maa jeg tilføie, at mine Forespørgseler, om der paa Kirkegaarden i Passy fandtes noget Monument over de Afdøde, bleve besvarede benægtende.

---

23 Code Nap. L. III Tit. XX Chap. V Art. 2262. Ogsaa det kriminelle Søgsmaal var præskriberet. Code d'instr. crim. L. II Tit. VII Chap. V Art. 637.

II.

Anna Elisabeth Hvas
og hendes Mand
Andreas Munchardt Hopp (eller Hop).

Hun var den næstældste af Erik Hvas's Børn, den ældste af hans Døttre, og blev født i Sondberg Præstegaard d. 27 Juli 1732[1]. Hun blev 1756[2], altsaa i en Alder af 24 Aar, gift med Andreas Munchardt Hopp, dengang kun Hjælpeprædikant et Sted i Vendsyssel, men efter nogle Aars Forløb, 1760, kaldet til Sognepræst for Taarnby eller Torneby (Horns Herred) og Vidstrup (Venneberg Herred) i Nærheden af Hjørring[3]. Familien Hopp blev kort efter nærmere knyttet til Familien Hvas, idet Pastor Hopps Søster, Gjertrud Hedevig, 1762 blev gift med hans Kones Broder, Pastor Anders Hvass i Snedsted. Efterat Pastor Hopp var flyttet til Taarnby, blev hans Ægteskab med Anna Elisabeth Hvas velsignet med Børn, 2 Sønner og 1 Datter[4], af hvilke Thomas Christian, hvis Daab publiceredes i Kirken d. 11 Novbr. 1761, blev Degn i Farstrup og døde under et Besøg hos sin Onkel Thomas Hvass i Vildsted. Han er begravet paa Kirkegaarden sammesteds. Datteren, Mette Marie Munchardt, hvis Daab publiceredes den 11 August 1765, blev gift med Proprietær Ring til Nørre Elkjær, og den yngste Søn, Erik Christian Grave, hvis Daab publiceredes i Kirken d. 26 Febr. 1769, blev enten Landmand, eller

---

1 A 2.

2 C 12; hvis Aarstallet ellers er rigtigt.

3 Taubers Indbydelsesskrift til Examen i Aalborg Skole 1840, P. 59. Ifølge Distinktionsprotokollen i Konsistoriets Arkiv havde A. M. Hopp theologisk Attestats 1752 med non. cont. og Exam. homil. 3 August 1757 med Laud.

4 Navnene og Daabsdagene af Taarnby Kirkebog.

efter en anden, rimeligvis paalideligere Meddelelse, Silke- og Klædekræmmer i Kjøbenhavn. Pastor Hopp, der var født 10 Juli 1727 af Forældrene, Rektor, Konsistorialraad, Magister Thomas Hopp i Aalborg og Hustru Mette Munchert (eller Munchardt)[5], døde den 26 Juli 1789, 62 Aar gammel[6], efter 33 Aars Ægteskab, og hans Enke flyttede efter hans Død til et Sted i Annexet Vidstrup, der havde saa megen Jord, som en liden Bondegaard. Her døde hun d. 19 Novbr. 1805, begravet Onsdag d. 27 Novbr., i en Alder af noget over 73 Aar[7]. Hendes Datter og hendes yngste Søn overlevede hende. Da hendes Søster Hedevig Sabines Mand, Pastor Brorson, netop var død samme Aar (22 Juli 1805), kom Hedevig Sabine efter Søsterens Død i Besiddelse af Stedet i Vidstrup og i dette tilbragte Hedevig Sabine saa Resten af sin Levetid, indtil hun hjemkaldtes, 1821. Siden tilhørte Stedet et Par forskjellige Eiere, men existerer nu ikke mere.

III.

Karen Hvas

og hendes tvende Mænd

Peder Borup og Lars Jacob Ploug.

Den tredie ældste af Børnene og den næstældste af Døttrene i Søndberg Præstegaard, Karen, er født d. 26 Juli 1733[1]. Hun synes at have opholdt sig hos Moderen efter dennes Giftermaal

---

5 C 13. Jfr. om Familien Hopps Stamtavle C 14.

6 Taubers Indbydelsesskrift.

7 C 12 og Taarnby Kirkebog.

1 A 2.

med Pastor Schmidt i Snedsted[2]. Den 29 Juni 1770 blev hun, i en Alder af 37 Aar, gift med Sr Peder Borup, Enkemand, 44 Aar gammel og Eier af Dust Molle ved Randers[3]. Hun blev Stedmoder til 3 Børn af Borups første Ægteskab, Lars, Hans og Ell Marie, der 1770 vare i en Alder af omtrent 14, 11 og 10 Aar[4]. Selv havde hun af sit Ægteskab med Borup kun en eneste Søn, Poul Johan Frederik, hvis Daab blev publiceret i Kirken d. 13 Oktbr. 1771[5]. Han kaldes Studiosus, døde i Randers d. 1 Novbr. 1788, 17 Aar gammel, rimeligvis som Discipel i Randers Latinskole, og blev nedsat i Borup Kirke.

Karen Hvas's Ægteskab med Borup varede ikke længe. Han døde efter 6 Aars Forløb, 1776, i en Alder af 50 Aar, og Karen Hvas giftede sig atter d. 27 Februar 1778 med Sr Lars Jacob Ploug, dengang i en Alder af 38 Aar, medens hun var 45 Aar. Med ham levede hun et meget lykkeligt Ægteskab Præsten har i Kirkebogen givet Lars Ploug det Vidnesbyrd, at „han var en sjelden god Mand", og de Erindringer, der igjennem Karen Hvas's Familie ere bevarede til Nutiden, bekræfte dette Vidnesbyrd. De Samlinger, der aarlig fandt Sted imellem Søskendene fra Sønd=

---

2 Hun nævnes i dette Sogns Kirkebog som Fadder 1761 og 1762.

3 Efter et af Pastor Laurent i Borup meddelt omhyggeligt Uddrag af Borup Kirkebog vedkommende Beboerne af Dust Mølle fra 1732 til Nutiden. Af dette Uddrag er den største Del af det her under Karen Hvas Meddelte taget.

4 Sr Lars Pedersen var Eier af Dust Mølle indtil 1751 og var uden al Tvivl Fader til Peder Borup. P. Borups første Hustrues Navn vides ikke, men hun blev begravet d. 1 Febr. 1768. Han havde med hende 6 Børn, af hvilke de 3 døde som Smaa. (Uddrag af Borup Kirkebog.)

5 Borup Kirkebog indeholder: „1771 d. 13 Octbr. confirmeret Daaben over Sr Borups Søn af Dustmølle, kaldet Paul Johan Friderik, baaren af Mad. Simonsen i Randers, geleydet af Sr Sparres Kiæristè i Randers. T. V. Hr. Ditlev Kirketerp, Sr Niels Bay, Sr Jens Spliid, Cantor Niels Hee."

berg Præstegaard, fortsattes efter Karen Hvas's Giftermaal med Ploug, som hidtil, og Erindringen fortæller, at det var behageligt at samles i Dust Mølle. Det sees, at flere Medlemmer af den Borupske Familie vedbleve at have Ophold eller Hjem i Plougs og Karen Hvas's Hus[6], og Man tør uden Tvivl heraf slutte til et kjærligt Familieliv og Sammenhold mellem Familiens Medlemmer.

Karen Hvas døde d. 25 Mai 1800 og blev d. 3 Juni nedsat i aaben Begravelse i Kirken. Ploug giftede sig kort efter med Marie Sophie Sinding[7]. At domme efter en Yttring i Justitsraad Chr. H. Hwass's Brev af 1802, der uden Tvivl sigter til Ploug, er dette Ægteskab indgaaet meget kort efter Karen Hvas's Død, i alt Fald før August 1802. Ploug var dengang over 60 Aar, hans unge Kone nogle og tyve Aar. Det er udentvivl mindre til denne Aldersforskjel, at Justitsraad Hwass sigter, end dertil, at Ploug saa hurtigt har kunnet glemme hans Søster.

Ploug levede ikke mange Aar; han døde d. 18 Februar 1808 af Vattersot, 68 Aar gammel, og hans unge Enke fulgte det af ham tidligere givne Exempel. Hun ægtede det følgende Aar, d. 22 Septbr. 1809, Ritmester Hans Georg Faith fra Roeskilde, der saaledes blev Eier af Dust Mølle[8].

---

6 1799 blev Maren Borup, formentlig en ældre Søster af P. Borup, jordet fra Dust Mølle, og 1801 blev P. Borups Datter, Ellen (Ell) Marie, gift derfra.

7 Født 1778 i Skullelev Præstegaard (Horns Herred, Sjælland) af Forældrene Poul Christian Sinding, senere Præst i Bjerregrav, og Hustru, f. Hegelund.

8 Ritmester H. G. Faith døde 16 Decbr. 1831, hans Enke, M. S. Sinding, den 22 Januar 1849. Af deres Ægteskab var 4 Børn: 1, Hans Georg Faith, f. 19 Juli 1810, Premierlieutenant i Kavalleriets Krigsreserve, nuværende Eier af Møllen, hvis Vaaningsbygning han har opført i herskabelig Stil paa den vestlige Side af Mølleaaen og givet Navnet Frøvadsholm. 2, Laura Jacobine, f. 8 August 1811, nu Enke efter Christen Pind til Løvenholm. 3 og 4 døde som Smaa.

IV.

Anders Hvasf
med hans Hustruer
Gjertrud Hedevig Hopp og Sophie Cathrine Dysſel.

Anders Hvasf, født d. 3 Auguſt 1734[1], gik i Viborg Skole, hvorfra han deponerede d. 31 Juli 1754[2]. Efter at have taget Atteſtats d. 23 Septbr. 1758 med Non contemn.[3] blev han 1759[4] perſonel Kapellan hos ſin Stedfader, Villum Schmidt i Snedſted, der efter 2 Aars Forlob afſtod Kaldet til ham. Han fik Kaldsbrev 28 Mai 1762[5]. Det var tilvisſe et lille Kald, der kun gav en aarlig Indtægt af omtrent 200 Rd., hvoraf han maatte afgive Halvdelen til ſin Stedfader, hvem han ogſaa maatte give fri Bopæl i Præſtegaarden. Og dog har Anders Hvasf i ſine Forhold rimeligvis betragtet det ſom en ſtor Lykke at have gjort Springet fra perſonel Kapellan til Præſt. Han havde nu Hus og Hjem og kunde ſætte Bo, og han tøvede heller ikke. Han ægtede d. 14 Decbr. 1762[6] Gjertrud Hedevig, eller Helvig, Hopp, Datter af Konſiſtorialraad, Magiſter, Rektor Hopp i Aalborg, født 21 Marts 1737[7], altſaa 25 Aar gammel. Anders Hvasf var 28 Aar. Vielſen

---

1 A 2.

2 Univerſitetsmatriklen.

3 Diſtinktionsprotokollen. Han kaldes her urigtigt Johannes Andreas.

4 D 15 c, Noten. Snedſted (Hasſing Herred) blev først 1825 annekteret Nørhaa (Hundborg Herred).

5 D 15.

6 Harring Kirkebog indeholder: 1762 Torsdagen d. 14 Decbr. kopuleret paa Dland Velærværdige Hr. Anders Hvasf, Sognepræſt for Snedſted Menighed og Velædle Jfr. Gjertrud Hedevig Hopp. Forlovere Generalauditeur Høyer til Irup og Præſten Chr. Høyer i Skyum. Jfr. D 17 in fine.

7 C 13.

og Brylluppet fandt Sted paa Dland, en Herregaard i Harring Sogn, der dengang tilhørte (Kammerraad) Niels Aars. Grunden til at Brylluppet just stod der, vides ikke; men Man kan let som Anledning tænke sig enten et fjernere Familieforhold paa Jomfru Hopps Side, eller i alt Fald et Venskabsforhold. Hvasf og hans Hustru opkaldte siden et af deres Børn efter Niels Aars. Der bestod iøvrigt allerede et Baand mellem Familierne Hopp og Hvasf, idet Anders Hvasf's ældre Søster, Anna Elisabeth, i 1756 var bleven gift med Gjertrud Hedevigs Broder, Andreas Munchardt Hopp, fra 1760 Sognepræst for Taarnby og Vidstrup i Nærheden af Hjørring[8]. Dette Svogerskabsforhold har maaskee foranlediget, at Gjertrud Hedevig kom til Præstegaarden i Snedsted, hvorfra hun nævnes som Fadder 1761 og 1762[9], og den ene Forbindelse har saaledes draget den anden efter sig. Præstefamilien i Snedsted blev velsignet med mange Børn, 6 Sønner og 3 Døttre, af hvilke dog kun 3 Sønner og 2 Døttre levede[10]. Det var ikke uden Grund, at Hvasf med denne talrige Familie attraaede et bedre Kald. Vel var Stedfaderen V. Schmidt død 1769, og hans Enke, Hvasf's egen Moder, formentlig 1776, men Kaldets Indtægter vare dog i ethvert Tilfælde yderlig smaa. De bleve i 1780 kun ansatte til 130 Rd. om Aaret. Hvasf kalder selv sine Omstændigheder kummerfulde, og det er troligt, at de have været det, og at det, som han siger, har været ham saare vanskeligt og tungt at erhverve den nødtørftige Underholdning til sig og Sine. Den 8 Novbr. 1780 blev han endelig kaldet til Nørs og Tved (Hillerslev Herred)[11].

---

8 See II.

9 Snedsted Kirkebog.

10 D 17.

11 Nørs Kirkebog indeholder den Optegnelse med A. Hvasf's egen Haand: „at han efter 21 Aars moisommelig Kirketjeneste udi Snedsted, Hasfing Herred, af Guds og Kongens Naade udi sin Alders 47de Aar blev kaldet til Nørs d. 8 Novbr. 1780 og indsat d. 6 Mai 1781." Jfr. D 16.

Her døde i Slutningen af Januar 1785[12] hans trofaste Hustru Gjertrud Hedevig fra ham og de 5 uforsørgede og uopdragne Børn, til stor Skade for disse.

Efter 4 Aars Enkestand ægtede han den 13 Oktbr. 1789 „Frøiken Sophie Cathrine Dysfel“[13], Datter af Etatsraad, Borgermester i Viborg, Arnoldus Christian Dysfel. Hvasf var dengang i en Alder af 55 Aar, hun 38 Aar. Hun er bekjendt for sin usædvanlig svære Legemsbygning og som en meget slet Husholder, og det er vel muligt, at en Del af den Bebreidelse, som maa ramme Hvasf for at det ikke gik alle hans Børn vel, ogsaa, som Man har villet, falder paa hende, deres Stedmoder. Dog maa det herved erindres, at Børnene vare omtrent voxne, da hun traadte dem i Moders Sted, Sønnerne i en Alder af 25, 23 og 18 Aar, og Døttrene i en Alder af 22 og 20 Aar. Snarere kunde det derfor synes, at en saadan Bebreidelse maatte kunne rettes mod deres afdøde Moder, ved hvis Bortgang Sønnerne vare i en Alder af 21, 19 og 14 Aar, Døttrene 18 og 16 Aar. Men hvor megen eller hvor liden Skyld der falder paa Børnenes egen Moder, som ellers er erindret som en brav, forstandig og god Kone, maa det dog, til Undskyldning for hende og tildels for Hvasf selv, vel

---

12 Nørs Kirkebog. Hun blev begravet d. 4 Febr. 1785.

13 Nørs Kirkebog. En Stamtavle over Familien Dysfel findes hos Lengnick. Af denne fremgaaer det, at Etatsraad, Amtmand over Seilstrup og Børglum Amter, Arnold Christian Dysfel, havde 9 Sønner og 3 Døttre. Af Sønnerne bleve Martin, Henrik og Christopher (Ad. Lex. nævner dog kun Martin og Christopher) adlede (Ad. Lex.: 3 Aug. 1716) med Navnet Falkenskjold. En fjerde Søn, Arnold Christian Dysfel, Etatsraad, Borgermester i Viborg, f. 1692, † 1763, var gift 1, med Anne Christence Rosenkrantz, † 1739, 2, 1742 med Maren Grotum Holst. Med hende havde han 2 Sønner og en Datter, der døde ugifte, og en anden Datter, Sophie Cathrine, der blev gift med Provst A. Hvasf. — Paa Stamtavlen over Familien Hvas i Giessings Jubellærere, 3 D. P. 241, nævnes urigtigt Kirstine Marie Mangor som Provst A. Hvasf's anden Hustru. Om der ellers maatte findes nogen Forbindelse mellem Navnet Mangor og Hvas vides ikke.

erindres, at deres Omstændigheder i Snedsted vare smaa, eller, rent ud sagt, fattige, og at Børnene mistede den moderlige Forsorg i en Alder, hvori de endnu ikke havde opnaaet Modenhed og Karakterfasthed og derfor især vare udsatte for Udskeielser ved at være overladte til dem selv.

Der er iøvrigt Intet, som tyder hen paa, at det andet Ægteskab ikke har været ligesaa lykkeligt som det første. Hvass's økonomiske Forhold forbedrede sig efter at han var kommen i det bedre Kald. Han nævnes som en dygtig og retsindig Embedsmand og hans Udnævnelse til Provst for Hillerslev Herred (naar, vides ikke) indeholder vistnok en Anerkjendelse heraf. Ved en Visitats, som netop indtraf samme Dag, Hvass døde, har Biskoppen over Aalborg Stift, Rasmus Jansen, ogsaa gjort en Bemærkning i Kirkebogen, der taler hædrende om hans Embedsførelse. „Ved Visitatsen for Nors og Tved Menigheder d. 9 Septbr. 1808", hedder det, „var Sognenes værdige Sognepræst og Herredets Provst, Hr. Hvass, ikke nærværende formedelst dødelig Sygdom. Den voxne Ungdom i Kirken, saavelsom Ungdommen i Skolerne, aflagde de ønskelige Prøver paa den døende Oldings redelige Embedsflid."

I sit private Liv nød Provst Hvass Ord for at være en velsindet, redelig og velgjørende Mand, og han gjaldt derhos for en ualmindelig klog Mand[14]. Han befattede sig ikke lidet med Lægekunsten og hjalp, naar han kunde, sin Menighed og Almuen med gode Raad og Medikamenter[15]. Folk søgte til ham nær og fjernt fra og bleve — som det siges — ofte hjulpne. Det erindres, at han altid førte Draaber med sig, som han kaldte „Livets Nøgle". Han var en ivrig og behagelig Selskabsmand, kjørte meget i Besøg

---

14 Det blev — efter et enkelt endnu levende Vidnesbyrd — af Almuen antaget om ham, at han kunde mane og vise igjen.

15 See Biskop Studsgaards rosende Vidnesbyrd D 16 b. Det vil erindres, at Forordningen 5 Septbr. 1794 om uberettiget Lægepraxis dengang endnu ikke var udkommen.

til Herredspræsterne og saae igjen gjerne dem hos sig. Blandt hans Venner nævnes navnlig Pastor Prior i Hundstrup og Brasch i Hillerslev. Men manglede han Selskab, var han ikke ængstelig for at vælge det mellem Bønderne. Han var munter og gjæstfri, og hans Bord og Befordring altid til Andres Tjeneste.

De Samlinger, som aarlig fandt Sted af Familien, omfattede ogsaa Nors Præstegaard, og en Sammenkomst der erindres endnu.

Anders Hvass døde d. 9 Septbr. 1808, 74 Aar gammel. Hans Hustru overlevede ham og døde d. 10 Marts 1813, 62 Aar gammel[16]. Han ligger med begge sine Hustruer begravet paa Nors Kirkegaard, norden for Kirken, mellem de tvende Udbygninger, Sakristiet og Vaabenhuset, men der er kun lidt Spor tilbage af deres Grave og over dem findes hverken Ligsten eller Epitafier. Paa en Trætavle inde i Kirken paa nordre Side af Choret findes anført Navnene paa alle Præster siden Reformationen og blandt disse er Provst Anders Hvass den 13de[17].

Anders Hvass's Descendents:

1. Erik Christian Grave Hvass, hans ældste Søn, døbt 5 Oktbr. 1764, konfirmeret 1781, blev Degn i Nors. Han blev d. 8 Decbr. 1795 ægteviet til Jomfru Sidsel Marie Bjering, Datter af hans Formand i Embedet, og døde i Nors, 42 Aar gammel, begravet 2 Marts 1807. Kirkebogen oplyser, at han havde

   a. en Søn, Anders, f. 13 Decbr. 1796, begravet 9 April 1797.

---

16 Nors Kirkebog: „Den 9 Septbr. 1808 døde S. T. Hr. Provst Anders Erichsen Hvass i hans Alders 75de Aar og blev begravet d. 19 hujus" „Sophie Cathrine Hvass, født Dysfel, død d. 10 Marts, begravet d. 22 Marts 1813".

17 Ifølge Meddelelse fra Pastor A. P. Prior i Nors, hvis Velvillie jeg ogsaa skylder flere Bemærkninger om Provst Hvass og hans Familieforhold og navnlig det Meste af hvad der findes meddelt om hans Børns videre Skjæbne.

b. en Søn, Anders, døbt d. 30 Marts 1798; om dennes videre Skjæbne vides Intet; men det er dog rimeligt, at han er død som Barn eller i alt Fald ikke har efterladt Afkom.

2. Thomas Hopp Hvasʃ, døbt 26 Marts 1766, konfirmeret 1781, ægteviet i Nors Kirke d. 28 Septbr. 1790 til Maren Jens=datter Søgaard, blev Husmand i Torp, Ræhr Sogn, hvor han døde. Han havde 7 Døttre, men, saavidt vides, kun een Søn.

a. Christen Dige Hvasʃ,[18] født i Torp, formentlig 1791. Gaardeier, Tømmer= og Kornhandler i Vigø (Ræhr Pastorat). Lever endnu (1859). Han er en i sin Stilling rig Mand. Han har været 2 Gange gift 1, med Else Madsdatter, † 1832, 2, med Maren Kirstine Christensdatter, der endnu lever.

Børn af første Ægteskab:

aa. Anders Hvasʃ, f. 1817, Gaardmand i Nytorp, Ræhr Sogn; gift med Maren Jensdatter. 3 Børn (Drenge).

bb. Johanne Marie Hvasʃ, gift med Bertel Pedersen i Ferrested, Ræhr Sogn. Ingen Børn.

cc. Maren Kirstine Hvasʃ, gift med Lars Klit i Hjarde=maal Sogn. 3 Børn (1 Dreng, 2 Piger).

dd. Thomas Dige Hvasʃ, f. 1822, gift med Johanne Marie Jensdatter, boer i Dsløs. 4 Børn (2 Drenge, 2 Piger).

---

18 De her meddelte Efterretninger om Christen Dige Hvasʃ og hans Børn ere optegnede efter mundtlig Meddelelse af den ældste Søn af andet Ægteskab, Chr. Dige, der i 1859 var her i Kjøbenhavn for at møde paa Søsessionen og af Pastor Prior i Nors blev skikket op til mig. Saavel Chri=sten Dige (Faderen), som hans Børn, ere her nævnte med deres rette Slægt=navn Hvasʃ; men dette sidste Navn, hvormed Chr. Dige Hvasʃ's Børn neppe alle ere døbte, er gaaet af Brug hos dem og har i det Hele maattet vige for Familienavnet Dige.

ee. Jens Magnus Hvasf, f. 1824, gift med Dorthe Kirstine Olsdatter, boer i Vixø. 6 Børn (5 Drenge, 1 Pige).

ff. Bertel Dige Hvasf, f. 1827, gift med Karen Marie Christensdatter, boer i Vixø Sogn. 5 Børn (4 Drenge, 1 Pige).

gg. Jeppe Dige Hvasf, f. 1830, ugift, boer i Vixø. Farer med en Jagt paa Norge.

hh. Ottende Barn, død med Moderen.

Børn af andet Ægteskab:

ii. Christen Dige Hvasf, f. 1834, ugift. Hjemme hos Faderen i Vixø.

kk. Et Barn død.

ll. Elise Dige Hvasf, f. 1837, ugift. Hos Faderen.

mm. Marie Dige Hvasf, f. 1840, ugift. Hos Faderen.

nn. Hans Christian Mikkelsen Dige Hvasf, f. 1844.

b. Gjertrud Hedevig Hvasf, f. 13 Juli 1792 i Skjoldborg. Fra sit 4de til sit 15de Aar opdraget i Provst Hvasses Hus. Hun har tjent bl. A. paa Randrup i 4½ Aar hos Thygesen, med godt Skudsmaal. 4 Mai 1822 blev hun, under sit Ophold paa Randrup, ægteviet til sin nulevende Mand, Garver J. M. Nygreen. Disse Ægtefolk boe i Klitmoller, Vestervandet Sogn, og leve i trykkende Kaar. De have ingen Børn.

c. Ane Sophie Hvasf, f. 26 April 1795. Har været gift med Gaardmand Jacob Madsen i Rørhgaard, Rørh Sogn, hvor hun er død.

d. Sophie Cathrine Hvasf, f. 16 Juli 1798, gift med Boelsmand Jens Christian Degn i Brond, Hillerslev Sogn. Lever under tarvelige Vilkaar.

e. Kirsten Marie Hvasf, f. 14 Mai 1801, gift med Gaardmand Poul Taabel i Gammel Torp, Parcel af den ud-

ſtykkede Hovedgaard Torp, Ræhr Sogn. Lever under heldige Vilkaar.

f. Karen Hvaſſ, f. 22 April 1804, gift med Husmand Chriſten Horboe i Pugdale, Ræhr Sogn.

g. Maren Grotum Hvaſſ, f. 27 Septbr. 1806, gift med Smed Holleſen i Gaaſer ved Hals. Om hun lever, vides ikke.

h. Ane Marie Hvaſſ, f. 19 April 1810, gift med Gaardmand Jens Lynge Pugdahl, død, efterladende ſig Børn.

3. Mette Cathrine Hvaſſ, døbt 12 Juni 1767, konfirmeret i Nors 1782. Den 5 Decbr. 1795 ægteviet i Nors Kirke til Jens Hyldgaard, der blev Husmand i Nors. Hun døde 20 Marts 1830; han d. 1 Januar 1845, 81 Aar gammel. Af dette Ægteſkab var 4 Børn, 1 Søn, der blev kaldt Anders Hvaſſ efter Provſten (tidligere Fæſtegaardmand under Præſtegaarden, nu Husmand i Hinding), og 3 Døttre.

4. Ane Marie Hvaſſ, døbt 10 Marts 1769, konfirmeret 1785, kaldet Jomfru Hvaſſ. Hun forblev ugift og levede et ſtille og ſømmeligt Liv. Til hendes tarvelige Underholdning oppebar hun en lille Legatrente, ſom Faderen havde udſat for hende, og opholdt ſig ſeneſt hos en Datter af hendes ovennævnte Søſter, Karen Jensdatter i Nors, hvor hun døde d. 20 Marts 1853 i en Alder af 84 Aar.

5. Bent Johan eller Benedictus Johannes Hvaſs, døbt 19 Juni 1771, blev Student d. 8 Novb. 1792 fra Aalborg Skole og levede derefter i Kjøbenhavn. Han var i nogle og tredive Aar Lærer, dels ved Nikolai Skole, dels ved private Skoler. Ogſaa underviſte han i det dobbelte italienſke Bogholderi. Han døde i Kjøbenhavn d. 19 Febr. 1840. Han var to Gange gift. Navnet paa hans første Kone vides ikke. Han havde med hende flere, ſaavidt vides 4, Børn, der alle døde i ung Alder. Anden Gang var han gift med Hanſine Marie Thomſen, født 12 Decbr. 1794, død 20 Juni 1840. Af dette Ægteſkab var flere Børn, hvoraf kun to levede:

a. Ida Sabine Hvass, født 7 Januar 1810, gift 12 Mai 1832 med Krigsraad, Underbogholder i Krigsministeriet, Rasmus Brédahl, f. 8 Novbr. 1796. 3 Sønner og 2 Døttre.

b. Adolf Fritz Hvass, f. 23 Oktbr. 1811, Bogtrykkersvend 1829, forlod Kjøbenhavn 1830; siden 1832 i Stuttgart, hvor han forestaaer det Cottaske Bogtrykkeri og ved Siden deraf har et meget betydeligt Blomstergartneri. Han blev d. 7 Mai 1840 gift med Emilie Pernaux, Datter af Hofmaler Pernaux i Stuttgart, med hvem han har to Børn: Ida Hvass, født 10 Novbr. 1841 og Augusta Hvass, født 18 Novbr. 1843. Efter Emilie Pernaux's Død er han (1857) gift anden Gang, og har af dette Ægteskab en Datter, Agnes, født 17 Marts 1858.

V.

Hedevig Sabine Hvas
og hendes Mand
Hans Adolf Brorson.

Hedevig Sabine Hvas, født i Søndberg Præstegaard d. 24 Septbr. 1735[1], var den femte af Erik Hvas's Børn og den yngste af Døtrene. Hun synes at have opholdt sig dels i Snedsted hos sin Moder, dels i Taarnby[2]. Den 29 Septbr. 1772[3] blev hun,

---

1 A 2.

2 Hun nævnes som Fadder i Nørhaa Kirkebog 1757 og 1763, og 1769 som Fadder i Taarnby Kirkebog.

3 Øster Brønderslev Kirkebog.

i en Alder af 37 Aar, gift med Pastor Hans Adolf Brorson, Sognepræst for Østerbrønderslev og Hallund Menigheder (Vensyssel), med hvem hun levede i 33 Aar i et kjærligt Ægteskab, der dog ikke var velsignet med Børn. Hun var meget agtet og afholdt i sin Kreds, navnlig af alle sine Søskende, i hvis aarlige Samlinger hun og hendes Mand deltoge. Hendes Ydre skal have havt noget vist Imponerende, forbunden med Finhed og Elegants. Da hendes Mand var død (21 Juli 1805) og hendes Søster Anna Elisabeth ogsaa samme Efteraar var afgaaet ved Døden, erhvervede hun det Sted, som Søsteren havde beboet i Vidstrup, og her tilbragte hun Resten af sin Levetid. Hun synes at have havt sin Mands Søster, Cathrine Margrethe, Enke efter Stiftsprovst E. K. Kynde i Aalborg, i Huset hos sig[4]. Endelig hjemkaldtes hun d. 17 Septbr. 1821 i en Alder af næsten 86 Aar. Hendes jordiske Levninger bleve efter hendes Ønske førte til Østerbrønderslev Kirkegaard, hvor de den 28 Septbr. nedsattes ved Siden af hendes Mands, tæt ved Kirkens nordre Mur. Der findes over de tvende Grave Ligstene med Indskrifter, og desuden tvende i Kirken ophængte Plader[5].

---

4 At slutte efter et venligt Brev, som hun 1813, i en Alder af 77 Aar, skrev til sin Brodersøn, Christian Hvass.

5 Paa den nordre Mur. De ere uden tvivl tagne af Kisterne. Pladen over Hedevig Sabine Brorson har følgende Indskrift: „Herunder hviler de jordiske Levninger af den i Livet elskede Mad. Sabina Brorson, født Hvas. Hun skuede Dagens Lys i Søndberg Præstegaard d. 5 Febr. 1740, gift 1772 med Sal. Hr. Hans Adolph Brorson, Sognepræst for Østerbrønderslev og Hellum Menigheder, hvilket kjærligt Ægteskab ophævedes ved hans Død d. 22 Juli 1805. Uden barnlig Afkom boede hun som Enke i Widstrup Sogn indtil Gud hjemkaldte hende ved en salig Død d. 17 Septbr. 1821. O Hedenfarne! hvil da sødt i Fred. Du vaagner hist til Salighedens Glæder." Ved Siden af denne Plade findes en anden, hvorpaa blot staaer „Hædret være hendes Minde." Det vil iøvrigt let falde i Øinene, at den nævnte Indskrift indeholder flere Feil. Fødselsdagen, 5 Februar 1740, er meget urigtigt angiven, jfr. A 2, Hellum skal være Hallund, og Pastor Brorsons Dødsdag er rimeligvis den 21 Juli, hvilken Datum findes paa Pladen over ham, og ikke

Hendes Mand, Hans Adolf Brorson, var en Søn af Dr. Broder Brorson, død som Biskop over Aalborg Stift d. 1 Septbr. 1778, og Antonette Margrethe Riese[6]. Han var født den 30 April 1735[7], var Lærer i Aalborg Skole 1757—1766, hvorpaa han blev Faderens Medhjælper. 1769 blev han Sognepræst i Østerbrøndersleb, hvor han døde, som anført, d. 21 Juli 1805[8].

VI.

Frantz Hwass,
hans Hustru
Ellen Cecilie Færch
og dennes anden Mand
Thyge Thygesen.

1.

Frantz Hwass, den Sjette af Pastor Erik Hvas's Børn, er født i Sondberg Præstegaard d. 20 Decbr. 1736[1] og døbt i Kirken sammesteds Søndagen Septuagesima næstefter (1737). Ved

---

den 22 Juli. Disse Feil vise, at Indskriften er forfattet af en ukyndig Haand, rimeligvis i Vidstrup.

Østerbrøndersleb Kirkebog indeholder den fornødne Anførsel om hendes Begravelse. Det hedder i den, at hun døde i Vidstrup d. 17 Septbr. om Morgenen Kl. 2, 81 7/11 Aar gammel. Denne Angivelse af Alderen er urigtig. Hun var, paa nogle Dage nær, 86 Aar gammel.

6 En Stamtavle over Familien Brorson findes i Giessings Jubellærere 1 D. P. 557. Ifølge denne er H. A. Brorson den 10de af 12 Søskende.

7 Indskriften paa Pladen over ham.

8 Taubers Indbydelsesskrift til Examen i Aalborg Skole 1840, P. 17, hvor der siges at han er født 1736. Saaledes ogsaa Giessing 1 D. P. 557.

1 A 2.

hans Daab var Familien fra Vestervig Stamhus tilstede. Som det allerede af det Foregaaende vil fremgaae, mistede han i en Alder af kun 5 Aar sin Fader, og Moderen, Anna Mariche Hee, sad saaledes Enke med en talrig Børneflok, som det faldt hende vanskeligt at forsørge.

Allerede forinden Moderens andet Ægteskab med Pastor Schmidt blev Frantz i en Alder af 14 Aar, i Juni 1751, fra Hjemmet sat i Viborg Skole, hvor han fik Plads i 4de Lektie „mellem begge Parter, at associeres i de fleste Ting med den Øverste“[2]. Paa Grund af Moderens trange Kaar nød han strax godt af Skolens Beneficier. Efter 6 Aars Skolegang blev han som Nr. 3 i Ordenen dimitteret til Universitetet d. 28 Mai 1757 af Skolens Rektor, Peter Arff, der gav ham det Vidnesbyrd, at han besad et stort Nemme og til Studeringer bekvemme Naturens Gaver, at han i Skolen havde viist uafbrudt Flid og et sindigt Forhold, og at han ved sin honette Belevenhed og andre gode Egenskaber havde gjort sig yndet og elsket. Umiddelbart efter at han den 30 Juli[3] havde taget examen artium, blev han, da han savnede Midler til at fortsætte sine Studeringer ved Ophold i Kjøbenhavn, Huslærer hos Kancelliraad Wederking paa Kyø[4], hvorfra han i 1758 gjorde en Reise til Kjøbenhavn for at tage exam. philos. Hans Midler hertil vare visselig ikke store[5]. Det var derfor intet Under, at han strax igjen vendte tilbage til sin Post som Huslærer paa Kyø[6]. Han forberedte sig her til theol. Examen og øvede sig undertiden

---

2 E 18.

3 Universitetsmatriklen.

4 Kyø, (Kye, Kybe, Kyegaard) en Herregaard i Aistrup Sogn, Slet Herred. Om dens Størrelse paa hin Tid, see D. Atl. V P. 77.

5. I det P. 2 Note 9 nævnte Brev er F. H.'s Fædrenearv opgivet til 107 Rd. 2 Mk. 11$^{9}/_{11}$ ß. og 25 Rd. forlods. Han beder i Brevet sin Morbroder om at hjelpe ham med 10 à 15 Rd. til Reisen.

6 Sees af en anbefalende Attest, som Kancelliraad Wederking medgav ham, da han reiste til Kjøbenhavn for at tage Attestats.

i at prædike. Da han af Naturen var udrustet med gode Evner, var han ikke uheldig paa Prædikestolen, og hans Taler bleve holdte med Inderlighed og Overbevisning[7]. I Foraaret 1761 tog han over til Kjøbenhavn for at tage theol. Attestats, som han underkastede sig d. 15 Septbr. s. A. med Hovedkarakteren Non cont.[8] Han vendte derefter igjen tilbage til Kancelliraad Wederking og tilbragte idetmindste endnu 6 Aar som Informator for W.s Børn[9]. Han øvede sig i denne Tid jevnlig i at prædike og forberedte sig uden Tvivl i det Hele til sit vordende Kald som Præst. Efterat han havde tilbragt i det Hele 9 Aar i Wederkings Hus erholdt han d. 20 Oktbr. 1766[10] af Fru Henrikke Margrethe Holst, afgangne Assessor Gleerups Efterleverske, til Sebber Kloster, nærmeste Nabo til Familien paa Kyø, et Exspektancebrev paa Sebber og Lundby Præstekald, naar den daværende Sognepræst, Lars Struch Engelstoft, afgik ved Døden eller Kaldet ellers paa anden Maade blev ledigt. Han prædikede i denne Anledning paa Dominica Reminiscere, d. 15 Marts 1767, til Prøve for Biskop Andreas Woldike i Viborg Domkirke og erholdt af ham et meget anerkjendende Vidnesbyrd om den grundige, forstandige og opbyggelige Behandling, han havde underkastet sit Thema[11]. Det nævnte Exspektancebrev blev allerhøist konfirmeret den 21 August 1767; men det kom dog ikke saavidt, at han nogensinde kom til at benytte det. Da Kaldet ikke

---

7 E 19.

8 I Anledning af denne Karakter, som baade hans Fader og hans to Brødre, Anders og Thomas, erholdt til theol. Attestats, maa bemærkes, at den paa hin Tid ingenlunde var saa lidet anseet som nu. Man kan blade Aarrækker igjennem af Examensprotokollen fra hin Tid og Man vil finde, at et Laud og et Haud ill. er ligesaa sjeldent mellem Non'erne, som i vor Tid et Non mellem Laud'erne og Haud'erne.

9 Sees af en anbefalende Attest fra Kancelliraad Wederking, dateret Kyhe 21 Febr. 1767.

10 E 20.

11 E 20, 3.

straz blev ledigt[12] og da Wederkings Børn imidlertid vare blevne voxne, er det forklarligt, at Hwass har fundet det rigtigst, idetmindste indtil videre, at slaae ind paa en anden Vei. Han blev, naar vides ei ret, men rimeligvis i 1768, umiddelbart fra sin Stilling som Lærer paa Kyø, Forvalter hos Justitsraad Marcussen, Eier af Krastrup, Gundested og Vaar. Efter en underhaanden erholdt Meddelelse gav Justitsraad Marcussen, der havde Kaldsret til Vildsted og Vindblæs, ham paa hans Fødselsdag 1772 Kaldsbrev til de nævnte Sogne med Navnet in blanco. Min Bedstefader benyttede sig ikke af dette Kaldsbrev, men udfyldte det med sin Broder Thomas's Navn[13]. Ved denne Leilighed forenede sig rimeligvis et ædelmodigt Hensyn til Broderen, der i 9 Aar havde været Kapellan hos sin Svoger Hopp i Taarnby, med den Forkjærlighed, han havde vundet for Landvæsenet. Saa meget er vist, at han nød en fortrinlig Yndest hos Justitsraad Marcussen, og det er ikke usandsynligt, at denne Yndest, hvorom Kaldsbrevet er et talende Vidnesbyrd, ogsaa har bidraget Sit til at bevæge ham til at forblive i en Stilling, hvori han befandt sig vel og som derhos maaskee endog for ham i hans ugifte Stand frembød ligesaa store økonomiske Fordele, som et Præstekald[14], og i alt Fald en mere udstrakt praktisk Virksomhed.

Min Bedstefader boede i sin Stilling som Forvalter paa Kra=

---

12 Lauritz Struch Engelstoft (Bedstefader til Konferentsraad og Prof. Lauritz Engelstoft) døde først omtrent 1780 (Blandede Efterretninger om Ribe Kathedralskole af P. N. Thorup. Tredie Fortsættelse, 1826, P. 62).

13 Sagen i Kancelliets Arkiv (see VII, Note 4) indeholder vel Intet udtrykkeligt herom, men giver dog Vink, der tyde hen paa, at et andet Kaldsbrev har været udfærdiget før det, der blev meddelt Thomas Hvass. Biskop Rottbølls Erklæring, der ikke nævner Thomas H., er saaledes ældre end selve Kaldsbrevet til Th. Hv. At Sagen forholder sig som anført, kan ikke paatvivles. Meddelelsen hidrører fra Thomas Hvass's Datter, Amalie Winge.

14 Indtægten af Vildsted og Vindblæs var kun 200 à 220 Rd. om Aaret (jfr. VII, Note 4).

ſtrup, og var, ſaavidt vides, i 22 Aar i denne Tjeneſte hos Juſtits=raad Marcusſen. Han havde tillige i 12 Aar, til 1794, da han flyttede til Randrup, Gundeſtedgaard i Forpagtning, men boede dog ikke der, førend, ſaavidt vides, i 1790. Det er ikke at undres over, at han, i en Alder af imellem 50 og 60 Aar, endelig følte Trang til at danne ſig et Hjem i en ſnævrere Betydning. Dannet, begavet, agtet og med et Ydre, der gjorde ham yngre end hans Alder, anholdt han om en meget ung Piges Haand og erholdt den. Hendes Navn var Ellen Cecilie Færch, Datter af en velhavende Kjøbmandsfamilie i Ribe[15]. Det var i Alder et høiſt ulige Parti, idet hun endnu ikke havde fyldt 20 Aar, medens han derimod var i ſit 56de Aar, da deres Bryllup ſtod i Ribe d. 14 Marts 1792. Men deres Ægteſkab var ſærdeles lykkeligt og blev velſignet med 5 Børn[16], af hvilke den ældſte Søn, Chriſtian, og den ældſte Datter, Laurence, fødtes paa Gundeſtedgaard. Bedſtefader kjøbte nu i 1794 Randrup med Gods og tvende Kirker af Juſtitsraad Chriſten Ryberg for 42,000 Rd. Courant[17], til hvilket Kjøb han rimeligvis har erholdt Hjelp af ſin velhavende Svigerfader. Paa Randrup, ſom han tiltraadte i Mai ſ. A., fødtes de andre Børn, Anna Maria i Septbr. 1795, Anders Nicolai 1 Novbr. 1797 og Marcus Pauli 14 Decbr. 1801. Der var paa Randrup nok at tage Haand i for en driftig og virkſom Mand, og en ſaadan var netop min Bedſtefader. Han udſkiftede begge Byerne Skibſted og Lyngby og udflyttede 8 Gaarde, 4 af hver By, hvilke Gaarde ligge i en Række under Bakkerne langs med Skibſted Aa. Det fortælles, at der blandt de Bønder, der ſkulde forlade Byerne, var dem, der

---

15 Om den Færch'ſke Familie, ſee E 26.

16 Deres Fødſel og Daab, ſee E 21.

17 Hellum Hindſted Herreders Skjøde og Panteprotokol. Randrup med Gods og Kirker havde ſamme Størrelſe, ſom uforandret er anført i Skiftebrevet, E 24. Ryberg havde Auktionsſkjøde dateret 20 Juni 1787.

græd over deres ulykkelige Skjæbne, en Følelse, der vistnok ingenlunde sjelden kom for Dagen i hin Tid, da Udskiftningen og Udflytningen brød med de gamle Landboforhold og det gamle Samliv i Byerne. Med Fasthed og Humanitet satte dog Bedstefader den hensigtsmæssige Reform igjennem. Som et Exempel paa den velvillige og humane Maade, hvorpaa han forhandlede med Bønderne, meddeles en Skrivelse fra ham til Gaardbrugerne i Svanfolk om Hegn mellem Randrup og Svanfolk Marker[18]. Den Humanitetsaand, hvoraf han var besjælet, lagde sig ogsaa for Dagen paa en anden Maade, der fortjener at nævnes. Ikke blot opdroge begge mine Bedsteforældre, som Skik dengang var og tildels endnu er paa de større Gaarde, flere fattige forældrelæse Bønderbørn, men de understøttede ogsaa i langt større Omfang flere Bøndersønner, der viste Anlæg og havde Lyst til at arbeide sig frem. Af disse Bøndersønner blev En Præst og en Anden Landinspektør. Begge toge Navnet Lyngbye. En tredie, der i Drengeaarene hed Steffen, blev Officer og kaldte sig Heidendorff, ogsaa efter Lyngby[19].

Blandt Begivenheder, der betegnede mine Bedsteforældres Liv, maa nævnes, at Familien, Bedstefader og hans Søskende, engang om Aaret pleiede at samles, afvexlende paa Randrup, i Nors, Dust Nolle, Vilsted eller Brønderslev. Søskendene havde hverandre meget kjære og i disse Samlinger levede de deres Barndoms Samliv og dets Minder om igjen. I 1801 laae alle Børnene og en Del af Folkene heftigt syge af Børnekopperne; min Bedstefader havde ikke villet tillade, at Børnene, som andre Børn i Egnen, bleve inokulerede. Samme Aar blev den yngste Søn Marcus født, d.

---

18 E 22.

19 Pastor Lyngbye var først Præst paa Thunø, siden i Trige. En af hans Sønner er for Tiden Kontorchef i Indenrigsministeriet og hedder Frantz Hvasf Lyngbye. Jeg gjemmer 3 Breve fra Pastor Lyngbye, et til Bedstefader af 1802 fra Kjøbenhavn og to til Bedstemoder, af 1807 fra Kjøbenhavn og af 1811 fra Thunø.

14 Decbr., og paa samme Tid. døde den lille Datter, Anna Maria, 6¼ Aar gammel, af Skarlagensfeber., som hun havde faaet efter Kopperne.

Min Bedstefader var Forligelseskommissær for Hellum Hindsted Herreder. Han arvede efter sin Kones Forældre, der døde 1797 og 1800, omtrent 18,000 Rd., dog ikke kontant, men tildels i Gods. Min Bedstemoder og hendes Søster fik saaledes som en Del af deres Arvepart i Forening udlagt ⅔ af Den Fuur i Limfjorden. Gaardene paa Den bleve efterhaanden solgte til Bønderne selv, men dette Salg fandt ikke Sted medens Bedstefader levede.[20].

I Vinteren 1806 gjorde Familien fra Randrup (Bedsteforældrene og de to ældste Børn) en meget anstrængende Tour til Ribe til Bedstemoders Broder, Niels Andersen Færchs Bryllup med hans anden Kone, Cecilie Marie Lund, hvilket Bryllup blev holdt den 31 Januar. Efter en Uges Festlighed skulde Hjemtouren gaae for sig, men det sneede stærkt og Veiene vare ufremkommelige. Da Pastor Lund i Bælum, Broder til den nygifte Kone, skulde have Barnedaab hjemme, trængte han stærkt paa Afreisen, som da ogsaa gik for sig en tidlig Morgenstund. Efter en anstrængende Reise naaede Selskabet, der var fordelt i 4 Kaner og tildels skulde til den omtalte Barnedaab, Skibsted Kl. 9 Aften. Det sneede og føg stærkt og Man fik derfor i Skibsted flere Mænd med Lygter med; men, efter at have flakket om i 3 Timer, naaede Man, uden at have kunnet finde Randrup, hvis Mark støder til Skibsted Marker, tilbage til Byen igjen og overnattede hos Præsten. Denne Tour blev min Bedstefaders Helsot. Han paadrog sig en stærk Forkjølelse og Gigt, der ikke vilde forlade ham i Sommerens Løb. Omsider

---

20 Fuur havde, ifølge D. Atl. IV P. 765, i Aaret 1768 lidt over 160 Tdr. Hartkorn foruden Præstegaarden. Skiftebrevet, E 24, viser, at F. Hwass til sin Død eiede Halvparten af c. 104 Tdr. Hartkorn paa Den. Maaskee har den øvrige Trediedel af Hartkornet været udlagt Niels And. Færch.

slog Gigten op, og efter 2 Ugers Sygeleie kaldtes han bort fra dette Liv, d. 2 Oktober 1806, i sit 70de Aar.

Min Bedstefader var høi og rank af Vext. Han bar Pidsk i Nakken, stive blanke Støvler, der naaede til Knæet, og lang blaa Frakke med blanke Knapper. Han var altid særdeles omhyggelig i sin Paaklædning. Der haves endnu et Silhouet af ham, der fremstiller ham opreist med en Bog i Haanden, og en større Portrætgruppe (i Silhouet) af ham, Bedstemoder og de 4 ældste Børn, der ere placerede i den i sin Tid saakaldte Theestue paa Randrup. Han var meget munter, i Besiddelse af et poleret Ydre, af en human Dannelse og en fin Takt. Hans Tænke- og Handlemaade var i store som i smaa Ting ligesaa retsindig, som velvillig, og han fortjente den Ros, som Præsten har nedskrevet i Kirkebogen ved Indførelsen af hans Begravelse „at han døde savnet af Enhver, som kjendte hans Værd".

2. Ellen Cecilie Færch

er født i Ribe den 6 Juni 1772 af Forældrene Anders Nielsen Færch, Kjøbmand sammesteds, og Maren Lauritzen eller Larsen.[1]) Familien Færch var meget talrig og i Besiddelse af stor Velstand, eller rettere Formue, paa den Tid, da Sildefiskeriet i Limfjorden havde Betydning. Bedstemoders Forældre havde i Alt 8 Børn; men af disse døde 5 som smaa. Af de 3 Børn, der levede, var den ene en Søn, Niels Andersen Færch, der som sin Fader og Bedstefader blev Kjøbmand og Fiskeriudreder i Ribe, de to andre Døttre. Maren Cathrine, den yngre, var gift med Justitsraad By- og Herredsfoged Niels Bassesen i Ribe; hun levede sammesteds i 30 Aar som Enke, og jeg har adskillige Gange besøgt hende. Hun mindede i Tale og Ydre meget om min Bedstemoder og døde først i Begyndelsen af 1856.

---

1 E 26 A II.

Ellen Cecilie, min Bedstemoder, var den ældre af de tvende Døttre. Hun mistede sin Moder 1797, sin Fader 1800 og sin Mand 1806. Hendes første Ægteskab havde ifølge Samtidiges Vidnesbyrd og efter Yttringer af hende selv, der endnu bevares i hendes Børns Erindring, været i høi Grad lykkeligt. Men min Bedstemoder var endnu ung (34 Aar), da min Bedstefader døde, og denne Omstændighed, i Forbindelse med at hun sad i en stor Bedrift, som hendes ældste Søn ikke havde opnaaet Modenhed nok til at styre og hun selv ikke magtede, og maaskee især fremmed Indflydelse, som det her ikke er Stedet nærmere at betegne, bragte hende til, efter at kun lidt over et Aar var forløbet siden hendes Mand døde, at indgaae nyt Ægteskab med Thyge Thygesen til Dalsgaard. De bleve viede i Skibsted Kirke d. 23 October 1807.[2]) Han var da omtrent 40 Aar og hun 35 Aar.

Paa Skiftet efter Bedstefader gik Datteren i lige Arv med sine tre Brødre, og hver især af Børnene erholdt 8000 Rdl. i Arv, idet Moderen ved Gave og ved at renuncere paa Broderlod forhøiede Børnenes Andel til dette Beløb. Randrup med komplet Gods og Tiender, med en Prioritet af omtrent 18,000 Rdl., var dengang taxeret til 55,000 Rdl.[3])

I det nye Ægteskab blev d. 26 Juli 1808 født en Datter, Maria Francisca, d. 23 Oktb. 1809 en Søn, Mads, død d. 24 Marts 1810, og d. 5 Februar 1811 en Søn, Frantz. Sønnerne af første Ægteskab kom tidlig i Randers Skole; de fandt altid et kjærligt Hjem hos deres Moder paa Randrup, og deres Stedfader var dem en redelig og gavmild Forsørger.

Men Bedstemoder døde paa Randrup d. 17 Marts 1832 og blev begravet ved sin første Mands Side paa Skibsted Kirkegaard.[4]) Hun lever endnu tydelig i mine Erindringer fra Barndommen. Jeg

---

2 Skibsted Kirkebog.
3 E 24.
4 E. 27.

vexlede ofte Breve med hende. Vi pleiede, fra Gudumlunds Fabrik, at besøge Randrup hver Søndag, og Randrup med sin store frugtrige Have, sin gammeldags indre Indretning, sine tildels skumle Værelser, sin Borgegaard, der var overskygget af kæmpemæssige, nu, med Undtagelse af et eneste, forsvundne Lindetræer, sin Mængde af Duer, med den Samling af Mennesker, som det komplette Hoveri ofte samlede paa Gaarden, kort sagt, med et Præg, der vel omtrent var bevaret uforandret fra Begyndelsen af det forrige Aarhundrede, havde da for mig al den Fortryllelse, som Bedsteforældrenes Hus pleier at have for Børnebørnene. Min Bedstemoder var lidt under Middelhøide og spinkel af Vext. Hendes Helbred var temmelig svagt og hun døde af Brystsyge. I hendes ægteskabelige Liv havde hun maaskee oftere Anledning til at anstille en Sammenligning; men hendes Hjerte var blidt og gudhengivent, og hendes Kjærlighed lever altid i hendes Børns taknemmelige Erindring.

3. Thyge Thygesen

er født 1767[1] paa Dalsgaard, som hans Forældre,[2] der udentvivl ikke vare meget hævede over Bondestanden, eiede. Han gjorde iøvrigt altid en Hemmelighed af sin Fødselsdag. Han eiede:

1. Dalsgaard, Vive Sogn, Hindsted Herred, som han 1792 kjøbte af sin Stedfader, Edvard Vium, og beholdt til sin Død.[3]

---

1 Vive Kirkebog fra 1748—1768 er brændt ved en Ildebrand, som i 1768 overgik Vive By. Den nye Kirkebog begynder først 1772.

2 Faderen hed Mads Thygesen, Moderen Maren Nielsdatter. Sr Mads Thygesen havde Skjøde paa Dalsgaard af 8 Mai 1769.

3 Skjøde dateret 29 Septb. 1792 (i Udskriften af Landstingsbogen ved Hellum Hindsted Herreder). Dalsgaard havde lidt over 23 Tdr. Hartkorn Ager og Eng Hovedgaardstaxt, c. 11 Tdr. Skovskyld, Bøndergods c. 57 Tdr. I Kjøbet fulgte udvendig Besætning og lidt Indbo. Kjøbesum 12,200 Rdl. foruden Aftægtspræstationer. — Ved Skjøde af 30 Decbr. 1804 kjøbte Thygesen af Grev Conrad Reventlow Gods i Visborg og Skelum c. 30½ Td.

1838 blev hans Svigerſøn Lund Forpagter paa Gaarden med Kjøbsret til 20,000 Rdl. og med Forpligtelſe til at føde 50 Stude.

2. Randrup, Gaard, Gods og Kirker, ſom han erholdt ved ſit Giftermaal 1807. I denne Eiendom var der, da han overtog den, prioriteret 17,956 Rdl. ſamt den Børnene af hans Kones første Ægteſkab tilkommende Fædrenearv, 32,000 Rdl., altſaa tilſammen c. 50,000 Rdlr. D. C. Eiendommen blev den 17 Marts 1837 ſtillet til en eneſte Auktion i Aalborg, ved hvilken Legationsſekretær Marcus Hvaſſ blev Høiſtbydende med 79,456 Rdl. (Skjøde 15 December 1837).

3. Høſtemark (jfr. E 29). Han kjøbte denne Gaard med tilliggende Gods i Mou 1816 i Forening med Juſtitsraad, Byfoged N. Baſſeſen i Ribe (gift med hans Kones Søſter) og hans ældſte Stedſøn, Chriſtian Hvaſſ, for Kjøbeſum 38,750 Rdl. Sølv og 88,000 Rdl. Navneværdi. Efter ikke lang Tids Forløb blev denne Sidſte Eneeier af Gaarden for 14,000 Rdl. Sølv, Baſſeſen trak ſig ud af Kompagniet og Thygeſen overtog med ſtort Tab Godſet, ſom han beholdt til ſin Død og for en Del afhændede til Selveiendom. Efter at have afhændet Randrup, kjøbte han igjen Høſtemark af Chriſtian Hvaſſ's Enke for 40,000 Rdl. og endte her ſine Dage.

4. Vraa[4], Aiſtrup Sogn, Kjær Herred, i Forening med Lorenzen fra Havnø, der beſtyrede den. Eiendommen deltes i Ny

---

Hartkorn Ager og Eng og c. 4 Tdr. Skovſkyld. — Den 24 Juni 1806 erholdt han af Major Tycho Arenſtorff til Trudsholm og Dronningborg Skjøde paa c. 33½ Td. Hartkorn Bøndergods i Als Sogn, ſamt paa den ſaakaldte Bønderſkov, Skovſkyld 2 Td. 2 Fdk. 1 Alb. Kjøbeſum 17,800 Rdl. Godſet Dalsgaard blev ſaaledes forøget til lidt over 120 Tdr. Hartkorn, hvilket Thygeſen for en ſtor Del efterhaanden afhændede til Selveiendom.

4 D. Atl. V P 388. Dengang (1769) 78 Tdr. Hovedgaardstaxt; det ſamlede Bøndergods til Vraa og Elkjær udgjorde 988 Tdr. m. m. Der var udentvivl ikke meget Gods til Vraa, da Thygeſen var Medeier af den, om der var noget.

Vraa og Gl. Vraa. Thygesen fik for sin Andel den første og eiede den formentlig i Tidsrummet 1814—1820 eller saa omtrent.

5. Arvefæstegaarden Henriksdal, Parcel af Lindenborg Hovedgaard. Thygesen eiede denne Gaard fra — til 1814, da han solgte den til Rosenbeck.

6. Aas[5] i Taars Sogn, Børglum Herred, med en Kirke til. Naar?

7. a. Hals Nørreskov, 900 Tdr. Land (nu 500 Tdr. Land ryddet og 400 Tdr. Land Skov), Skjøde 21 Marts 1811 fra Rathie Mathias Lorenzen til Vraa. b. Hals Kirke- og den halve Konge-Tiende. c. Jerslev Kirke i Vensyssel. Han beholdt de to første Eiendomme til sin Død. Jerslev Kirke solgte han umiddelbart forinden. d. Skjøde 24 Juni 1808 fra Byfoged N. Bassesen i Ribe paa Halvdelen af 104 Tdr. 4 Skp. Hartkorn paa Fuur, Kjøbesum 8,326 Rdl. Den anden halve Del eiede Thygesen iforveien gjennem sit Giftermaal. e. Skjøde 1 Februar 1820 paa 28 Fiskestader ved Ribe fra Major Ridder Andreas Glud. Kjøbesum 1000 Rdl. Solv.

8. Han var, omtrent paa den Tid han blev gift, tillige Forpagter af Villestrup Hovedgaard, noget senere af Sæbygaard (Hovedgaarden til Stamhuset af samme Navn) og 1834 til 1842 eller 43 af Buderupholm.

Thygesen begyndte sin Løbebane som Skriverdreng paa Byfogedkontoret i Ribe, hos Bassesens Formand, og blev derefter Forvalter paa Buderupholm hos den gamle Fru Bjørn. Fra den Tid, han blev gift, boede han paa Randrup, saalænge han eiede den, og var i en lang Aarrække Landvæsenskommissær. Han drev en stor Studehandel[6] og havde til sine Tider paa en-

---

5 D. Atl. V. P. 319. Dengang (1769) 14 Tdr. Hartkorn Hovedgaardstaxt og 230 Tdr. Bøndergods m. m.; men Bøndergodset var udentvivl solgt, da Thygesen eiede den.

6 En af hans bedste Handelsvenner var Baron Kragh Juel Vind Arenfeldt til Stensballegaard. Jeg mindes at have seet en Afregning imellem dem, hvis Facit løb op til omtrent 100,000 Rdl.

gang paa sine Gaarde og paa Foder hos Andre henved 1000 Stude, en enkelt Vinter endog nogle faa over 1100. Han kjøbte i Vensyssel og solgte til Markederne i Slesvig og Holsten. Pengeomskrivningen i 1813 og den paafølgende for Landmanden saa haarde Tid overstod han ikke uden store Tab (see ovenfor Handelen om Høstemark); men han var dog sikkert i en vis Periode efter den Tid ikke blot en formuende, men en rig Mand. Uheldige Konjunkturer for Studehandelen og vistnok ikke mindst den Omstændighed, at han i sin høie Alder, med svækkede Evner, dog vilde forcere den, bragte hans Formuesomstændigheder betydeligt til at dale, og da han, umiddelbart forinden Priserne paa Landeiendomme begyndte at tage det store Opsving, døde, var han Intet mindre end formuende. Han havde givet sin Svigersøn, Lund, hos hvem han ofte opholdt sig, det Løfte, at han ikke mere vilde handle; men det var ham, der havde handlet fra sine tidligste Aar og som sit Liv igjennem saa at sige kun havde levet og aandet for denne Handel, umuligt at holde sit Løfte. Han kjøbte et Parti i Vensyssel; Konjunkturerne faldt pludselig, og han tabte paa det indkjøbte Parti i Løbet af ganske kort Tid en Sum af 9000 Rdl. Han var dengang i en Alder af mellem 74 og 75 Aar. Det sidste Stød var ham for haardt; det nedbøiede ham og forkortede hans Levedage, som han endte paa Høstemark d. 13 Januar 1842. Hans Lig førtes til Skibsted Kirkegaard, hvor det blev nedsat ved Siden af hans Hustrues.

Bedstefader Thygesen lever tydeligt i min Erindring. Han var af Middelhøide og gik i sin høie Alder krumbøiet. Han bar Paryk med hvidt Haar, gik i fine blaa Klæder og var altid meget proper. Han stod overordentlig tidlig op, gik tidlig i Seng, var meget tarvelig i sin Levemaade og næsten altid paa Reise omkring til sine Gaarde, Forpagtninger og Handelsvenner. Han havde en naturlig god Forstand og megen Humor; men var uden boglig Dannelse. Vel havde han ogsaa sine Særheder, og der var Familieforhold, som han ikke behandlede paa den rette Maade; men det skal ikke glemmes, at han var sine Stedbørn en trofast og gavmild Forsørger,

at han var i høi Grad godgjørende[7] og en mild Husbond. Iøvrigt karakteriserer hans Gravskrift[8] ham sandt og træffende. Den „gamle Thygesen" lever endnu i Manges Erindring, og hans Minde skal ikke udslettes af kjærlig og agtelsesfuld Erindring hos mig, hvem han fortrinlig yndede og gav mange Beviser derpaa.

Thygesen havde i sit Ægteskab med Bedstemoder (see ovenfor) to Børn, der levede:

1. Marie Francisca Thygesen, født paa Randrup d. 26 Juli 1808[9], viet d. 6 Juni 1838 i Buderup Kirke til Christian Hjortholm Lund,[10] tidligere Kjøbmand i Svendborg. De erholdt af Thygesen Dalsgaard i Forpagtning (see ovenfor) og efter hans Død paa Skiftet Udlæg paa Gaarden i Henhold til Bestemmelserne i Forpagtningskontrakten. Lund indrettede Skæfergaarden Marienhøi og byggede Thygeslund (tildels Parcel af Dalsgaard), hvor Familien tog Bopæl i 1847. 1853 solgte han Thygeslund til Kammerjunker Sigismund Mylius til Estruplund (nu til Rønningesøgaard) for 36,000 Rdl. og Aaret efter Dalsgaard til Forpagter Jacobsen for 34,000 Rdl. Han og Kone flyttede derefter til Kjøbenhavn, hvor de endnu boe. Paa Dalsgaard fødtes d. 4 Marts 1845 deres eneste Barn, Thygine Camilla Cecilie Nicoline Gertrude Margrethe.

2. Frantz Thygesen, født paa Randrup d. 5 Februar 1811[9],

---

7 Han skjænkede 26 Juni 1810 500 Rdl. D. C. til Lyngby Skole og 500 Rdl. D. C. til Terndrup Skole; 26 Juni 1811 500 Rdl. D. C. til Vive Skole og 26 Juni 1812 1600 Rdl. D. C. til Skolerne i Skibsted og Lyngby. Disse Kapitaler bleve udsatte mellem Viborg Stifts offentlige Midler.

8 E 30.

9 E 28.

10 Født August 1803 paa Lykkesholm (Langeland) af Forældrene, Kapellan Niels Basse Lund, senere Præst i Bælum, og Karen Hjortholm. Farfaderen var Byfoged og Tolder i Middelfart, hed egentlig Basseſen, men optog Navnet Lund og var Broder til Justitsraad Basseſens Fader. Om Basseſen, see E 26.

kjøbte 1840 Stenisgaard, (Nørrekongerslev Sogn), som han solgte 1848; derpaa en i Mariager Landsogn liggende lille Eiendom, Bøgelund, som han beholdt i 4 Aar. I 1853 flyttede han til Kjøbenhavn, hvor han med Familie endnu boer. Han er gift med Nicoline Hedevig Hoff, Datter af afdøde Pastor Sigvard Hoff, Sognepræst til Vive, Due og Valsgaard, og Hustru Marie født Thomsen. Af dette Ægteskab er to Børn: Ellen Cecilie Thygesen, født den 24 April 1845 paa Stenisgaard, og Marie Thygesen, født paa Bøgelund d. 9 Juli 1849.

Frantz Hwass's Descendents:

1.

Erik Christian Andreas Hvass,
hans Hustru
Johanne Margrethe Neergaard
og Søn
Frantz Hvass.

Erik Christian Andreas Hvass er født paa Gundestedgaard d. 14 Febr. 1793.[1] Han blev i 1806 af sine Forældre anbragt i Huset hos Pastor Brasch i Hillerslev.[2] Efter Faderens Død blev han i 1807 sat i Randers Skole, hvorfra han dimitteredes i Septb. 1812 af Skolens Rektor, Mag. Phil. Laur. Sev. Lund. Han erholdt til Artium i Oktb. Maaned s. A. Hovedkarakteren Godt og underkastede sig d. 17 April næste Aar den filologiske Del af anden Examen. Han var i Huset hos Professor Nyerup og begyndte paa Studiet af Medicinen, der altid beholdt Interesse for ham;

---

1 Hjemmedøbt samme Dag; i Kirken d. 17 April næstefter. Oplysning om Fadderne savnes, jvfr. E 21.

2 Jfr. E 23.

men han blev bryſtſyg, maatte tage hjem og kom ſig først nogenlunde efter et langt Sygeleie i Hjemmet og i Aalborg. Hans Helbred nødte ham til aldeles at opgive Studeringerne og efter en kort Tids Ophold hos Juſtitsraad Baſſeſen i Nibe kjøbte han i Intereſſentſkab med Baſſeſen og Thygeſen Høſtemark med tilliggende Gods for en Kjøbeſum af henved 127,000 Rdl., dels Sølv, dels Navneværdi. Efter nogen Tids Forløb blev han for en Kjøbeſum af 14,000 Rdl. Sølv Eneeier af Gaarden, paa hvilken han dog først i 1834 erholdt Skjøde.[3] Med Klogſkab og Held arbeidede han paa Gaardens Forbedring og reiſte ſig ved ſin utrættelige Flid og hjelpſomme Godhed Minder, der overlevede ham.

Han var først forlovet med Henrikke Marie Jelſtrup, en ung Pige, der var i Huſet paa Randrup. Denne Forbindelſe var Thygeſen imod fordi hun var uden Formue. Hun døde imidlertid paa Randrup d. 27 April 1821, henved 24 Aar gammel, af Bryſtſyge.[4] I 1832 blev han atter forlovet med Johanne Margrethe Neergaard; deres Bryllup ſtod paa Vivebrogaard, i Sommerens yndigſte Dage, den 22 Juni 1833, under Nærværelſe af den talrige Familie paa begge Sider. Den 25de næſteſter drog det nygifte Par ind paa Høſtemark, fulgt dertil og modtaget der af Slægt paa begge Sider. De tilbragte derefter et lykkeligt Aar, beſkjæftigede med den Virkſomhed, ſom den ſtore Bedrift og Hovedbygningens Ombygning i Foraaret 1834 medførte. Den 12 Oktb. ſ. A. fødtes deres eneſte Søn Frantz.[5] Kort efter blev Faderen heftig ſyg (af Stenſmerter) og efter et fire Ugers Sygeleie, under hvilket

---

3 Jfr. i det Hele E 29.

4 Skibſted Kirkebog. Begravet 4 Mai 1821.

5 Hjemmedøbt 21 Oktb. Daaben publiceret i Kirken d. 4 Mai 1835. Faddere: Fru Neergaard fra Vivebrogaard, Md. Roſenbeck fra Fjeldrad, Proprietær Neergaard fra Vivebrogaard, Herredsfoged Hvaſſ fra Nørgaard, Legationsſekretær Hvaſſ paa Høſtemark. (Af Mou Kirkebog).

Synet af hans lille Søn var ham hans kjæreste Glæde og Trøst, stundede hans Endeligt til. Den 22 Novbr. udaandede han, kun henved 42 Aar gammel. Han blev jordet d. 1 Decbr. paa Mou Kirkegaard, hvor der findes et Monument over ham.

Jeg var 10 Aar gammel da „Onkel Christian" døde og havde oftere besøgt ham paa Høstemark, ligesom han ogsaa meget jevnlig kom til os paa Gudumlunds Fabrik. Jeg mindes ham tydeligt. Han var koparret, høi og stærk; han var en stor Børneven og meget søgt for sit muntre Lune og sin behagelige Omgang. Han var en stor Jagtelsker og en fortræffelig Skytte.

Hans Hustru Johanne Margrethe Neergaard er født d. 18 Januar 1806 paa Høstemark af Forældrene Johan Michael de Neergaard † 1837 og Margrethe Grotum Møller. Faderen eiede først Høstemark (1803—13) og Egense Kloster, derefter Store Restrup, som han imidlertid maatte opgive 1822, hvorefter han kjøbte Vivebrogaard.

Johanne Margrethe Neergaard var den næstældste af 12 Søskende.[6] Hun nød i nogle Aar Opdragelse i Kjøbenhavn, blev konfirmeret i Restrup Kapel og fulgte sine Forældre til Vivebrogaard, da Tidsomstændighederne nødte dem til at forlade Restrup. Efter sin Mands Død beholdt hun Høstemark, som hun bortforpagtede, indtil hun igjen, formentlig 1837, solgte den til Thygesen. Hun blev imidlertid boende paa Gaarden til 1842, da hun efter Thygesens Død og foranlediget af at Gaarden af Thygesens Bo blev solgt til Regimentskvartermester Branth, vel ogsaa tildels af Hensyn til lille Frantz's Opdragelse, flyttede til Aalborg. Her boede hun og offrede sig ganske for sin Søn, indtil ogsaa han blev hende berøvet. Hun flyttede da til sin Moder paa Vivebrogaard, hvor hun endnu lever.

---

6 En Stamtavle over Familien de Neergaard findes hos Lengnick. En mere udførlig er forfattet af Kapellan A. Teilmann.

Frantz Hvass var et spinkelt, dog ikke sygeligt lille Barn, tidlig i Besiddelse af en klar og udviklet Forstand. Han gik nogle Aar i Aalborg Skole og døde under et Besøg paa Hals Ladegaard hos sin Moders Søster, gift Færch, i Paaskeferien, d. 28 April 1849, af Halsbetændelse. Han blev jordet d. 7 Mai næstefter ved sin Faders Side og der findes ogsaa paa Kirkegaarden et Monument over ham. Hans Begavelse havde vakt Forhaabninger om en lys Fremtid for ham; men disse Forhaabninger skulde efter Forsynets Villie pludselig tilintetgjøres.

2.

Maren Laurence Hvass
og hendes Mand
Ludvig Christian Rosenbeck.

Hun er født paa Gundestedgaard d. 27 Januar 1794[1]. Forældrene flyttede i Mai samme Aar til Randrup, og her henrandt hendes Barndom. Efter Faderens Død blev hun og hendes ældste Broder Christian sendte til Randers, han for at gaae i Latinskole, hun for at nyde Undervisning og Uddannelse i de Kundskaber og Færdigheder, som paa den Tid sømmede sig for en ung Pige. Efter et Ophold i Randers af omtrent 2 Aar kom hun hjem og blev konfirmeret 1809. Hun ægtede i en Alder af lidt over 19 Aar Inspektør ved Grevskabet Lindenborg, Ludvig Christian Rosenbeck, født d. 26 Oktober 1786 paa Brahetrolleborg. Han havde dansk juridisk Examen fra 1806 og blev Inspektør paa Lindenborg 1811. Brylluppet stod paa Randrup d. 13 Mai 1813, og den 16de s. M. drog det nygifte Par ind paa Lindenborg. Rosenbeck kjøbte, da han blev gift, Henriksdal, en Arvefæstegaard paa Lindenborg Hovedgaards Mark, af Thygesen.[2] 1819 kjøbte han Pan-

---

1 Jfr. VI 1 og E 21.
2 Jfr. VI 3, Nr. 5.

dum (Voxlev Sogn, Hornum Herred) for 16,000 Rdl. For at kunne udbetale 4,000 Rdl. strax, optog han et Laan paa Henriksdal. Resten skulde henstaae i 4 Aar. Handelen blev anseet for særdeles god, og Rosenbeck beredede sig til at flytte til Vandum. Han havde netop i den Anledning opsagt sin Inspektørtjeneste, da den daværende Birkedommer ved Grevskabet, Petersen, døde. Denne Omstændighed bevægede ham til at blive; han fik strax af Greven Løfte om dette Embede, men 3 Uger efter blev han angreben af Gigt- og Nervefeber og døde, 35 Aar gammel, d. 3 September 1821 paa Lindenborg, efterladende sig en Enke og 4 Børn: Tyge Christian Alexander f. 21 April 1815, Cecilie Sophie f. 10 Oktober 1816, Augusta Frederikke Christine f. 5 Juli 1818, og Ernstine Francisca f. 21 Oktober 1820. Vandum og Henriksdal skulde nu sælges. Konjunkturerne vare stærkt tilbagegaaende og Vandum blev ved 5te Auktion solgt for 2,200 Rdl. Henriksdal blev opraabt; Thygesen bød paa den til sin Steddatter — og Alle taug. Laurence Rosenbeck flyttede nu til Mai 1822 med sine Børn ind paa Henriksdal, hvor hun boede i 6 Aar. Da Grev Schimmelmann ønskede atter at forene Henriksdal med Lindenborg, solgte hun 1828 Gaarden til ham for en aarlig Livrente af 200 Rdl., og kjøbte derefter en Gaard i Fjeldrad. 1836 solgte hun igjen denne til en Major Bülov og flyttede til Aalborg. I November 1842 tog hun til Kjøbenhavn, hvor hun endnu lever med sine tvende ugifte Døttre Cecilie og Ernstine. Den lille Augusta døde allerede 5 Aar gammel, den 3 August 1823, paa Henriksdal. Sønnen Christian eier og beboer en Arvefæstegaard i Dollerup under Grevskabet Lindenborg. Han er gift med en Pige af Bondestanden, Mariane Gundersen, og har 4 Børn, Marie Louise f. 1843, Ludvig Christian f. 1849, Poul Anton f. 1851 og Anders Nicolai f. 1853.

3.

Anders Nicolai Hvasf
og hans Hustru
Kirstine Dorothea Schmidt.

Anders Nicolai Hvasf er født paa Randrup d. 1 November 1797.[1] Efter at have nydt Undervisning i Hjemmet til sit 12te Aar,[2] blev han 1809 sat i Randers Skole. Samtidig med ham gik først den ældre Broder Christian og siden den yngre, Marcus, i Skolen. I September 1815 blev han dimitteret til Universitetet af Rektor Lund, tog Artium i Oktober med Hovedkarakteren Godt, det følgende Aar[3] anden Examen med Laud. og to Aar efter, 1818, den fuldstændige juridiske Examen[4] med bedste Karakter til begge Prøver. Den 6 December 1819[5] blev han ansat som Volontær i Kancelliets 2det Departement og arbeidede ved Siden deraf hos A. S. Ørsted, der brugte ham i sit Hjem til Medhjælp ved Trykningen af sine Værker o. desl.

Efter i Aaret 1817 at være bleven forlovet med min Moder og efter igjennem denne Forbindelse og sit Svogerskab til Inspektør Rosenbeck at have erholdt Adgang til det Schimmelmannske Hus, blev. han d. 9 Januar 1822 udnævnt til Birkedommer og Skriver ved Grevskabet Lindenborg med en aarlig Indtægt af omtrent 500 Rdl. og senere fri Bopæl paa Gudumlunds Fabrik[6] samt Afbenyttelse

---

1 E 21. Han er opkaldt efter sin Morfader, Anders Nielsen Færch.

2 Af Student Andreas Lederthoug, jfr E 23 Note 13, og efter Faderens Død af cand. theol. Andreas Jørgen Billeschou, der siden blev Præst til Skjelby og Gjeddesby. Billeschou var en venlig Lærer og en munter Selskabsmand, men i høi Grad doven og ligegyldig, saa at hans Undervisning var ringe.

3 19 April philos. 26 Oktb. philol.

4 Theoretiske Del 23 Oktb. 1818, praktiske Del 1 Febr. 1819.

5 2 Dep. Journ. for 1819 Nr. 4629.

6 Jfr. Bilage til Bestall. i 3 Dep. Reg. Nr. 26. Udnævnelsen skyldtes Grev Schimmelmanns formaaende Anbefaling. Han havde iforveien

af noget Jord. Samme Foraar han blev gift (9 Januar 1824) blev han af Kancelliet[7] konstitueret som Byfoged og Skriver i Frederikshavn og Herredsfoged og Skriver i Horns Herred istedetfor Major Thomas Frederik Westenholz, der havde Kassemangel og ifølge Kancelliets Ordre var bleven suspenderet. Denne Konstitution varede til Udgangen af 1826; men først i Foraaret 1827 vendte han tilbage til sit Embede som Birkedommer ved Lindenborg Birk, hvilket Overkrigskommissær Christensen til Klarupgaard imidlertid havde bestyret som konstitueret. Christensen tilbød dengang Fader Klarupgaard (Sædegaard med komplet Bøndergods m. v.) i Bytte for Birkedommerembedet, hvis aarlige Indtægt dengang udgjorde noget over 600 Rdl. Men Fader vovede ikke at gaae ind paa dette Bytte. Man kan heraf danne sig et Begreb om hine Tiders sørgelige Eiendomsforhold.

Fader var derefter blandt Andet Skiftekommissær i Justitsraad Bassesens Bo i Ribe og i Neergaards Fallitbo paa Restrup.[8] I Sommeren 1831 nød han den Ære at modtage Arveprinds Chri=

---

erholdt Myndighedsbevilling, dateret 13 Novbr. 1821. Ved Bestallingen findes lagt en egenhændig Skrivelse fra Amtmand Graah i Hjørring til Kancelliet, dat. 27 Januar 1827, indeholdende et Vidnesbyrd om A. N. Hvass's Embedsførelse i Frederikshavn.

7 Ved Skrivelse til Hjørring Amt af 25 Mai 1824 (3 Dep. Nr. 1651). Bilagene til denne Skrivelse give udførlig Oplysning om Westenholz's Embedsførelse og Kassemangel, der for største Delen hidrørte fra et overilet Byggeforetagende. Kassemangelen blev i Løbet af 2 Aar dækket af Embedets Indtægter og Westenholz erholdt af Kongelig Naade Embedet som Herredsfoged og Skriver i Aars og Slet Herreder og Birkedommer og Skriver i Løgstørs Birk (Best. 5 April 1826, 3 Dep. Reg. Nr. 1625). Men ogsaa her foranledigede hans Embedsførelse en Undersøgelse, der atter blev lagt i Faders Hænder (Kommissorium af 8 Mai 1829, 3 Dep. Reg. Nr. 916).

8 I Bassesens Bo sammen med Overkrigskommissær Christensen til Klarupgaard, Kommissorium 20 Juni 1826 (3 Dep. Reg. Nr. 1862). Da Bassesen og Christensen iforveien, ifølge Kommissorium af 29 Marts 1822, behandlede Joh. Michael Neergaards Bo, indtraadte Fader i dette Bo i Bassesens Sted, Kommissorium 30 Juni 1826 (3 Dep. Reg. Nr. 1879).

stian (Chr. d. 8de) i sit Hus. Prindsen gjorde en Rundreise i Landet og kom til Gudumlunds Fabrik for at see det derværende betydelige Kalkværk og Teglbrænderi. — Den 3 Juni s. A. blev han udnævnt til tillige at være Herredsfoged og Skriver i Hellum og Hindsted Herreder.[9] Han kjøbte i denne Anledning Nørgaard,[10] men flyttede med sin Familie først dertil i Efteraaret 1832, og senere erhvervede han ved Kjøb 8 Gaarde og 15 Huse i Bælum samt Skoven „Bælum Buske". Den 28 Oktober 1836[11] udnævntes han til virkelig Kancelliraad, 17 Oktober 1842 til Justitsraad[12] og 1 Januar 1859 til Ridder af Dannebroge.

Han har i Forening med Etatsraad Amtsforvalter Ludvig Christian Brinck-Seidelin som Kommissær paakjendt Spørgsmaalet om hvem Eiendomsretten over den store Vildmose tilkom[13], ligesom han ogsaa senere har været Exekutor og Skiftekommissær i Boerne efter Baron Juel til Lundbæk (1842), Kammerraad Svanholm til Biffertsholm (1837—1843) og Overkrigskommissær Christensen (1859). I Foraaret og Sommeren 1843 var han konstitueret Stiftamtmand i Aalborg. Under denne Konstitution indtraf Kronprindsens Besøg i Aalborg og paa Randrup.

Han har, saalænge Stænderinstitutionen bestod (1834—1848), været Valgdirektør for Valgene til Stænderforsamlingen i Viborg i „6te Valgdistrikt for de mindre Landeiendomsbesiddere" (Hellum, Hindsted, Flesum og en Del af Hornum Herred), ledede i sin Kreds Valget til den grundlovgivende Rigsdag og har siden som

---

9 3 Dep. Reg. Nr. 303. Embedets (Brutto) Indtægt anslaaes i Forestillingen kun til 1,100 Rdl. foruden Dommerkornet. Fra 1829 til 1850 udgjorde Sportelindtægten af Herrederne i Gjennemsnit lidt over 1,400 Rdl. om Aaret, lavest 1832: 1,001 Rdl. 2 Mk. 8 Sk., høiest 1844: 1,999 Rdl. 2 Mk. 3 Sk. Fra 1851 steg Embedets Indtægter forholdsvis betydeligt.

10 F 32. Bygningerne ere nu tildels ombyggede og en Plantage af Naaletræer paa omtrent 16 Tdr. Land anlagt ved Gaarden.

11 28 Oktb. (2 Dep. Reg. Nr. 685).

12 17 Oktb. 5 Kl. Nr. 3. (3 Dep. Reg. Nr. 2055 a).

13 Kommisforium 16 Septb. 1835. (3 Dep. Reg. Nr. 1166).

Formand for Valgbestyrelsen ledet samtlige i Aalborg Amts tredie Valgkreds foretagne Valg til Folketinget. Han modtog i 1848 Opfordring til at stille sig til den grundlovgivende Rigsforsamling, men afslog denne Opfordring.

Som Vidnesbyrd om den Agtelse og Velvillie, han nyder i sin Jurisdiktion, har han i 1847 (Birkedommer i 25 Aar) af Sognefogderne i Lindenborg Birk modtaget en Pokal og den 3 Juni 1856 (Herredsfoged i 25 Aar) fra Sognefogderne i Herrederne og fra Beboere i Jurisdiktionen en Gave af Sølvtøi af meget betydelig Værdi. Hans Portræt blev ved denne Leilighed lithograferet og omdelt.

Kirstine Dorothea Schmidt, den næstældste af fem Søskende, er født i Grønnerup Skole ved Brahetrolleborg den 26 Oktober 1799 af Forældrene Skolelærer Christian August Schmidt og Hustru Kirstine Christoffersdatter.[14] Tidlig faderløs, blev hun i sit 14de Aar sendt til Kjøbenhavn for at modtage en Plads hos Grevinde Charlotte Schimmelmann, Finantsminister Grev Ernst Heinrich Schimmelmanns Hustru. Efter hendes Død (saavidt vides 2 December 1816) kom hun til Grevens adopterede Datter, Kammerherreinde Louise dal Borgo, hvis Datter Elise[15] hun underviste. I Sommeren 1817 blev hun forlovet med Fader, hvis Bekjendtskab hun havde gjort hos Reumerts.[16] Da Fader var bleven udnævnt til Birkedommer ved Lindenborg Birk, forlod hun i Foraaret 1822 det Schimmelmannske Hus, idet hun altid taknemlig mindedes den dannende og forædlende Indflydelse, det havde udøvet paa hende og den store Godhed, der i samme var bleven hende til Del. Hun tog efter Indbydelse af sin tilkommende Svigerinde, Laurence Rosenbeck, til Henriksdal, og, efter et kort Ophold der, til

---

14 F 33.

15 Siden gift med Baron Carl Schaffalitzky og nu Priorinde i Odense Jomfrukloster.

16 Carl Alexander Reumert, Forvalter ved det Kongelige Klædeoplag, gift med Christiane Rosenbeck, en Søster til Inspektor Rosenbeck.

Randrup for under sin tilkommende Svigermoders Veiledning at uddanne sig i Husvæsenet. I Efteraaret 1823 hentede hun i Forening med Fader sin Moder, der boede ved Brahetrolleborg. En barnlig Forudsigelse om at hendes Moder, „naar hun blev stor" og selv fik Hus og Hjem, skulde komme og boe hos hende, gik saaledes i glædelig Opfyldelse. Hendes Moder, min Bedstemoder, tilbragte efter den Tid 35 Aar i sin Datters Hus og saae en hel ny Slægt voxe op. Den 9 Januar 1824 bleve mine Forældre viede i Gudum Kirke af Pastor Fangel. Fra Kirken drog Brylupsskaren til Randrup, hvor Brylluppet holdtes i flere Dage, og fra Randrup tog det nygifte Par til dets fremtidige Hjem paa Gudumlunds Fabrik. Hen ad Eftersommeren fulgte Moder og Bedstemoder efter Fader til Frederikshavn og her fødtes de to ældste Sønner, Frantz og Christian August. Efter at vi vare vendte tilbage til Gudumlunds Fabrik kom Moders Søster, Conradine Schmidt, der siden forblev hos os, i Huset (1827); Andreas fødtes 1829, Ernst 1831. 1832 flyttede vi til Nørgaard, hvor Michael fødtes 1833. Sorg og Glæde vexlede og Tiden svandt. Min Moder modtog Besøg af sine Søskende og besøgte dem igjen, 1833 i Sommeren med sine tre ældste Sønner, 1837 med Fader og alle fire Sønner. Vi lagde Veien om ad Brahetrolleborg og besøgte en smuk Sommerdag Gronnerup Skole. Blide Minder stege frem for min Moders Sjæl og, blandende sig med Erindringen om hvad hun senere havde oplevet, bragte de hende til hele Dagen at henflyde i Taarer. Med den sjeldne Evne, hun besad til at omgaaes Syge, pleiede hun mig, i Sommeren 1840 i Aalborg, under en stærk Nervefeber. I Januar 1848 tog hun igjen til Aalborg for at pleie Brødrene Ernst og Michael, medens de laae syge af Mæslinger, og Michael, da han efter Mæslingerne fik Skarlagensfeber. Efter Hjemkomsten fra Aalborg var hun ikke mere rask. Hendes Helbred, der iforveien i lang Tid havde været vaklende, var nedbrudt, og hun blev kastet paa Sygesengen af Strubetæring. Hendes Kræfter svandt langsomt bort, men hendes Sjæl beholdt i ydmyg Tro og Gudhengivenhed den samme Styrke, hvor-

med hun ofte tilforn havde vidst at holde sig oppe og gjøre sig til Herre over sine Lidelser. Søndagen d. 9 Juli vare, foruden nogle Andre, vi fire Brødre og lille Frantz fra Høstemark samlede om hendes Leie. Hun sagde os Afskedsord, og i Morgenstunden d. 10 Juli udaandede hun sin Sjæl, der var idel Kjærlighed.

Dette er i meget lette Træk et Omrids af min elskede, dyrebare Moders Liv. Det var ikke et ydre, der kundgjorde sig i Handlinger, som kunde optegnes. Det var helliget Huset, Familien, hendes Ægtefælle og hendes Børn, den Fattige og den Sørgende. Hun besad ikke sjeldne Legemsfortrin; men dog netop et Ydre, der altid vandt, fordi det afspeilede hendes besindige og rolige Dømmekraft, hendes gode Smag og fine Takt. Sjældne Aandsgaver, der i fortrinlig Grad udmærkede hende fremfor Andre, vare ikke skjænkede hende i Arv og Eie. Men med en ved omhyggelig Opdragelse og tidlig Virksomhed under fremmede, forædlende ydre Livsforhold uddannet Aand forenede hun alle de Hjertets Egenskaber, der ere Kvindens bedste Smykke. Dem udfoldede hun i rigt Maal i hendes Kreds. Hendes Væsens Grund var Sandhed, Renhed og Kjærlighed. Velsignet være hendes Minde!

Anders Nicolai Hvass's Descendents.

1. Frantz Hvass. Jeg er den ældste af mine Brødre, født i Frederikshavn d. 1 Oktober 1824[1]. Min Moder gav mig den første Undervisning. Derefter blev jeg en Dag, i en Alder af henved 6 Aar, sulgt ud i Skolen ved Gudumlunds Fabrik; men det varede ikke længe inden vi fik Huslærer. 11 Aar gammel blev jeg i Oktober 1835 sat i Aalborg Skole og boede hos Kjøbmand Thomas v. Spreckelsen. Min Skoletid varede 8 lange og trange Aar; Skolen kvalte enhver selvstændig Udvikling, den kuede Gemyttet, og den Sæd, den nedlagde, var ikke skikket til at bære

---

Frugt for Livet. Dog mindes jeg med sand Taknemlighed og Hengivenhed Rektoren, Professor, siden Etatsraad, Emmanuel Tauber, der ogsaa i høi Grad skjænkede mig sin Godhed. Hans Undervisning og al hans Færd var gjennemtrængt af Humanitet og Velvillie; men hans Helbred var svagt og han tog sig kun lidt af Skolen. Jeg blev konfirmeret i Efteraaret 1840 af Stiftsprovst Hald og i September 1843, i en Alder af henved 19 Aar, dimitteret af Professor Tauber. Jeg tog Artium i Oktober s. A. med Laud., anden Examen i 1844 med Udmærkelse og begyndte derefter paa det juridiske Studium, først under Veiledning af nuværende Høisteretsadvokat C. Liebe, senere under Veiledning af Høisteretsadvokat G. Brock. Begivenhederne i 1848, min Moders Død og Vexel af Professorerne ved Universitetet bidrog til, at jeg først kunde gaae op til Examen i 1850. Den 4de November underkastede jeg mig den theoretiske, den 18 og 19 s. M. den praktiske Del af Examen, og erholdt til begge Prøver bedste Karakter. I Pindsen 1851 deltog jeg i det første Studentertog til Norge og oplevede uforglemmelige Dage. Den 2 Juli s. A. blev jeg antaget som Volontær i Justitsministeriets 1ste Departements Kontor og udnævntes d. 22 Mai 1853 til Kancellist.

Ved Siden af mine Forretninger i Ministeriet manuducerede jeg i omtrent 4 Aar indtil Sommeren 1855, da jeg erholdt Tilladelse til i et Aar at foretage en Reise i Udlandet. Paa Reisen opholdt jeg mig et halvt Aar i Paris og havde blandt Andet Leilighed til at overvære to storartede Fester, den ene Slutningen af den store Udstilling, den anden et over al Beskrivelse glimrende Bal, som Staden Paris gav paa Hôtel de ville for Kong Victor Emmanuel. Fra Paris tog jeg over Marseille til Neapel, derfra til Rom og efter en Maaneds Ophold i Rom over Florents og Venedig gjennem Tyrol til Schweitz; efter en Maaneds Ophold i Schweitz hjem over Berlin.

Efter min Hjemkomst blev jeg d. 30 November 1856 udnævnt til Fuldmægtig og fra 1 Januar 1857 konstitueret som Kontorchef. Samme Aar stod mit Bryllup paa Bidstrup med min elskede Hustru,

Tychine Andrea Frederikke Lichtenberg, f. 14 Mai 1835,[2] til hvem jeg blev viet i Granslev Kirke d. 14 Oktober. Den 25 Juni 1858 blev jeg udnævnt til Kontorchef og Departementssekretær i Justitsministeriets første Departement, samt til Kancelliraad. Den 15 December s. A. fødtes vor kjære Søn Anders Nicolaus[3] og den 28 Oktober 1860 vort elskede Barn Hans Gerhard Lichtenberg, hvem Døden berøvede os 3 Uger efter.[4]

2. Christian August Hvass, født i Frederikshavn d. 9 Juli 1826,[5] død paa Nørgaard d. 27 August 1836 af Vand i Hovedet, begravet paa Bælum Kirkegaard d. 2 September.

3. Marcus Andreas Nicolai Hvass, født paa Gudumlunds Fabrik d. 10 Juli 1829.[6] Efter at have nydt Undervisning i Hjemmet, blev han i Efteraaret 1844 sat i Skole i Kjøbenhavn, hvor han blev konfirmeret d. 30 Marts 1845 i Helliggeist Kirke. 1846—1847 hos Landinspektør Justitsraad Birch paa Vadumtorp, Præliminæreksamen i Foraaret 1848, Landmaalereksamen i Vinteren 1850—1851, Landinspektøreksamens theoretiske Del 1853, praktisk Prøve 1856. 1857 Eier af Vestergaard i Skibsted Sogn. Den 19 Mai 1858 gift med Henriette Charlotte Caroline Kirstein,

---

2 See om den Lichtenbergske Slægt G 34.

3 Døbt i Frue Kirke af Provst Paulli, Fastelavnssøndag d. 6 Marts 1859. Faddere: Bedsteforældrene fra Bidstrup samt Sophie Honnens. Desuden indskrevne i Kirkebogen Fader og Onkel fra Randrup; men disse mødte ikke, hvorimod den her i Byen værende Familie paa begge Sider var tilstede.

4 Hjemmedøbt af mig selv d. 19 Novb. i Overværelse af Barnets Moder og vore tre Tjenestefolk, idet vi ikke ventede at Barnet vilde leve til Dag. Dog forlængedes dets Lidelser til Løverdagen d. 24 Novb., da det udaandede. Det antoges af Lægen, at det var født med en organisk Mangel i Hensende til Blodcirkulationen. Det lille afsjælede Legeme blev ført til Nørgaard og d. 3 Decb. jordet paa Bælum Kirkegaard ved sin der hvilende Bedstemoders venstre Side.

5 F 31. Opkaldt efter sin Bedstefader paa mødrene Side.

6 F 31. Opkaldt efter Fader og de tvende Onkler.

født 29 Septb. 1827.[7] Brylluppet stod i Kjøbenhavn hos hendes Moder, og Bielsen fandt Sted i Frue Kirke af Provst Paulli. En Søn, Ernst Nicolai, født 6 Marts 1859[8].

Ernst Henrik Carl Hvass, født paa Gudumlunds Fabrik d. 14 Juni 1831.[9] Nød Undervisning i Hjemmet indtil han i Efteraaret 1844 kom i Aalborg Skole, hvor han fik Plads i 2den Klasses nederste Afdeling. Han blev konfirmeret i Efteraaret 1847 af Provst Hald og dimitteret i Sommeren 1851 af Rektor Tregder med næstbedste Karakter; tog anden Examen næste Aar med Udmærkelse, og begyndte derpaa det juridiske Studium. I Juni 1856 deltog han i Studentertoget til Upsala, der efterlod rige og opløftende Minder hos ham. Den paafølgende Vinter paadrog han sig en heftig Forkjølelse, der ikke vilde forlade ham. Et Ophold i Ems i Sommeren 1857 bragte nogen Bedring, maaskee dog mere kun tilsyneladende. Umiddelbart efter sin Hjemkomst fra Ems blev han forlovet med Fanny Kirstein,[10] hvilken Forbindelse kastede et Skjær af Lykke over hans sidste Levetid, der var indviet til saa megen Smerte og Lidelse. Han (og Fanny) var med til Brylluppet paa Bidstrup; men han deltog dog ikke ret meget i Glæden. Faa Dage efter at have overværet Andreas's Bryllup i Kjøbenhavn (Mai 1858), tog han med Fader hjem til Nørgaard. Sygdommen, der var Strubetæring, tog hurtig Overhaand, og han tabte snart sin Stemme og Hørelse. Endelig frigjordes han den 24 Septr.[11] for Støvets Baand og Smerte, som han havde baaret med sjelden Resignation og Taalmod.

---

7 See om den Kirsteinske Familie G 36.

8 Opkaldt efter Fader og Broder Ernst. Døbt i Skibsted Kirke d. 8 Juli s. A. Faddere: Fru Kirstein, Cecilie Rosenbeck, Fader, Onkel fra Randrup og Carl Kirstein.

9 Opkaldt efter Statsminister Grev E. H. Schimmelmann og dennes Brodersøn, den daværende Besidder af Lindenborg, Grev Carl Schimmelmann.

10 Jfr. G 36.

11 Begravet paa Bælum Kirkegaard d. 2 Oktb. 1858.

Han var af Naturen udrustet med gode Evner og i Besiddelse af en Begavelse for det juridiske Studium, der lovede ham en lys og ærefuld Fremtid. Hans Hjerte var saa trofast og fuldt af Kjærlighed, som Nogens, og han efterlod et Savn i sin Kreds, der ikke er udfyldt.

5. Michael Lange Hvass, født 4 December 1833[12] paa Nørgaard. Nød Undervisning i Hjemmet sammen med sine to ældre Brødre, indtil han, samtidig med Ernst, i Efteraaret 1844 blev sat i Aalborg Skole, hvor han fik Plads i 1ste (nederste) Klasses ældste Afdeling. I Efteraaret 1850 forlod han Skolen, hvor han var naaet til femte Klasse (efter den ældre Klasseinddeling tredie Klasse, nederste Afdeling), og blev efter to Aars privat Undervisning dimitteret til Universitetet i Sommeren 1852 af Bestyreren af Efterslægtsselskabets Skole i Kjøbenhavn, Brix. Han erholdt bedste Karakter saavel til Artium, som til anden Examen i 1853, deltog i Studentertoget til Upsala 1856, og tog den 28 Januar 1861 dansk juridisk Examen med bedste Karakter.

4.

Marcus Pauli Hvass,
hans Hustru
Eline Margrethe Wandel
og deres Børn.

Marcus Pauli Hvass er født paa Randrup d. 14 December 1801.[1] Da de ældre Brødre vare komne i Randers Latinskole,

---

12 F 31. Opkaldt efter Kancellideputeret, senere Overpræsident i Kjøbenhavn, Konferentsraad Michael Lange.

1 E 21. Han er opkaldt efter Justitsraad Marcussen til Krastrup, Gundested og Vaar, hos hvem hans Fader i mange Aar var Forvalter jfr. under VI.

blev han sat i Huset hos Pastor Lund i Bælum, hvor han nød en tarvelig Undervisning af en Huslærer, der var eller skulde være Seminarist. Endnu inden han havde fyldt sit tiende Aar blev han, i Efteraaret 1811, sat i Randers Latinskole og hævdede her Pladsen som den øverste for sit Parti Skolen igjennem. Han gjennemgik tredie (næstøverste) Klasse paa eet Aar men sad tre Aar i fjerde (øverste) Klasse, da han var for ung til at dimitteres og i det Hele var lille og spinkel. I Efteraaret 1819 blev han, inden han endnu havde fyldt sit attende Aar, dimitteret til Universitetet, tog Artium med Laud. og det følgende Aar anden Examen med samme Karakter. Paa Grund af de ringe Udsigter, Forholdene dengang frembød for Juristerne, bestemte han sig, uagtet han mere følte sig draget til det juridiske Studium, for Theologien, og tog efter to Aars Forløb, d. 24 April 1823, i en Alder af noget over 21 Aar, Attestats med Laud.[2] Uden at føle Kald til at benytte denne Examen, modtog han for Sommeren en Huslærerplads hos daværende Høisteretsadvokat, Etatsraad, nu Geheimekonferentsraad F. V. Treschow,[3] der paa denne Aarstid beboede et Lyststed ved Strandveien. Den paafølgende Vinter erholdt han fordelagtige Informationer i Kjøbenhavn og manuducerede tillige i Hebraisk. Ganske uventet lod Finantsminister, Grev E. H. Schimmelmann den unge Kandidat kalde til sig for at erholde Oplysning om nogle Skriftsteder, som han vilde benytte i en Tale, han agtede at holde som Præsident i Bibelselskabet. Han fandt sig saa tilfreds med Kandidaten og hans Svar, at han først overdrog ham at ordne sit

---

2 Distinktionsprotokollen i Konsistoriets Arkiv. I Rubriken for den homiletiske Prøve findes ingen Karakter. Ved Examens Slutning yttrede de tvende Professorer Clausen og Jens Møller „atqve egregie respondisti", den tredie, Peter Erasmus Müller, til hvem de tvende Præster, der vare Censorer, sluttede sig: „atqve te laudo". Resultatet heraf blev altsaa kun Laud.

3 Han undervistе de tvende Døttre, nu Fru Sass og Fru Sverdrup, samt Sønnen Michael, nu Eier af Godset Laurvig i Norge.

Bibliothek og kort efter tog ham til Privatsekretær. Som saadan tilbragte Hvasß Sommeren 1824 hos Greven paa Sølyst, og fandt her Tid nok til at besvare den af Universitetet for det Aar udsatte Prisopgave i Theologien,[4] hvorfor han paa Kongens Fødselsdag d. 28 Januar 1825 modtog Universitetets Guldmedaille. Da Grev Schimmelmann tillige var Chef for det udenrigske Departement og hans Privatsekretær ofte maatte beskjæftige sig med de dette Departement vedkommende Sager, ledede dette til at Hvasß den 4 Juni 1825 indtraadte som Volontær i det nævnte Departement, hvor han den 19 Novbr. s. A. udnævntes til tredie Kancelliſt med en Gage af 200 Rdl. Derhos erholdt han den 28 Juni 1826 Titel af Legationssekretær.

I Foraaret 1827 blev han tilligemed Kammerjunker (senere Geheimeraad) Holger Christian Reedtz til Valsgaard udseet til at afgaae til München for at undersøge og excerpere Arkivalier fra Kong. Christian den 2dens Tid. Dette Hverv, der medførte Behageligheden af et Ophold i en paa Kunstskatte og tillige paa selskabelige Fornøielser saa rig By, medtog omtrent et halvt Aar. Da det var fuldført, saae han sig ved Hjelp af en ham af Fonden ad usus publicos tilstaaet Understøttelse[5] istand til at udstrække sin Reise til Rom, hvor netop dengang Prinds Frederik, vor nuværende Konge, opholdt sig. Prindsen var saa naadig at optage ham i sit Følge, hvorved han fik Leilighed til at nyde Paaskeugen i al sin Herlighed. For at kunne arbeide i Vatikanets Arkiv og om muligt fremdrage nogle af dets Skatte for Fædrelandets Historie søgte han om en forøget Understøttelse fra Hjemmet, da den tilstaaede alt var medgaaet. Den saaledes ansøgte yderligere Understøttelse blev

---

4 „Desiderantur observationes philologicæ ex singulis veteris testamenti libris apocryphis ad usum loquendi novi testamenti illustrandum."

5 Resolution 24 Marts 1827, kommuniceret 30 s. M. Understøttelsen var givet i det Øiemed at sætte ham istand til at studere Historiens Hjælpevidenskaber.

imidlertid ikke indrømmet, og han besluttede derfor ved Hjelp af egne Midler at fortsætte Reisen. Efter nogle Maaneders Ophold i Rom tog han, i Selskab med den svenske Digter Nicander og nu afdøde Licentiat theolog. Emil Theodor Clausen, til Neapel. I denne By og dens Omgivelser — un pezzo del coelo caduto in terra — tilbragte han Sommeren 1828. Fra Neapel tog over Genf, hvor han atter havde den Ære at træffe Prinds Frederik og for en kort Tid at blive optaget i hans Følge, til Paris og tilbragte her Vinteren 1828—1829. Efter en Udflugt til London vendte han i Foraaret 1829 tilbage til Danmark og tog en kort Tid til det Fædrenehjem paa Randrup, hvorhen han medbragte en ung Skotte, Mr. James Finley Wair Johnston, med hvem han havde knyttet et nøie Venskab. Johnston opnaaede siden et berømt Navn som Agrikulturkemiker; da Hvass i 1859 besøgte Skotland, var han død.

Efter sin Hjemkomst udgav han i eet Aar, 1831, i Forening med en sig dengang i Kjøbenhavn opholdende kundskabsrig og fint dannet Udlænding (Spanier eller Italiener), de Pollon, med hvem han stod paa en venskabelig Fod, et Søndagsblad „den danske Bie".[6] Hvass's Forhold til dette Blad, paa hvilket kun de Pollon var nævnt som Redaktør, forblev dengang ubekjendt for Offentligheden, og det ophørte med Udgangen af 1831, da de Pollon kort

---

6 „Den danske Bie" eller „Søndagstidenden", et Ugeblad, udgivet for Aaret 1831 af de Pollon, for 1832 og første Kvartal 1833, da det sluttede, af Translatør Carl Mariboe. Bladet var smukt udstyret, vist endog særdeles smukt for hin Tid, trykt paa godt Papir med latinske Typer, og kostede 2 Rdl. 3 Mk. Kvartalet, 8 Rdl. om Aaret. Indholdet bestod fortrinsvis af mindre Fortællinger og Afhandlinger. Hvert Nummer havde derhos en Rubrik, med Overskrift „almindeligt Overblik", der indeholdt en Oversigt over Begivenhederne i Udlandet. Indenlandske Begivenheder omtales kun sparsomt, og egentlig ledende Artikler ere yderst sjeldne. Ved at gjennemlæse forskjellige Nummere hist og her faaer Man i det Hele det Indtryk, at Bladet har været redigeret med Smag og Dygtighed.

efter paa Grund af en Forbindelse, der endnu vil være ikke Faa i Minde, forlod Danmark. I Forening med ham havde Hvasf ogsaa oversat Ingemanns „Valdemar Seir“ paa Fransk; men denne Oversættelse udkom ikke. Under den gamle Grev Schimmelmanns Eftermand, Krabbe-Carisius, blev Hvasf d. 12 Januar 1832 med en Gage af 733½ Rdl. udnævnt til første Kancelliſt i det udenrigske Departement. Men netop samme Dag Aaret efter modtog han aldeles pludselig og uventet, med Tilkjendegivelse af Hs. Majestæts allernaadigste Tilfredshed og med Pension, sin Dimission, en Begivenhed, der vakte ikke liden Sensation og bragte forunderlige Rygter i Omløb. De herhen hørende Biomstændigheder, der vedrøre allerhøieste Personer, kunne ikke her meddeles.

Saaledes uventet sat ud af sin Stilling, og uden bestemt Virksomhed, tilbragte han i nogle Aar Vinteren i Kjøbenhavn og Sommeren mest paa Randrup. I 1835 gjorde han en Lysttour tilsøes fra Aalborg til St. Petersborg. Han havde imidlertid faaet Interesse for Landvæsenet, og da Fædrenegodset Randrup d. 17 Marts 1837 af Stedfaderen Thygesen sattes til Auktion, blev han Høistbydende med 79,456 Rdl. Efter at have berigtiget Kjøbesummen ved Hjelp af Laan i Nationalbanken fik han Skjøde d. 15 December s. A.[7]

I Foraaret 1840 blev han i Stiftamtmand Bluhmes Hus i Aalborg forlovet med dennes Svigerinde, Eline Margrethe Wandel, født den 18 Oktober 1817 i Kjøbenhavn af Forældrene Regimentskirurg Carl Andreas Wandel og Ellen Kirketerp.[8] Deres Vielse fandt Sted i Garnisonskirken i Kjøbenhavn d. 3 Oktober s. A.

---

7 Randrup med Gods og Kirker havde uforandret samme Størrelse som er angivet i Skiftebrevet 1807, jfr. E 24.

8 See G 38.

I 1841—42 afløste han paa billige Vilkaar[9] det komplette Hoveri til Randrup. De fleste Fæstere gik kun med Betænkelighed ind paa denne Forandring, men paaskjønnede den siden. I 1844 og 1848 tilkjøbte han 7 Gaarde og 14 Boel og Huse i Terndrup, i Alt 37—38 Tdr. Hartkorn, samt en liden Skov, Egeberg, tilsammen for en Kjøbesum af 11,900 Rdl. Paa den anden Side solgte han i 1849 begge Kirkerne med Korn- og Kvægtiender for 14,000 Rdl. og efterhaanden den større Del af Godset til Selveiendom. Avlsbygningerne paa Randrup vare gamle og brøstfældige og have tildels maattet ombygges, ligesom ogsaa Baaningsbygningen har modtaget Tilføininger. Mest turde der dog være anvendt paa Haven, der er udvidet til en betydelig Størelse og smagfuldt forskjønnet.

I 1842 valgtes han enstemmig af de komplette Sædegaardseiere i Aalborg Stift og den Del af Aalborg Amt, der hører til Viborg Stift, til Deputeret i Stænderforsamlingen i Viborg. I den første Session, 1842, blev han valgt til Forsamlingens Sekretær,[10] men deltog iøvrigt ikke meget i Debatten.[11] Da den Kgl. Kommissarius nægtede Optagelsen in extenso i Stændertidenden af de ved den foreløbige og endelige Behandling af en Adresse til

---

9 Mod en aarlig Afgift for hver Gaard af 2 Td. Rug, 4 Td. Byg og 6 Td. Havre efter Kapitelstaxt.

10 Vib. St.-Tid. 1842 P. 14. Valgt med 37 Stemmer.

11 Komitemedlem i Sagen om Skolelærerhjelpekasserne P. II 16, og i Sagen: Funders Proposition om Finantsvæsenet (toaarigt Budget) P. IV 1. Han indgav Andragende sigtende til Oprettelsen af provindsielle Laanefonds P. VIII 59, og om Ansættelsen af tre faste Taxatorer i hver Jurisdiktion P. VIII, 60. Han udtalte sig med de frisindede Medlemmer i Salen for Indgivelsen af en Svaradresse paa det Kongelige Budskab, P. 52, og for Stænderkomiteer, idet han, med udtrykkelig Henvisning til at Preusen ikke var noget heldigt Forbillede for vor Udvikling, betragtede dem som et under de givne Forhold nødvendigt Overgangsled til en friere Forfatning. Han mente derfor at de ikke burde indføres for et længere Tidsrum end 6 Aar. P. 1998—2002, 2537, 2564 og 2615.

Kongen om Opretholdelsen af den danske Nationalitet i Slesvig holdte Foredrag, forlod Hvasß Stænderforsamlingen d. 19 December (1842), Dagen før Sessionen sluttedes, idet han betragtede sin Fjernelse som den mest haandgribelige Protest mod en Magtudøvelse fra Kommissarii Side, der om den end ikke ligefrem overskred Grændserne for hans Myndighed (jfr Forordn. 15 Mai 1834 for Nørre Jylland § 85), dog satte den Viborgske Stænderforsamling under en langt strængere Kontrol end den slesvigske og holstenske Forsamling, og i ethvert Fald vakte en Harme og Uvillie hos de fleste Medlemmer af Forsamlingen, som Pieteten mod Ørsted ingenlunde formaaede at dæmpe.[12] I Sessionen 1844 mødte han igjen,[13] men undslog sig senere for at modtage Gjenvalg.

I 1843 valgtes han af Sædegaardseiernes Valgklasse til Amtsraadsmedlem for Aalborg Amt og har siden den Tid været Medlem af dette Raad.

Samme Aar havde han den Ære, at vor nuværende Konge, dengang Kronprinds Frederik, under et Besøg, han gjorde i Jylland, lagde Veien fra Aalborg til Hobro om ad Randrup, hvor han med Følge tilbragte den smukke 12 Mai, almindelig Bededag. — I Oktober 1849 blev Hvasß udnævnt til Hofjægermester.

---

12 I Anledning af at Præsidenten i den slesvigske Stænderforsamling havde nægtet den Deputerede Kjøbmand P. H. Lorenzen at benytte sig af det danske Sprog i Forsamlingen, blev der i Stænderforsamlingen i Viborg efter Foranledning af Justitsraad With (P. 1656—64 og 1863—71), uagtet Kommissarius modsatte sig (P. 2224—60), nedsat en Komite til at udarbeide en Adresse til Kongen om Opretholdelsen af den danske Nationalitet i Slesvig. Debatterne ved den foreløbige (P. 2969) og endelige Behandling (P. 3048–51) findes ikke i Stændertidenden. Da Kommissarius nægtede deres Optagelse, opstod herom (19 Decbr.) en Debat (3024—12), og i et Kontinuationsmøde samme Dag forlod Hvasß Salen. Nyholm forlod af samme Grund Forsamlingen (P. 3228).

13 Komitemedlem i Sagerne om Jords Afstaaelse til Kirkegaardes Udvidelse P. 1, 5, om Helligdagsanordningen P. 2, 18, jfr. P. 1635, og om en Forandring i Kirke- og Undervisningsvæsenets Bestyrelse.

Han har to Sønner og to Døttre:[14]

1. Franciscus Tertius Hvass, født 20 August 1842, opkaldt efter sin Bedstefader, med Tilføielse af Tertius, der henpeger til at han var den tredie Sønnesøn, der fik Navnet Frantz.

2. Charles Nicolai Hvass, født 1 September 1844, opkaldt efter sin Morfader og Farbroder.

Begge Brødrene nød Undervisning i Hjemmet til 1856, da de bleve satte i Slesvig Latinskole. De bleve konfirmerede i Foraaret 1859 i Skibsted, hvorefter Francis tog Afgangsexamen for Realklasserne i Slesvig Skole., og efter et Besøg i Skotland og London med sin Fader, i Oktober s. A. blev anbragt som Landvæsenselev hos Etatsraad Valentiner paa Gjeddesdal. Charles fortsætter Studeringerne og er i øverste Klasse i Slesvig Skole.

3. Ella Cecilie Hvass, født 10 Februar 1846, opkaldt efter sin Bedstemoder paa fædrene Side, og

4. Polly Dorothea Hvass, født 3 September 1853, opkaldt efter Faderen og Farbroderens afdøde Hustru. Begge Døttre ere indskrevne i Vemmetofte Kloster.

VII.

Thomas Hvass
og hans Hustruer
Ida Amalie Barfod, Ane Mette Lassen og Marie Kirstine Møller.

Thomas Hvass, den yngste af de 7 Søskende, er født d. 12 Marts 1741.[1] Han gik 4 Aar i Viborg Skole, tog Artium 31

---

14 Jfr. H.
1 A 2.

Juli 1760,[2] det følgende Aar anden Examen og d. 23 Juni 1764 theologisk Attestats med Non Cont.[3] Han forlod derefter Universitetet og blev Kapellan hos sin Svoger Pastor Hopp i Taarnby indtil han den 7 Januar 1773 af Justitsraad Marcussen til Krastrup, Gundested og Vaar blev kaldet til Sognepræst for Vilsted og Vindblæs i Slet Herred, hvilket Kalds Indtægter ansloges til 200 à 220 Rdl. om Aaret[4]. Hans Kaldsbrev blev konfirmeret d. 18 Februar[5] og Ordinationen fandt Sted d. 5 Mai s. A.[6] I omtrent 43 Aar var Thomas Hvass Præst for denne Menighed. Han tog sin Afsked et Aars Tid før han døde, og flyttede ind i et Enkesæde, som han havde indrettet i Vilsted og som nu beboes af hans Datter. Han døde d. 26 December 1816, i en Alder af henved 76 Aar.[7]

Han var 3 Gange gift. Første Gang 13 Juli 1776 med Ida Amalie Barfod, født 13 Juni 1758 paa Nislevgaard i Fyen af Forældrene Christian Barfod og Johanne Kirstine Gjol. Hun døde 14 Juni 1787 uden Børn. Anden Gang 23 Mai 1788 med Ane Mette Lassen, født 6 December 1751 paa Samsø af Forældrene Søren Lassen og Johanne Kirstine Blichfeldt, død efter neppe halvandet Aars Ægteskab d. 11 Oktober 1789; med hende havde han en Søn. Tredie Gang d. 11 (eller 21) April 1790

---

2 Universitetsmatriklen.

3 Distinktionsprotokollen.

4 Jydske Aabne Breve for 1773 (i Kanc. Ark.), Biskop Rottbølls Erklæring. Sagen indeholder kun 1) Thom. Erichsen Hvass's Ans., der er ganske kort, dat. Torneby 10 Januar 1773. 2) Gjenpart af Justitsraad M.'s Kaldsbrev, dat. Krastrup 7 Januar 1773. 3) Biskop Rottbølls Erklæring, dat. Viborg 31 Decb. 1772. 4) Koncept til Konfirmationen, dat. 18 Februar 1773.

5 Ibd.

6 Af „det Jydske Clerecie" Manuskript af Jesper Lund, Sognepræst til Støvring og Mellerup. Dette Manuskript gaaer til ind i Aarene 1770. Det er i privat Eie.

7 Det her om Thomas Hvass's Dødsdag og hans trende Hustruer Meddelte findes paa et Epitafium i Vilsted Kirke.

med Marie Kirstine Møller, født 18 Marts 1766, død 6 Januar 1828; med hende havde han en Datter.

Sønnen Erik Christian Severin Hvass (opkaldt efter sine Bedstefædre) er født d. 10 Marts 1789.[8] Efter at have været i Kjøbmandslære i Aalborg etablerede han sig i Løgstør 1812. 1821 gik han fallit og blev derefter Forvalter hos Thygesen, paa Randrup til 1837, siden paa Buderupholm til Thygesens Død. Han levede saa en Tid lang paa egen Haand, men kom i en slet Forfatning. Mine Forældre toge ham da til sig, og han kunde en Tid lang arbeide paa Faders Kontor. Siden faldt han i en stærk Sygdom og blev berøvet Mælet og Forstandens Brug. I en halv Snes Aar har han nu levet i denne imbecille Tilstand paa Nørgaard, beskjæftigende sig kun med saadanne Ting, som udfylde Tiden, naar Forstandens Lys er udslukt. Han har ikke været gift.

Datteren Ane Cathrine Sabine Amalie er født d. 6 November 1797.[9] Hun blev gift med Sognepræst til Bjørnsholm og Malle, Pastor Niels Winge i Ranum, der døde 29 December 1834 (begravet 8 Januar 1835). Af dette Ægteskab var tre Børn:

Vilhelmine Winge født 25 August 1822, lever ugift hos Moderen i det Enkesæde, som Thomas Hvass byggede i Vilsted.

Stine Winge født 22 August 1824, død 4 Januar 1827.

Jørgen Winge født 9 August 1828, exam. juris. Har tidligere været paa Faders Kontor, senere hos Justitsraad Blichfeldt i Skanderborg, og er nu Fuldmægtig hos Kammerjunker Willemoes, Herredsfoged og Skriver i Ning Herred. 26 Mai 1860 gift i Aarhus med Caroline Frederikke Pauline Leverkhuusen.

---

8 Faddere: Justitsraad Marcussen til Krastrup, Provst Hvass fra Nors, Forvalter Frantz Hwass fra Krastrup, Inspektør Bjerum fra Aarupgaard, Mad. Karen Ploug fra Dustmølle og Jfr. Abelone Larsen.

9 Faddere: Provst Hvass fra Nors, Provst Bregenholm fra Vadgaard, Kjøbmand Lunøe fra Løgstør, Doktor Schultz sammesteds fra, Fru Marcussen fra Krastrup og Jfr. Sinding fra Vadgaard.

De nulevende mandlige Descendenter af Erik Christian Grave Hvas, samt Familiens Navn og Mærke.

Det vil af det Foregaaende sees, at Erik Christen Grave Hvas's

1. ældste Søn, Justitsraad Christen Hee Hwass's Linie uddøde med hans Søn Christian,
2. at Provst Anders Hvass, den næstældste Søn, havde tre Sønner, der bleve voxne:
   a. Erik Christian Grave Hvass, hvis Linie efter al Sandsynlighed er uddød, jfr. P. 27.
   b. Thomas Hopp Hvass, hvis eneste Søn, Christen Dige, af sine to Ægteskaber har 7 Sønner, der igjen have talrigt Afkom. I denne Linie, der er gaaet over i Bondestanden, har Navnet Hvass maattet vige for Slægtnavnet Dige, skjøndt det vel er muligt, at det vil bevare sig hos enkelte Descendenter. Det vil tillige sees, at Navnet Hvass ogsaa er blevet antaget af en Dattersøn af Provst Hvass, P. 29; ligesom det er gaaet tabt for dem, hvem det tilkommer, er det saaledes muligt, at det i Fremtiden kan blive ført af Personer, hvem det ikke tilkommer.. Det er en Gjentagelse af hvad der udentvivl tidligere er skeet i denne Familie og heller ikke savner Exempel i andre Familier.
   c. Bent Johan Hvass, hvis eneste levende mandlige Descendent er hans Søn Adolf Fritz Hvass, som dog ikke selv har Sønner.
3. At Frantz Hwass, den tredie Søn, efterlod tre Sønner:
   a. Erik Christian Andreas Hvass, hvis Linie uddøde med hans eneste Søn, Frantz.
   b. Anders Nicolai Hvass, der har tre Sønner og to Sønnesønner.
   c. Marcus Pauli Hvass, der har to Sønner.

4. At Thomas Hvass, den fjerde og yngste Søn, kun efterlod een Søn, Erik Christian Severin, med hvem hans Linie vil udslukkes.

Erik Christian Grave Hvas skrev sig selv „Eric Christian Hvas“ jfr. P. 1, Note 1. Saavel hans Fader, Provst Anders Hvas, som hans Bedstefader, Kapitelsskriver Jens Hvas, hvis egenhændige Underskrifter haves, skreve sig ligeledes Hvas. Hans Descendenter have derimod skrevet sig paa forskjellig Maade.

Justitsraad Christen Hee skrev sig i de to under B 9 nævnte Breve af 1775 C. Hvass, senere, under de fire Breve fra Paris 1789, 1791, 1797 og 1802, C. Hwass, hvilken Forandring rimeligvis skyldes en Paavirkning af det Franske. I hans Biografi har jeg brugt denne sidste Form som den, hvorfor han endelig bestemte sig. Hvis Man kunde fæste Lid til de Citater, der findes anforte P. 12, Note 18, har Sønnen Christian skrevet sig Hvas eller Hwas; men da der ingen Vished haves for at disse Citater noiagtigt gjengive hans Navn, saaledes som det findes paa selve Bogen, hvilket allerede fremgaaer af den indbyrdes Uoverensstemmelse mellem dem, har jeg, da hans Navn paa Dødsattesten er skrevet Hwass og da det har Sandsynligheden for sig, at han har bevaret den af hans Fader brugte Form, ogsaa skrevet hans Navn Hwass.

Provst Anders Hvasi skrev sit Navn med ſs, det lange ſ sidst. Det findes saaledes paa begge hans Ansøgninger af 1761 (D 15) og 1780 (D 16) jfr. D Note 2. Hans Søn Bent Johan skrev sig derimod Hvass og denne Form benyttes af hans Søn Adolf Fritz Hvass.

Frantz Hwass skrev sig paa sin Ansøgning af 1767 (E 20) Frantz Erichsen Hvass, paa Brevene af 1800 og 1806 (E 22 og 23) derimod Hwass. I hans Biografi er derfor benyttet Formen Hwass som den, hvorfor han endelig bestemte sig. Hans tre Sønner op-

toge, efter nogen Vaklen, Formen Hvasſ og ſaaledes ſkrive deres Børn ſig igjen.

Thomas Hvasſ ſkrev først ſit Navn Hvaſs (Thomas Erichſen Hvaſs), ſee Anſøgningen af 1773 P. 68 Note 4, 1, ſiden Hvasſ (paa en Døbeſeddel af 1810 i min Beſiddelſe). Saaledes ſkrev ogſaa hans Søn ſit Navn.

Hvorledes Døttrene have ſkrevet deres Navne er ubekjendt; hvor de ere omtalte, er den Form brugt, ſom deres Fader har benyttet.

Noget Segl eller Mærke, tilhørende Erik Chriſtian Grave Hvas har jeg ikke truffet. Juſtitsraad Chriſten Hee Hwass benyttede i ſit Segl den gamle Familie Hvas's Vaaben, jfr. Adelslexikonnet, H 181, dog Farverne omvendte, nemlig to hvide Sparer i blaat Feldt. Tvende Aftryk af Seglet findes paa de to Breve blandt Bilagene til 109 i Enkekaſſen (B 9); af disſe har jeg erholdt det ene. Frantz Hwaſs til Randrup brugte et lignende Segl og efter ham have hans Sønner og deres Børn brugt det ſamme Mærke. I Provſt Anders Hvasſ's Segl, der er paatrykt hans Kontrakt med W. Schmidt (D 15 c) findes blot Bogſtaverne A. H. Paſtor Thomas Hvasſ har forſeglet med et Signet, hvori Bogſtavet H. (Sees af den ovenfor omtalte Døbeſeddel af 1810).

Bilage.

Indhold af Bilagene.

A. Erik Christian Grave Hvas.

1. Afskrift af en Vitaprotokol i Bispearkivet i Aalborg.
2. Udrag af Søndberg Kirkebog.
3. Familien Hee.

B. Christen Hee Hwass.

4. Brev fra C. H. Hwass i Paris til Marskal Bülow, 20 Juli 1789.
5. Brev fra C. H. Hwass i Paris til hans Broder Frantz Hwass, 9 Mai 1791.
6. Brev fra Samme til Samme 3 September 1797.
7. Brev fra Samme til Samme 30 September 1802.
8. C. H. Hwass's Ansøgning om at erholde de Braheske Haandskrifter tillaans (Uddrag af Werlauff's historiske Efterretninger om det store Kgl. Bibliothek.)
9. Af Enkekassens Protokoller.
10. Meddelelse fra Notarius publikus i Kjøbenhavn, Professor N. C. L. Abrahams.
11. Dødsattester for Christian Hwass og hans Moder, Christiane Jacobine Simon.

C. Anna Elisabeth Hvas.

12. Indskrift paa en Plade i Vidstrup Kirke.
13. Rektor i Aalborg, Konsistorialraad Mag. Thomas Hopps Hustrue og Børn.
14. Om Familien Hopp.

D. Anders Hvass.

15. Kaldsbrev til Snedsted, 1762.
16. Kaldsbrev til Nors og Tved, 1780.
17. Uddrag af Snedsted Kirkebog.

E. I. Frantz Hwass.

18. Testimonium fra Viborg Skole.
19. Attest fra Sognepræst Bering i Farstrup.
20. Expektancebrev paa Sebber og Lundby Sognekald.
21. Udrag af Skibsted Kirkebog.
22. Skrivelse til Gaardmændene i Svanfolk 1800.
23. Brev fra F. Hwass til hans Søn Christian 1806.
24. Samfrændeskiftet efter F. Hwass.
25. Indskrift paa Monumentet paa Skibsted Kirkegaard.

II. Ellen Cecilie Færch.

26. Stamtavle over Familien Færch.
27. Indskrift paa Monumentet paa Skibsted Kirkegaard.

III. Thyge Thygesen.

28. Udrag af Skibsted Kirkebog.
29. Hostemarks Eiere 1803—1842.
30. Indskrift paa Monumentet paa Skibsted Kirkegaard.

F. Anders Nicolai Hvass.

31. Udrag af Frederikshavns, Gudum og Bælum Kirkeboger.
32. Bælum Nørgaards Eiere.
33. Christian August Schmidt og Descendenter.

G. Frantz og Marcus Andreas Nicolai Hvass.

34. Stamtavle over Familien Lichtenberg.
35. Familien Arenstorff.
36. Familien Kirstein.

H. Marcus Pauli Hvass.

37. Udrag af Skibsted Kirkebog.
38. Familien Wandel.

A.

1. Afskrift af en Vitaprotokol i Bispearkivet i Aalborg.

Ericus Christianus Hvas natus est Anno 1701 d. 29 Sept. in Dioecesi Arhusiensi ex Patre Domino Andrea Hvas, Pastore Ecclesiarum Seerup et Lemming, Præposito Nomarchiæ Hitzensis, et Matre Anna Elisabeth Rhodius. Idem ductu optimorum Parentum vineæ Christi insitus, quam primum ferebat ætas, pietate et bonis artibus eruditus est intra privatos parietes usque ad annum jam labentis seculi decimum nonum, quô a Mag. Georgio Rhodio Rectore scholæ Arhusii clarissimo donatum rude excepit Academia, detenuitque per biennii spatium inter vana Musarum sacra. Præstitis autem præstandis in Philosophia, Decano Weghorst, et Rectore Magnifico Froelund: in Theologia, examinantibus D. I. Bartholin, et P. Joh. Trellund, dum in altera laudabilem, in altera haud contemnendum illis profectum probavit: ultimum vale dixit huic Almæ matri, et, exsertô per integrum lustrum, et quod excurrit, luculento utriusque specimine, providentiâ Coeli et munificentia Regis munus Pastorale illi demandatum est, quod appensum testatur diploma: — (Her følger Kaldsbrevet, dateret Fredensborg d. 4 Juli 1729, paa Dansk) Examinatus deinde d. 15 Aug. a nobilissimo Episcopo Francisco Thestrup, et juramento obstrictus, in templo Butolphiano ad hocce munus sacrum est inauguratus: Cedant hæc in gloriam Summi Numinis, Ecclesiæ emolumentum et meam salutem!

Ericus Christianus Hvas.

2. Af Sondberg Kirkebog. Begyndt 1705 af Præsten Christen Hee.

Foran i Kirkebogen findes bl. A. følgende Antegninger af Biskopperne ved deres Visitats:

Decedentis Præpositi successori Dno. Erico Christ. Hvas, Sonbergensium progressu in sacra doctrina, ipso nuptiarum die, explorato, successum tam in toro quam in Choro devote voveo et monitum de paginis hujus Catalogi numerandis et obsignandis repeto. d. 10 Iulii 1730.

Thestrup.

Laudando in sacris profectu apud Odbyenses ..... trato, ut fidelis Pastor pia ind ..... pascere precor. d. 27 Iulii 173..

Thestrup.

Iuventutem Sonbergensium, Duce Christo fidoqve ipsius Achate Dno Hvassio, in ipsum mysterii Evangelici penetrale tendentem, totissimus animadverti. d. 18 Iulii 1736.

Christoph. Mumme.

Studium et curam Dni Hvassii expertus, sanitatem ipsi Ægrotanti, et Ecclesiæ, qvam bono cum Deo pascit, incrementum animitus voveo. d. 18. Nov. 1740.

Broder
Brorson.

Christen Hee Hvas f. 24 April 1731, døbt 20 Juni s. A. „Madame Wibeche Aschanius fra Boddum bar ham. Faddere: Her Anders Hvas fra Seerop[1], Her Saxo Aschanius[2] fra Boddum, Magr. Vilhelm Rogert[2] fra Hvidberg, Madame Ide Hvistendall af Helligsøe og Madselle Elisabeth Hee[3] fra Ryehave."

Anna Elisabeth Hvas f. 27 Juli 1732, døbt 1 Oktb. s. A. „Madame Vinding fra Vestervig Præstegaard bar det. Faddere: Hr. Saxo Aschanius af Boddum, Hr. Anders Vinding[2] fra Vestervig, Magr.

---

1 Barnets Bedstefader, dengang 66 Aar gl.
2 Præster i de nævnte Sogne.
3 Anna Mariche Hvas's Søster, see **A** 3.

Vilhelm Rogert fra Hvidberg, Madame Rogert ib. og Magdalene Cathrine Hvas[4] fra Seerop Præstegaard."

Karen Hvas f. 26 Juli 1733, døbt d. 5 Aug. f. A. „Madame Vinding fra Vestervig Præstegaard bar det. Faddere: Hr. Anders Vinding fra Vestervig, Magr. Vilhelm Rogert fra Hvidberg, Seigr. Jørgen Jacobsen fra Hensells[5], Madame Rogert fra Hvidberg Præstegaard og Madselle Elisabeth Hee[3] fra Holstebroe."

Anders Hvas f. 3 Aug. 1734, døbt Fest. Mich. „Mademoiselle Magdalene Catharine Hvas[4] fra Seerop Præstegaard bar ham. Faddere: Hr. Anders Vinding fra Vestervig, Seigr. Jørgen Jacobsen fra Henfells[5], Monsr. Ulrich Christian Schnel fra Seerop[6], Madame Rogert fra Hvidberg og Mademoiselle Jelstrup fra Jegindøe."

Hedevig Sabina Hvas f. 24 Septb. 1735, døbt 23 Nov. f. A. „Provstinden af Hvidberg Madame Jentoft bar hende. Faddere: Magr. Vilhelm Rogert af Hvidberg, Hr. Rasmus Torp fra Jegindøe, Hr. Oluf Aschanius fra Bodum, Madame Torp fra Jegindøe og Mademoisl. Rogert fra Hvidberg."

Frans Hvas f. 20 Decbr. 1736, døbt D. Septuag. 1737. „Velbaarne Frue Assessor Moldrups bar ham[7]. Faddere: Høyædle og Velbaarne Hr. Major Jens Moldrup til Vestervig Closter, Høyædle og Velbr. Hr. Ritmester Johan Moldrup, Vellærværdige Magr. Vilhelm Rogert af Hvidberg, Vellædle og Velb. Frøichener Maria Benedicta og Anneche Kneilln."

Thomas Hvas f. 12 Marts 1741, døbt 18 Mai f. A. „Seigr. Jørgen Jacobsens Kiæreste Agnete Hee fra Vester Hensells[5]

---

4 Erik Chr. G. Hvas's Søster.

5 Jfr. under **A** 3.

6 Var rimeligvis dengang Kapellan hos Anders Hvas. Han fik af C. Fischer til Allinggaard d. 10 Juni 1734 Exspektancebrev paa Serup og Lemming (konfirm. d. 28 Aug. 1734, J. R. f. 353 Nr. 157), blev A. Hvas's Eftermand og var gift med hans eneste Datter Magdalene Cathrine.

7 Jfr. om den Moldrupske Slægt „Erection af Stamhuset Vestervig" 2c. med en „Stamtavle over Slægten Moldrup", bekostet af Kammerherre Peder de Moldrup. Aalb. 1787. Jens de Moldrup til Stamhuset Vestervig, nobiliteret tilligemed sin Broder Johan de Moldrup 26 Juni 1731, var første Gang g. m. Enken efter Major Johan Philip von Kneil. De nævnte Frøkener „Kneillu" ere saaledes uden Tvivl Steddøttre af Major Jens Moldrup. Jfr. det nævnte Skrift Pag. XI.

bar ham. Faddere: Vellærværdige Magr. Vilhelm Rogert fra Hvidberg, Hr. Rasmus Torp. fra Jegindøe, Monsr. Jens Clementin fra Øster Hensells, Jomfrue Sille Malene Rogert fra Hvidberg og Madame Overgaard fra Helligkildegaard."

---

3. En Stamtavle over Familien Hee findes hos Lengnick; men den trænger, ogsaa efter hans egne Yttringer, i høi Grad til at rettes. Hvad der er vist er, at Christen Thomæsen Hee, Sognepræst til Søndberg og Odby, død 1729, g. m. Karen Knudsdatter Skytte[8], begravet 8 Januar 1756, 82 Aar gl., havde følgende Børn:

1. Thomas Christensen Hee, Sognepræst til Borup (Støvring Herred) [f. 1701 $^{3}/_{4}$, † 1760, g. m. Vibeke Nielsdatter Hutfeld, † 1773].
2. Anne Mariche Hee [f. 1695]?
3. Knud Hee, døbt 25 Mai 1707 [Degn hos Faderen];
4. Jørgen Hee, døbt 10 Juli 1709 [Hospitalsdegn i Randers];
5. Christen Hee, døbt 25 Mai 1712 [Justitsraad, Professor, † 1781 $^{12}/_{1}$, ugift];
6. Karen Hee, døbt 12 April 1715;
7. Povel Hee, døbt 9 Aug. 1719, † 5 April 1726.

Hvad der er sat mellem [ ] er efter Lengnick, der som Børn af Christen Hee endnu nævner: Elisabeth Hee, †. 1754, g. m. Kbmd. Breinholt, og Agnete Hee, f. 1698, g. m. Jørgen Jacobsen Wadum til Heiselt, † 1745. Heiselt er en Feil istedetfor Hinsels. Hvad der under 3—7 er anført udenfor [ ] er taget af Søndberg Kirkebog, der dog ikke nævner 1 og 2. Den begynder som anført ogsaa først 1705. Derimod indeholder den under de Begravede Thomas Hee † 1710 3. Decbr., 8 Aar 3 Uger gammel.

---

8 Stamtavle over Familien Schytte (el. Skytte) „Genealogia Toxotiana", findes i Giessings Jubellærere, 3 D., Pag. 272, Tab. III. Her findes ogsaa Chr. Th. Hee's Børn opregnede, i Alt 7, nemlig de her under 1 til 5 anførte samt Elisabeth og Agnete Hee. Povel døde som Barn og Karen er maaskee ogsaa død ung.

B.

4. Brev fra Justitsraad Christen Hee Hwass i Paris til Marskal Bülow.

[Originalen tilhører Not. publ. i Kbhn., Professor N. C. L. Abrahams.]

Paris, 20 Juli 1789.

Udmattet af Tummel og Natte-Vagt, da baade jeg og min Søn i 3 Dage og 3 Nætter forrige Uge have maattet bære Musketten, er jeg ikke i Stand til at meddeele Dem, min Allerhøystærede Hr. Marskalk, en udførlig Beretning om den Parisiske Revolution, den største, den hastigste, den lykkeligste, noget Folkes Historie kan fremvise; Thi den Hollandske og Brabantske, som jeg for 2 Aar saae, vare kun Marionetter mod dette hærlige Spektakel. Søndag Efterm.[1] sad jeg med min lille Familie ganske rolig aux Tuileries i Sælskab af en Snees Tusinde Spadser-Gængere, indtil vi Kl. 7 hørte adskillige Skud nærme sig meer og meer og i et Øyeblik seer Promenaden overstrømmet med en utallig Flok af Pøbel førende i Triumf til Palais Royal Dragon-Casquer, Sabler, Klæder ɔc. som depouilles fra Skjermydselen paa Place de Louis XV. Det var da Tid at pakke sig. Aftenen og Natten vare de gyseligste, man kan forestille sig; Gaderne gjenlydede af den rasende Pøbels Skrigen med brændende Fakler: aux armes, aux armes, pour la patrie, pour la liberté, il faut vaincre ou mourir. Borgerne samlede sig i Kirkerne, og inden Mandag Middag stode over Hundrede Tusinde i Gevær, bevæbnede med Flinte, Pistoler, Sabler, Kaarder, lange jernpiggede Stokke ɔc. NB Borgere, som siden den infame Mazarins Tid ikke have havt Frihed at oprette ordentl. Milice. Ingen Undtagelse, høy og lav, indfød og fremmed greb med Glæde til Værge mod den farligste og uhørligste Sammenrottelse. Gardes Françoises, en Deel af Sveytserne og andre Soldater havde allerede forladt Versailles for at hjelpe Paris. Om Tirsdagen blev de bevæbnedes Tal fordoblet ved Indtagelsen af Invalidernes Arsenalet og Ba-

---

1 Søndag d. 12 Juli.

stillen (l'infernale Bastille) paa hvilke Stæder forefandtes en Mængde Ammunition, saa at Paris inden Aften havde 200,000, og Onsd. Morgen vidst 300,000 tapre Forsvarere. Den modige Friheds Ild glimrede i enhvers Øyne, enhver var færdig at opofre sig for Fædrenelandet. Resten sees af hosføyede Blade[2], som kun i faa Punkter ere overdrevne. Igjennem bemældte Skare passerede Kongen uden Vagt, uden Trabantere til Hôtel de Ville om Fredagen, ikke engang hans egen Kudsk kjørte ham. Man siger, at da han steg op ad Trapperne sagde een af de deputerte til ham: Sire, votre couronne n'a jamais eté plus affermie qu'en ce moment, og at Kongen svarte: j'en suis convaincu, donnez moi la Cocarde. Vognen var ogsaa behængt med Kokarder paa Tilbagereysen. Himmelen være lovet, som velsignede Udfaldet. Paris lægger ikke sine Vaaben ned førend l'assemblée nationale er sluttet. Næst alle vors Respects

Deres ærbødigste Tjener
C. Hwass.

Tør jeg anbefale Dem 2 flittige og værdige Landsmænd, Hr. Schumacher, nu paa Hjemreyse, og den unge Spengler som er i Italien.

5. Brev fra Justitsraad Christen Hee Hwass i Paris til hans Broder, Frantz Hwass, Forvalter paa Krastrup. (Orig. i mit Værge.)

Paris, 9 May 1791.

Min allerkjæreste Broder!

Det var mig en ubeskrivelig Fornøyelse af dit kjærkomne Brev under 30 May afvigte Aar at erfare din og alle mine andre Sødskendes Velgaaende. Jeg med Kone og Søn befinde os, Gud skee Lov, ved sædvanlig Sundhed, og ere meget forbundne for den Bekymring,

---

2 1. L'ouvrage des six jours, ou lettre d'un Membre du District des Feuillans, à son Ami, sur la révolution de Paris. 2. Les lauriers du fauxbourg Saint-Antoine ou le prix de la Bastille renversée. Du lundi 20 juillet 1789. 3. Supplément au point du jour. Disse Blade give et livligt Overblik over Begivenhederne fra d. 12 Juli til henimod Ugens Slutning; men det ligger for fjernt her at meddele Noget af deres Indhold.

vore Venner have viist for os, i Anledning af Urolighederne. Revolutionen begyndte i Paris den 12te Julii 1789, om Eftermiddagen Kl. 6, og som en Electrisk Straale udbredede sig strax over heele Riget. Vi sadde ganske roligen paa en offentl. Promenade (aux Tuileries) blant en Snees Tusinde Mennesker indtil Kl. 6, da uden for Haugen paa Place de Louis XVI hortes adskillige Salver af et der posteret Cavalerie-Detachement, som Pøbelen var kommen i Dispute med, og jog paa Flugten med Steene, indførende i Triumph en Deel Hjelme, Flinter, Sabler og heele Munderinger igjennem Promenaden. Byen var omringet af 30,000 Mand reguliére Trupper, for efter Sigende at vedligeholde Roligheden i Paris, men den sande Hensigt var at hindre Nationale-Assembléens Fortsættelse, og at attaquere Pariserne, som Regjæringen forudsaae vilde forsvare den. Fra Promenaden pakkede enhver sig naturligviis saa hastig hjem som mueligt, man hørte et Øyeblik derpaa alle Storm-Klokkerne, og i hver Gade den rasende Pøbel med Fakler brændende at skrige: aux armes, aux armes, pour la liliberté, pour la patrie, vaincre ou mourir. Hos alle Bøsse-Magere, hos alle Sværdfeyere brækkede man ind for at borttage alle Slags Vaaben; Borgerne begyndte at frygte for en almindelig Plyndring, forsamlede sig altsaa om Natten i Kirkerne, og besluttede selv at gribe til Vaaben, for i paakommende Tilfælde at kunne forsvare sig imod Pøbelen, som da de hørte at Borgerne vare af deres Parti, og detsuden aldrig havde meent noget Ondt, overlod ikke alleene alle de Gevæhr de havde fundet i Boutiquerne, men ogsaa over 50,000 Bøsser med dobbelt saa mange Sabler og Bajonetter, som de toge i Arsenalet og Invaliderne. Derimod lod Borgerskab alle Smedde og andre Haandværkere sætte i Arbeyde med at gjøre lange Stokke med stærke spidse Pigge, som bleve uddeelte blandt Pøbelen, item Øxer, Slagter-Knive ɔc. ɔc., saa at den 13de om Middagen Vagterne og Patrouillerne begyndte med 100,000 velbevæbnede Folk, den 14de blev Bastillen erobret, og den 17de, da Kongen kom til Paris, uden Gardes, uden Følge, blev han modtaget af 300,000 Mand i Gevæhr. Saasnart Bastillen var tagen, havde Nationen vundet Seyer: Trupperne omkring Paris bleve bortsendte og Kongen gik i Assemblée Nationale, erklærende, at han var fornøyet med alle dens Beslutninger. De 3 første Nætter og Dage vare virkel. gysende: Enhver fra den øverste til den nederste maatte bære Musketten; Baade jeg og min Søn har haft denne Ære, fra

den allerfarligste Tid indtil Garde Nationale var i Stand, og Frihеden erobret. Denne hærlige Frihed vil sætte baade Riget og Nationen i sit fulde Lys; Thi Assemblée Nationale har allerede iværksat saa betydelige Forandringer, som ingen Regent havde engang vovet at tænke paa, saasom at afskaffe all Adel, alle Parlemens, udrydde alle Munke- og Nonne-Klostere, forandre heele Geystligheden, og tildømme Nationen alle sammes Eyendomme, udgjørende 1/4 Deel af Riget, og stigende til uhørlige Summer, erklære Nationen for souveraine og Lovgiver, men Kongen for Nationens første Embeds-Mand og Lovenes Haandhæver, tillade alle Religioner, og uindskrænket Frihed for Pressen 2c. 2c. 2c. · For Resten har man ingensteds levet sikkrere end i Paris: Du har uden Tvivl af Aviserne seet alle de Uordener, som ere gaaet for sig i Provintzerne, og i hvilke Geystligheden (denne Slange med de 100 Hoveder) har haft den største Deel. Nu har den endel. udspyet sin sidste Forgift og er knuset.

Overmaade glædede det mig, at min gamle gode Ven Thestrup blev Conrector i Aalborg[3], det er den værdigste og dydigste Person, jeg i Verden har kjændt, som jeg altid har elsket som en Broder, og som virkel. fortjener langt større Lykke, end han nogentid kan opnaae: Omfavn ham tusinde Gange paa mine Vegne og forsikkre ham, at jeg lever og døer hans Ven. Min rare Kone (han veed hvor lykkel. jeg er) hilser ham forbindtl. tilligemed min Christian, som nu er ganske voxen, og har gjort ønskel. Fremgang i alt hvad han har foretaget sig, ligetil den militaire Exercice, han i Frihedens første Aar var nødt til at lære som den bedste Soldat. Tak, min kjære Broder, skal baade Du og han have for vores Broder Søn. Jeg haaber dog, at Br. Anders nu har klareret Hr. Tepstrup. Hverken denne Behandling mod en gammel Skole-Kammerat, eller hans Opførsel mod hans Børn staaer mig an: Det er uforsvarligt at have Børn, og forsømme deres Opdragelse, han kunde have lært dem saameget han kan selv[4]. Vistnok

---

3 Frantz Thestrup, Konrektor ved Aalborg Skole 1781, entlediget 1804, død 1815. Taubers Indbydelsesskrift til Examen i Aalb. Sk. 1840, Pag. 134.

4 Meningen af Stedet er udentvivl den, at Frantz Hwass og Konrektor Thestrup i Forening havde understøttet en af Provst Anders Hvass's Sønner; derfor takker nu Justitsraad Hwass, idet han benytter Leiligheden til at udtale

skulde det uendeligen have fornøyet mig i Stæden for dit sidste Brev at have seet Dig selv i Paris, men destoværre Mellemrummet er stort og dine Forretninger vidtløftige. Disse kunde dog undertiden overlade dig nogle Øyeblikke til at skrive mig til; Jo oftere saadant skeede, jo behageligere vilde det være mig, jeg er sikker, naar det gaaer under Hr. Cramers adresse, ligesom jeg venter dette vil ikke mangle Befordring.

Næst min Kones og Søns kjærligste Hilsener forbliver jeg med sand Kjærlighed

Min Allerkjæreste Broders oprigtig hengivne Broder
C. Hwass.

Glem ey at hilse alle mine Sydskende.

Rue de la Monnoye No 9.

6. Brev fra Justitsraad Christen Hee Hwass i Paris til hans Broder Frantz Hwass paa Randrup. (Orig. i mit Værge.)

Auteuil, 3 Sept. 1797.

Gaars=Posten bragte min Allerkjæreste Broders overmaade vel=komme Skrivelse af 10de Aug. som jeg i Dag med Fornøyelse sætter mig at besvare. Saasnart den i Aaret 1794 sendte Døbe=Attest ankom, forsømte jeg ikke strax at takke for all dermed hafte Umage: Siden har jeg endnu skrevet engang, men Brevenes Optagelse paa de Tydske Posthuse i Krigens Tid forvoldte, at Du ligesaa lidet har mod=taget mine som jeg dine. Jeg har ikke førend nu vidst det allermindste enten om dit Giftermaal eller Gaard=Kjøb, til hvilke begge Deele jeg af det oprigtigste Hjærte lykønsker. I alle Revolutionens Uroligheder har jeg med mine, Himmelen skee Tak, levet uden Fare, skjønt man i Khn. havde udspredet, at baade jeg og min Søn vare dødslagne og min Kone nødet at retirere sig i et Kloster. Paa vores Tilbage=reyse fra Engeland 1787 vare vi Tilskuere af Revolutionerne i Holland og Brabant, der i Ligning med den Franske 1789 vare kuns at regne som Marionetter mod en stor Opera. Til at bære Musketten har vi

---

en Beklagelse over Broderens Forhold til Tepstrup og en stærk Dadel over at han havde forsømt sine Børns Opdragelse, jfr. IV.

aldrig været tvungne uden de 3 første Dage og Nætter, da 3 à 400 Tusinde Parisere grebe til Vaaben, i denne lille By indeholdende en Million Mennesker, det er ligesaamange som heele det egentlige Danne=mark, Fyrstendømmerne uberegnede. Den usolderede Parisiske Nationale=Garde bestaaende af 48 Bataillons, hver paa 2500 Mand, i Alt 120 Tusinde fra 18 til 60 Aar, blev snart organiseret. Som Fremmede var baade jeg og min Søn efter Loven fritagne; Ikke destomindre, da vi paa 9de Aar havde bestandig boet i samme Huus og vare i Quar=teret kjændte af fornemme Folk, som uden Hensigt til Stand maatte gjøre personlig Tjeneste, lod jeg min Søn, saasnart han fyldte sit 18de Aar, equipere med fuld Uniforme, Sabel, Skyde=Gevæhr og dobbelte Lomme=Pistoler: Saaledes udmonderet fremstillede han sig i Sectionens General=Forsamling, erklærende, at Intet uden hans Alder hidindtil havde hindret ham fra at opfylde den hellige Pligt at deele alle Be=sværligheder, alle Farer, ja den sidste Blods=Draabe med saa brave Ven=ner, i hvis Sælskab han gjorde sig en Ære ved første Tromme=Slag Nat saavelsom Dag at indfinde sig paa Vaaben=Pladsen. Modtagen med ubeskrivelig Venskab og over en halv Time af alle omarmet gik han da ind som simpel Fusilier, og her kom det ham tilpas perfect at have lært den militaire Exercice, alle Manoeuvrene og Evolutionerne af en gammel Officier en Time dagl. i et heelt Aar, med et Par unge hans Kamerader, Sønner af M Le Marquis de Breuil vores Ven og Naboe; Thi formedelst hans Færdighed i Exercicen avancerede han i kort Tid ved enhver Vacance gradviis til Capitaine, uden i mindste Maade at forsømme sine Studeringer, efter en vis Arrangement han havde taget med hans Chef i Hensende til Tjenesten. Hans fri=villige Indtrædelse i Garde Nationale, hans sindige men kjække Op=førsel i mange farlige Oprør, hans lykkelige Presence d'esprit i tvivl=raadige Tilfælde, naar han havde en Truppe at anføre, hans besynder=lige Gave at tale offentlig med Eftertryk og ved kraftige Forestillinger at bevæge en forvildet oprørt Pøbel, gjorde ham elsket og æret af alle hans frères d'Armes, som toge den meest rørende Afskeed med ham, da vi 3 Aar efter flyttede til Auteuil; Naar han endnu kommer i hans forrige Quarteer, kappes alle hans Venner, i de Gader han passerer, om at beholde ham til Middags=Maaltid. Jeg fortryder ingenlunde de Bekostninger, militaire Tjenesten har medtaget: Intet gjør et ungt Menneske hurtigere, bravere, meere utvungen, aarvaagen, forsigtig og høf=

lig. Hvad hans Opdragelse i øvrigt angaaer, da efter at have i Paris indtil hans 16de Aar fuldkommen vel lært Latin og Græsk (ikke i det Ny Testament, men i Homerus) og Engelsk at tale og skrive i Engeland selv (nu forstaaer han ogsaa Italiænsk, Spansk, Tydsk og Hollandsk) begyndte han Natur-Historien, de Mathematiske og Physiske Videnskaber, i hvilke sidste han i 6 Aar under den berømte Charles gjorde overordentlig Fremgang. Hans Arbeyde over Electricitéten, hvori mange nye og vigtige Opdagelser, forskaffede ham Anseelse hos de store Physiciens, som med Forundring have seet ham gjøre og hørt ham forklare Experiencerne: Ogsaa er han sat paa Listen af de Fremmede, som efter Freden skal nævnes til Medlemmer af l'Institut National, det samme som før l'Academie des Sciences. Le Droit public (Jus Publicum) og l'Oeconomie Politique (Stats-Kyndighed) har han haft Leylighed til at lære under gode Mestre. Alle det Franske Sprogs Udtrykke, Vendinger og Fiinheder har han bemægtiget sig, og i Hensende til Talen er det umueligt for Franzoserne selv at troe ham fremmed. Ved den sjældne Lykke fra Barndommen (sra hans 8de Aar) at være antagen hos mangfoldige Franske Familier af høy Stand, i fornemme Folkes Sælskab og Omgang har han vundet det man kalder les manières du beau monde & le ton de la bonne Compagnie, og lært det som ikke læres af Bøger alleene, at kjænde Verden. Det er nu 4de Aar, at vi tilbringe i det mindste 9 Maaneder Aarl. i Auteuil, en halv Times Vey fra Paris, et særdeles behageligt Stæd, omringet paa den eene Side af Seine-Floden, Lystslottene Meudon, Belle-vue og S. Cloud, paa den anden af Skoven: Her har vi i lang Tid kjændt de største Familier, M. Le Duc de Praslin, M. Le Marquis de Tracy og deres Børn, den deylige og talrige Afkom af Mad. Helvetius, før Comtesse de Lineville (Enke af den store Helvetius) som seer sine Børne-Børns Børne-Børn. Disse Familier boer heele Aaret i Auteuil for deres Børns Skyld, skjønt de baade har Palladser i Paris og Slotte paa deres Land-Godser. Saa udsøgte Sælskabers Behagelighed, foreenet med Naturens rolige Smukhed i denne pitoresque Egn har oplivet ja sat i lys Lue den Tilbøyelighed, min Søn fra hans første Ungdom har viist for Poësien, og som jeg den Tid ansaae for Børne-Værk, da han i Opvæxten i Fri-Timerne amuserede sig med at oversætte paa Franske Vers de sindrigeste Stykker af Homerus, Virgilius, Horatius og den Engelske Pope, da han stedse havde paa Tungen de ypperligste Passager

af La Fontaine, Racine, Boileau og Molière. Hans første Forsøg i Auteuil var en Oversættelse paa Vers af Gray's Elegy on a Country-Church-Yard (Sørge-Digt over en Landsby-Kirke-Gaard) det allervanskeligste Stykke i den heele Engelske Poësie, som mange gode Franske Poëter uden Held havde oversat: Dette lykkedes ham saa vel, at han vandt Prisen, og af alle Kjændere i Paris, hvor Critiquen ikke er at skjæmte med, blev overvældet med offentlig Roes. Siden har han skrevet med stor Bifald Satyriske Epîtres efter Boileaus Maade sur le Fanatisme &c. &c. Men hvad i dette Fag har tilvejebragt ham en utrolig Berømmelse ere hans Oversættelser paa Vers af gamle Danske Skalde-Digter, saasom: Le Chant de mort du Roi Regner Lodbrog (Kong Regner Lodbrogs Døds-Sang i Slange-Hulen) L'Evocation d'Odin (Odin, som udmaner Prophetinden om Balders Død) La Complainte de Harald (Prinds Haralds Klage) Les filles du destin (Valkyrierne) L'Eloge du Roi Haquin (Kong Haagens Lig-Tale) ɔc. tagne af Edda og de gamle Sagar, med Historiske Anmærkninger om Runerne og andre Nordiske Alderdomme. Alt dette er bleven modtaget med saadan uhørt Roes, trykt og ofte omtrykt i alle lærde Tidender, med Lov-Taler over ziirlige og uforbederlige Versification sættende ham i Rang med de allerfortreffeligste Franske Poëter, saa at den bekjændte Didot har tilbudet sig at udgive to Editioner deraf, een med prægtige Kobberstykker paa bedste Papir in 4to, meget dyre, en anden in 12o uden Kobbere til sædvanlig Priis. Forfatteren derimod har ikke den mindste Gnist af Egen-Kjærlighed for noget af dette, som hans Venner virkelig har revet fra ham, uden at han selv har udgivet een eeneste Linie deraf. Han har udrablet dem i de Øyeblikke, han har berøvet et ordentligt Episk Poëme i heroiske Vers over Revolutionen, som han i 3 Aar har arbeydet paa, og som tør blive interessant nok, (om han er saa lykkelig at bringe til Ende) da alle de store Tildragelser deri blive malede med levende Farver. Dette Værk er temmelig avanceret, men vil koste lang Tid, thi han aldrig skriver, uden naar Verven er inspireret. Artigt nok er det ellers, at to af de største Franske Poëter Molière og Boileau har boet i Auteuil, i Anledning deraf brugte een af Recensenterne denne Phrase: Vi hører, at Forfatteren M. Hwass, fils, boer i Auteuil, hvad Under da, at han har indaandet de der endnu maaskee svævende Geister af Boileau og Molière, som vilde være stolte af saa regelmessige Vers. Hvad kan ikke de franske Muser vente

sig af en Yndling, hvis første Prøver er Mester-Stykker og Mærker paa sand poëtisk Genie? Man vil forsikkre, at han ikke er Fransk, men Dansk: Vi kan neppe troe det; Dog om dette forholder sig saaledes, ønsker vi at alle vore Poëter skreve saadanne Vers, som denne Danske, og alle vore Litterateurs saadan en Prose. Dette har jeg alleene anført for Indfaldet med Auteuil.

Det Tycho-Braheske Værk og min Søns cosmopolitanske Education var Maalet for min Reyse: Ham har jeg opofret Alt; Ey heller har han bedraget min Forventning. Hans Hjærte er retskaffent, hans Forstand er oplyst, han har god Smag, og ingen Fordomme. Min første Hensigt var at see ham anbragt som Secretaire ved de udenlandske Affaires i Khn. Da Grev Bernstorff (hvis Død er et ubodeligt Tab for Dannemark) havde læst i forrige Aar adskillige Memoires af ham angaaende Revolutionens Følger, som viiste baade Indsigt i Frankeriges politiske Forfatning og Styrke i Sproget, bestemte han ham til Legations-Secretariatet ved forefaldende Vacance, en Post som han maaskee modtager under visse Vilkaar, dog ingensteds uden i Paris, saasom han naturligviis har prédilection for den vittige, oplyste og brave Nation, hos hvilken han fra hans 8de Aar (nu har han 25) er opdraget i Middelpunkten af alle Videnskaber og Kunster. Tilbetle skal han sig aldrig nogen Employ: Han har ikke lært at krybe. Behøver Dannemark ikke hans Tjeneste, desto lykkeligere, i Fald den eyer mange bequemmere. Alligevel vilde det være en snorrig Contraste at see en ret Kjøbenhavnsk Flode-Skjæg placeret ved Siden af ham. Hvor jeg altsaa skal ende mine faa resterende Leve-Aar, beroer alleene paa ham. Hvordan det gaaer, har jeg ikke tabt Haabet ubuden at overrumple Familien paa Randrup, om Døden ikke altfor hastig overrumpler mig. Det glæder mig at høre vore Sydskende i ønskelig Stand, hils dem alle broderligen. Naar Du seer min gamle frem for alle høytagtede Ven, Hr. Conrector Thestrup, da behag at anmælde ham den venskabeligste Erindring fra mig, min Kone og min Søn, som han har kjændt i 6te Aar, jeg er forsikkret, at han vil tage Deel i min Fornøyelse over at Drengen ikke vanlykkedes, jeg erindrer, at han holdte meget af ham. Lev vel, min dyrebare Broder, jag Gichten paa Døren, dog ikke med Plaster og Draaber, bliv ved dit patriotiske Forsæt at hjælpe dine Bønder paa Fode, det derved tabes i Begyndelsen, vindes med Tiden. Jeg, min Kone og Søn, alle i den bedste Sundhed, om-

favner af vores inderſte Hjærter i Tankerne Dig, din kjære Kone og Børn — Lev vel, lev længe vel.

C. Hwass.

7. Brev fra Juſtitsraad Chriſten Hee Hwass i Paris til hans Broder Frantz Hwaſs paa Randrup. (Orig. i mit Værge.)

Passy, 30 Sept. 1802.

Min kjære Broder!

Din velkomne Skrivelſe af 26 Aug. har jeg modtaget ſaa ſildig, førdi Adressen var Auteriel i Stæden for Auteuil og man havde ladet den gaae igjennem Holland over Amsterdam. Hjærtelig kjært er det mig deraf at fornemme Din og Dines Velgaaende tilligemed din gode Helbred, paa Gichten nær: Angaaende denne har jeg ſpurgt en ſtor Læge, hvis Raad er, aldeles ingen Quakſalveri at bruge, men naar Pinen er ſtærk, da Morgen og Aften at gnie de angrebne Lede-moder med Flonel eller anden fiin Uld-Stof, indſvøbe dem deri og i ſær vogte ſig for Forkjølelſe, ſtræbe at have aabent Liv, Intet ſalted, ſuurt eller krydret at ſpiſe, ingen deſtillert Drik. Min Sundhed er, Gud ſkee Lov, beſtandig den ſamme, det er at ſige, ønſkelig. For at nyde en friſkere Luft, ere vi flyttede fra Auteuil, hvor Seine-Flodens Over-ſvømmelſe undertiden foraarſagede Fugtighed i Huſene, til Passy, nu en Pariſiſk Forſtad, og leyet et ſmukt Huus og Hauge for os ſelv alleene, ſaa at vi ſaa godt ſom boer i Paris, i den allerſundeſte Kant.

For to Aar ſiden ſkrev Broder Thomas mig til ved Leylighed med Hr. Doctor Engelstoft, en ung Perſon, indſigtsfuld og meget elſkværdig[5]. Syſter Karen er da død: Teſtamentet var, ſom ſædvan-ligt, i ſlige Tilfælde; Hvad mig deraf maatte tilfalde, beder jeg at give til den Stymper, ſom uagtet all din anvendte Godhed, ved ſit Gifter-maal ſaa ſkammelig har ſtyrtet ſig[6], dog uden at lade ham vide, hvor-fra det kommer, da jeg hverken ſkjøtter om hans Tak eller hans Breve

---

5 Dr. philos. Lauritz Engelstoft, Prof. ved Kjøbenhavns Univerſitet, Konferentsraad etc.

6 Maa ſigte til at Karen Hvas's anden Mand, Ploug, giftede ſig meget kort efter at hans Kone var død, jfr. III.

for at takke. Det er en Fornøyelse at høre Syster Elisabeths Børns Opførsel og Lykke, ligesom Syster Sabines gode Kaar. At Broder Anderses Forfatning er noget bedret, og Br. Thomas i god Stand, glæder mig. Min Hilsen til dem alle. Glem ey, naar Du seer Hr. Conrector Thestrup, at kalde mig tilbage i hans Erindring: Han er een af de faa retskafne Mænd, som jeg har kjændt i min Leve-Tid. Ney, min kjære Broder, jeg har ikke seet en Linie fra Dig siden 1797. Naar Du vil unde mig denne Fornøyelse, da behag alleene at slaae en Konvolut om Brevet, med Udskrift til Hr. J. C. Spengler i Kjøbenhavn, han er en Søn af Hr. Kunst-Forvalter Spengler, min gode Ven, og forretter mine Danske Sager; Du behøver ikke at skrive et Ord, til ham, men at iagttage Udskriftet til mig: À Monsieur Hwass, Conseiller de Sa Majesté Danoise. Grande rue No. 34, à Passy près Paris. Min Kone, som hver Vinter var syg, da vi boede midt i Paris, befinder sig, Gud være lovet, frisk og munter, min Søn ligesaa[,] stedse en Dyrker af Videnskaberne. Med deres og min[e] bedste Ønsker over Dig, kjære Kone og Børn

Til Døden din hulde Broder
C. Hwass.

8. „Historiske Efterretninger om det store Kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn" ved E. E. Werlauff. Anden Udgave, Kbhvn. 1844.

Pag. 195. „Justitsraad Christen Hee Hvass .. indgav under 24 Decbr. 1777 ... følgende Ansøgning:

„I mange Aar har jeg arbeidet paa en Udgave af den berømmelige T. Brahes samtlige Værker og haaber endelig at see samme begyndt i Engelland, saasnart de endnu manglende Materialier ere bragte i Orden, uden hvilke den betydeligste Deel af hans Skrifter, nemlig Observationes Astronomicæ, vilde blive ligesaa uefterrettelige, som de i Aaret 1672 (?) efter K. Ferdinandi 3tii Befaling under Navn af historia cælestis udgivne, hvori feile ikke allene de Tychoniske Observationer indtil 1581 inclusive, saavelsom hele Aaret 1593, men de øvrige ere endog fulde af utallige Vildfarelser. Da der nu findes i D. K. M. Bibliothek Tychonis originale Autographa fra 1563 til 1601, bestaaende af 7 Folianter, 2 Qvarter og 1 Octavbind, af hvilke Prof.

Bartholin for mere end 100 Aar siden havde begyndt at rette og forbedre ovenmeldte historia cælestis, fordriſter jeg mig allerunderdanigſt at anſøge om disſe Brahiſke Haandſkrifters Laan tilligemed Bartholins Udtog, om noget af ſidſte maatte være tilſtede. Jeg forſikrer paa det høitideligſte, at denne Skat ikke ſkal komme i Andres Hænder, men blive bevaret med al optænkelig Forſigtighed, og til den Ende udbedes allerunderdanigſt ikkun eet Bind af Gangen, imod mit Beviis til Bibliothecarium. Denne kongelige Naade vil allene ſætte mig i Stand til at bringe vor ſtore danſke Mands Fortieneſter i ſit fulde Lys; min Umage og Bekoſtning derpaa anſeer jeg ſom en Binding i Henſeende til Fædrelandets Ære."

De Brahiſke Haandſkrifter bleve ham efter Ønſke meddeelte, men allerede næſte Aar ... tilbageleverede. Imidlertid ſkal dog virkelig være begyndt paa Trykningen og denne først være standſet ved den franſke Revolution"[7].

9. Af Enkekaſſens Protokoller. Ny Kaſſe No. 109.

Under dette Nr. findes i Protokollen antegnet et d. 12 Decbr. 1775 gjort Indſkud af 1506 Rd. 64 ß., for hvilket Theaterinſpektør Chriſten Hee Hvaſs forſikkrede ſin Huſtru Chriſtiane Jacobine Simon en Penſion af 400 Rdl. om Aaret. Hans Alder er opgivet til 45 Aar, hendes til 32 Aar. Han anføres i vedkommende Rubrik ſom død d. 16 Marts 1803, hun ſom død i 1824. Blandt Bilagene, der iøvrigt intet Mærkeligt indeholde, findes hans Dobeatteſt og, iſtedetfor hendes, en Atteſt, der lyder ſaaledes: „At Madame Christiane Jacobine Simon, Hr. Inspecteur Hvasses Huſtru, er fød i Kjøbenhavn Aar 1744 d. 12 May, bevidne med Sandfærdighed, og efter noyeſte tilforladelig Underſøgelſe, vi underſkrevne, ſaaſom ingen Kirke-Bog findes, hvoraf hendes Fødſels-Dag kan uddrages. Khavn., 1 May 1775. A. Henriques (L. S.) Jacob Raphael (L.S.)" — „At jeg fra min Barndom ſtedſe har hørt, at jeg er fød i Aaret 1744 d. 12 May, bevidner jeg med en god Samvittighed, under min Eed: Saaſandt hjelpe

---

7 Hermed maatte jevnføres de Noter, ſom findes i Werlauffs Skrift.

mig Gud og Hans hellige Ord. Khavn. 11 Oct. 1775. Christiane Jacobine Hvass." Blandt Bilagene findes endvidere to Breve fra C. H. Hvass til Direktionen for Enkekassen. Paa disse Breve findes Seglet urørt og velkonserveret. Det er to hvide Sparrer i blaat Feldt, med et C paa den ene og et H paa den anden Side af Hjelmen.

10. Meddelelse fra Notarius publikus i Kbhvn., Professor N. C. L. Abrahams.

Da jeg i Aaret 1819 første Gang besøgte Paris, medgav dalevende Pastor Göricke, der i mange Aar havde fungeret som dansk Legationspræst der, mig adskillige Anbefalingsbreve, blandt hvilke der befandt sig et, adresseret „Mr. Vasse à Passy", om hvilken Person han iøvrigt ikke meddelte mig nogen nærmere Oplysning. Den 12 Oktober 1819 besøgte jeg den ovennævnte Mr. Vasse og afleverede ham mit Brev. Jeg fandt ham beboende en smuk Bolig i Passy; i den Salon, hvor han modtog mig, sad en gammel Kone, beskjeftiget med Haandarbeide; han selv, der forekom mig at være en 40aarig Mand, ikke høi, men temmelig korpulent, med et rundt, fyldigt Ansigt, talte Fransk med mig, i hvilket Sprog jeg havde tiltalt ham. Efter faa mellem os vexlede Repliker sagde den gamle Kone pludseligt paa aldeles rent, ægte kjøbenhavnsk Dansk: „Men, da De er fra Kjøbenhavn, taler De da ikke Dansk?" Saaledes opdagede jeg da, at jeg befandt mig hos Landsmænd, og den øvrige Del af vor Samtale gik nu naturligvis paa Dansk, hvilket Sønnen talte meget godt, skjøndt ikke uden nogen fremmed Accent, men Moderen aldeles fuldkomment, uagtet hun, efter sin Yttring, ikke havde været i Danmark siden hun for 38 Aar siden forlod det, hvoraf jeg altsaa sluttede, at Familien var reist til Frankrig omtrent i 1781. De havde altsaa gjennemgaaet hele den første franske Revolutionstid, og ved mine senere Besøg, hvor jeg sædvanlig spiste til Middag hos dem, hørte jeg da ogsaa af dem mangen lille Historie fra den Tid, der for mig som ungt Menneske havde megen Interesse, og som jeg derfor ogsaa har bevaret i min Erindring. Fru Hvass fortalte saaledes, at hendes Mand og hun havde forenet sig med nogle Venner og Veninder til et Middagsmaaltid paa en Restauration; en Maaned derefter vare af de Tilstedeværendes Hoveder hendes og hendes Mands de eneste, der endnu sad paa Kroppene. Hun havde,

efter Tidens Mode, baaret en Hat med sort Kokarde; en Dag var hun paa Gaden bleven anholdt af et Par Sansculotter, der med truende Miner havde spurgt hende, om hun turde vise sig med en aristokratisk Kokarde. Da hun derpaa erkyndigede sig om den sorte Farve gjaldt for at være aristokratisk, og herpaa fik et bekræftende Svar, erklærede hun, at hun paa Grund heraf maatte anse sig berettiget til at udrive hendes Angriberes Dine, hvorpaa de leende forlode hende. Sønnen havde tjent i Nationalgarden og fortalte blandt Andet, at han flere Gange havde holdt Vagt udenfor Ludvig den XVIdes Fængsel, ja, om jeg mindes ret, at han havde været med i et Komplot til at lade Kongen undslippe, hvilken Hensigt dog, formedelst Hindringer, ikke blev opnaaet. Han var iøvrigt en ivrig Kunstelsker og Samler, og besad et smukt Galleri af værdifulde Malerier af berømte nederlandske og italienske Mestre, som han havde erhvervet i den Tid, da Plyndringerne vare saa hyppige og saadanne Gjenstande bleve bortsolgte for Spotpris. Et Hovedstykke var et Maleri af Correggio, forestillende den hellige Catharinas mystiske Formæling med Christusbarnet, hvilket, om jeg ikke feiler, havde været i Hertugen af Orleans's Galleri, og af hvilket han forærede mig et Kobberstik, der endnu er i min Besiddelse. Iøvrigt klagede han over Hovedsvimmel og yttrede, at hans Helbred i det Hele var nedbrudt, hvilket han ligefrem tilstod var en Følge af et altfor dissolut Ungdomslevnet.

Jeg forlod disse venlige Mennesker i December 1819, og lovede dem atter at besøge dem naar Skjebnen engang igjen skulde føre mig til Paris. Dette indtraf henimod Slutningen af 1827. Jeg erkyndigede mig strax om dem, men erfarede nu, at Moderen var død i Mellemtiden, og at ligeledes Sønnen var død under ledsagende Omstændigheder, der ikke gjorde det usandsynligt, at en Forbrydelse havde fundet Sted; men herom kunde jeg intet Bestemt erfare.

Det var maaskee muligt, at Man, ved at efterspore det ovenomtalte Maleri, kunde komme efter paa hvilken Maade det var kommen i sin nuværende Eiers Besiddelse, thi aldeles forsvundet er det vistnok ikke.

Dersom disse ubetydelige og sparsomme Notiser kunne være Dem til nogen Nytte eller Fornøielse, skal det meget glæde

Deres ærbødige
N. C. L. Abrahams.

Kbhvn. d. 7 Januar 1859.

S. T.
Hr. Kontorchef Hvass.

11. Dødsattester for Christian Hwass og hans Moder Christiane Jacobine Hwass, født Simon. (Erhvervede under mit Ophold i Paris 1855—56.)

Mairie de Passy. Extrait du Registre des actes de Décès de la Commune de Passy pour l'année mil huit cent vingt quatre.

Du dix huit août mil huit cent vingt quatre, neuf heures du matin. Acte de Décès de M. Christian **Hwass**, rentier, décédé hier à quatre heures du matin à Passy grande rue no. 73, natif de Copenhague en Danemarck, âgé de cinquante deux ans, fils de feu Christiane Hwass, et de Christiana Jacobine Simon, sa veuve, demeurant à Passy. Premier Témoin: Charles Malvost, garde portier du parc royal de Boulogne, demeurant à Passy, âgé de trente six ans; Second Témoin: M. Guillaume François Larcher, M.d Epicier, âgé de cinquante huit ans, demeurant à Passy grande rue no. 73. — Constaté par nous maire de Passy, Chevalier de la légion d'honneur, faisant les fonctions d'officier de l'état civil, après nous être assuré de dit Décès; et ont les dits témoins signé avec nous maire, après lecture. Signé au registre: Malvost, Larcher, et Augé de Fleury, Maire.

Pour Extrait conforme au registre, délivré en mairie à Passy le deux février mil huit cent cinquante six.

Le Maire de Passy
Labbé
adjt.

Du sept novembre mil huit cent vingt quatre, quatre heures de relevée. Acte de Décès de d.e Christiane Jacobine **Simon**, veuve de Christin Hee Hwass, décédée hier, à midi, à Passy grande rue no. 73, native de Copenhague en Danemarck, âgée de quatre vingt un ans; les noms de ses père et mère décédés n'ont pu être désignés. Premier Témoin: Le Sr. Guillaume Larcher, Md Epicier, âgé de cinquante neuf ans, demeurant à Passy grande rue no. 73. Second Témoin: le Sieur Charles Malvost, garde portier du parc Royal de Boulogne, âgé de trente six ans, demeurant à Passy. Constaté par nous maire de Passy, Chevalier de la légion

d'honneur, faisant les fonctions d'officier de l'état civil, après nous être assuré du dit décès; et ont les dits témoins signé avec nous, Maire, après lecture. Signé au registre: Larcher, Malvost et Augé de Fleury, Maire."

Pour Extrait conforme au registre, délivré en mairie à Passy, le deux février mil huit cent cinquante six.

Le Maire de Passy
Labbé
adjt.

C.

12. Indskrift paa en Plade i Vidstrup Kirke. Pladen er af malet Jernblik, oprindelig ret smuk, nu stærkt medtagen af Tidens Tand.

„Herunder hviler den i Livet retskafne og værdige, nu hos Gud salige Kone, velædle Madame Ane Elisabeth Hop, fød i Sønderby Præstegaard 1733[1], gift 1756 med velærværdige og høilærde Hr. Andreas Hop, Sognepræst for Tornby og Vidstrup Menigheder, med hvem hun levede 33 Aar i den ømmeste og kjærligste Forening. Hun fødte ham en Datter og tvende Sønner, hvoraf den ene Søn allerede er død. De Overblevne tilligemed hendes Familie, Venner og Alle, der kjendte hendes sande Værd som en øm og kjærlig Ægtemage, som værdig Moder, som retskaffen og gudfrygtig Christen, begræde med rørte Hjerter hendes Død, der indtraf i hendes Alders 72de Aar[2] i Vidstrup den 19 November 1805".
(Meddelt af Pastor H. F. Ulrich i Taarnby, i Februar 1859).

---

1 Urigtigt, jfr. A. 2.
2 Da hun var født 27 Juli 1732, havde hun fyldt 73 Aar.

13. Rektor ved Aalborg Kathedralskole Konsistorialraad Magister Thomas Hopp († 1742) **og Hustru, Mette Munchert,** († 1743[3]) havde, ifølge Budolphi Kirkebog (Aalborg), otte Børn:

Pouel Jenson f. 24 Aug. 1724
Gjertrud f. 21 Marts 1726
Anders Munchert f. 10 Juli 1727
Knud Paulen f. 21 Octbr. 1728
Anne Cathrine f. 6 Decbr. 1729
Bente Kirstine f. 3 April 1731
Jens Jacob f. 17 Septbr. 1733
Gjertrud Helvig[4] f. 21 Marts 1737

(Meddelt af residerende Kapellan ved Budolphi Kirke, W. Boethe, Okt. 1859).

14. Stamtavler over Familien Hoppe findes i Giessings Jubellærere 3 D., Pag. 388, og hos Kapt. Lengnick, men disse omfatte kun den adelige Linie. Efter Giessing hed Stamfaderen til den adelige Linie Hans Hoppe, af Fødsel Hollander, hvis Søn, Iver Hansen Hoppe, f. 1649, døde som Viceadmiral 1693 (jfr. Adelslexikonnet. Giessing har 1673, hvilket uden Tvivl er en Feil). Iver Hansen Hoppes Sønnesøn, Konferentsraad Peder Hoppe, fik siden, 1777, Patent paa, at bemeldte hans Bedstefader med alle hans Descendenter skulde ansees for dansk Adel. Efter en privat Meddelelse, hvis Rigtighed vist ikke kan paatvivles, havde Stamfaderen Hans Hoppe en anden Søn, ved Navn Knud Hansen Hopp(e), g. m. Ane Thomasdatter. Denne Knud Hansen Hopp(e)s Søn var igjen Mag. Rektor Thomas Hopp(e) født 24 Januar 1692. See om ham Taubers Indbydelsesskrift Pag. 58, og Kallske Manuskriptsamling paa det Kgl. Bibliothek Nr. 495, Pag. 38, (P. K. Paludans Aalborg Stifts Presbyterologi).

---

3 Bev. til at sidde i uskiftet Bo efter hendes afg. Mand, 23 Febr. 1742. J. R. f. 430 Nr. 27.

4 Anders Hvass's Hustru.

D.

15. Anders Hvasf, Kaldsbrev til Snedsted Menighed i Hassing Herred, Aalborg Stift. J. R. f. 78, Nr. 145. Sagens Bilage indeholde: a. Koncepten til Bestallingen, dat. Fredensborg Slot d. 28 Maji 1762. b. en Extrakt af Sagen, paategnet: acorderes. cons. p. Fr. b. d. 14 May 1762. c. Overenskomst mellem Villum Schmidt og Anders Hvasf om Snedsted Kalds Afstaaelse (Orig.). d. Villum Schmidts Ansøgning om Kgl. Konfirmation paa den nævnte Overenskomst. e. Anders Hvasf's Ansøgning om det Samme. f. Biskop Broder Brorsons Erklæring over disse Ansøgninger. Her meddeles c og f.

---

c. „Da det har behaget Gud efter 27 Aars Tjeniste som Sogne-Præst for Snedstæd Meenighed, at paaligge mig saadan Svaghed, at ieg endog til een eeniste Times Forretning uden mit Huus ikke er bequem formedelst en besynderlig Svaghed i Beenene, hidrørende fra een for mange Aar siden tilfalden Malheur ved Beenbrud, som det gandske Land er bekiændt, og ieg nu i 18ten Aar forgiæves har søgt saa megen Raad for samme, som mueligt været haver, deels for mit Embede at self besørge, om Guds Villie saa hafde været, deels og for mit Huus, nemlig min Elskeligste anden Hustrue og hendis i første Ægteskab medbegavede Børn, som alle have været mig i min Alderdom og Svaghed til besynderlig Hjælp ved deris kjærlige Omgang, at see velsignet; Saa haver ieg endelig i Aaret 1759 resolveret at andtage min Kjære Stif-Søn Anders Hvass til Capellan pro persona[1], som nu og imidlertiid Embedet upaaklagelig haver forestaaet i alle Deele. Men da det tegner, at min Svaghed vil blive mere langvarrig, end ønskelig var, min Kjære Hustrue og Børn, ja mig self til en stor Byrde; og det visselig er en Sandhed 1 At Kaldets Indkomster er aldeelis liden nok, i høyeste paa 200 rd. 2 At min Kjære Stif-Søn Hr. Hvass billigen sukker

---

1 Konfirmation meddelt 21 Septbr. 1759. J. R. f. 358 Nr. 257.

i Tanke om hands visse Byrde i det uvisse Haab 3 at min fornæfnte Hustrue og Børn kand komme til at rømme dette Stæd paa dend Tiid og naar de mindst tænker, som var en maadelig Løn for dend imod mig og mit meget svage og skrøbelige Legeme i saa mange Aar udviiste ægte= og børnlige Kiærlighed; Saa haver ieg i min Guds og Frelseris Navn resolverit mit Embede og huus til Hiælp og Glæde for mig og mine at afstaae, som ieg og hermed paa min Allernaadigste Konges Allernaadigste approbation afstaaer til fornæfnte min Kiære Stif=Søn Hr. Anders Hvass mit Allernaadigste andbetroede Snedstæd=Præste=Kald og det paa efterskrevne Conditioner:

1 Overladis Embedet til velbemældte min Stif=Søn, saasnart hands Kl: Majests: Allernaadigste Confirmation og Kalds=Brev derpaa allerunderdanigst kand erholdis.

2 Fra dend dato successors Kalds=Brev lyder tiltræder hand Embedet og alle Kaldets Indkomster, hvorimod hand forskaffer mig saa længe ieg lever frie Huus=værelse og til min og mines Underholdning 100 rd. Aarlig, som betales mig i 4re terminer, nemlig 1 Januarij— 1 April: 1 Julij og 1 Octbr:

3 Efter min Død nyder min hustrue og Arvinger Deris Naad=sens Aar af Kaldet efter Loven.

4 Skulde Successor ved Døden bortfaldes eller forflyttis, førend ieg eller Arvinger har nydt denne Contracts Opfyldelse i alle Deele, bliver Efterkommeren i Kaldet efter ham forbundet det manglende at prestere.

5 Dend Kongl: Allernaadigste forventende Confirmation og Kalds=brevs Bekostninger betaler Successor self.

Og at dette imellem os saaledis er sluttet og contraheret, dog paa hands Kongl. Majests: Allernaadigste approbation tilstaaer vi herved med vore Hænders Underskrift og hostrykte Zigneter.

Snedstæd=Prstgrd. d. 22 Novbr. 1761.

W. Schmidt. (L. S.)

Anders Hvass". (L. S.)[2]

---

2 I Anders Hvass's Segl findes blot Bogstaverne A. H. Hans Navn er saavel her, som under Ansøgningen af 1780, skrevet med et langt s i Enden.

f. „Allerunderdanigst Erklæring.

Det er saa i Sandhed, at Supplicanten Hr. Willum Schmidt haver i 27 Aar været Præst i Snedstæd i Thye=Land. I de 18 Aar har hand været meget skrøbelig, siden hand paa en Reyse til hans Svigerfader, Kriigs Raad Ulsöe, blev ilde slagen af hans Hæster, at begge hans Been ynkeligen bleve sønderslagne saaledes, at ingen i lang Tid kunde haabe hans Restitution. Dog blev han over alles Haab saavidt restituéret, at hand har forrættet sit Embede eene ustraffelig, indtil hans Stif=Søn i Aaret 1759 blev hans Capellan pro persona; Siden den Tid har hand aldrig kundet komme i Kirken, mindre forrættet end det mindste i hans Embede.

Det var derfor en stor Trøst for denne Elændige Mand, om Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vilde dispensere ham fra Embedet og Embeds Ansvar, som hand ei kand røre en Finger ved og bønhøre hans og hans Stif=Søns allerunderdanigste Ansøgninger om bemældte Snedstæd Præste=Kald. Capellanen Hr. Anders Hvass, er en flittig Mand, arbeydsom og munter til Embedets Gierning, hvilket hand, siden hans Ordination eene opbyggelig har forestaaet saaledes, at hand fortiener et meget got Skudsmaal, og saaledes indstiller jeg allerunderdanigst Hans Ansøgning og den imellem dem oprættede Contract til Deres Kongelige Majestæts Faderlige og Allernaadigste Resolution og Confirmation.

Aalborg Bispe=Residence d. 22 Aprilis 1762.

Broder
Brorson."

16. Anders Hvass, Kaldsbrev til Nors og Tved Menigheder i Hillerslev Herred, Aalborg Stift. J. R. Nr. 413. Sagen indeholder a. A. Hvass's Ansøgning (Orig.); b. en samme paategnet Anbefaling af Biskop Studsgaard; c. en Gjenpart af denne Anbefaling; d. Skrivelse fra Biskop Studsgaard til Kancelliet, dat. 21 Aug. 1780, hvori Niels Bentzon Curtz, der i 11 Aar havde været Kapellan hos sin Fader, den afdøde Præst til Nors og Tved, Provst Benedictus Curtz, og som var gift og havde Børn, indstændig anbefales til at erholde det Kald i Stiftet, som forudsattes at ville blive ledigt ved Besættelsen af Nors og Tved; e. Selve Forestillingen, hvori indstilles 1) Anders Hvass til Nors og Tved og 2) Niels Bentzon Curtz til

Snedsted, der angives til en Indtægt af 130 Rd. Ud for Nr. 1 findes tegnet: „Forundet", og ud for Nr. 2: „Approberes. Christiansborg i G. St. R. d. 26 Oct. 1780"; f. Koncept til Kaldsbrevet, dat. Christiansborg d. 8 November 1780. Her meddeles a og b.

a. Anders Hvass's Ansøgning om Nors og Tved.

„Til Kongen!

Allerunderdanigst beder ieg, at Deris Kongl. Majestæts allermildeste Hiærte maatte bevægis til allernaadigst Bonhørelse i at kalde mig til Sogne-Præst for Nors og Tved-Meenigheder i Aalborg-Stift, udi afgangne hr. Provst Curtz hans Stæd.

Jeg er af Deris Majestæt for 21 Aar siden kaldet til Sogne-Præst til et lidet Kald i bemældte Stift, Snedstæd kaldet, og der i 14 aar underholdt mine Forældre, som vare gamle, affældige og fattige Præstefolk der paa Stædet. Gud har og begavet mig med en dydig Kone, men derhos velsignet os med 9 Børn, hvoraf 5 lever, som endnu ere smaae og uforsørgede; Saa det stedse har været og endnu falder mig saare vanskelig og tungt i saa lidet et Kald at erhverve dend nødtorftige underholdning for mig og mine, at ieg i daglig hiærte Bekymringer har ofret mine lønlige Sukke og Taare til dend Allerhoyeste om Frelse af min kummerfulde Omstændigheder.

Store Konge! lad min Suk og Bøn trænge ind for Din Throne og glæde mig og mine med allernaadigst Bønhørelse, derom Supplicerer ieg, som i min lifs Tiid i allerdybeste devotion forbliver

Deres Kongl. Majestæts
Allerunderdanigste
Undersaat og Tiener
Anders Hvass
Sogne-Præst for Snedstæd Meenighed."

Snedstæd Prstgd. i
Aalborg Stift d.
14 Aug. 1780.

b. Den Ansøgningen paategnede Anbefaling af Biskop Studsgaard.

„Allerunderdanigst Attest.

Supplicanten Hr. Anders Hvass Sogne Præst til Sneedstæd Sogn udi Thye Land, Aalborg Stift, er en reddelig og velfortient Præste Mand, som udi 21 Aar har arbeidet Herrens Gjærning udi bemeldte lidet Sognekald, der holdes for et af de ringeste paa Indtægt

udi Thye Land. Nøye kiænder ieg Manden saavelsom hands Fliid og Duelighed og har for faae Uger siden ved min Visitats til Fornøyelse erfaret, at hand er begavet med god Kundskab og skiønne Gaver til Prædike Embedet, samt i sin Tiid anvendt tilbørlig Fliid paa Ungdommens Underviisning i sin anbetroede Menighed. Det fornøyede mig tillige ved min Nærværelse hos ham at bemærke en frievillig Omhyggelighed for at tiene sin Menighed og andre Trængende med den Kundskab hand har erhvervet Sig i Læge Kunsten, da hand baade med gode Raad og Medicamenters Uddeelelse iblandt Almuen har hiulpet mange Syge til deres Helbred, som ellers af Mangel paa Læge og Lægedom kunde være omkommet. Og da hand baade formedelst megen høyfornøden Bygning paa en for hands Tiid forfalden Præstegaard og andre trykkende Byrder, som ved i mange Aar at ernære sine gamle Forældre og mange Børn at føde og opdrage høylig trænger til nogen Forbedring i sine kummerlige Vilkaar, kand ieg ikke undlade at indlegge allerunderdanigst Forbøn for ham, at hand som en værdig, velfortient og til bedre Vilkaar høysttrængende Mand maatte ved denne forefaldne Vacance komme udi allernaadigst Betragtning.

Aalborg d. 16 Augusti 1780.

C. B. Studsgaard".

17. Uddrag af Snedsted Kirkebog.

Andet Blads første Side:

Vivis, Defunctis, Sponsalibus atqve Maritis,
Publice Confessis hicce libellus erit.
Postremo obstrictis Baptismi Foedere novo
Nominibus clavis hic reperire licet.[3]
O! si grex omnis heic vitam transigat, ita ut
Coetibus sanctis annumeretur ea.

ita animitus vovet
A. E. Hvass
Cap. p. p. loci
instal. Dom. 2 Adv.

Snedstæd Prstgrd.
d. 10 December 1759.

---

3 Det vil ikke undgaae Opmærksomheden, at der i disse twende Linier findes en Feil.

Ita Gratiam Dei universalem explicavit Reverendus Dnus Frater Hvas, hodie in visitatione mea, ut ipse, et omnes Auditores ejus efficaciæ ejus simus consortes. Juventutem pie edoctam expertus sum et has Tabellas vidi.

Snedstæd P. d. 5 Octbr. 1771.

4

Andet Blads anden Side:

In visitatione Ecclesiæ Sneestæd pia ac solida Oratione Textum Iac 1. 22 exponentem Vener. prædictæ Ecclesiæ Antistitem Dnum Andr. Hvass audivi, nec non juventutis amabilis affatim collectæ in salutari doctrina profectus cognovi, qvibus continuum incrementum ut gratiose Deus largiatur, vehementer opto et precor.

die 19 Julii 1780. C. B. Studsgaard.

In visitatione Ecclesiarum Nors et Tveed vidi hasce tabellas et juventutis utriusqve parochiæ confessionem fidei promtam et expeditam lætus excepi, textu Tit. 2 v. 11 & 12 pio ac solido sermone a Vener. Antistite Dno Andr. Hvass prius exposito die XIVto Augusti 1784.

C. B. Studsgaard.

1764 d. 5 Octbr. var voris liden Søn Erich Christ. Grave til Daaben. Fad: Mad. Schmidt af Prstg.[5] Jomf. Sommer fra Bodbumbisgrd, Hr. General-Auditeur Høyer fra Irup[6], Hr. Lieut. Sommer fra Todbøle[7] og Hr. Christ. Høyer fra Schyom.

---

4 Underskrift mangler. Men Attesten er, efter Sammenligning med en lignende i Nørhaa Kirkebog, meddelt af Biskop B. Brorson.

5 Barnets Bedstemoder.

6 Generalauditør Andreas Høyer til Irup (Hørdum Sogn) og Skibstedgaard (Ydby S.), 1768 Eier af Søndervang (Stadil S.) jfr. D. Atl. Tom. V. P 483, 496 og 862. Han var Herredsfoged og Skriver ved Vestervig Klosters Birk. Jfr. J. R. 1759 f. 407, Nr. 319.

7 D. Atl. V. P. 498.

1781 konfirmeret: Erich Christian Hvasf Præstens Søn, 16 Aar gl.

1766 D. 26 Martij var Præstens og hustrues Søn Thomas Hopp til Daaben, Fad: Mad. Ane Marie Aars fra Deld., Mad. Hoyer af Schyom, Hr. Lieut. Sommer af Todb., Hr. Jens Ware af Nhgrd [8], og Hr. Svankjær af Nørhaae.

1781 konfirmeret: Th. Hopp Hvasf, Præstens Søn, gl. 15 Aar.

1767 D. 12 Junij var Præstens og hustrues Dttr, Mette Cathrine, til Daaben, Fad: Mad. Schmidt fra Deld.[9], Jomfr. Schandorph af Thistæd, hr. Hoyer fra Roesholm[10], Hr. Aars og Sr. Jens Wandborg fra Deland.

1782 konfirmeret i Nors og Tved Sogne: Mette Cathrine 15 Aar, Præstens Datter.

1769 D. 10 Martij var Præstens Dtr. Ana Maria til Daaben, Fadderne: Mad. Halse, Jomfr. Rasmusen af Schyom, hr. Major Ring til Lyngholm, hr. Kruuse og Herretsfoget hr. Laurids Høyer fra Wiisbye.

1770 D. 16 Maij var Præstens Søn, Wilhelm Schmidt, til Daaben[11], Fad: Mad. Svankjær fra Nørhaae-Prstgrd, Mad. Winding fra Hasfing Prstgrd., Mag. Humble fra Hvidb. Prstgrd., hr. Kiærulff fra Nørhaaegrd. og Sr. Braae fra Roesholm.

1771 d. 19 Junij var Præstens Søn Bendt Johann til Daaben, Fad: Mad. Kruuse fra Skioldb., Jomfr. Jessen fra Roesholm, hr. Cammer-Raad Aars til Deld., Sr. Hans Wandb. ibid., og hr. Østergaard fra Sønderhaae.

---

8 D. Atl. V. P. 480.

9 D. Atl. V. P. 491.

10 Præstegaarden i Harring Sogn. D. Atl. V. P. 467.

11 Dette Barn døde inden 1780, jfr. D. 16. a.; men Kirkebogen indeholder Intet herom.

1773 Onsdag d. 16 Junij var Præstens Søn Christ. Hee til Daaben[10], Fad: Mad. Borup fra Dust=Mølle[12], Mad. Høyer fra Wiisbye, hr. Svankjær i Nørh., hr. Bull paa Irup og hr. Høyer i Roesholm.

1776 D. 23 Octbr. var Prstens og h. Søn Niels Aars til Daaben, Fadd: Mad. Kjærulff fra Nhgrd, Jfr. Høyer af Roesh., hr. Svankjær, herritsfoget Høyer og hr. Wandborg af Deld.

1777 (begravet) d. 5 Maij, Præstens Søn Niels Aars gl. 28 Uger.

1778 d. 15 Juny var Præstens og h. Dttr. Benthe Kirstine til Daaben, Fad: Mad. Amidsbøll af Nhaaegrd., Jomfr. Holm af Deld., Cancellie=R. Lillelund af Deld., hr. Lieut. Lund og hr. Svankjær af Nhaae.

1778 (begravet) d. 18 octbr. Prstens Dttr. Benthe Kirstine gl. 18 Uger.

1769 D. 10 Julij blev hr. W. Schmidt beg. gl. 70 Aar.

1762 d. 14 Dec. blev Jomf. Giertrud Hedevig Hopp og ieg Copuleret paa Deland efter forhen tagen Konge=brev:

---

12 o: Karen Hvas.

E.

I.

18. **Frantz Hwass's Testimonium fra Viborg Skole.** (Orig. i min Besiddelse.)

Deres Magnificence,
Høyædle og Velbaarne Academiæ Rector,
Deres Magnificence,
Høyædle og Velbaarne Hr. Pro-Canceler,
Høyærværdig Hr. Biskop over Bergens Stift.
Høyædle og Velbaarne,
Høyædle og Høyærværdige,
Høyædle og Velbyrdige
Samtlige Facultatis Philosophicæ Decane og Professores P. O. ved det Kongelige Kiobenhafns Universitet.

Høye og Høygunstigste Herrer!

Frantz Hvass, den 3de i Orden fra Viborg-Skole til Academiet, er fød d. 15 Februarij annô 1737[1] i Søndberg Præstegaard paa Thyeholm, hvor hands Sal. fader Hr. Eric Christian Hvass var Præst for Søndberg og Odbye-Meenigheder. Hands Moder, som er Syster til Velærværdig Hr. Thomas Hee i Borup ved Randers og Velbyrdig Hr. Professor Christen Hee, anbragdte ham i sin Enke-stand Annô 1751 udj Junii Maanet fra hjemmet her til Skolen, hvor hand fik sted imellem Begge Parter i 4de Leytze, at associeres i de fleste Ting med den Øverste; Og hafde hand den tid 4re Maaneder Borte i hands Alders 14de aar. Ved ankomst beklagede Moderen sig over sin trange udkomst til mange u-opfødte Børn, derfor blev Sønnen ogsaa ved første Distributz lodtaget i Beneficiis, og nød samme aar, af Sko-

---

1 Baade Datum og Aarstal ere urigtige. Man kunde antage, at Daabsdagen, Søndagen Septuagesima 1737, var sat istedetfor Fødselsdagen. Men Septuagesima 1737 var, saavidt vides; alligevel ikke den 15 men den 17 Febr.

lens Tiende=Korn, Rug 1 td. 4 skpr., Byg 2 tdr. Af Skolens Renter 1 rdr. og Vadmel 2 al. Annô 1752 kom hand i 5te Leytze, hvor hand forblev i 3de aar, og nød i det første, strax efter translationen, half Kaast, som er Et Maaltid om Dagen ved den publique Spiisning, derforuden blev ham tillagdt 1 td. Rug og 2 tdr. Byg. Penge 1 r. 2 ß, Vadmel 7 al. og af Legato Trellund: til Bøger Nov. Testam. Græc. for 5 ß. I det følgende aar 1753 fik hand heel Kaast, og derfor intet Korn, men Penge bekom hand 1 r. 3 ß, Vadmel 8 al. og Bøger: Boumeist. Definit. for 3 ß og Manuale Passor. for 2 ß. I det Trede aar 1754 vedblev hand sin heele Kaast, og fik Penge 1 r. 3 ß, Vadmel 8 al. og Bøger. Nucl. Latinit. for 1 rdr., Analys. over Genes. for 3 ß. Annô 1755 blev hand forflyttet i Mester=Leytze, hvor hand forblev til Datum i 2de aar, og i begge, som forhen, nød heel Kaast, men fik tillige A°„ 1755 Penge 2 r. 4 ß, Vadmel 9 al. og Horat. for 5 ß. men 1756 som det siste Rug 1 td., Byg 2 tdr., Penge 3 rdr. 5 ß og Bøger: Euclid. Elem. for 2 ß 8 ß, Schrev. Lexic. for 1 r. 3 ß men intet Vadmel.

Summen paa ethvert slags stipendio, som hand saaledes har nydt i 6 aar ved Skolen er heel Kaast i de 4 siste, som à 24 tdr. Korn aarlig, er betalt med 48 tdr. Rug og 48 tdr. Byg, og halfkaast i aaret for ved, som er betalt med 6 tdr. rug og 6 tdr. Byg. Det Korn, som hand à parte in natura har bekommet, er 3 tdr. 4 skpr. Rug og 6 tdr. Byg. Penge af Skolens Renter beløbe sig til 11 r. 5 ß og Bøgers værd til 5 r. 5 ß 8 ß., men Vadmel 39 al. à 14 Skl. til 4 r. 5 ß 6 Skl. som hand altsammen selv ved Skolen har oppebaaret. For disse stipendia haver hands Stiffader Vælærværdig Hr. Willem Schmidt, Sogne=Præst for Snedstæd i Thye, givet Revers paa hands Vegne, thi med denne Mand indtraadte hands Moder for nogle aar siden i nyt ægteskab. Men som det unge Menniske af sine forhen hafte Lærere her ved Skolen, saavel Mons. Lauritz Iversen i 4de Leytze, som Mag. Albert Christopher Holst i 5te Leytze, haver gode attester om at besidde Et Stöert Nemme og til Studeringer bequemme Naturens Gaver, og ved seeniste Ingeniorum Prove er befundet at svare til samme attester, saa giver ogsaa hands hidindtil udviiste roesværdige flittighed og lyst til Bogen allerstørste formodning om, at hand i tiden ingen hazard vil paadrage sig ved at handle letsindigen imod samme Revers. Tvertimod hands sindige forhold og

aldrig afbrudte flid lover, at hand ogsaa vil giore sig værdig til at nyde noget ved Academiet, og med sin honette belevenhed, foruden andre gode qualiteter, der at vinde Patroner, ligesom hand stedse her har været baade yndet og elsket.

I hvilket gode Haab om ham jeg med største soumission og Veneration u=afladelig forbliver

Deres
Høyædle og Velbaarne
Magnificencers
samt øvrige Høy=gunstigste
Herrer Professorum
Underdanig og Ydmygste Tienner
Peter Arff
Rector ved Viborg-Cathedr. Skole
(L. S.)

Viborg d. 28 Mai 1757.

19. Attest fra Sognepræst Bering i Farstrup.

Hæderlig og Vellærde Sctæ Theolog. Studioso, Frans Hvass, som efter forestaaende sandfærdige Vidnesbyrd af hands Hr. Principal, Velbyrdige Hr. Cancellie-Raad Wederking til Kyhe, har med Berømmelse og flid informeret hands Søn, kand ieg, som Stedets Sogne=Præst give det gode Skudsmaal, at hand i Levnets forhold har holdet sig ustraffelig og i alle maader andstændig, og da hand undertiden for at habilitere sig til i fremtiiden efter Guds forsyn at vorde hands tiener i hands aandelige Viingaard, har exerceret sig i at prædike, kand ieg tilliige med sandhed attestere, at hands offentlige taler har været velgrundede, kraftig overbeviisende og hierterørende, og at hand ellers befindes af Gud at være betroet Gode Gaver til Prædike=Embedet, som alt paaligger mig at recommendere ham paa det beste under dette Hiertelige ønske: At Gud vil bøye Deres Hierter, ved Hvis Hielp hand søger sig employeret, til at være Hands Velyndere og det middel, Hvorved Hand efter Guds raad bliver befordret til et Sendebud i Christi stæd.

Farstrup d. 9 April 1761ve.

Peder Bering.

20. Konfirmation paa Exspektancebrev paa Sebber og Lundby Menigheder, meddelt Frantz Erichsen Hvass af Fru Henrica Margrethe Holst (afgangne Assessor Gleerups Efterleverske) til Sebber Kloster. J. R. Nr. 227 for 1767. Sagens Bilage indeholde:

1. En ganske kort Ansøgning fra Frantz Erichsen Hvass om Konfirmation paa det nævnte Exspektancebrev, dateret Sebber-Kloster, d. 18 Mai 1767.

2. Gjenpart af Fru Holst's Kaldsbrev, dateret Sebber-Kloster, d. 20 Oktbr. 1766.

3. En Attest fra Biskop Andreas Wøldike i Viborg, dateret 16 Marts 1767, om at F. Hvass havde prædiket til Prøve for ham i Domkirken Dominica Reminiscere den 15 Marts s. A. Det hedder i denne Attest blandt Andet: „derhos haver hand og, i gaar, Dom. Reminiscere, indfundet sig, for at aflegge en Prøve-Prædiken for mig, her i Domkirken, hvor Hand sin foretagne Materie grundig, ordentlig, og opbyggelig, afhandlede, og det med behagelige, gode Naturens Gaver; Dette altsammen giver mig det gode Haab, at" 2c.

4. En Erklæring over Ansøgningen fra Biskop Wøldike, dateret Viborg d. 6 Juli 1767.

5. Koncepten til Konfirmationen, der er dateret „Friderichsberg d. 21 Aug. 1767."

21. Uddrag af Skibsted Kirkebog om Børnenes Fødsel og Daab. Gundested Sogns Kirkebog brændte med Præstegaarden 1829. Kirkesangerens Exemplar gaaer ikke længere tilbage end til 1814. Der savnes saaledes Oplysninger om de to ældste Børns Daab.

Skibsted Kirkebog.

1795 d. 11 Sept. blev Hr. Frantz Hwass's Datter Anna Maria hjemmedøbt paa Randrup i Overværelse af Jomfru Maria Kirstine Færch[2], som holdt Barnet over Daaben, Faderen, Moderen og Jordemoderen, Mad. Gjørding, fra Tostrup.

Den 20 Novbr. s. A. blev Hr. Frantz Hwass's hjemmedøbte Datter Anna Maria fremstillet til sin Daabs Publikation. Fru Deden

---

2 Senere gift Due, jfr. E. 26.

fra Kongstedlund[3] bar Barnet, Jomfru Færch fra Nibe fulgte med. De andre Faddere vare Hr. Major Rodenborg fra Vorgaard[4], Hr. Ploug fra Dust Molle og Hr. Niels Færch fra Nibe[5].

1797 d. 3 Novbr. blev Hr. Frantz Hwass's Søn Anders Nicolai hjemmedøbt paa Randrup i Overværelse af Jomfru Færch fra Nibe, som holdt Barnet over Daaben, Faderen, Moderen og Jordemoderen, Mad. Gjørding fra Tostrup.

Den 28 Decbr. s. A. blev Hr. Frantz Hwass's hjemmedøbte Søn, Anders Nicolai, fremstillet til sin Daabs Publikation. Fru Major=inde Rodenborg fra Vorgaard bar Barnet, Mad Færch[6] fra Nibe fulgte med. De andre Faddere vare Byfoged Basfesen fra Nibe, Kammerraad Vinding fra Aalborg og Hr. Niels Nielsen Færch fra Nibe.

1802[7] d. 17 December blev Hr. Frantz Hwass's Søn, Marcus Pauli, hjemmedøbt paa Randrup i Overværelse af Mad. Basfesen fra Nibe[8], som holdt Barnet over Daaben, Faderen og Hr. v. Deden[9] til Kongstedlund.

Den 30 Decbr. s. A. blev Hr. Frantz Hwass's hjemmedøbte Søn, Marcus Pauli, fremstillet til sin Daabs Publikation og baaren af Mad. Basfesen fra Nibe, som fulgtes af Jomfru Severine Dorothea

---

3 Severin Brønsdorf Deden, Eier af Kongstedlund, var gift (25 Oktb. 1775) med Claudiane Marie Christensen, Datter af Justitsraad Amtsforvalter Christensen i Aalborg. Han † 11 Sept. 1812 paa Vivebrogaard. Hun † i Marts 1840 paa Kongstedlund. Deres Datter Ane Kirstine Deden blev gift med Sigvart Færch. (E 26 B III).

4 Major, senere Generalmajor, Hans Joachim Rodenborg til Vorgaard, død 23 April 1820, var fire Gange gift: 1. med en Kjøbmandsenke, formentlig fra Aalborg, begravet 9 Marts 1790, 52 Aar gl. 2. med Birgitte Sophie Baronesse af Rosenkrantz, født paa Villestrup 8 Decbr. 1760, gift 1791, død paa Vorgaard 8 Juli 1795. 3. med Dorthea Marie Elisabeth Baronesse af Rosenkrantz, født paa Villestrup 12 Marts 1778, gift 1796, død paa Vorgaard 28 Marts 1802. 4. med Constance Frederikke, født Moltke, død 17 Novbr. 1824 paa Vorgaard. (Efter Bælum Kirkebog og Indskrifterne paa Ligkisterne i Bælum Kirke).

5 Barnets Morbroder, jfr. under Anders Nicolai.

6 Niels Nielsen F.s Kone, født Rheders, jfr. E. 26.

7 NB. det borgerlige Aar 1801. I Kirkebogen er Kirkeaaret fulgt.

8 Moderens Søster, see E. 26.

9 Jfr. Note 3.

Due. De andre Faddere vare Hr. v. Deden til Kongstedlund, Hr. Herredsfoged Nissen og Hr. Lieutenant v. Deden[10].

22. Skrivelse til Gaardmændene i Svanfolk.

Pr. Mem.!

Jeg har besluttet, til næste Foraar at lade Hoved Grøften imellem Randrup og Svanfolk Enge opkaste af fuldkommen Brede og Dybde, deels for samme kan trække Vandet fra Engene, deels og for at faae et lovligt og varigt Hegn imellem Eyendommene, liigesom ieg ogsaa har i Sinde at lade de øvrige Grøfter og Diiger imellem Randrup og Svanfolk Enge og marker bringe i Stand til et lovligt Hegn.

Thi ville ieg herved forespørge hos i gode Mænd, Svanfolk=Byes Gaard=Bruggere, paa hvad maade I vil tage Deel med mig i dette Arbeyde, for saa vidt Eders Anddeel bliver! Hvad enten I vil, at de samme Grøft Kastere, som ieg brugger, og skal kaste Eders Lodder, og I saa betale hvad derfor kan accorderes? eller og I Selv vil foran=stalte Eders Lodder i Standsadt. Gienpart af Foreningen andg. Heg=net imellem Eyendommene sendes herved, hvoraf I gode Mænd kan see, hvad Eder kan tilkomme.

Eders Gjensvar venter ieg betids, forinden Arbeydet skal begyndes.

Randrup den 1 Febr. 1800.

Hwass.

23. Brev fra F. Hwass til hans Son Christian i Hillerslev Præstegaard.

Randrup 10 Aug. 1806.

Min kiæreste Christian!

Dit Brev var mig sær kiær og hiertelig velkommen: Du melder, at Du godt kan leve blandt de kiære Thyboer! Ja! ja! det troer ieg

---

10 Major Hans Georg Deden, f. 1715 † 28/5 1778, til Vorgaard, Randrup og Kongstedlund, var gift 1, med Ane Kirstine Brønsdorf. Af dette Ægteskab 1 Søn, Sev. Br. D. (Note 3); 2, med Elisabeth Benzon, f. 24/1 1719 † 26/2 1786, Datter af Severin Benzon til Havnø og Visborggaard, med hvem han havde to Sønner, den her nævnte Lieutenant Emmeke v. Deden, ogsaa kaldet Junker Deden, † ugift paa Kongstedlund 30 Jan. 1829 og Severin Deden, der boede paa Heiselt.

nok: Jeg vil ogsaa haabe og troe, at Du baade vil og kan skiønne paa den Lykke, Du fremfor mange andre Børn nyder ved din første udflugt i Verden; Denne neml., at Du kiige fra dine Forældre kommer til saa retskafne gode og kiærlige Folk, der ey alleene omgaaes Dig, som Søn og Broder, men og vil sørge for, at ligge Grundvold til din Fremtiids Hæld: Ach! Kiæreste Christian! skiøn derpaa! ey alleene, ey alleene, ved anstæ[n]dig Opforsel og Hengivenhed, men og ved udmærket Fliid og Stræbsomhed, hvorved Du i sær vil glæde baade Dine Forældre og Broder der,[11] og usiigelig Dine Forældre og Sodskende her og mange Dine Venner: O! Ja lad det være Dig magtpaaliggende! ieg veed Du har Evne dertil: Du aabner derved Døren for Dig Selv til ære og Lykke i Verden, og Du glæder os alle.

Her leve Vi (Gud være lovet) alle Vel og baade gamle og Unge have god Helbred: Din Søster er for een 8te Dage siiden reyst til Niibe for paa nogen Tiid at fornøye sig der: Anders gaar da noget i Skoele (som det kaldes) noget hver Dag = men Du veed vel, der kommer kuns liiden Lærdom ud deraf =; Det eneste er, at hans Skrift begynder meget at forbedres = Tænk eengang! han vandt een lille Præmie for Skrifted i Freddags med Lotte[12], at han i Dag maatte riide paa Din Hoppe til Kirken i Selskab med Leddertou[13], som den første Gang —: Marcus gaar og nu derud imellem, det er meesten Spøg —.

Din Far og Moer reyser paa Onsdag (om Gud vil) til Brønderslef; Auctionen der begynder om Tor[s]dagen d. 14, samme skal ieg overvære, som Lauværge, — Din Tante[14] var ey vel tilfreds med, at

---

11 Christian Hvass var af sin Fader bleven sendt til Hillerslev Præstegaard til Pastor Brasch. Det er Pastor B. og hans Kone, der her kaldes Forældre og Pastor B.s Søn, der kaldes Broder. Længere nede kaldes Pastor B.s Hustru „Den Eyegode Søster Brasch". Der bestod intet Slægtskabsforhold mellem Bedstefader og Familien i Hillerslev Præstegaard; de brugte Benævnelser af Søster 2c. ere blot en Betegnelse for et intimt venskabeligt Forhold. Det ogsaa i denne Skrivelse brugte Udtryk „Pleieforældre" betyder ikke, at Pastor B. havde antaget sig Christian H. som Pleiesøn.

12 Hvem?

13 Huslæreren paa Randrup, Student Andreas Lederthoug, siden Informator hos Generalkrigskommissær Schubart og derefter Forpagter paa Allinggaard. Det var kun ringe bevendt med hans Kundskaber og Undervisning.

14 Hedevig Sabine, jfr. V.

Du ey kom til hende, førend Du reyste, men ieg har lovet, naar Du eengang kommer hiem i Besøg, Du da skal komme til Hende i hendes nye Boelig, skiøndt det er langt ude af Veyen. Vor Høe har vi inde her —, stakket Dands er snart sprungen; Det var saare liidet i aar, og der vil overalt blive liidet at fodre med til Vinter. Ruggen er tynd, som Du veed, men bliver dog hammel og god i Kiærnen: Giødni[n]gs Byget er godt, begge Havre Vangene gode = anden 2r. Byg maadelig, og Erterne reen Sk. ieg har ladet slaae det meeste af dem, for at bruge Foedret, som Høe. Mejeriet er saare ringe dette Aar, der samles vist ikke det halve sædvanlige; Græsningen er vel noget kommed sig ved Regnen, men kuns liiden Kraft til at give melk og Fløde.

Nytt veed ieg ey at melde Dig! alleene lille Lorentz Holst reyste for et pr. Dage siiden fra Aalborg til Kbhfn med Skibs Leylighed, og derfra skal viidere til Skibs til Ærøeskiøbing paa Langeland for der at være Apoteqver=Dreng: Tænk Dig, min kiæreste Christian, For=skiæl imellem hans og din Hæld ved eders første Udflugt! han med et blandt bare Fremmede, og Du blandt de kiæreste Venner, som hos Dine egne Forældre = Forskiællen er stor. Siig den Eyegode Søster Brasch mange kiærligste Taksigelser for hendes megen Godhed mod mig sist, og at Hun endog siiden ville tænke paa mig og min Flaske; ja den var saa vel forsynet fra Hiemmet, at den holdte ud til Wilstæd. Hils saa inderlig og hiertelig Dine udvalgte Pleje=Forældre, og Din gode Lærer = Vær Du og kiærligst hilset fra Din Moder, Sødskende, og Din ævig trofaste Fader

Hwass.

24. Samfrændeskifte efter Proprietær Frantz Hwass. (Ud=drag af Skjøde= og Panteprotokollen for Hellum Hindsted Herreder 1770—1811, Pag. 736).

Skiftet blev holdt paa Randrup Mandagen d. 12 Okt. 1807 af Provst Anders Hvass og Kjøbmand Niels Andersen Færch fra Nibe. Den ordinære Skifteforvalter, Herredsfoged Nissen, var tilstede for at forrette Skriveriet. Der fremlagdes Bevilling af 27 Okt. 1797 for Frantz Hwass og Hustrue til at den Længstlevende maatte blive hensiddende i uskiftet Bo og i fornødent Fald skifte med Samfrænder.

Boets Eiendomme bleve anmeldte at være følgende, som Sam=

frænderne med Enkens og hendes Lavværges, Byfoged i Nibe, Niels Basſesens Samtykke og Overlæg anſatte ſaaledes til Værdi:

1. Randrup Hovedgaard, fri Hovedgaardstaxt, Htk. A. og E. 26 Td. 7 Skp. 1 Alb., med underliggende Bøndergods, Htk. A. og E. 216 Td. 5 Skp. 1 Fdk.[15] og Skovſkyld 7 Skp. 2 Fdk., ſamt Skibſted og Lyngby Kirker med ſammes Korn- og Kvægtiender, den første 12 Td. den ſidſte 13 Td. Htk., med jus patronatus, ſaa og den til Randrup værende Beſætning af Kreaturer, Sæd og Indavling 55,000 Rd.

2. Paa Den Fuur eier Enken i Fællesſkab med Byfoged Basſeſen Halvparten i 104 Tdr. 4 Skp. Htk. Bøndergods, Alt bortfæſtet. Denne halve Eiendomsret vurderes til..... 8,000 —

3. Guld og Sølv ..... 500 —

4. Meubler og Effekter ..... 1,000 —

65,000 Rd.[16]

Derimod hæfter følgende Gjæld paa Boet:

1. Skyldig til Aalborg Stifts offentlige Midler med 1ſte Prioritet i Randrup Gaard og Gods 12,500 Rd.

2. Skyldig til Kongens Kaſſe med 1ſte Prioritet i Kirkerne og ſammes Tiender ..... 5,456 —

3. I Hartkornet paa Fuur er perpetueret til Skole- og Fattigvæſenet 1,000 Rd., deraf det Halve 500 Rd.

17,956 Rd.

Altſaa Beholdning ..... 47,044 Rd.

Skifteomkoſtninger ..... 780 — 31 ß.

Igjen til Deling ..... 46,263 Rd. 65 ß.

---

15 Der hørte til Godſet i Alt 31 Gaarde og 35 Huſe. Af Gaardene gjorde 26 Helgaards Hoveri, 3 2/3 Helgaards Hoveri, medens 2 Helgaarde vare hoverifrie. Den ſtørſte Del af Huſene gjorde Ugedage. Den aarlige Pengeindtægt af Godſet var ifølge Jordebogen 289 Rd. 2 Mk. 3 ß. Desuden ſvaredes 28 Lam, 56 Høns, 28 Gjæs.

16 Der mangler 500 Rd. for at Summen kan blive 65,000 Rd. Men Regneſtykket er i Skjøde- og Panteprotokollen opgjort ſom det her findes.

Enken frafaldt Ret til Broderlod og erklærede at have anſøgt om Bevilling til at hendes eneſte Datter maatte gaae i lige Arv med Brødrene.[17] Deling blev derefter foretaget ſaaledes, at Enken fik det halve Bo eller 23,131 Rd. 80½ ß. og hver af de 4 Umyndige 5,782 Rd. 92⅛ ß., hvilket Beløb Moderen forhøiede ved Gave til 8,000 Rd. for hver. For Arven blev givet Udlæg i Randrup Gaard og Gods næſtefter de prioriterede 17,956 Rd.

25. Indſkrift paa Monumentet paa Skibſted Kirkegaard.

FRANTZ HVASS
TIL RANDRUP
FÖD I SÖNDBERG
PRÆSTEGAARD
PAA THYHOLM
D. 20 NOVEMBER [18]
1736
DÖD PAA RANDRUP
D. 2 OCTOBER 1806.

DER BEHÖVEDES VIST
IKKE MARMOR
TIL ERINDRING OM
HVAD DU VAR
FOR DIN FAMILIE
OG VENNER
MEN DINE EFTERLEVENDE
SATTE DETTE AF
KJERLIG
HENGIVENHED
FOR DIT MINDE.

---

17 Bev. blev udfærdiget 9 Decbr. 1807.
18 Skal være December.

II.

26. Kort Stamtavle over Familien Færch.[19]

Niels Andersen Færch, Kjøbmand og Fiskeriudreder i Nibe, født 3 Marts 1711, begravet 15 Novbr. 1790, gift 25 Oktbr. 1737 med Maren Jensdatter, der døde 13 Mai 1760. De havde fire Sønner og een Datter. Datteren døde ugift. Om de to Sønner vides Intet; de to andre vare: (A-B)

A. **Anders Nielsen Færch**, Kjøbmand i Nibe, født 1738, begravet 21 Juni 1800, gift med Maren Lauritzen eller Larsen, der blev begravet 14 Februar 1797. De havde otte Børn, af hvilke kun een Søn (I) og to (II og III) Døttre levede, medens de fem døde som spæde eller smaa Børn.

I. Niels Andersen Færch, Kjøbmand i Nibe, født 4 Marts 1767, død 17 Februar 1825, gift:

a. 23 Januar 1793 med Dorthea Kirstine Münster. Tre Sønner, af hvilke den ene døde udøbt, de tvende andre, Niels Andersen F. og Jens Münster F. fandt en tidlig Grav paa Søen.

b. 31 Januar 1806 med Cecilie Marie Lund, født 8 Februar 1780 i Middelfart, død 4 August 1853 i Aalborg. Fire Sønner:

1. Jørgen Basse Færch, født 5 Oktober 1807, Kjøbmand i Aalborg, Konsul, gift 5 Oktober 1844 med Baronesse Ottilie Elisabeth Juel fra Lundbæk, født 31 Januar 1810. Tre Børn: a. en Søn, død udøbt, b. Ottilie Cecilie Elisabeth F., født 14 Marts 1847, c. Alfred F., født 17 Marts 1852.
2. Frantz Andreas F., født 20 December 1809, blev Cand. jur. og tog til Amerika, hvor han døde ugift i Oktbr. 1841.
3. Lauritz Nicolai Færch, født 21 Juni 1811, Major i 17de Liniebataillon, gift med Elisabeth Bruun. Børn.

---

19 Ved Katechet Nyholms Velvillie uddraget af Nibe Kirkebog, der dog først begynder 1765, og suppleret ved Afskrift af Epitafier og ved mundtlig Meddelelse.

4. Niels Thygesen F., født 10 Novbr. 1813, blev Exam. jur. og Godsforvalter paa Lundbæk, hvor han døde ugift den 21 September 1843.

II. Ellen Cecilie Færch, født 6 Juni 1772, død 17 Marts 1832 paa Randrup, gift 14 Marts 1792 med Frantz Hwass, 23 Oktbr. 1807 med Thyge Thygesen. Born af begge Ægteskaber.

III. Maren Cathrine Færch, født 19 Oktbr. 1773, død 4 Januar 1856, gift 2 Marts 1798 med Byfoged i Nibe, Justitsraad Niels Bassesen (f. 1765 d. 19/5 1826).

1. en Datter, død som Barn.
2. Severine Bassesen, født 29 Septbr. 1800, gift 5 Novbr. 1828 med Kjøbmand Frederik Jespersen i Nibe, der døde 23 Septbr. 1859. 1 Søn, død.
3. Marie Cecilie Bassesen, født 2 Decbr. 1802, ugift.

B. **Niels Nielsen Færch**, Kjøbmand i Nibe, født 1743, begravet 6 Juni 1785, gift 29 Septbr. 1773 med Karen Sørensdatter Thybo, der blev begravet 30 Mai 1785, 36 Aar gammel. Fire Sønner og tre Døttre, af hvilke een Søn og een Datter døde som Børn. Af de to Døttre, blev den ene, Maren Kirstine, gift Andkjær (Bøgsted), den anden, Kirstine Marie, gift Due (Hobro). De tre Sønner vare:

I. Niels Nielsen Færch, Kjøbmand i Nibe, født 5 Septbr. 1774, død 22 Juni 1831, gift 9 Oktbr. 1795 med Cathrine Elisabeth Rheders fra Vildmosegaard, døbt 27 Mai 1774, død 26 Septbr. 1842 i Kjøbenhavn. Fjorten Børn, af hvilke idetmindste fire døde som Smaa. Blandt de øvrige fremhæves:

1. Carsten Andreas F., født 1796, Eier af Hals Ladegaard, gift Neergaard. Mange Børn.
2. Maren Kirstine F., født 1799, gift 1819 med Justitsraad Birkedommer Friederichsen.
3. Thyge Thygesen F., født 1814, Forpagter paa Høstemark, derefter paa Lindenborg. Senere Eier af Fjeldradgaard, nu af Solberggaard i Sønderkongerslev Sogn.
4. Søren Sivert F., født 1817, Cand. pharm., Brænderibestyrer i Roeskilde Kro.
5. Nielsine Henriette F., født 1820, gift Mollerup, død.

II. Søren Færch, født 1776, gift 1, med Birgitte Sophie Bjerre, død 1806; 2, med Marie Thiellesen. Af første Ægteskab fem Børn, blandt hvilke fremhæves a. Karen Kirstine F., gift med Pastor Fritz, først Præst i Mou, siden i Hvirring og Hornborg; b. Frantz Bjerre F., Eier af Bøgsted Mølle, gift med Charlotte Færch fra Kongstedlund; c. Sørine Sophie F., død ugift i Aalborg 1853.

III. Sigvart Altevelt Færch, født 1782, gift 2 Oktbr. 1801 med Ane Kirstine Deden, Datter af Severin Brønsdorf Deden til Kongstedlund, som Færch blev Eier af. Hun var født 26 Jan. 1779 og døde 31 Marts 1821 (jfr. E 21 Note 3), han d. 26 April 1839. Fire Døttre og een Søn, Severin Deden Færch, født 1806, Forpagter paa Nørgaard, siden Eier af Søndergaard i Vensysel.

27. Indskrift paa Monumentet paa Skibsted Kirkegaard.

ELLEN CECILIE
FÖDT FÆRCH
I NIBE D. 6 JUNI
1772
DÖD PAA RANDRUP
D. 17 MARTZ
1832
HVILER HER VED DEN
ELSKEDE ÆGTEFÆLLES SIDE.

EI HELLER FOR DENNE
HÖITAGTEDE
MODER OG ÆGTEFÆLLE
VAR DET
NÖDVENDIGT AT REISE
EN ÆRESTÖTTE.
MEN I INDERLIG DYBTFÖLT
TAKNEMMELIGHED
VAR DET HENDES BÖRN
EN TRÖST
AT PRYDE GRAVSTEDET
MED DETTE MINDE.

III.

28. Uddrag af Skibsted Kirkebog.

1808 den 29 Juli blev Hr. Thygesens Datter, Maria Francisca, hjemmedøbt paa Randrup i Overværelse af Mad. Basſesen fra Nibe, ſom holdt Barnet over Daaben, Faderen, Moderen og Hr. Lund og Kone fra Bælum.

Den 25 Oktbr. ſ. A. blev Hr. Thygesens hjemmedøbte Datter, Maria Francisca, fremſtillet til ſin Daabs Publikation og baaren af Mad. Færch, Hr. N. A. Færchs Huſtru, fra Nibe. De andre Faddere vare: Hr. Oberſt v. Rodenborg til Borgaard, Hr. Juſtitsraad Møller fra Gudumlund, Hr. Inſpektør Andkiær fra Lindenborg og Hr. Chriſtian Hvaſſ paa Randrup.

1809 den 23 Oktbr. blev Hr. Thygesens Søn, Mads, hjemmedøbt paa Randrup i Overværelſe af Præſtens Huſtru, J. M. Holſt, ſom holdt Barnet over Daaben, Faderen, Moderen og Mette Maria Buſk paa Randrup.

Den 17 Febr. n. A. blev Hr. Thygesens hjemmedøbte Søn, Mads, fremſtillet til ſin Daabs Publikation og baaren af Hr. Birkedommer Borups Huſtru, Mad. Borup[20] fra Hals; Jomfru Maren Lorentze Hvaſſ fulgte med. De andre Faddere vare: Hr. Baron de Roſenkrantz fra Villeſtrup, Hr. Baron de Juul fra Refsnæs, Hr. Glud paa Dragsgaard og Hr. Niels Anderſen Færch fra Nibe.

1811 den 9 Februar blev Hr. Thygeſens Søn, Frantz, født 5 ſ. M., hjemmedøbt paa Randrup i Overværelſe af Præſtens Huſtru, J. M. Holſt f. Due, Faderen, Moderen, Jomfru M. L. Hvaſſ og Jomfru Hanſen.

Den 14 April blev Hr. Proprietær Thygeſens hjemmedøbte Søn, Frantz, fremſtillet til ſin Daabs Publikation og baaren af Præſtens Huſtru, J. M. Holſt i Skibſted; Jomfru M. L. Hvaſſ paa Randrup fulgte med. De andre Faddere vare: Hr. Chr. Eſtrup, Hr. Chriſtenſen, Hr. Chriſtian Hvaſſ fra Randrup og Hr. Forvalter A. Niſſen paa Randrup.

---

20 Søſter til Thygeſen.

29. Eierne af Høstemark 1803—1842.

Enkemadame M. G. W. Lassen solgte ved Auktion 10 Marts 1803 (Auktionsskjøde 20 Juni 1804) Høstemark og Egense Klo=ster med underliggende Bøndergods, c. 150 Tdr. Htk., Skov og Veir=mølle, for Kjøbesum 83,500 Rd. til

Johan Michael Neergaard, der ved Skjøde af 27 Januar 1813 overdrog Høstemark med underliggende Bøndergods, Veirmølle, Mou Kirke (som N. havde kjøbt af Grev Schimmelmann) med jus patronatus et vocandi samt Mou Sogns halve Konge=Korntiende og Kvægtiende for Kjøbesum 255,000 Rd. D. C. til

Kapitain Poul Ferdinand Mourier og Landsover=samt Hof= og Stadsretsassessor Peder Østergaard. Som Befuldmægtigede for Kapitain Mourier og Enkefru Østergaard gav Ka=pitain Johan Neergaard til Tybjerggaard og Johan Michael Neergaard til Restrup

Thyge Thygesen til Randrup Skjøde d. 7 og 24 Juni 1816 paa Høstemark med Veirmølle og underliggende Gods (c. 83 Tdr. Htk. og 57 jordløse Huse) for 38,750 Rd. Sølv og 88,000 Rd. Navne=værdi, hvoraf 22,000 Rd. betaltes kontant.

Erik Christian Andreas Hvass blev nogen Tid efter Eier af Gaarden (Htk. 17 Td. 5 Skp. 3 Fdk. 1 Alb.) Møllen (Htk. 3 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk.) og Skoven (1 Td. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.) for Kjøbe=sum 14,000 Rd. Sølv[21], men erholdt først Skjøde af 27 Juni 1834. Ved dette Skjøde erholdt Hvass tillige 40 jordløse Huse i Mou, Dokke=dal og Skjellet for 3000 Rdl. Solv, Ret til at oppebære Bropenge af Broerne ved Skjellet og en Gaardparcel. Ved et andet Skjøde af samme Dato fik han desuden Mou Kirke med den hele Kirketiende og den halve Kongekorntiende for Kjøbesum 2,979 Rd. 5 Mk. 5 Sk. Sølv.

Thyge Thygesen kjøbte igjen Høstemark med Mølle, Skov, Huse, Kirke og Tiender af Hvass's Enke for 40,000 Rd. foruden nogle reserverede Rettigheder. Hun udstedte 16 December 1842 Skjøde til Thygesens Arvinger. Af disse kjøbte

---

21 Ifølge Aftale var Hvass dog forpligtet til at hugge hele Overskoven og føre Brændet til Limfjorden.

Overkrigskommissær A. Branth til Klarupgaard igjen samme Aar Eiendommen med Tilliggende, som ovenfor nævnt, for 42,000 Rd. Skjøde udstedt 16 Decbr. 1842 af Justitsraad Herredsfoged Hvass paa Arvingernes Vegne. Siden afkjøbte Branth de nævnte Arvinger Resten af Mou Gods, henved 10 Td. Htk., for 6,000 Rd., Skjøde udstedt af Justitsraad Hvass d. 11 Decbr. 1848.

30. Indskrift paa Mommentet paa Skibsted Kirkegaard.

THYGE THYGESEN
TIL RANDRUP, DALSGAARD, HÖSTEMARK
FÖD PAA DALSGAARD
1767
DÖD PAA HÖSTEMARK
DEN 13 JANUAR
1842.
HANS STÖV BRAGTES HID
FOR AT HVILE VED DEN
FORUDGANGNE ÆGTEFÆLLES SIDE.

HAN VAR UTRÆTTELIG VIRKSOM,
RETSINDIG,
FORDRINGSFRI OG GODGJÖRENDE
UDEN BRAM.
MED ET SANDT CHRISTELIGT SIND
VAR HAN
EN SKAANSOM HERRE MOD
SIT GODS
I DANMARKS ULYKKELIGE AAR,
OG SINE EFTERLADTE
EN TROFAST FORSÖRGER.

F.

31. Uddrag af Frederikshavns, Gudum og Bælum Kirkebøger.

Frederikshavns Kirkebog.

Frantz Hvasf, født 1 Oktober 1824, døbt 5 Novbr. f. A. Faddere: Mad. Schmidt, Fru Weſtenholz, Barnets Fader, Major Weſtenholz, Fuldmægtig Brønnum.

Chriſtian Auguſt Hvasf, født 9 Juli 1826, døbt 25 Auguſt f. A. Faddere: Mad. Thygeſen, Jomfru Thygeſen, Barnets Fader, Proprietær Hvasf, Volonteur Thygeſen.

Gudum Kirkebog.

Marcus Andreas Nicolai Hvasf, født 10 Juli 1829, døbt 5 Septbr. f. A. Faddere: Mad. Thygeſen fra Randrup, Jomfru Schmidt fra Fabrikken, Hr. Amtsprovſt Ridder Tetens, Hr. Paſtor Glud fra Gunderup, Hr. Proprietær Thygeſen fra Randrup.

Ernſt Henrik Carl Hvasf, født 14 Juni 1831, døbt 12 Auguſt f. A. Faddere: Fru Amtsprovſtinde Tetens fra Gunderup, Mad. Roſenbeck fra Fjellerad, Høivelbaarne Hr. Grev Carl von Schimmelmann til Lindenborg, Hr. Overinſpektør von Mentzdorff fra Ahrensborg og Hr. Kammerraad Kirſtein paa Lindenborg.

Bælum Kirkebog.

Michael Lauge Hvasf. født 4 Decbr. 1833, døbt 13 Juni 1834. Faddere: Fru Kirſtein fra Lindenborg, Jomfru Roſenbeck fra Fjellerad, Proprietær Chriſtian Hvasf til Høſtemark og Færch til Kongſtedlund, Legationsſekretær M. P. Hvasf fra Kjøbenhavn.

32. Bælum Nørgaards Eiere.

Bælum Nørgaard er en Parcel af Vorgaard, fraſolgt af daværende Eier af Vorgaard og Dragsgaard, Konſiſtorialraad Lars Johan Jelſtrup, ved Auktion den 14 Januar 1768, Htk. 10 Td. 2 Skp. 2 Alb. 4 Huſe medfulgte.

1. Niels Chriſtenſen Husdal, Ladefoged paa Friiſenvold, blev Høiſtbydende med 2,020 Rd. Skjøde 1769.

2. Jens Sørensen Kaas i Bælum, Skjøde af 1776 og 1777, Kjøbesum 2,052 Rd.

3. Johannes Meldahl fra Benzonslund i Sjælland, 1812, Kjøbesum 53,000 Rd., omskreven til 23,479 Rd. 1 Mk. N. V. (Sølv?). Veirmøllen medfulgte. Skjøde 1817.

4. Enevold Wagaard, Sognepræst til Skelum og Visborg, 1814, Kjøbesum 24,100 Rd. Sølv eller 45,187 Rd. N. V. Skjøde 1817.

5. Peter Christian de Folsach, Overkrigskommisær, 1816, Kjøbesum 42,000 Rd. N. V. Skjøde 1818.

6. Anders Nicolai Hvass, Herredsfoged og Birkedommer, Kjøbekontrakt 1832, Kjøbesum 8,000 Rd., Skjøde 20 August 1834. Hartkornet er i hans Tid forøget til Ny Matr. 14 Tdr. 7 Skp. 1/4 Alb. Gammelskat 115 Rd. 44 ß. Mølleskyld uforandret 5 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Areal 312 Tdr. Land, hvoraf 92 Tdr. særdeles god Ager i Rotation og 24 Tdr. fortrinlig Eng.

Veirmøllen, med Mølleskyld og 2 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. A. og E. Htk. blev ved Auktionen 1768 solgt for 1,300 Rd. til Land- og Søkrigskommisær Thestrup til Viffertsholm, der igjen 1774 solgte den for 1,400 Rd. til Henrik Schou af Vorgaard. I Skjødet 1774 hedder det „hvilken Mølle er opreist istedetfor Riis Mølle og Nørgaards Mølle" o: Vandmøller. Henrik Schous Enke, Cathrine Wagaard, solgte 1776 for Kjøbesum 1,175 Rd. Møllen til sin Svoger Peder Jensen Schou, der igjen, 1782, solgte den til Jens Sørensen Kaas for 1,550 Rd. Siden har den fulgt Nørgaard.

33. Christian August Schmidt og Descendenter.

Christian August Schmidt, født 1 Septbr. 1748 i Lysabbild Sogn paa Als, var først Landmaaler, men tog siden, efter Tilskyndelse af de af Almueskoleundervisningen saa fortjente Brødre Reventlow (til Christiansæde og Brahetrolleborg), Skolelærereexamen i Kiel. Han blev derefter Lærer ved Grønnerup Skole paa Brahetrolleborg Gods og virkede her i nogle og tredive Aar, høit vurderet af Grev Johan Ludvig Reventlow til Brahetrolleborg, agtet og skattet af Alle, der kjendte ham. Han modtog i sit Hus unge Mennesker af god Familie til Un-

derviisning og Opdragelse[1] og Mange vare de, der skyldte hans veiledende Haand deres Fremtid. Som Kronprinds besøgte Frederik den Sjette hans Skole og hædrede ham med en Guldmedaille.[2] Han døde 25 Juli 1807.

Han var tre Gange gift. Af første Ægteskab var en Datter, gift Jeanthy. Born. Af andet Ægteskab, med Sophie Elisabeth Limkilde, to Døttre, af hvilke den ene døde ugift, den anden, Christiane Laurine, født 1794, er gift med N. E. Fich i Odense. Ingen Børn. Det tredie Ægteskab, 5 Mai 1797, var med min Bedstemoder, Kirsten Christoffersdatter, født 9 Marts 1770, død paa Nørgaard 23 April 1858. Hun tilbragte 35 Aar i mine Forældres Hus og hjemkaldtes først i en Alder af 88 Aar, træt af Dage, men i Besiddelse af næsten usvækkede Aandsevner til det Sidste. Hendes utrættelige Virkelyst, Nøisomhed og Kjærlighed lever i hendes snevre Kredses taknemlige og agtelsesfulde Erindring. Hun havde 5 Børn:

1. Sophie Elise Augusta, født 1798, gift 1826 med J. Carl G. Fich, nu Lærer og Kantor i Svendborg. 6 Børn, af hvilke Alfred Fich, gift, Kjøbmand, er etableret i Paris.
2. Kirstine Dorothea, min Moder.
3. Christian August, født 1801, Forstkandidat fra Kiel, Forpagter paa Snedinge under Holsteinborg, død 1834. En Datter, Caroline Emilie Louise, født 13 April 1831. Ugift.
4. En Søn, død Barn.
5. Conradine Frederikke, født 2 Novbr. 1805, 1821—27 hos Kammerherreinde Louise dal Borgo, fra 1827 i mine Forældres Hus. Gift 21 August 1840 (Bælum Kirke) med Fuldmægtig Vilhelm Schiellerup. Han død 4 Juli 1858 paa Nørgaard. Ingen Børn, men en Pleiesøn, Ludvig Conrad Vilhelm Schiellerup, Søstersøn af S., adopteret af hans Enke, min Tante, der, som hidtil, boer paa Nørgaard, medens Ludvig S. er sat i Aalborg Latinskole.

---

1 Maaskee vil det interessere at vide, at P. Willemoes, Helten af 2 April, i længere Tid nød Undervisning i S.'s Hus.

2 Den er destoværre ikke opbevaret. Den blev kort efter S.'s Død givet paa Fædrelandets Alter. Den bar Indskriften: „Udmærket Flid og Iver herved belønnet bliver."

G.

34. Stamtavle over Familien Lichtenberg.[1]

Den tydske Slægt.[2]

I. Kørsten Lichtenberg boede i Triebel Sogn ved Luthen i det Lyneborgske og var gift med Mette ..... Deres Søn var

II. Gert Lichtenberg, født i Triebel 1538. Han boede i Flensborg og døde sammesteds d. 4 Septbr. 1618, 80 Aar gammel. Han var gift med .... født i Jarplund ved Flensborg 1559, død d. 5 Septbr. 1629, 70 Aar gammel. Deres Søn var

III. Hans Lichtenberg, født Søndag Morgen 14 Dage efter Paaske 1586. Han var Oldermand [i et Sogn] i Flensborg Amt og døde d. 31 August 1667, 81 Aar gammel. Han var gift med Gesche Ringering, født Tirsdag d. 19 Novbr. 1605, død Fastelavn 1659, 54 Aar gammel, hvis Fader var Heinrich Ringering, Billedhugger o: Træskjærer i Flensborg. Moderen hed Anna. Hans Lichtenbergs og Gesche Ringerings Søn var

IV. Gert Lichtenberg, født 26 Mai 1632, død i Flensborg d. 20 Febr. 1701, 68 Aar gammel, gift 1659, Onsdag før Advent, med Abel Broder, der var født 19 Decbr. 1632 og døde 25 April 1696, 63 Aar gammel. Det sees, at han havde en Broder

---

1 Det er meget langt fra Hensigten her at meddele noget Udførligt og Fuldstændigt om denne Slægt. Hvad her findes, er kun samlet i Forbigaaende. Dog bemærkes, som det ogsaa af det Meddelte vil sees, at Fortegnelsen over de fra Etatsraad Gerhard Lichtenberg nedstammende Personer af Navnet Lichtenberg er fuldstændig.

2 Hvad der her er meddelt om den tydske Slægt Lichtenberg, er taget af de egenhændige Optegnelser, som Heinrich Lichtenberg i Horsens paa Tydsk har gjort i sin Familiebibel, der findes paa Bidstrup, — og suppleret med hvad der fremgaaer af hans Testamenter, see Note 3. H. L.s Bibel indeholder foruden Optegnelser af ham selv tillige Afskrift af hvad der fandtes i Faderens, Gert L.s Bibel.

(Hans?), hvis Hustru hed Anna, en Søster Ingeborg og en Svoger (paa hans eller hans Kones Side?) Kørsten Busch. Han havde af sit Ægteskab 6 Børn:

V. 1. Hans Lichtenberg, født 6 Oktbr. 1660, formentlig død før 1717.

2. Valborg Lichtenberg, født 8 Juni 1663, gift med Christen Schultz, Kleinsmed i Flensborg. De havde en Datter, Abel Kirstine, gift med Jochum Hansen Lorentzen i Flensborg. Valborg Lichtenberg og Christen Schultz levede endnu 1717 men synes at være døde før 1731.

3. Heinrich Lichtenberg, født 25 Novbr. 1665, boede i Horsens og handlede fra 1690 eller 1691 i Forening med sin Svoger Hans Christensen sammesteds. Han samlede megen Formue, betænkte Horsens Klosterkirke, Byens Fattige og dens Havn samt sine Slægtninge, men indsatte Svogeren, Hans Christensen, hvem han dog overlevede, og dennes Søn, Gert Hansen, til sine Hovedarvinger[3]. Han døde ugift 1745 i sit 80de Aar og er begravet[4] i Horsens Klosterkirke i Familiebegravelsen.

4. Broder Lichtenberg, født 22 Marts 1668, død før 1717. Efterlod en Datter Abel.

5. Gert Lichtenberg, født 13 Januar 1671. Død før 1717. Havde en Søn Gert Gertsen Lichtenberg, der bortødslede sine Midler.

6. Gesche Lichtenberg, født 22 August 1673, gift i Foraaret 1696 med Hans Christensen, Broderens Kompagnon, død i Barselseng efter 13 Maaneders Ægteskab, 1697, i sit 24de Aar. Hans Christensen døde 1740 i sit 70de Aar og er begravet i Horsens Klosterkirke. Deres eneste Søn, hvis Fødsel kostede Moderen Livet, var Gert Hansen, Stamfader til

---

3 Testamentet dateret Horsens 26 Juni 1717, konfirmeret 2 Juli s. A., J. R. f. 206 Nr. 80. Kodicil 12 Febr 1726, konfirmeret 1 Marts s. A., J. R. f. 36 Nr. 40. Endeligt Testament 29 Decbr. 1730, konfirmeret 26 Januar 1731, J. R. f. 58 Nr. 27.

4 Bevilling 17 Marts 1730, at hans Lig, naar han ved Døden afgik, maatte begraves ligesom Kongelige Betjenters Lig efter Forordningen 1682, 7, 8, 9 Kl. J. R. f. 825 Nr. 60. Lignende Bevilling af s. D. for Hans Christensen.

Den danske Adelsslægt Lichtenberg.

I. Gerhard de Lichtenberg[5], eller som han i sin Ungdom hed, Gert Hansen, er født i Horsens d. 9 April 1697 af de ovennævnte Forældre Hans Christensen og Gesche Lichtenberg. Fjorten Aar gammel blev han sendt til Flensborg for at uddanne sig, og da han kom tilbage, traadte han i Kompagni med Faderen og Morbroderen Heinrich. Som eneste Arving efter Faderen, der døde 1740, og indsat til Hovedarving efter Morbroderen, der døde 1745, kom han i Besiddelse af en betydelig Formue, som han for en stor Del anlagde i Jordegods og selv ved en klog og kyndig Bestyrelse overordentlig forøgede. D. 9 Decbr. 1729 blev han udnævnt til Kommerceraad, 9 Mai 1738 til virkelig Kancelliraad (fordi han havde kaldet en Præst til Stauning efter Kongens Ønske), 13 Februar 1739 til virkelig Justitsraad og 15 Mai s. A. nobiliteret[6]. Den 20 Mai 1749 blev han af Frederik den Femte,

---

5 Hvad der her er meddelt om Gerhard Lichtenberg er for den største Del taget af „Dydens Udødelighed, bevist af mange velfortjente Taare over den i Livet høiædle og velbaarne Herre, Herr Gerhard de Lichtenberg etc., samlede og udgivne ved Mauritz Frydensberg." Sorø 1765. Denne Bog indeholder en svulstig Parentation over den Afdøde af Stedets Præst H. Frimodt og „Den gode Borger", en i et renere Sprog og med megen Lærdom forfattet Sørgetale over G. de L., holdt d. 7 Aug. 1764 i Horsens Skole af M. Peder Tetens, samt desuden en Samling af „Sørge-Arier", „Ære-Blomster", „Enfoldige Sørge-Tanker", „Gravskrift" etc. over den Afdøde af forskjellige Forfattere. I „Danske Herregaarde" 7 Bind, 3 Hefte, Kjøbenhavn 1854, findes en mere udførlig Biografi af Gerhard Lichtenberg, til hvilken henvises. Den er ikke benyttet her, uden forsaavidt den et Par Steder er citeret i Noterne.

6 Jfr. Adelslex. Under G. L.s og Bodil Hofgaards Testamente af 10 April 1733, konfirmeret 17 s. M. (jfr. Bilag til J. R. f. 55 Nr. 71) findes begges Segl. I Lichtenbergs ere Elementerne til det senere L.ske Vaaben, med Tilføielse af en Sol, samlede i eet Felt. I Bodil Hofgaards findes et Slot, hvortil fører en Bro over Vand. — Om den tydske Slægt Lichtbg. udtaler M. Peder Tetens sig i „Den gode Borger", see Note 5, saaledes: „Hans (Gerhard L.s) Moder efterlod ham et Navn, arvet af en ældgammel og høist fortjent adelig Familie i Tydskland, af hvilken vi, endskjøndt Lykkens Ustadighed har gjort Slægtregistret uvist, rimelig slutter, at det har sin første Oprindelse". Optegnelserne i Heinrich Lichtenbergs Familiebibel indeholde imidlertid intet Vink, der kunde tjene til at bestyrke denne Slutning.

der under et Besøg i Horsens boede i den af Gerhard Lichtenberg opførte smukke Gaard paa Torvet, efter at Kongen havde beseet Latinskolen og Klosterkirken, begge forskjønnede ved Lichtenbergs Omhu, endnu inden Kongen havde forladt Kirkegaarden, udnævnt til virkelig Etatsraad. Han døde d. 19 Juli 1764 og blev begravet d. 7 August[7] i Klosterkirken i Horsens, hvor han og hans Hustru hvile i Marmorkister. Paa en Marmortavle[8] i den 1738 indrettede Begravelse findes han anført som Herre til „Bidstrup, Engelsholm, Kjelkjær, Harildskjær, Lindberg, Mæring-, Usinge- og Serridslev-Gaarder“[9]. Han oprettede 9 April 1763 Bidstrup til et Stamhus[10] for sin eneste Søn, byggede meget paa sine Gaarde, navnlig paa Bidstrup, samt paa sine mange Kirker, som han holdt i fortrinlig Stand, anlagde en Papirmølle[11] ved Engelsholm og satte i samme Egn paany et Kobber- og Sømværk i Drift. Han var overordentlig godgjørende og et Mønster paa en klog, kyndig, driftig og human Godseier.

Han blev 1728 gift med Bodil Stefansdatter Hofgaard, født 1711 af Forældrene, Borgermester i Horsens, Stefan Rasmussen Hofgaard († 26 Juni 1716) og Bodil Høxbro († 23 Mai 1721), Datter af Borgermester Jørgen Hansen Høxbro[12]. Bodil Hofgaard var kun i en Alder af mellem 17 og 18 Aar, da Ægteskabet blev sluttet og dette var i 5 Aar barnløst. Siden skjænkede hun sin Mand 2 Sønner og 8 Døttre, af hvilke den ene Søn

---

7 Begravelsebrev dateret 20 Juli 1764. J. R. f. 440 Nr. 191.

8 Bevilling af 9 Juni 1741 for Ifld G. de L. til i Horsens mindste Kirke, hvorpaa han har anvendt en Del, at opsætte et Epitafium ved sit Gravsted af norsk og anden Marmor til en Værdi af 8 à 900 Rd. m. v. J. R. f. 290 Nr. 112.

9 Ifølge „Danske Herregaarde“ loc. cit. (Note 5) eiede han endnu fra 1752 til 1763 Bustrup. Hartkornet til de Gaarde, han eiede foruden Bustrup, angives til 2,752 Tdr., og Antallet af hans Kirker til 11.

10 Det hedder i „Danske Herregaarde“ loc. cit. at Arvefølgen er lineal-agnatisk-kognatisk. Men det er en Feiltagelse; den er simpel kognatisk.

11 Bevilling for Kommerceraad G. H. L. at maatte opkjøbe Klude i Jylland og Fyen til hans Papirmanufakturer paa Engelsholm, 21 Novbr. 1732. J. R. f. 582 Nr. 233.

12 Efter Bodil Hofgaards Familiebibel paa Bidstrup.

og de 4 Døttre døde unge. Bodil Hofgaard døde 11 Januar 1795, 84 Aar gammel og hviler ved sin Mands Side i Horsens Klosterkirke[13].

De 5 Børn[14], der overlevede Forældrene, vare:

1. Geske Lichtenberg, født 1733 † 12 Decbr. 1766, gift 1751 med Christen de Linde til Engelsholm, Bekmark, Kjelkjær og Harildskjær, født 6 eller 16 Juli 1726 af Forældrene Christian de Linde til Bekmark, Holmgaard og Ulsund og Anna Maria Poulson og gift første Gang med Cecilie Harboe, f. 1734 † 1750. Han døde 1790[15].
2. Bodil Lichtenberg, født 1735 † Mai 1807; gift 1, 1754 med Kancelliraad Jochum Rodenborg de Lichtenhjelm, f. 1701, † 177?, adlet 28 Decbr. 1753. Ingen Børn[16]; 2, 18 Decbr. 1778 med Kammerherre, Oberst Christian Christopher v. Gersdorff, f. 1741, † 7 Febr. 1805. Af dette Ægteskab var en Datter: Gerhardine Joachimina Gersdorff, f. Septbr. 1779, gift 1800 med Generalkrigskommissær Jean Louis Davis (Dénis?) Brunet de Séréne d'Aquéria. Begge Bodil Lichtenbergs Mænd vare Eiere af Merringgaard og Usfinggaard, der gik over paa Gersdorffs ovennævnte Svigerson.
3. Hans Henrik L. (see nedenfor).
4. Abel Marie Lichtenberg, født 1739, død 23 Mai 1810, gift Marts 1768 med Etatsraad Lars de Thygeson til Bygholm, f. 1741, † 28 Januar 1812, adlet 17 Juni 1776. 2 Sønner: a. Gert Nicolai Thygeson, f. 4 Marts 1770, † 16 Novbr. 1787, Student; b. Emanuel Thygeson, f. 1773, † 9 Januar 1781. Da begge disse Sønner døde før Forældrene, testamenterede Lars Thygeson Bygholm til sin Broders eneste Søn,

---

13 Om hendes og hendes Mands Testamente see Note 6. Senere facultas testandi af 2 Novbr. 1743. J. R. f. 169 Nr. 242.

14 Hvad der er meddelt om 1, 2, 4, 5 er taget af de Benzonske Stamtavler i Geheimearkivet.

15 Efter en af de i Note 5 nævnte Ligtaler havde Linde af sit Ægteskab med Geske L., da Etd Gerhard L. døde, en Søn.

16 Efter en af de nævnte Ligtaler (Note 5) havde Lichtenhjelm af sit Ægteskab med Bodil L., da Etd G. L. døde, en Datter.

Stiftamtmand Niels Emanuel Thygeson, der i 1812 mod en ringe Udbetaling overtog Eiendommen.

5. Elisabeth Cathrine Lichtenberg[17], født 1743, død 4 April 1807, til Serritzlevgaard, gift 25 Oktbr. 1765 med Kammerherre Oberst Frid. Ludv. Christ. v. Beenfeldt, f. 1741, † Septbr. 1801.

II. Hans Henrik Lichtenberg, Etatsraad, Assessor i Høiesteret, født 1738[18]. Han var først forlovet med Magdalene Cathrine Juulson, formentlig en Datter af Hospitalsforstander Juulson i Aalborg. Hun testamenterede[19] sin Forlovede Alt, hvad hun eiede (Lynderupgaard), men døde, inden Ægteskabet kom istand, d. 17 Januar, begravet, eller i alt Fald bisat, i Budolphi Kirke i Aalborg d. 7 Februar, vistnok 1760. Den 15 Oktober 1765 havde Hans Henrik Lichtenberg, dengang Justitsraad, Bryllup med Karen Rosenkrantz Irminger, født 5 Oktbr. 1739 paa Vindumovergaard af Forældrene, Generallieutenant Carl Gotthilf Irminger († 7 Mai 1764) og Mette Dorothea Friedenreich fra Palstrup († 17 April 1780). Af dette Ægteskab var 5 Børn, af hvilke de 4 døde som Smaa[20] og kun een, Sønnen Gert, see nedenfor, levede. Etatsraad H. H. Lichtenberg var Besidder af Stamhuset Bidstrup og Eier af Lynderupgaard, Vindumovergaard og Søbygaard, maaskee tillige af Engelsholm, som idetmindste hans Moder besad. Han døde 18 April 1777 og Karen Irminger i August 1807.

III. Kapitain Gert Lichtenberg til Bidstrup og Løystrup, Søn af de nævnte Forældre, er født 5 Novbr. 1774. Han ægtede 8 Septbr. 1802 Marie Sophie Arenstorff, f. 15 Decbr. 1771 af Forældrene,

---

17 Om det af hende og hendes Mand oprettede Beenfeldt-Lichtenbergske Fideikommis, see Kanc. 5 Dep. Reg. Nr. 3 (1805—7). Fideikommisset indeholder en Bestemmelse til Fordel for „de Børn af den Lichtenbergske Slægt fra Stammehuset Bidstrup, der ei ere Stammeholdere".

18 Fuldm. Bevilling 8 Febr. 1760. J. R. f. 489 Nr. 38.

19 Testamentet dateret Horsens 3 Novbr. 1759, konfirmeret 11 Januar 1760. J. R. f. 465 Nr. 8.

20 1 Gert L. f. $^{17}/_{7}$ 1766 † i Marts 1770, 2 Carl Gotthilf L. f. $^{16}/_{7}$ 1768 † i April 1773, 3 Dorothea Bodil L. f. $^{24}/_{10}$ 1770 † i Januar 1771. 5 Carl Gotthilf f. $^{22}/_{10}$ 1775 † $^{6}/_{11}$ f. A. Af Irmingers Familiebibel paa Bidstrup.

Kammerherre Frederik Arenstorff paa Visborggaard og Hedevig Lassen. Han døde paa Bidstrup d. 29 August 1842. Hans Enke levede siden i Aarhus, hvor hun døde d. 5 Marts 1861, over 89 Aar gammel; begravet paa Granslev Kirkegaard d. 11 s. M. Af dette Ægteskab var 9 Børn, af hvilke 3 (2, Frederikke, 5, Vilhelm og 9, Vilhelmine) døde som Smaa.

1. Hans Henrik Lichtenberg, see nedenfor.
3. Frederik Lichtenberg, til Løystrup, Jægermester, R. af Db., født 14 Novbr. 1805, gift 28 Juli 1843 med Dorothea Eleonora Isabella Lillienskjold, født 13 Mai 1813 af Forældrene, Oberst Anton Christian L. i Horsens og Louise Stemann. Ingen Børn.
4. Carl Gerhard Lichtenberg, til Hessel, født 8 Januar 1807, gift 23 April 1844 med Casparine Birgitte Maren Snell, f. 8 Juli 1818. 8 Børn:
   1. Gerhard, f. 4 Marts 1845.
   2. Marie Sophie Helene, f. 13 Juli 1846.
   3. Herluf Trolle, f. 15 Febr. 1848.
   4. Frederik
   5. Henriette } Tvillinger, f. 28 Januar 1850.
   6. Karen Hedevig Rosenkrantz, f. 23 Novbr. 1853.
   7. Carl Sophus, f. 22 Aug. 1857.
   8. Udøbt Datter, f. 13 Marts 1861.
6. Karen Hedevig Lichtenberg, født 18 Mai 1809, gift 8 Septbr. 1841 med Iver Christian Baron Rosenkrantz til Balskov, f. 13 Septbr. 1808. Ingen Børn.
7. Abel Elisabeth Lichtenberg, født 30 Juli 1810, gift 8 August 1834 med ex. jur. Julius Crone, f. 16 August 1804, først Eier af Hovedgaarden Møltrup, derefter Forpagter paa Nørholm, siden Eier af Anesminde i Jellinge Sogn, nu af Braa i Stenderup Sogn. 7 Børn.[21]
8. Sophie Dorothea Lichtenberg, født 18 August 1815. Ugift. Aarhus, nu Birkerød.

---

21 1 Gerhard Sophus f. $^{24}/_{5}$ 1835, 2 Ida Rasmine Vilhelmine f. $^{14}/_{2}$ 1837, 3 Emilie Christiane Elisabeth f. $^{31}/_{5}$ 1839 † $^{29}/_{1}$ 1844, 4 Ingeborg Christiane f. $^{13}/_{5}$ 1841, 5 Hans f. $^{28}/_{5}$ 1843, 6 Emil Christian Elias f. $^{10}/_{7}$ 1846, 7 Frederik Lichtenberg f. $^{10}/_{12}$ 1848, 8 Carl Joseph f. $^{9}/_{1}$ 1855.

IV. Hans Henrik Lichtenberg (Forst- og Jagtjunker — Jægermester) Hofjægermester, Besidder af Bidstrup, født 27 Mai 1803, gift 8 Septbr. 1831 med Andrea Arenstorff, f. 29 Juli 1807 af Forældrene Oberstlieutenant Tycho A. til Dronningborg og Baronesse Sophie Dorothea Holck. 7 Børn, af hvilke 4 Sønner og 1 Datter døde som Smaa.[22]

2. Sophie Marie Dorothea L., født 1 Oktbr. 1833 i Haslevgaard, gift 16 Oktbr. 1855 med Lieutenant Tycho Frederik Andreas Honnens. Børn: 1, Hans Henrik Honnens, f. 13 Septbr. 1857. 2, Johan Honnens, f. 21 August 1860.
3. Tychine Andrea Frederikke L., f. 14 Mai 1835 i Haslevgaard, gift 14 Oktbr. 1857 med Kancelliraad, Kontorchef Frantz Hvass. Børn: 1, Anders Nicolaus Hvass, f. 15 Decbr. 1858 i Kjøbenhavn. 2, Hans Gerhard Lichtenberg Hvass, f. 28 Oktbr. 1860, † 24 Novbr. s. A. i Kjøbenhavn.

35. Familien Arenstorff.

Oberst Andreas Arenstorff til Visborggaard, Søn af Etatsraad Frederik A. og Sønnesøn af den i Krigen 1675—1679 bekjendte General Fred. Arenstorff til Overgaard, var gift med Sophie Schiebell, Søster til den sachsiske Krigs- og Kabinetsminister Adam Burchard Christoph v. Schiebell. Han havde 1 Søn og 1 Datter. Datteren blev gift med en Juel Rysensteen; Sønnen var

Kapitain i Marinen, Kammerherre Frederik Arenstorff til Visborggaard, † 1829, gift med Hedevig Lassen. Han efterlod to Sønner og en Datter.

1. Andreas Arenstorff, Oberstlieutenant i preussisk Tjeneste, boede paa Drebkau (Niederlausitz), der af Minister Schiebell var oprettet til et Fideikommis for de fra ham og hans Broder Tycho nedstigende Linier. Han døde ugift i Septbr. 1843, omtrent 77 Aar gammel.

---

22 1 Gerhard L. f. 7/9 1832 † 21 s. M., 4 Gerhard L. f. 1/4 1837 † 6/1 1838, 5 Hans Henrik f. 20/2 1839 † 25 s. M., 6 Adam Ferdinand Frederik f. 29/4 1840 † 6/2 1846, 7 Caroline Juliane Sophie Regitze f. 3/2 1843 † 13 s. M.

2. Tycho Arenstorff, Oberst i dansk Tjeneste, tidligere Eier af Trudsholm, senere af Dronningborg, født 17 Mai 1770, død 1 Febr. 1844, gift 1792 med Sophie Dorothea Baronesse Holck fra Holckenhavn, født 1768, død 12 August 1808. 8 Børn:
   a. Hedevig Margrethe A., † ugift paa Drebkau.
   b. Adam Frederik Schiebell Arenstorff, født 3 Oktbr. 1796, gift 1827 med Ulrike Ferdinandine Hubert, født 16 Novbr. 1807. Han er fortiden Besidder af Fideikommisherskabet Drebkau. Ingen Børn.
   c. Juliane Marie A., født 2 Januar 1798, † 1859; gift 2 Oktbr. 1829 med Oberst John Johnsen Homens. 5 Børn, af hvilke Tycho Frederik Andreas er gift med Sophie Marie Dorothea Lichtenberg.
   d. Sophie Tychine Dorothea A., født 10 Septbr. 1799, gift 1825 med Kammerjunker, Major Hans Nicolai Sommer Fønss, der døde 1850. Een Datter, Nicoline Sophie F., gift med Kapitain H. H. Jermiin (Ausumgaard).
   e. Rise Sophie A., født 8 Januar 1801. Ugift. Kjøbenhavn.
   f. Frederik A., † Barn paa Dronningborg.
   g. Frederikke A., født 24 Mai 1806. Ugift. Bidstrup.
   h. Andrea A., født 29 Juli 1807, gift med Hofjægermester H. H. Lichtenberg. Børn, see under H. H. L.
3. Marie Sophie Arenstorff, gift med Kapitain Gert Lichtenberg til Bidstrup, see under G. L.

Broder til Oberst Andreas Arenstorff, altsaa Sønneson af General Fred. A., var Konferentsraad Frederik Arenstorff til Overgaard, gift Rantzau, hvis Descendent i tredie Led (første Led Etatsraad Fred. Chr. A., gift Benzon, andet Led Kammerherre Fred. A., gift Jermiin) Johannes Arenstorff, gift Jermiin, er nuværende Besidder af Overgaard.

36. Familien Kirstein.

Ernst Philip Kirstein, Deputeret i Generaltoldkammeret, kom ind i Landet fra Tydskland. Havde 3 Sønner og 2 Døttre:

1. Emilie Vilhelmine Kirstein, gift med Etatsraad Wiese, Appellationsraad, bosat i Kiel, begge døde uden Børn.

2. Carl Ludvig Kirstein, Konferentsraad, Generaldecisor, 2 Døttre.
3. Caroline Kirstein, død ugift i Kjøbenhavn.
4. Ernst Andreas Kirstein (see nedenfor).
5. Harald Edouard Kirstein, Kjøbmand og dansk Konsul i Bordeaux, † 1861, 2 Sønner og 3 Døttre.

4. Ernst Andreas Kirstein, Kammerraad, Inspektør paa Grevskabet Lindenborg, f. 5 April 1798, † 3 Juli 1852. Gift 8 Oktbr. 1823 med Cathrine Magdalene Krenchel, f. 18 Septbr. 1799. 10 Børn[23]:

a. Ernst Henrik Carl Kirstein, f. 6 Decbr. 1824, † 31 Decbr. 1845.
b. Theodor Emil Kirstein, f. 19 Febr. 1826, † 31 Mai 1840.
c. Henriette Charlotte Caroline Kirstein, f. 29 Septbr. 1827, gift 19 Mai 1858 med M. A. N. Hvasf.
d. Helene Marie Augusta Kirstein, f. 28 April 1829, † 13 Januar 1852, gift 8 Oktbr. 1848 med Sophus Carl Viggo Hansen, Kapellan i Tikjøb, nu Sognepræst til Veien og Læborg.
e. Carl Kirstein, f. 12 Febr. 1831, † som spædt Barn.
f. Carl Philip Kirstein, f. 8 Febr. 1832, Forvalter paa Aagaard i Vensyssel.
g. Philip Edouard Kirstein, f. 19 Decbr. 1833, Student, Polytekniker.
h. Fanny Kirstein, f. 3 August 1535, var forlovet med E. H. C. Hvasf.
i. Cathrine (Trine) Magdalene Kirstein, f. 5 Novbr. 1837.
k. Emilie Vilhelmine Kirstein, f. 27 Marts 1840.

---

23 Findes paa Stamtavlen over Familien Jørgensen & Schjødte af Kapitain Lenguick, Kjøbenhavn 1856, Pag 4; men ikke aldeles nøiagtigt.

H.

37. Af Skibsted Kirkebog.

Franciscus Tertius Hvasʃ, født paa Randrup den 20 Auguſt 1842 og døbt i Kirken den 3 Oktbr. ſ. A. Fadderne: Stiftsprovſt Hald og Paſtor Bruun fra Aalborg, Juſtitsraad Hvasʃ og Huſtru af Nørgaard og Jomfru Wandel af Randrup.

Charles Nicolai Hvasʃ, født den 1 September 1844 og døbt i Kirken den 25 Juli næſte Aar. Fadderne: Paſtor Nielſen fra Sønder-Kongerslev, Proprietær thor Straten og Huſtru til Refsnæs, Student Frantz Hvasʃ og Jomfru Fich paa Nørgaard.

Ella Cecilie Hvasʃ, født den 11 Februar 1846 og døbt i Kirken den 1 Juli ſ. A. Fadderne: Juſtitsraad Hvasʃ til Nørgaard, Frøken Louiſe Wandel paa Randrup, Paſtor Langhorn i Bælum, Paſtor Olſen i Gudum og Forpagter Færch til Lindenborg.

Polly Dorothea Hvasʃ, født den 3 September 1853 og døbt i Kirken den 22 Juli næſte Aar. Fadderne: Frøken Louiſe Wandel paa Randrup, Frøken Amalie Wigelſen fra Refsnæs, Hr. Juſtitsraad Hvasʃ til Nørgaard, Hr. Landmaaler A. Hvasʃ ibidem, Hr. Huslærer Bøgild paa Randrup.

38. Familien Wandel.

Regimentskirurg Carl Andreas Wandel, hvis Fader var Kjøbmand i Kjøbenhavn, er født 24 Decbr. 1766 og døde 11 Mai 1820. Han var tre Gange gift:

1. 1793 med Louiſe Bourgeois. 3 Børn:
   a. Johanne Chriſtiane, født 24 Septbr. 1793, død ugift 182 ?.
   b. Carl Andreas, født 24 Novbr. 1794, død 14 Decbr. ſ. A.
   c. Erlandſine Frederikke, født 13 Febr. 1796, gift 6 Mai 1820 med Grosſerer, ſenere Bogholder paa Kongens Bryghus, Niels Kirketerp. Hun døde 18 Febr. 1855. 7 Børn[1].

---

1 Findes fuldſtændigt paa Lengnicks „Stamtavle over Legatfamilierne Brock og Bredal", Kjøbenhavn 1855, 3die Udgave Pag. 12.

2. 27 Novbr. 1799 med Amalie Romer, død 20 Juli 1801. 1 Søn: Grosserer Carl Frederik Theodor Wandel, født 9 Oktbr. 1800, gift 27 Marts 1842 med Anna Thorsen, født 5 Febr. 1819. 5 Børn:

   Carl Frederik, f. 15 August 1843. Oscar Andreas, f. 19 April 1845. Anna Erlandsine, f. 31 August 1849. Einar Theodor, f. 13 Febr. 1853, † 25 Februar 1856. Einar Theodor, f. 23 Febr. 1857.

3. 22 Mai 1806 med Ellen Kirketerp, født 3 Januar 1783, død 16 Decbr. 1837. 7 Børn:[2]

   a. Elisabeth Caroline Rasmine W., født 23 Juni 1807, gift 1830 med Justitsraad, Herredsfoged Johan Anton Lynge. Han døde 10 Novbr. 1849. Hun boer i Kjøbenhavn. 6 Børn.
   b. Thora Odelia W., f. 5 Oktbr. 1808, ugift, i Kjøbenhavn.
   c. Louise Amalie W., f. 2 Novbr. 1810, ugift, i Kjøbenhavn.
   d. Caroline W., f. 31 Marts 1812, ugift, i Kjøbenhavn.
   e. Rasmine W., f. 21 Decbr. 1813, gift 8 Mai 1832 med Christian Albrecht Bluhme, senere Generaltolddirektør, Udenrigsminister m. m. 5 Børn.
   f. Grosserer Rasmus Julius W., f. 13 Novbr. 1815. Gift 8 Septbr. 1859 med Anna Charlotte Margrethe Bøggild, f. 26 Oktbr. 1840. 1 Barn: Thyra Albertine Charlotte, f. 8 Oktbr. 1860.
   g. Eline Margrethe W., f. 18 Oktbr. 1817, gift 3 Oktbr. 1840 med Legationssekretær M. P. Hvass til Randrup. 4 Børn.

---

2 Findes med Descendenter paa den nævnte Stamtavle af Lengnick, Pag. 10—11.

Personalregister.

Hvas.

Navnene ere ordnede efter de enkelte Personers indbyrdes Forbindelse.

Jens, Kapitelsskriver, 71.
Anders, Sognepr. til Serup og Lemming, 1, 71, 77, 78, 79.
Magdalene Cathrine, fra Serup, 79.
Erik Christian Grave, Sognepr. til Søndberg og Odby, **1-2**, 18, 30, 32, 70, 71, 72, **77**, 78, 79, 106.
Christen Hee, Justitsraad, Theaterinspektør, 2, **6-14**, 21, 70, 71, 72, 78, **81-96**.
Christian, 6, **10-17**, 70, 71, **86-89**, **93-96**.
Anna Elisabeth (Hopp), 2, **18-19**, 23, 31, 78, 91, **96-97**.
Karen (Borup—Ploug), 2, **19-21**, 69, 79, 90.
Anders, Provst, Sognepr. til Snedsted, senere til Nors og Tved, 1, 4, 5, 18, **22-26**, 69, 70, 71, 72, 79, 84, 91, 97, **98-105**, 113.
Erik Christian Grave, Degn i Nors, 26, 70, 103, 104.
Anders, 26.
Anders, 27.
Thomas Hopp, 27, 70, 104.
Christen Dige, 27, 70.
Hans Descendents, 27-29.
Gjertrud Hedevig, 28.
Ane Sophie, 28.
Sophie Cathrine, 28.
Kirsten Marie, 28.
Karen, 29.
Maren Grotum, 29.
Ane Marie, 29.
Mette Cathrine, 104.
Ane Marie, 104.
Vilhelm Schmidt, 104.
Bent Johan, Lærer i Kjøbenhavn, 29, 70, 71, 104.
Ida Sabine (Bredahl), 30.
Adolf Fritz, Bogtrykker, Gartner, i Stuttgart, 30, 70, 71.
Ida, 30.
Augusta, 30.
Agnes, 30.
Christen Hee, 105.
Niels Aars, 105.
Benthe Kirstine 105.
Frantz, Proprietær, Randrup, 1, 2, **32-39**, 70, 71, 72, 79, 82, 85, 90, 106-115, 117.
Erik Christian Andreas, Proprietær, Høstemark, 31, 36, 42, **46-48**, 49, 51, 70, 111, 112, 119, 120, 122.
Frantz, 46-**49**, 56, 70.
Maren Laurence (Rosenbeck), 36, **49-50**, 119.
Anna Marie, 36, 38, 109.
Anders Nicolai, Justitsraad, Herredsfoged, Nørgaard, 36, 47, **51-54**, 56, 70, 110, 112, 121, 123, 135.
Frantz, Kancelliraad, Kontorchef, 55, **56-58**, 122, 132, 135.
Anders Nicolaus, 58, 132.
Hans Gerhard Lichtenberg, 58, 132.
Marcus Andreas Nicolai, Landinspektør, Skibsted, 55, **58-59**, 122, 134, 135.
Ernst Nicolai, 59.
Ernst Henrik Carl, 55, **59-60**, 122, 134.
Michael Lange, 55, **60**, 122.
Marcus Pauli, Hofjægermester, Randrup, 36, 37, 42, 47, 51, **60-67**, 70, 110, 112, 122, 136.
Franciscus Tertius, 67, 135.
Charles Nicolai, 67, 135.
Ella Cecilie, 67, 135.
Polly Dorothea, 67, 135.
Hedevig Sabine (Brorson), 2, 19, **30-32**, 79, 91.
Thomas, Sognepr. til Vilsted og Vindblæs, 1, 18, 35, **67-69**, 70, 71, 72, 79, 91.
Erik Christian Severin, **69**, 70.
Ane Cathr. Sabine Amalie (Winge), 69.

Jens, Kommerce- eller Kammersekretær, 8.

De Personer af Navnene Hee (A 3), Hopp (C 13, 14), Færch (E 26), Schmidt (F 33), Lichtenberg (G 34), Arenstorff (G 35), Kirstein (G 36) og Wandel (H 38), som findes paa de her nævnte Bilagsnummere, ere ikke specielt anførte paa Personalregistret. Paa dette findes heller ikke de Navne, der henhøre til Nr. 2, 3 og 4 af Anders Hvass's Descendents, see P. 27—29.

Aars, Mad. Ane Marie, 104.
— Niels, Kmrd., 23, 104.
Abrahams, N. C. L., Prof., Not. pub., 15, 81, 93, 94.
Amidsbøll, Mad., Nørhaagd., 105.
Amis, Notar i Passy, 17.
Ancher, Bernt, Khre., Kfd., 6, 7, 8.
— Christian, Jstd., 6.
— Jess, 7.
— Iver, 7.
— Peder, Statsmstr., 6, 7.
Andkjær, Insp. p. Lindenb., 119.
— Maren Kirstine, 117.
Arenfeldt, Baron Kragh Juel Vind, 43.
Arenstorff, Andrea, 132.
— Familien, 132.
— Frederik, Khre, 131.
— Marie Sophie, 130.
— Tycho, (Major) Oberstl., 42, 132.
Arff, Peter, Rektor i Viborg, 33, 108.
Asch, Else Johansdatter, 3.
Aschanius, Oluf, fra Boddum, 79.
— Saxo, — — 78.
— Vibecke, — — 78.

Barfod, Christian, 68.
— Ida Amalie, 67, 68.
Bartholin, D. J., Prof. i Theol., 77.
— Prof., 92.
Bassesen, Niels, Jstd., By- og Hfgd., 39, 42, 43, 45, 47, 52, 110, 114, 117.
— Mad. (M. C. Færch), 110, 119.
— Severine, 117.
— Marie Cecilie, 117.
Bay, Sr Niels, 20.
Beenfeldt, F. L. C. v., 130.
Benzon, Elisabeth, 111.
— Severin, 111.
Bering, Ped., Præst, 108.
Bernstorff, A. P., Mstr., 13, 89.
Bjelke, C. F., Hofmarskal, 8.
Bjering, Sidsel Marie, 26.
Bjerre, Birgitte Sophie, 118.
Bjerum, Inspektør, 69.
Billeschou, A. J., cand. theol., 51.
Birch, Jstd., Landinsp., 58.
Bjørn, Fru, til Buderupholm, 43.
Blichfeldt, Joh. Kirstine, 68.
Blichfeldt, J. D., Jstd., By og Hfgd., 69.
Bluhme, C. A., Stiftamtm., Mstr., 64, 136.
Borgo, Louise dal, 54.
— Elise dal, 54, 124.
Borup, Birkedommer, 119.
— hans Hustru, f. Thygesen, 119.
— Ell Marie, 20, 21.
— Hans, 20.
— Lars, 20.
— Mad. (Karen Hvas), 105.
— Maren, 21.
— Peder, 19, 20, 21.
— Poul Johan Frederik, 20.
Bourgeois, Louise, 135.
Braae, Sr, fra Roesholm, 104.
Brahes, Tycho, saml. Værker, 6, 9-10, 89, 91-92.
Branth, A., Overkrigskoms., 48, 121.
Brasch, Præst i Hillerslev, 26, 46, 112.
— hans Hustru, 113.
Bredahl, R., Krigsraad, 30.
Bregenholm, Provst, 69.
Breinholdt, Kbmd., 80.
Breuil, le Marqvis de, 86.
Brinck-Seidelin, L. C., Etatsrd., 53.
Brix, Skolebestyrer, 60.
Brock, G., Høiesteretsadvokat, 57.
Broder Abel, 125.
Brorson, Dr. Broder, Biskop, 2, 32, 78, 98, 100, 103.
— Hans Adolf, Præst, 19, 30-32.
— Stamtavle, 32.
Bruun, Elisabeth, gift Færch, 116.
— Carl, Præst i Aalborg, 135.
Brønnum, Fuldm., 122.
Brønsdorff, Ane Kirstine, 111.
Bull, Hr., paa Irnp, 105.
Busch, Kørsten, 126.
Busk, Mette Marie, 119.
Bülow, Johan, Marskal, 10, 11, 81.
— Major, 50.
Bøggild, Anna C. M., 136.
— Peter, Huslærer, 135.

Charles, Fysiker og Mathem., 87.
Christensen, C., Overkrigskoms., 52, 53.
— Claudiane Marie, 110.
— Jstd., Amtsforv., 110.
— Hr., 119.
— Hans, Kbmd., 126.

Christian, Arveprinds, 52, 53.
Christoffersdatter, Kirstine, 54, 124.
Clausen, theol. Prof., 61.
— E. T., Lic. theol., 63.
Clementin, Mr Jens, 80.
Cramer, Hr., 85.
Crone, Julius, Propr., 131.
— hans Børn, 131.
Curtz, N. B, Kapellan, 100.
— Benedictus, Provst, 100, 101.

Deden, A. K., gift Færch, 110, 118.
— Claudiane Marie, 110.
— Emmeke, Lieut., 111.
— Hans Georg, Major, 111.
— Severin, 111.
— Sev. Brønsdorff, 110, 111, 118.
Delong, Baron, Konsul, 17.
Dige (Hvass), Familien, 27.
Due, Sev. Dorthea, 111.
— Kirst. Marie, 117.
Dyssel, A. C., Etd., Amtmand, 24.
— A. C., Etd., Borgermester, 24.
— Christoffer, 24.
— Henrik, 24.
— Martin, 24.
— Sophie Cathrine, 22, 24.
— Stamtavle, 24.

Engelstoft, Lars Struch, Præst, 34, 35.
— Lauritz, Kfd., Prof., 35, 90.
Erich, Dr. J. S., „Nachtrag zum gelehrten Frankreich", 12.
Estrup, Hr. Christen, 119.

Faith, H. G., Ritmstr., 21.
— H. G., Lieut., 21.
— Laura Jacobine, 21.
Fangel, Præst, 55.
Fich, Alfred, 124.
— Alvilde, 135.
— Niels Ernst, 124.
— J. Carl G., 124.
Fischer, C., Allinggaard, 79.
Fleury, Augé de, Maire, 95, 96.
Folsach, Pet. Chr., 123.
Frederik den Sjette, 124.
Frederik, Prinds, (Fr. 7), 62, 63, 66.
Friedenreich, Mette Dorothea, 130.
Friederichsen, M., Jsld., Birked., 117.
Frimodt, H., 127.
Fritz, Niels, Præst, 118.
Froelund, Rekt. magnif., 77.
Frydensberg, Mouritz, 127.

Færch, Anders Nielsen, 39, 51.
— Carsten, 48.
— Ellen Cecilie, 32, 36, 39-41.
— Maren Cathrine, 39.
— Marie Kirstine, 109, 110.
— Mad. (f. Riheders), 110.
— Niels Andersen, 38, 39, 110, 113, 119.
— Sigvart Altevelt, 110, 122.
— Stamtavle, 116.
— Thyge Thygesen, 135.
Fønss, H. N. S., Kjkr., Major, 133.
— Nicoline Sophie, 133.

Gersdorff, C. C., Oberst, 129.
— Gerhardine Joachimina, 129.
Giessings Jubellærere, 3, 24, 32, 80, 97.
Gjøl, Joh. Kirstine, 68.
Gjørding, Jordemoder, 109, 110.
Gleerups, Assess., Esterleverske, 34, 109.
Glud, Andreas, Major, 43.
— Hans Juel, 119.
— Hans Jacob, Kapellan, 122.
Graah, J. A., Amtmand, 52.
Grave, Christian, Præst, 1.
— Erik, Biskop, 1.
Gundersen, Mariane, 50.
Gøricke, Legationspræst, 93.

Hald, P. T., Dr. theol., Provst, 57, 59, 135.
Halse, Mad., 104.
Hammer, Peder, Præst, 4.
Hansen (Lichtenberg), Gert, 126-127.
— Jomsru, 119.
— Niels, Præst, 3.
— S. C. Viggo, Præst, 134.
Harboe, Cecilie, 129.
Hee, Agnete, 79.
— Anna Mariche, 1-5, 33.
— Christen, Præst, 2.
— Christen, Professor, 5, 106.
— Elisabeth, 78, 79.
— Niels, Cantor, 20.
— Stamtavle, 80.
— Thomas Christensen, Præst, 2, 106.
Hegelund, Pastor Sindings Hustru, 21.
Heidendorff, Steffen, Officer, 37.
Helvetius, Mad., 87.
Henriques, A., 92.
Herny, Eier af Ranelagh, 16, 17.
Hjortholm, Karen, 45.
Hoff, Marie, 46.
— Nicoline Hedevig, 46.
— Sigvard, Præst, 46.

Hofgaard, Bodil, 127, 128, 129.
— Stefan Rasmussen, 128.
Holck, Soph. Dorth., Baronesse, 132, 133.
Holm, Jfr., af Dland, 105.
Holst, Albert Chr., Lærer, 107.
— Henrikke Margrethe, 34, 109.
— J. M., født Due, 119.
— Lorenz, Apothekerdreng, 113.
— Maren Grotum, 24.
Honnens, Hans Henrik, 132.
— Johan, 132.
— John Johnsen, Oberst, 133.
— Sophie, 58.
— Tycho Fred. And., Lieut., 132, 133.
Hopp, Andreas Munchardt, Præst, **18-19**, 23, 35, 63, **96-97**.
— Erik Chr. Grave, 18.
— Gjertrud Hedevig, 18, **22-24**, 105.
— Mette Marie Mich., 118.
— Stamtavle, 97.
— Thomas Christian, 18.
— Thomas, Rektor. Mag., 19, 22.
— hans Børn, 97.
Hortulan, Søren, Præst, 4.
Hubert, Ulrikke Ferdinandine, 133.
Humble, Mag., 104.
Husdal, Niels Chr, 122.
Hutfeld, Vibeke Nielsdatter, 80.
Hvistendall, Mad. Ide, 78.
Høyer, Andreas, Generalaud., til Irup, 22, 103.
— Chr., Præst til Skyum, 22, 103.
— Mad., fra Skyum, 104.
— Hr., fra Roesholm, 104, 105..
— Jomfru, fra Roesholm, 104.
— Lauritz, Hfgd., fra Visby, 104, 105.
— Mad., fra Visby, 105.
Høxbro, Bodil, 128.
— Jørgen Hansen, 128.

Jacobsen, P., Eier af Dalsgaard, 45.
— Jørgen, fra Hinsels, 79.
Jansen, Rasmus, Biskop, 25.
Jeanthy, 124.
Jelstrup, Henrikke Marie, 47.
— Mad., fra Jegindø, 79.
— Lars Johan, Konsistorialrd., 122.
Jensdatter, Maren, 116.
Jentoft, Provstinde, 79.
Jermiin, H. H., Kapt , 133.
Jespersen, Fr., Klmd., 117.
Jessen, Jfr., fra Roesholm, 104.
Johnston, James Finley Wair, 63.
Irminger, Karen Rosenkrantz, 130.
— Carl Gotthilf, Gen.lieut., 130.
Juel, Baron, til Lundbæk, 53.
— Ottilie Elisab., Baronesse, 116.
— Baron, til Refsnæs, 119. (Juul urigtigt).
Juulson, Hospitalsforstander, 130.
— Magdalene Cathrine, 130.
Iversen, Lauritz, Lærer, 107.
Jørgensen & Schiødte, Stamtavle, 134.

Kaas, Jens Sørensen, 123.
Kall, J. C., Professor, 7.
Kallske Manuskriptsamling, 1, 4, 97.
Kirketerp, Ditlev, 20.
— Ellen, 64, 135.
— Niels, Grosserer, 135.
Kirstein, Carl, 59.
— E. A., Kammerraad, 122.
— Familien, **133-134**.
— Fanny, 59.
— Fru, 59, 122.
— Henr. Charl. Caroline, 58.
Kjærulff, fra Nørhaagd, 104.
— Mad., fra Nørhaagd, 105.
Kneil, Annecke, 79.
— Joh. Phil., Major, 79.
— Marie Benedicte, 79.
Krabbe Carisius, Udenrigsminister, 64.
Krenchel, Cathr. Magdalene, 134.
Kruuse, Hr., 104.
— Md , fra Skjoldborg, 104.
Kynde, Cathr. Margr., 31.
— E. K., Stiftsprovst, 31.

Labbé, adjoint, 95, 96.
Lange, Michael, Overpræs., 60.
Langhorn, Ludv. Otto, Præst, 135.
Larcher, Læge, 17.
— G. F., Md Epicier, 17, 95, 96.
Larsen, Abelone, Jfr., 69.
Lassen, Ane Mette, 67, 68.
— Hedevig, 131, 132.
— M. G. V., Enkemad., 120.
— Søren, 68.
Laurent, H. A., Præst, 20.
Lauritzen el. Larsen, Maren, 39, 116.
Lederthoug, Andreas, Huslærer, 51, 112.
Lengnicks Stamtavler, 3, 48, 80, 97, 134, 136.
Lewerkmusen, Caroline Fr. P , 69.
Lichtenberg, Gert, Kapt., 133.
— H. H., Hofjægmst., 133.
— Stamtavle, **125-132**.
— Tychine A. F., 58.
Lichtenhjelm, Jochum R., 129.
Liebe, Carl, Høiesteretsadvokat, 57.

Lillelund, Kancelliraad, 105.
Lillienskjold, Anton Chr., Oberst, 131.
— D. Eleonora Jsab., 131.
Limkilde, Soph. Elisab., 124.
Linde, Christen, 129.
Lineville, Komtesse, 87.
Lorentzen, Joch. H., 126.
— Peter Hjort, 66.
— Rathie Math., 42, 43.
Ludvig d. 16, 11.
Lund, Cecilie Marie, 38, 116.
— Christian Hjortholm, 42, 44, 45.
— Jesper, „Det jydske Clerecie", 68.
— Laur. Sev., Mag., 46, 51.
— Lieutenant, 105.
— Marie Francisca, see Thygesen.
— Niels Basse, Præst, 38, 45, 61, 119.
— Thygine C. C. N. G. M., 45.
Lunøe, Kbmd., 69.
Lyngbye, Frantz Hvass, Kontorchef, 37.
— Præst, 37.
Lynge, Joh. Ant., Jstd., Hfgd., 136.

Malvost, C., garde portier, 17, 95, 96.
Mangor, Kirst. Marie, 24.
Marcussen, Jstd., 35, 36, 60, 68, 69.
— Fru, 69.
Mariboe, Carl, Translatør, 63.
Martin, Mad., 16, 17.
Meldahl, Johannes, 123.
Mentzdorff, Overinsp., 122.
Moe, Bernt, norsk Tidsskrift, 7.
Moldrup, Fru, 79.
— Jens, Major, 79.
— Johan, Ritmester, 78.
— Peder, Khre., 79.
Mollerup, Nielsine Henr., 117.
Moltke, Constance Fred., 110.
Mourier, Poul Ferd., Kapt., 120.
Mumme, Christoffer, Biskop, 2, 78.
Munchardt, Mette, 19, 97.
Müller, Pet Erasm., Prof., 69.
Mylius, W. W. Sigismund, Kjkr., 45.
Münster, Dor. Kirst., 116.
Møller, Jens, Prof., 61.
— Jstd., 119.
— Margr. Grotum, 48.
— Marie Kirstine, 67, 69.

Neergaard, Ant. Joach., gift Færch, 117.
— Johan, Kapt., 120.
— Johan Michael, 47, 48, 52, 120.
— hans Frue, 47.
— Johanne Margr., 46-48.
Neergaard, Stamtavle, 48.
Nicander, Digter, 63.
Nielsdatter. Maren, 41.
Nielsen, Mogens, Præst, 135.
Nissen, A., Forvalter, 119.
— Hfgd., 111, 113.
Nyerup, Prof., 46.
Nyerups og Krafts Litteraturlexikon, 8.
Nyholm, J. C., til Baggesvogn, 66.
— L. C. C., Katechet, 116.

Olsen, Niels, Præst, 135.
Overgaard, Mad., 80.
Overskou, Th., „den danske Skueplads", 8, 9.

Paludan, P. K., Aalb. Stifts Presbyterologi, 97.
Paulli, J. H. V., Dr. theol., Provst, 58, 59.
Pedersen, Lars, (Oust Mølle), 20.
Pernaux, Emilie, 30.
— Hofmaler, 30.
Petersen, Birked. p. Lindenb., 50.
Pind, Christen, 21.
Ploug, Karen (see Hvas).
— Lars Jacob, 19-21, 90, 110.
Pollon, de, 63.
Poulson, Anna Marie, 129.
Praslin, M., le Duc de, 87.
Prior, Præst til Hundstrup, 26.
— A. P., Præst i Nors, 26, 27.

Querard, J. M., la France litt., 12.

Raphael, Jacob, 92.
Rasmussen, Jomfru, 104.
Reedtz, Holger Chr., Kjkr., 62.
Reumert, Carl Alex., Forvalter, 54.
Reventlow, Grev Conrad, 41.
— — Joh. Ludv., 123.
Rheders, Cath. Elisab., 117.
Rhodius, Anna Elisab., 1, 77.
— Jørgen, Rektor, 1, 77.
Riese, Anton. Margr., 32.
Ringering, Gesche, 125.
— Heinrich, 125.
Ring, Major, 104.
— Propr., 18.
Rodenborg, Hans Joach., Generalmajor, 110, 119.
— Majorinde, 110.
Rogert, Jfr. Sille Malene, 80.
— Mad., 79.
— Mademoiselle, 79.

Rogert, Mag. Vilhelm, 78, 79, 80.
Rosenbeck, And. Nicolai, 50.
— Aug. Fred. Christine, 50.
— Ceeilie Sophie, 50, 59, 122.
— Christiane, 54.
— Ernstine Franc., 50.
— Laurence, 47, **49-50**, 54, 122.
— Ludv. Chr., Insp., 43, **49-50**, 51.
— Ludv. Chr., 50.
— Marie Lovise, 50.
— Poul Anton, 50.
— Tyge Chr. Alex., 50.
Rosenkrantz, Anne Christ., 24.
— Baron, 119.
— Baronesse, B. S, 110.
— — D. M. E., 110.
— Baron Iver Chr., 131.
Rottbøll, Biskop, 35, 68.
Ryberg, Chr., Jstrd., 36.
Rømer, Amalie, 136.

Sarti, Entrepr. for Theatret, 8.
Sass, Fru, født Treschow, 61.
Schaffalitzky, Carl, Baron, 54.
Schandorff, H. S., Præst, 3, 4.
— Jomfru, 104.
Schiebell, A. B. C., Minister, 132.
— Sophie, 132.
Schiellerup, Ludv. C. V., 124.
— V., Fuldm., 124.
Schimmelmann, Grev Carl, 59, 122.
— — E. H., 50, 51, 54, 59, 61, 62, 64, 120.
— Grevinde Charlotte, 54.
Schmidt, Chr. Aug., Skolelærer, 54.
— — — Stamtavle, 123.
— Conradine, 55, 122, 124.
— Kirstine Doroth., 51, **54-56**.
— Mad. (Kirstine Christoff.). 122.
— Mad. (Anne M. Hee), 103.
— Mad., fra Dland, 104.
— Vilhelm, Mag. Præst til Harring og Stagstrup, 3.
— Villum el. Vilh., Præst til Snedsted, 1, 2, **3-5**, 20, 22, 23, 33, 72, 98, 99, 100, 105, 107.
Schnell, Ulrich Chr., 79.
Schou, Henr., af Vorgaard, 123.
— Peder Jensen, 133.
Schubart, Generalkrigskommissær, 112.
Schultz, Abel Kirstine, 126.
— Christen, 126.
— Doktor, 69.
Schumacher, Hr., 82.
Séréne d'Aqueria, J. L. D., Generalkrigskommissær, 129.
Simon, Christiane Jacobine, 6, **10-15**, 16, 17, **92-93**, 95.
Simonsen, Mad., i Randers, 20.
Sinding, Jomfru, 69.
— Marie Soph. 21.
— Poul Chr., Præst, 21.
Skytte, Karen Knudsd., 2, 4, 80.
Snell, Casp. Birg. Maren, 131.
Sommer, Jomfru, 103.
— Lieutenant, 103, 104.
Sparres, Sr, Kjæreste, 20.
Spengler, J. C, 82, 91.
— Kunstforvalter, 91.
Spliid, Sr Jens, 20.
Spreckelsen, Th. v., Klmd., 56.
Stemann, Louise, 131.
Straten thor, til Refsnæs, 135.
Studsgaard, C. B., Biskop, 25, 100, 102, 103.
Svanholm, H., Kmrd., 53.
Svankjær, Hr., af Nørhaa, 104, 105.
— Mad., af Nørhaa Pstgd., 104.
Sverdrup, Fru, født Treschow, 61.

Tauber, Eman., Rektor, 57.
— Indbydelsesskr., 18, 19, 32, 84, 97.
Teilman, A., Stamtavle over Familien de Neergaard, 48.
Tepstrup, Hr., 84, 85.
Tetens, Amtsprovst, 122.
— hans Kone, født Rottbøll, 122.
— Peder, Rektor, Mag., 127.
Thestrup, Frantz, Biskop, 2, 77, 78.
— — Konrektor, 14, 84, 89, 91.
— til Viffertsholm, 123.
Thiellesen, Marie, 118.
Thomasdatter, Ane, 97.
Thomsen, Hansine Marie, 29.
— Marie, 46.
Thorsen, Anna, 136.
Thorup, P. N., om Ribe Kathedralsk., 35.
Thybo, Karen Sørensd., 117.
Thygesen, Ellen Cecilie, 46.
— Frantz, 40, **45-46**, 119, 122.
— Mad. (Ellen Cecilie fra Randrup), 122.
— Mads, 40, 119.
— Mads, 41.
— Marie, 46.
— Marie Francisca, 40, **45**, 119, 122.
— Nicol. Hedev., see Hoff.

Thygesen, Thyge, 28, 32, 40, 41-45, 47, 48, 49, 50, 64, 69, 117, 119, 120, 121, 122.
Thygeson, Emanuel, 129.
— Gert Nicolai, 129.
— Lars de, 129.
— Niels Eman., Stiftamtm., 130.
Tode, Professor, 8.
Torp, Rasm., fra Jegindø, 79, 80.
— Mad., 79.
Tracy, M. le Marquis de, 87.
Tregder, Rektor, 59.
Trellund, P. Joh., Prof., 77.
Treschow, F. B., Høiesteretsadvokat, 61.
— Michael, 61.

Ulrich, H. F., Præst, 96.
Ulsøe, Hedev. el Helvig, 4.
— Krigsraad, 4, 100.

Vadum, J. J., til Hinsels, 80.
Wagaard, Cathr., 123.
— Enevold, 133.
Valentiner, Etatsr., 67.
Walther, Kommercesekr., 9.
Wandborg, Hans, 104, 105?
— Sr Jens, 104, 105?
Wandel, Carl Andr., 64.
— Eline Margr., 60, 64.
— Familien, 135.
— Louise, 135.
Ware, Jens, 64.
Wederking, Kancelliraad, 33, 34, 35, 108.
Weghorst, Dekanus, 77.
Werlauff, E. E., hist. Efterr. om det kgl. Bibl. 91.
Westenholz, Fru, (født Aabel), 122.
— Præst, 11, 12.
— T. F., Major, By- og Hfgd., 52, 122.
Victor Eman., Konge af Sardin., 57.
Wiegelsen, Amalie, 135.
Wiese, Etatsr., 133.
Willemoes, Kjkr., Hfgd., 69.
— Peder, Premierlieut., 124.
Vinding, Anders, 78.
— Kmrd., 110.
— Mad., fra Vestervig Præsteg., 78.
— Mad., fra Hassing Præsteg., 104.
Winge, Amalie, 35.
— Jørgen, 69.
— Niels, Præst, 69.
— Stine, 69.
— Vilhelmine, 69.
With, Jstrd., Hfgd., 66.
Vium, Edvard, 41.
Worms Litteraturlexikon, 8.
Wøldike, Andr., Biskop, 34, 109.

Ørsted, And. Sandø, 51, 66.
Østergaard, Enkefru, 120.
— Hr. (fra Sønderhaa), 104.
— P., Assessor, 120.

Til

Det Kongelige Bibliotek

fra

Forfatteren

Samling af Meddelelser

om

Personer og Familier af Navnet Hvas.

Anden Del.

Første Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

Andet Afsnit.

Jens Hvas, Kapitelsskriver i Aarhus, og hans Descendenter.

Af

F. Hvass.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

1864.

Indhold.

Side

Indledning . . . . . V—VIII.

Første Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

1. Jens Huas (den yngre) til Kaas og
   Ingeborg Kruse . . . . . 1—4.
2. I. Inger Huas og
   Iver Lange til Bramminge . . . . . 4—6.
3. II. Christoffer Huas, Oberst, til Kaas, senere til Hennegaard og Søvig, forlenet med Drum, derefter med Pandum, og
   Anne Staverscoff . . . . . 7—26.
4. A. Jens Huaß, Kornet . . . . . 26—32.
5. B. Oluf Huas . . . . . 33—34.
6. C. Christence Huas . . . . . 34—35.
7. D. Hedevig Elisabeth Hvas og
   Anders Nielsen til Søvig og Hesselmed . . . . . 35—42.
8. Christoffer (Huas) Andersen, til Frøstrup,
   Birthe Marie Galt og
   Lisbeth Andersdatter, samt
   Anders Huas . . . . . 42—46.

Andet Afsnit.

Jens Hvas, Kapitelsskriver i Aarhus, og hans Descendenter.

9. Jens Hvas, Kapitelsskriver i Aarhus, og
   Karen Frantzdatter . . . . . 47—53.
10. I. Anders Hvas, Provst, Sognepræst til Serup og Lemming, og
    Anna Elisabeth Rhodius . . . . . 53—56.
11. A. Johannes Rhodius Hvas, Attestatus . . . . . 57.
12. B. Jens Hvas, Kapellan i Flade og Gjerum, og
    Cidzel Kathrine Schmidt . . . . . 57—61.
13. C. Erik Christian Grave Hvas, Sognepræst til Søndberg og Odby,
    og Anne Mariche Hee . . . . . 61.

			Side
14.	D.	Magdalene Cathrine Hvas og Ulrik Christian Schnell, Sognepræst til Serup og Lemming.	61—64.
15.	II.	Frandtz Hvas, Provst, Sognepræst til Nørre Felding og Tvis, Anna, Hr. Lauritz Grøns og Anna Strømborg, samt Friederich Richart, Sognepræst til Nørre Felding og Tvis .	64—69.
16.	A.	Hans Hvas, Sognepræst til Jyllinge og Gundsømagle, Anna Else Fogh og Margrethe Fogh	69—71.
17.	a.	Frans Jørgen Hvas, Kammerraad, Amtsforvalter i Kolding	72—73.
18.	b.	Anna Marie Hvas og Peter Teilmann, Sognepræst til Borup og Kimmerslev, senere til Tostrup og Uggerløse	74—75.
19.	B.	Jens Hvass, Justitsraad, til Tvis Kloster og Kvistrup, og Anna Magdalene Moldrup	76—85.
20.	III.	Jens Jensen Hvas, Attestatus, Forpagter paa Vinderslevgaard, senere paa Lergrav, og Birgitte Marie Strømborg	85 - 88.
21.	A.	Kathrine Marie Hvas og Hans Christian Woetmann, Birkedommer og Skriver ved Vestervig Klosters Birk	88—89.
22.	B.	Anna Elisabeth Hvas	89—90.
23.	C.	Jens Hvas, Kammersekretær	90.
24.	D.	Hans Hvas, Forvalter.	90—91.
25.	E.	Anders Hvas til Østergaard, og Karen Konradsdatter Lundsgaard	91—92.
		Bilage	93.
		Tillæg og Rettelser til første Del	171.
		Tillæg og Rettelser til anden Deel	178.
		Personalregister.	181.

Indledning.

Anden Del af Meddelelser om Personer og Familier af Navnet Hvas er delt i to Afsnit. Første Afsnit omhandler Jens Huas, den yngre, til Kaas og den fra ham nedstammende Slægt og er forsaavidt ikke noget Hele, som Jens Huas tilhørte den ældste Familie af Navnet, hvis øvrige Linier her ere forbigaaede. Paa den anden Side danner første Afsnit dog noget Afsluttet, idet det, idetmindste for Tiden, ikke vides, hvorledes Jens Huas var knyttet til de øvrige Medlemmer af den ældste Slægt og idet den fra ham nedstammende Linie, forsaavidt det har været muligt, er fuldstændigt behandlet og oplyst. Andet Afsnit omhandler Kapitelsskriver Jens Hvas og hans Efterkommere, af hvilke dog Erik Christian Grave Hvas og hans Descendenter alt ere omhandlede i første Del. Anden Dels andet Afsnit forholder sig altsaa til første Del som Begyndelsen til Slutningen. Havde Tid og Leilighed tilladt det, burde anden Dels andet Afsnit og første Del ikke have været adskilte, men udgjort et samlet Bind.

Det er for tidligt endnu at udtale en afgjørende Mening om i hvor mange Familier Bærerne af Navnet Hvas gruppere sig. Men indtil videre kan der skjelnes mellem fire. Den ældste Familie er den gamle Adelsslægt, der dog maaskee ved nærmere Undersøgelse vil vise sig at falde i to eller flere Linier, maaskee endog i flere selvstændige, indbyrdes ikke forbundne Familier, hvorpaa Opmærksomheden skal blive henledt, hvis det lykkes at fortsætte disse Meddelelser i en tredie Del. Den anden Familie er den yngre adelige Slægt, der stammer fra Jens Hvas, efter enstemmige Meddelelser, hvis Kilde dog endnu ikke er funden og undersøgt, adlet 1524. Det vil, af Mangel paa Kilder til deraf at indsamle saadanne Oplysninger, vistnok ingensinde lykkes at

kunne henføre ham til nogen bestemt iforveien blomstrende Familie, og han maa derfor betragtes som Stamfader for en egen Slægt, en Betegnelse, der tilkommer ham alene af den Grund, at han i alt Fald indtog en særlig fremtrædende Plads i den Familie, han tilhørte, selv om han, som nok kan tænkes at have været Tilfældet, ved sin Optagelse i den frelse Stand kun erholdt en Gjenindsættelse i en Ret, der for ham og hans Nærmeste ved Omstændighedernes Magt var udvisket. Det er kun faa Personer, der kunne betegnes som hans Efterkommere, og det er kun Lidt, der vides om dem. De antages at være uddøde eller forsvundne i Dunkelhed henimod Aarene 1700. Den tredie Familie stammer fra Morten Hvas, Præst til Sortebrødre Kirke i Viborg og Provst i Nørlyng Herred, død 1577. Han er paa Stamtavlen i Giessings Jubellærere sat i Forbindelse med den ældste Slægt, hvilket idetmindste er urigtigt forsaavidt angaaer den Maade, hvorpaa Forbindelsen er angiven at skulle finde Sted. Da der, forsaavidt hidtil bekjendt, ikke haves nogen Oplysning om fra hvem han stammer, maa hans talrige Afkom, der udentvivl blomstrer endnu, betegnes som en særskilt Familie, for hvilken han altsaa er Stamfader. Vi ville for Kortheds Skyld betegne denne Familie som Viborglinien. Den fjerde og yngste Slægt stammer fra Kapitelsskriver Jens Hvas i Aarhus, født 1630, død 1709, og kan for Kortheds Skyld betegnes som Aarhuslinien. Denne Jens Hvas's fulde Navn var Jens Andersen Hvas, hvilket forudsætter, at hans Fader hed Anders. Hvem Faderen iøvrigt var, vides ikke. Der er ingen Plads for ham blandt Descendenterne af Morten Hvas, saa at en Forbindelse mellem hans Slægt og Viborglinien, hvis den overhovedet findes, maa søges før Midten af 1500. En Forbindelse mellem Kapitelsskriver Jens Hvas og den Familie, fra hvilken Jens Hvas, der blev adlet 1524, stammer, kan naturligvis ogsaa tænkes, og maatte da søges før Begyndelsen af 1500. Der findes endog en Hr. Anders Hvas, formentlig henhørende til den ældste Slægt, nævnt som levende før 1433 (ældste Arkivregistraturer 2 D.). Men paa denne Lighed i Navnet tør efter et Mellemrum, der maa udfyldes med fem eller sex Slægtled, ikke bygges Meget..

Det er en Selvfølge, at den Adskillelse, der ovenfor er gjort mellem fire forskjellige Familier af Navnet Hvas, ikke er absolut. Det har kun liden Rimelighed, at Navnet skulde være blevet til for eller været antaget af hver Familie især uden nogensomhelst Forbindelse mellem to eller flere af dem indbyrdes. Foruden at den Mulighed er tilstede, at

Navnet kan være overført fra en af Familierne til den anden gjennem kognatisk Slægtskab eller gjennem Svogerskab, selvfølgelig ogsaa gjennem en illegitim Forbindelse, kan Man endvidere paa en Tid, da Brugen af Familienavne endnu ikke havde vundet Fasthed, let tænke sig, at en Linie i flere Slægtled ikke har afbenyttet Navnet, men derefter gjenoptaget det, medens selve Forbindelsen med Hovedfamilien er gaaet i Glemme. Det kan, uden at det hermed er Hensigten at antyde et vist Resultat, og uden at det Exklusive i de to ældre Familiers Stilling overses, i den nævnte Henseende bemærkes, at den ældste Familie dog ikke var særdeles fremtrædende uden gjennem nogle enkelte Mænd; at den, som allerede antydet, maaskee falder i to eller flere ikke indbyrdes forbundne Linier, at den yngre Adelsslægts Stamfader bar Navnet Hvas iforveien og saaledes let kan tænkes at have erholdt sit Adelsbrev som en Fornyelse af de Rettigheder, hans Slægt forhen havde kunnet gjøre Fordring paa, men som ved Tidsomstændighedernes Magt vare gaaede tabte, og at det i 1571 blev draget i Tvivl (Tegn. o. a. Lande), hvorvidt en vis Jens Hvas, der med sin Søn beskyldtes for at have overfaldet en Præst paa Langeland og ihjelslaaet hans Svende, havde Ret i sin Paastand, at han var Herremand og født af adelig Slægt og Byrd, hvilket tyder hen paa et Forfald af Familien, her rimeligvis den ældste, der let kunde medføre, at Linier af den tabte sig i Dunkelhed og nivelleredes i de andre Samfundsklasser.

Foruden de fire nævnte Familier har der levet og lever endnu i Bondestanden og den lavere Klasse flere Familier, der føre Navnet Hvas, uden dog, som det synes, at kunne sættes i nogen Forbindelse med nogen af de ovennævnte fire [1]. Det ligger udenfor Hensigten af disse Meddelelser udførligere at omhandle Personer af disse Familier uden Hensyn til deres Stilling i Samfundet og deres Forbindelser, alene af den Grund at de nævne dem med Navnet Hvas. Lykkes det engang at

---

1 Kapt. Lengnicks rige Uddrag af Kirkebøgerne, hvoraf han velvillig har meddelt mig hvad der findes om Navnet Hvas, indeholde mange Personer af simpel Stand, som jeg for Tiden ikke kan henføre til nogen af de fire Familier. I Aalborg lever i Haandværksstanden en talrig Familie af Navnet, stammende fra Vigsø i Hillerslev Herred, og i Svostrup Sogn, Lysgaard Herred, samt i Egnen omkring Randers et Par andre i Bondestanden. Vil Man i denne Del søge Udgangspunkter for Tilknytning, findes saadanne i Anders Huas (8) og i Kapellan Jens Hvas's Sønner, hvis han har havt saadanne.

komme saavidt, skal der dog blive skjænket dem og deres Forbindelser nogen Opmærksomhed.

Til nærværende Del er der, ligesom til første Del, føiet Bilage, maaskee i temmeligt stort Omfang. Men de kunne forbigaaes af den, der ikke bryder sig om dem. Hvis de ere blevne flere og udførligere end nødvendigt, er det fordi det ved Nedskrivningen af disse Meddelelser har været noget vanskeligt at løsrive sig fra det med saa megen Besværlighed fra saa mange forskjellige Kanter hentede og dog sparsomme Materiale, der har ydet Bidrag til at danne det alligevel ufuldkomne Billede af Personerne, deres Liv og Virksomhed, som findes i Texten. I denne og Bilagene ere alle Navne henhørende til nogen af Familierne Hvas, forsaavidt de ikke forekomme indenfor Anførselstegn, skrevne som de paagjældende Personer selv skrev dem, hvor Oplysning derom haves. Dog har det lange ſ ikke kunnet gjengives, hvor Navnene ere trykte med latinske Typer. Alle andre Personnavne samt Stedsnavne ere i selve Bilagene skrevne saaledes som de fandtes i Kilden til Bilaget, hvilket maa forklare de mange tilsyneladende Uoverensstemmelser og Uregelmæssigheder.

Det er en Selvfølge, at denne anden Del ligesaalidt som den første er bleven til uden megen Velvillie fra mange forskjellige Sider. Sygdom har navnlig forhindret mig i selv at lægge den sidste Haand paa Bogens Trykning, og en Del af Korrekturen samt Registret skylder jeg derfor en god Ven, cand. mag. O. Nielsen. Iøvrigt frembærer jeg min Tak til hver især, hvem jeg skylder Bistand og hvem disse Linier maatte komme for Die.

Mai 1864.

F. Hvasſ.

Forste Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

1.

Jens Huas (den yngre) til Kaas
og
Ingeborg Kruse.

Den jydske Adelsslægt Huas eiede gjennem flere Led, idetmindste i halvandethundrede Aar, Ormstrup i Sal Sogn, men maatte i Begyndelsen af Aarene 1500 opgive dette Familiens gamle Sæde[1]. Kort efter fremtræder den bekjendteste Mand af Slægten, Landsdommer Jens Huas, som Eier af Kaas i Lime Sogn i Salling[2]. Denne Gaard gik efter hans Død over til hans Hustru og Sønner og efter dem til tilsyneladende Fremmede, der dog ganske sikkert stode i et nært Forhold til Landsdommerens Familie. I Slutningen af Aarhundredet tilhørte Kaas den Jens Huas, der her omhandles, og som, for ikke at forveksle ham med Landsdommeren, her betegnes „den yngre". Hvor langt det Tidsrum er, der ligger mellem Landsdommer Jens Huas's Sønners og Jens Huas den yngres Besiddelse af Kaas, kan ikke bestemt angives; men det tør indtil videre antages at have udgjort over 26 Aar. Det tør sikkert ogsaa antages,

---

1 See især „de ældste danske Archivregistraturer" ved Prof. T. A. Becker, Kbhvn 1860, 2den Del.

2 See Prof. T. A. Beckers Orion, 1ste Bind 2det Hefte, Kbhvn 1843, p. 245 ff. „Landsdommer Jens Hvas til Kaas og hans ulykkelige Deeltagelse i Clementsfeiden".

at den yngre Jens Huas stod i et nært Forhold til Landsdommeren og hans Slægt. Denne Antagelse begrundes saavel ved det fælles Navn, som derved, at Jens Huas, den yngres, Datter, Søn og Sønnesøn førte de gamle Huassers Vaaben, de to Sparrer, hvoraf Man tør slutte, at han selv har ført det, og endmere derved, at det dog ikke let kan tænkes, at Kaas, efter at være gaaet over i tilsyneladende fremmede, men dog sikkert i nært Forhold til Landsdommeren staaende Personers Eie, igjen, maaskee umiddelbart fra dem, skulde komme til en Mand med samme Navn og Vaaben som Landsdommeren, naar der ikke mellem deres Besiddelse var et vist Sammenhæng, begrundet i et Familieforhold. Det lader sig imidlertid ikke for Tiden paavise, gjennem hvilke Led Forbindelsen har fundet Sted, og ligesaalidt naar og hvorledes Kaas gik over i Jens Huas, den yngres, Eie. Det maa være forbeholdt, om muligt, senere nærmere at gjennemgaae de forviklede Forhold, hvorfra Lys i Sagen maa hentes. Det tør kun her siges for vist, at ærlig og velbyrdig Mand Jens Huas eiede Kaas 1592, da han blandt den øvrige Adel i Skivehus Len bidrog til Opførelsen af et nyt Raadhus i Viborg[3], og at han selvfølgelig levede endnu 1597, Aaret før hans Søn blev født. Han døde rimeligviis 1602; i alt Fald var han død 1612[4].

---

3 Jyd. Tegn. Nr. 4, 1588—96, f. 336: „Register Paa Huis Som Nogenn aff Adellen wdj Jutlandt haffuer beuilget att giffue thill Domhußens opbygning, ther the nu Senisten S. Mauritij Dag bleffue taxerit wdj wiborg“.... „Schiffuethuß Lehen“ ... „Mogens SPendt thill Nørgaardt 5 Daller, Thyge Krabbe thill Bustrup 3 Daller, Jens Huas thill Kaas 3 Daller, Fru Magdalene Banner thill Krabsholm 10 Daller“.... Umiddelbart før dette „Register“ findes et Brev, dat. 10 Dcbr. 1592, til forskjellige Lensmænd i Jylland om at opkræve disse Bidrag.

4 I Hegelunds Almanakker (Gl. Kgl. Saml. paa det Kgl. Bibl.) findes i Almanakken for 1602 blandt Optegnelserne paa nogle til Juni Maaned indheftede Blade en Rubrik, med Overskrift „Funera“, og derunder „Frue Karine Skeel Peder Munckis, Jens Huaß af Sprinkelsiuge, Lodwig Munck vdi Fyen, Absalon Gøye paa Dalum, Fru Anne Grøn, Predbiern Bild paa Lundeniß 19 Junij, Fru Karine Kraffse paa Hald d. .. Junij...Erick Lycke paa Esskjær... Jens Juel til Julingßholm“ — i Alt 17 Personer, hvoraf idetmindste 15

Hans Hustru var Ingeborg Kruse[5], om hvem der er al Grund til at antage, at hun var en Datter af Berete Munck og Tyge Kruse[6] til Vingegaard og Svenstrup, den førstnævnte Gaard i Sønderlyng, den anden i Onsild Herred. Ingeborg Kruse var Enke 1612, da hun fik Brev om Opfyldelsen af hendes Rostjeneste[7],

---

Adelspersoner. Det sees, at Navnene ere samlede rundt om fra, og der er al Grund til at antage, at den her nævnte Jens Huas er Jens Huas til Kaas. At han var død 1612, see Note 7.

5 B. 52, Klevenfeldt paa Kruſernes Stamtavle, Theatr. nob. dan. § 368, Stamtavlen i Hist. Musæum, Kbhvn 1844 p. 145 No. 37 b, i Geh. ark., Wielandts lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, og Thottske Mskr., Kvarterne No. 1878, paa det Kgl. Bibl. I de to Stamtavler i Th. n. d. og i Th. Mskr. forveksles iøvrigt Jens Huas til Kaas, den yngre, med Landsdommeren af samme Navn.

6 See B. 52. Ingeborg Kruse er ikke paa Stamtavlen over Kruserne hos Klev. givet nogen bestemt Plads, men anført til en Side med Angivelse af at hendes Mand var Jens Huas til Kaaß. I Stamtavlen i Hist. Musæum p. 145 No. 37 b kaldes hun fuldt ud Ingeborg Kruse Tygesdatter, og denne Angivelse af hendes fulde Navn, hvis Rigtighed der sikkert ingen Grund er til at drage i Tvivl, fordi hun feilagtig er henført til en anden Jens Huas, leder til den vistnok sikkre Formodning, at hun maa være Datter af Tyge Kruse til Vingegaard, 1592 til Svenstrup, Onsild Hd. (J. T. 1592 f. 337), og Berete Munck. Dels stemmer disses Levetid med at Ingeborg Kruse, der 1598, da hendes Søn Chrijstoffer Huas blev født, jo maa have været idetmindste c. 20 Aar og altsaa maa være født seneſt 1578, men meget muligt i Aarene 1560, kan være deres Datter, dels er der hos Klev. ingen anden Tyge Kruse, om hvem der kan være Tale. Hertil kommer, at Tyge Kruses Fader hed Christoffer, hvilket Navn tydeligt nok er gaaet over paa Dattersønnen, Chrijstoffer Huas, og at af Tyge Kruses 3 Sønner, altsaa formentlig Ingeborg Kruses Brødre, nemlig Envold, Lars og Christoffer, den Førstnævnte, der var Eier af Hjermitslevgaard, D. R. R. og Ridder, f. 1554, † 1612 el. 13, havde en Datter, der hed Ingeborg, f. 1604 † 1644. Hun var gift med Jakob Grubbe, † 1662, til Nørkjergaard (Klev.), Ørs og Kabbel (D. Atl. V), med hvem Chrijstoffer Huas træder op i et Familieanliggende, og hun gav Brudegave til sin Søsterdatters Bryllup med Lauritz Ulfeld, D. Mag. IV p. 156, ved hvilket Bryllup Chrijstoffer Huas ogsaa o[illegible] Brudegave, altsaa som Fætter til Brudens Moder.

7 Sjæll. Legn. No. 20, 1605—12 f. 470 b og 471 a. Efter et meget alvorligt Brev til Henrik Krag om Opfyldelsen af hans Rostjeneste, dat. Hafn. 22 Nov. 1612, hedder det l. c. „Vdi lige Maade Finge diße Efterschreffne breffue om deriß Rostieniste. Fr. Ingeborg Kruße 1 hest. Gudde och Oluff Galde huer om en hest. Claus Maltißenß Frue om threi heste....." Det er klart,

og besad endnu Kaas 1619, da hun holdt Skifte efter sin Mand[8]. Efter 1619 er det ikke lykkedes at finde hende nævnt.

Af Ægteskabet mellem Jens Huas og Ingeborg Kruse var der to[9] Børn, en Datter Inger og en Søn Christoffer.

2.

I. Inger Huas
og
Iver Lange til Bramminge.

Det tør antages, at Inger Huas[1], ligesom hendes Broder, er født paa Kaas, der tilhørte hendes Fader allerede 1592 og hendes Moder endnu 1619. Naar hun er født, sees derimod ikke. Dog ligger den Antagelse nær, at hun ikke var meget ældre eller yngre end sin eneste Broder, saa at hun vel maa være født kort før eller efter 1598. Hun nævnes første Gang 1619, da hun skiftede med sin Moder og Broder. Niels Lange til Skrumsager, der Aaret efter blev hendes Svoger, fik den 1 Juni s. A.[2] Ordre til at være

---

at der ikke kunde være Tale om Ingeborg Kruses Rostjeneste, naar hendes Mand levede, og ligesaa klart, at denne Rostjeneste for hendes Vedkommende har maattet være betinget af, at hun eiede en Gaard, der da ikke har kunnet være nogen anden end Kaas, hvortil hendes Mand nævnes 1592 og hendes Søn 1630.

8 See Indholdet af Bil. i Note 2 under Inger Huas.

9 See det ovenfor nævnte Bil.

1 Inger Huas nævnes i Th. nob. dan. § 368 som Søster til Christoffer Huas og som gift med Iver Lange; ligesaa i Stamtavlen i Hist. Mus. b, og i Thottske Mskr., Kvarterne No. 1878. Hendes egenhændige Underskrift „Inger Huas S. Iffuer Langis E. Hand" findes under et Skjøde, som hun d. 3 Sptb. 1649 med sine Sønner Christen og Jens udstedte i Varde til Erik Krag til Lydumgaard paa „Ald dett stue Jord som Wij haffuer hafft paa Vongs ℔"... Skjødet findes paa Endrupholm.

2 Jyd. Teg. No. 6, 1611—19, f. 383. „Niell Lange fick bref att were Inger Huaßis werge. Christianus qvartus. Wor gunst tilforn, wid at oß Elsk. Jomfru Inger Huaß vnderdaanigst oß haffuer ladet tilkiendegiffue, huorledis hun agter med første leilighed att skiffte och deele med hendes Moeder och Broder

hendes Værge paa Skiftet, paa hvilket hendes Broder, hendes fødte Værge, selvfølgelig ikke kunde varetage hendes Tarv. Det sees, at hun selv havde begjert Skifte, vel fordi hun alt dengang havde givet sit Løfte til sin tilkommende Mand, og at hun erholdt Tilladelse til at afhænde det Gods, der blev hende udlagt, til hendes Broder, som det hedder, „paa det goedzit icke skulde komme fraa gaarden", men vel snarere, som det ogsaa fremgaaer, for at hun kunde kjøbe Gods andetsteds. Det var jo rimeligt, at det kom til at ligge bekvemt for hendes tilkommende Mand. Det følgende Aar, 1620, vel ved Midsommerstid[3], holdt hun Bryllup med Iver Lange til Bramminge, Broder til fornævnte Niels Lange.

Bramminge ligger i Gjørding Herred, halvtredie Mil nord for Ribe, og havde, før Iver Lange fik den, tilhørt hans Fader

---

huiß dennem arueligen effter deris afgangen hosbund och Fader kand were tilfalden, wnderdaanigst begerendis wi hende en werge wilde tilforordne, som hendis wergemoll kunde paatage och forestoe medlertid samme skiffte skall stande, effterdi hendis broder, hendis rette laugwerge effter longen sielf er i sagen interesseret. Thi bede wi dig och wille at du retter dig effter naar samme skiffte skall foretagis for^ne Jomfru Inger Huaßis wergemoll dig att paatage, och forestaae, och medler tid haffue fligtig indseende at hende paa same skiffte wdi ingen maade skeer forkort, som du wilde ansuare och were bekindt, och ßiden ßamme wergemaall till hendis broder offuerleuerer. Vdi lige maade haffuer hun och vnderdaanigst weret begerendis, wi naadigst wille beuilge, at huis goedtz hende paa samme skiffte arfelige kunde tilfalde, motte till hendis broder selgis och afhendis paa det goedtzit icke skulde komme fraa gaarden, at hun siden paa et andet sted kunde sig goedtz igien tilforhandle: Huilken hendis billigmeßig begering, wi naadigst haffuer beuilget. Thi bede wi dig vdi lige maade och wille at nar samme skiffte er offuerstanden, du daa huis goedz hende paa samme skiffte tilfalder, til hendis broder for en billig werd selger och affhender, och altingest emellom dennom forhandler, at paa ingen af siderne kan haffue sig at beklage. Dermed etc. Anderskouf 1 Junij Anno 1619."

3 B. 94. Jyd. Tegn. No. 7, 1620—25, f. 39. „Otte Brahe Pederß. sich Missive, Iffuer Lange till sinn Brøllup een stoer styche Willdt at lade bekomme. C. 4. Wor gunst tillfornn. Wij bede dig och Wille, Att du lader een woris Schouffriidere udi ditt Leehen schiude itt stoer styche Willtt, och itt Roediur, som Wij naadigst for betallning Wille haffue foruntt Os Elschl. Iffuer Lange Wor Mand och tiener, till hans Brøllup. Dermeth etc. Bredsted denn 10 Jullii, anno 1620."

Christen Lange, der tillige eiede Hesselmed. Christen Lange var uægte Søn af Rigsraad Niels Lange til Kjærgaard, af Familien Munck eller Lange med tre Roser i Vaabenet, blev selv adlet 1572 med een Rose i Skjoldet, og døde 1609 som Stamfader for en talrig Slægt[4]. Naar hans Søn Iver, der ægtede Inger Huas, var født og døde, sees iøvrigt ikke, men efter Rimelighed var han ikke ganske ung, da han giftede sig[5]. Han havde med Inger Huas fire Børn, Christen, der 1649 nævnes til Bramminge og endnu levede 1660, Jens, der levede 1649, Jakob, der døde paa Søen, og Ingeborg, der blev gift med Otto Kvitzov. Man seer, at de to af Børnene, Jens og Ingeborg, vare opkaldte efter Inger Huas's Forældre. Inger Huas levede endnu 1655[6], da hun nævnes i et Mandtal over Adelen med Tilføiende „Iffuer Langes, Brø-ming". Iver Lange var allerede død før 1649, men levede formentlig endnu 1639, da hans og Inger Huas's Vaabener bleve udskaarne paa deres Stol i Bramminge Kirke, hvor de endnu findes[7].

---

4 See i det Hele B. 94.

5 Han var, saavidt sees, opkaldt efter sin Morfader Iver Vind, og rimeligvis næstældste Søn. Hans Forældre bleve gifte 1570, saa Formodningen er for, at han 1620 kunde være midt imellem 40 og 50 Aar.

6 Suhms gl. Saml. 2 B. 2 H. 178.

7 Naar Man fra Vaabenhuset, der ligger imod Nord, kommer ind i Kirken, er Stolen tilhøire, mellem Gangen til Midtgangen og Taarnet. Paa Stolens Dørpille tilvenstre, nærmest mod Taarnet, er udskaaret Iver Langes Vaaben, en Rose, med Bogstaverne I. L. F., Iver Langes Fædrene, og nedenunder ANNO, paa Dørpillen tilhøire Inger Huas's Vaaben, de to Sparrer, med Bogstaverne I. H. F., Inger Huas's Fædrene, og nedenunder, svarende til Anno, 1639. Udskjæringen er meget simpel.

3.

II. Chrijſtoffer Huas til Kaas, ſenere til Hennegaard og Sovig, og Anne Staverſcoff.

Chrijſtoffer Huas[1] „var Erlig och Velbr. Mand Jens Hvasz til Kaasz og Fru Ingeborg Krvſe Dieris Søn og hvar føed paa hans Fædrene Gaard Kaasz vdj Morsz Anno 1598 dend 22de Junij“[2]. Kaas ligger, ſom tidligere nævnt, i Lime Sogn i Salling, og det er rigtigt, at det var hans Fædrenegaard; thi hans Fader eiede den alt 1592. Om hans tidligere Ungdom er Intet bekjendt. Han nævnes, ſaavidt det har kunnet findes, første Gang 1619, dog ikke ved Navn, i Anledning af at hans Søſter da forlangte ſin Fædrenearv udbetalt. Hans Moder var dengang Enke og beſad, da der ikke var holdt Skifte efter hendes Mand, endnu Kaas. For at Godſet ikke ſkulde „komme fra Gaarden“ fik Søſteren Tilladelſe til for en billig Pris at afhænde det Gods, der blev hende udlagt, til hendes Broder[3]. Det er heri tydeligt tilkjendegivet, at Chrijſtoffer Huas tænktes ved Skiftet at ville blive Eier af Gaarden, og han tør ſaaledes viſtnok nævnes ſom ſaadan fra 1619. Han ſkrives endnu til Kaas i Marts 1630[4], og derſom Man tør tillægge denne Tilføielſe „til Kaas“ nogen Vægt, tør Man altſaa ſige, at han endnu eiede den 1630. Ved denne Tid

---

1 Saaledes ſkrev han ſit Navn. Hans egenhændige Underſkrift findes bl. A. paa Skiftebrevet efter Anne Vind, Sl. Jørgen Krags, 29 Mai 1646, (Endrupholms Dok. i Geh. ark.), under Brevet 1650, B. 21, fire Gange i Jyd. Indl. 1653, jfr. B. 33 og 40, og under Anſøgn. 1657, B. 50.

2 B. 52. Klevenfeldts Extrakt af Indſkriften har rigtignok 22 Marts; men denne Maaned ſtemmer ikke med Opgivelſen af Huas's Alder ved hans Død. Der er ſikkert ikke Grund til at antage, at den omhyggelige Gjengivelſe af Indſkriften i B. 52 ſkulde være forvanſket i dette Punkt.

3 See Note 2 under Inger Huas.

4 Iſl. Optegn. af Prof., Regſtr. i Geh. ark., Kall Rasmuſen.

har han rimeligvis skilt sig ved den; thi senere nævnes han ikke til Kaas, men stadigt til Hennegaard, første Gang 1633[5]. Man synes at turde slutte, at han har opgivet Kaas samtidigt med Erhvervelsen af Hennegaard, hvorom nedenfor. Kaas gik udentvivl umiddelbart over til hans Hustrues Morbroder Niels Krag til Trudsholm, D. R. R., der 1635, D. Atl., opførte den nuværende Hovedbygning. Der foreligger vel ingen bestemt Efterretning om naar Overdragelsen fandt Sted; men Omstændighederne tyde hen paa, at det netop var 1630. Kaas havde til denne Tid været i Familien Huas's og dens Nærmestes Eie i omtrent hundrede Aar.

Chrijstoffer Huas træder, saavidt det har kunnet sees, første Gang offentligt frem dengang han ifølge Befaling af 14 Oktober 1623, i en Alder af noget over 25 Aar, i Forening med tre andre Adelsmænd var tilstede, da Jakob Vognsen til Kongensgaard og Sønderris leverede Værgemaalet for sin afdøde Broder Mikkels Børn til Iver Lange til Bramminge[6]. De Mænd, med hvem Chrijstoffer Huas deltog i denne Familieakt, vare Landsdommer Erik Juel til Hundsbek, Jørgen Krag til Endrupholm, hvis Kousine, Christence Krag, siden blev hans Svigermoder, og Hans Pors til Nørgaard i Salling, udentvivl en fjernere Besvogret af ham. Kort efter, 1625, indtraadte han i den militære Tjeneste, idet han, saavidt sees, i dette Aar, altsaa i en meget ung Alder, udnævntes til Ritmester[7]. Det varede nu heller ikke længe inden han giftede sig. Hans Valg faldt paa Anne Staverscoff, en Datter af Fastie Staverskov, der forlængst var død, og ovennævnte Christence Krag, der sad Enke med de to Døttre Anna og Sofie[8]. Det var udentvivl dette Valg, der bestemte ham til at opgive Kaas og til at

---

5 B. 2, jfr. 5 og fl.

6 B. 1. See Noterne til dette Bilag.

7 B. 40 og 52, jfr. Note 48. Man maatte vel have ventet først at finde ham som Lieutenant; men de nævnte Bilage give ikke Anl. til at antage, at han tidligere har beklædt en saadan Post.

8 Jfr. i det Hele under Anne Staverscoff.

flytte ned i en Egn, hvor hans eneste Søster iforveien boede, hvor hans tilkommende Hustrn var født og selv eiede Gaard, og hvor hendes Moder endnu levede og vedblev at boe. Christence Krag eiede nemlig som Enke Olufgaard i Skadst Herred og besad desuden Hennegaard i Vester Herred og Donneruplund i Nørvang Herred. Hun skiftede 1624 med sine Døttre, og paa dette Skifte fik Datteren Anne udlagt Hennegaard. Det kan nu vel ikke bestemt siges, i hvilket Aar Ægteskabet blev indgaaet, men Omstændighederne, navnlig at den ældste Søn blev født 1631 og at Chrijstoffer Huas endnu i Marts 1630 nævnes til Kaas, synes at pege hen paa, at det har været i sidstnævnte Aar; thi Chrijstoffer Huas's Erhvervelse af Hennegaard, hans Giftermaal og Opgivelsen af Kaas ere sikkert samtidige Begivenheder. Med Anne Staverscoff havde han to Sønner, Jens og Oluf, og to Døttre, Christence og Hedevig Elisabeth, der hver for sig ville blive omhandlede nedenfor. Sønnen Jens var formentlig født 1631, Oluf 1634. Hedevig Elisabeth var yngre, kun Christences Alder kan ikke nærmere bestemmes. Skjønt nogle Stamtavler tillægge Chrijstoffer Huas flere Børn, tør det dog ansees som afgjort, at han ikke havde flere end disse fire, i ethvert Tilfælde ikke flere, der naaede den voxne Alder[9].

---

9 Et Par Stamtavler (Theatr. nob. dan. og Klevenfeldt) tillægge vel Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff 7 eller 8 Børn; men et Par andre, meget ældre, maaskee samtidige, (Stamt. i Hist. Musæum, Kbhvn 1844, p. 145 No. 37, b, i Geh. ark., og Thottske Mskrsaml. paa det Kgl. Bibl., Kvarterne No. 1878) indskrænke igjen Tallet til 4, idet de kun forsaavidt afvige fra den ovenfor givne Meddelelse om Børnenes Navne og Antal, at de kalde Hedevig Elisabeth: Ingeborg. Wielandts lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, nævner kun „de to Sønner Jens og Oluf". Det tør imidlertid ansees sat udenfor al Tvivl ved de bestemte og tydelige Tilkjendegivelser, der indeholdes i de blandt Bilagene under B. 54, og særligt for Sønnernes Vedkommende B. 59, jfr. 57 2 b og 81, meddelte authentiske Dokumenter, og endvidere derved, at der med Undtagelse af hine i det Hele mangelfulde og feilfulde Stamtavler Intet er kommet frem, som kunde vække nogen Tvivl om Fuldstændigheden og Rigtigheden af de nævnte Dokumenters Angivelse, — at Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff kun have havt de omtalte fire Børn, i alt Fald ikke flere, der naaede den voxne Alder.

Hennegaard[10], i Vester Horne Herred, ligger ved det nordvestlige Hjørne af Filsøen. Den havde først tilhørt de katholske Biskopper i Ribe, efter Reformationen Kronen, og derefter i to Slægtled Familien Staverskov. Gaardens Jorder vare udstrakte, men for en stor Del skarpe. Hartkornet under Gaardens Enemærke udgjorde 45 Tdr., hvoraf kun 25 Tdr. synes at være drevne under selve Gaarden. Til Gaarden, der 1666 kunde stalde 36 Dyne[11], hørte en Mølle, der blev dreven ved Afløbet fra Filsø, og Godset, hvis Størrelse ikke kjendes, men som dog maa formodes at have været ikke ganske ubetydeligt, eftersom det udgjorde et eget Birk, laae spredt i de omliggende Byer. Chrijstoffer Huas's Bestræbelser gik derfor tildels ud paa at samle det nærmere omkring Gaarden. Han sluttede saaledes 1633[12] et Mageskifte med Kronen, hvorved han erholdt 4 Gaarde i Staffsøby og 3 Gaarde i Fideby, Henne Sogn, hvilke Gaarde lagdes under Henne Birk. Han viste derhos sin Driftighed idet han oprettede en ny Gaard ved den Vig, der fra Filsøens sydøstlige Hjørne mod Øst strækker sig ind i Landet. Gaarden fik af sin Beliggenhed Navnet Søvig. Dens Ladegaard, vel ogsaa dens Hovedbygning, der var trefløiet og skilt fra Ladegaarden ved Grave[13], kom til at ligge i Jandrup Sogn, i hvilket Gaarden fik en Del af sin Mark; den øvrige Mark kom til at ligge i Outrup Sogn, til hvilket den samlede Eiendom henførtes[14]. Gaardens Oprettelse

---

Det maa være forbeholdt ved en senere Leilighed at omhandle de Huasser, der paa de ovenfor nævnte Stamtavler endvidere anføres som Chrijstoffer Huas's Børn.

10 B. 92. 11 Jfr. Anne Staverscoff, Note 73.

12 B. 2. 13 Grønlunds Saml. Gaarden kaldes ogsaa blot „Vigh".

14 D. Atl. V. 716. „Fordi den ene Bondegaard, hvor Ladegaarden nu staaer, laae i Jandrup Sogn, maa Eieren af Søevig aarlig give en Kiendelse til Præsten i Jandrup". — Paaskedag 1642 lod Chrijstoffer Huas offre i Jandrup Kirke 3 Rdl., Paaskedag 1643 lige saa meget. D. 4 Aug. 1641 lod han Prædikestolen nedtage af sit forrige Sted og flytte vesten for det store Vindue. (Efter Jandrup og Billum gl. Kkbg). — Søvig er nu udstykket, og de nuværende tarvelige Bygninger ligge paa en Plads, hvor der ikke har kunnet være Grave.

dateres fra 1639. Den blev udentvivl sammenlagt af to Bøndergaarde, den ene i Kjærup, Jandrup Sogn, den anden i Rottrup (Rottarp), Outrup Sogn, som Huas netop det nævnte Aar[15] tilbyttede sig af Ribe Kapitel, maaskee derhos forøget ved Tillæg af Jord fra en eller flere af de 4 Gaarde og 1 Boel i Vribtorp (Vittarp), Outrup Sogn, som han tilbyttede sig af Kronen to Aar efter, 1641[16]. Gaarden fik selvfølgelig Hovedgaardstaxt, udentvivl til et Beløb af 23 Tdr. Htk., og det Bøndergods, som Chrijstoffer Huas eiede nærmest ved den, blev formentlig lagt under den. Endnu sees det, at Huas 1651[17] for et Beløb af 2,715 Rdl. 1½ Ort 1½ ß erholdt Udlæg i en Del af Rigens Jordegods. Han stod nemlig i Forskud for Udlæg til sit Kompagni af mellem 10 og 11,000 Rdl., og for fjerde Parten af denne Sum fik han Vederlag i Gods. Sættes en Tde Htk. Bøndergods til omtrent 30—40 Rdl., har han paa denne Maade erhvervet 70—90 Tdr. Htk.[18]

I Aaret 1635 fik Chrijstoffer Huas Drum Slot og Len i Thy til Forlening efter Gunde Lange. Han fik Følgebrev til Bønderne den 25 April 1635[19] og Tiltrædelsen fandt Sted Phil. Jac. Dag (1 Mai) næstefter[20], men selve Lensbrevet blev først udstedt den 15 Juli s. A.[21] Forleningen omfattede 1) „Vor og Cronens Lehn Drumb sampt des tilliggendis bønder og tienere", 2) forrige Thisted Biskops Gods, som afg. Christen Skeel havde havt i Pant, 3) en Gaard i Ydby og 4) desligeste al Stigtens Gods der udi Lenet. Drum ligger i Sognet af samme Navn i Hasjing Herred, ved Drum Sø, ved Udløbet af den Aa, der fører Vandet fra Ove Sø ud i Drum Sø, omtrent tre Fjerdingvei fra Vesterhavet og halvfjerde Mil i sydvestlig Retning fra Thisted. Klitterne mod Vesterhavet ere kun halvanden Fjerdingvei fjernede.

---

15 B. 5. 16 B. 9. 17 B. 89.

18 1679, B. 81, taxeres en Td. Htk. under Hennegaards Enemærke kun til 30 Rdl.

19 B. 3. 20 B. 18. 21 B. 4.

Gaarden var oprindeligt et adeligt Sæde, men fra 1406 til Enevældens Indførelse en kongelig Gaard, eller, som det kaldtes, et Slot, befæstet med Volde og Grave, og Bopæl for Lensmændene i Lenet[22]. Man seer ikke Størrelsen af det Gods, der 1635 hørte under Lenet, men Man tør slutte, at det har været betydeligt. Chrijstoffer Huas skulde erlægge en aarlig Afgift af 2,203 „Enchend" Rdl., der hvert Aars 1 Mai skulde indbetales i Rentekammeret, og af 30 gode Staldøxne, der den 8 August skulde fremskikkes til Skanderborg, tjene Kongen med 6 geruste Heste, inden Riget paa egen og uden Riget paa Kongens Bekostning, holde Slottet og Ladegaarden vedlige uden Udgift for Kongen, og holde Kongens Heste, naar han kom til Drum paa Reise, frit med Hø og Rugfoder en Dags Tid, to eller tre. Han skulde have Indseende med Kongens og Kronens Gods i Lenet, have Præsterne i Lenet i Befaling og Forsvar, aflægge Regnskab for Stigtens Indkomst af Lenet, have Indseende med Kirkernes Rente og Indtægt, selv lønne og klæde Fogden, Skriveren og andre Slottets, Ladegaardens og hans egne Folk, ikke tilskrive Kongen nogen Fortæring paa hans Folks og Tjeneres Reise i Kgl. Ærinde, og befordre Kongens Brevdragere og dem, der havde frit Pas, gjennem Lenet, samt give dem nødtørftig Underholdning. Til Vederlag skulde han have 1) hvad Jordebogsafgiften udgjorde mere end de ovennævnte 2,203 Rdl., 2) Avlingen af Ladegaarden under Slottet, 3) 1/10 af Lenets uvisse Indkomst, nemlig Stedsmaal, Sagefald, Husbondhold o. desl. — Lensbrevet blev fornyet den 31 Mai 1646 og den aarlige Pengeafgift forhøiet til 2,850 „Enckende Rixdlr in specie", en Forhøielse, der uden Tvivl stod i Forbindelse med Christian den Fjerdes Forsøg paa at forandre Overdragelsen af Lenene til en simpel Bortforpagtning af Gaard og Gods[23]. Efter Christian den Fjerdes Død

---

22 D. Atl. V 491. Oberst Moldrup lod 1748 de gamle Bygninger nedrive og flyttede Gaarden 300 Skridt fra Aaen, saa at endog Slottets gamle Plads er bleven ukjendelig.

23 B. 12. Ved Aab. Br. af 23 Nov. 1647 tilbagekaldtes de allerede med

blev Lensbrevet atter fornyet den 5 August 1648, og Pengeafgiften sattes ned til 2,303 „gode Rdl.“ [24]. — Som Bidrag til Christoffer Huas's Bestyrelse af Lenet, der dog ikke sees at have frembudt noget særdeles Mærkeligt, kan Følgende fremhæves: 1639 [25] fik han Befaling at tilholde Ziisemesteren, Byfogden, samt Borgermester og Raad i Thisted at betale Kongen deres Restancer, og i manglende Fald at tiltale dem for Retten. — Da Provsten over Thyholms Provsti, Iver Prip, besværede sig over at Christoffer Huas bortfæstede Kirketienderne under Prips Provsti og befattede sig med Kontributionerne af Kirkerne under samme, et Hverv, som Man efter Indholdet af Huas's Lensbrev maatte ansee ham baade berettiget og forpligtet til at udføre, blev Sagen dog forstaaet anderledes paa høiere Steder, og i et aabent Brev af 27 April 1640 [26] udtaltes det, at Iver Prip og hans Fuldmægtig bedst forstode sig paa Kirkernes Leilighed, hvorfor Huas og hans Efterfølgere ikke skulde befatte sig med Kirketienderne i Thyholms Provsti. — Bønderne gjorde Vanskeligheder ved at age Slottets Korn saa langt, som Huas ønskede det, og der blev derfor den 17 April 1647 [27] udstedt et aabent Brev til dem om at føre Slottets Korn til næst omliggende Kjøbstæder paa en otte eller ni Miles Vei omtrent, hvor Lensmanden bedst kunde afhænde det. — Den 4 December 1648 [28] fik Christoffer Huas Brev om at maatte anvende 600 Rdl. af Lenets Indtægter til Slottets Reparation, hvilket vel maa forstaaes om en Hovedreparation, da hans Lensbrev paalagde ham at vedligeholde Bygningerne paa egen Bekostning. Flere mindre betydelige Begivenheder, vedkommende Drum Len under hans Bestyrelse, findes meddelte i Bilagene [29].

Lenene skete Forandringer. Uden tvivl var det en Følge af denne Tilbagekaldelse at Afgiften ved Lensbrevets Fornyelse d. 5 Aug. 1648 nedsattes til 2,303 Rdl.

24 B. 14. Man kunde iøvrigt fristes til at antage 2,303 Rdl. i B. 14 for en Feilskrift for 2,203 Rdl. i B. 4, eller omvendt.

25 D. Atl. V 494. 26 B. 7. 27 B. 13. 28 B. 16.

29 B. 15, 17, 18, 20. — Den 14 Dcbr. 1636 indgav han under sin Haand

Efter Christian den Fjerdes Død beholdt Chrijstoffer Huas ikke Drum Len ret længe. Hvad enten nu Grunden var den, at han stod i mindre Gunst hos Frederik den Tredie[30], eller det var en Følge af den Grundsætning, at Lenene ikke i alt for lang Tid maatte blive paa een Haand, for at de ogsaa kunde komme Andre tilgode, der havde Krav paa at vederlægges af Staten paa saadan Maade, maatte han den 1 Mai 1650[31] afgive Drum til Mandrup Due. Til Bytte fik han efter Henrik Below Pandumgaard, der ligger en Milsvei syd for Ribe i Voxlev Sogn, Hornum Herred, i en skarp Hedeegn, og i Størrelse langtfra kunde maale sig med Drum. Forleningsbrevet er dateret den 18 April 1650[32]. Den aarlige Afgift var kun 160 Rdl., og der stilledes kun een gerust Hest. Pandum beholdt Chrijstoffer Huas kun i 2 Aar til 1 Mai 1652, da han maatte overlevere den til en Samuel v. Surch fra Polen, en af Kronens Kreditorer, der først havde faaet Pant i den for sit Tilgodehavende og derefter, inden 1652, havde erholdt den tilskjødet[33]. Man fandt dog at det var at gaae Chrijstoffer Huas for nær, først at fratage ham Drum og derefter ogsaa Pandum, og at han for sin lange Virksomhed i Rigets Tjeneste, der havde medført mange Bekostninger og Udlæg for ham selv, havde Krav paa Erstatning. Der blev derfor, samtidigt med at der gaves ham Underretning om at han maatte afgive Pandum, indtil videre af „Landkisten" eller Skatterne i Jylland tilstaaet ham et aarligt Vederlag af 1000 Rdl. fra 1 Mai 1652 at regne, hvilket Landkommissærerne fik Befaling at udbetale ham[34]. Dette Vederlag, der vistnok maa ansees som ret anseeligt, betragtede Chrijstoffer Huas dog selv kun som ringe. Han klagede i en Ansøgning af 7 December

---

en Fortegnelse over Kirkernes aarlige Indkomst i Drum Len. Kanc. Arkivb. p. 344, Pakke No. 69 Litr. H. Sagen er aflev. til Geh. ark.

30 Dette er jo vel muligt; men nogen egentlig Ugunst har det dog ikke været, da han blev forfremmet til Oberstlieutenant og Oberst og fik Pandum istedetfor Drum.

31 B. 22 og 26. 32 B. 23. 33 B. 29, 32, 38. 34 B. 27, 28.

1653[35] over, at han havde sat denne Indtægt til paa Reiser til Kjøbenhavn og paa anden Maade, og idet han henviste til, at han nu paa 29de Aar havde tjent Kongen og Fædrelandet inden og uden Riget, bad han om at Kongen vilde have ham i Betænkning til førstkommende Phil. Jac., det vil sige, med et nyt Len. Hvor længe Huas beholdt det nævnte Annuum, sees ikke; men da Landets Finantser stode paa en ringe Fod, tør Man vist ikke anse det for givet, at det er blevet ham udbetalt til hans Død.

Chrijstoffer Huas udførte saavel medens han var Lensmand, som senere, flere forskjellige Tillidshverv, hvorom Efterretning er opbevaret. Han leverede saaledes i Forening med Mogens Sehested ifølge Ordre af 25 Mai 1640[36] sin Kones Morbroder Niels Krag til Trudsholm den kongelige Gaard Lund paa Mors, og ifølge Ordre af 20 Marts 1652[37] i Forening med Jakob Grubbe til Kabbel, gift med hans Kousine Ingeborg Kruse, Værgemaalet for Claus von Andersens Børn til sin Kones Fætter, øverste Sekretær Otto Krag til Voldberg. Ifølge en ny Ordre af 21 April 1653[38] leverede han igjen dette Værgemaal fra Otto Krag til Claus von Andersens Søn, Hans Jørgen, der var bleven myndig. Ifølge Ordre af 3 April 1652[39] foretog han, i Forening med Peder Lange til Kjærgaard, Magelæg af noget Sorø Akademi tilhørende Gods i Sønderbork Sogn, og ifølge Ordre af 3 Mai 1653[40], ligeledes i Forening med Peder Lange, Magelæg af Gods mellem Ribe Domkapitel og Erik Krag til Bramminge, Næstsøskendebarn til Anne Staverscoff, først Kgl. Sekretær, senere Oversekretær. Ifølge Ordre af 14 Mai 1653[41] var han i Forening med Landsdommer Erik Juel til Hundsbek og Herman Kaas til Refstrup, gift med hans Kones Søsterdatter, Kommissær i en Trætte mellem øverste Sekretær og Rigsraad Iver Vind til Nørholm og Varde By, og ifølge Ordre af 20 Juni 1653[42] likviderede han i Forening med den tidligere

---

35 B. 40. 36 B. 8. 37 B. 30. 38 B. 34. 39 B. 31.
40 B. 35. 41 B. 37. 42 B. 39.

nævnte Jakob Grubbe til Kabbel Fru Lisbeth Skades, sal. Hartvig Saxes, Gods og Formue efter hendes Husbond. Den 15 Mai 1655[43] fik han Ordre til i Forening med Mandrup Abildgaard til Skodborg, Rugballegaard og Estrup at erkyndige sig om hvor mange øde Gaarde der fandtes i Riberhus Len, og var ifølge Kommissorium af 26 Juli s. A.[44] i Forening med ovennævnte Herman Kaas Skiftekommissær i Boet efter Jakob Krabbe paa Lindberg, der formentlig var gift med Maren Lange, hans Søster Ingers Svigerinde. Efter Ordre af 18 April 1656[45] taxerede han i Forening med Lauritz Povisk til Skrumsager m. Fl. Bentzel Rothkircks Gaarde Sneum og Krogsgaard. Som et Vidnesbyrd om at han i sin Kreds nød Tillid, turde det endnu anføres, at han ved Adelens Votering paa Kandidater til de ledige Pladser i Rigens Raad 1648 af den jydske Adel erholdt 11 Stemmer, af Adelen i Skaane 1 og i Sjælland 1[46].

Det vil af det Foregaaende sees, at Chrijstoffer Huas jevnlig udførte Hverv sammen med og for sine Beslægtede og Besvogrede. Et kort Blik paa hans Familieforbindelser vil maaskee stille hans Person og Forhold i et klarere Lys. Igjennem sin Moder var han beslægtet med Krusernes talrige Familie, af hvilken fremhæves hans Moders Broder, Envold Kruses Børn, altsaa hans Fættre og Kousiner, navnlig Jørgen til Hjermitzlevgaard, Ingeborg, gift med Jakob Grubbe, der er nævnt i det Foregaaende, og Karen, gift med Oluf Parsberg til Jernit og Palstrup, D. R. R., hvis Datter Else Parsberg 1640 blev gift med Lauritz Ulfeld til Egeskov. Chrijstoffer Huas var iblandt de Mange, der gave Brudegave ved dette Bryllup, hvor Bruden, som det sees, var hans Kousines

---

43 B. 41. 44 B. 42. 45 B. 43.

46 „Aktstykker, for største Delen hidtil utrykte, til Oplysning især af Danmarks indre Forhold i ældre Tid. Saml. og udg. af Fyens Stifts lit. Selskab. And. Saml. 1 Hefte. Odense 1844." p. 97 ff. See Slutn. af Anm. p. 104 om Fremgangsmaaden ved Valget.

Datter[47]. Igjennem sin Hustru var han besvogret med Kragernes talrige og mægtige Familie, af hvilken fremhæves hans Hustrues tidligere nævnte Moster, Else Krag, gift med Jakob Vognsen til Kongensgaard og Sønderris, hendes Morbroder, Landsdommer Niels Krag til Trudsholm og Kaas, D. R. R., og dennes Sønner, hendes Fættre, Oversekretær Otto Krag til Voldberg, D. R. R., og Mogens Krag til Kaas, der udmærkede sig under Kjøbenhavns Beleiring 1659. Fremdeles kan nævnes hans Svigermoders Fættre, Jørgen Krag til Endrupholm, hvis Moder formentlig var født Huas og en Slægtning af Chrijstoffer Huas, og Christen Krag til Lydumgaard, Fader til Ridder og Oversekretær Erik Krag til Bramminge. Endvidere var han besvogret med den gamle Lensmand paa Skanderborg, Lauritz Ebbesen Udsen, der — formentlig anden Gang — var gift med hans Hustrues Søster Sofie, Enke efter Otto Kruse til Balle. Det vilde føre vel vidt at forfølge disse Forbindelser længere. Det skal kun bemærkes, at det er paafaldende, at der ikke en eneste Gang mellem Chrijstoffer Huas's Forbindelser forekommer Nogen af hans Fædreneslægt, idetmindste ikke Nogen, der bærer Navnet Huas. Han havde dog Samtidige af Navnet, men de stode ham maaskee fjernt i Slægt, eller vedkom ham slet ikke.

Det er allerede foran nævnt, at Chrijstoffer Huas, saavidt sees, blev Ritmester 1625 i en Alder af 27 Aar. 1633 synes der at være foregaaet en Indskrænkning i Ritmestrenes Antal, idet det blev bestemt, at der kun skulde være tre i Nørrejylland. Af dem blev Chrijstoffer Huas ifølge Kgl. Ordre af 25 April s. A. den ene[48].

47 D. Mag., 4 B. p. 155. Chrijstoffer Huas gav „it forgylldt Credentze weyer 26 Lod". Brudeparret fik i Alt 3,527 Lod Sølv, foruden Guld= og Sølvmønter.

48 Jyd. Tegn. No. 8, 1626—34, f. 488. „Thønne Friis fich breff at vere Ritmester vdi Judland. V. G. T. Wid att Wii Naadigst haffue for gott ansеett allene threi Ritmestere der Vdj vortt land Judland att skall vehre och dig iblandt dennom dend Ene; Thi bede vii dig och Naadigst ville, att du

Da Torstensons Skarer i 1643 uventet og næsten uden Modstand oversvømmede Landet, deltog han — vel i Spidsen for sin Eskadron — i det svage Forsvar, som opstilledes mod den indtrængende Fjende. Det tør antages, at han har opfyldt sin Pligt; thi han blev saaret og erholdt som en Paaskjønnelse af sit Forhold af Christian den Fjerde en Ring, der siden gik i Arv til hans Datter Hedevig Elisabeth[49]. Den 23 Dcbr. 1648[50] blev han udnævnt til Oberstlieutenant til Hest „i Norre-Jylland", og otte Aar efter, formentlig i Februar 1657[51], til Oberst, altsaa til Regimentschef. Oberstlieutenant ved hans Regiment var Niels Lycke til Elved[52]. Krigen udbrød, som bekjendt, tidlig i Aaret 1657, og begyndte med Erobringen af de holsten-gottorpske Fæstninger; siden erobrede Man endnu Bremen og Verden. Chrijstoffer Huas var med i Felten; men de Efterretninger, som det er lykkedes at samle om hans Deltagelse i Begivenhederne, ere kun faa og usammenhængende. Det sees, at han „med sit underhavende Rytteri og hosværende Fodfolk" i Marts Maaned laae indkvarteret i Rendsborg Len, og at han den 11 Marts fik Kgl. Ordre til at kommandere et Kompagni Ryttere paa Forpost til Segeberg[53]. Det sees ogsaa, at han havde faaet Ordre til at modtage Ordet (Parolen) af Grev Christian Rantzau paa Kongens Vegne, og at Valdemar Lycke, der vel har været Officer i en af de høiere Grader, den 10 Marts fik Ordre igjen at tage det hos Chrijstoffer Huas[54]. Det synes endvidere, at Huas har maattet afgive en Eskadron af sit Regiment til Generalmajor Friderich von Buchwalds Disposition, og at dette har været Grunden til at Marsken, Anders Bilde, den 23 April fik Ordre til at lade Huas's Regiment udfylde med det Mandskab, der kunde fores derunder[55]. Som bekjendt, blev den danske Hærafdeling, der stod i Holsten og ikke befandt sig i nogen god Stand, da Krigen var

---

Retter din leilighed dereffter. d. Hafn. 24 Aprilis Anno 1633. Ligesaadantt itt breff fich Jffuer Krabbe. Och Christopher Huas och itt ligesaadantt."

49 B. 89. 50 B. 19. 51 B. 44, 45. 52 B. 44, 45, 48.
53 B. 47. 54 B. 46. 55 B. 48.

slet forberedt fra Danmarks Side, ved Karl Gustavs hurtige Ankomst fra Polen snart nødt til at gaae tilbage og maatte for en Del trækkes over til Fyen og Derne. Huas's Regiment var ikke bedre faren, end de øvrige Tropper, og savnede desforuden Heste. Ved et Kgl. aabent Brev, dateret Medelsar den 25 August 1657[56], blev Huas derfor bemyndiget til at fordre Hjelp af Øvrigheden og Andre til at gjøre sit Regiment beredent og til at føre det over til Derne. Hvorvidt dette skete, sees ikke. Derimod sees det, at Chefen, Chrijstoffer Huas, i Februar 1658 var i Kjobenhavn, hvorhen maaskee Tjenstanliggender have kaldet ham; at hans Regiment fulgte ham, synes mindre rimeligt, da det sees i Juni 1658[57] at have været indkvarteret i Vensyssel.

Under sit Ophold i Kjobenhavn døde Chrijstoffer Huas den 18 Februar 1658, i en Alder af 59 Aar og 8 Maaneder[58]. Der findes ingen Antydning om Aarsagen til hans Død; men Man ledes let til at gjette paa, at den kan have været fremkaldt ved Anstrængelser i Krigen. Hans Lig blev — maaskee dog ikke strax — ført til Aarhus og hensat i Domkirken, i hans Svoger, Lauritz Ebbesens Kapel[59], der ligger i Taarnet for Enden af den nordre Sidegang.

---

56 B. 49. 57 B. 51. 58 B. 52.

59 See „Kortfattet Beskrivelse over Aarhuus Domkirke ved K. Schytte, Caud. philos. og Alterdegn ved Domkirken", Aarhus 1835. Ifølge Hr. Schyttes egen Meddelelse til mig henstod Oberst Huas's Kiste paa Gulvet i Kapellet. Den blev først i Aarene 1840 flyttet ned i Kjelderen. — Grunden til at Huas's Kiste blev indsat i Lauritz Ebbesens Kapel er naturligvis at søge i deres Svogerskab. Sofie Staverskov levede jo endnu efter Huas's Død og Man kan let tænke sig, at Huas's Enke er kommen overens med sin Søster om at hendes Mands Kiste skulde have Plads i det rimeligvis nyligt indrettede Kapel. I theatrum nob. dan. (Geh. ark.) hedder det om Chrijstoffer Huas: „Kaldis Obrist og † 1671 paa en Fane i Christianshavns Kirche", og i Wielandts lærde Tidender Nr. 27, 3 Juli 1727: „Udi den over Christopher Hvas som var Oberst over Kong Christian den 4. Lif-Guarde 1611 ophengte Fane findes paa Hielmen to væbnede Arme som holdte et Speyl". I Kalls Mskr.saml. Fol. No. 122 (Kgl. Bibl.) hedder det, efterat først Chrijstoffer Huas til Hennegaard er nævnt som død 1658, ætat. 60, og at han ligger begraven i Domkirken i Aarhus: „Christoph Hvas K. M. Obriste over Liv Gvarden til Hæst, døde 1671. Hand førte det Vaaben med

Her henstod hans Kiste indtil den for henved en Snes Aar siden med de i Kapellet staaende andre Kister, i Anledning af en Hovedreparation af Kirken, blev flyttet ned i Kjelderen under Kapellet, hvor den endnu findes[60]. Paa Kisten var anbragt en Indskrift, der er meddelt blandt Bilagene[61]. Om Vaaben fandtes, vides ikke. Han nævnes at have ført de to Sparrer; paa Hjelmen to harniskede Arme, holdende et Speil eller vel snarere en Lillie[62].

Chrijstoffer Huas efterlod sin Enke og sine Børn en betydelig Gjeld[63]. Grunden hertil maa vistnok mest søges i de uheldige Tider, navnlig i Følgerne af Krigen 1643—45, under hvilken Jylland, og ikke mindst de, der eiede Sædegaarde og Gods i denne Provinds, led overordentligt Meget. Men der var ogsaa en anden Grund, der fortjener at nævnes og bevares i Erindringen som Vidnesbyrd om Huas's Uegennyttighed og Fædrelandssind. Han havde, dog ganske vist ikke uden lignende Exempler paa Opoffrelse blandt sine Standsfæller, anvendt en hans Evne langt overstigende

---

de 2 væbnede Arme paa hielmen, og findes paa een Fane i den gl. Christianshafns Kirke, hvor hd er begraven." Om en Christoffer Hvas, Oberst over Livgarden og forskjellig fra Oberst Chrijstoffer Hnas til Hennegaard, vides Intet. Han er udentvivl en opdigtet Person. Christianshavns Kirke blev opført 1640, Orig. Hafn. p. 280, men stod kun i omtrent 40 Aar. Den gav Plads for Vor Frelsers Kirke, opført 1682—96. Meddelelsen om Fanen i Kirken kan gjerne have sin Rigtighed. En Fane kan have været ophængt i Kirken til Huas's Ære, skjønt han ikke var begravet der. Han døde jo i Kbhvn, og hans Kiste har maaskee foreløbigt været hensat i Chrhvns Kirke indtil den senere er flyttet til Aarhus. Men Aarstallene 1611 og 1671 ere i ethvert Tilfælde en Forvanskning forsaavidt de have Hensyn til Chrijstoffer Huas til Hennegaard, og nogen anden Christoffer Huas gives der sikkerlig ikke.

60 Ved mit Besøg i Kirken 1859 vare Lemmene til Kjelderen til at aabne, men Nedgangen og rimeligvis hele Kjelderen paa en høist uværdig Maade tilstoppet med Feiesnavs fra Kirken.

61 B. 52.

62 Wielandts lærde Tid. No. 27, 3 Juli 1727, anfører, at Familiens Vaaben ogsaa findes med en Lillie mellem Hornene. Chrijstoffer Huas's Søn Jens førte netop en Lillie mellem to harniskede Arme.

63 See hans Enkes og Børns Historie.

Sum af egne Midler til dermed at dække Udgifterne til sit Kompagni[64]. Dette Beløb udgjorde paa engang en Sum af over 10,000 Rdl., udentvivl omtrent saa meget som Hennegaard og Søvig vare værd. Han fik, medens han levede, kun en fjerde Part tilbagebetalt ved Udlæg i Rigens Jordegods. Paa Restbeløbet synes der vel efter hans Død at være skeet nogle mindre Afdrag, men det blev langtfra afbetalt. Hertil kom, at han, som han klager over, efter at hans Stilling som Lensmand var ophørt, maatte gjøre mangfoldige Reiser i Kgl. Ærinde og udføre andre Tillidshverv uden Vederlag, saa at det ham af Landkisten tillagte Vederlag kun lidt forslog, og føies hertil endnu Følgerne af Krigen 1657, er det ikke at undre over, at han maatte efterlade betydelig Gjeld.

Det ovenfor Meddelte giver vel intet fuldstændigt Billede af Chrijstoffer Huas's Liv og Virksomhed; men det tillader dog den Dom om ham, at han var en anseet, hæderlig og dygtig Mand, virksom som Jordegodseier, opfyldende sin Pligt som Officer, betroet baade af Kongen og Private. De Mænd, med hvem han ved flere Leiligheder virkede sammen, hørte til de blandt hans Standsfæller ansete og dygtige. I sine yngre Aar havde han Lykken med sig; senere maatte han kæmpe mod Tidens Tryk. Det var en Følge af de uheldige Formuesomstændigheder, hvori han efterlod sin Enke og sine Børn, at det ikke lykkedes nogen af hans Sønner at blive Eier af Hennegaard, Søvig eller nogen anden Sædegaard, og heri turde igjen være at søge den væsentligste Grund til at Sønnerne, saavidt det vides, ikke stiftede Familie, idetmindste ikke her i Landet, og at deres Linie uddøde med dem.

Anne Staverscoff[65] var født af Forældrene Fastie Staverskov[66]

---

64 B. 89.

65 Saaledes skrev hun, saaavidt det har kunnet læses, sit Navn. Hendes egenhændige Underskrift findes under B. 55, 3.

66 Peder Christensen Glambek til Stubdrup, g. m. Gunner el. Gunild Staverskov, havde foruden andre Børn to Sønner 1) Niels Pedersen Glambek,

til Olufgaard og Christence Krag[67], omtrent ved Aarhundredets Begyndelse, i alt Fald inden 1607, da Fastie Staverskov døde. Foruden Datteren Anne var der to Sønner, Fastie, der døde 1616, og Oluf, der døde 1622, sidste Mand af sin Slægt, og en Datter Sofie[68]. Paa sine Børns Vegne arvede Christence Krag 1608—10 efter hendes Svoger Hartvig Staverskov og hans Hustru Birgitte Vind, der døde barnløse, Hennegaard og Donneruplund. Efter Sønnen Olufs Død holdt hun, 1624[69], Skifte med sine Døttre,

---

der d. 4 Juni 1583 bortbyttede Stubdrup mod 3 Gaarde i „Telonsby" m. m. i Skadst Herred, af hvilke han udentvivl oprettede Olufgaard, 2) Oluf Glambek, der efter sin Moder, hvis Slægt var nærved at uddøe, optog Navnet Staverskov, men beholdt sit Fædrenevaaben. Oluf Staverskov var gift med Anna Bang, havde tre Sønner Fastie, Hartvig og Splid, eiede Hennegaard og Donneruplund og døde ved 1554. 1) Fastie arvede Olufgaard efter sin Farbroder. 2) Hartvig blev Eier af Hennegaard og Donneruplund. Da han døde barnløs d. 22 Marts 1608 og hans Hustru Birgitte Vind d. 24 Marts 1610, faldt Hennegaard og Donneruplund til hans Broder Fasties Børn. 3) Splid døde barnløs. Jfr. „Skadst Herred" af O. Nielsen, Kbhn 1862 p. 243 ff.

67 Christence Krag var Datter af Mogens Krag til Agerkrog og Sønderris, og Sofie Juul. Agerkrog ligger i Øster Herred, omtrent 3 Mil fra Hennegaard; Sønderris i Skadst Herred, omtrent 1½ Mil fra Olufgaard. Christence Krag døde udentvivl 1657, i alt Fald vel kort før; thi 1657 betalte hendes Datter, Fru Anne, Oberst Chrijstoffer Huas's til Hennegaard, Borgermester Stefan Nielsen i Varde 33 Rd. 3 ß 1 ß, hvilket var hans Udlæg ved hendes Moders Begravelse. „Skadst Herred" p. 245.

68 Sofie Staverskov blev gift 1) med Otto Kruse til Balle, hvem hun bragte Donneruplund. 2) med Lauritz Ebbesen (Udsen), forlenet med Saltø og Bistrup og Lensmand paa Skanderborg, † 25 Marts 1646, over 87 Aar gl, Eier af Refstrup, og tidligere gift med Elisabeth Arenfelt, † 1632, kun 23 Aar gl, see Marm. dan. II p. 104—5. Jfr. Hertels forvanskede Meddelelse om hans 3 Fruer i Beskr. af Aarh. Domk. 2 D. p. 242. Sofie Staverskov var som Enke ogsaa Eier af Spøttrup i Salling og af Sønderskov (Folding Sogn, Malt Herred), og efter sin Moders Død af Olufgaard. Men Tiderne vare strænge; hun forarmede og faldt i Hænderne paa Aagerkarle, navnlig Borgermester Stefan Nielsen i Varde og efter hans Død 1665 hans Svigersøn, hendes Forpagter paa Olufgaard, Niels Nielsen, der fik Betaling ved Udlæg i hendes Bøndergods. Jfr iøvrigt om Sofie Staverskov J. R. 1650 f. 331 og J. T. No. 13 1652—56 f. 144. „Skadst Herred" p. 245 ff.

69 Jfr Jyd. Tegn. No. 7 f. 264, 28 Juni 1624. Christence Krags Broder, Niels Krag til Trudsholm, og Landsdommer Erik Juel til Hundsbek vare

af hvilke Anne, der maa antages dengang at have været gifteſærdig, fik Hennegaard eller i alt Fald Andel i den. Skjønt Huas's Bekjendtſkab til Anne Staverſcoff har kunnet ſkyldes Tilfældet, der let maatte frembyde ſig paa en Tid, da Forholdene medførte et livligt og ſtadigt Samkvem mellem en Provindſes Adel, turde det dog have Intereſſe at lægge Mærke til at hans Søſter Inger ſiden 1620 var gift og boede paa Bramminge, omtrent halvanden Mil fra Ølufgaard, og at Chriſtence Krags Farbroder Erik formentlig havde været gift med en Slægtning af ham, Margrethe Huas[70]. Det er, ſom om Man heri havde Nøglen til Forbindelſen. Det er allerede under Chrijſtoffer Huas omtalt, at Ægteſkabets Indgaaelſe med temmelig Rimelighed maa ſættes til 1630, i hvilket Aar Huas vel ogſaa har opgivet Kaas og erhvervet Hennegaard. Hans Svigermoders Indflydelſe har vel været overveiende ved denne Forandring af Bopæl. Hun blev meget gammel og levede formentlig til 1657. Maaſkee har Salget af Kaas ogſaa ſkullet bidrage til at give Huas Midler i Hænde til at komme i fuld Beſiddelſe af Hennegaard, hvis Anne Staverſcoff, ſom det let kan tænkes, ikke har faaet den helt udlagt, men kun Andel i den.

Det er naturligt, at Huſtruen ikke træder handlende frem ſaa længe Manden lever, og Anne Staverſcoff omtales derfor heller ikke ſom Huas's Huſtru førend hun nævnes ſom hans Enke. Hun ſad, ventelig paa Grund af Krigsaarene, i uſkiftet Bo i 3 Aar efter ſin Mands Død indtil den 4 Juli 1661, da Skifte efter ham holdtes paa Hennegaard[71]. Udentvivl var Jeſper Vognſen til Nerild

---

Skiftekommisſærer i Boet, hendes Fættre Jørgen Krag til Endrupholm og Chriſten Krag til Lydum Værger, den første for Datteren Sofie, den anden for Anne.

70 Erik Krag til Kjellingborg (Aabjerg) og Lydum, † 13 Juni 1606, g. 2. m. Margrethe Huas, ſee Stamt. over Kragerne til Hofm. Danſke Adelsm. Deres eneſte Søn var Jørgen Krag, i Forening med hvem Chrijſtoffer Huas udførte ſit første offentlige Hverv, B. 1.

71 B. 54.

og Christian Vind til Nørholm Skiftekommissærer i Boet[72]. Skiftebrevet haves ikke; det fremgaaer kun, at Anne Staverscoff vedblev at besidde begge Gaardene, Hennegaard og Søvig, hvis Gods maa antages for en Del at være bleven udlagt Børnene, der maaskee ogsaa fik Andel i Gaardene. Den, der udøvede den egentlige Eiendomsret, var dog tydeligt nok Anne Staverscoff[73], der vedblev at boe paa Hennegaard og at være Familiekredsens Midtpunkt, idet Børnene havde Ophold og Hjem hos hende, Hedevig Elisabeth til hun, 1669 eller 1670, blev gift, Jens og udentvivl ogsaa Christence til Moderens Død. At Oluf ogsaa har havt Hjem paa Hennegaard, tør vistnok antages. Jens var hendes Lavværge[74] og bestyrede udentvivl Gaarden for hende.

Efterhaanden gik det meget tilbage med Familien, vel dels paa Grund af den af Chrijstoffer Huas efterladte Gjeld, dels paa Grund af Tidens Tryk. 1664 havde Anne Staverscoff en Proces med Amtsskriver i Cismar, Claus Køppeke, hvem hendes afdøde Mand ifølge en i Kiel i 1654 udstedt Obligation skyldte 200 Rdl. in specie. Da Kreditor i 7 Aar ikke havde faaet Renter af Kapitalen, lod han hende gjennem sin Fuldmægtig i Viborg forkynde Indmaning, det vil sige, opfordre til i Overensstemmelse med Obligationen at begive sig i Indlager i det Køppeske Hus i Kiel. Da hun ikke efterkom Indmaningen, blev hun stevnet for Høiesteret og begav sig i den Anledning til Kjøbenhavn. Hun forsvarede sig i et

---

72 De vare idetmindste samme Dag tilstede paa Hennegaard og undertegnede Jens Huas's Obligation. B. 54. Der kan neppe være Tvivl om at de vare Skiftekommissærer; thi den nævnte Obligation indeholdt tydeligt nok en væsentlig Bestemmelse angaaende Boets Opgjørelse, og det var vel i sin Orden, at Skiftekommissærerne undertegnede den.

73 Det var hende, der 1669 folgte Søvig — dog med hendes Børns Samtykke. B. 58. · Jfr. B. 61, hvor det er Anne Staverscoff, der træder handlende frem. Jfr Vester Herreds Tingbog 16 Fbr. 1666, hvor det hedder: Paa Søvig tilhørende Fru Anne Staverscoff er opsat 21 Øxne. Paa Hennegaard, velb. Fru Anne Staverscoff, er opsat 36 Øxne.

74 B. 58, 61.

Indlæg af 6 Juli, idet hun bemærkede, at selv om hun havde villet, havde hun dog paa Grund af Svaghed ikke kunnet efterkomme Indmaningen, og at hun iøvrigt ikke kunde erkjende den Forpligtelse, hendes Mand havde paataget sig til at lide Indmaning, som bindende for hende, saa meget mindre, som denne Gjeld paa Skiftet efter hendes Mand var falden paa hendes Sønners Lod[75]. 1667 søgte hun sin Søstersøn Mogens Kruse til Betaling af en Sum Penge, hun efter hendes sal. Mands for ham udgivne Forløfte havde betalt til en Monsieur Kohlblatt i Kiel. Kruse gjorde bl. A. gjældende, at Forløftet ikke lovligt var opsagt ham og at han til Gjengjeld havde været i Forløfte for hans kjære Moster og hendes Børn fast for lige saa stor en Kapital, nemlig til Velbaarne Didrik Blome til Nebel for 1,000 Rdl. og ligeledes til Maren Ernsts i Kjøbenhavn[76]. Man seer ikke Udfaldet af nogen af disse Sager. Derimod faaer Man af de Breve, Anne Staverscoff i 1661 og 1662 tilskrev Mogens Kruse, et tydeligt Begreb om den forlegne Stilling, hvori hun efter sin Mands Død befandt sig med den efterladte Gjeld. Enhver skulde faae Sit. Ingen skulde lide noget Tab; hun kunde give Gods til Forsikkring, men dersom det laae paa hendes Liv, vidste hun dog ikke at bringe Penge tilveie[77]. Det sees ogsaa, at hun efterhaanden solgte af Boet og optog Laan. Saaledes afhændede hun den 9 Mai 1669 Søvig til sin tilkommende Svigerson Anders Nielsen[78], gav den 31 Mai 1671 en Bondekone og dennes to Sønner Pant i en Gaard i Jandrup Sogn for 220 Rdl.[79] og solgte den 30 Sptb. 1674 nogle Engparter i Ringkjøbing og Rindom Sogne[80].

Hun døde formentlig i Foraaret 1678[81] paa Hennegaard,

---

75 B. 55. 76 B. 57. 77 B. 57 2 a-c.
78 B. 58. 79 B. 60. 80 B. 61.

81 Da Skiftekommissærerne i hendes Bo ere udnævnte d. 6 Mai 1678, og denne Udnævnelse pleiede at finde Sted saasnart det var muligt, tør Man slutte, at hun er død kort før. At hun 1678 var over 70 Aar fremgaaer deraf, at hendes Fader var død 1607.

i en Alder af over 70 Aar. Det har Formodningen for sig, at hun er begravet i Henne Kirke[82], men der haves ingen Efterretning derom. Den 6. Mai 1678[83] fik Ritmester Jesper Vognsen til Nerild (Østergaard), den samme, der formentlig havde deltaget i Skifte-behandlingen efter Chrijstoffer Huas, og Christoffer Philip Curtzer til Mølby Kommissorium til at behandle hendes Bo. Skiftet blev holdt paa Hennegaard den 20 Juni 1679[84]. Det viste sig da, at Hennegaard var pantsat for 2,225 Rdl. til Raadmand Bagge Baggesen i Ribe. Efter Overenskomst mellem Arvingerne indbyrdes udbetalte Anders Nielsen paa Søvig den 8 Juli s. A. dette Beløb til Baggesen, mod at han selv fik Sikkerhed i Gaarden for en lignende Sum. Anders Nielsen var imidlertid rimeligvis kun Underhandler for Niels Nielsen til Endrupholm; thi 16 Dage efter, den 24 Juli 1679, gav han ham Transport paa sit Udlæg for et laant Beløb, der udgjorde netop den ovennævnte Sum. Saaledes gik Hennegaard ud af Familiens Besiddelse umiddelbart efter Anne Staverscoffs Død[85].

4.

A. Jens Huaß.

Jens Huaß[1], uden Tvivl den ældste[2] af Chrijstoffer Huas's

---

82 Sognekirken til Hennegaard. Kirkebøgerne i Henne Sogn gaae kun tilbage til 1682. I Kirken findes intet Minde om Familien Huas eller Staverskov.

83 B. 62. 84 B. 81. 85 B. 81 og 82.

1 Hans egenhændige Underskrift har jeg kun truffet paa et eneste Sted, nemlig paa et af Ide Lange til Lydumgaard d. 21 Januar 1684 til Niels Nielsen paa Endrupholm udstedt Pantebrev. Det hedder i Slutn. af samme: „Och Wenligen ombedet Erlig och Welb. Mand Jenß huaß paa Hennegaardt Och welforNehme Mandt anders Nielßen paa Søuig dette med mig till Stadfestelße at forßeigle och vnderschrifue, Datum Hennegaard dend 21 Januarij Anno 1684. Ide Lannge, Egen hand (L. S.). Jenß Huaß, Egen handt (L. S.). Anders Nielßen (L. S.)." Dette Pantebrev findes i Geh. ark. No. 68 i Papirsdok. fra Endrupholm. Om Seglet, see Texten.

2 Han var ældre end Broderen Oluf og Søsteren Hedevig Elisabeth. Der

og Anne Staverscoffs Børn, i alt Fald den ældste af Sønnerne, er født 1631, vel henimod Slutningen af Aaret, maaskee dog i Begyndelsen af 1632[3], formentlig paa Hennegaard. Han nævnes alt den 10 Februar 1650, da hans Fader skrev til sin Hustrues Fætter, den indflydelsesrige øverste Sekretær Otto Krag til Voldberg, og bad ham at erhverve Kongens Tilladelse til at han maatte sende sin Søn Jens ud af Landet skjønt Sønnen ikke havde været paa Sorø. Med Sandhed at sige, skriver Chrijstoffer Huas, havde han ikke Middel til først at holde ham der formedelst Kostens Dyrhed og Exercitiernes store Bekostning, der omtrent kunde haves ligesaa let paa fremmede Steder; tilmed var Sønnen nu ogsaa kommen til Alder, han var fulde 18 Aar og i sit nittende, og kom han til Udlandet, kunde han der øves i Sproget og andre Exercitier. Den Kgl. Tilladelse blev meddelt den 26 s. M. „uanseet at Jens Huaß ikke havde fuldendt sit nittende Aar". Om han kom til at reise, sees ikke, men det tør vel antages. Han blev, maaskee efter sin Hjemkomst, ansat i Kancelliet; thi 1655 nævnes i et Mandtal over Adelen i Danmark blandt „Candtzelie Hermendene" Jens Huaß[4], der neppe kan være nogen anden end Jens

---

er altsaa kun den Mulighed tilbage, at den anden Søster Christence har været ældre.

3 B. 21. Den 10 Febr. 1650 var han „fulde 18 Aar ogh i sit Nitende"; han er altsaa født efter 10 Febr. 1631. Dersom han d. 10 Febr. 1650 var mere end c. 6 Uger over 18 Aar, var han født 1630, i modsat Fald i Begyndelsen af 1632.

4 Suhms gl. Saml. 2 B. 2 H. p. 183. Her nævnes i Alt 14 „Candtzelie Hermend", blandt hvilke Jens Huaß, der forresten p. 162 nævnes til Hennegaard, er den sjette. Kancelliet forestodes i Fr. d. 2s Tid af Kantsleren, en øverste Sekretær og en anden Sekretær, under hvem var ansat 6 Sekretærer til at indføre Expeditionerne i Registraturerne. Disse Sekretærer kaldtes i Chr. d. 4s og Fred. d. 3s Tid Kancellijunkere eller Kancelliherremænd „og var der altid imellem dennem og Hof-Junkerne en Competence om Rangen." I Chr. d. 4s sidste og Fred. d. 3s første Regjeringsaar „tog Cancelliet meget af, i det at i Stedet for tilforn ingen blev antagen til at være Secreterer udi Cancelliet, med mindre han var kommen til Skields Aar og Alder, eller havde været udenlands,... nu blev dertil antaget unge og ukyndige Mennesker, som nyligen var kommen

Huaß fra Hennegaard. En Plads i Kancelliet søgtes gjerne af Datidens unge Adelsmænd, idet den betragtedes som en passende Forskole til en senere offentlig Virksomhed, og for Jens Huaß laae det saa meget nærmere at gaae denne Vei, som han jo i sin Moders Fætter, øverste Sekretær i Kancelliet, Otto Krag, havde en mægtig Velynder. Senere indtraadte han imidlertid i den militære Tjeneste, og da Krigen mod Sverrig og Holsten-Gottorp i 1657 var udbrudt, fulgte han som Kornet[5] de danske Tropper under deres Fremrykning til Bremen. Medens Stift Bremen holdtes besat af de Danske, benyttede Generalmajor Friderich von Buchwald ham flere Gange som Overbringer af Ordrer, navnlig til en vis Lieutenant Bernt Gamelin. Denne, der var en gammel Soldat, tog fortrydeligt op, at han skulde modtage Befalinger af Jens Huaß, tiltalte ham derfor ofte „spotteligen", yttrede, at han var for ung til at være Generaladjutant, og udlod sig i det Hele haanligt om den danske Adel. Naturligvis kunde Jens Huaß „ikke lide" dette, og der udviklede sig af hvad der saaledes ved flere Leiligheder forefaldt et Nag mellem ham og Lieutenant Gamelin, som snart kom til et alvorligt Udbrud. Da de danske Tropper nemlig kort efter Bremens Erobring trængtes tilbage, dels til Jylland, dels til Øerne, kom Jens Huaß og Bernt Gamelin, ved at skifte Kvarterer, tilfældigt sammen paa Thorseng, og da Bernt Gamelin her igjen lod falde nogle haanlige Bemærkninger, fordrede Jens Huaß, hvad vel enhver anden Adelsmand vilde have gjort i hans Sted, ham „Erligen vd for Haanden". Duellen fandt Sted den 12 Oktober 1657 paa Thorseng „udj Andre mange Godt solchis Neruerelse", med det Udfald, at Bernt Gamelin „blev død". Dermed var Sagen dog ikke endt for Jens Huaß. Han havde overtraadt

---

af Skolen, ilde optugtede og oplærte, saa at de neppe vidste at skrive en god Bogstav,....fordi de vidste, at fordi de vare Adel, kunde Brødet dem ey manqvere, naar de bleve ældre, saasom ingen uden de maatte faae Kongens Lehne"....
Suhms nye Saml. 1 B., Kancelliets Historie.

5 See herom og om det Følgende B. 50.

Lovens Forbud mod Duel[6], og hans Fader maatte i en Ansøgning bede Kongen om Tilgivelse for Sønnens Forseelse. Da denne Ansøgning var bilagt med en Erklæring fra tvende Mænd, der rimeligvis havde været tilstede ved Duellen, nemlig J. Ernst Baltzar... og Hans Scheel, om at Duellen havde fundet Sted „Redeligen forhaanden", erholdt Jens Huaß den 30 November s. A. et Brev, hvori Kongen tillod ham „for samme Drab" at maatte nyde Fred og sikker Leide „igien at forblisve j vore Lande, eller udj Voris oc Rigens tienniste, hvor hannem lyster".

Efter denne Begivenhed træffe vi ikke Jens Huaß førend 1661. Han havde den 20 Marts 1657 i Flensborg, formentlig da han med den danske Armee rykkede sydpaa, forskrevet sig til en Borger i Kjøbenhavn, Albrecht Johan, for det ikke ubetydelige Beløb af 939 Rd., der med Renter til ult. Januar 1661 var voxet op til 1,144 Rd. 2 ℔ 2 ß. Da han ikke havde Penge til at betale med og ei heller Jordegods førend Skifte var holdt efter hans salig Fader, udstedte han den 31 Marts 1661 paa Hennegaard, hvortil han nu skrev sig, en ny Obligation til den nævnte Johan, hvori han forpligtede sig til at betale Kapital og Renter skadesløst til førstkommende 11 Juni, eller i manglende Fald enten at skaffe Kreditor gode Forlovere eller at indtræde „udi Indlæg i Kjøbenhavn"[7]. Skiftet efter Chrijstoffer Huas blev holdt paa Hennegaard den 4 Juli 1661, og Jens Huaß blev da raadig over sin Arv, for hvilken der udentvivl blev givet Udlæg i en Del af Hennegaards Gods; men samtidigt overtog han 1,100 Rd. af Faderens Gjeld[8], rimeligvis netop de samme 1,100 Rd., som han selv skyldte til Borger Albrecht Johan. Det tør vel forudsættes, at Faderen har maattet gaae i Borgen for Sønnen, der i en Alder af 26 Aar ikke selv kunde eie nogen Formue. Jens Huaß maatte

---

6 Jfr. Fr. 1 Mai 1618, Chr. 4. Reces af 1643 2—10—2, Fred. 3.s Forbud af 1653 (i Holb. Hist. 3 D. p. 148).

7 B. 53. 8 B. 54.

imidlertid give sin Moder og sine Søskende Sikkerhed i noget ham tilhørende, det vil sige, paa Skiftet udlagt Jordegods for, at den nævnte Gjeld skulde blive indfriet inden Mauritii 1661[9]. Skete dette ikke, kunde det pantsatte Gods tiltrædes til brugeligt Pant. Man ledes let til den Formodning, at Grunden til, at Moderen og Søskendene sikkrede sig saaledes ligeoversor ham, har været den, at Faderen havde paadraget sig den nævnte Gjeld alene i et Sønnen vedkommende Øiemed, uden Tvivl til hans standsmæssige Udstyrelse og Forsyning til Felttoget 1657.

Jens Huaß skrev sig efter Faderens Død til Hennegaard[10]; men skjønt det er muligt, at han ogsaa har faaet en Del af sin Arv udlagt i selve Gaarden, fremgaaer det dog af Alt, at Moderen, Anne Staverscoff, saalænge hun levede, var den egentlige Eierinde. Derimod optraadte Jens Huaß som hendes Lavværge[11], 1669 ved Salget af Sovig og 1674 ved Afhændelsen af nogle Enge og Moser i Ringkjøbing og Rindum Sogne. 1671 undertegnede han til Vitterlighed en Obligation, som hans Moder havde udstedt, og 1681 underskrev han med Hans Juul til Staarupgaard et Pantebrev, som hans Søster Christence udstedte til Niels Nielsen til Endrupholm. Den 21 Januar 1684 undertegnede og forseglede han paa Hennegaard til Vitterlighed et Pantebrev, som Ide Lange til Lydumgaard udstedte til fornævnte Niels Nielsen[12]. I Seglet sees i Skjoldet de to Sparrer og paa Hjelmen to harniskede Arme, holdende en Lillie. Paa den ene Side af Hjelmen findes et I, paa den anden et H, der dog

---

9 Mauritii Dag er den 22 Septbr. Det tør bemærkes, at den oprindelige Forskrivning til Johan var dateret d. 20 Marts, og at d. 22 Septbr. paa lidt nær er Halvaarsdagen efter. Man kan tænke sig, at Jens Huaß ikke saae sig istand til at betale Johan til 11 Juni, eftersom han først paa Skiftet efter Faderen d. 4 Juli kom til Midler, og at Halvaarsdagen efter det oprindelige Gjeldsbrevs Datum derfor ved en ny Overenskomst med Johan var bestemt til Gjeldens endelige Afgjørelse.

10 B. 53, 54, 61.

11 See herom og hans Medunderskrift til Vitterlighed, B. 58, 60, 61, 65.

12 See Note 1.

ligner et K. Seglet er sikkert trykt med en Fingerring, men er meget utydeligt. Det maa sammenholdes med det meget tydelige og velbevarede Segl under Søsteren Hedevig Elisabeths Testamente af 1707. Efter 1684 forekommer Jens Huaß, saavidt det hidtil er lykkedes at finde, ikke. Det er tydeligt, at han har opholdt sig paa Hennegaard hos sin Moder til hendes Død 1678; efter den Tid har han og Søsteren Christence maaskee beboet Hovedbygningen, der rimeligvis efter at Gaarden 1679 var gaaet over til Niels Nielsen paa Endrupholm stod ledig. Han nævnes i Pantebrevet af 1684 „Jenß Huaß paa Hennegaardt". I ethvert Fald sees det, at han det nævnte Aar var i sin Fædreneegn; men om han senere er forbleven der, om han er flyttet til Hesselmed med Søsteren, om han er draget bort, og naar og hvor han er død, sees ikke. Nogle vistnok i det Hele ikke paalidelige Stamtavler[13] berette, at han og hans Broder Oluf døde i Spanien (de spanske Nederlande?). Man kunde formode, at de ere gaaede i fremmed Krigstjeneste, om just ikke i spansk, hvortil der i hin Tid var Leilighed nok[14]. For

---

13 Wielandts lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, der iøvrigt blander Navnene paa Hvasser fra forskjellig Tid mellem hverandre, siger, efter at have nævnt Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff: „De to Sønner Jens og Oluf Hvas døde i Spanien." Theatr. nob. dan., forfattet af Præsten Anders Samsing, der døde 1751, og yngre end Wielandts Tidender, nævner efter Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff 8 Navne, tydeligt nok som deres Børn, nummererede fra 1 til 8. Det hedder om 1 og 2: „1. Jens og 2. Ole Hvas døde begge i Spanien." Kilden til denne Meddelelse synes efter Sammenhængen at være Wielandts Tidender eller en fælles ældre Kilde, maaskee Stamt. i Hist. Mus. 145 b, hvor der som Børn af Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff nævnes: Oluf Hvas † i Spanien, Jens Hvas † i Spanien, Ingeborg Hvas, Christense Hvas. Klevenfeldts Samlinger indeholde den samme Efterretning; men de ere yngre end Wielandts Tidender og Theatr. nob. dan., hvilket sidste Haandskrift netop tilhørte Klevenfeldt. Den eneste egentlige Kilde til Meddelelsen er saaledes vistnok den i Hist. Mus. nævnte Stamtavle, hvis Alder eller Forfatter ikke kjendes. Det er kun en af Sandvig efter en ældre Stamtavle tagen Kopi, der findes i Geh. ark.; den er temmelig kort, har flere Anakronismer og desuden urigtige Navne og Forbindelser.

14 Christian d. 5te overlod Kong Vilhelm af England en Del Tropper, der siden tjente i England. Ligeledes overlod han Keiseren Tropper mod Tyrkerne.

denne Formodning taler det vistnok ikke, at Jens Huaß 1684 var i en Alder af 53 Aar og udentvivl havde levet roligt hjemme siden Freden med Sverrig 1660; men paa den anden Side maa det erindres, at han jo netop forhen havde været i Krig, at han rimeligvis tidligere havde reist udenlands, at hans Fædrenegaard var solgt, og at han, efter Alt at dømme, ikke hjemme havde Noget at leve af eller leve for; thi han var vistnok ugift. Der var da intet Paafaldende i, at han, en fattig Adelsmand, for hvem det var gaaet tilbage, greb til sin Kaarde og gik i fremmed Tjeneste. Om han har gjort det i Forening med sin Broder Oluf, maa dog anses for endnu mere uvist, da Oluf efter al Rimelighed allerede var død før 1678[15]. Den beklagelige Ødelæggelse, der er overgaaet netop de Kilder[16], hvoraf Oplysning kunde ventes om Jens Huaß og hans Broder, lade imidlertid et fuldstændigt Mørke hvile over deres senere Skjæbne. Havde hine Kilder været fuldstændigt bevarede, vilde Man selv i deres Tavshed om de to Brødre have kunnet finde en Bekræftelse af den Formodning, at de vare dragne af Landet. Med Hensyn til Jens Huaß's Dødsaar kan blot anføres den Kjendsgjerning, at der under hans Søster Hedevig Elisabeths Testamente af 1707 findes et Segl, der neppe kan hidrøre fra nogen anden Seglring end netop hans. Deri turde ligge en Tilkjendegivelse om, at Søsteren dengang var Eier af hans Ring, hvilket hun vel først kan være bleven efter hans Død. 1707 vilde han ogsaa, hvis han havde levet, været omtrent 76 Aar.

Den pfalziske Krig 1688—97 mellem Frankrig paa den ene Side, Keiseren, England, Spanien og Savoien paa den anden Side. Den spanske Successionskrig fra 1701.

15 see Note 6 under Oluf Huas.

16 Hesselmed Arkiv gaaer kun tilbage til henimod 1700. Hennegaards Arkiv brændte 1831. Henne Kirkebog, der begynder 1682, er defekt, idet flere Blade i den ældste Kirkebog mangle eller ere ulæselige, Lunde og Outrup Kirkebøger brændte 1820, Registret over de Begravede i Aal Sogn er først begyndt 1728. Jfr. Note 28 under Hedevig Elisabeth Huas.

5.

B. Oluf Huas,

næstældste Søn af Chrijstoffer Huas til Hennegaard og Anne Staverscoff, opkaldt efter sin Moders Broder, Oluf Staverskov, eller, om Man vil, efter sin Moders Bedstefader. Han var født omtrent 1634[1]. Han nævnes første Gang 1654, da han, i en Alder af 20 Aar, var paa Sorø Akademi. Derefter forekommer han ved Skiftet efter sin Fader, 4 Juli 1661[2], og siden den 27 Februar 1666[3], da han i Forening med Henrik Friis til Orbeklunde i Fyen og Damsgaard paa Mors foretog en Indførselsforretning hos Friis's Nabo Mogens Kaas paa Høiriis (Mors). Han skrev sig ved denne Leilighed til Hennegaard. 1670 nævnes han i Fortegnelsen over Adelen i Riberhus Amt som ugift og med Bemærkning, at han undertiden var hjemme hos sin Moder paa Hennegaard[4]; efter 1670 er det ikke lykkedes at finde ham nævnt. Efter nogle Stamtavler[5] skal han med sin Broder Jens være død i Spanien. Tor Man maaskee antage, at Oluf Huas, hvem Man i modsat Fald kunde vente leilighedsvis at finde nævnt i samtidige Dokumenter fra hin Egn, tidligere end sin Broder Jens har forladt sit Hjem og senere maaskee har opfordret ham til at følge sig? Formodningen taler ikke for en saadan Antagelse. Der er tvertimod al Grund til at troe, at Oluf Hvas er død før Moderen Anne Staverscoff, altsaa før 1678; thi paa Skiftet efter hende nævnes kun Børnene Jens, Christence og Hedevig Elisabeth[6]. Var Oluf Huas saaledes

---

1 Ved hans Navn i Stamtavlen over Familien Huas i Klev. Saml. findes den Bemærkning: † i Spanien, paa Sorø Akademi 1654, da 20 Aar gammel. (Rostgaard.)

2 B. 54. 3 B. 56. 4 B. 59.

5 See Note 13 under Jens Huaß.

6 B. 81 „begjerede, samtykte og bevilgede den Sal. Frues Børn oc Arvinger, velbr. Jens Hvaß oc velbr. Jomfru Christentze hvas" at „Deris Kiere Søsters Mand..." Var Grunden til at Oluf Hvas ikke nævnes den, at han var fraværende, tør det antages, at det vilde være bleven omtalt og at en Anden var optraadt paa hans Vegne.

død før 1678, hvilket saa godt som ikke kan omtvivles, svækkes derved ikke lidet Beretningen om at han og Broderen Jens døde i Spanien; thi denne Beretning henter for en Del sin Betydning fra den indre Sandsynlighed i at de tvende Brødre, efterat deres Moder var død og Fædrenegaarden solgt, i Forening kunde have grebet den Udvei at gaae i fremmed Tjeneste; men Jens levede, som anført, adskillige Aar i Hjemmet efter Moderens Død.

6.

C. Christence Huas,

opkaldt efter sin Mormoder, Christence Krag. Der haves intet Vink om naar hun er født, eller nogen bestemt Antydning om at hun var den tredie ældste af Børnene[1]. Hun nævnes første Gang ved Skiftet efter hendes Fader, 4 Juli 1661[2], anden Gang ved Skiftet efter hendes Moder 1678, paa hvilket hendes Moders Kousines Mand, Hans Juul til Staarupgaard, ifølge Bevilling af 6 Mai 1678[3] var hendes Værge. Den 8 Juli 1681 udstedte hun Obligation til Niels Nielsen til Endrupholm for 200 Rdl. med Pant i noget Bøndergods, hvilken Obligation blev medunderskreven af hendes „Morbroder" og Formynder Hans Juul samt af hendes Broder Jens Huaß[4]. Hun levede udentvivl hos sin Moder paa Hennegaard til Moderen døde, og maaskee vedblev hun at boe paa Gaarden i længere Tid derefter; thi Niels Nielsen, der 1679 blev Eier af den, boede jo paa Endrupholm, og Hovedbygningen paa Hennegaard stod saaledes ledig. Da hendes Svoger Anders Nielsen 1684 i Forening med Niels Nielsen blev Eier af Hesselmed, hvis Hoved-

---

1 Der ligger et Vink om at hun var ældre end Søsteren Hedevig deri, at hun i Obligationen af 1661, B. 54, nævnes foran Søsteren; thi det har dog vist til alle Tider været almindeligt at nævne Børnene i den Orden, hvori de fulgte efter deres Alder. I saa Fald maatte hun være yngre end Broderen Oluf. Men det indrømmes, at dette Vink ikke er meget stærkt.

2 B. 54. 3 B. 63. 4 B. 65.

bygning uden Tvivl ogsaa stod ledig, er hun rimeligvis flyttet derhen. Det sees, at hun boede der fra 1691; thi „velbaarne Jomfru Christence Huas paa Hesselmed" bar i Tidsrummet fra 1691 til 1699 ofte Børn til Daaben i Aal Kirke[5]. Efter 1699 nævnes hun, saavidt det har været muligt at finde, ikke[6]. Hun forblev ugift[7] og boede sikkert til sin Død paa Hesselmed, ligesom det ogsaa har en vis Rimelighed for sig, at hun har levet ind i Aarene 1700. Med Bestemthed kan det kun siges, at hendes Død er indtruffen mellem 15 Marts 1699, da hun nævnes sidste Gang, og 1714, da Søsteren Hedevig Elisabeth nævner sig selv som nu eneste Datter af Chrijstoffer Huas[8]. Christence Huas tør saaledes antages at have opnaaet en Alder af over 60 Aar, maaskee snarere af 70 Aar eller derover.

7.

D. Hedevig Elisabeth Hvas

og

Anders Nielsen.

Naar Hedevig Elisabeth Hvas[1] er født, sees ikke bestemt; det

---

5 Ifl. Meddel. af Hr. Pst. Lundsteen i Aal bar „velbaarne Jomfru Christence Huas paa Hesselmed" Børn til Daaben i Aal Kirke d. 30 Aug. 1691, d. 20 Novb. 1692, d. 27 Dcbr. 1693, d. 20 og d. 27 Febr. 1698 og d. 15 Marts 1699.

6 Det erindres, at Registret i Aal Kirkebog over de Fødte har en Afbrydelse fra 1700 til 1711 og at Registret over de Døde først begynder 1728.

7 Det fortjener mindre Vægt, at hun overalt nævnes med Jomfrunavn. Saaledes nævnedes jo hendes gifte Søster Hedevig til sin Død. Men det sees, at hun ved Skiftet efter Moderen, 1678—79, da hun vel var over 40 Aar, fik udnævnt en Værge. Dette er et bestemt Bevis for at hun dengang var ugift. Hertil kan føies, at hun endnu et Par Aar senere, 1681, underskrev med Formynder, B. 65.

8 B. 81.

1 Hendes egenhændige Underskrift findes under Ansøgn. og Testam. B. 85,

sees kun, at det var mellem 1637 og 1647[2]. Hun nævnes ikke førend efter Faderens Død, da hendes Broder Jens, der havde paataget sig at betale en Del af Faderens Gjeld, gav hende, hendes to Søskende og hendes Moder Pant i noget ham tilhørende Bøndergods til Sikkerhed for Opfyldelsen af den af ham paatagne Forpligtelse. Hun ægtede 1669 eller i alt Fald 1670[3] „ærlige og velfornemme Ungkarell" Anders Nielsen, der kort iforveien, den 9 Mai 1669, havde kjøbt Sovig af hendes Moder[4]. Anders Nielsen kaldes i Skjødet „kongelig Majestets Rifogedt til Ribberhuus" og siges at være „sidshaftig paa Sovig", hvori ligger en Antydning af, at han forinden han blev Eier, af Gaarden har beboet den, maaskee som Forpagter. Han var en Søn af Præsten, Hr. Niels

---

1 og 2. Hun skriver sig her: Hvas. I Dok. af 1717, B. 93, den tredie Note 1, skriver hun sig vel Huaß; men det var i hendes høie Alder og med rystende Haand. Det er derfor rigtigst at nævne hende „Hvas", som hun med sikker og tydelig Haand skrev sig 1707. Hun har forseglet Ansøgn. og Test. med sin Broder Jens Huaß's Signet. I B. 54 kaldes hun blot Hedevig, jfr. ogsaa D. Atl. V p. 702, hvoraf Man maaskee tør slutte, at det har været hendes Fornavn i daglig Tale.

2 I Testamentet af 1707, B. 85, hedder det om hende og hendes Mand: „som nu begge ere alderstigende, imellem 60 og 70 Aar". Man kan altsaa sikkert sige, at hun er født mellem 1637 og 1647. I Forestillingen af 12 Novb. 1714, B. 89, hedder det: „hun nu hans eeniste Daatter udi sin alderdom ofver 80 Aar". Er denne Angivelse rigtig, var hun 1707 over 73 Aar; men Angivelsen i Testam., der er forfattet af de Paagjældende selv, fortjener sikkert Fortrinet. Ansøgningen af 1714 er i Hedevig Hvas's høie Alder rimeligvis forfattet af en Anden og underskreven af hende uden at hun har lagt Vægt paa en Unøiagtighed i Henseende til Alderen, der jo her gjerne maatte gjøres saa høi som muligt.

3 Ægteskabet maa antages at være indgaaet mellem 9 Mai 1669 og 16 Okt. 1770. I Skjødet af 9 Mai 1669 kaldes Anders Nielsen nemlig Ungkarl, og i Testam. af 16 Okt. 1707 hedder det: „som Vi nu ... haver levet tilsammen udi ... Egteskab ndi 37 Aar." Disse 37 Aar maae vistnok efter Sprogbrugen forstaaes om 37 fulde Aar og derover. Hedevig Hvas var altsaa, da hun indgik Ægteskab, vel tredive Aar eller saa omtrent. Man ledes let til den Formodning, at hun tidligere — men forgjæves — har ventet at kunne indgaae et mere standsmæssigt Parti.

4 B. 58.

Baltzersen i Aastrup og Starup, men ikke, som Man let kunde ledes til at troe, Broder til Niels Nielsen paa Endrupholm[5].

Sovig var ikke nogen stor Gaard, den havde kun 23 Tdr. Htk., kunde kun stalde 21 Dyne, og der fulgte kun lidt Gods med i Kjøbet. Havde Anders Nielsen og Hedevig Huas, som de selv sige, ingen „Medel" bragt hinanden[6], forstode de dog ved klog Sparsommelighed og Driftighed at udvide dem. I denne Henseende skal der ikke lægges nogen Vægt paa, at Anders Nielsen i 16 Dage var Eier af Hennegaard; thi det var uden al Tvivl kun tilsyneladende[7]. Derimod maa det fremhæves, at han 1684 i Forening med Niels Nielsen fik Sædegaarden Hesselmed i Aal Sogn, rimeligvis med dens tilliggende Gods, udlagt til Eiendom for Tilgodehavende hos Arvingerne efter den sidst afdøde Eier, Christen Lange[8]. Anders Nielsen fik en Halvpart i Gaarden og beholdt denne Halvpart til sin Død. Den gik efter ham over til hans Enke og Søn. Endvidere vise de meddelte Bilage, at Anders Nielsen efterhaanden fik Penge tilgode hos sine Naboer og at han kjøbte en Del Bondergods sammen[9]. Paa den anden Side sees det ogsaa, at han har solgt en Del Gods, bl. A. 1703 til Terman Knudsen noget, som hans, Anders Nielsens, Søn Christoffer Huas Andersen havde kjøbt 1702 ved Auktion over kongeligt Strøgods i Riberhus Amt og igjen havde overladt sin Fader[10].

I Begyndelsen gik det fremad for Anders Nielsen, men senere, da hans eneste Søn, Christoffer Huas Andersen, var bleven voxen, havde giftet sig og havde begyndt, men uden Held, at handle og

---

5 Jfr. „Skadst Herred" af O. Nielsen, Kbhvn 1862, p. 126 Note 2. Til hvad her er nævnt kan endnu føies, at Anders Nielsen forsegler (B. 85) med et Segl, hvori i dobbelt Slyngning et N B, Forbogstaverne til Niels Baltzersens Navn, hvilket vistnok gjør Sagen utvivlsom. N. B. døde 1659. Anders Nielsen underskriver allerede paa Riberhus d. 10 Juni 1665, Vest. Hds Tingbog, og en Anders Nielsen (den samme?) nævnes 1660 som Underskriver paa Riberhus (Skadst Hds Tingbog).

6 B. 85. 7 B. 81, 82. 8 B. 93, jfr. B. 68.

9 B. 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 84. 10 B. 66, 80, 83.

virke paa egen Haand, tilbage. Han gik i Borgen for Sønnen ved hans Gaardkjøb, hvorom nedenfor, forsynede ham med Penge og Besætning til hans Forpagtning og understøtttede ham uden Tvivl i det Hele efter Evne. Men Sønnen synes at have handlet uden Overlæg, og Anders Nielsen maatte forrente og betale den Sum, hvorfor han havde indestaaet. Dette bevægede Forældrene til i Forening den 16 Oktober 1707 at oprette et Testamente, hvorved de bestemte, at den Længstlevende af dem, for at deres Formue, der fornemmelig bestod i Sovig med noget ringe Jordegods, ikke af deres Søn og eneste Arving skulde blive splittet og delt ved den Enes Død, og den Anden derved udsættes for Tab og Fattigdom, skulde forblive siddende i uskiftet Bo, uden at Sønnen skulde have nogensomhelst Ret til Boet. Dette Testamente blev konfirmeret den 11 November s. A.[11].

Det er ovenfor anført, at Anders Nielsen 1669 nævnes som Kgl. Majestæts Ridefoged til Riberhus, det vil vel sige, Forvalter over en Del af det Kgl. Gods i Riberhus Amt. 1682 nævner han som „Kgl. Majestæts Ridefoged i Vester Herred[12].“ Maaskee betegner denne sidste Tilføielse Grændsen for hans Virkekreds. Om han vedblev Bestillingen til sin Død, sees ikke.

Bilagene udvise endvidere, at Anders Nielsen udførte nogle Tillidshverv. Han var saaledes 1683 og 1684 med Hans Hansen paa Vardhø Kommissær i en Tvist mellem Borgermester Stefan Nielsens Arvinger paa den ene Side og Varde Byes Øvrighed paa den anden Side[13], og 1688 med Oluf Krabbe Skiftekommissær i Boet efter Henning Povisk efter Begjering af dennes Enke, Birgitte Marie Galt[14]. 1707 udførte han en Sag i Retten for en Anden[15].

Anders Nielsen forpagtede endnu den 16 Marts 1709 af Niels

---

11 B. 85.

12 B. 66. Jfr. Fr. 28 Jan. 1682 om Jordegods i Danmark, § 7, 8, 9, om Ridefogderne paa Kongens Gods. De nævnes jevnsides med Amtsskriverne.

13 B. 67, 69. 14 B. 74. 15 B. 86.

Nielsens Enke den Halvdel af Hesselmed, der ikke tilhørte ham[16]. Men denne Forpagtning har ikke varet længe; thi han døde kort efter, vistnok 1710, i alt Fald før 1711[17]. Hans Alder har været omtrent 70 Aar[18]. Han blev hensat i Aal Kirke i en aaben Begravelse, som han i Forening med sin Hustru havde ladet indrette i Taarnet „med Jernsprinkel for“[19]. Dette Jernsprinkel findes endnu, og i samme er anbragt Bogstaverne A. N. og H. E. H. i kunstig Slyngning til begge Sider. Over Bogstaverne der holdes af to Løver, findes en Krands.

Hedevig Elisabeth Hvas blev efter sin Mands Død i Henhold til deres Testamente siddende i uskiftet Bo. Men Boets Tilstand var ringe, thi Anders Nielsen havde efterladt stor og vidtløftig Gjeld. Det sees saaledes, at Boet bl. A. skyldte Fuldmægtig ved Ribe Amtstue Rasmus Bundesen noget over 790 Rdl. og Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre 5,000 Rdl.[20] Hedevig Hvas anholdt derfor 1711 om Tilladelse til at pantsætte sit Gods til sine Kreditorer[21] og erhvervede 1712 Moratorium[22], der fritog hende for hendes

---

16 Kontr. findes paa Hesselmed. Forpagtningstiden var fra Phil. Jac. 1709 til Phil. Jac. 1715. Afgiften 120 Slettedaler aarlig, at erlægge i grov Kourant.

17 Naar han har forpagtet Halvdelen af Hesselmed 16 Marts 1709, og døde før 1711, see Udtrykkene i hans Enkes Obligation til Rasmus Bundesen B. 88, bliver det kun uafgjort, om han døde i den øvrige Del af Aaret 1709 eller i 1710. Da Forf. i D. Atl. V p. 716 siger, at Søvig tilhørte Chrijstoffer Huas's Familie til 1710, og altsaa ikke har vidst, at Gaarden efter Anders Nielsens Død gik over til hans Enke, der først solgte den 1717, tør Man slutte, at Aarstallet 1710 i D. Atl. sigter til Anders Nielsens Død. Kirkebøgerne indeholde Intet til Oplysning om naar den indtraf, jfr. Note 28.

18 Jfr. Test. af 1707.

19 D. Atl. V p. 702. Ifølge en Bemærkning i Kirkebogen bleve Ligene i denne Begravelse nedsatte i Jorden før 1753. Senere have sildigere Eiere af Hesselmed faaet Plads i Kapellet.

20 B. 88 og 90.

21 Jyd. Tegn. No. 12 f. 418. Det sees, at Tillad. til Pantsætningen blev ansøgt „for at hendes og hendes afg. Mands Søn ei noget der paa til Creditorernes nachdeel skulle have at sige.“

22 B. 87. Om Moratorium, see Fr. 28 Jan. 1682.

Kreditörers Forfølgning saalænge Krigen varede, dog ikke for Vexler. Men det var ikke tilstrækkeligt til at holde hende oppe. 1713 gav hun ovennævnte Bundesen Pant i Søvig og Hesselmed for hans Tilgodehavende[23]. 1714 var hun saa ringe stillet, at hun i en indtrængende Ansøgning[24] bad Kongen om at skjænke hende for Livstid Indtægten af den Kronen tilhørende, bortfæstede Jandrup Sogns Kongetiende, mod at hun tilbagebetalte Indfæstningen til de Vedkommende. Hun havde Intet at vederlægge den Kgl. Naade med, uden et Bevis til hendes salig Fader, hvorefter han endnu havde tilgode hos Kongen for udlagt Sold til sit Kompagni over 8,000 Rdl., samt den Ring, som Christian den Fjerde havde givet ham, da han blev blesseret ved General Torstensons Indfald i Holsten og Jylland. Sagen om de 8,000 Rdl. blev undersøgt, og det blev befundet, at Kronens Gjeld til hendes Fader endnu udgjorde 7,586 Rdl. Rentekammeret indstillede derfor, at Jandrup Sogns Kongetiende, der var ansat til 24 Tdr Htk. og hvoraf den aarlige Fæsteafgift udgjorde 6 Örter Rug og 3 Örter Byg, maatte overlades hende paa Livstid mod at hun kvitterede sin Faders ommeldte Restfordring. Denne Indstilling bifaldtes ved allh. Resol. af 19 November 1714. Hedevig Hvas's Formuesvilkaar forværredes alligevel, saa at hun maatte beslutte sig til at sælge sine Eiendomme. Den 20 Januar 1717[25] udstedte hun paa Hesselmed Skjøde til Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre paa Søvig og den hende tilhørende Halvdel af Hesselmed med Gods for en Kjøbesum af i Alt 8000 Rd., med hvilket Beløb Gaardene dog iforveien vare behæftede. Det Solgte, Hovedgaardstaxt og Bondergods, udgjorde lidt over 157 Tdr. Htk., hvoraf 18 Td. 3 Skp. kom paa Søvig, 13 Td. 2 Skp. 2 Fk. paa det halve Hesselmed og det Øvrige paa 51 Gaarde over 1 Td. Htk. og 59 Boel og Huse, foruden Gadehuse.

Hedevig Hvas forlod dog ikke strax Hesselmed, hvor hun synes at have havt Bopæl, rimeligvis fordi Hovedbygningen der var

---

23 B. 88 24 B. 89. 25 B. 90.

anseeligere og rummeligere end paa Søvig[26]. I Sommeren 1717 opholdt hun sig endnu paa Gaarden og delte, den 13de Juni[27]; Engene med Eieren af den anden halve Del af Gaarden, Christen Sørensen, ret som om hun endnu selv var Eierinde af hendes tidligere Halvdel. Man tør formode, at hun har forbeholdt sig Brugsretten af hendes Halvdel endnu i nogen Tid, maaskee for Livstid, eller at hun har handlet paa Etatsraad Krabbes Vegne.

Naar og hvor Hedevig Hvas døde, sees ikke[28]; men det er rimeligt, at hun ikke har forladt Hesselmed, og at hun har endt sine Dage der ikke længe efter at hun havde solgt sin Anpart af Gaarden. Den 17 Mai 1718 bar „Jomfru Hvas", hvorved menes Hedevig Elisabeth, Anders Nielsens Enke, ifølge Aal Kirke=bog endnu et Barn til Daaben[29]. Som Faddere vare tilstede

---

26 „Det store Hus" paa Hesselmed, det vil vel sige Hovedbygningen, af=brændte 1745. D. Atl. V p. 207. I „det store Hus" var rimeligvis god Plads til to Familier, saa den Omstændighed at Sr Christen Sørensen tog Ophold paa Gaarden ikke kunde forhindre hende i at beboe den.

27 B. 93, tredie Note 1.

28 Ved Ildsvaade, der 1688 overgik Aal Præstegaard, brændte Sognets ældre Kirkebøger. Registret over de Døbte begynder nu 1691 og er siden fortsat, dog med en Afbrydelse mellem Aarene 1700 og 1711. Registret over de Be=gravede og Ægteviede begynder først 1728. (Meddelt af Stedets Præst, Hr. Pst. Lundsteen.) Ved en Ildebrand, som 1820 overgik Lunde Præstegaard, tilintet=gjordes Lunde og Outrup Kirkebøger, altsaa de Oplysninger, som for Søvigs Vedkommende kunde haves. (Meddelt af Stedets Præst, Hr. Pst. Langhoff.)

29 Hun nævnes i Aal Kbg 1697 (Jomfru) og 1713 (Velbaarne Fru Hvas). At der ved Jomfru Hvas, som nævnes 1718, menes Hedevig Elisabeth, fremgaaer deraf, at hendes Søster Christence var død før 1714. At Hedevig Elisabeth Hvas i Kirkebogen vexelvis kaldes Frue og Jomfru kan ikke forundre, naar Man bemærker, at hun, hvor hun underskriver med sin Mand, see B. 66, ogsaa kaldes „Erlige og velbaarne Jomfru". I Dokumentet af 1717, B. 93 tredie Note 1, kaldes hun som Enke „velbaarne Jomfruen". Jomfrunavnet var en Adelstitel, som Man vedblivende har tillagt hende, maaskee af den Grund, at hun som Anders Nielsens Hustru efter Datidens Skik ikke antog hans Efternavn og heller ikke, selv om hun havde gjort det, kunde nævnes som Frue. — I Jandrup og Billum gamle Kirkebog nævnes som Fadder 1681, 1688, 1696, 1697, 1702, 1706, Jomfru Helvig, nogle Steder helt ud Jomfru Hedevig Huas, 1709 blot: Jomfru Huas.

Eieren af den anden Halvdel af Hesselmed, Sr Christen Sørensen og Hustru. Siden den Tid nævnes Hedevig Hvas ikke i Kirkebogen. Det Eneste, der altsaa med Sikkerhed kan siges, er, at hun døde efter Mai 1718, i en høi Alder, idetmindste over 70 Aar, snarere henimod 80 Aar gammel. Det tør antages, at hun er bleven hensat i den aabne Begravelse i Aal Kirke ved Siden af hendes Mand, og at begges Lig efter 20 eller 30 Aars Forløb ere blevne udflyttede af det Kapel, de selv havde indrettet, og nedsatte paa Kirkegaarden for at give Plads for Andre[30] — Verdens sædvanlige Gang. Hendes Navn har iovrigt ved Opkaldelse været bevaret lige til Nutiden[31].

8.

Christoffer (Hnas) Andersen,
hans Hustruer
Birthe Marie Galt og Lisbeth Andersdatter,
og eneste Søn
Anders Huas.

Anders Nielsen og Hedevig Elisabeth Huas havde af deres Ægteskab en eneste Søn, Christoffer Andersen, eller, som han skrev sig selv, Christoffer Huas[1]. Hans Fødselsaar tør vel antages at falde ikke ret længe efter Forældrenes Giftermaal, saa at han altsaa ved det nye Aarhundredes Indtrædelse vel omtrent kunde være henved 30 Aar. Han ægtede 1694[2] Fru Birthe Marie Galt,

30 Jfr. Note 19.

31 I 1862 døde i Egnen ved Søvig en Kone, der hed Hedevig Elisabeth Huas Pedersdatter. Hun var opkaldt efter sin Farmoder, H. E. H. Bennedsdatter, der var født 1719 i Jandrup.

1 B. 80, 83, 88, jfr. Note 10. Forældrene kalde ham i deres Testamente af 1707 kun Christoffer Andersen.

2 B. 85, 1. „der Alt for 13 Aar siden ogsaa er kommen i Echtescab".

Enke efter Henning Povisk til Skrumsager[3] i Sønderborf Sogn, et Par Mil fra Søvig, og Søster eller Halvsøster til Knud Henrik Galt til Viumgaard og Østergaard, der var sidste Mand af de Galters gamle Slægt[4]. Skiftet efter Henning Povisk blev holdt 1688, og Anders Nielsen til Søvig og Oluf Krabbe behandlede efter Enkens Begjering og ifølge Kgl. Kommissorium af 27 Oktober 1688 Boet[5]. Det er antageligt, at denne Anders Nielsens Virksomhed har bidraget til at knytte det Forhold, der endte med et Giftermaal mellem hans Søn og Enken. Det sees, at Christoffer Huas ved sit Ægteskab kom i Besiddelse af Gods, og det nævnes, at han havde Anpart i Skrumsager og Østergaard[6], maaskee igjennem

---

3 B. 74, 78, 91. At Henning Povisk var Eier af Skrumsager, er vel intetsteds udtrykkeligt sagt. Men det synes at have Formodningen for sig, jfr. Note 5, idet han uden tvivl var en Søn af Lauritz Povisk til Skrumsager, der døde før 1667, og Kirsten Lange, see Stamt. over Langerne. I saa Fald stod Henning Povisk gjennem sin Moders Farbroders Hustru, Inger Huas, i et fjernere Svogerskabsforhold til Familien Huas. En nærmere Grund til Bekjendtskabet mellem Familierne paa Søvig og paa Skrumsager turde være at søge i Naboforholdet. Fra Skrumsager til Søvig er omtrent 2 Mil, til Hennegaard kun fem Fjerdingvei.

4 Gjord Galt til Viumgaard og Hørbylund, f. 1622 † 1684, var efter Kiev. tre Gange gift, 1) med Barbara Lange † i Barselseng, see B. 94, 2) Maren Mormand, Datter af Christoffer Mormand og Else Ulfstand, 3) Eva Unger, Datter af Hans Wolf Unger og Beate (Th. nob. d. Birthe) Kaas. Med Eva Unger, der døde 1694, æt 68, havde Gjord Galt to Børn, 1) Knud Henrik Galt til Viumgaard, der 1698 blev skudt paa Østergaard (Nerild) af en dertil nnderkjøbt Bondekarl og var den sidste af Slægten. 2) Birthe (efter Th. n. d. Datter af andet Ægteskab), der fik Christoffer Huas: Om Mordet paa Knud Henrik Galt, see D. Atl. V. 777 og Jyd. Tegn. for 1698, f. 69. Det sees, at der var reist Generalfiskalsag i Anledning af at Galt havde dræbt Mølleren i Vium Mølle, og det tilføies i Forbigaaende om Galt: at han siden af Ritmester Peremoesis Tjenere skal være bleven ihjelskudt.

5 B. 74. Jfr. Jyd. Tegn. 1688—96, f. 56 No. 76 „Mathias Pedersen paa Starbylund at være Fru Birgete Marie Galtes Laugværge". Hafn. 27 Okt. 1688.

6 Nerild el. Østergaard i Lyne Sogn, Nabosognet til Vium, laae en Mils Vei fra Viumgaard og ikke fuldt to fra Skrumsager. Ritmester Jesper Vognsen skrev sig til Østergaard 1661, 1673, 1678, jfr. B. 54 Note 1.

sin Hustrue, i alt Fald vel for Skrumsagers Vedkommende. Det omtales ogsaa, at Christoffer Huas havde Anpart i Nørholm og Lunderup, men nærmere Oplysning herom savnes[7]. Det Gods, han fik med sin Hustru, afhændede han imidlertid snart. Han kjøbte derefter en Sædegaard med Gods, udentvivl Frøstrup i Lunde-Sogn, en fem Fjerdingvei fra Søvig. Hans Fader gik i Kaution for en Del af Kjøbesummen til en Mand i Viborg ved Navn Just A(rc)tander; men Sonnen kunde ikke holde sig ved Gaarden, og Faderen maatte siden baade forrente og afbetale den Sum, hvorfor han havde kaveret[8]. 1702 kjøbte han ved Auktion over Kgl. Stregods i Riberhus Amt en Del Gods, som han dog maatte overlade Faderen, der den 12 Mai 1703 fik Kgl. Skjøde og den 26 Juni s. A. solgte det til en Fremmed[9]. At Christoffer Huas paa denne Tid havde Penge mellem Hænder sees endvidere deraf, at han 1700, i Lighed med hvad mange Andre og navnlig ogsaa hans Fader gjorde, kunde yde Kronen et Laan af 100 Rdl. Dette Laan blev tilbagebetalt til 11 December 1701[10]. Efter at han havde solgt eller opgivet Frøstrup, fik han en Sædegaard i Forpagtning — dens Navn sees ikke — og til denne Forpagtning forstrakte Faderen ham med Besætning og Penge. Alt dette tyngede paa Forældrene. De frygtede for, at han, naar En af dem døde og han for sin Arv fik Udlæg i Søvig og deres Andel i Hesselmed,

---

7 B. 91, der har Præget af Troværdighed, idet Beretningen blev afgiven omtrent 25 Aar efter Christoffer Huas's Død og omtrent 12 Aar efter hans Enkes Død, medens endnu ikke faa Personer maatte være i Live, der nøie kjendte Forholdene.

8 B. 85, 2. 9 B. 83.

10 I „Copie Bog over Kgl. Ordres og Resolutioner" fra 1 Okt. 1701 til 30 Juni 1703, Litr. D p. 95 (aflev. fra Indmst. til Geheimearkivet) findes en „Specifikation paa de af Hs. Kongl. Mait Undersaatter udi Danmarck, Norge og Oldenborg, som forleden Aar haver giort allerunderdanigst Pengeforskud, og Hans Kongel. Mait nu til 11 Dcbr. alln. vill lade betale." Paa denne Liste er opført p. 107: Anders Nielßen paa Siøvig 100 Rdl. Christopher Hvas 100 Rdl..... Kbhvn 10 Dcbr. 1701.

altsaa kom i Fællesskab med den Længstlevende, skulde splitte det ad, som de „med deres Ansigts Sved" havde samlet. De bestemte derfor i deres Testamente af 1707, som tidligere anført, at den Længstlevende skulde blive siddende i uskiftet Bo, og at Sønnen ingen Raadighed skulde have over sin Arv førend efter den Længstlevendes Død. Man læser let mellem Linierne af det her Meddelte, hvilken Mand Christoffer Huas har været. Han pralede med sin Moders Navn, fordi det var gammelt adeligt, han ægtede en velbaaren Frue, der bragte ham Gods i Medgift, han kjøbte, solgte og forpagtede, men satte kun sin egen Formue overstyr og paaførte kun sine nøisomme Forældre Gjeld. Forsængeligheden og Letsindigheden træder tydeligt frem.

Naar Birthe Marie Galt døde, sees ikke. Hun levede endnu 1714[11]. Efter hendes Død giftede Christoffer Huas sig anden Gang med Lisbeth Andersdatter, som da boede i den i Outrup Sogn liggende Bondegaard Vester Debel. Lisbeth Andersdatters Navn og Bopæl tyde ikke hen paa, at hun har været hævet over Bondestanden; men Christoffer Huas Andersens Kaar vare vel til den Tid, da han indgik dette sit andet Ægteskab, heller ikke store. Han nød af Søvig ifølge Kjøbekontrakten af 1717 et aarligt Beløb af 40 Rdl., men gik tilsidst fuldstændigt i Armod[12]. Han, en Dattersøn af Lensmanden paa Drum, hvis Fader havde eiet Søvig og det halve Hesselmed med Gods, der selv havde været gift med en Frue af gammel Byrd og havde eiet Gaard og Gods, gik, som der fortælles, omkring i Sognet med sin Melkekande for at tigge.

---

11 Hun nævnes i Billum og Jandrup gamle Kirkebog som Fadder, 1713 sammen med Christoffer Huas, 1714 alene („velbaarne Jomfru Birgitte Marie Galt").

12 Han havde dog 1726 810 Rd., foruden Renten, tilgode hos Niels Ibsen til Tvis Kloster. See dennes Opbudsspecifikation, læst ved Vib. Landsting 1 Fbr. 1726. Vib. L. Sk. og Pant. Prot. No. 38 fol. 313. Han kaldes her „Christopher Hvas ved Varde".

Han døde 1741 i en Alder af vistnok 70 Aar eller saa omtrent, og hans Hustrue 1754, formentlig begge i Outrup Sogn[13].

Christoffer Huas Andersen havde af sit Ægteskab med Lisbeth Andersdatter en Søn, der fik Navnet Anders Huas. Om hans videre Skjæbne, om han efterlod Børn og om disse vedbleve at føre Navnet Huas er det ikke lykkedes at faae Noget oplyst.

---

13 See i det Hele B. 91, der ogsaa er den eneste Kilde til Meddelelsen om at han efterlod en Søn, Anders Huas. Outrup Kirkebog er brændt, see under Hedevig Hvas, Note 28.

Andet Afsnit.

Kapitelsskriver Jens Hvas og hans Descendenter.

9.

Jens Hvas
og
Karen Frantzdatter.

Kapitelsskriver Jens Hvas[1] er født den 20 Marts 1630[2]. Han er tidligere bleven forvexlet[3] med Oberst Chrijstoffer Huas's

---

1 Saaledes skrev han sit Navn. Hans Haandskrift og egenhændige Underskrift haves. See B. 96 og 97.

2 See Opgivelsen af Alderen ved hans Død, Note 18. Dens Udførlighed borger for dens Paalidelighed, skjønt det ikke maa lades ubemærket, at Man oftere i Kirkebøgerne finder en Afdøds Alder urigtigt opgiven, navnlig ofte til Begravelsesdagen istedetfor til Dødsdagen. Men da Sligt hidrører fra Mangel paa Kjendskab til den Afdøde, kan en saadan Feil ikke let tænkes at være indløben med Hensyn til Jens Hvas, der havde Familie i Byen og havde staaet i et nært Forhold til Kirken og dens Betjente. Overgangen fra gammel til ny Stil (Fr. 28 Novb. 1699) kan ikke have havt nogen Indflydelse paa Alderens Angivelse.

3 Af Giessing i hans Jubellærere, 3 D. p. 241, Hvas-Stammen. Under Oberst Chrijstoffer Huas, ved Siden af dennes formentlige andre Sønner, Erik, Vogn, Johannes, Oluf og Gunder anføres: „Jens Christophersen Hvas til Hennegaard 1658. Han var først Officeer, nedsatte sig i Aarhuus, hvor han blev Inspector ved Domkirkens Gods, * Karen Frantzdotter, Syster til Hr. Anders Frantzen, Præst til Rorup 1679, i Aarhuus Stift. Hun var Moder til 4 Børn." Ogsaa ere disse to Personer forvexlede i Sagen Kanc. 4 Dp. Journ. B. Nr. 591 (1827) med dertil hørende Koncepter og Bilage. Forvexlingen finder sin Forklaring i

Søn Jens, der var født 1631, altsaa omtrent samtidigt med ham. Men af hvad der i det Foregaaende er meddelt om Oberstens Søn Jens og her skal blive meddelt om Kapitelsskriveren er det klart, at de vare to forskjellige Personer, der ikke maae forvexles[4]. Kapitelsskriver Jens Hvas kaldes ogsaa Jens Andersen Hvas[5], hvilket Tilnavn forudsætter, at hans Fader har hedt Anders. Det er imidlertid ikke lykkedes hidtil at udfinde, hvem hans Fader var, ligesaa lidt som naar og hvor han levede. Kapitelsskriver Jens Hvas er saaledes idetmindste indtil videre afskaaren fra Forbindelse med de tre andre Familier af Navnet Hvas og maa følgelig betragtes som Stamfader for den fra ham nedstammende Slægt, den fjerde og yngste af Navnet Hvas, Aarhuslinien.

Formodningen taler for, at Jens Hvas gik i Nykjøbing Skole paa Mors og at han derfra blev Student. Han blev da formentlig immatrikuleret den 6 Juni 1649, i en Alder af noget over 19 Aar[6].

---

de Paagjældendes ligelydende Navne og fuldkomne Samtidighed, ligesom ogsaa Theat. nob. dan. ved at anføre to Sønner af Christoffer Huas med Navnet Jens kan have bidraget dertil.

4 Foruden deres forskjellige Fødselsaar og hele forskjellige Livsstilling og Virksomhed viser ogsaa en Sammenligning af deres Haandskrift, at de ere to forskjellige Personer.

5 I Rullen over Studenternes Regiment, see Note 7, i Aarhus Domkirkebog, Note 18, og i Poulsons Catalogus, see B. 101, hvor det hedder: „Jano Andreæ Hvas, Studioso et Inspectore prædiorum Templi Cathedralis."

6 I Univ. Matr. for Tidsrummet 1640—58 findes Navnet Hvas ikke. Derimod findes en Janus Andreæ, Student 1649 fra Nykjøbing Skole paa Mors (1649, 6 Juni, Decano spectabili Dno M. Jacobo Finckio ritibus Solemnibus depositi et VII civitate Academica donati sunt seqventes bonarum artium alumni.... e schola Nycopiana Morshorum Janus Andreæ.... D. Worm). At Jens Hvas og den her nævnte Janus Andreæ ere identiske, er vel ikke afgjort vist, men har dog en saa høi Grad af Sandsynlighed for sig, at den næsten ikke efterlader Tvivl, 1) fordi Jens Hvas hed Jens Andersen Hvas og i Poulsons Catalogus (Note 5) netop nævnes Janus Andreæ Hvas, 2) fordi Familienavnene endnu paa hin Tid ved Navns Underskrift eller Anførsel oftere udelodes, 3) fordi Jens Hvas d. 6 Juni 1649 var fyldt 19 Aar, altsaa 1649 i den Alder, i hvilken Skolediscipler pleie at blive Studenter, 4) fordi Jens Hvas, da han var Student, maa findes i Matriklen, og intet andet Navn svarer til hans, end netop det her nævnte Janus Andreæ.

Han deltog i Studenternes Rækker i Kjøbenhavns Forsvar i de skjæbnesvangre Aar 1658 og 1659[7]. Han var efter det foran Anførte dengang en gammel Student, i en Alder af 28 til 29 Aar, og det sees at han var Kommunitetsalumnus. Han stod i September 1658 i Studenternes Regiment, 4de Kompagni, 10de Rode, under Kapitain Herman Friis, og han var blandt dem, der meldte sig paany til Krigstjenesten i Januar 1659, altsaa formentlig blandt dem, der deltoge i Udfaldene og i Forsvaret paa Voldene i den afgjørende Februarnat. Iøvrigt forekommer Jens Hvas i Optegnelserne fra hine Dage, saavidt bekjendt, kun i Konsistoriums Retsprotokol for 1658, af hvilken det sees, at en anden Student, Søren Rytter, i beruset Tilstand havde yppet Klammeri med ham paa Posten. Søren Rytter blev derfor indkaldt for Konsistorium, hvor Jens Hvas ogsaa mødte. Da Hvas gav ham Haanden til Forlig og

---

7 See „de danske og norske Studenters Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustav af Holger Rørdam, Theol. Kand., Kbhvn 1855, C. G. Iversens Forlag." P. 167 anføres i Rullen over Studenternes Regiment i Septb. 1658: Jens Andersøn Hvas. Han var, see Noten hos Rørdam p. 157, Kommunitetsalumnus, og blandt dem, der meldte sig paany til Krigstjeneste i 1659. Den nævnte Rulle findes i Konsistoriums Arkiv i en Pakke, kaldet „acta belli Svecici 1658—60". Regimentet bestod ifølge Rullen i Alt med Officerer og Menige af 266 Mand, af hvilke dog 11 ikke vare akademiske Borgere (Rørdam p. 26). Ved hvert Kompagni var foruden Kompagnikommandøren i Regelen ansat en Lieutenant og en Fændrik, der ikke vare Studenter, desuden en Kapitain de armis, en Sergeant og en Mynsterskriver, der vare akademiske Borgere. Da Krigen efter Roeskildefreden brød ud igjen i August 1658, udstedte Kong Frederik d. 3 et Frihedsbrev til Studenterne, dat. Kbhvns Slot d. 11 August 1658 (Sjæll. Reg. Nr. 24 f. 261), ifølge hvilket Oberst Kjeld Lange til Kjølbygaard blev Chef for Regimentet og Mogens Krag til Kaas Næstkommanderende. Da Kjeld Lange var falden d. 3 Septb. 1658 (Rørdam p. 44), blev Mogens Krag Chef og Major Sten Andersen Bilde Næstkommanderende. Regimentet forblev under Rectoris magnifici Jurisdiktion, og de Studenter, der ikke iforveien havde Kommunitetet, nøde fri Indkvartering hos de Geistlige i Staden. Der gaves i Frihedsbrevet det Tilsagn, at de, som nu lode see deres Mandighed, skulde fremfor andre til vacerende Bestillinger blive forfremmede, saafremt de dertil bleve dygtige befundne.

sagde, at han ikke havde Noget over ham at klage, slap Søren Rytter med en Formaning[8].

Da Jens Hvas ikke havde fuldført sine Studier endnu i 1658, er det ikke at undre over, at han efter den Afbrydelse, de fik ved Krigen og Kjøbenhavns Beleiring 1658—59, rent lod dem ligge. At dette har været Tilfældet, tør Man vel ikke slutte deraf, at han senere kaldes Studiosus[9], men vistnok deraf, at han ikke fik Kald, hvilket han udentvivl vilde have faaet, hvis han havde taget Attestats. Han slog ind paa en anden Vei, til hvilken hans Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar uden Tvivl havde aabnet ham Adgang[10]. Han blev Kapitelsskriver, Kapitelsfoged eller Kapitels Ridefoged ved Aarhus Domkirkes eller Domkapitels Gods, hvilken Bestilling han tiltraadte den 1 Januar 1667[11]. Hans Hverv var altsaa nærmest en Godsforvalters, og han oppebar derfor en aarlig Løn af 50 Rdl., der dog fra 1674 blev nedsat til 34 Rdl. Han var i denne Bestilling i 20 Aar, indtil 1687, da han, saavidt sees, blev afløst af Kirkeskriveren Christen Veigerslef, hvem Inspektionen over Domkirkens Gods blev overdragen i Henhold til et allerhøieste Reskript af 27 August det nævnte Aar[12]. Hvad der foranledigede

---

8 B. 95.

9 See Note 5. Benævnelsen Studiosus brugtes i forrige Aarhundrede meget tidt om dem, der havde taget Attestats.

10 See Tilsagnet i Studenternes Frihedsbrev, Note 7 Slutn.

11 B. 96.

12 Jyd. Tegn. 1682—1687 f. 497 No. 73. „Mogens Skeel oc D. Erich Grave anl. Christen Weigersleef Kirkeskriver i Aarhuus Stift at have Inspection med Dom Kirken oc dends tilliggende i Aarhuus.

C. 5.

V. N. T. Viide maa j, at Vi allernaadigst Wille, at Christen Weigerslef, Kirckeskriver udj Aarhuus Stift, maa oc skal nyde oc have Inspection over Dom Kircken j Vor Kiøbsted Aarhuus oc ald dends tilliggende, paa lige maade, som Kirckeskriveren her j Vort Land Sielland Claus Toft inspectionen over Dom Kircken j Vor Kiøbsted Roskilde er betroet. Derefter J Eder allerunderdanigst haver at rette. Befalendis Eder Gud. Skrevet etc.

Hafn. d. 27 Aug. Aº 1687."

at Hvas fratraadte, sees ikke. Han var dengang kun i en Alder af 57 Aar.

Han var gift med Karen Frantzdatter, Søster til Præsten Hr. Anders Franzon i Raarup i Bjerge Herred[13]. Han maa have indgaaet dette Ægteskab førend han blev udnævnt til Kapitelsskriver, seneſt omtrent 1664; thi Aaret efter fødtes hans ældste Søn Anders, uden Tvivl tillige den ældste af hans Børn. Karen Frantzdatters Forældre kjendes ikke, ligesaalidt som der iøvrigt haves andre Efterretninger om hende. Fra hende eller hendes Fader hidrører det mellem Jens Hvas's Descendenter senere tidt forekommende Navn Frantz. Jens Hvas havde af sit Ægteskab med hende tre Sønner, Anders, født 1 August 1665, Frantz, født omtrent 1668, og Jens, født omtrent 1673. De og deres Descendenter ere omhandlede i det Følgende under I. II. III. Han havde derhos formentlig to Døttre. Af disse er den ene, hvis Navn og Alder er ubekjendt, begravet i Korsgangen i Aarhus Domkirke[14]. Den anden Datter hed Maren Jensdatter Hvas og blev den 13 Oktober 1693 gift med Hans Pedersen Svane i Aarhus[15]. Mere

---

13 See Giessings Jubellærere 3 D. p. 241, Hvas-Stammen, og p. 248, Noten. Anders Franzon — saaledes skrev han sig selv, see Indlæg til J. R. 1685 f. 51 Nr. 38 — blev kaldet til Raarup d. 26 Septb. 1679 af Jakob Arenfeld til Jensgaard. Kaldsbrevet er konf. 25 Apr. 1685, J. R., l. c. Han havde undervist Anders Hvas og Præsten Niels Gluds Børn i Glud (Glud Kbg). Han døde 1708 (Poulsons Catal. p. 6). Han var (efter Meddel. af cand. theol. V. Schmidt) gift 2 Gange, 1. 6 Febr. 1680 i Glud med Lizabeth Andersdatter af Jensgaard (Glud Kbg), 2. 16 Juni 1685 med Anne Jensdatter Juel, Datter af Præsten Jens Juel i Drum. Han havde 1 Søn og 3 Døttre.

14 B. 99. At dømme efter Antallet af de Fliser (sex), der have ligget over Graven, og den Størrelse, de gamle endnu i Kirken liggende Fliser i Almindelighed have, maa Liget have været af en Voxen. Lengnicks Kirkebogsuddrag indeholde Intet om hende. Det kan drages i Tvivl om den Datter, B. 99 omtaler, ikke er den samme, der var gift med Svane; men i saa Fald vilde hun udentvivl have været nævnt som Svanes Hustru og ikke som Jens Hvas's Datter. Man tør derfor antage, at Jens Hvas har havt to Døttre, og at den ene er død ugift.

15 Lengnicks Uddrag af Aarhus Domkirkebog.

vides ikke om hende. Jens Hvas havde efter Giessing endnu en Søn, Christoffer, der døde som Barn. Om denne Meddelelse har Hjemmel, skal lades uafgjort; men det kan ikke nægtes, at Navnet Christoffer her overrasker[16].

Jens Hvas boede som Kapitelsskriver i Aarhus og vedblev at opholde sig der, efter at han var fratraadt Bestillingen. Han skal have boet „hvor Hans Svane siden boede“[17], med andre Ord, Svigersønnen Hans Svane blev efter Hvas's Død Eier af dennes Sted. Anderledes kunne Ordene, naar Man tager Hensyn til hin Tids Forhold, neppe forstaaes. Det er saa meget rimeligere, at Jens Hvas var Eiendomsbesidder i Aarhus og havde anden Indtægt, som han med Familie ikke kunde leve af den ringe Løn, han oppebar som Kapitelsskriver. Hvas døde den 12 Januar 1709[18] i en Alder

---

16 Om Man end tør sige, at Giessing har været for lidet varsom som Kritiker idet han har gjort de to samtidigt levende Jens Hvas'er til en og samme Person, hvem han for at betegne, at Tilnavnet Andersen ingen Hjemmel havde, har givet Tilnavnet „Christophersen“, der ellers ikke vides at forekomme noget andet Sted, — tør Man dog neppe gaae ud fra den Forudsætning, at Giessing mod bedre Vidende har opført et Barn af Jens Hvas med Navnet Christoffer blot for at understøtte den Hypothese, at Faderen var en Søn af Oberst Chrijstoffer Huas. Giessing beretter et simpelt og enkelt Faktum, som Man vel vanskelig kan bringe i Samklang med det Øvrige, men som det dog uden Tvivl vilde være overilet at forkaste, især da Giessings Stamtavle over Kapitelsskriver Jens Hvas's Descendents iøvrigt i det Væsentlige er rigtig og viser, at han har havt gode Kilder. Jo mere der savnes Bidrag til Besvarelsen af det Spørgsmaal, hvem Jens Hvas's Fader var — der haves kun det ene, som indeholdes i hans Tilnavn Andersen — desto mindre tør Man forkaste en Meddelelse, fordi den bringer et nyt Synspunkt frem; men paa den anden Side tør Man heller ikke bygge videre paa den, end der i Alm. tør bygges paa et enestaaende Faktum, der ikke bekræftes fra nogen anden Side.

17 B. 99.

18 Uddrag af Aarhus Domkirkebog ved Lengnick. I Kirkebogen nævnes han Jens Andersen Hvas og Alderen er angiven til 78 Aar 9 Maaneder 3 Uger 2 Dage. Naar det i Kirkens Regnskab, B. 96, hedder: „Januar 16 for sal. Jens Hvaßis Liig at lade ringe med Klokkerne da det blev begravet 4 Dlr. 3 ß“, synes denne Angivelse at komme i Strid med Kirkebogens Anførelse af 18 Januar som Begravelsesdag. Men d. 16 Januar forstaaes naturligst om den Dag, da Betalingen for Klokkernes Ringning forud blev erlagt, skjønt Ordene „da det

af henved 79 Aar og blev begravet den 18 s. M. i Domkirkens nordre Sidegang, i den tredie Grav fra Korskirken, omtrent ud for den anden Pille. Over hans Grav laae endnu i 1745 Fliser med Paaskrift „Herunder hviler Jens Hvas, som døde den 12 Januar 1709". Men disse Fliser ere ikke længere paa deres Plads. Det sees, at Graven hjemfaldt til Kirken i 1768, at den var muret, og at der fandtes to Lig i den. Det andet har udentvivl været af hans Hustrue, Karen Frantzdatter. Naar hun døde, er ubekjendt.

10.

I. Anders Hvas
og
Anna Elisabeth Rhodius.

Anders Hvas[1], Sognepræst til Serup og Lemming og Provst i Hids Herred, Aarhus Stift, er født den 10 August 1665 i Aarhus af Forældrene Kapitelsskriver Jens Hvas og Karen Frantzdatter; udentvivl var han deres ældste Søn. Han nød først privat Undervisning af sin Morbroder, Anders Franzon, rimeligvis indtil denne i 1679 blev kaldet til Præst i Raarup. Han blev derefter, altsaa i en Alder af 14 Aar, sat i Aarhus Skole, hvorfra han henved 20 Aar gammel af Rektor Niels Krog blev dimitteret til Universitetet som den tredie i Ordenen af otte Dimittender. Han blev immatrikuleret den 21 Juli 1685[2]. Efter at have taget Attestats

---

blev begravet" i saa Fald vise, at Indtægten først er indført senere. Hertil kommer, at Tidsrummet mellem Dødsdagen d. 12 Januar og Begravelsesdagen først naaer det Sædvanlige, naar Begravelsesdagen sættes til d. 18 Januar.

1 Jfr. i det Hele Poulsons Catalogus, B. 101, og Giesfings Jubellærere 3 D. p. 248 jfr. p. 241, Hvas Stammen. Anders Hvas's egenhændige Underskrift findes under Ansøgningen 1695, B. 102. Som Navnet her er skrevet, findes det ogsaa oftere i den af ham selv førte Kirkebog i Serup.

2 Univ. matr. „21 Juli 1685 Rectore Jano Bircherodio, Fac. Phil. Dec.

vendte han tilbage til Jylland og blev 1688, rimeligvis umiddelbart efter sin Attestats, Huslærer hos Amtmanden over Kalø Amt, Etatsraad Christian Gersdorff, for dennes Søn Jochum Gersdorff og Søstersøn Christian Ratlow[3]. 1691 blev han Hører og Kantor i Aarhus Skole og efter 4 Aars Tjeneste den 30 Juli 1695[4], efter Anbefaling af Biskop Braëm i Aarhus, kaldet til Sognepræst for Serup og Lemming i Hids Herred. I dette Kald virkede han i 40 Aar. Han blev 1710[5] Provst i det nævnte Herred og døde den 31 Marts 1735[6], henved 70 Aar gammel.

Hans Hustru Anna Elisabeth Rhodius (Rhodie, Rhode) var født den 4 Februar 1671[7]. Hendes Fader var Johannes Rhodius, Konrektor ved Aarhus Latinskole, og hendes Moder uden al Tvivl Faderens anden Hustru, Magdalene Borggreving, Steddatter af

---

D. Olao Borrichio, postqvam examen styli et artium sustinuerant, more et ritu antiqvo, inter civium Academicorum numerum seqventes inscripti sunt:

è Schola Aarhusiensi

3 Andreas Jani Hwas. Ol. Reimerus."

(I Alt 8 Dimittender, blandt hvilke Anders Hvas No. 3).

3 B. 101. Christian Gersdorff til Sæbygaard g. m. Sofie Nansen, en Sønnedatter til Præsident Nansen. Hans Søn Jochum Gersdorff til Vosnæsgaard blev Konferentsraad og ligeledes Amtm. over Kalø Amt. Hans Søstersøn Christian Ratlow blev Geheimeraad, Ridder og Jægermester i Jylland. Han var født 1677 og kom paa Sorø Akademi 1695.

4 B. 101. Han blev ordineret d. 30 August. Hans Formand i Kaldet var Arnold Jensen Printzler, 1686—1695.

5 Paa en Trætavle, opstillet bag Alteret i Serup Kirke, findes en Fortegnelse over „Pastores ecclesiarum Seerup & Lemming a tempore Reformationis". Anders Hvas nævnes her som den ottende Præst, og det hedder, at han blev beskikket til Provst 1711. I Dedikationen til Poulsons Bibliotheca Aarhusiensis (Hafn. 1725) staaer ogsaa 1711, i Catalogus p. 28, see B. 101, staaer derimod 6 Mai 1710. Giessing har ogsaa 1710.

6 Serup Kkbg. Der findes ikke i Kirken eller paa Kirkegaarden noget Gravminde over ham.

7 Serup Kkbg. „Den 12 Aug. 1731 døde min Hustru Anna Elisabeth Rhodie. Hendes Alder 60 Aar, 6 Mdr og 8 Dage." Da Tilførselen er skeet af Provst Hvas selv, tør Man anse den for paalidelig og deraf slutte, at hun er født d. 4 Fbr.

Biskop Erik Grave i Aarhus[8]. Denne Familieforbindelse maatte medføre et nært Forhold til Biskoppens Hus, og maaskee var det Anna Elisabeth, der med sin Broder Rektor Jørgen Rhodius og sin Halvonkel Pastor Christian Grave var om Biskoppen paa hans Dødsleie 1691[9]. Det sees, at hun og hendes Søster kort efter Biskoppens Død erholdt Myndighedsbevilling[10], uden Tvivl i Anledning af Skiftet efter ham og deres tidligere, 1687, afdøde Bedstemoder[11]. Anna Elisabeth blev gift med Hvas omtrent et Aar efter at han havde faaet Kaldet i Serup og Lemming. Man kan let tænke sig, at dette Aar har været anvendt til Præstegaardens Indretning eller at Naadensaaret først maatte udløbe. Deres Vielse fandt Sted, formentlig i Domkirken i Aarhus, den 12 Mai 1696[12].

---

8 Giessings Jubellærere 3 D. p. 220, Monrad Stammen: Mag. Johannes Rhodius, f. 6 Jan. 1625, Konrektor i Odense 1660, i Aarhus 1661, død 8 Juni 1679. Gift 1. med Cecil Andersdatter af Aarhus, 2. med Magdalene Borggreving, Steddatter af Biskop Erik Grave, 3. med Cecil Rosenberg, Datter af Biskop Rosenberg i Viborg. 3 Børn, af hvilke idetmindste Døttrene, der begge opkaldte Magdalene Borggreving, vare af andet Ægteskab.

1. Mag. Jørgen Rhodius f. 1662 † 1731, Konrektor og Rektor i Aarhus, g. m. Mette Henriksdatter Blichfeld. Børn.
2. Anna Rhodius g. m. Bagge Junghans, Konrektor i Aarhus 1701. Børn.
3. Anna Elisabeth Rhodius g. m. Provst Anders Hvas.

9 Biskop Erik Grave, 1650 Præst i Hornslet, 1664—1691 Biskop i Aarhus, † 22 Febr. 1691. 1651 g. m. Anna Zander Henriksdatter, Enke efter hans Formand i Hornslet, Mag. Christian Melchior Borggreving. Hun † 3 Apr. 1687. 3 Børn: Magnus og Anna (bis elocata), der døde før Forældrene, og Dr. Christian Grave, 1678 Præst til Hinge og Vinderslev, † 1699. I Poulsons Bibl. Aarh. p. 95 hedder det om Biskop Graves sidste Levedage: ... „honoratiorum Amicorum oppido paucos ad Colloqvium admittens. Cum Filio suo Dn. Christiano Gravio, Elisabetha Rhodia & Georgio Rhodio, Philosoph. Mag. & Scholæ Aarhusiensis Rectore celeberrimo verba subinde miscuit, sed rara, nec nisi intimum cælestis gaudii gustum ... testantia ...“

10 Anna Elisabeth og Elsabeth Rhode, Bevilling til at være deres egne Værger, Hafniæ 1 Aug. 1691. Jyd. Reg. f. 253 No. 59. Indlæg findes ikke. Hos Giessing, see Note 8, nævnes de Anna Elisabeth og Anna, saa at der synes at finde nogen Usikkerhed Sted med Hensyn til Søsterens Navn.

11 Deres Bedstemoder var Anna Zander Henriksdatter, først gift Borggreving, siden Grave, jfr. Note 8 og 9.

12 Lengnicks Uddrag af Aarhus Domkirkebog.

Hvas var da henved 31 Aar gammel, Anna Elisabeth 25 Aar. De havde i deres Ægteskab fire Børn, Johannes Rhodius, født 1 Februar 1698, Jens, født i Mai 1699, Erik Christian Grave, født 29 September 1701, og Magdalene Cathrine, født maaskee 1706[13]. Efter noget over 35 Aars Ægteskab døde Anna Elisabeth Rhodius, fire Aar før sin Mand, den 12 August 1731[14], i en Alder af noget over 60 Aar.

Anders Hvas og Hustru skjænkede 1727 Alterkande, Kalk og Disk, Alt af Sølv, til Serup Kirke og bekostede samme Aar Jerntralværk om Alteret m. v.[15] De oprettede derhos et Legat paa 100 Rd., hvoraf Renten aarlig skulde uddeles til 5 eller 6 Fattige i Serup og Lemming Sogne[16].

Serup ligger i en ret venlig Egn, omtrent 3 Mil syd for Viborg, tæt ved Hinge Sø. Der er i lige Retning til Vindeslevgaard, hvor Provst Anders Hvas's Broder Jens var Forpagter, kun lidt over en halv Fjerdingvei. I Nabosognene Hinge og Vindeslev var Christian Grave, Halvonkel til Hvas's Hustru, Præst fra 1678 til 1699. Ivrigt havde Anders Hvas sin nærmeste Slægt i Aarhus. Her levede hans Fader til 1709, Søsteren gift med Svane, og Svogrene, Rektor Mag. Jørgen Rhodius og Konrektor Bagge Junghans. Længere var Provst Anders Hvas fjernet fra sin Broder Provst Frandtz Hvas i Nørre Felding.

---

13 See hvad der er anført ved hver især af Børnene.

14 Jfr. Note 7.

15 Jfr. D. Atl. IV p. 471. De nævnte vasa sacra findes endnu i Kirken og bære følgende Indskrift, Alterkanden: „Forærit til Seerop Kirche af Hr. Anders Hvas og Anna Elisabeth Rhodia 1727" „vog 53 Lod", Kalken: „Denne Kalke og Disk til Sjerup Kierke", Disken: „Forærit til Seerop Kirche af Hr. Anders Hvas og Anna Elisabeth Rhodia 1727" „v. 11½ Lod".

16 Jfr. Trap II B. 1 Afd. p. 392 og Hofmanns Fundatser Tome III p. 51. Det fundatsmæssige Udkast beroede hos Anders Hvas's Eftermand i Kaldet, men findes nu ikke længere i Embedets Arkiv. Kapitalen frugtbargjøres blandt Stiftets offentlige Midler.

11.

A. Johannes Rhodius Hvas.

Johannes Rhodius Hvas, opkaldt efter sin Morfader, er født i Serup Præstegaard den 1 Februar 1698[1]. Han blev dimitteret fra Aarhus Skole og deponerede den 11 Juli 1716[2]. Efter 5 Aars Forløb tog han, den 6 Oktober 1721, theologisk Attestats med Non. cont.[3]. Den homiletiske Prøve synes han ikke at have aflagt. Han tog fra Universitetet tilbage til Jylland og døde, uden al Tvivl i Hjemmet og ugift, i en Alder af 30 Aar den 10 August 1728[4]. Han blev begravet paa Serup Kirkegaard.

12.

B. Jens Hvas
og
Cidzel Kathrine Schmidt.

Jens Hvas[1], den næstældste af Børnene i Serup Præstegaard, opkaldt efter sin Farfader, er født i Mai 1699[2]. Han blev til=

---

1 Jfr. Note 4. Kirkebogen, der indeholder Faderens egenhændige Optegnelse af Alderen ved hans Død, maa udentvivl gives et ubetinget Fortrin for Dist. prot.; see Note 3, hvis Datum d. 13 Febr. formentlig er taget af Testimoniet fra Skolen, altsaa kun er Kilde paa anden eller tredie Haand. See et Exempel paa et Testimoniums Upaalidelighed i saa Henseende 1 D. p. 106.

2 Univers. matr.: „1716, 11 Juli, Johannes Rhodius Huas, Aarh., J. Fr. Vandal".

3 Distinkt. prot.: „6 Octb. 1721 Johannes Rhodius Hvass, natus in pago Seerup Dioec. Aarhusiensis, A. 1698 13 Febr., patriam repetet. Testim. Exam. Non contemn. Spec. Homil. (Ikke udfyldt.)

4 Serup Kbg.: Den 10 Aug. 1728 døde Johan Rhodius Hvas. Hans Alder 30 Aar 6 Mdr og 10 Dage.

1 Hans egenhændige Underskrift findes B. 104, 1734, og B. 105, 1736.

2 B. 104, 2 og B. 105.

ligemed sin henved to Aar yngre Broder Erik Christian Grave privat dimitteret til Universitetet i Aaret 1719 af Morbroderen, Jørgen Rhodius i Aarhus, blev immatrikuleret den 17 Juli s. A.[3], tog Aaret efter anden Examen med bedste Karakter[4] og den 6 Juli 1722 theologisk Attestats med Nob. cont. Til den homiletiske Prøve erholdt han den 12 August s. A. Haud. illaud.[5]. Efter fuldendt Examen vendte han tilbage til Jylland og blev 1726 Huslærer i Aalborg hos de to Kjøbmænd og Vinhandlere Pierre Bordier og Pierre Quenouat, begge Franskmænd og, som det synes, Reformerte[6]. I denne Stilling er han rimeligvis forbleven indtil han 1732 — som Huslærer? — tog til Norge, hvor han dog kun opholdt sig i det Høieste i 2 Aar[7].

Omtrent paa denne Tid ægtede han Cidzel Cathrine Schmidt, der af Giessing[8] kaldes „en Fogeds Datter af Norge". Ægteskabet blev sluttet før 1735, rimeligvis i 1733[9], og det lader sig saaledes vel antage, at det er indgaaet i Norge, hvorved Giessings Angivelse om Cidzel Cathrine Schmidts Herkomst vinder Bestyrkelse.

Hvas havde ikke Kald, da han blev gift. Hans Vilkaar have

---

3 Univ. Matr. „1719, 17 Juli Janus Huas Andersen, e priv. P. Horrebow".

4 B. 105. „1720 examini Philosophico se subjecit, prima Philosophiæ Laurea coronatus".

5 Distinkt. prot.: „6 Juli 1722. Janus Hvass, nat. Seerupi in dioecesi Aarhusiensi 1699 in Majo, patriam repetit. Haud contemn. 12 Aug. 1722, Haud illaud.

6 Pierre Quenouat, Quenowault eller Quenevou og Pierre Bordier eller Bordeu vare gifte med to Søstre, Elsebeth og Maren, Døttre af en Kontrolør Jakob Hansen i Aalborg. (Medd. af Pst. A. H. Nielsen i Skæve.)

7 See hans Vita, B. 105. Hans Ansøgning, B. 104, er dateret Aalborg d. 18 Juni 1734.

8 3 D. p. 241, Stamtavlen. At Hvas's Hustru hed Cidzel Cathrine Schmidt sees af Budolfi Kirkebog 1738, jfr. Note 21.

9 Hvas fik Opreisning d. 12 Aug. 1735, see B. 103, fordi hans Hustru var kommen for tidlig i Barselseng. En saadan Opreisning kunde efter D. L. 2—2—5 først ventes 2 Aar efter at Forseelsen var begaaet. Forseelsen henføres saaledes til 1733.

derfor neppe været synderlig heldige, om Man end kan tænke sig, at han har været understøttet af sin gamle Fader, der endnu levede, og om han end maaskee har havt Velyndere, hvilket fjernt lader sig skimte[10]. Det maatte da rimeligvis forekomme ham som en Lykke, at han i 1734 af Hr. Nikolai Eskbach, Sognepræst til Fladstrand, Flade og Gjerum, blev kaldet til personel Kapellan for de nævnte Menigheder. Han erholdt dog derved Ansættelse og Brød. Men Lykken, hvor ringe den end var efter at han havde været Kandidat i 12 Aar, vilde dog ikke smile til ham, og den vendte ham i den følgende Del af hans Liv fuldstændigt Ryggen. Da han den 18 Juni 1734 søgte om Konfirmation paa det ham samme Aar af Eskbach meddelte Kaldsbrev[11] og havde fremlagt hæderlige Vidnesbyrd, af 26 Oktober s. A. fra sin tidligere Privatpræceptor, P. Horrebow[12], og et ligesaa hæderligt Testimonium fra Universitetets Rektor af 29 s. M.[13], havde Kancelliet bragt i Erfaring, at Tiden mellem hans Hustrues første Nedkomst og deres Bryllup var „nogle Uger" kortere, end den i Almindelighed pleier at være, Noget, hvormed Man i Christian den Sjettes Tid var meget nøieseende. Hvas maatte søge om Opreisning førend der kunde være Tale om Kald, og først da han den 12 August 1735 havde erholdt denne Opreisning[14] og af Hr. Eskbach havde faaet et nyt Kaldsbrev, dateret 12 Juni 1736[15], blev Kaldelsen stadfæstet af Kongen den 3 August s. A.[16], hvorefter Ordinationen fandt Sted i Budolfi Kirke den 31 s. M.[17].

Hvas var altsaa nu Kapellan pro persona. Men denne Stilling skulde han ikke beholde længe. Han forlod Embedet[18], uvist

---

10 Der sigtes til at hans Datter, see Note 21, blev opkaldt Mumme, maaskee efter Christoffer Mumme, Biskop i Aalborg 1735—37.

11 See B. 104, 1. At Kaldsbrevet var meddelt samme Aar, er en Antagelse, hvis Rigtighed ikke kan betvivles.

12 B. 104, 3. 13 B. 104, 3. 14 B. 103.

15 B. 104, 4. 16 B. 104. 17 B. 105.

18 Uden Tvivl meget snart. Jfr. saaledes at hans Datter blev døbt i Aalborg 1738, Note 21. I alt Fald maae hans Funktioner være ophørte ved

af hvilken Grund, og „laae“, ifølge en Beretning i et Manuskript af Wandall[19], „nogen Tid med Hustrue og Børn og havde Intet at leve af. Han reiste til Kjøbenhavn, hvor han forsaae sig med at vie et Par Folk sammen imod Brudens Moders Villie og uden hendes Vidende, hvorfor den præstelige Dragt blev ham afdragen“, eller, som et andet Manuskript siger „han blev dømt fra Kjolen“[20]. Det tør maaskee antages, at han derefter er taget til Norge, hvor hans Kone uden Tvivl havde Slægt og Venner. Men det gik her end mere tilbage for ham, og kun den Efterretning er opbevaret, at han døde „i Elendighed udi Christiania“ eller, efter det andet ovenfor nævnte Manuskript „i Spindehuset i Christiania“, uden at det sees naar det skete, eller om det var Fattigdom eller nogen særlig ulykkelig Begivenhed, der bragte det dertil, at han endte sit Liv paa et saa sørgeligt Sted.

Om hans Hustru Cidzel Cathrine Schmidt vides ikke Mere, end det alt Meddelte. Det har Formodningen for sig, at hun har fulgt sin Mand til Norge, hendes Hjemstavn, og at hun er død der.

Hvad deres Børn angaaer, bemærkes, at disse nævnes i Flertallet saavel af Giessing som i Wandalls Manuskript. Giessing

---

Eskbachs Død 1739 el. 1740. Eskbachs Eftermand var Chr. Fred. Lund, Kaldsbr. konf. 6 Juni 1740, Jyd. Reg. f. 95. Lund tog sig Stud. Jens Holst til Kapellan, Kaldsbr. konf. 24 Marts 1741, Jyd. Reg. f. 252. Lund var kun Præst et Par Aar. Hans Eftermand var Jørgen Hansen Bager, Kollega ved Frue Skole i Kbhvn, Kaldsbr. konf. 12 Juli 1743, Jyd. Reg. f. 113. Holst blev udnævnt til residerende Kapellan ved de samme Menigheder, Kaldsbr. konf. 26 Juli 1743, Jyd. Reg. f. 117.

19 I Wandalls Mskr. om Geistligheden i Aalborg, defekt, før tilhørende Etd Rektor E. Tauber, nu Pst. A. H. Nielsen i Skæve, hedder det: „J. Hvas født i Serup 1699, hans Fader Hr. Anders Hv. Provst i Hids Herred og Sgpr. til Serup og Lemming. Dimitt. 1719, antagen til Kapellan d. 3 Aug. 1736. Han forlod dette Embede, laae nogen Tid.... (see det i Texten Meddelte)... afdragen. Han døde i Elendighed udi Christiania.“

20 Kalls Mskrsaml. Kgl. Bibl. Kvarterne No. 495 f. 70: Kapellan Jens Hvas, 3 Aug. 1736 Kapellan i Flade, resignerede, siden dømt fra Kjolen fordi han viede et Par Folk uden Forældrenes Samtykke, † i Spindehuset i Christiania; født 1699, Student 1719.

har den Meddelelse, at en Søn blev Skibskapitain; men det er ikke lykkedes at finde nogen Efterretning om ham. Derimod havde de en Datter, kaldet Ane Lorenze Mumme, døbt i Aalborg i Budolfi Kirke den 22 April 1738[21]. Det lader lader sig endnu slutte, at deres ældste Barn er født omtrent 1734[22], men hermed er destoværre ogsaa udtømt Alt, hvad der vides eller kan formodes om deres Børn, og det kan kun erindres, at Muligheden for at der endnu lever Descendents af denne Linie saaledes er tilstede.

13.

C. Erik Christian Grave Hvas
og
Anne Mariche Hee.

Om dem og deres Descendenter handler hele første Del.

14.

D. Magdalene Cathrine Hvas
og
Ulrich Christian Schnell.

Magdalene Cathrine Hvas, den yngste af Børnene i Serup Præstegaard, er født flere Aar efter sine tre Brødre, rimeligvis 1706[1], og uden al Tvivl opkaldt efter sin Mormoder, Magdalene

---

21 Budolfi Kkbg.: „Hr. Jens Hvas og Hustru Cidzel Cathrine Schmidt lode døbe en Datter Ane Lorentze Mumme 22 April 1738."

22 Jfr. Opreisningsbevillingen og Note 9.

1 Jfr. Note 7. Læser Man her $62^3/_4$, var hun født midt i Aaret 1712. Læser Man derimod $68^3/_4$, var hun født midt i Aaret 1706. Da et Total let kan læses for et Ottetal, synes den sidste Læsemaade at maatte gives Fortrinet; dels fjernes hun derved ikke saa langt fra sine Brødre, af hvilke den yngste,

Borggreving, Biskop Graves Steddatter[2]. Fra hendes yngre Aar er kun opbevaret Efterretningen om, at hun nogle Gange stod Fadder i Serup Kirke[3]. Da hendes Fader var død., 31 Marts 1735, fik hun, rimeligvis for Skiftets Skyld, den 7 Mai næstefter Bevilling til at være myndig under Kurator[4]. Hendes Forældre havde havt i Sinde, at hun skulde have gaaet lige i Arv med hendes Brødre, og havde ansøgt om den dertil fornødne Bevilling, der ogsaa var udfærdiget; men da de ikke løste den[5], maa det antages, at de have opgivet deres Hensigt eller maaskee, at denne er kommen til Udførelse paa anden Maade. Fire Maaneder efter Faderens Død, den 29 Juli 1735[6], ægtede hun hans Successor Hr. Ulrich Christian Schnell, med hvem hun udentvivl var forlovet førend Faderen døde. Hun blev saaledes Hustru i sit Barndomshjem. Hun blev Moder til 6 Børn, og døde i en Alder af henved 70 Aar, begravet den 7 April 1775. Det synes at hun er bleven nedsat i en aaben Begravelse i Kirken[7].

Erik Christian, var født 1701; dels stemmer Aaret 1706 bedst med, at hun i 1720 stod Fadder, hvilket hun vel neppe vilde have gjort i en Alder af 8 Aar. Giessing opgiver hendes Fødselsaar til 1708, see Schnell-Stammen, 3 D. p. 241. Hvilket Aar der er det rette, bliver saaledes tvivlsomt.

2 Jfr. under Anders Hvas, Note 8. Navnet Magdalene hidrører utvivlsomt fra Magdalene Borggreving. Hvorfra Navnet Cathrine er kommen, sees ikke, med mindre Magdalene B. maaskee ogsaa har baaret dette Navn.

3 Serup Kkbg. nævner hende som Fadder 18 Aug. 1720, 27 Dcbr. 1730 (Malene Cathrine Hvas) og 29 Apr. 1731.

4 Jyd. Reg. f. 467 No. 64.

5 Jyd. Reg. 1727, f. 326 No. 202. Hr. Anders Hvas, Sognepræst til Seerop og Lemming, og hans Hustru Anna Lisbeth Rhodie, Bev., at deres eneste Datter maa gaae i lige Arv med hendes Brødre efter Forældrene. Rosenborg d. 7 Novb. 1727. I Marginen findes tegnet: Kasseret efter Kgl. Befaling af 20 Septb. 1754.

6 Serup Kkbg.. Vielsen fandt Sted i Kirken Fredagen d. 29 Juli 1735, uden foregaaende Trolovelse, ifølge Kongebrev.

7 Serup Kkbg. „Fredagen d. 7 April 1775: velædle Hr. Provst Schnells Hustru i Seerup, hendes efterladte Legeme nedsat i Begravelset. Hendes Alder 62¾ Aar." Pastor C. Bondrop, fra hvem jeg har denne Meddelelse, tilføier, at den Afdødes Alder er meget utydeligt anført i Ministerialbogen, men at Tallet, saavidt han skjønner, er det ovenfor angivne.

Ulrich Christian Schnell er født i Thisted 1708, døbt 9 November s. A., af Forældrene Frederik Christian Schnell, Præst i Thisted, og Margrethe Christensdatter Vibro[8]. Han blev 1732[9] Kapellan hos Provst Hvas, fik den 10 Juni 1734 af C. Fischer til Allinggaard Exspektancebrev paa Serup og Lemming, konfirmeret den 27 August s. A.[10], og succederede i Henhold hertil i Kaldet ved Provst Hvas's Død i Foraaret 1735. Han blev Provst i Hids Herred 1745, overlevede sin Hustru i 9 Aar og døde den 19 Marts 1784[11], omtrent 75½ Aar gammel.

Af sit Ægteskab med Magdalene Cathrine Hvas havde han 6 Børn[12]: Margrethe født 15 Oktober 1736, Anna Elisabeth født 6 Februar 1738, Andriette født 8 Juni 1739, Andreas Frederik Christian født 21 August 1743, Frederik Christian døbt 13 April 1745, Erik Christian døbt 18 Søndag efter Trinitatis 1748. Man seer let at Navnene Anna Elisabeth, Andriette og Erik Christian ere givne efter Magdalene Cathrine Hvas's Forældre og Broder. De tre andre Børns Navne tilhøre Familien paa Faderens Side. Anna

---

8 Jfl. Thisted Kkbg., Lengnicks Uddrag. Jfr. Giessing 3 D. p. 247, hvor der findes en kort Levnetsbeskrivelse. Giessings Angivelse af hans Fødested og Fødselsaar er urigtig.

9 Efter Giessing, der som Følge heraf gjør ham til Jubilar.

10 Jyd. Reg. f. 353 No. 157.

11 Serup Kkbg. Aarstallet for hans Udnævnelse til Provst findes saavel i Kkbgen som i Series Pastorum paa en Tavle i Kirken.

12 Serup Kkbg. Anførelsen af de første Børns Fødsel og Daab er meget udførlig. Det hedder saaledes i Kkbgen: „Mandagen d. 15 Octbr. 1736, tvende Timer før Dag, velsignede Gud min Kiereste og mig med en liden Datter, som for sin Svagheds Skyld af min Svoger Hr. Hvas udi Sønberg blev inddøbt og kaldet Margrethe. Sammes Daab blev konfirm. Fredagen d. 23 Novbr. Provsten Hr. Hurtigkarls Kjereste udi Grønbeck bar det, med hende fulgte Hr. Provstens Datter Lene i Kragelund. Desuden Hr. Niels Hendrichsen udi Seiling, Hr. Jeremias Møller i Hinge og Bertel Knudsen i Holms Mølle." — For de to sidste Børn er ikke angivet Fødselsdag, men kun Daabsdag. Blandt Fadderne til den yngste Søn, Erik Christian, nævnes Olive Richart fra Tvis Kloster, der bar Barnet; men ellers findes blandt Fadderne ingen til Familien Hvas henhørende Person.

Elisabeth blev den 22 Februar 1763 gift med Peder Wedege, Veiermester i Hobro, Margrethe den 25 Juni 1765 med Kjøbmand Jens Splid Bay i Randers, Andriette med Kjøbmand Mouritz Bay sammesteds[13].

15.

II. Frandtz Hvas,
hans tvende Hustruer
Anna, Hr. Lauritz Groms Enke, og **Anna Stromborg,**
samt Sidstnævntes anden Mand
Friederich Richart.

Frandtz Hvas[1] var næstældste Søn af Kapitelsskriver Jens Hvas i Aarhus og hans Hustru, Karen Frantzdatter, efter hvis Fader han uden al Tvivl er nævnt med Navnet Frandtz. Han er født, naturligvis i Aarhus, omtrent 1668[2] og gik i Aarhus Skole, hvorfra han blev dimitteret som den tredie i Ordenen blandt 14. Den 22 Juli 1688 blev han immatrikuleret som Student ved Universitetet[3], studerede Theologi og synes at have taget sine Examina med Hæder[4]. I en Alder af 30 Aar eller noget derover

---

13 Giessing og Serup Kkbg.

1 Han skrev sig 1700 F. J. Hvas, B. 106, 1711 Frandtz Hvass, B. 107, 1719 Frandtz Hvas, B. 109, Note 4.

2 Aarhus Domkirkes Ministerialbog begynder først 12 Juli 1684 (Hertel Aarh. Domk. Beskr., 2 Afd. 2 H. p. 138) og indeholder saaledes ingen Oplysning om hans Fødsel. Da han blev Student 1688, tør Man slutte, at han er født omtrent 1668, eller maaskee lidt senere. Hans ældre Broder Anders blev netop Student i en Alder af 20 Aar.

3 Universitetsmatriklen: „22 Juli 1688. Rectore Johanne Wandalino Fil. D., Pro-Decano D. Casparo Bartholino... reliqvi, in Examine approbati, sic sua nomina professi sunt, ut futuri Academiæ cives: ...
è Schola Aarhusiensi: ...
[1—14] 3. Fransiscus Jani Hwas ... Dn. Ol. Rømer."
(Han valgte Ole Rømer til sin Privatpræceptor).

4 B. 107, „hafvende ingen anden motiv end Eders Kongl. Maytts Hoy-

blev han, den 22 Juli 1700, af Anna Dyre, Sl. Gabriel Grubbes til Tvis Kloſter, der havde Kaldsret til Tvis Kirke i Hammerum Herred, og den gamle Jomfru Elſebeth Dyre til Krogsdal, der havde Kaldsret til Nørre Felding Kirke i Ulfborg Herred, kaldet til Sognepræſt for Tvis og Nørre Felding Menigheder, og dette Kaldsbrev blev af Kongen konfirmeret i Glückſtadt den 6 Auguſt 1700[5]. Hans Formand i Embedet, Hr. Lauritz Pederſen Grøn[6], var død ſamme Aar og havde efterladt ſig en Enke, Anna[7]. Efter Skik og Brug ægtede Hvas hende og blev ſaaledes Forſørger for en talrig Familie i et Embede, der kun var meget lille af Indtægt. I 1711 ſøgte han om Forflyttelſe til Ebeltoft Sogne= kald, der var blevet ledigt ved hans Svoger[8] Mag. Knud Utrechts Død. Han ſiger i ſin Anſøgning, at Nørre Felding og Tvis var et af de ringeſte Kald i Landet, at Konge= og Kirketienden, af hvis Størrelſe Man formentlig maa ſlutte til Præſtetienden, i begge

---

priiſelig Forordning [af 1 Aug. 1707] om Examinibus og Vocation, hvorved Allernaadigſt reflecteris paa berømmelige Attestatis Theologicis (ſom Jeg fra Academiet har erholdet) etc."

5 B. 106.

6 Efter en Tavle i Nørre Felding Kirke have Præſterne til Felding og Tvis været: Hr. Lauritz Grøn 1677—1700, Hr. Frantz Hvas 1700—1726, Hr. Friederich Richart 1726—1729, Hr. Niels Sommer 1729—1749, Hr. Damianus Knudſen 1749—1776.

7 Grøn ægtede ikke ſin Formands Enke. Det hedder i Kirkebogen, at han d. 26 Marts 1683 begravede ſin Formands, ſal. Hr. Madſes Enke, Karen Hansdatter, æt. 74. At Grøns Enke hed Anna, ſees af Stamtavlen hos Gies= ſing 3 D. p. 241. Maaſkee var hun født Utrecht, ſee Note 8.

8 B. 107. Det har Formodningen for ſig, at Svogerſkabet fandt Sted paa den Maade, at Lauritz Grøns Enke, Hvas's Huſtru, var født Utrecht. Utrecht var nemlig gift med Inger Sørensdatter Tybring, og af hvad der i Jyd. Indl. 1720 er meddelt om hende og hendes Arvinger er det klart, at Grøns Enke, Hvas's Huſtru, ikke var Søſter til hende. Der er viſtnok den Mulig= hed tilſtede, at Utrecht kan have været gift før han ægtede K. S. Tybring og at hans førſte Huſtru har været Søſter enten til Hvas eller Hvas's Huſtru; men der haves idetmindſte intet Vink om at Utrecht har været gift to Gange, og ligeſaalidt om at Hvas havde nogen Søſter, der kunde have været gift med Utrecht.

Sogne tilsammen kun stod for 14 Td. Htk., og at Kaldet iøvrigt ikke var beneficeret med nogen anden Indtægt af Mensalgods eller deslige. Hans Tilstand var derfor miserabel og slet, og han beder Kongen at tænke paa ham fattige Mand, hvem Gud havde givet en Hustru og 7 endnu levende Børn. Hvas fik imidlertid ikke Ebeltoft. Han forblev i Nørre Felding og Tvis Sognekald til sin Død. 1715[9] mistede han sin Hustru, Anna Lauritz Grøns, ved hvem han var bleven Stedfader til den ovenfor nævnte talrige Børneflok, men med hvem han vistnok ikke selv havde Børn[10]. En Leonore eller Eleonore Grøn, der nævnes som Fadder i Kirkebogen 1710 og to Gange 1711, var vistnok et af de nævnte Stedbørn.

Aaret efter sin første Hustrues Død[11], da han selv var i en Alder af omtrent 48 Aar, ægtede han Anna Strømborg, født omtrent 1691[12], altsaa dengang i en Alder af 25 Aar. Hun var en Datter af Hans Thomæsen Strømborg[13] til Vinderslevgaard og bragte, om just ikke Formue, saa dog Velstand i Huset. Hendes Fader døde 1718 eller 1719, og ved denne Leilighed arvede Hvas paa sin Hustrues Vegne en femte Part i Vinderslevgaard, Gods og Tiender, der tilsammen stod for 200 Td. Htk., hvilken Part, der altsaa, hvis Strømborg ikke havde Gjeld, udgjorde Værdien

---

9 Giessing 3 D. Stamtavlen p. 241.

10 At Ordene „en Hustru med 7 endnu levende Børn", B. 107, sigte til Hustruens Børn af første Ægteskab tør vistnok ansees for afgjort. Havde Børnene været Hvas's egne vilde han have sat „og" istedetfor „med". Giessing tillægger vistnok paa Stamtavlen l. c. Anna Grøn en Søn af hendes Ægteskab med Hvas. Men da de paa Stamtavlen anførte 3 Børn, Jens, Hans og Olive ere anviste Plads som Børn af Anna Strømborg, hvilket de vare, har Giessing ikke opgivet, hvem denne Søn af Ægteskabet med Anna Grøn var; og da der iøvrigt ikke er bevaret nogen Efterretning om denne ene Søn, hverken i Kirkebogen eller andetsteds, er det mest rimeligt, at Giessings Meddelelse enten er urigtig eller sigter til en Søn, der er død i en ung Alder.

11 Giessing l. c. Hvis Aarstallet 1716 ikke er rigtigt, er det i alt Fald ikke langt fra at være det; thi hans ældste Søn med Anna Strømborg fødtes 1718.

12 B. 108, hvor hendes Alder opgives ved hendes Død.

13 Om Strømborg, hans Børn og Vinderslevgaard, see B. 109.

af 40 Tdr. Hartkorn, han dog afhændede til Christian Fischer til Allinggaard, Skjøde 2 April 1720, rimeligvis for en Sum af omtrent 2200 Rdl. Han laante derefter Sr Niels Ibsen til Tvis Kloster en Kapital paa anden Prioritet i denne Eiendom og dette Laan blev Grunden til at Hvas's Arvinger, da Niels Ibsen ikke kunde tilbagebetale Beløbet, men gjorde Opbud, maatte tage Gaarden til Eiendom[14].

Frandtz Hvas døde i Sommeren 1726[15]. Kirkebogen indeholder Intet hverken om hans eller hans første Hustrues Død eller Begravelse. Ligesaalidt findes der i Kirken eller paa Kirkegaarden noget Monument over dem eller Spor af deres Grave.

Frandtz Hvas var Provst for Ulvborg Herred allerede 1711[16]. Han havde af sit andet Ægteskab 4 Sønner, nemlig Jens født 1718, død strax efter Fødselen, Hans, født i December 1718, Jens født 1720, og Niels født 1724, død kort efter Fødselen[17]. Om de to Sønner, der levede, see nedenfor. Deres Moder, Anna Strømborg, overlevede Hvas[18] og ægtede hans Eftermand i Kaldet

Friederich Hansen Richart.

(Richard eller Richardt.)

Han blev kaldet til Sognepræst for Nørre Felding og Tvis Menigheder den 13 September 1726 af Janus Friedenreich til Palstrup og Krogsdal og Niels Ibsen til Lergrav og Tvis Kloster, og Kaldsbrevet konfirmeredes den 4 Oktober 1726[19]. Richart havde med sin Hustru, Anna Strømborg, hvem han rimeligvis ægtede førend Sørgeaaret var omme, kun eet Barn, en Datter, Olive Richart, formentlig født 1728. Richart var kun Præst i 3 Aar og døde i

---

14 Jfr. i det Hele B. 116.

15 F. Hvas's sidste Optegnelse i Kirkebogen er af 3die Pindsedag 1726. Hans Eftermand Richart blev kaldet d. 13 Sptb. s. A.

16 B. 107. 17 Jfr. B. 108 om de to Sønner, der døde.

18 Hun fik 1 Novb. 1726 Bev. til at sidde i uskiftet Bo efter Hvas og til i sin Tid at skifte med Samfrænder, Jyd. Reg. f. 164 No. 183.

19 Jyd. Reg. f. 156 No. 168.

Forsommeren 1729[20]. Anna Strømborg overlevede ogsaa ham og fik ogsaa efter hans Død Bevilling til at hensidde i uskiftet Bo med deres eneste Barn[21]. Hun tog Ophold paa Tvis Kloster, som Richart, af Hensyn til at hans Kone og hendes Børn af første Ægteskab havde en Sum af 4700 Rd. tilgode i Gaarden paa anden Prioritet, kjøbte paa Auktion den 13 Februar 1727. Han fik Skjøde den 23 April s. A.[22] Efter hans Død tog hans Enke Ophold paa Gaarden og levede her med sin Datter Olive og Sønnerne Hans og Jens, som hun opdrog hjemme. Olive blev, i en Alder af 22 Aar, den 26 Juni 1750[23] gift med Hr. Christian Nislev, der i November 1748[24] var bleven personel Kapellan hos Sognepræsten for Hjerm, Gimsing og Vensø, Hr. Thomas Just Jermiin, Eier af Ausumgaard, og Aaret efter[25] var udnævnt til Sognepræst for Naur og Sir, to Sogne, der ligge tæt nordvest for Holstebro. Olive Richart kom ikke langt fra Hjemmet; thi mellem Tvis Kloster og Præstegaarden i Naur er kun en Afstand af omtrent halvanden Mil. Christian Nislev døde formentlig 1763[26] og havde af sit Ægteskab med Olive Richart 7 Børn, af hvilke 5 levede[27]. Olive Richart overlevede ham og levede endnu 1773[28].

Om Hans og JensHvas see nedenfor. Deres Moder, Anna Strømborg, opnaaede en Alder af 70 Aar og døde paa Tvis Kloster

---

20 Jfr. Note 6. Hans sidste Tilførsel i Kirkebogen er af 3die Paaskedag 1729. Hans Eftermand, Hr. Niels Sommer, blev kaldet 24 Juli 1729.

21 Bev. 18 Juli 1729. Jyd. Reg. f. 668 No. 134.

22 Jfr. i det Hele B. 116. 23 B. 108.

24 Stud. Christian Nislev personel Kapellan hos etc. 15 Nov. 1748. Jyd. Reg. f. 494 No. 269.

25 Kapellan Christian Nisløw, kaldet d. 20 Marts 1749 af „Erentz Friderich von Zitphsen" til Wolstrup, Kapitain af Infanteriet, til Sognepræst for Naur og Sir i afg. Sognepræst Hr. Christian Reimers Sted. Konf. 21 Marts 1749. Jyd. Reg. f. 106 No. 79.

26 Olive Richart, afg. Hr. Christian Nislefs Efterleverske, Bev. til at skifte med Samfrænder. 24 Juni 1763. Jyd. Reg. f. 251 No. 189.

27 Disse Børn findes nævnte paa Stamtavlen hos Giessing 3 D. p. 241.

28 See Jstd Hvass's Testamente, B. 114.

i December 1761, begravet den 20 December[29]. Som en Mærkelighed kan det nævnes, at hun 1742 udnævnte en Birkefoged til Tvis Klosters Birk og at den Udnævnelse, hun gav ham, blev konfirmeret af Kongen[30]. Da hun ikke var privilegeret, lader denne Udnævnelse sig ikke let forklare.

16.

A. Hans Hvas
og hans tvende Hustruer
Anna Else Fogh og Margrethe Fogh.

Hans Hvas[1] er født i December 1718[2] i Nørre Felding Præstegaard af Forældrene, Provst Frandtz Hvas og Anna Strømberg. Han undervistes af private Lærere i Hjemmet paa Tvis Kloster sammen med sin Broder Jens, indtil de begge i Aaret 1737, da Hans altsaa var i en Alder af 18½ Aar, bleve privat dimitterede af, Rektoren ved Ribe lærde Skole, Mag. Christian Falster[3]. Begge

---

29 B. 108.

30 Christen Pedersen Haae, Konfirmation paa den ham af Anna Hansdatter Strømborg, afg. Richarts Efterleverske, til Tvis Kloster, meddelte Bestalling (dat. 22 Dcbr. 1742) som Birkefoged til Tvis Klosters Birk. 7 Fbr. 1744. Jyd. Reg. f. 232 No. 34.

1 Saaledes skrev han Navnet Hvas, jfr. Underskriften B. 110 og den af ham selv førte Jyllinge Kirkebog.

2 Jfr. herom og det Følgende hans egenhændige Optegnelse i Vitaprotokollen i Sjællands Bispearkiv, B. 110.

3 I „Blandede Efterretninger om Ribe Kathedralskole. Femte Fortsættelse. Af P. N. Thorup. 1828" findes i Examen Artiums Listerne over Disciplene fra Ribe Skole 1737 Hans og Jens Hvas, der erholdt følgende Karakterer: Hans i Catechesis b, Loc. com. Theol. bb, Ebræa bb, Græca bb, Latina b, Logica bb, Metaphys. b, Physica med., Ethica b, Historica bb, Geograph. bb, Geometr. tenuiss., Arithm. b, Astronom. b. Examen philos. Laud. Jens erholdt de samme Karakterer, undtagen for Arithm., hvor han fik n. m. bb svarer til mg, b til godt, med. til tg, n. m. (ikke slet) til maad. Blandt de 12 Dimitterede fra Ribe Skole det nævnte Aar ere Brødrene Hans og Jens Hvas paa de omtalte Lister No. 9 og 10 i Ordenen. Deres Karakterer høre

Brødrene bleve immatrikulerede som Studenter ved Universitetet den 31 Juli 1737 [4]. Hans tog derefter hjem til Tvis og tilbragte Vinteren hos sin Moder. Næste Foraar underkastede han sig den filosofiske Examen med Laud. og tog derefter fat paa Theologien. Han studerede dels i Hjemmet, dels hos Præsten i Velling, Hr. Henrik Hornemann, og efter 3 Aars Forløb underkastede han sig, i en Alder af 22½ Aar, Examen den 12 Juni 1741 [5]. Han var derefter i 3 Aar Huslærer hos Birkedommer og Forvalter ved Baroniet Rüsensten, Lauritz Rømer. Den 30 Mai 1744 underkastede han sig i Kjøbenhavn den homiletiske Prøve og blev strax efter, i en Alder af 25½ Aar, af Kammerraad Fugl [6] kaldet til Sognepræst for Jyllinge og Gunsømagle i Sømme Herred, Gamle Roeskilde Amt. Om hans Embedsvirksomhed indeholder Kirkebogen intet Andet end Biskoppens sædvanlige vidi. Men meget gamle Folk i Sognet mindes ham endnu og give ham det Vidnesbyrd, at han var en nidkjær Embedsmand [7]. Han døde den 19 December 1787 [8]; men Dødsdag eller Begravelsesdag findes ikke anført i Kirkebogen, ligesom der heller ikke paa Jyllinge Kirkegaard eller i Kirken findes noget Monument eller Minde om ham.

---

til de bedste fra Ribe Skole for det Aar. Hans nævnes ogsaa i det nævnte Skrift, tredie Fortsættelse, 1826, p. 66. Da begge Brødre bleve privat dimitterede af Rektor, er det ikke ganske med Føie, at de ere nævnte blandt Skolens Dimittender.

4 Univ. Matr. Deres Alder er opgivet for Hans Hvas til 18 Aar, for Jens Hvas til 17 Aar. Deres Navne ere skrevne paa Latin Joh. og Janus. Privatpræceptor C. Thestrup. I Matr. nævnes de ikke fra nogen Skole.

5 Distinkt. prot.: „12 Junii 1741.] Johannes Huas, natus Feldingæ in dioec. Ripensi a. 1719 redibit in patriam Laudabilem. Haud illaudab. d. 30 Maji 1744.

6 Kmrd., senere Jstd. Amtsforv. Rasmus Fugl i Roeskilde var gift med Inger Fogh, Faster til Hvas's tvende Hustruer. Stamt. over Fam. Fogh af Kapt. Lengnick.

7 Meddelt af Pastor J. C. Brangstrup i Jyllinge. I D. Atl. VI p. 98 findes under Jyllinge Sogn en Meddelelse om de stedlige Forhold af „Sogne-Præsten Hr. Hvas."

8 Teilm. Stamt. p. 26. See Anne Marie Hvas Note 1.

Hans Hvas's første Hustru hed Anna Else Fogh, født i Roeskilde i Januar Maaned 1719, eller i alt Fald i Slutningen af Aaret 1718[9], af Forældrene Kammerraad Amtsforvalter Jørgen Nielsen Fogh og Hustru Anne Marie Maar eller Maard. Hendes Bryllup med Hvas, med hvem hun var lige i Alder, blev holdt i Kjøbenhavn Tirsdag den 22 Juni 1745. Vielsen fandt Sted Kl. 5 om Eftermiddagen hos hendes Fader, der boede paa Vandkunsten[10]. Hun skjænkede sin Mand to Børn, Frantz Jørgen, født 1746[11], og Anna Marie, født 1747[12]. Hun døde 1780 i en Alder af 61½ Aar og blev begravet den 8 Mai[13]. Samme Aar, den 15 December[14], ægtede Hvas hendes yngre Søster Margrethe Fogh, født i Foraaret 1723[15], altsaa da hun ægtede Hvas i en Alder af henved 58 Aar medens han var 62 Aar. Af dette Ægteskab var der selvfølgelig ikke Børn. Margrethe Fogh overlevede Hvas i 20 Aar og døde, 84 Aar gammel, i Januar 1807 i Slagelse, begravet 31 Januar paa Slagelse St. Mikkels Kirkegaard[16]. Hun skjænkede 100 Rdl. til Jyllinge og Gunsømagles Sognes Fattigvæsen[17].

---

9 Roeskilde Domkbg. døbt 18/1 1719.

10 Frue Kirkes Kopulationsprot.: „1745, 22 Juni „Velærværdig Hr. Hans Hvass Sogne Præst til Jyllinge og Gunsemagle Menigheder i Sømme Herred. U. K. (Ungkarl). Jfr. Anne Else Fogh. Hos hendes Fader Hr. Cammer Raad og Renteskrivr Fogh paa Vandkunsten. Ved 5 sl. 4 Rdl."

11 Jyllinge Kkbg.: Døbt sjette Søndag efter Trinitatis (ɔ: 17 Juli) 1746. Kammerraad Fugls Hustru fra Kbhvn holdt ham over Daaben og Jomfru Richart fra Tvis Kloster stod hos. Faddere vare: Kammerraad Fogh, Kammerraad Fugl, Jens Hvas. (Uden al Tvivl Jens Hvas fra Tvis Kloster, der formentlig med Søsteren Olive Richart var reist over for at overvære Høitideligheden i Broderens Hus).

12 Jyllinge Kkbg.: Døbt 17de Søndag efter Trinitatis (ɔ: 24 Septbr.) 1747. Fru Fugl fra Roeskilde holdt hende over Daaben, Jomfru Marie Fugl stod hos. Faddere vare: Kammerraad Fugl, Hr. Berthel Lund fra Reerslev, Monsieur Jens Jensen Hvas (senere Kammersekretær, Fætter til Hans Hvas, jfr 23 C).

13 14 Jyllinge Kkbg.

15 Roesk. Domkbg. Døbt 21 Apr. 1723.

16 „Personalhistoriske Bidrag vedk. Danm's og Norges Geistlighed i ældre og nyere Tid. Ved J. C. L. Lengnick. Kbhvn 1855" p. 8.

17 Meddelt af Past. J. C. Brangstrup i Jyllinge.

17.

a. Frans Jørgen Hvas[1].

Frans Jørgen Hvas er født 1746[2] i Jyllinge Præstegaard af Forældrene Hans Hvas og Anna Else Fogh og opkaldt efter sin Farfader og Morfader. Blandt hans Faddere var hans Onkel Jens fra Tvis Kloster og hans Tante Olive. Han blev sat i Herlufsholm Skole, hvorfra han dimitteredes i en Alder af 20 Aar. Han blev immatrikuleret ved Universitetet den 29 Juli 1766[3], tog anden Examen den 23 Mai 1767 og efter 5 Aars Forløb theologisk Attestats den 28 Oktober 1772 med Non cont.[4].

Den 28 December 1773 fik han af sin Tante Anna Magdalene Moldrup, Enke efter Justitsraad Jens Hvass til Tvis Kloster, Exspektance paa Vinding og Vind Menigheder. Aaret efter, da hun var død, søgte han om Konfirmation paa dette Exspektancebrev, som hendes Forlovede og Universalarving, Ritmester Fischer, god-

---

1 1774 skrev han sig Frantz Jørgen Hvass, B. 111, 1799 Frans Jørgen Hvas, B. 112.

2 Døbt sjette Søndag efter Trinitatis (ɔ: 17 Juli) 1746. See under 16, Hans Hvas, Note 11.

3 Univ. matr. „1766 29 Juli, 20, Franciscus Georgius Hvass, Herloviensis, Stampe". 20 betegner Alderen; Stampe var den af H. valgte Privatpræceptor.

4 I en Protokol i Kvart i Konsistoriums Arkiv over Karaktererne ved den theol. Attestats findes: „28 Octb. 1772, Exam. C. B. Studsgaard et N. E. Balle, Non Contemn, Franciscus Georgius Hvass, 66—67, 23 Mai." Bindet No. 2 af Distinktionsprotokollen 1755—93, hvori Man kunde have ventet at finde Oplysning om hans Fødselsaar og Fødested samt om Udfaldet af den homiletiske Prøve, findes ikke i Arkivet. Den nævnte Protokol i Kvart er meget kortfattet og indeholder ikke Noget om exam. homil. Til Oplysning om Betydningen af Karakteren Non contemn. paa hin Tid meddeles her Udfaldet af den theol. Examen i de 3 Aar 1771—1773.

	Kandid.	Laud.	Haud.	Non c.	immaturi
1771	57	5	18	28	6
1772	64	5	22	27	10
1773	43	2	14	21	6 (hvoraf 2 iterum).

kjendte, og Konfirmationen meddeltes den 16 Marts 1775[5]. Hvas kom imidlertid ikke til at gjøre noget Brug af dette Exspektancebrev. Hans Liv fik en helt anden Retning. Efterat han i nogen Tid havde levet af at give privat Undervisning, traadte han, rimeligvis fordi Udsigterne til det ham tilsagte Kald bleve for langvarige, som Volontær ind i Rentekammeret[6]. 1781 blev han udnævnt til Kopist i Revisionskontoret for de norske og en Del af de danske Kjøbstæders Regnskaber, 1787 til Fuldmægtig i det kjøbenhavnske Renteskriverkontor og 7 Februar 1797 til Revisor i det sjællandske og fyenske Pupilkontor. Hans Post som Revisor var en Kontorchefspost, og hans Gage i denne Stilling var 500 Rdl. Den 21 Juni 1799 blev han, i en Alder af 53 Aar, udnævnt til Amtsforvalter i Veile Amtstuedistrikt med Bopæl i Kolding og med en Gage af 1200 Rdl. Han beklædte dette Embede i 14 Aar, indtil han ved Kgl. Resol. af 29 Oktober 1813[7] fra 1 Januar 1814 blev entlediget med en aarlig Pension af 933 Rdl. 32 ß.; han blev derhos udnævnt til virkelig Kammerraad. Han døde den 14 Juni 1825[8] i Kolding, ugift, i en Alder af 79 Aar, og er begravet paa Kolding Kirkegaard. Navnet Frans Jørgen lever endnu i den Teilmannske Familie, blandt Descendenterne af hans Søster Anna Marie.

---

5 B. 111.

6 Jfr. herom og det Følgende B. 112.

7 Rentek's Resol. prot. Hans Eftermand blev Jens Worsaae.

8 Meddelt af Pastor Joh. Chr. Teilmann i Tostrup. I det Brev, hvori daværende Borgermester Estrup i Kolding underrettede Pastor Teilmann om Hvas's Død, hedder det, at Hvas døde den nævnte Dag Kl. 10½ Formiddag.

18.

b. Anna Marie Hvas og Peter Teilmann[1].

Anna Marie Hvas er født den 15 Juli 1747[2] i Jyllinge Præstegaard af Forældrene Hans Hvas og Anna Else Fogh. Hun blev konfirmeret 1764, 17 Aar gammel[3], og den 9 Juli 1779[4], i en Alder af 32 Aar, ægteviet til Peter Teilmann, Sognepræst for Borup og Kimmerslev Menigheder i Ramsø Herred, Gamle Roeskilde Amt, senere for Tostrup og Uggerløse i Merløse Herred, Holbek Amt. Hun havde af sit Ægteskab med Teilmann 4 Børn og døde 1785 i Tostrup Præstegaard, begravet den 9 December s. A. i Choret i Tostrup Kirke foran Alteret, uden Ligsten eller Gravskrift[5].

Peter Teilmann[6], den tiende af tolv Søskende, er født den 26 September 1745 af Forældrene Kammerraad, Amtsforvalter i Vording=

---

1 Paa „Stamtavle over Familien Teilmann og Descendenter, samlet af A. Teilmann, cand. theol., Kbhvn 1844" findes Anna Marie Hvas, hendes Mand og Børn nævnte p. 15.

2 A. Teilmanns Stamt. over Familien Neergaard p. 20, hvor Trykfeilen 1746 i Stamt. over Fam. Teilm. er rettet. At 15 Juli 1747 er rette Dag og Aar, er bekræftet af Past. Joh. Chr. Teilmann, Anna Marie Hvas's Søn. Hun blev ifølge Jyllinge Kirkebog døbt 17de Søndag efter Trinitatis (o: 24 Septbr.) 1747.

3 Jyllinge Kbg.

4 Jyllinge og Tostrup Kbger. Teilm. Stamt. har urigtigt 15 Dcbr. 1780, en Angivelse, der staaer i en paafaldende Strid med at hendes ældste Søn, Andreas, anføres som født d. 7 Novb. 1780. D. 15 Dcbr. 1780 blev Anna Maria Hvas's Fader gift anden Gang. Herfra hidrører vel Forvexlingen.

5 Meddelt af Past. Joh. Chr. Teilmann. Begravelsesdagen er rigtigt anført i Teilm's Stamt. I en af den daværende Degn i Tostrup ført Kirkebog hedder det om Anna Marie Hvas: „Hendes Alder var 38 Aar 4 Mdr 25 Dage". En Efterregning vil vise, at herved er betegnet Tidsrummet mellem hendes Fødsel og Begravelse, saa at Dødsdagen ikke sees.

6 Jfr. i det Hele om det Følgende Teilm. Stamt. Pastor Joh. Chr. Teilmann i Tostrup har i Brev af 20 Novb. 1861 bekræftet Rigtigheden af det i Texten Meddelte.

borg, Andreas (Anders) Teilmann og Anna Neergaard. Han blev den 22 Mai 1776[7] af Etatsraad og Vicelandsdommer Jens Brun Neergaard til Svenstrup kaldet til Sognepræst for Borup og Kimmerslev Menigheder istedetfor Hans Teilmann, der var bleven forflyttet til Tølløse og Aagerup, men forlod senere, i Begyndelsen af Aaret 1783, dette Embede og blev Præst for Tostrup og Uggerløse Menigheder ifølge et ham af Krigsraad Peter Johansen Neergaard til Svenstrup den 1 September 1763 meddelt Espektancebrev, konfirmeret den 15 Februar 1765[8]. Efter sin første Hustrues Død var han endnu to Gange gift[9], men havde ikke Børn af disse Ægteskaber. Han døde den 21 November 1816.

Børnene af Ægteskabet med Anna Marie Hvas vare:

1. Andreas Teilmann, født 7 November 1780, død 8 Juni 1811, Præst til Jydstrup og Valsølille. To Gange gift. Børn.
2. Hans Teilmann, født 19 December 1781, død 24 September 1805, Handelsmand og Kommissionær, ugift.
3. Johan Christen Teilmann, født 2 Februar 1783, Præst til Tostrup og Uggerløse, gift, 8 Børn, imellem hvilke en Søn, Frantz Jørgen Harald, og en Datter Anna Marie.
4. Frantz Jørgen Teilmann, født 26 Marts, død 1 April 1785.

---

7 Kaldsbrevet er konfirm. 19 Juli 1776. Sjæll. Reg. No. 403. Kaldet ansættes til en aarlig Indtægt af 250 Rdl.

8 Sjæll. Reg. No. 80. Af Indlægene sees, at Kaldet blev ledigt ved Sognepræsten Niels Hansen Bruuns Død d. 11 Febr. 1783, og at Kaldets Indtægter ansloges til 480 Rd. om Aaret.

9 Anden Gang 12 Septb. 1788 (Lengnick, utrykt) med Petronelle Pauline Frick f. 1757 † $^{23}/_{1}$ 1802, tredie Gang 25 Febr. 1803 (Lengnick, utrykt) med Christiane Staal, f. Kellermann, født 1753 † $^{24}/_{12}$ 1824. Disse to Ægteskaber vare barnløse.

19.

B. Jens Hvasf
og
Anna Magdalene Moldrup.

Jens Hvasf[1] er født 1720[2] i Nørre Felding Præstegaard af Forældrene Frandtz Hvas og Anna Strømborg og opkaldt efter sin Farfader, Kapitelsfkriver Jens Hvas i Aarhus. Han miftede i en Alder af 6 Aar fin Fader og i en Alder af 9 Aar fin Stedfader, Paftor Richart. Hans Moder lod begge[3] fine Sønner Hans og Jens underviſe i Hjemmet (paa Tvis Kloſter) af private Lærere, indtil de i Aaret 1737 i Forening bleve privat dimitterede til Univerſitetet af Rektoren ved Ribe lærde Skole, Chriſtian Falſter. De bleve immatrikulerede den 31 Juli. Jens Hvasf blev ſaaledes Student i en Alder af kun 17 Aar. Han tog det følgende Aar anden Examen med bedſte Karakter[4], lagde ſig efter Lovkyndigheden og tog ſin Embedsexamen med Hæder[5]. Efter denne vendte han uden Tvivl ſtrax tilbage til Hjemmet, altſaa i Aarene 1740, og deltog i Beſtyrelſen af Gaard og Gods med Moderen, om han ikke ligefrem overtog den for hende[6]. Han blev i ethvert Fald Eier af Gaarden ved Moderens Død 1761.

---

1 Saaledes ſkrev han ſit Navn, ſee B. 113 og 114.

2 Studeut 1737, 17 Aar gl. See under Hans Hvas, Note 4.

3 Det maa anſees ſom en Selvfølge, at der ikke blev holdt private Lærere i Hjemmet til den ældre Broder Hans alene, men at begge Brødre, der bleve Studenter ſamme Dag, ere fulgtes ad. Jfr. under Hans Hvas, Note 3.

4 See under Hans Hvas, Note 3, hvor ogſaa Artiumskaraktererne findes meddelte.

5 See B. 113, 2 „efter forlengſt sustineret Examen haver erholdt allerbæſte Caractairer."

6 Jens Hvasf nævnes i Kirkebogen 1749 „paa" Tvis Kloſter, 1751 og følgende Aar „til" Tvis Kloſter. Jfr. B. 113, 1 „og i henſeende til det andet nu i nogle Aar (1763) alleene haver foreſtaaet og gouverneret et lidet Jordegods, min Moder var ejende".

Ved Reskript af 8 August 1757 blev det Hvasß paalagt som Kommissær i Forening med Peder von Albertin, Amtmand over Lundenæs og Bøvling Amter, at opmaale den i de nævnte Amter beliggende Del af Alheden og at varetage Alt, hvad der vedkom Indretningen af Kolonierne sammesteds[7]. Opmaalingen blev standset ifølge Rentekammerets Ordre af 13 August 1763, men Aaret efter overdroges det atter Hvasß som Kommissær i Forening med Justitsraad Hoffmann at undersøge forskjellige Forhold, vedkommende de nævnte Kolonier. Hvasß havde megen Uleilighed og maatte gjøre mange Udlæg i denne Anledning; men han afslog dog det Vederlag, Man tilbød ham. Foruden disse Hverv for det Offentlige udførte han ikke faa for Private som Kommissær, hvorom det ham af Geheimeraad Rosenkrantz meddelte Vidnesbyrd hæderligt taler[8].

Familiekredsen paa Tvis Kloster, der oprindelig bestod af Anna Strømborg og hendes tre Børn, af hvilke Hans forlod Hjemmet 1737 og Olive 1750, blev siden forøget derved, at Anna Strømborgs Søster, Birgitte Marie, Enke efter Forpagter Jens Hvas paa Lergrav, tog Ophold paa Gaarden[9]. Desuden opholdt sig her udentvivl ogsaa en Tid lang (1754—56) Jens Hvasß's Fætter, Anders, maaskee som Forvalter eller for at lære Landvæsenet[10]. Da Birgitte Marie Strømborg døde 1759 og Anna Strømborg 1761, blev Jens Hvasß efter den Tid alene i Hjemmet. Man forstaaer let, at han, der i en Alder af kun lidt over 40 Aar,

---

7 Jfr. herom og om det Følgende B. 118. Lundenæs og Bøvling Amter danne det nuværende Ringkjøbing Amt.

8 B. 113, 2.

9 Dette staaer vel intetsteds med rene Ord, men da hun var Enke, og hendes Mand ikke havde eiet nogen Eiendom, og da hun døde paa Tvis Kloster og blev begravet i sammes Kirke, ligger den Antagelse meget nær, at hun efter sin Mands Død har fundet et andet Hjem hos Søsteren og Søstersønnen paa det rummelige Tvis Kloster, der laae i en Afstand af kun halvanden Mil fra Lergrav.

10 Han nævnes som Fadder i Kirkebogen 1754—56 „fra Tviis".

var bleven Eier af Gaard og Gods, og derhos var en velstaaende Mand, nu fandt Tiden kommen til at føre en Hustru ind i det tomme Hjem.

Han fæstede sine Tanker paa Anna Magdalene Moldrup fra Vestervig Kloster, Datter af den velbaarne Oberst Jens de Moldrup, af hans andet Ægteskab med Anna Margrethe Lautrup[11]. Vestervig Kloster var oprettet til et Stamhus 1731 og senere (1763) havde Oberst Moldrup dermed forenet Drum Hovedgaard med Tilliggende saa at Stamhuset omfattede et samlet Gods uden Fællig af 4 Sogne med Hartkorn af alle Slags 974 Tdr. Familien paa Vestervig Kloster var saaledes velhavende, og da den nylig var nobiliteret, var den tillige fornem. Jens Hvass kunde derfor ikke tænke paa det „avantageuse" Parti med Frøken Moldrup førend han havde en passende Titel. Han anholdt allerede 1763 om at blive virkelig Justitsraad[12], idet han paaberaabte sig sine Tjenester i Anledning af Alhedens Opmaaling; da denne Ansøgning imidlertid ikke blev taget til Følge, indgav han en ny i 1764, i hvilken han blandt Andet støttede sig til, at han var Eier af Tvis Kloster og

---

11 Om Familien Moldrup indeholdes Efterretninger i „Erection af Stamhuset Vestervig" etc. med en „Stamtavle over Slægten Moldrup" bekostet af Kammerherre Peder de Moldrup. Aalb. 1787. Slægtens Stamfader var Assessor Peder Nielsen Moldrup † 1737, gift med Mette Laasbye † 1750. Af deres 14 Børn nævnes paa Stamtavlen 2 Sønner og 5 Døttre. Sønnerne Jens, der blev Oberst af Kavalleriet og Johan, der blev Major, bleve nobiliterede d. 26 Juni 1731. Oberst Jens de Moldrup var født 1697, succederede sin Fader i Stamhusets Besiddelse 1737 og døde 31 Dcbr. 1771. Han var gift 2 Gange: 1) med Hedevig Sabine v. Pretzlen, Enke efter Major Joh. Philip v. Kneil. Med hende havde han 1 Søn, Kammerherre Peder de Moldrup f. 1735, der fik Stamhuset efter Faderen. 2) 1737 med Anna Margrethe Lautrup † 1746. Med hende havde han 6 Børn, af hvilke udentvivl de 4 døde som Smaa eller i alt Fald i ung Alder, og kun to levede, nemlig Hans Christian de Moldrup, først til Staarupgaard, senere til Marsvinslund, Major af Kavalleriet og Amtsforvalter i Thisted, født 1740 og hans eneste Søster (see B. 114, 2) Anna Magdaleue, Hvass's Hustru, der ikke nævnes paa Stamtavlen. Hun var født 1741, døbt 4 Fbr. s. A. (Jfl. Vestervig Kkbg).

12 Jfr. i det Hele herom B. 113.

at han „i det Haab og paa den Condition at erholde nogen Kongel. Naade var bleven forlovet med Her Obrist-Lieutenant Molderup til Westervig, Hands Datter". Denne Ansøgning, der var anbefalet af Geheimeraad, Justitiarius i Høiesteret, Mogens Rosenkrantz, hjalp. Der blev den 2 August 1765 „efter Omstændighederne" tilstaaet ham Justitsraads Karakter mod at han erlagde 1,000 Rd. ad pios usus. Da han imidlertid ikke var tilfreds med at blive regnet imellem „andre" Justitsraader, men bad om at det Ord „virkelig" maatte blive tilføiet, blev dette ogsaa „accorderet" mod at han erlagde i Alt 1,500 Rdl. Endelig blev da hans Bestalling som virkelig Justitsraad udfærdiget den 11 Oktober 1765. Han havde tilvisse maattet betale den dyrt nok; men honnet Ambition hørte til Dagens Orden, og var Man ikke saa heldig at have Konnaissancer ved Hoffet, der kunde gjøre det indlysende, at Man var en fortjent Mand, søgte Man i al Beskedenhed om hvad Man ønskede og betalte derfor. Det var hverken mere eller mindre, end hvad der dengang skete saa at sige hver Dag.

Anna Magdalene Moldrup var født 1741[13], altsaa 23 Aar gammel, da Hvasß 1764 blev forlovet med hende. Den 25 Oktober 1765 stod deres Bryllup paa Tvis Kloster, hvor Vielsen blev forrettet af Brudens Fætter, velædle og høilærde Hr. Provst Vinding den yngre fra Vestervig[14].

---

13 See Note 11. Hun fik Bevilling til at være myndig under Kurator d. 20 Juli 1764. Jyd. Reg. f. 440 No. 192.

14 Jfr. B. 108. Vielsen findes ogsaa indført i Vestervig Kkbg. Provst Vinding den yngre (Jens Philip V.) Sognepræst til Vestervig og Agger, var Søn af Provst Anders Vinding (den ældre), ligeledes Sognepræst til Vestervig og Agger og Magdalene Christine Moldrup, Søster til Oberst Jens de Moldrup. Hvis Jens Hvass ikke paa anden Maade havde Bekjendtskab til det Moldrupske Hus, er det tænkeligt, at et saadant tidligt er stiftet igjennem hans Fætter Erik Christian Grave Hvas i Søndberg, der stod paa en venskabelig Fod med Provst Anders Vinding og Hustru (see 1 D. af dette Skrift, p. 78—79, hvor Provst Vinding og Hustrue flere Gange nævnes som Faddere til E. C. G. Hvas's Børn) og ogsaa omgikkes Familien Moldrup (som stod Fadder til Frantz Hvass p. 79).

Hvasſ havde ſaaledes naaet ſine Ønſkers Maal i dobbelt Retning. Han var bleven tituleret og godt gift. Ogſaa i en anden Retning tilſmilede Lykken ham. Hans Formue voxede mellem hans Hænder. Vel udgjorde hans og hans Broders Fædrenearv kun 1,000 Rdl.[15]; men det tør antages, at hans Moder i ſin 32 aarige Enkeſtand, under et ſparſomt Husliv og Sønnens kloge Beſtyrelſe af Gaard og Gods, har ſamlet en Del Formue til Børnene. Til Hvasſ's Andel heraf kom endnu hvad han ventelig ſelv havde lagt til Side og hvad han erholdt med' ſin Huſtru. Om han fik Medgift eller først Arv efter Svigerfaderens Død (31 Dcbr 1771), ſees ikke; det ſees kun, at hans Huſtrues indbragte Formue forholdt ſig til hans egen ſom to til tre[16]. Allerede nogle Aar efter Moderens Død raadede han over betydelige kontante Midler, ſom han laante ud paa kort Tid, rimeligvis med ſtor Fordel. Saaledes nævnes 1766 en Obligation udſtedt til ham for 12,000 Rdl. med Pant i Nørtorp; men det er dog iſær i de tre Aar fra 1770 til hans Død, at han foretog betydelige Pengeomſætninger og Spekulationer, hvorom Viborg Landstings Skjøde- og Panteprotokoller meddele udførlig Oplysning[17]. Som en Spe-

---

15 Jfr. Noterne under Tvis Kloſter.

16 B. 114, 1.

17 Obligationer udſtedte til Jens Hvasſ. Prot. No. 45 f. 426. Obl. fra Jørgen Mygind til Nørtorp for 12,000 Rdl., dat. 26 April 1766, udſlettet 6 Mai 1767. f. 836. Fra Oberſt Seheſted til Høgholm for 15,000 Rdl., dat. 5 Mai 1768, udſl. 5 Mai 1770. No. 46 f. 406. Fra v. Deden for 10,000 Rdl. med Pant i Kongſtedlund, dat. 5 Mai 1770. f. 557. Fra Chr. Kjerulf for 3,500 Rdl. med Pant i Østergaard i Salling, dat. 4 Mai 1771. Kautioner, indgaaede af Jens Hvasſ. No. 46 f. 599. I Forening med Iſtd. Hvas de Lindenpalm for 4,000 Rdl., ſom Etd. Moldrup ſkyldte Kmrd. Hans Severin Rafn i Viborg iſl. Obl. af 6 Mai 1771. f. 774. Obl. fra Major Jørgen Martinus Ring til Lyngholm til Raadmand Johannes Glerup i Aalborg for 12,000 Rdl. dat 25 April 1772, med Hvasſ's Kaution for 6,000 Rdl. No. 47 f. 200. Skadesløsbrev, dat. 6 Mai 1773, fra Etd. Moldrup til Hvasſ og tre Andre ſom Kautioniſter for 3,000 Rd. Obligationer udſtedte af Jens Hvasſ. No. 47 f. 51. Obl. dat. 26 April 1772 til Morten Qviſtgaard for 6,000 Rdl. med Pant i Meirup Kongetiende og en Del Bøndergods.

kulation maa det vistnok betragtes, at han 1771, Skjøde 7 April, i Forening med Generalauditør Andreas Høyer til Søndervang, gift med en Kousine til hans Kone, af Grev Christian Rantzau kjøbte den gamle og betydelige Herregaard Voldberg i Hee Sogn, Hind Herred. Kjøbesummen var 48,000 Rdl.[18]. Hvasʃ og Høyer solgte strax, Skjøde 6 Mai 1771, en meget betydelig Del af Godset, der laae paa Holmsland, til Krigsraad Henrik Ammitzbøll til Søgaard, i Alt for 10,000 Rdl.[19]. Efter et Aars Forløb solgte Hvasʃ igjen sin Halvpart i Gaard og Gods til Høyer, Skjøde 30 Mai 1772[20], rimeligvis med Fordel. Omtrent samtidigt med Handelen om Voldberg afsluttede Hvasʃ en anden om Hovedgaarden Kvistrup, der ligger i Gimsing Sogn, Hjerm Herred, omtrent halvanden Mil nord for Holstebro. Denne Gaard, der efter D. Atl. tilhørte Kancelliraad Moth til 1766, blev den 16 og 17 September 1771 af Kancelliraadinde Halse bortsolgt ved offentlig Auktion. Gaarden, med Hovedgaardstaxt 51 Td. 5 Sk. 2 Fdk. 2 Alb., Godset, af Htk. 295 Td. 7 Sk. 2 Fdk. 1½ Alb., og Ølby Kirketiende med jus patronatus & vocandi, matrikuleret for Htk. 11 Td. 1 Sk. 3 Fdk., blev under Et tilslaaet Hvasʃ for 41,400 Rdl. Skjødet blev udstedt den 2 Mai 1772[21] efterat Hvasʃ s. D. havde givet Fru Halse første Prioritet for 17,000 Rdl. i Gaarden, Tienden og den Del af Godset, der laae i Gimsing, Veirum, Hjerm, Borberg, Asp og Fabjerg Sogne, i Alt 232 Td. 5 Sk. 3 Fdk. Resten af Godset,

---

f. 292. Obl. 26 April 1773 til Samme for 2,500 Rd. med Pant i Meirup Kirketiende samt noget Gods. f. 233. Obl. dat. 9 Juni 1773 til Provst Schnell i Serup, gift med hans Kousine, for 3,500 Rdl. med 2den Prioritet i Kvistrup næstefter 17,000 Rdl. til Fru Halse.

18 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 46 f. 585. Hvasʃ og Høyer udstedte s. D. Obligation til Grev Rantzau for 16,000 Rd. med Pant i Voldbjerg. Høyer var Generalauditør, Hfgd. og Skr. i Hasʃing Refs Hdr, Birked. og Skr. ved Vestervig Klosters Birk, og Eier af Irup, Skibstedgaard og Søndervang.

19 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 46 f. 592.

20 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 61.

21 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 22 og 28.

63 Td. 1 Sk. 3 Fdk. 1½ Alb., der ikke var indbefattet under det Fru Halse givne Pant, har Hvasſ rimeligvis ſolgt.

Der manglede dog Noget i den timelige Lykke, ſom bredte ſig over Familien paa Tvis Kloſter. Hvasſ's Ægteſkab med Anna Magdalene Moldrup forblev barnløſt. Ogſaa blev hans Helbred vaklende og han anſaae det nødvendigt at ſøge Lægedom ved et varmt Bad. Det var i Foraaret 1773 at han beſtemte ſig til denne Reiſe; men forinden oprettede han, den 5 Mai 1773, i Forening med ſin Huſtru ſit Teſtamente[22]. De beſtemte deri, at den Længſtlevende af dem ſkulde beholde det hele Bo, mod at Hvasſ, hvis han overlevede ſin Huſtru, betalte til hendes Arvinger 4,000 Rdl., der ſkulde deles efter Loven, og mod at hun, hvis hun overlevede ſin Mand, betalte til hans Arvinger, nemlig Broderen Hans og Søſteren Olive, en Sum af 3,000 Rdl. til hver. Selvfølgelig ſkulde den Længſtlevende desforuden betale den bortſkyldige Gjeld. Det antydes i Teſtamentet, at de Summer, hvorover der ſaaledes teſteredes, ſtode i Forhold til enhver af Ægtefællernes indbragte Formue.

Juſtitsraad Hvasſ reiſte altſaa, formentlig i Midten af Juni Maaned eller kort efter[23], kun ledſaget af en Tjener[24], og begav ſig til Aachen, medens hans Huſtru forblev i Hjemmet. Badet bragte dog ikke den forønſkede Hjelp og den 12 Juli (1773) døde han i den nævnte By[25], i en Alder af kun 53 Aar. Han blev uden al Tvivl jordet der paa Stedet[26].

Da Efterretningen om hans Død en halv Snes Dage efter

---

22 B. 114.

23 Han udſtedte endnu d. 9 Juni en Obl. til Provſt Schnell, ſee Note 17.

24 Ifl. Meddelelſe fra Paſtor Nis Hanſen i Nørre Felding levede der (1859) i Sognet en Kone, Datter af den nævnte Tjener, ſom vidſte at fortælle om ſin Faders Reiſe med Juſtitsraad Hvasſ.

25 B. 114, 2.

26 At hans Lig ikke blev ført tilbage til Tvis Kloſter, turde fremgaae deraf, at Kirkebogen, der i dette Tidsrum er ført med megen Nøiagtighed, Intet indeholder om Begravelſen.

naaede til Hjemmet, blev der strax søgt om Konfirmation paa det af begge Ægtefæller i Forening oprettede Testamente[27]. Fru Hvass's Broder, Hans Christian Moldrup til Staarupgaard, skrev den 24 Juli til sin Onkel i Kjøbenhavn og bad ham at paaskynde Konfirmationen. Han bemærker: at Tilstanden (Boets) Gud skee Tak var god, men at Man ikke kunde vide hvad hans (Hvass's) Venner og Amtmanden kunde faae i Sinde at gjøre for Chikaner. Testamentet blev konfirmeret den 13 August 1773 og Hvass's Enke saae sig saaledes, i en Alder af lidt over 32 Aar, i Besiddelse af to Herregaarde med betydeligt Gods til. Hvad der skete, kan Man let forestille sig. Den unge barnløse Enke fik strax Friere. Hun forlovede sig snart med Sekond-Ritmester ved det slesvigske Rytterregiment, Henrik Fischer, og erhvervede den 25 Marts 1774 Bevilling til at indlade sig i nyt Ægteskab, uagtet Sørgeaaret ikke var tilende[28]. Dog blev der ikke Noget af Brylluppet. Kun tre Uger efter at hun havde erhvervet den nævnte Bevilling, bortfaldtes hun selv ved Døden den 15 April 1774, begravet den 28 April[29], efter at hun først ved Testamente havde indsat Ritmester Fischer til sin Universalarving[30]. Saaledes gik Tvis Kloster og Kvistrup, hvis samlede Hartkorn, indbefattet Tienderne, idetmindste udgjorde noget over 610 Td., vistnok meget imod hvad saavel Justitsraad Hvass som den Moldrupske Familie havde ønsket og tænkt sig, næsten i en Haandevending over til en Mand, der formentlig Aaret iforveien var begge Familier lige fremmed.

Anna Magdalene Moldrup gav dog i sin korte Enkestand, den 28 December 1773, sin Mands Brodersøn, Frans Jørgen Hvas, Exspektance paa Vinding og Vind Menigheder, naar Kaldet blev

---

27 Jfr. i det Hele B. 114. 28 B. 115. 29 B. 108.

30 Jfr. B. 111, 3 og „Extraordinære Avertissements til de med Forsendelse med Posten alene priviligerede Kjøbenhavnske Tidender 1775, No. 56, Fredag d. 14 Juli" (Berl. Tid.), hvor der findes indrykket et d. 10 Juli 1775 dateret, af H. Fischer som Universalarving efter afg. Fru Hvass underskrevet Proklama i Boet efter hende og Jstd. Hvass.

ledigt[31]. Hun følte maaskee selv, at hun burde gjøre Noget for sin Mands Slægt, om det end var Lidet.

Fischer gjorde sig Umage for strax at gjøre sin store Arv i Penge. Tvis Kloster afhændede han ved Skjøde af 5 Mai 1775 til Sr Frederik Westrup[32]. Kvistrup solgte han ved Auktion den 10 August 1774, nogle Maaneder efter sin Forlovedes Død, til til Lieutenant Høegh for 35,000 Rdl., Skjøde 9 Mai 1775[33]; men hvad enten han fortrød Salget, eller Høegh ikke kunde opfylde sine Forpligtelser, saa kjøbte Fischer strax efter, Skjøde 14 November 1775[34], Eiendommen tilbage af Høegh, og beholdt den til sin Død[35].

Tvis Kloster er nu ikke mere til som Herregaard. Bygningerne, med Undtagelse af Kirken, der dannede en Fløi af Gaarden, ere forsvundne og Ploven gaaer over det Sted, hvor Jens Hvass, hans Moder og Rækker af Slægter før dem, levede og færdedes. Godset er solgt og Hovedgaarden udstykket i henved 40 Parceller. Der er en ikke meget stor Hovedparcel tilbage; men dennes Bygninger ligge fjernede fra det Sted, hvor Tvis Kloster laae.

Den gamle Klosterkirke blev afbrudt henimod Slutningen af Aarene 1600. 1698 blev den nye Kirke, en grundmuret Fløi af Borgegaarden, tagen i Brug, og i denne Kirke, der er den eneste Rest af Herregaarden (og Klosteret?) hvile Brødrene Frandtz og Jens Hvas's Hustruer, Anna og Birgitte Marie Strømborg. Sidstnævnte var ifølge Kirkebogen den Første, der blev begravet i selve Kirken[36]. Om Anna Magdalene Moldrup er begravet i Kirken eller paa Kirkegaarden, sees ikke. Der er hverken over hende eller de to Søstre Strømborg noget Gravminde. Altertavlen og

---

31 Jfr. B. 111. 32 Jfr. B. 116.

33 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 635, jfr. f. 609 og 562.

34 Do. No. 47 f. 761, 764.

35 Hans Enke solgte Gaarden ved Skjøde af 3 Juni 1799 for 43,000 Rdl. til Johan Bendix Pape, der gav Sælgerinden Obl. for hele Kjøbesummen med Pant i det Solgte. Vib. L. Sk. P. Prot. No. 52 f. 172, 173.

36 B. 108.

Prædikestolen, der formentlig ere hidflyttede fra den gamle Klosterkirke, ere tilligemed Alteret og Knæfaldet i 1767 smagfuldt og kostbart restaurerede af Jens Hvass og hans Hustru. Navnetrækkene I H og A M findes paa Knæfaldet og paa venstre Side af Alterbordet „Pingsit Baltzar Reinat 1767". Paa Alterets venstre Fløi findes de Moldruppers Vaaben, paa den høire Jens Hvass's, nemlig en Sølvsparre i blaat Felt, under Sparren en Rose i Guld og paa Hjelmen en tilhøire halvt opspringende Hjort[37].

20.

III. Jens Hvas
og
Birgitte Marie Strømborg.

Jens Hvas[1], yngste Søn af Kapitelsskriver Jens Hvas i Aarhus og Hustru Karen Frantzdatter, er født omtrent 1673[2] eller lidt senere. Han gik i Aarhus Skole og blev derfra som No. 1 af 3 Disciple dimitteret til Universitetet, hvor han immatrikuleredes som Student den 24 Juli 1693[3]. Han tog, som begge sine Brødre,

---

37 Moldruppernes Vaaben er i nogle, dog uvæsentlige Henseender, afvigende fra det, der er beskrevet i Ad. Lex. Jens Hvass har taget Elementerne til sit Vaaben af de gamle Hvassers, see Ad. Lex. H No. 181 og 183. Vaabenet findes ogsaa i Seglet under hans Testamente. B. 114.

1 Han skrev sig Jens Jensen Hvas, B. 117. Hans Underskrift findes desuden (til Vitterlighed) paa Sgpr. til Seiling og Sinding, Hr. Niels Henrichsøns Testam., kf. 10 Mai 1720, Jydske Indlæg for 1720. Han kaldes „Monsr Jens Hvas paa Vinderslefgaard". Under hans Navn findes hans Segl saaledes som beskrevet i Texten, jfr. Note 12.

2 Man tør nemlig antage, at han var omtrent 20 Aar, da han 1693 blev Student.

3 Universitetsmatriklen: „1693, Rectore Olao Römer et phil. decano Paulo Vindingio in civium Academicorum album relati die 24 Julii:

ex Aarhusiensi

[1—3] 1. Janus Jani Huass.... O. Römer."

theologisk Attestats[4], men har neppe gjort Brug af den, uden maaskee ved i nogen Tid at konditionere som Huslærer. Underretning savnes iøvrigt ganske om hans Liv og Virksomhed indtil det sees, at han i Aaret 1720 var Forpagter paa Vinderslevgaard og gift med Birgitte Marie Strømborg, Datter af Gaardens forrige Eier, Hans Thomæsen Strømborg[5]. Naar Ægteskabet blev indgaaet, er det ikke lykkedes at udfinde. Da Birgitte Marie Strømborg imidlertid 1720 kun var i en Alder af 25 Aar, (Hvas var dengang 45—46 Aar) kan Ægteskabets Indgaaelse ikke ligge langt tilbage i Tiden. Det vil falde mellem 1712 og 1719[6], rimeligvis nærmere det sidste Aar, end det første.

Ægteskabet var i nogen Tid — Ægtefællerne sige selv i „rum Tid" — uden Børn. Med den Mulighed for Øie, at en af dem kunde blive bortkaldt, inden de bleve velsignede med Livsarvinger, oprettede de den 25 Februar 1720[7] et af Janus Friedenreich til Palstrup og Christian Fischer til Allinggaard (Gravballegaard og Vinderslevgaard) til Vitterlighed undertegnet Testamente, hvorved de bestemte, at den Længstlevende, mod en ubetydelig Kjendelse til den Forstafdødes Arvinger, skulde beholde det hele Bo, saa at dette først, naar den Længstlevende døde eller giftede sig, skulde komme til lovligt Skifte. For Bestemmelserne i dette Testamente blev der imidlertid ikke nogen Anvendelse, thi allerede 1723 fødtes Datteren Cathrine Marie, 1725 Datteren Anna Elisabeth og siden endnu 3 Sønner, see nedenfor.

Hvor længe Hvas var Forpagter paa Vinderslevgaard, sees ikke. Kun synes Omstændighederne at tale for, at han allerede

---

4 Giessings Jubell. 3 D. p. 241, Stamtavlen. Det siges her, at han var „Attestatus". Det vil erindres, at Distinktionsprotokollen først begynder 1707 og at Man derfor ikke kan finde Hvas i denne.

5 B. 117.

6 1711 var Birgitte Marie Strømborg 16 Aar. 1719 var hun allerede gift. B. 109.

7 B. 117.

var det, medens Svigerfaderen levede. Den Arv, han igjennem sit Gifstermaal med Birgitte Marie Strømborg erholdt efter hendes Fader, og som mindst maa antages at have udgjort 2,200 Rd., satte ham dog ikke istand til at erhverve nogen fast Eiendom. 1739 var han Forpagter paa Lergrav[8],. en Herregaard i Aulum Sogn, Hammerum Herred, Ringkjøbing Amt, omtrent et Par Mil i sydostlig Retning for Holstebro og kun halvanden Mil fra Tvis Kloster. Lergrav var ingen lille Gaard. Den havde over 40 Td. Hartkorn Hovedgaardstaxt foruden Bondergods. Den eiedes af Niels Ibsen, og fra 1727 af Andreas Opitz, hvis Enke havde den til 1749. Efter Ansøgning erholdt Hvas og Hustru den 17 Juli 1739[9], da Hvas var i en Alder af 65—66 Aar, meddelt en Bevilling, der gik ud paa, at den af dem, der maatte blive den Længstlevende, maatte forblive i uskiftet Bo med deres fælles sammenavlede umyndige Børn. Efter den Tid er det ikke lykkedes at finde Jens Hvas omtalt. Han er uden al Tvivl død som Forpagter paa Lergrav i Aarene 1740, i alt Fald før 1749[10]. Hans Underskrift og Segl findes to Steder. Paa det ene Sted indeholder

---

8 Lergrav tilhørte Niels Ibsen, der i Januar 1726 gjorde Opbud. Efterat Gaarden med Gods og Tiender forgjæves havde været opbudt ved Auktion, blev den underhaanden af Ibsen solgt til Andreas Friederich Opitz, (Skjøde 10 Mai 1727, Vib. Prot. No. 39 f. 98) der indfriede de af Ibsen udstedte, paa Eiendommen hvilende Panteforskrivninger, imellem hvilke en paa 1236 Rdl. til Provst F. Hvas's Arvinger. Efterat Opitz var død, sad hans Enke Magdalene Opitz i uskiftet Bo. D. 6 Febr. 1749 skiftede hun formedelst Alderdom med sine Børn og Svigerbørn, og Eiendommen (Htk. i Alt 441 Td. 7 Sk. 1 Td. 1 Fdk. $2^3/_{10}$ Alb.) gik over til den yngste Søn Mathias (Mads) Opitz. (Vib. Prot. No. 42 f. 377). Efter hans Begjering solgtes Gaarden (Htk. i Alt 268 Td. 6 Sk. 1 Fdk. 1 Alb.) ved Auktion til Konrad Lundsgaard for 10,120 Rdl. (Auktionsskjøde 3 Mai 1759, Vib. Prot. No. 44 f. 137). I Aaret 1800 solgte Christen Lundsgaard (Konrad L's Søn?) Gaarden til Landvæsenskomf. Petersen og Byf. Borch.

9 Jyd. Reg. 1739 f. 581 No. 121.

10 Den ældste Kirkebog i Aulum begynder først 1749 og i den findes Jens Hvas ikke nævnt.

Seglet et dobbelt J. H. i Slyngning fra begge Sider[11], paa det andet Sted et Vaaben, i hvis Skjold findes to gjennem en Ring korsvis lagte Spyd; paa Hjelmen en Fugl, samt Bogstavet J tilvenstre og H tilhøire for Hjelmen[12].

Birgitte Marie Strømborg, Hvas's Hustru, var født omtrent 1695[13]. Hendes Fader eiede Vindersløvgaard og døde omtrent 1718. Hendes ældre Søster Anna havde et Par Aar iforveien ægtet Provst Frandtz Hvas. Naar hun selv blev gift, sees ikke; men hun blev gift ung, i ethvert Fald før hun var 24 Aar gammel, see det Foregaaende. Efter sin Mands Død er hun efter al Sandsynlighed strax taget til sin Søster Anna paa Tvis Kloster, altsaa i Aarene 1740, og her døde hun 1759, begravet den 23 November i Tvis Kirke, i en Alder af 64 Aar[14].

Som allerede nævnt, havde Jens Hvas og Birgitte Marie Strømborg af deres Ægteskab 5 Børn, tre Sønner og to Døttre[15], der nu skulle omhandles under A til E.

21.

A. Kathrine Marie Hvas
og
Hans Christian Woetmann.

Kathrine Marie Hvas, født 1722[1]. Hun ægtede den 22 Au=

---

11 Testam., B. 117.

12 Under Underskriften paa Hr. N. Henrichsens Testamente, jfr. Note 1.

13 Jfr. B. 108. Fødselsaaret er regnet efter Alderen ved hendes Død.

14 B. 108.

15 De nævnes af Giessing paa Stamtavlen 3 D. p. 241. Underretning om deres Fødselsdag savnes, idet Kirkebogen i Vindersløv Sogn kun gaaer tilbage til 1736 og i Aulum Sogn, i hvilket Kjergrav ligger, kun til 1749.

1 Efter Alderen ved hendes Død sammenholdt med Dødsdagen er det vel muligt, at hun er født 1723; men Sandsynligheden for 1722 er dog større. Hun kaldes af Giessing urigtgt Margrethe.

guſt 1755[2] Hans Chriſtian Woetmann, født 1717[3], i 1755 uden-tvivl Forvalter paa Veſtervig Kloſter. Saavel hun ſom Woetmann nævnes nemlig i Kirkebogen ved Vielſens Anførelſe „af Westervig Cloſter“. Woetmann blev ſiden, 1761[4], udnævnt til Birkedommer og Skriver ved Veſtervig Kloſters Birk iſtedetfor Generalauditør Høyer, der havde fraſagt ſig Beſtillingen. Woetmann døde 49 Aar gammel, den 16 Juni 1766, begravet den 23 ſ. M. paa Veſtervig Kirkegaard[5]. Han boede ved ſin Død i Øſter-Ulſted, (Veſtervig Sogn). Hans Huſtru overlevede ham, boede ved ſin Død i Handberghus og døde 85 Aar gammel den 6 Januar 1808, begravet den 19 ſ. M. paa Veſtervig Kirkegaard. Hun levede efter ſin Mands Død i meget ſmaa Kaar[6] og hendes Ægteſkab var barnløſt.

22.

B. Anna Eliſabeth Hvas.

Anna Eliſabeth Hvas er født i Slutningen af Aaret 1724[1]. Hun forblev ugift. Hun fik Værgemaalsbevilling den 28 Auguſt

---

2 Veſtervig Kkbg.

3 See Alderen ved hans Død.

4 Kaldet af Oberſtlieutenant Jens Moldrup d. 18 Juni 1761, Beſtall. konf. 13 Nov. ſ. A. Jyd. Reg. f. 900 No. 317. Generalauditør Andreas Høyer, Hfgd og Skriver i Haſſing Refs Hdr, ſamt Birkefoged til Veſtervig Kloſters Birk, fik 13 Juni 1759 Beſtall. af Oberſtl. Moldrup ſom Birkeſkriver, konf. 23 Nov. ſ. A. Jyd. Reg. f. 407 No. 319.

5 Veſtervig Kkbg.

6 Jeg har i min Beſid. en Anſøgning, dat. Øſter Ulſted d. 16 Juni 1771, egenhændig undertegnet af Kathrine Marie Hvas, i hvilken hun paa Grund af ſine fattige Omſtændigheder anholder om Eftergivelſe af Gebyret for den for hendes Mand i Anl. af Thronſkiftet i Januar 1766 udfardigede Konfirmation paa haus Beſtalling. Af denne Anſøgning ſees, at Woetmann døde af lang-varig Sygdom d. 16 Juni 1766.

1 See Alderen ved hendes Død.

1777[2] og døde den 21 Juli 1786 i Øster Ulsted, altsaa rimeligvis hos sin Søster, i en Alder af 61 Aar og 9 Maaneder[3].

23.

C. Jens Hvas.

Jens Hvas er født 1726[1]. Han blev Student og levede i Kjøbenhavn af Informationer i Fransk, Latin og andre Videnskaber[2]. Han udgav en fransk-dansk Grammatik (Kjøbenhavn 1767—68) og følgende Oversættelser fra det Franske: „Undersøgning om Lovenes, Konsternes og Videnskabernes Oprindelse ved Anton Yves Gognet“[3]. Kjøbenhavn 1768–69, 3 Dele. „Om Lovenes Natur og Aarsag“[4]. Kjøbenhavn 1770—71, 3 Dele, og af Batteux om de skjønne Konster og Videnskaber. Kjøbenhavn 1773, 74, 78, 4 Dele. Han blev den 29 Mai 1775 udnævnt til Kammersekretær[5] og døde ugift i Kjøbenhavn den 9 September 1776 i en Alder af 50 Aar[6].

24.

D. Hans Hvas.

Hans Hvas nævnes paa Stamtavlen hos Giessing, som For-

---

2 Jyd. Reg. 3 Vestervig Kkbg.

1 Efter Opgivelsen af hans Alder ved hans Død.

2 See herom og det Følgende: Worms Lexikon over lærde Mænd, (Helsingør og Kbhvn 1771 og 1773) 1 D. p. 476, og Supplem. (Kbhvn 1784) p. 372. I Supplementet sammenblandes han med Justitsraad Christen Hee Hwass (1 Del af dette Skrift p. 6).

3 Værkets franske Titel er „de l'origine des lois, des arts et des sciences chez les anciens peuples“. Paris 1758 3 Vol. 4.

4 „de l'esprit des lois“ af Montesquieu.

5 Alfab. Reg. over alle Rangspersoners Navne fra 1730—1790 ved N. Møller. Mskr. p. det Kgl. Bibl.

6 Worms Lexikon l. c. og Trinitatis Kirkebog.

valter og siden konstitueret Byfoged; det tilføies at han døde ugift. Han underskriver 1777 sin Broder Anders's Testamente og det sees, at han dengang logerede hos Broderen paa Østergaard. Det er ikke lykkedes at finde naar han er født eller naar og hvor han døde. Under hans Underskrift paa Broderens Testamente findes hans velbevarede Segl, hvori en Tornebusk, fra hvilken i skraa Retning til den ene Side opstiger en Landse og til den anden Side en flyvende Pil. Omkring Feltet, hvori Tornebusken findes, er anbragt et H. J. H. (Hans Jensen Hvas).

25.

E. Anders Hvas
og
Karen Konradsdatter Lundsgaard.

Anders Hvas er født 1733[1]. Det sees at han et Par Aar 1754—56 opholdt sig paa Tvis Kloster[2], maaskee som Forvalter eller for at lære Landvæsenet. Han blev Eier af Østergaard i Gudum Sogn, Skodborg Herred, og var gift med Karen Konradsdatter Lundsgaard, en Datter af Konrad Lundsgaard, der fra 1759 var Eier af Lergrav, hvor Hvas's Fader tidligere havde været Forpagter. Karen Lundsgaard var født 1744. Naar hendes Ægteskab med Hvas blev indgaaet, sees ikke, men de vare i alt Fald gifte 1770, da Sr Hvas hans Kone i Østergaard bar et Barn til Kirke i Gudum[3]. Da de ikke havde Børn, oprettede de den 8 Januar 1777 et Testamente[4], ifølge hvilket den Længstlevende skulde beholde

---

1 Efter Alderen ved hans Død.

2 Jfr. p. 77 Note 10.

3 Gudum Kirkebog, der 13 Juni 1769 første Gang nævner Anders Hvas som Fadder og senere 1770, 72 og 75 omtaler, at Mad. Hvas bar Børn i Kirke og at hendes Mand stod Fadder.

4 B. 118, konf. 28 Febr. 1777.

det fælles Bo til Eiendom mod at udbetale den Førstafdødes Arvinger 200 Rdl. Hvas døde faa Uger efter, endnu inden Testamentet var blevet konfirmeret, i en Alder af 44 Aar, og blev begravet paa Gudum Kirkegaard den 3 Februar 1777[5]. Hans Enke beholdt Østergaard, døde her 1807 i en Alder af 63 Aar, begravet paa Gudum Kirkegaard den 15 August[5], og testamenterede[6] Østergaard til en Slægtning af sig, Konrad Lundsgaard, der senere har eiet Estvadgaard og endnu, 1862, lever i Gudum Sogn. Under Hvas's Underskrift paa Testamentet findes hans Segl, hvori et pynteligt H i et udskaaret Felt. Over Feltet en Blomst og bag det to forslagte Pile.

---

5 Gudum Kbg.

6 Meddelt af Pastor Steenberg i Gudum.

Bilage.

Første Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

Chrijstoffer Huas

1. — levere Værgemaalet for Mikkel Vognsens Børn til Iver Lange.
2. — Mageskifte.
3. — Følgebrev til Bønderne under Drum Slot.
4. — Lensbrev paa Drum.
5. — Mageskifte.
6. — levere Jørgen Krag Dueholm.
7. — ei befatte sig med Thyholms Provsties Kirketiender.
8. — levere Niels Krag Lund.
9. — Mageskifte.
10. — levere Anders Bille Vestervig.
11. — Tyrne fratages ham i Krigen 1644.
12. — Lensbrev paa Drum.
13. — Bønderne til Drum age Korn otte eller ni Mile.
14. — Lensbrev paa Drum.
15. — undersøge Klagen over Færgemændene ved Ottesund.
16. — Istandsættelse af Drum Slot.
17. — Udsættelse i sit Regnskab.
18. — Kvittants for Lenets Indtægt.
19. — Bestalling som Oberstlieutenant.
20. — Tved Sogn eftergives Tiende for Sandflugt.
21. — skikke sin Søn Jens udenlands. Brev til Otto Krag.
22. — leveres Pandum.
23. — Lensbrev paa Pandum.
24. — Klage over Krybskytter.
25. — Sandemænd mellem Vitarp og Vorting Byer.
26. — Kvittants for Drum Len.
27. —
28. — } Brev paa 1,000 Rdl. om Aaret.

Chrijſtoffer Huas.

29. — at gjøre Rede og Rigtighed for Pandum.
30. — Værgemaal for Klaus von Andersens Børn leveres Otto Krag.
31. — Magelæg af Gods for Sorø Akademi.
32. — ſtrax levere Pandum til Samuel v. Surch.
33. — at maatte kjøbe nogen Bondeeiendom.
34. — Værgemaal for Claus von Andersens Børn.
35. — Magelæg for Ribe Kapitel.
36. — Jørgen Kaas's Udlæg til Huas's Kompagni.
37. — Kommisſær i Trætte mellem Iver Vind og Varde.
38. — Kvittants paa Pandum.
39. — Skiftekommisſær efter Hartvig Saxe.
40. — Anſøgning om et nyt Len.
41. — om øde Gaarde i Riberhus Len.
42. — Skiftekommisſær efter Jakob Krabbe.
43. — taxere Ventzel Rothkirchs Gaarde.
44. — } Beſtalling ſom Oberſt.
45. — }
46. — Vald. Lycke tage „Ordet" hos Huas.
47. — ſende et Kompagni Ryttere til Segeberg.
48. — forordnes Folk til ſit Regiment.
49. — Monteringen af hans Regiment og dets Overførelſe til Sjælland og Fyen.
50. — Anſøgning om Leide og Fredsbrev for hans Søn Jens.
51. — Kvarter for hans Officerer i Hjørring og Sæby.
52. — Indſkrift paa hans Kiſte.

Anne Staverſcoff og Børnene.

53. Jens Huaß's Obligation til Albrecht Johan.
54. Sammes Forſkrivelſe til hans Moder og Søſkende.
55. Claus Køppekes Proces med Anne Staverſcoff.
56. Oluf Huas, Indførſel hos Mogens Kaas.
57. Mogens Kruſes Proces med Anne Staverſcoff.
58. Anders Nielſen, Skjøde paa Søvig.
59. Regiſter paa Adelen i Danmark 1670.
60. Anne Staverſcoffs Panteobligation til Mette Pedersdatter.
61. Sammes Skjøde paa Jord og Enge til Dr. Elgardtz Enke.
62. Skifte efter Anna Staverſcoff.
63. Hans Juul, Værge for Chriſtence Huas.
64. Anders Nielſen, Skjøde paa en Halvgaard.
65. Chriſtence Huas's Panteobligation til Niels Nielſen.
66. Anders Nielſens Skjøde paa Gods til Niels Nielſen.
67. Anders Nielſen, Kommisſær i en Tviſt.
68. Ch. Ph. Curtzer, Værge for Jørg. Roſtrups Børn, Panteobligation til Anders Nielſen.
69. Anders Nielſen, Kommisſær i en Tviſt.

70. Ch. Ph. Curtzers Panteobligation til Anders Nielsen.
71. Anders Nielsen, Skjøde paa en Halvgaard.
72. Frantz Juels Panteobligation til Anders Nielsen.
73. Ch. Ph. Curtzer, Skjøde paa en Gaard til Anders Nielsen
74. Anders Nielsen, Skiftekommisær efter Henning Povisk.
75. Ch. Ph. Curtzer, Skjøde paa Gods til Anders Nielsen.
76. Niels And. Bollerups Panteobligation til Anders Nielsen.
77. Ch. Ph. Curtzers Skjøde paa Gods til Anders Nielsen.
78. Karen Povisks Do.
79. Sofie Rostrups Do.
80. Anders Nielsens Skjøde paa en Gaard til Karen Christensdatter.
81. Niels Nielsens Konf. p. Kommissarii Udlæg i Hennegaard.
82. Sammes Konf. paa And. Nielsens Transport paa Hennegaard.
83. Anders Nielsens Skjøde til Therman Knudsen paa en Del Gods.
84. Samme, Skjøde paa en Gaard.
85. Sammes og Hustrues Testamente.
86. Samme udfører Sag for en Anden.
87. Hedevig Elisabeth Hvas, Moratorium.
88. Samme, Panteobligation til Rasmus Bundesen.
89. Samme, Fæste paa Jandrup Kongetiende.
90. Samme, Skjøde til Oluf Krabbe paa Søvig og det halve Hesselmed.
91. Pst. Brorsons Indberetning om Oberst Hvasses Familie.
92. Hennegaard.
93. Hesselmed.
94. Stamtavle over Langerne med een Rose.

Andet Afsnit.

Kapitelsskriver Jens Hvas og hans Descendenter.

95. Uddrag af Konsistoriums Retsprotokol 1658.
96. Af Aarhus Domkirkes Regnskaber.
97. Kapitelsskriver Jens Hvas's Kvittering for Løn.
98. Samme.
99. Af en Protokol over Aarhus Domkirkes Begravelser.
100. Begravelserne i Aarhus Domkirkes nordre Sidegang.
101. Provst Anders Hvas's Vita, af Poulsons „catalogus pastorum etc."
102. Sammes Kaldsbrev til Serup og Lemming.
103. Jens Hvas, Studiosus, Opreisning.
104. Samme, Kaldsbrev som Kapellan med Bilage.
105. Sammes Vita.
106. Frandtz Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev til Nørre Felding og Tvis.
107. Samme, Ansøgning om Ebeltoft Sognekald.
108. Uddrag af Nørre Felding og Tvis Kirkebøger.
109. Familien Strømborg og Vinderslevgaard.
110. Pastor Hans Hvas's Vita.

111. Frantz Jørgen Hvas, Konfirmation paa Exſpektancebrev paa Vinding og Vind Menigheder.
112. Samme, Beſtalling ſom Amtsforvalter.
113. Jens Hvaſſ til Tvis Kloſter, Beſtalling ſom virkelig Juſtitsraad, med Bilage.
114. Juſtitsraad Jens Hvaſſ og Huſtrue Anna Magdalene Moldrup, Teſtamentes Konfirmation.
115. Fru Anna Magdalene Hvaſſ, Bevilling til at indlade ſig i nyt Ægteſkab før Sørgeaaret var omme.
116. Tvis Kloſter.
117. Forpagter Jens Hvas og Huſtrue, Teſtamentes Konfirmation.
118. Anders Hvaſſ til Oſtergaard og Huſtrue, Teſtamentes Konfirmation.

Første Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

1. Jyd. Reg. No. 7. 1613—23. f. 551. „Erich Juul,[1] Jørgen Krag[2], Hans Pors[3] och Christopher Huas finge Befaling, Att schulle were offuerueerendes tillstede, naar Iffuer Lange[4] till Bramminge efter Kongl. May. befalinge schulle Annamme affgangne Michel Wogensøns Børns wergemaall aff deris faderbroder Jacob wogensønn,[5] och dennom om all indfallende Irringer entten till mindelighed emellom forhandle, eller wed endelig Dom at schille, och dersom nogen af dennom for lofflig forfald udebleff, daa schulle de andre fuldmacht haffue Att tage Andre goede Mend i deris sted, och denne befaling uden all forhaling fuldgiøre. Dat. Haffniæ 14 Octobris Anno 1623."

2. Jyd. Reg. Nr. 8. 1624—34. f. 399. Kgl. Mayts Mageskifte med Chrijstoffer Huas til Hennegaard. Hafniæ 4 Marts 1633.

---

1 Erik Juel til Hundsbek, dengang Landsdommer, † 1657 som Rigsraad, Fader til Niels og Jens Juel.

2 Jørgen Krag til Roelsegaard, 1609 til Endrupholm, Søn af Erik Krag (til Kjellingborg (Aabjerg) og Lydum) og Margrethe Huas, f. c. 1580, † 1643. Forlenet med Dueholms Kloster. See B. 6.

3 Hans Pors til Nørgaard i Salling, gift (før 1618) med Anna Florisdatter Rønnov, Datter af Floris Rønnov og Kirsten Huas fra Fodslette paa Langeland. D. Atl. IV. p. 745.

4 Iver Lange til Bramminge, gift med Chrijstoffer Huas's Søster Inger, see Stamtavlen over Langerne.

5 Jakob Vognsen til Kongensgaard og Sønderris, gift med Else Krag, Søster til Christence Krag, Chrijstoffer Huas's Svigermoder. Mikkel Vognsens Børn hed Margrethe og Ane Vognsdatter, og Iver Lange var deres Værge til 1633, da de fik Myndighedsbevilling. Jyd. Reg. No. 8 f. 429.

Gjenbrevet er undertegnet til Vitterlighed af Iffuer Wind[1] til Nørholmb og Iffuer Preip,[2] Kong. Maytt. Sekreterere. Chrijſtoffer Huas overdrager Kongen: 1 Gaard i Langkjer, Staffning Sogn, 1 Gaard i Meils, Varde Sogn, og ½ Gaard i Diebell, Outrup Sogn. Han faaer ſom Vederlag: 4 Gaarde i Staffſøbye, Henne Sogn, og 3 Gaarde i Fideby, ſamme Sogn, hvilke Gaarde lægges under Henne Birk.

3. Jyd. Reg. No. 9. 1634–39. fol. 123. „Christopher Huas fich følge breff til bønderne til Drum Slot liggendis. Dat. Hafniæ 25 Apr. 1635."

4. — f. 130. „Chriſtopher Huaßes forlenings breff. Haffniæ 15 Julij 1635."[3]

5. — f. 328. „Mageſchiffte mel. Kong. Maytt. och Chriſtoffer huas. Haderſleff 18 Jan. 1639." „Oß Elſchl. Chriſtoffer huas till hennegaard, Vor mand tiener och Embitzmand paa Vort Slott Drumb" overdrager til Kapitlet i Ribe en Gaard i Sønderborch, et Boel ſammeſteds, en Gaard i Nørborch og en Halvgaard i Sønderborg,[4] og erholder derfor igjen to Ribe Kapitel tilhørende Gaarde, den ene i Jenderup Sogn i Kierup By, den anden i Nottrup. Chrijſtoffer Huas's Gjenbrev er undertegnet til Vitterlighed af Iffuer Vind og Peder Seefeld.[5]

6. — f. 365 „Mogens høg[6] och Chriſtoffer huas fich befalling at leffuere Jørgen Krag Dueholmbs Cloſter. Haf. 7 Maij 1639."

7. Jyd. Reg. No. 10. 1640—48. f. 44 a. C. 4. „G. A. B. At efterſom os Elſchl. Iffuer prip Vor mand tiener och Proeſt offuer

---

1 Iver Vind til Nørholm f. 1590, dengang øverſte Sekretær, Rigsraad 1644, Ridder 1648, Befalingsmand paa Dalum Kloſter 1658.

2 Iver Preip (Prip), † 1644, Provſt over Thyholm, ſee B. 7, Sekretær i Kancelliet, Søn af Chriſten Preip til Øland i Thy.

3 Lensbrevet findes fuldſtændigt paa det anførte Sted. Dets væſentligſte Indhold er optaget i Texten.

4 Skal naturligvis være Sønderbork.

5 Peder Seefeld, Søn af Enevold Seefeld til Visborggaard. Var rimeligvis dengang i Kancelliet og ſenere Eier af Havnø og Dalsgaard.

6 Mogens Høg, til Arreſkov og Kjærgaardsholm, forlenet med Lund paa Mors, Rigsraad 1649, † 1661.

Thyholmb Proestj Vnderd. Os haffuer ladit tilkiende giffue huorledis os Elschl. Christoffer huas till Hennegaard Vor mand tiener och befallingsmand paa Vort Slott Drumb, bortfester Kierchetienderne Vnder hans proestj, naar de vaccerer och leddig bliffuer, disligeste naar Aff Kiercherne udj samme proesti nogit schall contribueris, da ogsaa sig dermet at befatte; Da efterdj forn. Iffuer prip och hans fuldmectig, best Veed Kierchernis leilighet, Ville Vj hermet haffue forbudit, Voris befallingsmand, och hans effter Kommere, saa och fogder och Alle Andre, dennem met samme Thyholmbs proesties Kierchetiender, hereffter at befatte, ey heller met contribution, naar den paabydis At paalegge, Vnder Vor hylliste och Naade etc. Hafn. 27 Apr. 1640."

8. — f. 42. „Mogens Seest[1] och Christoffer huas Att leffuere Niels Krag[2] lund i Mors. Hafn. 25 Maij 1640."

9. — f. 99 b. „Christoffer huasis mageschiffte med hans K. M. C. 4. Kolding 1 Feb. 1641." Chrijstoffer Huas overdrager Kongen og Kronen 1 Gaard i Kæstkier i Lunde Sogn og tvende Gaarde i Lundager By, og erholder derfor igjen 4 Gaarde i Vribtorp i Outrup Sogn og 1 Boel. Chrijstoffer Huas's Gjenbrev er forseglet og underskrevet af Iffuer Vind och Erich Kaas.[3]

10. — f. 210. „Jörgen Kragh och Christopffer Huass finge Befahling at leffuere Anders Bille[4] Westerujg. Kjøbenhaffn den 16 Maij Ao. 1642."

11. Vester Herreds Tingbog i Ribe Raadstuearkiv. 1644 tvang Oberstlieutenant Isarell, der laae i Varde og havde Varde og Vesterherred under Kontribution, Thomas Jensen i Varde til at følge en Korporal til Søvig, hvor de toge 4 Oxne, som Chrijstoffer Huas der havde paa sit eget Foder.

---

1 Mogens Sehested til Holmegaard, Thimgaard og Mulderup, 1632 forlenet med Bøvling, † 1657.

2 Niels Krag til Trudsholm, gik af som Landsdommer 1640, fik Lund i Forlening, Rigsraad 1649, † 1650 paa Aarhusgaard.

3 Erik Kaas, formentlig dengang i Kancelliet; † 1669 som Eier af Bremersvold.

4 Anders Bille til Damsbo, Rigsraad og Marsk, † 1657.

12. Jyd. Reg. No. 10. 1640—48. f. 406. „Lige saadant[1] forlehningsbreff fick Christopher Huaß paa Drum Slott och Lehn, tilholdendis Hannom til Aarlig Affgift at giffue til Kogl. Mtt. och Cronen huer philippi Jacobi dag, medens hand Samme lehn Nyder, Reede Pendinge 2850 Enckende Rixdlr in specie Vden alld Affkortelße, Saa och Sex Geruste Heste aff bete lehn at holde til høystbete Hans Mtts Och Rigetz Tieneste, Skouff och Wildbahne herudinden Ubeneffnt. Datum loco et die ut supra." (31 Mai 1646.)

13. — f. 447. „Obett Breff till Drum Bønder tillholdendis dennem att Age Drum Slottis Korn, Naar god føhre ehr, till Nest omliggende Kiøbsteder, paa Een Otte eller Nie Mile Wegs omtrent, huor lehnsmanden der sammestedtz Christopher Huaß Dett best affhænde fand. Hafn. den 17 Aprilis Ao. 1647."

14. Jyd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 40. Chrijstoffer Huas's Forleningsbrev paa Drum, dat. Hafniæ 5 Aug. 1648. Forleningen lyder paa Drum med tilliggende Bønder og Tjenere, Thisted Bispegaards Gods, det Gods, afg. Christen Skeel udi Pant havde, og en Gaard i Ydeby. Han skulde betale i Afgift 2,303 gode Rdl. og tjene Kongen og Riget med 6 gerust Heste.

15. Jyd. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 49. Brev til Chrijstoffer Huas om at undersøge og erklære sig over et Andragende fra Johan Brochenhus til Hinsell ang. Færgemændene ved Ottesunds Færgested. Hafn. 1 Dcbr. 1648.

16. — f. 58. Brev til Chrijstoffer Huas om at anvende af sit Lens Indkomster i indeværende Aar 300 Rdl. og i næste Aar andre 300 Rdl. til Istandsættelse af Drum Slot, der var meget brøstfældigt, mod at de nævnte Summer afkortedes i hans Regnskab. Hafn. 4 Dcbr. 1648.

17. — f. 59. Brev til Hr. Anders Bille anl. Chrijstoffer Huas til Hennegaard. Chrijstoffer Huas havde af sit Lens Indkomster betalt to Aars Besoldning til Peter Hue, Profos over det jydske Re-

---

1 som mange Flere der nævnes paa dette Sted. Chrijstoffer Huas's Lensbrev er ikke indført udførligere end det her findes.

giment, og til to Stokknegte. Skjønt han havde gjort dette ifølge et Missive fra Chr. 4, fik han dog Udsættelse derfor i sit Regnskab for Lenets Indtægter, da denne Udgift burde afholdes, ikke af de nævnte Indtægter, men af hvad der var henlagt til Militiens Underholdning. Anders Ville blev derfor anmodet om at erstatte Chrijstoffer Huas det omhandlede Udlæg af de Midler, der vare bestemte til Militien, for at Huas kunde faae ordentlig Kvittants paa sit Regnskab for Lenet. Hafniæ 4 Dcbr. 1648.

18. Jyd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 142. Kvittants til Chrijstoffer Huas, der havde gjort Rede og Rigtighed for alle Indtægter af Drum Len fra Phil. Jac. Dag 1635, da han først bekom det efter Gunde Lange, til han — d. 5 Aug. 1648 — fik Lensbrevet fornyet. Hafniæ 22 Dcbr. 1648.

19. — f. 144. Chrijstoffer Huas, Bestalling som Oberstlieutenant til Hest i Nørrejylland. Frederiksborg 23 Dcbr. 1648.

20. Jyd. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 141. Brev til Chrijstoffer Huas om at der maatte eftergives Sognemændene i det af Sandflugt stærkt medtagne Tved Sogn i Thy en tredie Del af Kongens, Kronens og Kirkens Tiender; de øvrige to tredie Dele skulde lignes paa samtlige Sognemænd, uden Hensyn til om de vare Kronens eller Adelens Tjenere. Det afgaaende Beløb skulde blive godtgjort Huas i hans Regnskab. Hafn. 20 Aug. 1649.

21. Jyd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 267, med Indlæg. Chrijstoffer Huas, Brev paa at maatte skikke sin Søn Jens Huaß udenlands.

1. Et Brev fra C. Huas til Otto Krag.

„Min gandsche Wenlig helßen nu och altid forßend med Gud Alermegtt. kiere Otte Kragh och kiere broder, betacker ieg dig paa dit wenligste och giernne for megit beuiist goede, Huilchet igien at forschylde Jeg Stedse giernne findis Willig,

Derneſt kiere Otte Kragh och kiere broder, kand ieg dig paa dit Wenligste iche forholde. Efterßom ieg nu giernne Wille hafue min Sonn Jens huas her Vdaf Landit, och ieg hannem iche Vel Tør vdschiche, førind ieg der til faar hans Kong. Mayt. Nadigste forlof och til Ladelsße efterdi hand iche hafr werit paa Soerøe. Huorfore kiere

broder ieg dig Saa megit Wenligen beder, at du Wille Vel giøre och paa mine Wegne til talle och anholde hos hans Mayt., om ieg Samme min Sønn her af Landit maa Vdschiche. Thi med Sandhed at Sige da hafuer ieg iche Midel til at holde hannem først paa Soer formedelst Kostens Dyrhed og Exertitiernis Store bekostning der Sammested, Som ieg formoder paa dit neste lige Saa let och Ringe paa fremmede Steder at kand hafuis och hand Saa der hos i Sproget och andre Exertitier kunde øfuis, til med er hand och kommen til alder, Saa hand er hans fulde 18 Aar och i sit Nitende. Bedendis fordi kiere broder paa dit wenligste du herom wille flye mig hans Ma. nadigste wilge at Vide. med Lige wenligste begiering du mig iche Wille fortencke. Jeg Saa offte och dristig dig beßuerger, Gud Wed dersom ieg i nogen maader kunde tiene dig i denne Lands Eigen, schal du hafue dristig offuer mig at byde, och ieg giernne til din tieneste schal findis Willig. Och Wil hermet hafue dig Gud allermechtt ønschet och befallit med huis dig kiert er, Actum Drum Slot den 10 Februarij Ao. 1650.

Chrijstoffer Huas
Egen Hand."

Udenpaa Brevet findes som Udskrift:

„Erlig och Welbiurdig Mand. Otte Kragh. Til Wolbierig. Kong. Ma. Dfuerste Secreterer. och befallingsmand offuer Halßnes Closter harings Lehn i Norge och Thyeholmbs Prousti. Min kiere broder Och Synderlige goede Wen, Gandsche Wenligenn Tilschrefuit."

2. Den Kgl. Tilladelse.

F. 3.

G. A. V. „At efftersom os Elschl. Christopher Huas til Hennegaard etc. hos os Vnderd. lader anholde och begere, at det hand maatte bevilges Straxen at skiche vd aff landet hans Søn, os Elschl. Jens Hvas som nu skall være vdi sit 19 Aar, v=anseet hand dend iche haffuer fuldent, Daa haffue vi paa forbe. Christopher Hvassis Vnderd. Ansøgning och begering, Naad. bevilget och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at hans Søn forbe. Jens Huas straxen maa forsendis och Reise vd aff landet, v=anseet hand hans 19 Aar iche haffuer fuldent, Forb. etc. Hafniæ den 26 Februarij Anno 1650."

22. — f. 276. Mogens Kaas[1] og Iver Kaas[2] fik Ordre at overlevere Orum til Mandrup Due.[3] Axel Juell[4] og Jørgen Marsviin[5] en lignende Ordre om at overlevere Pandum til Chrijstoffer Huas. Hafniæ 4 April 1650.

23. — f. 293. Chrijstoffer Huas, Forleningsbrev paa Pandumgaard. Afgift 160 Rdl. og Forpligtelse til at stille en geruft Hest. Hafniæ 18 April 1650.

24. Vester Herreds Tingbog i Ribe Raadstuearkiv. 6 Juli 1650 lod Chrijstoffer Huas paa Tinge give Last og Klage paa nogen Krybeskytter, som havde ladet sig befinde at skyde og bruge Krybeskytteri paa Fælligsmark imod Forordning.

25. Jyd. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 276. Brev til Borgemestre og Raad i Varde at modtage Varsel paa Byens Vegne, naar Chrijstoffer Huas kaldte paa Sandemænd mellem Vitarp By paa den ene og Vorting By paa den anden Side. Varde Kjøbstad eiede nemlig en Gaard i sidstnævnte By. Hafn. 16 Sept. 1650.

26. Jyd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 403. Chrijstoffer Huas, Kvittants paa Orum Len, hvorfor han nu endelig havde gjort Rede og Rigtighed. Hafniæ 24 Marts 1651.

27. — f. 539. Chrijstoffer Huas, Brev paa tusinde Rdl., som Landkommissærerne i Nørrejylland aarlig, fra Phil. Jacobi Dag førstkommende at regne, skulde udbetale ham af Skatterne i Nørrejylland for Afstaaelsen af hans Len Pandumgaard, der blev udlagt til Betaling af Rigens Gjeld. Hafniæ 27 Novbr. 1651.

28. Jyd. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 400. Brev til Landkommissærerne i Nørrejylland om Betalingen af de ovenfor nævnte tusinde Rdl. Hafniæ 27 Novbr. 1651.

---

1 Mogens Kaas (Sparre K.) til Lyngholm.

2 Iver Kaas (Mur K.) til Ulstrup i Thy.

3 Mandrup Due til Halkjær, † 1660. See om ham Molb. Chr. 4's Breve I. 2.

4 Axel Juul til Villestrup og Volstrup f. 1606, † 1671, Søn af Iver Juul til Villestrup.

5 Jørgen Marsvin til Avnsbjerg, † 1671, 61 Aar gl.

29. Jyd. Tegn. No. 13. 1652—56. f. 3. Brev til Chrijſtoffer Huas om at gjøre Rede og Rigtighed for Afgiften af Pandumgaard for Tidsrummet fra Phil. Jac. 1650 til Phil. Jac. 1652, ſamt om at levere, hvad han var ſkyldig, til Jørgen Roſenkrantz[1] for at denne dermed, ſaavidt tilſtrække kunde, kunde kontentere Os Elſk. Samuel Surch,[2] hvem Leuet var udlagt til Pant og til hvem det til Phil. Jac. 1652 ſkulde leveres.. Hafn. 24 Januar 1652.

30. — f. 21. Brev til Chrijſtoffer Huas og Jacob Grubbe[3] om at overlevere Værgemaalet for Claus von Anderſens Børn,[4] ſom Hr. Mogens Seheſted i nogen Tid havde foreſtaaet, til Otthe Krag. Hafn. 20 Martij 1652.

31. — f. 31. Brev til Chrijſtoffer Huas og Peder Lange[5] at foretage et Magelæg af noget Gods, Sorø Akademi eiede i Jylland i Nørherred i Sonderborg Sogn og By, mod noget Gods, Laffritz Paawiſk[6] eiede i Aaſted Sogn i Venneberg Herred. Hafniæ 3 April 1652.

32. — f. 48. Brev til Chrijſtoffer Huas om ſtrax at levere Panum Hovedgaard og Gods til Samuel v. Surch, hvem Gaard og Gods var tilſkjødet af Kronen. Hafniæ 4 Mai 1652.

33. Jyd. Reg. No. 12. 1642—56. f. 146. Chrijſtoffer Huas, Brev paa at maatte tilforhandle ſig nogen Bondeeiendom, nemlig tvende[7] Selveierbøndergaarde i Riberhus Len i Veſterherred, af hvilke han

---

1 Jørgen Roſenkrantz til Kjeldgaard, Hovmeſter paa Sorø, Befalingsmand paa Børglum, † 1675, 68 Aar gl.

2 Samuel v. Surch el. Sorck, jfr. B. 32, 38 og 27.

3 Jakob Grubbe til Kabbel, g. m. Ingeborg Kruſe, Chrijſtoffer Huas's Kouſine, jfr. p. 16.

4 Claus von Anderſen, kom ind fra Holſten, kjøbte 1624 Ulſund, † 1632. Hans Søn Hans Jørgen v. A. til Ulſund, † 1655.

5 Peder Lange til Kjærgaard ved Ribe, Erkedegn ved Ribe Domkapitel 1649—52, fik Kannikedom i Ribe 1652, † 1661.

6 Lauritz Poviſk til Skrumsager, † før 31 Juli 1667, g. m. Kirſten Lange, Broderdatter af Iver Lange til Bramminge, jfr. Stamt. over Langerne.

7 I Indlægene tales kun om en Trediepart af een Bondegaard i Stauſø, Henne Sogn.

for nogen Tid siden havde tilskiftet sig Herligheden af Kronen; dog at Kjøbet skete med Bøndernes Samtykke. Hafniæ 17 April 1653.

34. Jyd. Tegn. No. 13. 1652—56. f. 145. Brev til Chrijstoffer Huas og Jacob Grubbe om at modtage Værgemaalet for Claus von Andersens Børn af Otte Krag og at overgive det til Sønnen Hans Jørgen von Andersen, der siger sig efter Loven at være sin egen Værge og nu vil forestaae Værgemaalet for sine Søskende. Hafniæ 21 Apr. 1653.

35. — f. 152. Brev til Peder Lange og Chrijstoffer Huas om at foretage Magelæg af Gods mellem Ribe Kapitel og Erich Krag.[1] Hafn. 3 Maij Anno 1653.

36. — f. 157. Brev til Chrijstoffer Huas om at lade Jørgen Kaas til Hadstrop[2] bekomme det Udlæg, som afg. Mogens Bilde[3] havde gjort paa hans (Huasses) Kompagni. Hafn. 13 Maij Anno 1653.

37. — f. 157. Erich Juell, Chrijstoffer Huas og Hermand Kaas,[4] at være Kommissarier i en Trætte mellem Iffuer Vind og Varde By ang. Varde Mølle. Hafn. 14 Maij Anno 1653.

38. Jyd. Reg. No. 12. 1692—56. f. 163. Chrijstoffer Huas, Kvittants paa Vor og Kronens Gaard Pandumgaard, som han havde havt i Forlening fra Phil. Jac. 1650, efter Henrik Belov, til Phil. Jac. 1652, da afg. Samuel v. Sorck af Polen bekom den efter ham. Hafniæ 21 Maij 1653.

39. Jyd. Tegn. No. 13. 1652—56. f. 178. Brev til Chrijstoffer Huas og Jacob Grubbe om at likvidere Fru Lisbeth Skades, Sl. Hartvig Saxes, Gods og Formue efter hendes Husbond.[5] Hafn. 20 Juni 1653.

---

1 Erik Krag til Bramminge m. fl. Skadst Hd. p. 118 ff.

2 Jørgen Kaas til Hastrup, Oberst, faldt i Slaget ved Nyborg 1659.

3 Maaskee Mogens Bilde til Tirsbek, f. 1617, † 1648.

4 Herman Kaas til Refstrup, g. m. Magdalene Kruse, Søsterdatter af Anne Staverscoff.

5 Hartvig Saxe (Sass, Saass) fik 1635 Lønborggaard i Forpagtning. Hans Enke, Lisbeth Skade, med hvem han ikke havde Børn, har dateret sin Ansøgning (i Jydske Indlæg 1653) fra Tanderup. Der var skrevet til Livland for at erfare om der fandtes nogen nærmere Arving, end hans Farbroderson „Os Elskel. Frederich Sax paa Ryeberig i Jylland".

40. Jydske Indlæg 1653.

„Stormegtige Høigbaarne Første
allernadigste Herre och Konning.

Effterſom Allernadigſte Herre och Konig, Det nu er paa Fierde aar Sidenn, ieg Mate quitere Drum lehn, mig aff eders Kongl. May. Her Fader Salig Høylofflig Ihukomelſe for min lange beſuerlige Thieneſte Nadigſt War forleendt, och dett Ringe Lehnn Eders Kongl. Mai. mig Nadigſt igien beuilgede, ſom da alt War udlagt til Rigens Gield, Miſte ieg for 2 Aar ſidenn, och dend Ringe Gagie mig aff land Kiſtenn er beuilgede, ſiden ſamme lehnn fra mig bleff annammet Kand ieg iche ſom ehr Oberſte Leutenandt mig af underholde, Huorforre ieg paa det Vnderdanigſte beder och begierer, Eders Kongl. Ma. Nadigſt uile Erindre dend fortrøſtning och Kongli løffte och tilſauffn mig aff eders Kongl. Ma. Sielff Nadigſt Mundtlig, (Saa uel Som Ved en deel aff Rigens Raad ſom hoes eders Kongl. Mayts paa mine Veigne Vnderdanigſte haffuer Anholdt) giort ehr, och Anſee Min lange Thieneſte ieg Eders Kongl. Ma. Sampt dend Høylofflig Herre Eders Ma. Salige her Fader, och mit Fæderne land Inden och uden Riget nu paa 29 Aahrs tid giort och beuiſt haffuer, baade for Ritmeſter och Oberſtløytenandt, Huor ieg mig udj Alle accasioner haffuer Forholdt, Som ehn Ehrligh Danſch Adelsmand, Som ieg vil formode mig Nogenn ey Andet Schal epterſige. Eders Kongl. Ma. mig derfore Nadigſt til Neſt Kommendes Phillippj Jacobj dag Ville haffue i betenchning, Att ieg kunde haffue Nogenn ophold, huorweed ieg min huſtrue och børn Kunde Forſynne, Dend Ringe deel mig aff Land Kiſten ehr beuilget haffuer Jeg faſt tilſadt paa Adtſchillige Reiſer till Kiøbenhaffn och Vdi Andre Maader, deſ imidlertid ieg hafr Søgt epter dend goede Fortrøſtning, mig tid effter Anden paa Jt lehn, giordt ehr, Och derſom Ederß Kongl. Ma. Nadigſt mig nu ej uil betenche och hielpe, bliffuer det mig Thil Størſte Schade och Ruin, om ieg mig Saaledes lengere ſchal opholde, Wil derforre i Ald Vnderdanighed herpaa Foruarte Eders Kongl. Ma. Nadigſte Milde Resolution Jeg Erbyder mig Wnderdanigſte, ſom ieg pligtig ehr, Eders Kongl. Ma. och mit Fæderne Rige her effter, ſom hidindtil j Ald Thilbørlige occasioner oprigtig at Thienne, och for Eders Kongl. Ma. Liff och bloed at opſette, Ederß Kongl. Ma. Med dend Høibaarne Dronning och Elſchelig Kongl. Børs ſampt det Gandſche Kongl. Huß uil ieg hermed udj Gudtz Allermegtt Be-

schiermelse throlig befalet, Actum hennegaard den 7 December Anno 1653.

Eders Kongl. Ma. Vnderdanigste
Thro och Willig Thiener
Chrijstoffer Huas
mp."

41. Jyd. Tegn. No. 13. 1652—56. f. 360. Brev til Mandrup Abilgaard[1] og Chrijstoffer Huas om at erkyndige dem om, hvor mange øde Gaarde, der fandtes i Riberhus Len. Flensborghuus 15 Maij Anno 1655.

42. — f. 381. Chrijstoffer Huas og Hermand Kaas at være Kommissarier paa Skifte efter Jacob Krabbe paa Lindberg (el. Lundberg).[2] Hafn. 26 Jul. Anno 1655.

43. — f. 484. Chrijstoffer Huas og Laurs Paaviſk m. Fl. fik Brev om at taxere afg. Wentzell Rotkirckes[3] Gaarde Krogsgaard og Sneum saa billigt, at de siden kunde gaae i Søskendeskifte. Hafn. 18 April Anno 1656.

44. Jyd. Tegn. No. 14. 1657—60. f. 10. Brev til Hr. Anders Bilde, hvormed fremsendes Bestallingsbrev for Chrijstoffer Huas til Hennegaard etc. som Oberst og for Niels Lycke[4] som Oberstlieutenant til Hest. Hafn. 8 Febr. 1657.

45. — f. 24. Brev til Hr. Anders Bilde, hvori han underrettes om, at Chrijstoffer Huas er udnævnt til Oberst og Niels Lycke (til Elved) til Oberstlieutenant til Hest. Rendsborg 7 Marts 1657.

46. — f. 24-25. Brev til Voldemar Lycke.[5] Kongen havde be-

---

1 Mandrup Åbildgaard, 1628 til Skodborg, 1642 til Rugballegaard, 1656 tillige til Estrup i Malt Herred.

2 Jakob Krabbe nævnes i Jyd. Indl. 1653 til Damsgaard.

3 Ventzel Rothkirk f. 1597, † 1655, eiede ogsaa Stensgaard i Fyen, var forlenet med Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len, jfr. Skadst Hd. p. 73 ff.

4 Niels Lykke, til Elved og Harrested, fanget 28 Okt. 1657 i Vensysel af de Svenske, † c. 1683. See Ved. Sim.. om Elvedgaard.

5 Valdemar Lykke til Grindersley Kloster, Nørgaard og Hvanstrup. Hans Enke, Sofie Redtz, nævnes til Grindersley Kloster 1681.

falet Christian Greve til Rantzou indtil videre paa sine (Kongens) Vegne at give Chrijstoffer Huas Ordet, hvilket Voldemar Lycke nu fik Ordre at tage hos ham (Huas). Glycksborg 10 Marts 1657.

47. — f. 25. Brev til Chrijstoffer Huas, hvem det var befalet at lade sit underhavende Rytteri med hosværende Fodfolk forlægge i Rendsborger Len, at han skulde kommandere et Kompagni Ryttere ud til Segeberg for at holde Vagt og lade det afløse hver ottende Dag. Glyckstad 11 Marts 1657.

48. — f. 47. Brev til Rigens Marsk, at han naar Hr. Friderich von Buchvalt har bekommet den ham bevilgede Eskadron af det jydske Landrytteri, skal forordne Chrijstoffer Huas og Niels Lycke det Folk, som de under deres Regiment kunne føre. Hafn. 23 April 1657.

49. — f. 99. Aabent Brev til Fogder, Præster, Sognemænd og Andre, at være Oberst Huas behjelpelige med at faae hans umonterede Ryttere paa Benene, og til Lensmænd, Fogder, og alle Andre, som han ved Sokanten mod Sjælland og Fyen besøger med dette Brev, at være ham behjelpelige med Skuder, Færger og Baade til samme Rytteri at overføre til de nævnte Lande. Medelfar den 25 Aug. 1657.

50. Jyd. Reg. No. 13. 1657—60. f. 37. Leide og Fredsbrev for Jens Huaß, der i Tuel havde dræbt Lieutenant Bernt Gamelin. Til Sagen hører:

1. Chrijstoffer Huas's Ansøgning om Tilgivelse for hans Søn.

„Stormächtigste Høybaarne Fürste, Allernaadigste, Herre=Konninge,

Efftersom Jeg fattige Mand, Eders Kongl. Maytt. vnderdanigste Tiener, foraarßagis, Eders Ko. M. med denne min Vnderdanigste Suplication att Besøge, Anlangende min fattige Søn Jenß Huas, Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste tiener, dißverre Er Gerade, udj En w=lychelige hendelße, Med affgangene Lieutenant Berendt Gamelin, Sidst forleden d. 12 Octobr. Saa Er dieris Begøndelße først kommen af, Att Hr. General Major fride Von Buchwalt, hafuer nogle gange Vdi Stifft Bremmen, befallet min Søn, at skulle Ride til forbemelte Gammelins Trouppe, Och paa Hr. General Majors Wegne befalle hannem, att skulle Marchere, Och at hand skulle Wd=Comman-

dere fra sin Trouppe nogle Rytter, till att Recunissere och Partere, daa haffr samme Lieutenant altid suaret hannem Spotteligen, att hand som Er Vng Karl, skulle Commendere hannem som War En Gammel Søldat, och haffuer hand oc saa Sagt, att min Søn War alt for Vng til att Werre General-Adiutant, Huortil min Søn haffde Suaret, att huis Hr. Gen. Majeur haffr beffallit mig, Torde Jeg icke Andet End= som forrette, Huoroffr hand Tidt och offte, skal haffue haanligen Talt om dj danske Adelstand, huilchet min Søn icke Kunde lidde, Och der dj nu seeniſten haffr werrit offr paa Torßing, Att skulle skiffte och dehle Quarteren om, daa er Kommet udj Trette med huer andere, Saa hafr da min Søn Erligen fordert hannem vd, for haanden, huoroffr for^ne Lieutenant ere bleffuen Død.

Er derfor til Eders Kongl. Maytt. min allervnderdaanigste Bøn och begiering, Eder Ko. M. aff Kongl. Naade och Mildhed, Wilde tilgiffue min Søn sin Forseelße, Effterdj det Erligen Och oprichteligen, for haanden skeed Er, Saa hand maa søge sin herre och Konge, och Fædernslandſ tieneste, som tilforn, Sligt Eders Kongl. Maytt. Storre Naade och Mildhed, skall Gud Allermechtigste Igien belønne, Och Jeg sampt min Kierre Søn, skal findis Eders Kongl. Maytt. Tro tienere med Liiff och Blod, som worris skyldighed wdkreffuer. Forhaaber her= paa Ett Naadig och mild Suar, Gud den Allerhøyeste Eders Kongl. Maytt. med dennd Høybaarne Droning och Kongl. Børn, Vdi Ett langwarende lyckſalligt Regimente opholde och beuare.

Eders Kongl. Maytt.
Aller Vnderdaanigste
Tiener
Chrijſtoffer Huas."

2. En Erklæring fra J. Ernst Balzar... og Hans Schell om at Duellen var skeet redeligen for Haanden.

„Effterſom wi wnderskrevne Er aff Erlig och Velb. Mand Chri= stoffer Huas til Hennegaard Velbestalter Obrist, tel Hest ombedennde Hans Velbiurdighed woris Kundskaffb at meddehle, Angaaende den Duell som her paa Stededt passerit Emellumb hans welbiurdigheds Søn Jens Huas, welbestalter Cornet och affgangene Monss. Lieutenant Berent Gammelin, Sidst forleeden dend 12 8bris 1657, Huilchidt wi iche Billigen welbem. Obrist Huas kunde Nechte, och med en goed

Sambwittighed ey Andet Kand Sigge i huor ded aff os udj Egne Perſoner Kunde Begeriris (Gud bedre des Vær den w=lyche ſkulle hende) Endſom ded io Redelegen forhaanden at werre ſkeed, udj Andre mange Godt folchis Neruerrelſe, och begge med huer Andhre waare Ressoluerit at Gaae tilſammen, Medens huor aff deris Corel ibegyndelſen Rand. wides os ey Andet udj nogidt at kunde Beſtaae, widere endſom wi wel fornamb, Ett gammelt Had, Som ſkulle dennem udj Stichtbremmen haffue Emellumb werrit, ded Bekiendhe wi med woris Naffne til Sandheds Bekrefftning at wndhrſkriffue, och Zigneter hoeſtrödht, Ex Waldemar Slott den 8 9bris 1657.

(L. S.) J. Ernst
Baltzar ... (L. S.) hanß Scheel."

3. Den Kgl. Benaadning i Regiſtrene.

„F. 3. G. A. V. At efterſom for os underdanigſt er blefven andraget, at det Drab ſom Os Elſkel. Jens Hvas paa Lieutenant Bernt Gamelin hafuer beganget ſkal være ſkeed Redelig for Handen, Da hafue Vj paa ſaadan underdan[t] anſøgning og begiering, Naadigſt bevilget og tilladt ſaa og hermed bevilger og tillader at for[n] Jens Hvas for ſamme Drab maa niude fred og Sicker leyde igien at forblifve j vore Lande, eller udj Voris oc Rigens tienneſte, hvor hannem lyſter.

Hafn. dend 30 Novembr 1657."

51. Jyd. Tegn. No. 14. 1657—60. f. 145. To Breve til Key Løche[1] og Mogens Arnfeld[2] om at drage Omſorg for, at afgangne Oberſt Huas's Officerer, ſamt Corfitz Ulfeld[3] med underhavende Officerer bekomme Kvarterer i Hjørring og Sæby, og Ritmeſter Jørgen Lycke med hans Officerer i Skive. Hafn. 4 Juni 1658.

52. Indſkrift paa Chriſtoffer Huas's Kiſte, tidligere henſat i Lauritz Ebbeſens Kapel i Aarhus Domkirke, nu i Kjelderen under ſamme Kapel.[4]

1 Kaj Lykke, den bekjendte, Befalingsmand over Aalborg Stift 1658.

2 Mogens Arenfeld til Rugaard, † 1671, Befalingsmand paa Skivehus 1657—60.

3 Korfitz Ulfeld til Mattrup.

4 Indſkriften er her meddelt efter en Afſkrift, der i lang Tid har været

Heruder hviller Erlig Velbr. ogh nv salig Mand Christopher Hvasz Henni Gaard fordvm kongelig Maysts Befalingsmand paa Ørvm. Hans Legeme som var Erlig och Velbr. Mand Jens Hvasz till Kaasz og Fru Ingeborg Krvse Dieris Søn og hvar føed paa hans Fædrene Gaard Kaasz vdi Morsz Anno 1598 dend 22de Junij Bleff efter dend høieste Guds Behag fra dette mødsommelige Liiffs Besverlighed bortkaldet vdi Kjobenhaffnn Anno 1658 dend 18de Febrvarij Effter hand sitt Liff christeligen og vell haffde frembdraget vdi 60 Aar ringer 4 Maanneder ogh aff samme sine Alders Aar med Ære og Berømmelse tilbragt de 33 vdi de tvende høie lofflige Kongers Konning Christian den 4des salig i Admindelse ogh Kong Frederik den 3dies nv regjerendes Danmarkes ogh Norges Konnige sampt sit Fædrenelands Tieneste imod Rigernes Fiender for Rittmester Oberst Lieutnant og til hans dødelige Affgang Oberste til Hest Siælen er hos Gud som dend gaff Legemet forventer Herren frydefuld Opstandelse til sin Frelsers herlige Aabenbarelses Dag.

53. Vib. Landst. Skjøde og Panteprotokol[1] No. 2. (16 Jan. — 18 Dcbr. 1661). p. 142. Læst 10 April 1661. „Jens Huasz til hennegaard hans for Seylede og underſk. Breff, datierit hennegaard

---

i min Families Eie og har alle Kjendetegn paa med den største Omhu at være taget efter selve Pladen paa Kisten, da den henstod i det aabne Kapel.

1 Til Viborg Landstings Justitsprotokoller haves ikke noget Register, saa at disse Protokoller kun med Besvær kunne gjennemgaaes for et længere Tidsrum. De ere ikke benyttede ved Udarbeidelsen af disse Meddelelser, skjønt det er troligt, at de kunne indeholde ikke uvigtige Bidrag. — Særskilte Skjøde- og Panteprotokoller haves fra 1660, men flere Aargange mangle. I disse Protokoller findes til 1690 et Personalregister, ført efter Personernes Fornavne, dog med Optagelse af enkelte Eiendomme. Fra 1690 er paa Registret tillige opført særligt de Eiendomme, med Hensyn til hvilke en Tinglæsning har fundet Sted. Disse Protokoller ere for Tidsrummet 1660—1717 gjennemgaaede af Assessor i den Kgl. Landsoverret i Viborg, Etd. Bregendahl, og hans forekommende Velvillie skylder jeg de her meddelte Uddrag. Protokollerne ere betegnede med Nummere (Aargangen 1660 er No. 1), og hver Protokol omfatter i Begyndelsen eet, senere flere Aar. De No., der mangle i Tidsrummet fra 1660—1717, ere følgende: No. 5, 6, 7 (fra 17 Dcbr. 1663 til Slutn. af Dcbr. 1666), No. 11, 12 (fra 16 Septb. 1669 til 8 Marts 1671), No. 16 (fra 5 Aug. 1675 til 13 Marts 1677).

den 31 Martz 1661 deß Indhold, at efftersom" han ikke har efterkommet en af ham til Albrecht Johann, Borger i Kbhvn, i Flensborg d. 20 Marts 1657 udstedt Obligation for 939 Rd., som skulde have været betalte til 11 Juni 1657, ligesaalidt som han har betalt de til ult. Jan. 1661 paaløbne Renter, 205 Rd. 2 Mk. 2 ß., og han er uden Middel til at betale og ei heller har Jordegods dertil førend Skifte er holdt efter hans salig Fader, forpligter han sig for sig og sine Arvinger, Een for Alle og Alle for Een, ved sin adelige Ære, Tro og Love at betale Kapitalen og Renten skadesløst til Kreditor i Kbhvn i førstkommende 11 Juni. Skeer dette ikke, skal han være forpligtet at skaffe Kreditor gode og troe Forlovere eller ogsaa „udi Indlæg" udi Kbhvn efter sit forrige udgivne Brevs Indhold at indtræde. Des imidlertid skal og maa bem. Albrecht Johann have al hans Arvepart i Jordegods og Løsøre, som kan tilkomme ham efter hans sal. Fader, indtil Hovedstol og Rente er betalt.

54. — p. 213. Læst 28 Aug. 1661. Jens Huaß til Hennegaard hans forseglede og underskrevne Brev dat. Hennegaard d. 4 Juli 1661, underskrevet til Vitterlighed af Jesper Vognsen til Nerild[1] og Christian Vind[2] til Nørholm, dets Indhold, at da der ved Skifte den 4 Juli 1661 paa Hennegaard efter hans salig Fader Chrijstoffer Huas er falden paa hans Lod at betale 1100 Rdl. af hans Faders efterladte Gjeld, forpligter han sig at holde hans „Kjere Moder fru Anna Staffuerskou, sampt hans Kjere Sødskinde Olluff Huas, Jomfru Christendtze och Jomfru Heedeuig Huas med deres Arffuinger" frie for den ommeldte Del af Faderens Gjeld og at indfrie de derfor udstedte Gjeldsbreve. Til Sikkerhed herfor pantsætter han til bem. sin kjære Moder

---

1 Jesper Vognsen til Nerild, eller Østergaard, i Lyne Sogn, Nørre Horne Herred, g. m. Elsebe Skade, døde 1687, 68 Aar gammel, paa Roelsegaard, og er begravet i Roelse Kirke, hvor, efter D. Atl., hans Fane med Vaaben og Indskrift findes. Han var Skiftekommissær i Boet efter Anne Staverscoff, B. 62, og underskrev 30 Dcbr. 1673 (dengang Ritmester i det Rantzauske Regiment), som Værge for salig Erik Hvas's Børn, et paa Høgholt den nævnte Dag udfærdiget Skjøde paa Skørholt m. m. til Erik Rosenkrantz til Rosenholm. (Vib. Landst. Sk. og P. Prot. No. 14. p. 7.)

2 Christian Vind til Nørholm, † 1677. Han fik N. efter sin Fader Iver Vinds Død 1658.

og sine kjære Søskende 6 (eller 7) ham tilhørende Gaarde og Boel i Henne og Quong Sogne,[1] og indfries Faderens Gjeldsbreve ikke af ham inden Mauritii 1661, kan det pantsatte Gods tiltrædes til brugeligt Pant.

55. Proces mellem Claus Koppeke og Anne Staverscoff. Sagen findes i Geheimearkivet, afleveret dertil fra Kancelliets Arkiv 3 Septb. 1850, betegnet i Kancelliets Arkivbog: Pakke No. 56 Litr. H, i selve Pakken Litr. U. Sagen indeholder:

1. Claus Koppekes Indmaningsbrev.

„Hoch Edele gebohrne, groß Ehe undt viehltugendtsame Frawe! Deroselben gebe hiemit Zu vernehmen, undt wirdt ohne daß dieselbe ohne Zweiffell Sich Zu erinneren wißen, welcher gestalt Ihr Sähl. Eheherre, Herr Christoff Huaß, dem Ehren Vesten, Großachtbaren, undt wollfürnehmen Herren, Clauß Kopeke, Dero Regierenden Hochfürstl. Durchl. Zu Schleßwig Holsteins hochbetrawetem hr. Ambtschreiber, auf Zißmar, mit Zweyhundert Rthall. in specie capital verhafftet ist, undt Ihme also schuldt pfligtig geworden. Wan aber wollgemeldeter hr. Creditor nuhn in negst Zu rücke gelegten Sieben Jahren, Keine Zinsen von obgedachtem capital hat erheben können, undt derowegen nicht gemeinet ist, also länger in gedult Zu stehen, undt deß seinigen Zu entbehren. Alß hat hr. Creditor mihr Zu Endtsbenahmbten dahin bevollmächtigt daß Ich die Hoch Adeliche frawe, nach obligationis einhalt, Zur Zahlunge soll antreiben, Undt tuhe krafft dieses, deroselben Ihres Sähl. Eheherren außgegebenen handt undt Siegell, in welcher Er für Sich undt seine Erben, Zum Einlager, in mangel der Zahlung, nacher Kiehl Zu begeben sich verschrieben, hirdurch erinneren, undt der hoch Adelichen frawen hirmit daß verschriebene Ein-

---

1 Henne Sogn, Dyrebye, Mateß Christenßen, Skylder aarligen en March Hellemis, en ℔ Wollemis, en Suin, Noch udi Quong ßogen Lauridtz pederßen, en boel, schylder aarligen en pund Smør, Bremoese, Niels Kuerdeßen schylder Halffanden gylden ti Sneeße tal schulder, Niels Michelßen, Skylder Halffanden gylden ti Sneeße tal schulder, Hans Lauridtzen, schylder En Gylden och fire Sneeße tal schulder, Itemb fiederholt, Søren Michelßen och Jørgen Christenßen Skylder 3 pund Smør en Suin, en daller Gjesterj. — Man seer hvor ringe dette Gods var.

lager ankundigen, daß sie Sich, so forth nach insinuirung dieses, nachem Kiehl in Hauß Köpeken daselbst in der flämischen straßen belegenen behäusung erhabe, undt alda ein Adeliches Einlager halte, auch darauß weder tages noch nachtes nicht scheide. Sie habe dan obgemeldetes capital mit den Zinsen, interesse undt ohnkosten, vollig erleget undt bezahlet. Weil nuhn der hochadelichen frawen, hirdurch nicht mehr angemuthet, als waß Ihres Sähl. Eheherren Handt und Vmbschlages gerechtigkeit gemäß, undt meine Vollmacht undt instruction mihr an die handt giebet, als wirdt Sieselbige gebührend nachkommen, undt mihr vorgeben, daß Ich alß gevollmächtiger solches Ihr tuhe ankundigen, Empfhele deroselben, Gottes gnädiegen obhuet undt, Ich vorbleibe

Dero Hoch Adelichen Frawen
in Ehrengebuhr Dienstgefließener
Jacob Stegelman m. p."

Wijborig
den 9 Februarij Anno 1664.

Dokumentet har Paategning om lovlig at være forkyndt d. 27 Febr. 1664 for Fru Anne Staverscoff paa Hennegaard.

Udskriften paa Brevet lyder saaledes:

„Der Hoch Edellgebohrnen groß Ehe undt Viehltugendtsamen Frawen, Fr. Anna Staverschouen Sähl. Christoff. Huaß^{s} Erbgeseßen auff Hennegaardt meiner hoch Zu ehrenden Frawen

Hennegaardt."

2. Høiesteretsstevningen. (orig.)

Vi Fr. 3 etc. „Wiide maa j Oß Elschl. Fru Anne Staffuerschouf, Affg. Christoffer huaßis til hennegaard, at for os Vnderdanigst hafuer ladet berette Claus Køppeke Ambtschriffuer udj sißmar Huorledis hand sig offuer eder schal hafue at besuerge formedelst at j Eders Affg. Mandz til hannem Vdgiffne obligation dateret Kihl in Octauis trium Regum, Anno 1654 paa Tou hundrede Rixdaler iche schal hafue betalt, ey heller Renter paa Mange Aarßtiid afflagt, huorfore hand eder indmanelße hafuer ladet forkynde, som dog af eder iche er bleffuen efftersommit, som hand formeener at were imod sidste vdgangne forordnings indhold, Och derfore were for Aarsaget Eder for Woris høyeste ret at lade indsteffue. Thi biude Wi Eder. och befale at j Retter Eders leilighed efter herom at møde for Woris almindelig Høyesteret udj rette, som den 6 Junij førstkommendis er berammet her udj woris

Residents stad Kiøbenhaffn, at ſchal holdis och da at liide och Und=gielde huis loug och Ret er.

Giffuet paa Vort slot Kiøbenhafn dend 20 Aprilis Anno 1664.

Under Wort Zignet."

(L. S.)

Paa Stevningen findes en Paategning om at den d. 11 Mai 1664 paa Hennegaard er forkyndt for Fru Anne Staverſcoff af tvende Borgere i Viborg.

3. Anne Staverſcoffs Indlæg for Høieſteret.

St. Pap. No. 9. En Rix Ort.

„Efftersom Clauß Køppeke Ved ſin forhuerffuede min Allernaadig=ſte Herriß, och Konningß Steffning mig Vnderſchreffne fattige Høy=bedrøffuede Enche hiid till dend Høyeſte Rett haffuer ladet Citere, Anlangendiß Een Indmanelße ſom hand for mig ſchall haffue ladet forkyndt, formedelſt min Sl. Mandtz Vdgiffne Obligation Daterit Anno 1654 lydendiß paa 200 Rixdlr iche Er indfriet, huilchen Maning iche Aff mig ſchall Være efterkommit, huor forre hand mueligt achter dend høyeſtiß Rettiß domb offuer mig till indmaning at forhuerffue. Ti er derimod dette mit kaarte Suar, huad det ſig belanger at ieg Clauß Køppekeß breff till indmaning iche haffuer efterkommit, da om ieg mig endſkønt till nogen Maning haffde forplichted, (Som ieg doch iche haffuer giort) da kunde jeg dend dog paa dee tiider iche Parererit, formedelſt min Stoer Suaghed Som Gud mig haffde paalagt huor udj iag fattige bedrøffuede enche Endnu Er geraaden, Menß efterſom Clauß Køppeke Aldrig ſchal kunde beuiiße, det ieg Vnder danigſt formoder, at ieg udj min Sl. Mandtz Vdgiffne Obligation till Nogen Maning mig haffuer forplichted, thj om endſchønt min Sl. hoeßbonde Sig till maning at lide kand haffue Obligerit, da formoeder ieg underdanigſt iche plichtig derfore at Være, udj min Sl. Mandtz Sted maning at liide, Menß udj Allernderd. hed formener der fore at bliffue fri kient, Och at Clauß Køppeke bør plichtig at Være, ſin fordring effter Landtz lov ved ind=førſell at ſøge hoeß mine Sønner. Efftersom ſamme gield er lod falden till dennem at betalle til bemelte Clauß Køppeke, der ſchiffted effter min Sl. hoeßbunde holtiß, och det udj deriß Till falldne fæderne Arffue efftersom ieg paa min part derimod till falt andre min Sl. Mandtz Creditorer at Suare. Och er ieg herpaa hanß Kongl. Mayst. Sampt

hans Kongl. Maytts Raadtz Dom, udj ald underdanighed aff Nade foruentendiß. Dette Er min Indleg om Nogen Mig ved den høyeste Rett haffuer thiell att thalle Bekrefter Jeg

S. Christoffer huaßes
høysbedrøbett Ell.
Anne Staverscoff
Egen hand."[1]

Actum Kiøbenhaffn
dend 6 Julij 1664.

56. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 8 (Jan. 1667 — 11 April s. A.). p. 95. Læst en d. 27 Febr. 1666 dateret Indførselsforretning, foretagen efter Landstingets Udmeldelse af Henrich Friis til Ørbekslund[2] og Olluf Huas til Hennegaard hos Mogens Kaas paa Høiriis (Mors)[3] til Fyldestgjørelse for en Fordring stor 1600 Rdl., som Mogens Kaas efter Panteobligation skyldte til Forvalter Jens Pedersen paa Frøslevgaard.

57. Proces mellem Mogens Kruse[4] og Fru Anne Staverscoff. Sagen findes i Geheimearkivet, afleveret dertil fra Kancelliets Arkiv den 3 Sptb. 1850, betegnet i Kancelliets Arkivbog „Pakke No. 56 Litra E", i selve Pakken Litr. R.

1. Mogens Kruses Indlæg for Høiesteret.

„Stormectigste Høybaarne Første, Allernaadigste Herre och Arffve Konge, Høyædle och Høyviiße Herrer och Kongelige Raad.

Efftersom ieg for den Høylofflig Høyeste Ret aff min Kiere Moster Erlig og Velb. Frue Fru Anne Staffverschov til Hennegaard er inciterit, for en summa penge, hun effter hinders Sl. Mandtz for mig giorte forløffte, till Monsieur Kolblodts fuldmechtig aff Kiel schall haffve betalt, Saa endog samme penge mig aldrig lofflig er opßagt, eller mig

---

1 De to sidste Linier „Dette er ꝛc." samt Underskriften ere tilføiede med hendes egen Haand.

2 Henrik Jespersen Friis til Ørbeklunde var g. 1. m. Karen Bilde, med hvem han fik Damsgaard paa Mors, 2. m. Jytte Sehested, Datter af Mogens S. til Holmegaard, † i første Barselseng, 3. m. Sofie Juul, Datter af Hans Juul (Lilie) til Staarupgaard og Lisbet Krag, Anne Staverscoffs Kousine.

3 Mogens Kaas solgte Høiris 1679.

4 Mogens Kruse til Spøttrup, Oberst, Søn af Sofie Staverskov og Otto Kruse til Balle, altsaa Anne Staverscoffs Søstersøn.

copie aff breffvene effter mine mange baade mundtlig och schrifftlig begieringer maatte leffveris, hvor effter ieg mig kunde vjde at rette, effterßom mine breffue mig mesten udj ßeeneste Svenſche feide er fra=kommen, och ieg nu icke kand erindre mig, hvorledis med ßamme for=løffte er beſchaffet, Saa haffver ieg dog paa adſchillige ſtæder verit udj forløffte igien for min Kiere Moſter och hinders Børn, faſt for lige ßaa ſtor en Capital, nemlig til Velb. Didrich blomme til Nebel[1] for tußende Rixdr., och til Maren Ernſtis i Kiøbenhaffn for en summa, ßom begge for den Høylofflig Høyeſte ret haffver verit udj rette, och aff med=følgende messiver kand erfaris, Och iche nu ßaa fuldkommen ßom det ßig burde kand fremviſßis, hvad omkoſtninger och ſchadelidelßer derpaa er gaaet, formedelſt min førige fuldmectig Madtz Mortenßen paa Albech ved døden er affgangen och hans boe forßeglet, och forn Madtz Mor=tenßen alle de breffve och documenter udj ßin giemme och forvaring haffde. Hvorfore ieg underdanigſt er begierindis at der iche endelig udj denne ßag for den Høyeſte Ret nu maatte kiendis, effterßom det er mig umueligt for forſchreffne aarßagers ſchiuld nu ßaa fuldkommen at kunde fremviße ßom det ßig burde hvad ieg for dennom haffver betalt eller verit udj forløffte for, Men at ßagen enten til goede Mænd eller til landtz lov och Ret maatte henviſßis, hvor ieg mig da imod ßaadan min Moſters tiltale ſchal Erklere och for hvis ret er hinder contentere, hvilchet ieg underdanigſt formoeder mig ocßaa bliffver be=vilget, och er herpaa en naadig domb begierindis, Tiſted den 16 Julij 1667.

Mogens Kruſe“

2. Tre Breve fra Anne Staverſcoff til Mogens Kruſe.

a. Ald løche och velſtandtz Dnſchelße, min ſtedtz villig tieneſtis Erbiudelße altid at befliitte mig paa at vere min goede broder til tieneſte ſom min ſchiuldighed Er. Min goede broders ſchriffvelße haffver ieg bekommit at ieg didrich blomme ſchulle contentere, ßaa er det mig umueligt ham til Nyt aars dag at betale, men ßin Rente til Rette tid

---

1 Didrik Blome, Oberſtlieutenant, † 1695. — Nebel ligger i Veſter=vandet Sogn, Hillerslev Hd. Han eiede ſiden Refſtrup, ſom han fik udlagt for Gjeld af Herman Kaas's Enke, Magdalene Kruſe, Mogens Kruſes Søſter, der havde Refſtrup efter ſin Moder Sofie Staverſkov.

och iche en ſcheling med gudtz hielp at lide ſchade, Men ieg ville aldrig ſaa gierne Jeg kand faae medel til pengene I aar at betale, hand kand giøre hvad hand vil, det ſamme haffver ieg ocſaa ſchreffvet ham til, Jeg haabis hand bliffver vel goed, Nicolaus Holſt Er falden paa Olluff Hvaſſis och paa Jens Hvaſſis loed, Och beder min goede broder ville lade mig vide hvor meget det Er hand der Er i forløffte for os, Min goede Broder ſchal bliffve uden ald ſchade, och vil befale ham gud med ald kiert och ald løche och velſignelſe ſom vj alle ſampt-lig ynſcher dich och din kiereſte aff Henegaar den 13 Jullij Anno 1661.

S. Chriſtoffer hvaſſis
Høybedroffvede
Anne Staffverſchoff
Egen haand.

b. Neſt ald løche och velſtandtz Ønſchelſe, min ſtedtz villig tieneſte altid for ſaa meget beviſte goede altid mig paa beflitte at vere dig til tieneſte, kiere Mogens kruſe och kiere Søſterſøn Efftersom Didrich blomme haffver ſagt dig thuſen daller op ſom min goede Sl. Mand var han-nom ſchiuldig och ieg ſaa mange ſtæder haffver verit om dem, och ieg ingenſtedtz kand faae dem, hvorfore ieg beder min goede broder at der-ſom hand veſte nogen ieg kunde faae dem hoes ſom ville tage godtz til underpandt, vil ieg ſette dem got godtz til pandt, Eller min goede broder ville ſelff tage det i pandt och contentere didrich blomme, och beder min broder ville Raadføre mig her udj och hielpe mig til rette, Jeg haffver ingen ſom ieg kand Raadføre mig med, Och beder min goede broder ville giøre udj ald ting ſom ieg troer dig til, och vil befale dig gud med ald timelig och evig velſtand, ſom ieg och børnene ønſcher dig och din kiereſte aff Hennegaar den 9 Novemb. Aar 1661.

Nicolaus Holſt Er
fallen Jens och Olluff
Hvas til haabis di
haffver det i aegt.

Sl. Chriſtopher hvaſſis
Høybedroffvede
Anne Staffverſchov
Egen haand.

c. Neſt ald velſtandtz Ønſche, min ſtedtz villig tieneſte altid Kiere Mogens kruße och kiere broder, tacher ieg dig paa det venligſte for ſaa meget beviſte goede min villig tieneſte altid, kiere Mogens kruße och kiere Broder din ſchriffvelſße haffver ieg bekommet anlangendiß dj penge hoes didrich blomme, ſaa vil ieg drage hen til hannem, och ſee om

hand dem iche vil lade bliffve beſtandendis, der ſom hand iche vil Er det mig umueligt penge til den tid at bringe til veie, iche eller børnene kand bringe penge til veje til Nicolaus Holſt, Erbiuder oß nu ſtrax at udlege godtz til betalning, ſaa ingen ſchal lide ſchade for mig, och beder dig du for gud ſchiuld intet vil bliffve vred paa mig och iche fortenche, gud giffve du veſte ſelff nogen der ville kiøbe godtz eller tage godtz i forßichring, ſaa vil mage det ſaa at ingen ſchal lide ſchade, och ville ønſche ieg kunde komme dig en gang I tale, dette ieg dig kiere broder til effterretning at lade dig vjde, for der ſom det laae paa mit liff veſte ieg iche at bringe pengene til veie, och vil her med befale dig gud med ald timelig och ævig velßignelße ſom dig og din kiereſte och Eders børn ynſchis aff mig och mine børn, aff Hennegaar den 22 Augusti Aar 1662.

Sl. Chriſtopher Hvaſſis
høybedrøffvede
Anne Staffverſchoff
Egen haand.

At dette er en richtig Copie aff velb. Fru Anne Staffverſchovs ſchriffvelßer til velb. Mogens kruſe

Christian Mortensen Lolius."

58. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 10 (9 Septb. 1668 — 15 Septb. 1669). p. 301. Skjøde, dat. Hennegaard d. 9 Mai 1669, læst ved Landstinget d. 12 s. M., hvorved Anne Staverscoff, sal. Chrijſtoffer Huas's til Hennegaard „med Min Egen saa Velßom med mine Børns frij Velje Samtøche, och welberaad hue, hafuer afstaaet, Soldt, ſchiødt" etc. Siøvig Hovedgaard i Veſter Herred, taxeret og anſlagen udi Hartkorn for 23 Tønder, samt 5 Gaarde og 2 Boel til „Erlig og velfornehme Ungkarell Anders Nielſøn, zidtzhaftig paa Siøuig och kongelig Majeſtets Riſogedt til Ribberhuus, och hans Arffuinger." Kjøbesummen er ei nævnt. Skjødet er underſkrevet af hendes Søn Jens Huaß ſom Lavværge og til Vitterlighed af Jesper Wogensen til Østergaard og Erik Brochenhuß til Leerbech.[1]

---

1 Erik Brokkenhus til Lerbæk i Hover Sogn, Tyrild Hd., Befalingsmand over Mandal 1667.

59. Alfabetisk Register over Adelen i Danmark og Norge. Geheimearkivet.[1]

„Riberhuus Amt .....
Vester Herred og Kjerregaardts Birch. Velb. Fru Anna Staffuerskou til Hennegaard Shl. Oberste Christopher huaßis effterleffuerske, dieris Sønner Jenß huaß och Olluff Huaß, unge Karle, som under tiiden hoes moderen er hjemme,.....

datum Riber Amt Skriverstue d. 24 Marts 1670.

Brochmann."

60. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 13 (9 Marts 1671 — 18 Dcbr. 1673). p. 86. Anne Staverscoff sal. Chrijstoffer Huas's høit bedrøvede Enke til Hennegaard udsteder d. 31 Mai 1671 for et Beløb af 220 Rdl. en Panteobligation til ærlige og gudsfrygtige Kvinde Mette Pedersdatter, sal. Jes Pedersens, og hendes to Sønner Frands Jessen og Jens Jessen, og giver en Bondegaard i Hellerslev i Janderup Sogn til brugeligt Pant. I Obligationen hedder det, at Anne Staverscoff forpligter sig og Arvinger ved sin adelige Ære til at betale Beløbet, og til Vitterlighed have unskrevet hendes Søn Jens Huaß og ærlige og velbaarne Mand Jørgen Rostrup til Lyderupgaard.[2]

61. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 14. (14 Jan. 1674 — 17 Dcbr. s. A.). p. 150. Skjøde, dat. Ringkjøbing 30 Septb. 1674, hvorved Anne Staverscoff, sal. Oberst Huas's til Hennegaard høit bedrøvede Efterladte, med sin Søn Velbaarne Jens Huaß til Hennegaard som Lavværge, sælger og overdrager til Doktor Cegardtz Enke i

---

1 Dette Register er blandt andre Sager afleveret fra Kancelliets Arkiv i 1854. Det var i Kancelliets Registratur betegnet Skab 8 No. 163. I Pakken findes 1. Klade til et Register, 2. et renskrevet Register (begge ufuldførte og ufuldstændige med Hensyn til de Navne, der findes i Indberetningerne), 3. de originale „Forteignelser paa Adellen i Danmark, Som effter Kgl. May. Naadigste befalling Dat. d. 12 Martij 1670 Af Amptmendene i Ko. Ma. Cancelij indlefuerit er". Den Kgl. Befaling sees af Overskriften paa nogle af Indberetningerne at have angaaet: Et rigtigt Mandtal at forfatte paa alle de adelige Personer, som under N. N. Amt findes, som til myndig Aar og Alder komne ere, til hvad Gaarde de lade sig skrive, de som gifte ere med deres Fruers Navne, og dernæst Enkemænd og Unge Karle, saavel og Enkefruer m. v.

2 Jørgen Rostrup til Lydumgaard, see Stamt. over Langerne.

Ringkjøbing tre Parter Agerjord, Losseſteder og Enge i Ringkjøbing og Rindum Sogne med „tillhørige Strand bredſell ſtoelſtæd og ald anden Rettighed“ efter det Pantebrevs Formeldelſe, ſom hendes ſalig Husbond af Kong Frederik d. 3die, høilovlig Ihukommelſe, naadigſt er givet, dat. 3 Novb. 1651, hvilke 3 Parter Eiendom er i Htk. 8 Skp. Rug og 8 Skp. Byg, tilſammen 2 Tdr. Htk., og hver Tønde udlagt bem. hendes ſal. Husbond i Betaling for 130 Rdl. Skjødet er undertegnet af Jens Huaß og til Vitterlighed af Erl. og Velb. Mand Niels Kaas til Bekmark[1] og Chriſten Lange til Deibjerglund.

62. Jyd. Tegn. No. 16. 1670—1681. f. 258. No. 22. Jeſper Wognnſen til Oſtergaard og Chriſtoffer Philip Curtzer til Mølby,[2] Kommisſorium til at behandle Skiftet efter afgangne Fru Anne Staverſcoff, Chriſtoffer Huas's til Hennegaard, meddelt efter Anſøgning af hendes Arvinger. Hafn. 6 Mai 1678.

63. — f. 259 No. 23. Hans Juel[3] at være Jomfru Chriſtentze Huas's Værge paa Skifte efter ſal. Fru Anne Staverſcoff. Hafn. 6 Mai 1678.

64. — p. 279. Skjøde, dat. 28 Dcbr. 1679, fra Lauritz Jacobſen i Kjærup til Anders Nielſen paa Søvig, Kgl. Majeſtæts Rideſoged til Riberhus, paa en Halvgaard i Kjærup.

65. — p. 280. Panteobligation, dat. Hennegaard 8 Juli 1681, læſt 2 Marts 1682, hvorved Chriſtence Huas til Hennegaard giver Niels Nielſen til Endrupholm[4] Pant for 200 Rdl. in specie at tilbage=

---

1 Niels Kaas, Amtmand i Holſten, ſolgte Bekmark 1682 og døde i Fattigdom paa Lindſkov.

2 Chriſtoffer Philip Curtzer til Mølby el. Mølbygaard i Andsager Sogn, Oſter Horne Herred, (i lige øſtlig Retning omtrent halvfjerde Mil fra Søvig og halvfemte fra Hennegaard) kaldes von Reichelsdorff, blev naturaliſeret 7 Aug. 1650, g. 1. m. Ide Heydensdorp, Suhms gl. Saml. 2 B. 2 H. p. 153 Mandtal over Adelen 1655, 2. m. Barbara Lange fra Hesſelmed, ſee Stamt. over Langerne. Han eiede en Del Gods, ſom han tildels havde faaet gjennem ſin Huſtru (Andel i Lydumgaard og Hesſelmed), og nævnes ofte i Tidsrummet 1678—89.

3 Hans Juul til Staarupgaard, ſee Note

4 Niels Nielſen (jfr. „Skadſt Herred“ p. 126 ff.) var først Forpagter paa Ulufgaard hos Sofie Staverſkov, 1674 Forpagter paa Endrupholm, ſ. A. Provſti=

betale d. 8 Juli 1682, i en Bondegaard i Raatorp i Dutrup Sogn. Obligationen er medunderskreven til Vitterlighed af hendes Morbroder og Formynder Hans Juul til Staarupgaard og hendes Broder Jens Huaß.

66. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 20. (Marts 1681 — Marts 1682). p. 278. Skjøde, dat. 18 Febr. 1682, hvorved Anders Nielsen til Søvig, Kgl. Majestæts Ridefoged i Vester Herred, sælger en Del Gods i Kjærgaards og Henne Birker, Riberhus Len, til Niels Nielsen paa Endrupholm. Skjødet er tillige underskrevet af Anders Nielsens Kjæreste, Erlige og Velbaarne Jomfru Hedevig Elisabeth Huas.

67. Jyd. Tegn. No. 17. 1682—87. f. 103 No. 4. Hans Hansen paa Varhoed[1] og Anders Nielsen paa Søevig at være Kommissarier i en Tvist ml. sal. Borgemester Stephan Nielsens[2] Arvinger paa den ene Side og Varde Byes Øvrighed paa den anden Side. Hafn. 17 Febr. 1683.

68. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 21. (Jan. 1683 — Dcbr. 1684). p. 220. En Obligation, dat. 7 April 1683, hvorved Christoffer Philip Curtzer af Mølby paa egne og Hustrues Vegne, samt som Værge for sal. Velbaarne Jørgen Rosterups Børn, giver Anders Nielsen paa Søevig og Christen Jørgensen sammesteds Obligation for 600 Rdl. med Pant i bemeldte Børns Andel i Hesselmed Hovedgaard og Mølle samt tilliggende Gods, som er tilfalden dem ved Arv efter deres Morbroder, sal. Velbaarne Christen Lange til Hesselmed. I Obl. berettiges Kreditorerne i Tilfælde af mislig Betaling til at tage Pantet til Brugelighed uden Rettergang, og gives dem i Tilfælde af Salg Forkjøbsret. I Obl. forpligter Debitor sig og Arvinger ved „vores adelige Ære".

---

skriver, 1679 Eier af Hennegaard, 1684 af det halve Hesselmed, 1686 af Endrupholm. Han døde 1708. Han var ikke Broder til Anders Nielsen paa Søvig. Hans Enke, Anna Stefansdatter, beholdt Endrupholm til sin Død, 1717. Han havde en Datter, Cathrine, og to Sønner, Stefan, adlet Ehrenfeld, til Endrupholm, Nørholm, Lunderup, Agerkrog, og Peder, der antog Navnet Endorf, til Hennegaard.

1 Hans Hansen paa Vardho, Skadst Hd., p. 144.

2 Borgermester Stefan Nielsen i Varde, Fader til Niels Nielsens Hustru paa Endrupholm.

69. Jyd. Tegn. No. 17. 1682—87. f. 207 No. 17. Hans Hansen paa Varhoed og Anders Nielsen paa Søevig, Kommisſorium i Anl. af en lignende Tviſt og mellem de ſamme Parter, ſom ovenfor (f. 103 No. 4). Hafn. 22 Marts 1684.

70. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 22. (Dcbr. 1684 — 22 Mai 1686). p. 263. Obligation, dat. 4 Novb. 1685, fra Chriſtoffer Philip Curtzer til Mølby for 88 Rdl. til Velfornemme Mand Anders Nielſen, wohnhaftig paa Søevig, med Pant i noget Bøndergods i Oxby Sogn i Veſter Herred. Debitor forpligter ſig og Arvinger ved „vores adelige Ære, Tro og Loffve“ og der indrømmes i Obligationen Kreditor Ret til i Tilfælde af mislig Betaling at tiltræde Pantet ſom brugeligt Pant.

71. Vib L. Sk. og P. Prot. No. 23. (16 Juni 1686 — 30 Apr. 1687). p. 212. Skjøde, dat. 12 Dcbr. 1686, hvorved Lauritz Jacobſen ſælger en Halvgaard i Kjærup i Jandrup Sogn til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielſen paa Søvig og hans Arvinger. Skjødet er underſkrevet til Vitterlighed af Erlige og velfornemme Mand Lambert Jørgenſen Raſk, Herredsſkriver i Veſter Herred, og Anders Chriſtenſen i Radarp, Birkefoged til Hennegaards Birketing.

72. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 24. (25 Mai 1687 — 20 Marts 1689). p. 88. Obligation, dat. 3 Juli 1682, fra Frands Juel til Starupgaard,[1] Kgl. Majeſtæts velbeſtalter Oberſtlieutenant tilfods og Overkommandant paa Chriſtianſſand, for 600 Rdl. til Erlige og velfornemme Mand Anders Nielſen paa Søevig med Pant efter 400 Rdl. i Hovedgaarden Frøſtrupgaard i Ribe Lehn.

73. — p. 239. Skjøde, dat. 12 Juli 1688, hvorved Chriſtoffer Philip Curtzer til Mølbygaard ſælger en Bondegaard i Veſter Brøgum By i Aal Sogn, Veſter Herred, Riberhus Len, til agtbare og velfornemme Mand Niels Nielſen til Hennegaard og Anders Nielſen til Søevig.

74. Jyd. Tegn. No. 18. 1688—96. f. 55. No. 74, 75.

---

1 Frantz Juul, Søn af Hans Juul (B. 63), Feltmarſkalk i Frankrig, Eier af Krabbesholm ved ſin Huſtru Johanne Sofie Kaas.

Oluf Krabbe[1] og Anders Nielsen paa Søevig, Kommissorium anlangende Skifte efter afgangne Henning Povisk,[2] efter Begjering af hans efterlevende Frue, Birgitte Marie Galt. Hafn. 27 Oktb. 1688.

75. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 24. p. 313. Skjøde, dat. 6 Dcbr. 1688, fra Christoffer Philip Curtzer af Mølbygaard paa Bøndergods i Oxby By og Sogn, Vester Herred, til velfornemme Mand Anders Nielsen, wohnhaftig paa Søevig.

76. — p. 314. Obligation, dat. 28 Dcbr. 1688, fra Niels Andersen Bollerup, Eier af Frøstrupgaard, Forpagter paa Nørholm, til velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søevig for 99 Rd. 3 Mk., med Pant i en Bondegaard og et Hus i Offerup Sogn Aatorp.

77. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 25. (21 Marts 1689 — 18 Juli 1690.) p. 166. Skjøde, dat. 8 Nov. 1689, fra Christoffer Philip Curtzer til Anders Nielsen paa Søevig paa noget Bøndergods i Jandrup Sogn.

78. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 28. (22 Febr. 1693 — 20 Okt. 1694.) p. 116. Skjøde, dat. 16 Juli 1693, læst 27 Juli s. A., fra Karen Paavisk, salig Sivert Rollefs af Skrumsager,[3] paa en Del Bøndergods i Vester Herred, Ribe Amt, til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søevig og hans Arvinger.

79. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 30. (22 Febr. 1696 — 29 Novb. 1697.) p. 14. Skjøde, dat. 22 Febr. 1696, hvorved Sophie Rostrup, Enke efter Christen Lange, af Deiberglund, sælger noget Bøndergods i Skads Herred, Guldager Sogn, til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søvig.

---

1 Oluf Krabbe til Bjerre, Nandrup, Skaarup, Hastrup og Søvig, † 1728; efter en Bem. hos Klev. skal Eva Unger, Moder til Christoffer Hvas Andersens Hustru, Birthe Galt, ogsaa have været Moder til Oluf Krabbe, som hvis Forældre ellers nævnes Henrik Krabbe og Birthe Unger.

2 Henning Povisk, Lensmand paa Stiernholm 1660, Eier af Skrumsager 1684. Birgitte Galt blev siden Anders Nielsens Svigerdatter.

3 Karen Povisk, Datter af Lauritz Povisk til Skrumsager, † 1 Sptb. 1711, g. 1. m. Anders Lange til Vernergaard, 2. m. Sivert Ratlev, Oberst til Hest, der faldt i den skaanske Krig 1676.

80. — p. 57. Skjøde, dat. 8 April 1696, hvorved Anders Nielsen paa Søvig sælger til dydædle Matrone, Karen Christensdatter, sal. Peder Clemmendsens af Lydumgaard, en Bondegaard i Rærup, der ved et Skifte d. 29 Okt. 1684 var udlagt Anders Nielsen for dennes Tilgodehavende. I Skjødet siges, at det tillige underskrives af Anders Nielsens Hustru Helvig Elisabeth Hvas, samt til Vitterlighed af Anders Nielsens Søn Christoffer Hvas Andersen, der dog ved selve Underskriften har skrevet sig Christoffer Hvas.

81. Jyd. Reg. 1690—1702. No. 21. f. 89 No. 32. Niels Nielsen paa Endrupholm, Konfirmation paa et Kommissarii Udlæg i Hennegaard og underliggende Mølle.

Indholdet meddeles her i Extrakt:

Paa Skiftet efter Sal. velb. Fru Anne Staverscoff, Enke efter Sal. Chrijstoffer Huas, hvilket Skifte holdtes paa Hennegaard d. 20 Juni 1679, mødte Raadmand i Ribe, Bagge Baggesen og lod fordre Kapital 2225 Rdl. in specie, „hvorfor hannem til forsickring var pant=sat Hennegaards Hovetgaards Grunde, Eiendom, Bygning og Herlighed, desligeste Henne Birkes frihed oc Rettighed, med nogle Huuse oc Bo=liger udi Hennebye, item Henne=Mølle med nogle Boele og Huse i Kirke=bye, samt andet meere Løsøre“ efter det fremviste Pantebrevs Formelding. Bagge Baggesen forlangte Pantet udlagt til Eiendom; men da Kommissarierne i Boet, Jesper Vogensen til Østergaard og Christopher Philip Curtzer til Mølbye, ansaae Pantet for at være mere værd, og som ingen rede Penge eller andre Midler i Boet fandtes, hvorfor Pantet kunde indløses og betales, begjerede, samtykte og bevil=gede „den Sal. Frues Børn oc Arvinger, velbr. Jens Hvaß oc velbr. Jomfru Christentze hvas“ at „deris Kiere Søsters Mand Ærlig og Velforstandig Anders Nielßen paa Søvig, Ridefoget til Riber huuß, Ville til Bagge Baggesen erlegge forskrevne Capital“, dermed indfrie Pantet, selv tage Fyldest og Betaling forud af samme og derefter lade det Overskydende komme Boet tilgode. Da Kommissarierne bifaldt dette Forslag, blev der d. 8 Juli næstefter paa Hennegaard holdt en ny Samling i Boet, paa hvilken Anders Nielsen mødte og betalte kontant til Bagge Baggesen 2225 Rdl. in specie, hvorfor Kommissarierne igjen gave Anders Nielsen Fyldest og fuldt Udlæg i: „Hennegaards Hovet=gaard med ald dets tilliggende Eiendom, agger oc Eng, som nu dertil

ligger, oc ellers tilforne, oc i medens Sal. Christopher hvas dend besad, dertil Vare, oc af Arildstiid tilligget haver inden oc uden Markeskiel, med dend De udi Fiilsøe beliggende, samt Stug Jorder Sær Kiøb, Ager eller Eng, intet med alle undertaget, item alle de boeliger oc Huuse udi Hennebye, som paa Gaardens Eenemerke bygt ere, alt med Foerte, Fællet, Hede, Kiær, Mose, Fiskevand, Fægang, Jagt oc Stranvrag, saaviit til Hennegaard er berettiget, før Gaarden oc dends Eendelsgrunde; Desligeste Birke=Rettighed oc Frihed til Henne Birk med ald anden Herlighed, adelig Rettigheder oc Friheder, som nu ere tilforne oc af Arrilds tid dertil liggendes, brugt og fuldt ere, Ved hvad nafn det helst er, eller nævnis kand, aldeelis intet med alle undtaget i nogen maader, som alt til haabe er taxeret oc Vurderet for Tyve oc Fem tønder Hartkorn, Tønden Fyrgetyve oc Fem Rixdaler, er et tusinde et Hundrede, Tyve og fem Rixdaler; derneſt fornefnte Henne=Hovetgaards bygning ind oc udvendig muur, Søm oc Nagelfast, intet undertaget, til sammen taxeret oc vurderet for fem Hundrede Rdlr., item Henne=Mølle med ald deß Molle=Verk oc bygning, samt Tamkiergaards[1] Mark oc Ejendom, med ald Anden dets herlighed oc tilliggende Rettigheder, oc som alt er bygt oc beliggendes udi fornefnte Henne=Hovet=Gaards Eenemerke tilsammen taxeret for Tyve Tønder Hartkorn, tønden Tredive Rixdaler er Sex Hundrede Rixdaler, hvilke altsammen ligesom forskrevet staar, fornefnte Anders Nielsen, eller oc hvo det med hans Villie haver, for dem oc deris Arvinger U=igienkaldet til Evindelig Eje oc Ejendom, skal oc maa have, nyde, bruge og beholde, oc i alle maader at giøre dennem saa nyttig, som de best vil, veed oc kand, oc beløber fornefnte Udlæg tilsammen To Tusinde To Hundrede oc Fem Rixdaler, hvormed fornefnte Anders Nielsen for samme sin reede Pengis udlæg som berørt, er afbetalt, dog om samtlige Arvinger begierer fornefnte Udlæg til Løsen, da at skee efter Recessens tilhold. At saaledis som forskrevet staar skal efterkommes saa oc passeret er, bekrefter Vi med Voris Signeter her undertrykt oc egne Hænder hos skrevet. Datum Hennegaard dend 8 Julij Anno 1679. Jesper Wogensen L. S. Christopher Philip Kurtzer L. S."

Den Kgl. Konfirmation paa dette Udlæg er efter den almindelige Formel og dateret Hafniæ dend 20 Martij Anno 1700.

---

1 kaldes i B. 82 „Trankjærgaard".

82. — f. 91 No. 33. Niels Nielsen paa Endrupholm, Konf. paa Anders Nielsens Transport paa Hennegaard med Tilliggende. Hafn. 20 Martii 1700.

Transporten indeholder, at Anders Nielsen af ret vitterlig Gjeld har været skyldig til ærlig og velforstandig Mand Niels Nielsen, wohnhaftig paa Endrupholm, 2225 Rd. in specie som Niels Nielsen har laant ham i rede Penge. Til Betaling af denne Gjeld transporterer han nu fra sig og sine Arvinger med sin Kjærestes Villie, „al den Udlæg, ham af Kommissarierne paa Skiftet efter hans gode Kjærestes Moder, Velb. Fru Anna Stauerskov, Sal. Christopher Hvases, er tilgjort" nemlig alle de Eiendomme, der ere betegnede i Udlæget af 8 Juli 1679. Disse Eiendomme overdrages Niels Nielsen og hans Arvinger til evindelig Arv og Eie, og Anders Nielsen fraskriver sig og sine Arvinger enhver yderligere Ret til dem. Han forpligter derimod sig og sine Arvinger til at hjemle det Overdragne skadesløst, og der forbeholdes ikke, som i Udlæget af 8 Juli 1679, Anne Staverscoffs Arvinger nogen Indløsningsret. Anders Nielsen tilligemed sin Kjæreste, Velbr. Jomfru Hedevig Elisabeth Hvas, har undertegnet Transporten, der desuden er forsynet med Vitterlighedsunderskrifter af agtbare og velfornemme Mænd Peder Nielsen paa Kjærgaard og Hans Hansen paa Vahrhoed. Actum Søevig d. 24 Julij 1679.

83. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 33. p. 389. (Jan. 1702 — Dcbr. 1705.) Skjøde, dat. Søevig 26 Juni 1703, hvorved Anders Nielsen paa Søevig sælger til Therman Knudsen en Del Gods, som fornævnte Anders Nielsens Søn, Christoffer Huas, har kjøbt ved Auktion 1702 over en Del kongeligt Strøgods i Riberhus Amt, men som Christoffer Huas igjen har overladt til Anders Nielsen, der d. 12 Mai 1703 har faaet Kgl. Skjøde.

84. — p. 412. Skjøde, dat. 28 Marts 1704, hvorved Enken Kirsten Villadsdatter, sal. Niels Nielsens, sælger til Anders Nielsen paa Søevig en Gaard i Hoe.

85. Jyd. Reg. f. 1707. No. 124. Anders Nielsen og Hustru, Testamente konfirmeret den 11te Novbr. 1707. Til Sagen hører:

1. Ansøgningen.

„Stormegtigste Allernadigste
Arfue Konge og Herre.

Som Eders Kongl. Mayts, Aller Vnderdanigste Indsøde Arfve Vndersotter Vnderschrefne, Anders Nielsen, og Min Hostrue Hedevig Elisabet Hvas, Ere nu tjell Allerstigende, En Huer Af Imellem 60 og 70 Aar, og Hafuer lefvet tilsammen Vdj Echteschab Vdj 37 Aar, og I Midler tid Velsignet af gud Med en liden Wfri Sæde Gard, Her Vdj Riber Huus Ampt, kaldet Søewig, Har og Vdj Verrende Voris Echteschab, Ey Haft flere End it Barn Som ehr en Søn Nafnlig Chrestopher Andersen der Alt for 13 Aar siden ogsaa er kommen i Echteschab Og Som Vij Gamble Echte=folch, Hafuer i mellem os Ind=byrdis Ofuer Veyet, Huad schade og Wlempe, der kunde Paa komme, dersom Ermelte Voris Søn, Schulle Nahr en af os Ved døden Vahr Afgaaen, træde Virchelig til dend Ringe Arfve Part, som Hannem efter Louen Kunde tilkomme, og At Goedtzet der Ved schulle blifue Split, og Adschilt, Og Hand dog en diell Medell tilforn bekommet, Som Wdslyd brølupsbekostning, Penger, Sølf, Queg, og Andet, Alt ofuer Voris Efne Gifvet, Faa End og ehr Vij fattig Gamle folch i forløfte for Hannem, for Penger, Hand optog til en Gard Hand kiøbte, Huilche forløfte til Just Atander i Wiborg, Vij fattig Gamble folch Maa for Rente og betalle Ettusind Rixdaller for Vden Andre, og Indtet derfor Nøt, Alt saa er Vij Aller Vnder dannigste bønfaldende, At Eders Kongl. Mayts Ville Med Nadigste Øyne See till Voris Allerdum, og hios føyede Voris Oprettede Testement Allernadigste Confermere Gud schall Vehre Eders Kongl. Mayts Rige belønner, Som Stedtze schall onschis Af

Eders Kongl. Mayts
Aller Vnderdanigste
og Gamble Arfue
Vndersatter

Soevig d. 16 October
Ao. 1707.

Anders Nielsen mp. Hedevig Elisabet
L. S. Hvas Egen hand.
L. S.“

2. Det originale Testamente.

Kiendis Wj Wnderskrefne Anders Nielsen og Hedevig Elisebet Hvas, boende paa Søuig i Nør Jyt Land, i Riberhuus Ampt i Vester Heret, og Her med for Alle Vitterlig Gior, At som Vij nu efter dend

Goede Guds Behag og Nadig Villie Hafuer lefuet tilſammen Vdj it Chreſtelig og fierlig Echteſkab Vdj 37 Aar, og Har Ved Voris Echteſkabs tiltrædelſe, Ingen Af os, Huer Andre Nogen Medel tilbragt, Er og ey Heller, Endten fra fæderne eller Møderne Opſtigende eller Nedſtigende Linnier, Ved arfve eller ſkifte Nogen Medell til Voxſen, Mens dend Ringe Medellr, Vij nu ehre Eyende, og Mierſte diell Vdj en liden Wfri Sædegaard kaldet Søuig, Med Noget Ringe Jorde Goeds, beſtaaende, Er Samlet med Voris Anſigtis Sved, og Ved dend Allerhøyſte Guds Naderig beſkiermelſe og Velſignelſe, Hnis Hellig Nafn være derfor æret og priſſet, Evindelig, daa paa det, At ſamme lidet Goedtz, Nahr en af os ved døden Afgaar, ey Ved Voris Søhn og Eneſte Arfving Chriſtophr Anderſen ſkal vorde Split og Adſkilt, dend Af os ſom igien lefuer, till Merchelig ſkade og præiuditz — Som nu begge Ere Allerſtigende, I Mellem 60 og 70 Aar, I Henſeende Hand hafer Afhendet Hans Goedtz Hand bekom med Hans Hoſtru, Saa Vel En Sæde Gard Hand kiøbte, Siden Hand Vahr kommen i Echteſkab, Og Vij fattig forEldre Goedſagde for en diell af pengerne, ſom ſamme Gard og Goedtz blef kiøbt for, Som Vij Siden Maa for Reutte og betalle, og Indtet Hafuer Nøt derfor, derfor Wden ofner Voris Søn, Med Wdflyd, Brølupsbekoſtning, penge Sølf, Queg og Andet, til Hielp At forpachte En Sædegord Med, Saa Af Hoynødtrengende Aarſager Hafuer Vij med voris fri Villie, og Velberad Hue, Sampt kierlig og Enig Samtøche, Med Hin Anden, Saaledis Ind Gaan og Sluttet, Saaſom Vij og Hermed fuldkommelig Ind Gaar Slutter og Stadfæſter, At Nahr En Af os, Ved dend timmelig død, er burtfaldet, Schal dend Af os, Som efter lefver, Nyde og beholde dend Hielle Boes Medeler, løsøre og Jorde Goedtz, I Medens dend lefuer Wden Nogen Regeſtering, beſegling, ſkift eller dielling i Nogen Mader Mens At vehre Samlet for dend Efterlevende, I Medens dend lefuer, Og dend daa At ſuare til Gard og Goedtzis Afgifter Med kgl. contributioner —. Sampt Egenn burtſkyldig Gield, Og Idje bemelte Voris Søhn Chriſtophr Anderſen Eller Nogen paa Hans Vegne, At Hafue Nogen Ret Eller prætention, til ſin ForEldris Sterboe, førn dend Lengſt Lefuende, I lige Mader i Herren ehr Henſofvet, At Saaledis Af os Gamble Echtefolch Wrygeligen Holdes og Efterkommis ſkall, Hafver Vij dette Imellem os Oprettede testament og fierlig forEning Med voris Egenn Hender Vnderſkrefuit og Segueter Hoſtrøgt, Sampt Venlig Ombedet

og for Maad Borgemester i Waarde VelEdler Sign. Hans Axselsen Samp Byfougden Sign. Peder Jensen Bredenberg, med os til Vitterlighed At Vnderskrifue og forsegle, lefvendis Vdi dend Aller Vnderdannigste forhaabning, dette Af voris Allernadigste Arfve Konge og Herre Paa Voris Aller Vnderdannigste Ansøgning, Allernadigste, At Vorde Confermeret Datum Søuig d. 16 October Ao. 1707. Anders Nielsen (L. S.) Hedevig Elisabet Hvas Egen Hand (L. S.) Til Vitterlighed, og effter Begiering testeres af H. Axelsøn (L. S.). P. J. Bredenberg (L. S.)."

86. Jyd. Reg. 1707—10. No. 23. f. 148 No. 142. „Anders Nielsen paa Søevig, at maa til een Arvs Inddrivelse paa Hans Jenßen Billums Vegne, i Retterne bruge slet Papier, item faa beskreven paa slet papier og uden Betaling." Hafniæ 16 Dcbr. 1707.

87. Jyd. Reg. 1711—15. No. 24. f. 152 No. 35. Hedevig Elisabeth Hvas, afg. Anders Nielsens paa Søvig, Moratorium saalænge Krigen varer; dog befries hun ei for Vexler. Koldinghus d. 26 Marts 1712.

88. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 35. (Juni 1711 — 24 Marts 1717.) p. 179. Panteobligation, dat. Søvig d. 8 Januar 1713, læst 12 Okt. s. A., hvorved Hedevig Elisabeth Hvas, sal. Anders Nielsens til Søvig, erkjender at være skyldig til Fuldmægtig ved Ribe Amtstue, Rasmus Bundesen, 790 Rdl. 1 Mk. 13 ß., som han har betalt i Kongelige Skatter baade for hendes Mand og siden hans Død for hende indtil Udgangen af Aaret 1711, og hvorved gives Pant i Søvig og Hesselmed Hovedgaarde med Gods, saavidt hendes Part deri kan blive naar fradrages hendes Mands Gjeld og hendes Søns Arvepart efter hans salig Fader, hvis Størrelse ikke kan vides, da hun efter Testamente hensidder i Fællig med Sønnen. Gjelden bliver at tilbagebetale d. 1 Jan. 1715 og at forrente fra 1 Jan. 1712. Obligationen er underskreven af hendes Lavværge, Byfogden i Varde, Peder Jensen Bredenberg, og tillige af hendes Søn, Christoffer Hvas. Det hedder ved hans Underskrift: efter min kjære Moders Begjering consenteris og underskrives denne Obligation af mig til ydermere Stadfæstelse.

Christoffer Hvas.

89. Af Rentekammerets Resolutionsprotokol Nr. 69 fra 29 Decbr. 1713 til 24 Dcbr. 1814. p. 1242.

„Hedevig Elisabeth Huas andrager allerund. hvorledis hendes Sal. Fader Oberste Christopher Huas har til sin dødsdag staaet udi Salig og høyloflig ihukommelse Kong Christiani Qvarti tieniste, og hun nu hans eeniste Daatter udi sin alderdom ofver 80 aar sidder udi armod; Thi nødis hun allerund. at tilbede sig, dend korte tiid hun endnu har at lefve udi, Eders Maytt. Naade, at hun maatte nyde hendis lifs tid een Eders Maytt. tiende udi Riber=Stift, Kaldet Jandrup Sogns Konge=tiende, imod Fæsteds igjengifvelse til de fæstende. Hun haver intet at Kunde aftiene slig Kgl. Naade med uden hendis Sl. Faders tilstaaende rest efter hosføyede Konning Christiani Quarti allernaad. tilstaaelse, saa og een Ring, som hannem af Høystbemte Hans Kongl. Maytt. blev gifven, da hand blef blesseret ved Gener. Torstensens indfald udi Holsten og Jydland, om Eders Maytt maaskee for dens alder skyld allernaad. maatte behage at lade dend henlegge i forvaring."

Allerund. Erklæring.

„Efter det ved Suppliquen fremlagde beviis, eller saa Kaldede rest=Seddel, under Salig og Høyloflig ihukommelse Konning Christiani Quarti Haand og Seigl, dat. Haderslef d. 24 Novembr 1645 skulde Supplicantindens Fader Christopher Huas efter dend med hannem giorde afreigning, hafve til gode for sin resterende Besolding paa Sig Self, Under=Officerer og heele Compagnie 10861½ rd. 6 ß., hvor paa igien sub dato 7 August. 1651. findis afskrefven een fierde part, nemlig 2715 rd. 1½ Ort 1½ ß., med Rigens udlagde jordegods at være afbetalt, hvilket og saaledis rigtig udi Udlægs eller Skiøde=Bøgerne her ved RenteCammeret findis indført; Herforuden hafver vi og ladet efterføge, om noget viidere paa forbemte Fodring Kunde efter dend tiid være betalt, og allene befunden udi een paa Bref Cammeret værende gammel Teigne=bog, Militaire Personer vedkommende, iblant andet under dend rubrique af Obriste Christopher Huases Regiment antegnet, at hans Søn Ao. 1658 d. 3 Julij paa sin Sl. Faders veigne af da værende Land=Commissarier her i Siælland hafde bekommet 360 rd. og Oberstens Frue d. 23 Julij samme aar hos Tolderen for Kiøbenhafn ligeledis 200 rd., som viidere af hosføyede extract kand fornemmis, men om samme annammede penge skulde være paa afslag udi forberørte fodring, eller paa hvis gage hand siden som Befalings

Mand kunde haft til gode, der om hafvis ingen tilforladelig efterretning. Anlangende dend allerund. ansøgte Jandrup Konge=tiende, da befindis dend anslagen for 24 td. Hart Korn og aarlig afgift 6 ørter Rug, og 3 ørter Byg, og skal den halfve deel af Tienden være bortfæst paa visse Personers lifstid imod dend aarlige afgifts erleggelse udi Ampt=stuen, dend anden halfve deel er, da dend Ao. 1713 blef Fæste=ledig, ved offentlig opbud udi Amptstuen blefven forundt Sognemændene udi 3de aar 1713, 1714 og 1715 for 38 rdl. aarlig afgift. Om nu Supplicantinden udi hendis korte lifs tid allernaad. maae benaadis med denne Jandrup Sogns Konge=tiende imod Fæstens igiengifvelse til ved=kommende, naar hun igien frasiger sig og aldelis renuncerer ofven benefnte Fodring, det indstillis allerund. til Eders Kongl. Maytt egen allernaad. resolution.

Rente=Cammeret d. 12 November Anno 1714."

(Underskrifterne) H. Adeler. J. Worm. H. Ocksen. P. Rasmussen (?) P. J. Bornemann. Justsen.

Resolution: „Vi bevilliger Allernaadigst at Supplicantinden maa med Jandrups Sogns Kongetiende imod Fæstens igiengifvelse til de Vedkommende paa Hendes lifstied benaadiges, naar hun igien frasiger sig og aldeelis renuncerer hendis Fordring.

Kiøbenhaufns Slot d. 19 Nov. 1714.

Friderich R."

90. — p. 530. Skjøde, dat. Hesselmed d. 20 Januar 1717, læst 25 Febr. s. A., hvorved Hedevig Elisabeth Hvas, sal. Anders Nielsens til Søvig, og Christoffer Hvas „efter Velberaad Hue og Overtænckende til min, Hedevig Elisabeth Huassis sal. Mands og jeg, Christoffer Huas, bemeldte min afgangne Fader salig Anders Nielsens Vitløftig Gields Afbetaeling og store paahengende Contribu=tioners Restantser i disse besværlige tiider at af Clarere" sælge til Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre Søvig Hovedgaard af Htk. ny Matr. 18 Td. 3 Skp. og den dem tilhørende Halvdel af Hesselmed Hovedgaard af Htk. 13 Td. 2 Sk. 2 Fdk. med alt paa disse Gaarde værende Løsøre af Brygger= og Brændevinsbrændingsredskab, Jernkakkelovne, Borde, Senge, Stole og Trævare af alle Slags, med de Huse, der fandtes paa Søvig Mark, og nogle til Gaardene henlagte særlige Marker og Enge, samt med Bøndergods til begge

Gaarde, bestaaende i Alt af 157 Td. 1 Skp. 2 Fdk. 1/2 Alb. Htk., fordelt paa 51 Gaarde (over 1 Td. Htk.) og 59 Boel og Huse, der fandtes spredte om i de nærmest liggende Sogne. Til Godset hørte desuden 21 hele Gadehuse, 1 totrediedel Do., 7 halve Do., 1 trediedel Do., samt 14 Stk. Lodsagere og nogle Enge og øde Byggesteder. I Kjøbet fulgte den Vinter- og Vaarsæd, som fandtes paa Gaardene. Kjøbesummen var 8000 Rd., men dækkede kun den prioriterede Gjeld, af hvilken 5000 Rdl. skyldtes O. Krabbe efter Panteobligation af 8 Apr. 1714 for et Laan, han havde forstrakt til Afbetaling af sal. And. Nielsens vidtloftige Gjeld, og 3000 Rd. skyldtes til salig Bodild Steens. Skjødet er medundertegnet til Vitterlighed af Byfogden i Varde, Peder Jensen Bredenberg, og Sognepræsten i Aal, Hr. Rasmus Lassen.

91. I Præsten J. H. Brorsons Indberetning (omtrent 1766)[1] til Biskop Bloch i Ribe om Lunde og Outrup Sogne findes under Hovedgaarden Søvig: ..... Ved Oberst Hvasses Familie er at erindre, at Anders Nielsen fik Chrijstoffer Huasses Datter tilægte, navnlig Hedevig Elisabeth Hvas; han avlede med hende en Søn Christoffer, som giftede sig med Birthe Marie Galthen, hvis Broder til Viumgaard blev ihjelskudt udi Østergaards Lade. Anden Gang blev han gift med Lisbeth Andersdatter, som da boede i Vester Dewel i Outrup Sogn; med hende avlede han en Søn Anders Hvas. Begge Forældre døde i stor Armod, han 1741, hun 1754. Han nød af Søvig efter Kjøbekontrakten aarlig 40 Rdl.; dog gik han omkring i Sognet med sin Melkekande at tigge Melk, etc. Han havde eiet hele Frøstrup, havt Part i Østergaard og Skrumsager i Nør Herred, udi Nørholm og Lunderup i Øster Herred.

92. Hennegaard

i Henne Sogn, Vester Horne Herred, ligger ved det nordvestlige Hjørne af Fil Sø, omtrent 2 1/2 Mil fra Varde. Tæt østen for Gaarden ligger Henne Kirke og Kirkeby, i Nordost Henne By og lidt i Sydvest, i en Afstand af omtrent en Fjerdingvei, Henne Mølle, der har været dreven ved Afløbet fra Filsø til Havet. Møllen er nu for faa

---

1 I Grønlunds Samlinger paa Ribe Skolebibliothek (jfr. Molb. hist. biogr. Saml. 2 H. Kbhv. 1849).

Aar siden nedlagt, Afløbet fordybet og Vandstanden i Søen sænket saa meget, at betydelige Strækninger langs Søens Bredder ere lagte tørre. Rolfsø, der har Afløb til Filsøen, er næsten udtørret, over Lillesøen, der skiller Filsø D fra Filsø, kan man gaae med tørre Sko, og Søvig Sund er betydeligt indsnevret. Fra Henne Mølle strække Klitterne sig mod Nord og derefter mod Øst og Sydøst, indesluttende Gaarden, Kirken, de nævnte Byer og den enligtliggende Præstegaard i en stor Bue, der mod Syd begrændses i en nogenlunde lige Linie af Filsø, hvis Brede oprindeligt har været over en halv Mil. Hennegaards Marker ere nu udstykkede og Godset forlængst frafolgt. Hartkornet under Gaardens Enemærke udgjorde i Chrijstoffer Huas's Tid i Alt 45 Tdr., hvoraf dog kun 25 Tdr. bleve drevne under Hovedgaarden. Nu har Gaarden omtrent 11 Tdr. Htk. De Bygninger, der nu findes, ere opførte 1831, da Gaarden brændte[1]. De danne en Firkant og ere betydeligt mindre end de tidligere, der dog neppe, idetmindste ikke Hovedbygningen, vare fra Chrijstoffer Huas's Tid. Stuehuset ligger nu, som det ogsaa tidligere har gjort, i den sydlige Side af Gaarden, i Retning fra Vest til Øst. Ladebygningerne ligge mod Nord, sammenbyggede i tre Længder. Syd for Stuehuset ligger Haven, hvis Form og Størrelse udentvivl er meget gammel. Den er mod Vest, Syd og Øst, for at skjærme Træerne mod Vinden, omgiven af svære Diger næsten som af Volde, og uden om disse Volde findes en smal Grav, der tildels endnu er vandfyldt. Tidligere gik Filsøen næsten lige op til Haven; nu har den paa Grund af Udtørringen trukken sig et godt Stykke tilbage. Imellem Haven og den gamle Sølinie formenes at have været ældre Grave, der af den nuværende Eier af Gaarden ere efterfyldte, saa at det ikke er uantageligt, at Gaarden, eller idetmindste Hovedbygningen i en ældre Tid har ligget umiddelbart i Søkanten. Ved Gaarden er endnu Levninger af 5 Fiskedamme paa et Sted og af 2 paa et andet. Marken er i det Hele tør og skarp. Grændserne for dens

---

1 Branden fandt Sted i den nuværende Eiers Tid, der tiltraadte 1829 og faa Dage før Branden havde faaet afleveret Gaardens Arkiv, som en Tid lang havde været opbevaret i Varde. Destoværre ødelagdes ved Branden dette Arkiv, der var saa betydeligt, at det fyldte to Tøndesække. Havde det været bevaret, vilde det udentvivl have kunnet give fuldstændig Oplysning om mange Punkter i dette Skrift, der nu maae henstaae uoplyste.

tidligere Udstrækning kjendes tydeligt, idet endnu det Dige, der omgav den, staaer.

Den katholske Bispestol i Ribe antages, efter D. Atl. (V. p. 707), at have eiet Hennegaard indtil Gaarden ved Reformationen tilfaldt

Kronen. Chr. 3. forlenede Hennegaard med Mølle og Ugedagsmænd til Palle Bang og efter hans Død til hans Svigerson Oluf Staverskov, at beholde paa Livstid.

Oluf Staverskov (Glambæk) kjøbte siden Gaarden af Kongen. Den tilfaldt efter ham hans Søn

Fastie Staverskov, der døde før 1608. Hans Enke Christence Krag havde den (c. 1608—24) indtil den ved eller efter det Skifte, hun 1624 holdt med sine to Døttre, Anna og Sofie, kom til førstnævntes Mand

Chrijstoffer Huas, (c. 1630—1658). Ved Mageskifter med Kronen og Ribe Domkapitel samlede Chrijstoffer Huas efterhaanden Godset mere i Nærheden af Gaarden. Hvor meget Gods der i Chrijstoffer Huas's Tid hørte til Hennegaard sees dog ikke. Gaard og Gods dannede, uden Tvivl fra den katholske Tid, et eget Birk, Henne Birk, der nævnes 1633. Det er rimeligt, at Chrijstoffer Huas, forsaavidt hans militære Stilling har tilladt ham det, har beboet Gaarden fra sit Giftermaal (1630) indtil han 1635 blev Lensmand paa Drum, og at han igjen har taget Bopæl der fra 1652, da han forlod Pandum. Efter hans Død 1658 kom Gaard og Gods til hans Enke og Arvinger, der holdt Skifte 1661. Paa dette Skifte var det hans Enke

Anne Staverscoff (1658—1678), der, om end hendes Børn fik Udlæg i en Del af Godset og maaskee endog i Gaarden, blev den egentlige Eierinde af den[1]. Det var jo ogsaa hendes Fædrenegaard. Da hun var død 1678, tilhørte den en kort Tid hendes Svigerson

Anders Nielsen til Søvig (8—24 Juli 1679), der transporterede det ham givne Udlæg til

---

1 Sønnerne Jens og Oluf skrive sig vel begge til Hennegaard medens deres Moder sad Enke. Men at dette ikke beviser, at de havde Medeiendomsret, er bekjendt. Dette fremgaaer end tydeligere deraf, at f. Ex. Christence Huas endnu skriver sig til Hennegaard 1681, 2 Aar efter at den var solgt til Niels Nielsen paa Endrupholm, B. 65.

Niels Nielsen til Endrupholm (1679—1708) uden at der ved denne Transport blev taget noget Forbehold om Arvingernes Indløsningsret. Det var uden Tvivl af Hensyn hertil, at Niels Nielsen erhvervede Viborg Landstings Dom (3 Aug. 1681, læst ved Vester Herreds Ting d. 17 Juni 1682) for at Hennegaard tilhørte ham, og at han siden for yderligere Sikkerheds Skyld ansøgte om Kgl. Konfirmation paa Udlæget og Transporten af 8 og 24 Juli 1679, hvilken Konfirmation blev meddelt d. 20 Marts 1700. Paa Skiftet efter Niels Nielsen, der døde 1708, fik hans yngste Søn

Peder Nielsen (Endorf) sin Arv udlagt fornemmelig i Hennegaard. Den 19 Marts 1710[1] udkjøbte han sin Broder Stefan Nielsen (Ehrenfeldt), dengang til Bregninggaard, og sin Søstersøn Johannes Müller, der havde faaet Anpart i Gaarden, og han var saaledes fra dette Aar Eneeier.

93. Hesselmed[2]

ligger i Aal Sogn, i Vester Horne Herred, noget over halvanden Mil vest for Varde og en god Mil syd for Søvig. Den anføres i Statshaandbogen med 23 Tdr. Htk. og har ikke Bøndergods. En Veirmølle hører til Gaarden. Tidligere har den havt en Vandmølle. Borgegaarden er trefløiet og enetages, opført af Søren Ryegaard efterat den tidligere Hovedbygning (D. Atl. „det store Hus") var brændt 1745. Borgegaarden med Have er omgivet af en smal, tildels endnu vandfyldt Grav. Gaarden tilhørte efter D. Atl. V. p. 707 længe

Juelernes Familie[3] og gik fra den over til

Christen Lange[4], Stamfader til Langerne med een Rose i Vaabenet, adlet 1572, † 1604, g. m. Barbara Vind † 1609. Den tilfaldt efter ham hans Søn af samme Navn

---

1 Jfr. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 35 p. 12.

2 Dens Arkiv indeholder enkelte Dokumenter, der gaae tilbage til henimod 1700; den ældre Del er uden Tvivl gaaet tabt, om ikke før, saa ved Hovedbygningens Brand 1745.

3 Stamt. ov. Desc. af Envold Juel, Hofm. D. Adelsm. II. p. 35. Tab. II. Her nævnes som Eiere af Hesselmed efter hinanden: Envold Juel i Slutn. af det 15 Aarh., hans Søn Jens Juel, der byggede Hesselmed 1532, hans Søn Vincents Juel, og dennes Søn Peder Juel, der ikke havde Børn.

4 Jfr. Stamt. over Langerne.

Christen Lange, der døde 1657 og af sit Ægteskab med sin Hustru Margrethe Orm eller Vorm, der overlevede ham, havde 1 Søn, Christen, og 3 Døttre: Barbara, Anna og Ida. Sønnen

Christen Lange, den tredie Eier af Navnet, døde ugift c. 1681, og paa Skiftet efter ham, der holdtes 1681—82,[1] blev Hesselmed i tre Lodder udlagt til hans tvende Søstre

Barbara Lange, gift med Christoffer Philip Curtzer von Reichelsdorff til Mølby, og Ida, ugift, samt til den tredie afdøde Søster Annas Børn af hendes Ægteskab med Jørgen Rostrup til Lydumgaard, der ligeledes var død.

Niels Nielsen til Endrupholm og Anders Nielsen til Søvig fik et Par Aar efter, 1684, i Gjelds Betaling udlagt af Christoffer Philip Curtzer den ham tilfaldne Søsterlod, og ligeledes den Søsterlod, der var tilfalden Jørgen Rostrups Børn, for hvem Curtzer var Værge.[2] Den 29 Okt. s. A.[3] fik de endvidere paa Skiftet efter Ida Lange, der var afgaaet ved Døden og ogsaa skyldte dem Penge, udlagt den sidste tredie Del af Hesselmed, som de saaledes eiede i Forening, hver for en Halvdel.

Niels Nielsens Halvdel gik efter hans Død 1708 i Arv til hans Dattersøn Johannes Müller[4] til Lunderup, som d. 5 Okt. 1716[5] afhændede den til den forrige Forpagter paa Lunderup, Christen Sørensen (Ryegaard).

Anders Nielsens Halvdel gik ved hans Død, c. 1710, i Arv til hans Enke, Hedevig Elisabeth Hvas, der imidlertid for Gjeld maatte sælge den til Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre, Skaarup og Nandrup. Han fik Skjøde d. 20 Januar 1717,[6] skjønt det sees at

---

1 Jyd. Tegn. No. 17 f. 34, 35.

2 Jyd. Reg. No. 17 f. 176.

3 Vesterjydsk Avis 1859 No. 170.

4 „Skadst Hd." p. 130.

5 Kjøbekontr. paa ½ Hesselmed, i Gaardens Arkiv. Kjøbesum 1400 Rd. (800 Rd. i danske Kroner og 600 Rd. i 8 ß. Stykker).

6 B. 90. Halvdelen af Hesselmeds og Møllens Hartkorn udgjorde 12 Td. 4 Sk. 1½ Fdk., og Halvdelen af Godset, der med Undtagelse af Jegumgaard (over 5 Td. Htk.) og 2 Gaarde (paa over 1 Td. Htk.) kun bestod i Huse, 9 Tdr. 7 Sk. 3 Fk. Htk.

Hedevig Elisabeth Hvas endnu i dette Aars Sommer beboede Gaarden og traf Overenskomst, 13 Juni[1], med Christen Sørensen om Engenes Deling. Christen Sørensen (Ryegaard) kjøbte d. 18 April 1722[2] Oluf Krabbes Halvdel, og blev saaledes Eneeier af Gaarden, hvis samlede Hartkorn (Hovedgaardstaxt) udgjorde 25 Td. » Sk. 3 Fk., derunder indbefattet Møllen. Ved Skiftet, 12 Juni 1724, efter Chr. Sørensen († 4 Dcbr. 1722), gik Gaarden over til hans Enke (i andet Ægteskab) Dorothea Jensdatter Kierchegaard († 1742), der 1740[3] afstod den til sin Stedsøn

Søren Ryegaard, som eiede og brugte den, da D. Atl. udkom. Hesselmeds Gods blev kompletteret af Chr. Sørensen. Hvor meget Gods Anders Nielsen og hans Enke Hedevig Hvas til forskjellig Tid eiede under Hesselmed, sees ikke. En „Fortegnelse over Hesselmedgaards tilliggende Jordegods, saavidt Ifr. Huas alene er eiende", der uden Datum og Underskrift findes i Hesselmed Arkiv, opgiver lidt over 42 Td. Htk.

Efter D. Atl. skulde der paa Hesselmed „endnu" (ɔ: 1769) findes Skilderier af „Oberste Jens Huas og Frue Anna Stauersøe", hvorved naturligvis er ment Oberst Chrijstoffer Huas og Anne Staverscoff. Disse „Skilderier" findes der i alt Fald ikke længere, og det betvivles at Beretningen i D. Atl. herom er mere paalidelig end dens urigtige Angivelse af Oberst Huas og hans Hustrues Navne og af, at de have været Eiere af Hesselmed. Naar Traps Værk (Ribe Amt p. 959) nævner Oberst Huas som Eier, har denne Angivelse ingen anden Kilde end D. Atl.

---

1 Det originale Dokument om Delingen beroede tidligere i Hesselmeds Arkiv, nu i mit Værge. Engene bleve i 3 Dage delte i to Lodder. „Wed Rigtig loedkastelse tilfalt Welbaarne Jomfruen den loed No. 2 og Christen Sørensen den loed No. 1" .... „datum Heselmed d. 13 Junj 1717. Hedevig Elizabet Huaß, Si Anderß nelsønß. Christen Søfrensen. Til Vitterlighed. J. Colding." Selve Gaardens Bygninger bleve ved Overenskomst af 23 Marts 1717 (Dok. i H. Ark.) delte mellem Krabbe og Chr. Sørensen efter en Linie trukken gjennem Midten af Laden og Hovedbygningen.

2 Dok. p. Hesselm. Kjøbesummen for denne Halvdel var 1500 Rdl., hvoraf 1000 Rdl. i Kroner.

3 Jyd. Reg. f. 1740 f. 4. No. 6.

94. Stamtavle over Langerne med een Rose, samlet af cand. mag. O. Nielsen fra Endrupholm.

Christen Lange, ægte Søn af Niels Lange, D. R. R., til Kjærgaard; blev adlet 1572, var Eier af Bramminge og af Hesselmed (D. Atl.), Kantor ved Ribe Domkapitel (1570 og 1599), og døde 3 Juni 1604 i Ribe. Han blev $^5/_{11}$ 1570 gift med Barbara Iversdatter Vind, der døde d. 4 Dcbr. 1609. Otte Børn.

I. Niels Lange til Tjerret (Rønnovsholm) 1633 (D. Atl. V. 376), til Skrumsager 1632, g. m. Juliane (Juline) Jespersdatter Vognsen. Han døde 1640 og er begravet i Hjørring Kirke, hvor han 1635 kjøbte et Kapel. Børn:
   1. Christen Lange † c. 1660 (J. T. No. 14 f. 257), g. m. Karen Brokkenhus, Datter af Claus B. til Broholm. 1646 til Tjerret, 1647 D. Atl. V. 376.
   2. Henrik Lange til Fuglsang (J. T. No. 14 f. 271), g. 1. m. Anna Ahlefeldt († 1665), Moster til Niels Kaas, 2. m. Hyppolita Hahn († 1693). Han † 1671.
   3. Kirsten Lange, g. m. Lauritz Povisk til Skrumsager, 1651 og 1660 (Danske Saml. 6, 7). Han døde før 31 Juli 1667, da der gik Befaling om Skifte.

II. Iver Lange til Bramminge, g. 1620 m. Inger Hvas; hun levede 1655 (Suhms Saml. II. 178). Børn:
   1 Christen Lange, 1649 til Bramminge. Han levede endnu 1660 (Danske Saml. 7), men Gaard ei anført. † 1667?
   2. Jens Lange levede 1649.
   3. Jakob Lange, død paa Søen.
   4. Ingeborg Lange, g. m. Otto Kvitzov (Slægtebog, Ny kgl. Saml. i Fol. No. 774).

III. Christen Lange til Lydum og Hesselmed, døde 1657 ifølge Vester Herr. Tingbog; var g. m. Margrethe Orm el. Vorm, der endnu levede 1666. Børn:
   1. Christen Lange til Hesselmed, drog udenlands 1661 (Indlæg), var ikke 25 Aar 1664, † ugift c. 1681 (Skifte).
   2. Barbara Lange, g. mellem 1664—1666 m. Christoffer Philip Curzer von Reichelsdorff til Mølby, jfr. B. 62, Noten.
   3. Anna, 1664 Jomfru, g. m. Jørgen Rostrup til Lydum. Begge døde før 7 Nov. 1678.

4. Ida, 1664 Jomfru, til Lydum og en Del af Hesselmed, † c. 1684. Hun kaldes undertiden Frue og et Sted 1664 i Vester Herr. Tingbog Christen Langes Efterleverske, ellers altid Jomfru.

IV. Hans Lange til Nørholm, Lunderup og Brandholm, g. m. Karen Strangesen, Datter af Claus Strangesen til Nørholm og Brandholm. Hun døde 14 April 1607. Han solgte Nørholm 1631 og boede endnu paa Lunderup 1638. Børn:

1. Hans Lange, født 1604, drog 1621 ud af Landet.
2. Ellen Lange, født 1605, domtes. 1628 formedelst usædeligt Levnet til at have sit Adelskab forbrudt og straffes paa sin Hals.
3. Dorthe Lange, g. m. Bendix Norby til Urup, der arvede Lunderup efter Svigerfaderen. Hun var død, da han 1642 for falsk Ed blev landsforvist; 1645 fik han dog Tilladelse til at komme tilbage.

V. Henrik Lange til Deiberglund og Oldager, † 1651, g. m. Else Skram, Datter af Anders Skram til Deibjerg. Henrik Lange efterlod 1500 Td. Htk. Børn:

1. Christen el. Christian Lange, † 1677, til Deibjerglund, g. m. Sofie Rostrup, Datter af Gunde Rostrup og Kirsten Skram. Hun solgte 1698 Deibjerglund til Amtmand Jørgen Kaas.
2. Anders Lange, † c. 1667, efterlod 1667 „Børn", men 1668 kun „et Barn", g. 1652 m. Karen Povisk (Datter af Lauritz Povisk til Skrumsager), der døde 1 Septb. 1711 (Klev. Saml.). Han efterlod en Datter og en Søn; han var Eier af Vernergaard (J. T. No. 15 f. 218), og Ritmester (Hofm. Fund.).
3. Mette Lange holdt Skifte 1662, g. m. Erik Høeg; hun „skikkede sig ilde efter hans Død". (Ny kgl. Saml. Fol. 774.)
4. Barbara, g. m. Gjord Galt til Viumgaard, der døde 1684 og var 2 Gange gift efter hendes Død.

VI. Maren Lange, g. m. Jakob Krabbe, jfr. B. 42.

VII. Anna Lange.

VIII. Ida Lange, g. m. Oluf Krabbe til Damsgaard.

Andet Afsnit.

Kapitelsskriver Jens Hvas og hans Descendenter.

95. Uddrag af Konsistoriums Retsprotokol 1658. (De danske og norske Studenters Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustav, af H. Rørdam, Kbhvn 1855, p. 186.)

„7 Octbr. Indkom for retten Seuren Rytter, Studiosus, som i gaar morgis efter Oberstens befaling ved Auditeuren vaar ført til Vice-Rectorem, oc angivet at hand hafde yppet klammerie paa posten med Jens Huas, oc hafde veret drucken. Huor fore hand strax vaar sat i Universitets fengsel indtil i aftis tuende studentere sagde god for hannem, at han skulde blive til stede oc i dag møde i rette. Jens Huas mødte oc i rette, sagde: hand hafde intet over Seuren at klage. huorpaa han oc gav Seuren haand, at de vaare forligte. Oc eftersom Obersten icke haver forfuldt sin arrest over for^ne Seuren Rytter, oc Auditeuren giver hannem et godt vidnisbyrd for skickelighed oc flittighed, paa Officerernis vegne, da blef han dimitteret, oc alvorligen paamindt, at skulle skye alt huis som kand give aarsag til uskickelighed."

96. Af Aarhus Domkirkes Regnskaber[1]. Mellem Udgiftsposterne findes anført:

1 Apr. 1666—1 Apr. 1667: Jens Hvas fra han kom til Bestillingen indtil denne Dag 12 Dlr 2 ß[2].

---

1 Skyldes forhenv. Rektor ved Aarhus Kathedralskole, Prof. H. H. Blaches og Amanuensis hos Biskoppen i Aarhus, Hr. Prok. Carl Møllers Velvillie.

2 Jens Hvas har altsaa tiltraadt sin Bestilling d. 1 Januar 1667. 12 Dlr. 2 ß (egentlig 3 ß) er netop et Fjerdingaars Løn af 50 Dlr. for hele Aaret.

1 Apr. 1667—1 Apr. 1668: Jens Hvas, Kapitelsfoged 50 Dlr.
1 Apr. 1668—1 Apr. 1669: Jens Hvas, Kirkens Ridefoged 50 Dlr.

I hvert af Regnskabsaarene fra 1 April 1670 til 1 April 1674 er han opført med samme Løn. I Regnskabet[1] for 1674—75, 1680—81, 1684—85, 1685—86, 1686—87 opføres hans Løn kun med 34 Dlr. om Aaret. I Regnskabet 1684—85 kaldes han „Kapitels Ridefoged" og i Regnskabet 1686—87 Hans Hvas. 1709 findes blandt Indtægt for Klokkerne: Januar 16 for sal. Jens Hvaßis Liig at lade ringe med Klokkerne da det blev begravet 4 Dlr 3 ß.

97. Kapitelsskriver Jens Hvas's Kvittering for hans Løn fra 1 Mai 1685–1 Mai 1686. (Originalen i mit Værge.)

„Jeg Jens Hvas fra 1 Maji 1685 til Aarsdagen 1686, annammit min Løn ..... 34 dlr.
1 Augusti aff de Thinne penge ..... 10 dlr.
17 Nov. hos Her Johan i Colind..... 10 dlr.
Aff Niels i lystrup Smør 1 otting..... 2 dlr. 8 ß.
1686. 17 Junij aff Her Johan i Colind..... 10 dlr.
for forløffte for liden Jens Rasmusen i Colind ..... 3 dlr.
for Maren Hagens huusleye ..... 3 dlr.

38 dlr. 8 ß.

Haffver Jeg saa i min løn fra 1 Maji 1686 til Aarsdagen at Decurtere 4 dlr. 8 ß.

Aarhuus den 3 Julij 1686 Jens Hvassis
NB. Egen haand.
H. Svends Kloche f.
hans Søn..... 1 dlr. 2 ß.
Collind ..... 10 dlr."

Bagpaa findes:

„Jens Hvassis qvitering om hans løn fra 85 til 86 34 dlr. Noch fra 86 til 87 4 dl 8 ß. Nr. 6. Fremvijst ved regnskabs forhør d. 20 julij Aar 1692."

---

1 Det fremgaaer ikke af de mig tilhændekomne Meddelelser om Regnskaberne efter 1674 ere indførte i en Protokol eller findes løse. Derimod bemærkes det, at der for Tidsrummet fra 1666 til 1684 ikke findes Bilage til Regnskaberne.

98. Kapitelsskriver Jens Hvas's Kvittering for hans Løn fra 1 Mai 1686 til 1 Mai 1687. (Originalen i mit Værge.)

„Hafver Mag. Morten Herlow betalt mig underskrefne min løn Penge fire ok tredive slette daler, forfalden i hans Tutorio fra 1 Maij 1686 til aarsdagen 1687, for hvilke 34 dlr her med qviteris.

Dette bekreffter Jeg Jens Hvas med min Egen haand."

Bagpaa findes:

„Jens Hvas angaaende. fra 86: 1687. Jenß Huaß, Hanß qvit. for betalte Løn.

Fremvijst d 28 Julij 92. Nr. 8.

99. Af en Protokol over Domkirkens Begravelser ved Chr. Cramer, Aarhus 1745[1].

Side 139: „I den store Korsgang Nr. 10 er og en Jordgrav med 6 slette Fliser paa, hvor sidst er begraven Jens Hvassis Datter. Han skal have været Capitelsskriver og boet, hvor Hans Svane siden boede". Side 312: „I den smale Qvindegang Nr. 3 ved Stolene E. F. er en muret Grav med 2 Liig med Fliser, hvorpaa staaer „Herunder hviler Jens Hvas, som døde d. 12 Januar 1709." NB. Han skal have været Capitels Skriver. 1768 hjemfaldt Graven til Kirken."

100. Begravelserne i Aarhus Domkirkes nordre Sidegang[2].

„Nr. 1 med A og Aa under røde Steen Cornet Gade død eirca 1740.

Nr. 2 under Ligstenen: N. Heide, forhen Præst i Viby, med Hst. Gjertrud Borthuusen (1735?).

Nr. 3 under Fliser: J. Hvas, Capitelsskriver, † 1709, staaer paa Fliserne[3].

---

1 Meddelt af Prof. Blache. Det siges ikke i hvilket Arkiv i Aarhus denne Protokol findes. Det vil sees, at Slutningen, efter NB., maa være en senere Tilføielse.

2 Efter en Optegnelse af Hr. Alterdegn K. Schytte i Aarhus, Forfatter af „kortfattet Beskrivelse over Aarhuus Domkirke. Aarhuus 1835". Kilden til denne Optegnelse er et formentlig nu ikke længere existerende Manuskript af en forlængst afdød Graver og Bedemand ved Domkirken, Bech, der pleiede at vise Fremmede om. Bechs fornemste Kilde formenes at have været den Protokol med den nummererede Grundtegning af Domkirken, som endnu findes hos Kirkens Værge (Cramers?)

3 Disse Fliser findes ikke længere paa Stedet. De Kirken hjemfaldne

Nr. 4 under Liigstenen med 3 udhugne Personer: Mikkel Jensen Thunbo † 1723.

Nr. 5. . . . . (i nordre Sidegang er i Alt 13 Begravelser)."

101. „Catalogus sive Recensio Pastorum Nomarchiarum Diæceseos Aarhusiensis etc., Authore Mag. Paulo Poulson, Pastore Ecclesiarum Saxild & Nölou & Præposito Nomarchiæ Hatsensis. Hafniæ MDCCXXVII.

p. 28. Parochiæ Seerup & Lemming.

1 . . . .

8 Dn. Andreas Hvas, natus Aarhusii, d. 10 Aug. 1665 Patre Jano Andreæ Hvas, Studioso & Inspectore prædiorum Templi Cathedralis. Privatim informatus ab avunculo suo Dn. Andrea Franzonio, postea Pastore Ecclesiæ Raarupiensis, mittitur ad Scholam Aarhusiensem, Rectore Mag. Nicolao Krogio, à qvo demittitur an. 1685 ad Academiam Hafniensem. Finitis studiis Academicis, Cimbriam petiit, ab illustri & magno pietate, eruditione & genere Heroe Christiano Gersdorfio, Consiliario status & Præfecto Præfecturæ Callöensis Moderator electus studiorum non modò Filii illustris Joachimi Gerstorfii, jam Consiliarii status & Justitiæ & Præfecti Præfecturæ Callöensis verùm & Sororis Filii, Illustrissimi Christiani Ratlovii, Dn. de Ratlous Dall & Gerstorfslund, S. R. M. Consiliarii status & rei venatoriæ per Cimbriam Septentrionalem Præfecti. Inde Collega & Cantor Scholæ Cathedralis Aarhusiensis constituitur, Rectore Mag. Laurentio Laurentii, qvo officio functus est an. 4. An. 1695 recommendatione Dr. Johannis Brammii à Rege Serenissimo Christiano V ad has Ecclesias vocatur, ordinatus

---

Grave ere tildels senere opfyldte og de over dem liggende Fliser sønderbrudte, bortkomne eller anvendte til at give Kirkegulvet et mere regelmæssigt Udseende. Man læser derfor ofte her et Par Bogstaver og hist en Dag eller et Aarstal. Under et Ophold i Aarhus i 1859 for at indsamle Oplysninger om Jens Hvas lykkedes det mig ikke at finde Spor af disse Fliser i Kirkens øvrige Gange. Gravens Plads var derimod let funden. Det er den tredie i Rækken fra Øst eller fra Korskirken; dens Plads er omtrent ud for den anden Pille fra Korskirken, umiddelbart foran Graven No. 4, der endnu (1859) var dækket med den udhugne Ligsten. Dens Plads var saa meget lettere at finde, som Stolene i den nordre Sidegang ind mod Midtskibet endnu vare betegnede med E. F.

à Prænominato Episcopo d. 30 Aug. Anno 1710 Præpositus Nomarchiæ Hitzensis eligitur, creatus d. 6 Maij ejusdem anni, adhuc superstes.

102. Anders Hvas, Kaldsbrev til Serup og Lemming. Jyd. Reg. f. 35 Nr. 66. Indlægene indeholde kun den af A. Hvas egenhændigt, smukt og tydeligt skrevne Ansøgning med paategnet Erklæring af Biskop Braëm, samt Koncepten til Kaldsbrevet.

1. „Allernaadigste Arffve Herre och Konge. Saasom Hr. Arendt Prensler Sogne Præst til Sierup och Limminge i Hidtzherret ved døden er affgangen, saa understaaer ieg mig i dybeste underdanighed hos Eders Kongelig Mayestet at anholde, at mig, som nu paa 4 aars tid haffver vaaren Collega i Aarhues Skole, samme vacante Kald igien allernaadigst maatte forundis: Jeg skal med Guds hielp saa stræbe at betienne det, at Guds ære skal bliffve forfremmet och Guds meenighed opbygget, och effter min allerunderdanigste skyldighed aldrig lade aff at bede, at Gud med tusindfold velsignelser vil vederlegge saastor Kongelig Naade, som mig herudi vederfaris. Jeg forbliffver

Eders Kongelig Mayestetz
Allerunderdanigste undersaat
och forbeder hos Gud
Anders Hvas."

Aarhues d. 26
Julii 1695.

„Supplicanten, som paa 4 Aars tid med ald flid och vindskibelighed haffr informeret Ungdommen i Aarhues Skole, och imidlertid iche efterlat at giøre sig dychtig til at undervise de Ældre i Guds hues och Meenighed, kand ieg noch testere at være aff den dychtighed et Præstekald at betienne, och derfor i ald Underdanighed understaaer mig til Bedste at recommendere Hannem, om Eders Kongl. Majt. allernaadigst vilde forunde Hannem dette nu vacerende Sierup och Limminge Kald. Jeg forbliffver

Eders Kongl. Majts
Allerunderdanigste
Forbeder
J. Braem."

2. C. 5.

„G. A. V. At vj allernaadigst have beskicket og forordnet, saa og hermed beskicker og forordner Anders Hvas til at være Sognepræst til

Særup og Lemming Sogner udj aarhuus Stift i dend forrige nu ved døden afgangne Sognepræstes hr. Arent Prentzlers sted, saafremt hand efter foregaaende examen saa dygtig, i lif og levnet saa skickelig og af dend alder efter Loven befindes, at hannem Prædicke Embedet kand betrois; Forbydendes etc.

Hafn. d. 30 Julij A° 1695.

103. Jens Hvas, Studiosus, Opreisning formedelst hans Hustrue er kommen for tidlig i Barselseng. Jyd. Reg. f. 525 Nr. 141.

C. 6tus

„G. A. V. At Vi, efter herom all. gj. ans. og begj., alln. have tilgivet og efterladt, saa og hermed tilgive og efterlade Jens Hvas, Studiosus, hvis forseelse af hannem kand være begaaet, i det at hans Hustrue ved hannem skal være kommen nogle Uger for tiilig i Barselseng efter deres Brøllup, saa at hand des uagtet til Geistlig Embede, naar og hvor det lovligen skee kand, maa antages og befordres, dog skal hand først efter Loven nøyagtig beviise, at hand sig forinden denne forseelse skikkelig og vel haver forholdet, saa og noget, efter hans Midler og Leilighed, samt Biskoppens billig sigelse, til næste Hospital udgive, saafremt hand denne Vores allernaadigste Opreisning agter at nyde. Forbydendes etc.

Friderichsborg d. 12 Aug. 1735."

104. Jens Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev som Kapellan for Fladstrand, Flade og Gjerum Sogne i Aalborg Stift. Jyd. Reg. f. 73 No. 107. Bilagene til Konfirmationen, der er dateret Fredensborg d. 3 August 1736, indeholde:

1. Ansøgningen, skreven med Jens Hvas's egen Haand.

„Stormægtigste

Allernaadigste Arve Konge og Herre! Det har behaget den Naadige Gud ved velærværdige hr. Nicolaj Eskbach Sogne=Præst for Fladstrand Fladde og Giærum Meenigheder at kalde mig til at være Capellan pro Persona og Medtiener i ordet til samme Meenigheder, hvorfore ieg mig nedkaster for Deris Kongl. Majts Naade=Throne, med allerunderdanigste Ansøgning, at Deris Kongl. Majt af Naade dette

Vocations=brev vilde confirmere, Gud vil igien med ald aandelig og legemlig velßignelse Deris Kongl. Majt velsigne.

I hvilchen Bøn ieg lever med allerunderdanigste devotion

Stormægtigste
Allernaadigste Arve Konge og Herre
Deris Kongl. Majts
Allerunderdanigste Arve=Undersatt
og
troe Forbedere
Jens Hvas."

Aalborg d. 18
Junij 1734.

2. Paa et løst Blad Papir:

„Paa Extracten af Destinctions Protocollen fra den 22 Julii til den 22 Octob. 1722 findes saaledis:

Jens Hvas fød 1699	Attestatz	Diniss
i Aarhuus Stift.	Haud. Cont.	Haud. Jllaud."

3. En egenhændig Afskrift af hans Testimonium fra Universitetet.

„Rector Regiæ Universitatis Hafniensis
D. Georgius Detharding
Med. Professor Publicus, in Collegio Consistoriali Assessor, ex Acad. Natur. Curios. Collega,
L. B. S.

Inter Veteranos et bene meritos Regiæ hujus Academiæ Cives honoratiori loco collocandum censemus Virum modestissimum et Venerandi Ministerii Candidatum, Janum Hwas, qvi gravissimis atq. summè Venerandis morum pariter et doctrinæ Censoribus publicis ita satisfecit, ut omnium in se amorem provocaverit, et alba meruerit suffragia, testibus his tabulis.

„Omnibus, qvibus debuit, qvondam in examinibus satisfecit „virtutibus suis ac doctrinâ ornatissimus vir Juvenis Janus Hvas. „Nunc vero ambit literas commendatitias de ipsius in Academia „nostra optimè transacta vita testimonium luculentum exhibituras, „qvas qvoq. se obtenturum sperat meâ instructus commendatione, „qvæ ipsius spes ut impleatur, hanc ipsi libens impertio, qvando- „qvidem nihil non honestum ac decens in vita moribusve ejus un- „qvam mihi deprehensum sit, qvin et fama, bonorumq., inter qvos „vixit, favor et bona testimonia ipsius animi integritatem vitæq.

„honestatem, dum post suum ab Academia discessum in Norvegia „vixerit, abunde commendent. Dabam Havniæ die 26 Octobris 1734.

P. Horrebow.

„Divino mandato et Regio edicto obtemperaturus, Janus Hvas, „examini Theologico se modestè subjecit, in qvo non contemnendum „nobis profectum in rerum sacrarum et Divinarum studio probavit, „ut dignus judicatus sit qvi ad exercitia concionalia admittatur pro „impetranda testificatione dimissoria, modò nihil in posterum Sacro „ordine indignum designaverit.

Conclusum Hafniæ in Consistorio d. 6 Julii 1722.

Testamur

J. Bartholin. J. Trellund.

„Anno 1722 d. 12 Augusti edidit Præstantissimus Juvenis „Janus Hvas in Templo Academico Haud illaudabile specimen „homileticum. Quod testamur. Hafniæ ut supra.

J. Bartholin. J. Steenbuch. J. Trellund.

Eo igitur maturitatis dudum pervenit Lectissimus hic Candidatus, ut Ecclesiæ Christi cum fructu præesse qveat, qvod tantò certius nobis pollicemur, qvanto evidentius probitatem morum ejus, eruditionem atq. facundiam plus qvam vulgarem probatam testatamq. fecerunt Viri admodum Reverendi fidéq. dignissimi! Pergat utinam porro Candidatus noster Regiam virtutis viam insistere, pergat, sub vexillo Christi, militantis Ecclesiæ partibus ita in hisce terris fidelem navare operam, ut demum æternæ in triumphanti Ecclesia gloriæ fiat particeps! Sc. Hafn. d. XXIX oct. ao. MDCCXXXIV. Sub officii nostri Sigillo.

L. S.

Ramus

pt.

Notar. Consistorii.

Conform med Originalen Testr

Jens Hvas.“

4. Det originale af Nicolai Eſkbach egenhændigt ſkrevne Kaldsbrev for Jens Hvas, dateret Fladde Præſtegaard d. 12 Junij 1736, med en paategnet Erklæring af Biſkop Chriſtoffer Mumme i Aalborg, dat. 18 ſ. M. Det hedder i Kaldsbrevet, at Eſkbach paa ſin „allernaadigſte Arve-Konges behag Vocerer og falder.... hæderlige og Vel-

lærde S. S. Theolog. Studiosum Jens Hvas (som saa Vel af Levnets Skichelighed som Lærdoms Dygtighed efter fremviiste attestata er berømt) til at være Capellan pro persona" etc.

105. Jens Hvas's Vita efter Ordinationsprotokollen i Aalborg Biſpearkiv.

„Janus Hvas natus A° a partu Virgineo 1699 Patre Dn. Andrea Hvas, Tempore suô Præposito Normarchiæ Hidtzsensis in Dioecesi Arhusina dignissimo, Mysta Ecclesiæ Seerop & Lemming vigilantissimo, *νυν ἐν ἁγιοις* Beatissimo, Matre Anna Elisabetha Rhodia, laude pietatis ac virtutis, dum in vivis erat, A° 1719 in Album honoratissimorum Studiosorum receptus, 1720 examini Philosophico se subjecit, prima Philosophiæ Laurea coronatus, 1722 examen Theologicum sustinuit, ut Professoribus probatus seqventia reportarit testimonia. (Her findes indført de tvende ovenfor meddelte Atteſter af 6 Juli og 12 Aug. 1722.) A° 1726 Alburgi apud Mercat. Quenouautt & Bordier Pædagogus, 1732 Norvegiam visitavit, 1736 d. 3 Aug. vocatus Symmysta Paroeciarum Fladstrand, Fladde et Giærum, id qvod videre est ex hocce Diplomate: (Her følger paa Danſk Konfirmationen paa Kaldsbrevet dateret Fredensborg 3 Aug. 1736). A Nobilissimo atq. Literatissimo Episcopo Mag. Christophoro Mumme examinatus, jurejurando deposito, in Ædibus Budolphi Sacris die 31 Aug. Minister verbi Dei innauguratus, Q. D. B. V. sui Nominis gloriam et Ecclesiæ usumfructum, ex penitissimis cordis recessibus sic petit.

Janus Hvas.

106. Frandz Jenſen Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev til Nørre Felding og Tvis. Jyd. Reg. f. 153 No. 98. Konfirmationen er dateret Glückſtadt d. 6 Auguſt 1700. Som Indlæg findes kun en Gjenpart af Kaldsbrevet, der lyder ſaaledes:

„Jeg Anne Dyre til Tviis Cloſter Sl. Gabriel Grubbis, ſom Jus Patronatus af deris Kongl. Majts er forundt til Tviis Kirke i hamrum herridt, og Elßebeth Dyre til Krogsdal, ſom Jus Patronatus af deris Kgl. Mayts i ligemaade er forundt til Felding Kirke i Olbaare herridt begge i lundenis Amt i Nørre Jylland, Giøre vitterligt, at ſom hr. Lauritz Pederßen Grøn forrige Sognepræſt til felding og Tviis Meenigheder ved Døden er afgangen Saa have Vj efter det Jus Pa-

tronatus, som deris Kongl. Mayts allernaadigst har forundt os til samme Kirker i dend hellige og hoylovede Treenigheds nafn kaldet, saa og hermed Kalder hæderlig og Vellærde S. S. Theologie Studiosum frands Jenßen hvas til at vere Sognepræst igien til bemelte felding og Tviis Meenigheder, med saa skiel hand efter foregaaende examen of Velædle og høyærværdige Doctor Ancher Anchersen Superintendent over Riber Stift til prædiche Embedet dygtig befindes og skal hand dette hellige Embede saaledis betiene, at i alt intet deraf forsømmis eller anderledis forrettis end at jo Guds ere og Meenighedens opbyggelße, dermed søgis og Deris Kongl. Majts Lov i alt det hellige præste Embede henhørende forsvarlig efterlevis, hvorimod hand skal nyde ald dend rettighed og indkomst som hans formænd for hannem nødt og havt haver af meerbemt Sogne, hvorpaa hand hans Kgl. Majts allernaadigste confirmation allerunderdanigst haver at søge. Til bekræftelse under vore Egne Hænder og Signeter. Datum Tviis Closter d. 22 Julii Anno 1700.

Sl. Gabriel Grubbis
Anne Dyre
(L. S.)
Elßebeth Dyre
(L. S.)

At dette forskrefne er rigtig copie af originalen som Jeg underskrefne af Cancelliet til mig haver annammet bekjender Jeg
F. J. Hvas."

107. Provst Frandtz Hvass's Ansøgning om Ebeltoft Sognekald. Denne Ansøgning, der er forsynet med en paategnet Erklæring af Biskop Christian Muus i Ribe, findes blandt jydske Indlæg for 1711 som Bilag til Kaldsbrev af 17 Oktb. s. A. for Hr. Lauritz Jakobsen Fabricius til Ebeltoft. Ansøgningen er skreven med F. Hvass's egen Haand.

„Stormægtigste Monarch
Allernaadigste Arfve-Konge og Herre!
Som Gud ved døden har bortkaldet min Svoger[1] Mag. Knud

---

1 Knud Johansen Utrecht, kaldet 1667 til Marie Magdalene og Nimtofte,

Utrecht forrige Sogne=Præst til Ebeltoft og Draubye Meenigheder i Aarhuus Stift, er Jeg fattige Mand Sogne Præst i Felding og Tviis og Prouſt i Uulfborg=Herret i Ribe Stift i dybeſte underdanighed Eders Kongl. Mayts om ſamme Kald anſøgende, hafvende ingen anden motiv med Eders Kongl. Maytts Høypriiſelig Forordning om Examinibus og Vocation, hvorved Allernaadigſt reflecteris paa berømmelige Attestatis Theologicis (ſom Jeg fra Academiet har erholdet) ſaa og bevilgis, at det ſkal iche være nogen Præſtemand formeent, hand jo maa ſøge bedre, naar hand i nogle Aar har ſat hen i et ſlet Kald med mange Børn og anden tung vilkaar, naar han i det Kald, han er, har giort ſig meriterit, da ſom Jeg nu har ſat 11 Aar i et af de allerringeſte Kald i det heele Land, ſom Kand eragtis af det Konge og Kierche=Tienderne i begge Sogner, ſtaar alle 4 tilſammen i een ſumma ichun for 14 Tdr Hartkorn, Kand lettelig der af ſluttis hvor miserabel og ſlet min Tilſtand maa være, og Jeg iche ſom mine Naboer har enten mensal=Godtz, annex=Gaarde eller benaadnings Korn, foruden har Gud gifvet mig en Huſtrue med 7 endnu lefvende Børn, og hvorledis Jeg mig har forholdt baade i Prouſte= og Præſte Embede, der om formoder Jeg min Hr. Biſcop mig en Attest her paa vil meddeele, beder derfor i allerdybeſte underdanighed Eders Kongl. Maytt efter bemt Høy=priiſelig Forordning tænckher paa mig fattige Mand med Huſtrue og mange Børn, at vi motte soulageris med bedre-Indkomſt til voris underholdning, ſom Jeg ſtadelig er forſichret at Eders Kongl. Mayt. medfød Kongl. Naade i at forunde mig dette omſøgte Brød ſkal geraade til Guds ære og Meenighedernis opbyggelſe, hielp os min Herre Konge, raaber vi med den betrængte Qvinde. Gud ſom har alle Kongers hierter i ſin haand og Kand bøye dem hvor hand vil, bøye Eders Kongl. Maytts Hierte til mig i min fattige tilſtand med Naade og barmhjertighed, hand Self bønhøre Kongen den dag hand raaber, gif hannem et langt

---

ord. 17 Mai ſ. A. (Aarh. Biſpearkiv). Kaldet 17 Sptbr. 1673 til Ebeltoft (Jyd. Reg.), † 1711. G. m. Inger Sørensdatter Tybring † 10 Okt. 1720, Teſtam. kf. 16 Dcbr. ſ. A. See Indl. til Konfirm., hvoraf fremgaaer, at hun havde været to Gange gift og at hun teſtamenterede ſit Gods til Fremmede med Forbig. af ſine Hel= og Halvſøſkende, der nævnes.

lif og crone det med Seyr og Salighed, som allerunderdanigst og hierteligst

ønskis af
Eders Kongl. Mayᵗᵗˢ
allerunderdanigst tro Undersot
og
uafladelig Forbeder
Frandtz Hvass.[1]

Felding d. 22 Septembr
A° 1711.

Stormægtigste Monarch
Allernaadigste Arve=Konge og Herre.

Indbemeldte supplicant, Som fordj Hands Kald er et af de allerringeste her i Stiftet, og Hand hafver saa Mange Børn at besørge, trenger i høyeste Maade til befordring, forestaar baade sit Prouste= og PræsteEmbede med berømmelße, og er ellers af dend erudition, at Hand meriterer lang bedre leylighed, end Hand nu hafver, hvorfore Hands allerunderdanigste ansøgning blifver i dybeste underdanighed Eders Kongl. Ma: høye Naade til allernaadigst bønhørelße recommenderit. Kongernis Konge bevare Eders Kongl. Ma: Ved lif og Sundhed, og Velsigne Eders Kongl. Mayᵗᵗ med alle Aandelige og legemlige gode ting i Christo Jesu, det ønsker hiertelig og inderlig

Eders Kongl. Mayᵗᵗ
Min allernaadigste Arve=Konges og Herres allerunderdanigste tiener og uafladelige for=beder til Gud

Christian Muus.

Riber = Bispegaard
d. 25 Sept. 1711."

108. Uddrag af Nørre Felding og Tvis Kirkebog.[2]

Den er begyndt 1677 af Hr. Lauritz Grøn ved hans Embeds=tiltrædelse. Han døde 1700. Hans Eftermand Frandtz Hvas har i Kirkebogen indført følgende Distichon over ham:

Cursu confecto dormitum Grønius ivit,
Clangor adusqve tubæ de reqviete vocat.

Frandtz Hvas har ikke ført Kirkebogen med megen Omhu; navnlig ere

---

1 Det næstsidste s er langt.
2 Ved Hr. Pastor Nis Hanssens Godhed.

Optegnelserne angaaende hans egen Familie meget mangelfulde og skjødesløse. I Rubriken for Fødte findes
1710 og 1714 (to Gange) blandt Fadderne „Eleonora Grøn".
1718 „Præstens Søn Jens...død".
1720 blandt Fadderne (to Gange) „Jens Hvas".
„Anno 1724 blev ingen Børn fød i Felding Sogn uden min Søn Niels, som levede kun 5 Dage."

I Rubriken for Døde:
„Anno 1724 Ingen døde uden min Søn Niels, æt. 6 Dage"

F. Hvas's sidste Optegnelse i Kirkebogen er af 1726, 3die Pindsedag. Friederich Richarts første af Fredagen efter 3die Søndag i Advent. Friederich Richart døde 1729; men hans Dødsdag er ligesaalidt optegnet som hans tvende Forgængeres. Richarts Eftermand Niels Sommer drev det saa vidt, at han 1735 aldeles ophørte med at føre Kirkebogen, der først fortsættes fra 1749 af Pastor Knudsen.
1749 nævnes som Fadder ..„Jomfr. Olliva Richardt paa Tviis Closter ... Monsr Jens Hvas paa Tviis Closter.."
1750 d. 26 Junius copulerit Jomfr. Oliva Richart til Velærværdige Hr. Christjan Nieslev Sogne=Præst for Naur og Sier Meenigheder, som skeede paa stuen efter Kongl. Bevilgning."
1751 som Fadder ..„Monsr Jens Hvass til Tviis=Closter.."
1752 som Fadder ..„Hr. Hvass til Tviis=Closter."
1754 som Fadder ..„Monsr Jens Hvass til Tviis=Closter, Monsr Anders Hvass.."
1756 som Fadder ..„Monsr Anders Hvass fra Tviis.."
1759 „d. 23 November jordet Mad^me Birgitte Marie Hvass née de Strømberg, som NB. er det første Lig, som i Tviis Kirke er nedsatt. Hendes Alder var 64 Aar."
1761 „d. 20 December begraven i Tviis Kirke Vel= og Dydædle Madame Anne Richart, née de Strømberg, i hendes Alders 70de Aar."
1765 „d. 25de October blev Velb^r Hr. Justits^r Jens Hvass paa Tviis=Closter copuleret til Høyædle og Velb^r Frøyken Magdalene de Mollerup. Vielsen blev forrettet paa Tviis af Velædle og Høylærde Hr. Provst Winding dend yngere fra Westervig."
1774 „d. 28 April begravet Velb^r Frue Justitz Raadinde Hvass gl. 33 Aar."

109. Familien Strømborg og Vinderslevgaard.

Hans Thomæsen Strømborg[1] var 1701 Eier af Vinderslevgaard, der ligger i Vinderslev Sogn, Lysgaard Herred, paa en Odde, som skyder ud i Hinge Sø. Strømborg, der kjøbte Gaarden af Amtmand Raben, var uden Tvivl først gift med Cathrine Mortensdatter[2] og derefter med Ane Nielsdatter Fogh, Datter af Raadmand Niels Lauritzen Fogh i Aarhus[3]. Han efterlod 5 Døttre, af hvilke i alt Fald de to yngste vare af Ægteskabet med Ane Nielsdatter, og døde i Slutn. af 1718 eller Begyndelsen af 1719[4] som Enkemand. Hans 5 Døttre vare:

1. Anna, den ældste, født 1691, gift c. 1716 med Provst Frandtz Hvas, begr. 20 Dcbr 1761, i hendes Alders 70de Aar.

2. Birgitte Marie, født c. 1695, gift med Jens Hvas, Forpagter paa Vinderslevgaard, senere paa Lergrav, begr. 23 Novbr. 1759, 64 Aar gl.

3. Cathrine Margrethe, der d. 30 Jan. 1719 fik Bev. til at være myndig under Kurator[5].

4—5. Henrika Blichfeld og Karen Fries, begge umyndige ved

---

1 Navnet skrives Strømborg af Datteren Birgitte Marie, B. 117, og af Anders Hvas i Ans. af 1719, (Note 4). I Nørre Felding og Tvis Kirkebog, B. 108, indføres de to Søstre Anna og Birgitte Marie med Tillæg „née de Strømberg". I Jyd. Reg. f. 1729, f. 611 og f. 783, jfr. Indlægene, nævnes en Dr. med. pract. Michael Chemnitius de Strømberg, født i Reichenwegen i Elsas, g. m. Mette Lukasdatter Kalou (Calow), med hvem han ikke havde Børn. Under deres Navne findes Vaabener.

2 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 26 f. 85. Pantebrev 25 Marts 1689 fra Niels Nielsen til ærlig og velfornemme Mand, Hans Thomesen, Forvalter paa Hørningsholm og hans Kjæreste Cathrine Mortensdatter, paa 40 Rdl. Det er antageligt, at denne Hans Thomesen er identisk med Strømborg.

3 See Stamtavle over Familien Fogh af Kapt. Lengnick. Hinge og Vinderslev Kirkebøger, der kun gaae tilbage til 1736, indeholde ingen Oplysning om Strømborg og hans Familie.

4 See en Ans. af 15 Mai 1719 (Jydske Indlæg for 1719) i hvilken Brødrene Anders Hvas og Frandtz Hvas som Værger for Henrika Blichf. Strømborg og Karen Fries Strømborg anholde om Tilladelse til at sælge deres Myndlingers Arvepart i Vinderslevgaard og Gods, hvis Størrelse angives til 200 Tdr. Htk.

5 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 37 f. 64.

Faderens Død. Henrika blev siden gift med Kapt. Georg Kesselhahn af Salling[1].

Paa Skiftet efter Hans Thomæsen Strømborg var Provst Anders Hvas Værge for Henrika og Provst Frandtz Hvas for Karen. De myndige Arvinger, nemlig de tre ældste Døttre, solgte de dem paa Skiftet, sluttet 20 Mai 1719, tilfaldne tre Femtedele af Vinderslevgaard, Gods og Tiender (Kirketienden af Hørup, Serup og Kragelund Sogne) til Christian Fischer til Allinggaard, (Skjøde af 2 Apr. 1720)[2]; de to umyndige Døttres Lodder solgtes ifølge erhvervet Kgl. Tilladelse af 7 Okt. 1719[3] ved off. Auktion d. 21 Dcbr 1719[4] hver for 2,200 Rd. til Christian Fischer, der saaledes blev Eier af Gaarden. Fischer solgte ved Skjøde af 28 April 1751[5] den samlede Eiendom for Kjøbesum 14,540 Rd. til Etats= og Justitsraad, Landsdommer Arnoldus Christian Dyssel, Eiendommens Størrelse angives i dette Skjøde til samlet Htk. af alle Slags (derunder Tiender) 298 Tdr 4 Skpr 3 Fdkr 1½ Alb.

110. Pastor Hans Hvas's Vita. Af Vitaprotokol No. III (1741—1765) i Sjællandske Bispearkiv, p. 90--91.

„Joannes Hvas, Anno labentis seculi decimo octavo, mense Decembri hanc lucem aspexi, natus patre Francisco Hvas, Nomarchiæ Ulfborgensis in Dioecesi Ripensi Præposito, et Ecclesiarum Felding et Tviis Pastore, matre Anna Strömborg. Septimum jam annum agebam, cum, jubente sic Divina voluntate, funus Patris carissimi proseqverer. Qvô factô pia mater intra privatas parietes curam studiorum meorum fidelibus Præceptoribus demandavit, qvi, pietatis et litterarum studia animo meo naviter instillarunt; usq. ad impletum ætatis annum decimum octavum, qvo munitus testimoniô clarissimi Mag; Christiani Falsteri, schol. Ripensis Rectoris ad Regiam universitatem accessi. Civitate Academicâ donatus in ædibus maternis itidem studia colui usq. ad inseqvens veris tempus, qvo examine Philosophico defunctus sum. Studio deinceps Theologico

---

1 Jyd. Reg. 1739 f. 644 No. 244.
2 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 37 f. 62, 64.
3 Jyd. Reg. f. 1719 f. 445 No. 119.
4 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 37 f. 56, 59.
5 Do. No. 42 f. 665.

partim domi, partim in ædibus pl. Venerandi D^ni Henrici Horneman, Ecclesiæ Wellingensis Pastoris fidelissimi, operam per triennium navavi, qvò peractô, Examini Theologico, Sub viris summe Venerab. D. Marco Völdike et Jer. Frid. Reuss. annô seculi qvadrages. primo d. 12 Junii me experiundum dedi: Per triennium deinceps in ædibus Viri nobilissimi Laurentii Römer, qvi judicis et Inspectoris officio in Baronatu Rusenstein Cimbriæ occidentalis, fungitur, juventuti erudiendæ vacavi. Deinde hòc ipsô, qvem agimus, annô, Academiam repetii, specimen homileticum, Censore summè Venerab. D. Reussio, editurus, qvod feliciter d. 30 Maji absolvi. Mox a Deo T. O. M. per Virum Perillustrem Erasmum Fugl S. R. Majestati a Consil. Cameræ pastor Ecclesiar: Jyllinge et Gunsemagle vocatus, confirmatione a clementissimo Rege obtentâ, ad sacrum hocce munus ab Eminentissimo siællandiæ Episcopo inauguratus sum. Ipse Dominus messis, qvi in Vineam suam me emisit, ita spiritus sui donis me exornet et instruat, ut labores et conatus mei unicè cedant in sanctissimi Numinis gloriam, æternam auditorum et mei ipsius salutem, ut demandati sacri officii rationem lætus summo avium Pastori aliqvando reddam!

Havniæ d. 25to Julii A^no 1744.

Joannes Hvas."

111. Studiosus Frantz Jørgen Hansen Hvasf, Konfirmation paa Exspektancebrev paa Vinding og Vind Menigheder i Ribe Stift, Jyd. Reg. exp. 16 Marts 1775, No. 51[1]. Af Bilagene meddeles her:

1. F. J. Hvasf's egenhændigt fkrevne Anføgning:

„Til Kongen!

Paa vedlagde mig af afg. Frue Anna Magdalena Moldrup afg.

---

1 Sagens Bilage angaae for en ftor Del det Spørgsmaal, om afgangne Fru Hvasf fom Eierinde af Vinding Kirke dennegang havde været berettiget til at kalde Præft eller om Retten ikke tilkom Kongen paa Vind Kirkes Vegne, hvis Eierinde, Maren Ibsdatter, Sal. Jens Kølles til Aschaue, var uprivilegeret. Dette Spørgsmaal, der vedkom Forftaaelfen af D. L. 2—3—4, og fom i dette Tilfælde kun frembød nogen Tvivl af den Grund, at de faktiske Forhold ikke vare fuldkommen tilftrækkelig oplyfte, afgjorde Kancelliet efter en udførlig fkriftlig Votering faaledes, at Fru Hvasf's Kaldsbrev blev forfynet med allerhøieste Konfirmation.

Justitz Raad Hvasses Efterleverſke meddeelt Kaldsbrev, at være Sognepræſt for Winding og Wind Meenigheder i Riiber Stift, naar ſamme Kald lovlig leedig vorder, udbedes Deres Kongel. Maiſts Allernaadigſte Confirmation.

Kiøbenhavn d. 25 Octb. 1774.

Allerunderdanigſt
Frantz Jørgen Hvass."

2. Gjenpart af Kaldsbrevet, der findes tegnet paa Ansøgningens anden Side:

Anna Magdalena Moldrup Sal. Justice Raad Jens Hvasses til Tviis Kloſter og Qvistrup: Bekiender hermed: at jeg paa Anſøgning af Candidatus Theologiæ Frantz Jørgen Hansen Hvass og paa Grund af de af hannem fremviiſte gode Testimonia ſaavelſom hans mig bekiendte Bequemhed til Prædike Embedet og velanſtændige Opførſel i Liv og Levnet, haver kaldet, ligeſom jeg efter dertil havende Rettighed ved dette mit Kalds Brev, kalder og beſtikker fornte Candidatus Theologiæ Frantz Jørgen Hansen Hvass at være Sogne Præſt til Winding og annecterede Wind Meenigheder i Riiber Stift ſaaſnart Kaldet lovlig leedig vorder, og ſkal han nyde ſamme med alle de Rettigheder og Indkomſter inden og uden Kirken, ſom hans Formand havt haver og Loven og de Kgl. Anordninger forunder, ſaalænge han i og uden Embedet fører ſaadan Lærdom Liv og Levnet, ſom det en retſkaffen Guds Ords Lærer og Sogne Præſt ſømmer, egner og anſtaaer efter Loven, den Augsburgiske Confession og Kirke Ritualen. Dog ſkal han være forbunden paa denne Vocation førſt at ſøge Hs. Kgl. Mt all. Confirmation, hvorom jeg med hannem all. implorerer. Til Bekræftelſe under min Haand og Seigl.

Tviis Kloſter d. 28 Decbr 1773.

A. M. Moldrup
Sl. Hvasses.

Som Laugværge
A. Bræmer.

3. Et Brev fra Ritmeſter Fiſcher, afg. Fru Anna Magdalene Hvaſſ's Forlovede og Univerſalarving, til Provſten i Ulfborg Herred, Hr. C. C. Erichſen.

Tviis Closter d. 30 Nov. 1774.

„Velærværdige og Høylærde
Høyſtærede Her Provſt.

Paa Deres Velærværdigheds meget ærede af 22de hujus og dets indeholdende 3de Poſter har jeg den Ære at meddele til Gienſvar

paa 1ste Post at jeg i ingen Maade haver noget at indvende imod den af min Sl. Kiæreste udgivne Exspectance paa Vinding og Vind Kald til Monsr Frands Jørgen Hansen Hvas.

2den. Vel er ieg i Handel om Tviis Closters Salg, men en af Hoved Posterne bliver, at de udgivne Exspectancer skal staae ved Magt.

3. Eyeren af Vind Kirke har ved sidste Vacance kaldet Her Dorschæus,[1] følgelig tilkommer det mig at kalde neste Gang.

I det øvrige kan ieg forsikre at bemeldte Studiosus Frands Hansen Hvas er et skikkelig og duelig Subjectum og hvorom ieg for kort Tiid siden og førend ieg overleverede Kalds Brevet nøye har erkyndiget mig.

Jeg har den Ære med megen Estime at forblive

Deres Velærværdigheds
tienstberedvillige Tiener
J. Fischer."

112. Frans Jørgen Hvas, Bestalling som Amtsforvalter over Veile Amtstuedistrikt, dat. 21 Juni 1799. Findes i Rentekammerets Bestallingsprotokol No. 30 for Aarene 1784—99.

Blandt Indlægene til „Danske og Norske Resolutionsprotokol for 1799" findes

1. Konceptforestillingen med paategnet Resolution af 21 Juni 1799.

2 (i særskilt Pakke). F. G. Hvas's Ansøgning, der lyder saaledes:

„Allerunderdanigst
Pro Memoria:

I dybeste Underdanighed søger jey herved Deres Kongelige Maje-

---

1 Hans Mariager, kaldet til Vinding og Vind af Kongen 6 Mai 1674. Michael Dorschæus kaldet 10 Okt. 1704 (Jyd. Reg. 1704 No. 121) af Kongen, der formentlig dengang eiede begge Kirker. Niels Sørensen Rømer, fik 2 Apr. 1726 Exspektancebrev af Niels Ibsen, der som Eier af Tvis Kloster kaldte paa Vinding Kirkes Vegne; Kaldsbrevet blev konfirmeret 25 Okt. s. A. (Jyd. Reg. 1726 f. 162 No. 180). Rømer kom dog ikke til Vinding og Vind, men fik 1729 et Kald i Aarhus Stift. Terkel Dorschæus blev kaldet af Kongen d. 1 Aug. 1749 paa Vind Kirkes Vegne. Det var altsaa klart, at det tilkom Eieren af Vinding Kirke at kalde, naar T. Dorschæus, der var i Kaldet 1774, engang gik af.

stæt om den efter Formodning vacante blivende Amtsforvalter Tieneste i Colding. Efter at have anvendt mine unge Aar til Studeringer, og nogle Aar paa privat Undervisning har jeg arbeydet ved Deres Majestæts Rentekammer som Volontair og Copiist[1] i Revisions Comptoiret for de norske og en Deel af de danske Kiøbstæders Regnskaber; som Fuldmægtig i det kiøbenhavnske Rente=Skriver=Comptoir og som Revisor i det mig allernaadigst anbetroede siellandske og fyenske Pupill-Comptoir. Det Embede som jeg herved allerunderdanigst søger, fordrer fremfor mange af samme Slags en Mand, som forener Arbeydsomhed med Duelighed og Redelighed. Det har allernaadigste Konge! stedse været mine fornemste Bestræbelser i alle de forskiellige Forretninger hvorved jeg har arbeydet, ved disse Egenskaber at giøre mig fortient til et Embede, hvori en Embeds Mand kand opfylde sine Pligter uden Nærings Sorger for sig og en Familie. For Deres Majestæt bør jeg ey paaberaabe mit Forhold som en Fortieneste; thi har dette endog været som en retskaffen Mands, saa har jeg dog ikkuns opfyldt en troe Undersaats Pligt, og af min Duelighed ønsker jeg at høste den Fordel, at kunne gavne mig selv ved Embeds Pligters troe Opfyldelse. Det vilde og være overflødigt at paaberaabe mig samme; da jeg har den Lykke at arbeyde under Deres Majestæts Rentekammer Collegii Øyne, Hvis Opmærksomhed paa de Embedsmænd som ere Det subordinerede, giver Det den mueligste Kundskab om disses moralske Caracter og Conduitte. I Tillid hertil og til Deres Majestæts Naade lever jeg i allerunderdanigst Haab om allernaadigst Bønhørelse.

Kjøbenhavn d. 18 Febr. 1799.

Allerunderdanigst
Frans Jørgen Hvas."

113. Jens Hvasf til Tvis Kloster, Bestalling som virkelig Justitsraad af 11 Oktober 1765. Jyd. Reg. f. 649, No. 289. I Expeditionen kaldes Jens Hvasf „Os Elskelig". Sagens Bilage indeholde:

---

1 I Hof= og Statskalenderen for 1782 nævnes han første Gang som Kopist i „Erstes Dänisches u. Norwegisches Städte=Comtoir". 1788 findes han som „Gevollmächtigter in Kopenhagener Comtoir", 1799 som Revisor i „Zweytes Revisionscontoir zur Sicherung der Unmündigen". Under ham, var ansat „Hans Paludan, Gevollmächtigter, John Rygh, Copiist". Hvas var altsaa Kontorchef.

1. En af Jens Hvasf egenhændig fkreven Anføgning.

„Stormægtigste
Allernaadigste Arve-Herre og Konge.

Fordi jeg fra min Ungdom af er holdt til Studeringer og fornemeligen haver anvendt min Tid deels paa det, fom henhører til den Danfke Lovkyndighed, og deels paa en grundig Kundfkab om det, fom til Land Godfets Fremtarv og befte bør i Agt tages, faa haver Jeg derudi giort faadan Fremgang, at Jeg i førfte Fald publice er examineret, der Allernaadigft maatte erfares af hosfølgende Copie No. 1[1]; Og i henfeende til det andet nu i nogle Aar alleene haver foreftaaet og gouverneret et lidet Jordegods, min Moder var ejende.

Udi hvilken Anledning det og Allernaadigft behagede Deres-Kongelig Majestet d. 8de Aug 1757 at udnæfne og befale mig fom Commissarius tillige med Etats Raad og Amtmand von Albertin, at foretage Ahl Heedens Opmaaling i Lundenes og Boufling Amter og at afhandle alt, hvis ved Coloniernes Indretning fameftedś maatte behøves, efter hosfølgende Copie No. 2[2].

Samme Commission Jeg og efter Allerunderdanigft Pligt nu i Sex Aar troelig og med yderfte Omhygelighed har opagtet, indtil at det nu efter Høylofl. Rente-Kammer Collegii Ordre af 13 Aug. fidft med Heedens ydermeere Opmaaling er befalet til videre at beroe.

Allernaadigste Konge!

Det være langt fra mig, at Jeg allerunderdanigft forlanger nogen Betaling for alle de mange og lange Reifer, Bekoftninger og Befverligheder, Jeg i Sex Aar haver havt i denne Commission,

Men jeg heller min Leve Tid hierteligen vil glæde mig over, om jeg derved har været faa lykkelig at udrette noget til Deres Kongl: Majestets Allernaadigfte Behag og Tieniſte, hvortil jeg end vider Allerunderdanigft tilbyder mig.

Dog da det ofte hender fig, at fnart Een fnart en Anden God Mand her i Landet anmoder mig fom Commissarius at forhielpe Dennem i Deres retferdige Sager, og det er bekjendt, at der iær paa denne Veftre Kant af Landet paa Folk, der fom Commissarier kand og vil

---

1 Denne Kopi findes ikke ved Sagen.
2 Ogfaa denne Kopi mangler.

lade sig bruge, haves megen Mangel, Saa ønskede Jeg gierne, at Deres Kongl. Majestet Allernaadigt til en Soulagement for mit forbmlte Sex Aars møysomelige Arbeide, Reiser og Bekostninger ved Ahl Heeden ville benaade mig med Carachteer af virkelig Justits Raad, hvorved Jeg kunde blive sat i stand til som Commissarius herefter at tjene Een og Anden god Mand, som ofte nu over Mangel af Gode Mænd, som sig dertil vil lade formaae, maae bortgive sin Ret, lide og tage Skade.

Jeg underkaster mig Deres Kongl. Majestets Høy Kongl: Mildhed og Naade og i allerdybeste Underdanighed forbliver

Stormægtigste
Allernaadigste Arve Herre og Konge
Deres Kongl. Majestets
Allerunderdanigste tiener
Jens Hvass."[1]

Tvis Closter d. 15de
Dec. 1763.

Paa Ansøgningen findes tegnet:

„Hans Kongelige Majestet vil allernaadigst at herom af det Kongl: Danske Cancellie efter Befindende skeer allerunderdanigst Forestilling.

Fredensborg d. 1 Maij Ao. 1765.
. . von der Lühe."

2. En senere Ansøgning, dateret Tvis Kloster 1 Okt. 1764, men, saavidt sees, ikke skreven eller underskreven med Jens Hvass's egen Haand. Af denne Ansøgning, der iøvrigt indeholder omtrent det Samme, som den første, fremhæves:

„Jeg er siden i dette Aar bleven befalet tilligemed Herr Justitz Raad Hoffmann som Commissarius at undersøge adskilligt de der etableêrte Collonier angaaende". „Jeg fand ey nægte, at mig jo derfore er bleven anbuden Betaling, mens Jeg haver holdet det mig for en Ære". „End ydermeere fordrister mig Allerunderdanigst at forestille at Jeg foruden andre studia og attestatz i Særdeleshed haver lagt mig efter Lov=Kyndighed og det Juridiske Studium, og efter forlengst sustineret Examen, haver erholdt allerbæste Caractairer, hvorover Jeg og siden her i Landet meget ofte og endnu jævnlig af Folk begieris som Commissarius".

„Endelig Allernaadigste Konge! maae Jeg Allerunderdanigst melde,

---

1 Det sidste s er langt.

at Jeg eyer en completteret[1] Sæde=Gaard her i Jylland nafnlig Tviis-Closter, og i det Haab og paa den Condition at erholde nogen Kongel: Naade er jeg bleven forlovet med Herr Obrist-Lieutenant Molderup til Westervig, Hands Datter".

„Disse Allernaadigste Konge! ere de Grunde, hvorpaa Jeg i Allerdybeste Underdanighed fordrister mig, at anraabe om Deres Kongel: Mayestæts Naade, at Deres Kongel: Mayestæt af medfød Clementz og Naade vilde beære mig med Tittul af Justitz-Raad, hvilket ey alleeniste kunde befordre min Lykke til et anstændig og avantageus Parthie, mens og give mig Anledning i adskillige Commissioner, saavel i Deres Mayestæts Høye Forretninger, som af andre brave Folk at blive brugt".

„I Haab og Forventning om en Allernaadigst Bønhørelse, forbliver Jeg til min sidste Aandedræt

Deres Kongelige Mayestæts
Allerunderdanigste troe
Tienere og Arve=Undersaat.
Jens Huass[2]."

Tviis Closter
den 1 Oktober 1764.

Paa denne Ansogning findes folgende, med Geheimeraad Rosencrantz's egen rystende Haand nedskrevne Erklæring:

„At Supplicanten Seigneur Jens Huass till Tuiis Closter er Een af Voris lov=kyndigste duelige Mænd i Jylland, samt Een bekiendt ærlig og Rædelig Mand, kand ieg med saa megen mindre føye nægte, efter Hands begiering med Ham at bevidne, som jeg er forsikret paa, Hand af alle der kiender Ham, kand faae det Vidnisbyrd, foruden at de adskillige Commissioner Hand haver været begiert og brugt i, kand beviise begge deele. Om det, som Hand til Hands Mayttˢ Tieniste ved Colonierne i Jylland, troelig og Vell haver forrettet, og endnu forretter, uden derfore endten at have ville forlange, eller faaet Noget, troer jeg Hand fra det Høyloulige Rendtekammer kand faae vedbørlig Vidnisbyrd.

Kjøbenhaffn d. 15 Octob: 1764.
M. Rosencrandtz[3]".

---

1 Jfr. B. 116.

2 Det sidste s er langt.

3 Mogens Rosencrandtz til Spottrup, Geheimeraad og Justitiarius i Høieste-ret. Det var naturligt, at Hvasf søgte sit Testimonium som Kommissær hos

3. Et af Jens Hvass egenhændig skrevet Brev til Geheimeraad, Oversekretær i det Danske Kancelli, Otto Thott, dat. Tvis Kloster d. 24 Aug. 1765. I dette Brev takker Hvass for den ham af Hs. Excellence under 3 Aug. meddelte Underretning om at Kongen for hans Tjenester ved Alhedens Opmaaling havde forundt ham Justitsraads Karakter, mod at han erlagde 1,000 Rdl. til gudeligt Brug; men udbeder sig som en yderligere Gunst, at det Ord virkelig maatte tilføies i Bestallingen.

4. En kort Extrakt af Sagen til Brug ved Referatet for Kongen, paa hvilken findes tegnet: „I henseende til anførte omstændigheder bevilges Justice Raads Caracter imod at erlegge 1,000 Rd. ad pios usus.
Frederb. d. 2 Aug 1765."

Nedenunder findes tilføiet: „Accorderes det ord Virkel: at tillegges imod at erlegge i alt 1,500 Rd."

114. Justitsraad Jens Hvass til Tvis Kloster og Hustrue, Anna Magdalene Moldrup, Testamentes Confirmation.

Jydske Aabne Breve for 1773, exp. No. 204. Sagen indeholder:

1. Den af Justitsraad Jens Hvass egenhændig skrevne Ansøgning, der tillige i Contexten indeholder Testamentet. Den lyder saaledes:

„Stormægtigste
Allernaadigste Arve Herre og Konge!

Paa Deres Kongelige Mayestæts forhaabende allernaadigste confirmation, haver underskrevne i Ægteskab værende, jeg Justice Raad Jens Hvass[1] og Anna Magdalena Moldrup, siden vi ikke med nogen Livsarving ere forsynede, udi Beskaffenhed af enhvers indbragte Formue, vedtaget og besluttet, ligesom vi ogsaa herved vedtager, beslutter og tilkjendegiver vor sidste Villie, saaledes: at dersom jeg Justice Raad Hvass[1] først ved Døden afgaaer, skal min nuværende Frue være forpligtet efter et halvt Aars foregaaende opsigelse, til næstfolgende Wiborg Snaps-

---

Justitiarius i den Ret, for hvilken Kommissariers Domme bleve indankede; maaskee kjendte han ogsaa personlig Mogens Rosencrandtz; thi Spøttrup er kun mellem 4 til 5 Mil fra Tvis Kloster.

1 Sidste s langt.

ting, at udbetale til mine Arvinger, neml: Een Broder og Een Søster[1] Sex Tuusinde Rixdaler, hvilke deeles i 2de lige Lodder, saa at enhver af dem imodtager og oppebærger Tree Tuusinde Rixdaler, siden min Søster er Enke og haver Fem umyndige Børn; men dersom min nuværende Frue, først ved Døden skulle afgaae, skal jeg ligeledes være forpligtet, efter et halvt Aars foregaaende opsigelse, til næstpaafølgende Wiborg Snapsting, at udbetale til hendes Arvinger Fiire Tuusinde Rixdaler, som deeles iblant dennem efter Loven; hvorimod den Efterlevende, uden nogen Rættens Middels Forsegling, Registering og Vurdering, under foranførte fastsatte udbetaling, straxen nyder, bruger og antager, som sit eget, ald den efterladte Middel og Formue, af hvad Navn haves og nævnes kan, til frie raadighed, egen disposition, Arv og Eyedom, dog skal den Efterlevende være ansvarlig til den bortskyldige Gield, og holde den Afdødes Arvinger derfore kraves og skadesløs i alle optænkelige maader. Til hvilken Ende vi have formaaet Høy Velbaarne Hr. Conference Raad og Amtmand Hauch i Thisted og Høiædle og Velbyrdige Hr. General-Auditeur Høyer til Søndervang, denne vores sidste Villie og Beslutning, med os til vitterlighed at ville underskrive og forsegle, ligesom vi ogsaa herom udbede Deres Kongelige Mayestæts allernaadigste confirmation, forblivende i allerdybeste underdanighed

Deres Kongelige Mayestæts
allerunderdanigste troe Undersaatter.

Tvis Closter d. 5 Mai 1773.

J. Hvass.
(L. S.)[2]

A. M. Hvass.
(L. S.)[2]

Til Vitterlighed efter begiering underskrive og forsegle

J. Hauch.
(L. S.)

A. Høyer.
(L. S.)

---

1 Hans Hvas i Jyllinge og Olive Nislev født Richart jfr. p. 68.

2 I Jens Hvass's slet aftrykte Segl findes en hvid Sparre i blaat Felt, under Sparren en Rose, og paa hver Side af Sparrens Spids i selve Skjoldet et Bogstav, tilvenstre et I, tilhøire et H. Paa Hjelmen en tilhøire halvt opspringende Hjort. Under A. M. Hvass's Underskrift findes de Moldruppers Vaaben. I J. Hvass's og A. M. Hvass's Navn er det sidste s langt.

2. Følgende Brev fra H. C. Moldrup til Staarup-gaard[1] til hans Onkel (hvis Navn ei erfares).

Høyvelbaarne

Gunstige Herr Oncle!

Gunstige Herr Oncles Grace og Bevaagenhed lader mig haabe denne min Tristighed ikke skulde blive ugunstig optagen. Jeg har een eeneste Syster, hvis Mand Justits-Raad Hvas til Twis-Closter d. 12 Julii sidstleden ved Badet i Aaken ved Døden er afgangen. For et par Maaneds Tiid siden, foren Hans Afreyse til Badet, oprettede Han et Testamente, hvorved Hun bliver Arving af Alleting paa 6,000 rdl. nær, som Hun skal give Hans Venner. Dette Testamente mangler endnu Hds. Majstts allernaadigste Confirmation, og er derfore med denne Post indsendt, og som det er Hende særdeles magt-paaliggende at samme allernaadigste Confirmation det snareste mueligt kunde erholdes er min underdanige Begiæring det Herr Oncle gunstigst vilde forhielpe Hende saavel dertil som til en allernaadigst Bønhørelse.

Tilstanden er Gud skee Tak! god, og man kan ikke viide hvad Hans Venner og Amtmanden kunde faae i Sinde at giøre for Chicaner.

Gunstige Herr Oncle! vilde derfore lade Kierligheden til en eeneste Syster være min Talsmand hos Dem i Henseigt til nærværende min Frihed og en gunstig Forsorg, samt Bønhørelse.

Min Kone formælder sin underdanige Hilsen for Gunstige Herr Oncle og naadige Frue Tante for Hvem ieg iligemaade aflegger min underdanige Respect, henlevende med største Høyagtelse og Respect

Gunstige Herr Oncles!
underdanige tiener
H. C. Moldrup.

Staarupgaard
d. 24 Julii 1773.

3. Koncepten til Konfirmationen, der er meddeelt ad mandatum og dateret Christiansborg d. 13 Aug. 1773.

115. Fru Anna Magdalena Hvasf, Bevilling at indlade sig i Ægteskab før Sørgeaaret er omme.

---

1 H. C. Moldrup, 1767 Kornet, jfr. D. Atl. IV p. 694. See p. 78 Note 11.

C. 7. mus.

„G. A. B. At Vi efter herom allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begiæring, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Os Elskelig Frue Anna Magdalena Moldrup, afgangne Justits=Raad Jens Hvasses[1] Efterleverske af Tviis-Closter i Vort Land Nørre=Jylland, maae, saafremt hun ikke befindes frugtsommelig efter bemeldte hendes afgangne Mand, sig udj nyt Ægteskab indlade, uanseet at Sørge=Aaret, efter fornevnte hendes afgangne Mands død, udj hvilket hun, efter det den 13de April 1752 udgivne Sørge Reglement, udj Enke=Stand skulle hensidde, ey endnu er forløben; forbydende

Christiansborg d. 25 Martii 1774.
ad mandatum."

116. Tvis Kloster.

Tvis Kloster[2], — i Hammerum Herred, en halv Mils Vei Øst for Holstebro, ved det Punkt, hvor Tvis Aa falder i Holstebro Aa eller Storaa, — stiftet 1163, gik efter Reformationen over i privat Eie og tilhørte flere Slægtled af Familien Munk. I Aaret 1700 eiede

Oberstlieutenant Gabriel Grubbes Enke, Anna Dyre, Gaarden. Hun solgte den ved Skjøde af 21 Aug. 1703[3] til

Niels Ibsen, „højagtbahre og velfornemme Mand, Borger og Handelsmand udi Holstbrou", der d. 24 Marts 1705[4] fik Bevilling til for sig, Hustrue og Børn at nyde adelige Privilegier paa Tvis Kloster. Det sees ikke, hvad han gav for Gaarden; Hovedgaardstaxten udgjorde 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., Bøndergodset formentlig 200 Tdr. 6 Sk. 1 Alb.; i Kjøbet medfulgte Konge= og Kirketienden af Tvis og Meirup Sogne, jus patronatus, og Birkeret til Tvis Klosters Birk. Niels Ibsen, der ogsaa eiede Leergrav, saae sig i Januar 1726 nødsaget til

---

1 Næstsidste s langt.

2 D. Atl. V p. 774, Daugaard om de danske Klostre p. 434, Traps stat. topogr. Beskr., 9 Hefte p. 764—65.

3 Vib. L. Pantebog No. 33 f. 306, hvor Eiendommen udførligt specificeres.

4 Jyd. Reg. f. 279.

at gjøre Opbud[1]. Hans Gjeld, maaskee endog kun hans Prioritets-gjæld, udgjorde over 24,000 Rd., og af disse skyldte han 4,700 Rd. til Provst Frands Hvas i Nørre Felding, der havde anden Prioritet i Tvis Kloster med Tilliggende. Hvas døde i Sommeren 1726, forinden Opbudshandlingen var sluttet; hans Enke ægtede, rimeligviis i Slutningen af samme Aar, eller i alt Fald i Begyndelsen af 1727, Pastor Richart og da der d. 13 Febr. 1727 holdtes sidste Auktion over Gaarden, blev

Pastor Richart (paa sin Kones og sine Stedbørns Vegne) Høist-bydende med 7110 Rd. Cour. Auktionsskjøde blev udstedt d. 23 Apr. s. A., læst paa Viborg Landsting d. 30 s. M.[2] Hovedgaardstaxten angives i Skjødet til 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., Bøndergodset til 200 Td. 2 Sk. 3 Fk., Konge- og Kirketienden til Tvis, Meirup og Vinding (hvortil jus patronatus) til 43 Tdr. 6 Skp. 1 Fk. $1^4/_5$ Alb. Efter Richarts Død besad hans Enke

Anna Strømborg Gaarden[3]. Hun døde 1761, og hvis hun ikke alt tidligere havde overladt den til sin Søn Jens Hvass, der bestyrede den, blev Hvass i ethvert Fald Eier af Gaarden efter Moderens Død. Der findes, saavidt det har kunnet sees, ikke tinglæst Noget ved Vib. Landsting om dette Eierskifte.

Justitsraad Jens Hvass 1761 (eller tidligere) til sin Død, 12 Juli 1773. Han forøgede Bøndergodset og Tienderne noget, hvilket sees af et Pantebrev, som han d. 26 Apr. 1772 udstedte til Etatsraad Ryeberg for 21,000 Rd. med 1ste Prioritet i Tvis Kloster, (Hovedgaardstaxt 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., deraf 2 Tdr. 1 Sk. Mølleskyld) med Meirup, Vinding og Tvis Kirkers Korn- og Kvægtiende med

---

1 Niels Ibsens Opbuds Specifikation, læst ved Viborg Landsting d. 1 Febr. 1726, findes i Prot. No. 38 f. 313. Blandt hans Gjeld nævnes „til Christopher Hvas ved Varde 810 Rd. foruden Renter"; derefter nævnes Hovedgaarden og Godset, derefter „bortskyldig Gjeld" (Prioritetsgjeld?) under 18 No., hvoriblandt 1) resterende Kgl. Skatter 1400 Rd., ... 3) til Provsten Frands Hvas i Felding Courant 4700 Rd. ... i Alt c. 24,300 Rd.

2 Vib. L. Pantebog No. 38 f. 599.

3 Hun gav i sin Besiddelsestid Farver Andreas Hansen i Holstebro Pant i Gaard, Gods og Tiender for 800 Rd. med 2den Prioritet næstefter hendes 2 Sønners Fædrenearv, 1000 Rd., der stod paa 1ste Prioritet. Pantebrevet er dat. 11 Apr. 1736 og kvitteret 18 Apr. 1748. Vib. L. Sk. P. Prot. No. 40 f. 603.

jura vocandi & patronatus, samt Tvis Sogns Konge= (Korn= og Kvæg=) tiende, i Alt Tiendernes Htk. 47 Tdr. 7 Sk. 1 Fk. 1⁴/₅ Alb., og Bønder=gods i Tvis, Maaberg, Meirup, Aulum, Felding, Vinding og Vind Sogne, efter vedhæftet Jordebog i Alt 235 Tdr. 5 Sk. 2 Fk. Det er det samme Htk., der nævnes i D. Ail. Det ommeldte Pantebrev blev indfriet efter to Maaneders Forløb, d. 25 Juni 1772, udslettet 30 Okt. s. A.[1] Efter Hvass's Død besad hans Enke

Anna Magdalena Moldrup Gaarden. Tvis Kloster tilfaldt efter hendes Død i April 1774, ifølge hendes Testamente, hendes For=lovede

Ritmester Henrik Fischer, der Aaret efter, ved Skjøde af 5 Mai 1775[2] afhændede Eiendommen til

Frederik Westrup. Hartkornet angives i Skjødet til 30 Tdr. 4 Sk. Hovedgaardstaxt, 56 Tdr. 4 Sk. 3 Fk. ³/₅ Alb. Tiender, 252 Tdr. 5 Sk. 2 Alb. Bøndergods. Westrup var gift med Karen Kirstine Qvist=gaard, Datter af Morten Qvistgaard paa Stubbergaard. Han udstedte samme Dag, han fik Skjøde paa Tvis Kloster, Obligation til sin Svoger=fader og til sin Svoger Anders Qvistgaard for i Alt 14,000 Rd. med Pant i Tvis Kloster og Obligation til Mad. Olive Richart, sal. Nisless, for 5,500 Rd. med 2 Pr. i Tvis Kloster.

117. Jyd. Reg. 1720 f. 502 No. 32. „Jens Jenssen Hvas, Forpagter paa Vindersløv Gaard, confirmation paa en Forskrivelse med hans Hustru, hvorved de gjør hin anden til Arving[3]."

F. 4.

„G. A. V. at eftersom hos os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiert, Vores allernaadigste confirmation paa efterfølgende For=skrivelse, lydendes Ord efter andet saaledes: Kiendes Vi undersskrevne, ieg Jens Jenssen Hvas Forpagter paa Vinderslevgaard i Vinderslev Sogn udi Liusgaard Herret, i Aarhuus Stift udi Nørre=Jylland, og

---

1 Vib. L. Sk. P. Prot. No. 46 f. 788.

2 Do. No. 47 f. 566.

3 Indlægene indeholde kun Testamentet, der Ord til andet er indført i Konfirmationen. Under Testamentet findes Jens Hvas's og hans Hustrues egen=hændige Underskrift og deres Segl. I hans findes et J H i Slyngning fra begge Sider, i hendes, der er slet, en Løve.

ieg Birgitte Marie Hansdaatter Strømborg for bemeldte Jens Jenssens Egte Hustrue, og hermed Vitterligt gior, at efterſom Vi en rom tiid med hverandre, udi Egteſkab Chriſtelig og Vel haver levet, og Gud Os icke med nogen Livs Arvinger haver Velſignet, da haver Vi..... med hver andre Vedtaget.... at naar det behager den alvidende Gud, en af Os uden Livs Arvinger Ved Døden at bortfalde, ſkal den igjenlevende fri nyde, bruge og beholde, ald Vores fælles Midler og formue...ſaalænge den i Enkeſæde henſidder... Dog ſkal den igienlevende ſvare til Gielden... men gifter den lengſtlevende ſig igien, ſkal den give til den afdødes Arvinger til en kiendelſe i reede Penge Et halv hundrede Slettedaler....Skeer det og at den lengſtlevende af Os tvende Egte Perſoner uden nyt Egteſkab afgaar, da ſkal Vores fælles Middel og formue,.... imellem begge Vores Arvinger, efter Lands Lov ſkiftes og deeles. At dette forbemeldte er begges Vores fuldkommen Villie, hvoreſter Voris Arvinger ſig udi alle maader uforanderligen og uimodſigeligen ſkal rette og forholde, haver Vi den Velvidende med Vore Egne Hænder underſkrevet og Vores Zigneter hostrygt, ſaa og Venligen ombedet Velædle og Velbaarne Janus Friedenreich til Palstrup, ſaavelſom Velædle Christian Fischer til Allinggaard, de dette med Os til Vitterlighed ville underſkrive og forſegle. — Vinderslevgaard den 25 Februarii 1720. Jens Jenssen Hvas (L. S.). Birgitte Marie Strømborg (L. S.).....Janus Friedenreich (L. S.)...C. Fischer (L. S.)... Da ſaafremt fornevnte Jens Jenssen Hvas og Birgitte Marie Strømborg ſig ingen Livs Arvinger paa enten af ſiderne efterlader, Ville Vi bemelte Forſkrivelſe, udi alle dens Ord, clausuler og puncter... ſtadfæſte....Forbydendes etc.

Hafniæ den 8 Martii 1720.

118. Anders Jenſen Hvaſſ til Østergaard og Karen Konradsdatter Lundsgaards Teſtamente, konfirmeret 28 Februar 1777. Jydſke Aabne Breve No. 66.

„Kjendes vi underſkrevne, Jeg Anders Jensen Hvass[1] Boende i Østergaard udi Gudom Sogn Schodborg Herred, Boufling Amt, Riiber Stift, Och Jeg Karen Conrads-Datter Lundsgaard forbemelte Anders Hvasses Egte-Huſtroe, og hermed vitterlig gjør, at efterſom

---

1 Sidſte s langt.

Vi udi nogle Aar med hverandre udi Egteskab Christelig og vel haver levet, Da Gud Os icke med nogen Lifs Arfvinger haver velsignet, Har vi udi Henseende til dette Lifs Ubestandighed, af een oprigtig Egte=Kierlighed, eftertænkt,... Vedtaget og Besluttet... At naar det behager den Alviidende Gud, Een af os uden Lifs=Arfvinger ved Døden at bortkalde; Skal Tend igien levende, Frie Nyde, Bruge og Beholde ald Vores Fælles Midler og Formue, Rørrendes,.... Imoed at Benefnte, Den Længstlevende Alleene Betaler alt Vores Bortskyldige gield, Des=uden (saafremt ingen Lifs=Arfvinger herefter Bliver) Giver og Udbetaler til Samtlig den afdødes Arfvinger, til første Snapsting efter Døds=faldet, Penge = 200 Rdl.,...Hvormed de for ald Teres Arve=Pretention skal være fornøjet og straxsen derimoed give tilbørlig Afkald og Quit=tering, At dette forbemelte er Begges Vores fuldkommen villie, hvorefter vores Arfvinger sig...Uimoedsigeligen skal Rette og forholde; Haver vi den velviidende med vore Egne Hænder Underskrevet, og vores Signeter hostrykt, Saa og Venligen ombedet Min Sviger Fader Sr Conrad Lundsgaard Til Leergrav, og min Broder Sr Hans Hvass[1], Der for Nerværende tiid Logerer hos mig, De Dette med os til Vitterlighed ville underskrive og forseigle.

Østergaard d. 8 Janvarii 1777.

Anders Jensøn Hvass[1].
(L. S.)[2]

Karen Conradsdatter
Lundsgaard.
(L. S.)

Efter Begiering som overværende til Vitterlighed underskriver og forseigler

C. Lundsgaard.
(L. S.)

H. Hvass[3].
(L. S.)

---

1 Sidste s langt. 2 3 Om Seglene, see Texten.

Tillæg og Rettelser til første Del.

p. 3. W. Schmidt depon. 1719 fra Frue Skole i Kbhvn. Tog Atteſtats og prædikede for Dimis 1724, begge Dele med Laud. Kaldet til ſuccederende Præſt i Snedſted 3 Dcbr. 1734, ſee Note 15, men først ordineret 31 Aug. 1736. (N.)[1].

p. 3. Note 12. Anna Mariche Hee er født i Sæby, hvor Faderen var reſiderende Kapellan, og døbt ſmſtds d. 17 April 1696. (N.).

p. 4. Note 16. Helvig Sofie Ulføe, døbt 14 April 1698 i Budolfi Kirke i Aalborg (Bud. Ktbg). g. 1) 2 Novbr. 1713 med Ped. Hammer, † 1 Mai 1716 (Hasſing Ktbg). 2) 30 Juni 1717 med Søren Hortulan, † 1733, begr. 14 Juli, (Hasſing Ktbg). (N.). Hun var altſaa ikke fyldt 16 Aar, da hun indgik ſit første Ægteſkab, og kun noget over 19 Aar, da hun anden Gang blev gift. Rimeligvis ægtede hun Schmidt, da han tiltraadte Snedſted Kald 1736, altſaa i en Alder af omtrent 38 Aar.

p. 5. Anna Mariche Hee døde 1775, begr. 5 Dcbr. i Borup, Aarhus Stift. (N.). Hun er maaſkee efter Schmidts Død 1769 flyttet til ſin Broder Thomas, der var Præſt i Borup (p. 80. 3), og har ſaa tilbragt ſine ſidſte Dage hos ham. Hun opnaaede, hvis hun var født

---

1 De med (N.) betegnede Meddelelſer hidrøre fra Hr. Paſtor A. H. Nielſen i Skæve, der velvillig har gjennemgaaet første Del, efter at den var trykt, og ſammenholdt den med ſine Samlinger til Perſonalhiſtorien, der beſtaae i:

1. Notitſer om Geiſtligheden i Aalborg Stift fra Reformationen.
2. Notitſer om Lærere ved alle Landets Skoler.
3. Notitſer om alle Slags Embedsmænd i Aalborg By.
4. Liſte over alle Studenter ſiden 1788, med Bem. om Examenskarakter, Befordring, Stilling, oſv.
5. Notitſer om de fra Aalborg Skole Dimitterede (trykt) med ſkrevne Notitſer.

Disſe Samlinger bleve af Etd. Rektor E. Tauber i Aalborg teſtamenterede Pſt. Nielſen, der ſiden har ſuppleret og fortſat dem. Pſt. N. har desuden ſamlet biografiſke Efterretninger om Geiſtligheden i Viborg Stift og forfattet adſkillige Stamtavler.

1696, — hvis den i Sæby Kirkebog anførte Anna Mariche ikke er død og den her omtalte Anna Mariche ikke er en senere født, med det samme Navn opkaldt Datter — en Alder af henved 80 Aar.

p. 10. L. 15—16. Christian Hwass er født 1772, døbt 15 Okt. s. A. i Nikolai Kirke i Kbhvn. Det hedder i Kirkebogen: „d. 15 Oct. blev Christen Hee Hvass Inspecteurs over Spectaclerne og Christiane Jacobine Simon Hvasses Søn hiemmedøbt af Hr. Lemming og siden ey fremstilt i Kirken, som blev kaldet Christian, Fødd. Secretaire Alberth Bartholin, Secretaire Even Hammer, Jens Peders. Lund, Mad^{m} Maria Petersen og Jfr. Amalia Cathrina Grimelius".

p. 14. L. 3 fra n. Justitsraad Hwass's Konkyliekundskab omtales i Spenglers Biografi i Gen. biogr. Ark. p. 293.

Etd. Joh. C. Spengler, f. 1767 † 1839, Direktør for Kunstmuseet og Malerisamlingen, Søn af Kunstforvalter Lor. Spengler (see 1 D. p. 82 og 91), reiste i sin Ungdom, 1787—90, udenlands og opholdt sig en Tid lang i Paris. „Her studerede han og i længere Tid, under Veiledning af sin Faders mangeaarige Ven Hwass, Conchyliologien, et Studium, han imidlertid senere opgav."

Jeg mindes som Dreng at have seet en Konkylie i en Pastor Henneberg i Aalborg tilhørende Samling, der var betegnet med Navnet Hwass og et Nummer.

p. 18. Andreas Munchardt Hopp. Efterat han 1757 havde prædiket til Dimis, tog han til Præsten Henrik Butzow i Reerslev i Sjælland, hvor han opholdt sig i 2 Aar; derpaa drog han til Aalborg og fik af Kommerceraad Jens Bergh til Kjærsgaard Kgl. konf. Exspektancebrev af 21 Oktb. 1759 paa Taarnby og Vidstrup, hvortil han dog først blev ordineret 18 Novb. 1760. (N.) Hans Ægteskab med

Anna Elisabeth Hvas blev ikke indgaaet 1756, men d. 12 Dcbr. 1760. Det hedder i Frue Kirkes Kopulationsprotokol (Kbhvn):

„1760 Dcbr, 12, Fred., I Huuset. Velærværdig Hr. Andreas Munchardt Hopp SognePræst til Tornborg og Wistrup Menigheder i Aalborg-Stift. U. K.

Jomfru Anna Elisabeth Hvass, hos Hr. StiftsProust Bytzow. Ved 4 sl." } 4 Rdl.

Hendes Ægteskab med Hopp varede saaledes kun 29 Aar og var ikke i længere Tid barnløst, idet hendes ældste Søn blev født neppe et Aar efter Ægteskabets Indgaaelse. Det sees hvor upaalidelig i alle Henseender Indskriften paa den i Vidstrup Kirke ophængte Plade er.

p. 21 L. 9 ff. jfr p. 90 Note 6. Min Opmærksomhed er senere bleven henledet paa, at Ploug var en velhavende Mand, der efter sin første Kones Død bevarede et venskabeligt og hjerteligt Forhold til hendes Familie. Yttringen i Istd. Hwass's Brev synes derfor ikke at kunne have Hensyn til ham.

p. 22. Gjertrud Hedevig Hopp, ikke født, men døbt 21 Marts 1737. Budolfi Kkbg. Aalborg. (N.)

p. 23 L. 7 fra ned. „formentlig 1776" læs „1775", jfr ovenfor ad p. 5.

p. 29 L. 5 fra ned. Navnet paa Bent Johan Hvass's første Kone var Anna Elisabeth Smith, med hvem han, ifl. Garnisons Kkbg, blev gift 4 Nov. 1807. (Lengnick).

p. 32 L. 5. „Medhjælper" læs „Amanuensis". (N.)

p. 35 L. 13. „havde været Kapellan" læs „havde opholdt sig". Han blev først ordineret 5 Mai 1773, see p. 68. (N.)

p. 35 Note 12. L. St. Engelstoft, entlediget 1778, døde 1779 i Decbr, i Ulstrup Præstegaard. (N.)

p. 45 Note 10. N. B. Lund havde ikke været Kapellan. Han blev 1797 Hører og 1802 Overlærer ved Odense Skole; derfra entlediget 1 Okt. 1802 med Vartpenge. 18 Mai 1804 Præst i Bælum, ordineret 8 August i Viborg. (N.)

p. 50 L. 13. Ernstine Francisca Rosenbeck død 2 April, begravet 8 April 1863 paa Holmens Kirkegaard. Tyge Christian Alexander Rosenbeck død 1 Okt., begravet 9 Okt. 1863 paa Blenstrup Kirkegaard.

p. 57 L. 5. Naar det her er sagt, at Etatsraad Rektor Tauber kun tog sig lidt af Skolen, kunde denne Yttring misforstaaes. Der var Ingen, hvem Skolens Vee og Vel laae mere paa Hjertet, end netop ham; men hans Helbred var, især imod Slutningen af min Skoletid, temmelig svagt, og dette medførte, dels at han i det Hele kun sjeldnere kom paa Skolen, dels at det blev tilladt en enkelt Lærer at gjøre en Indflydelse gjældende, som Tauber ikke formaaede at beherske og som var alt Andet, end til Skolens Gavn. Det var ikke Taubers milde og humane Aand, der gjennemtrængte Skolen i mine sidste Skoleaar.

p. 58. Frantz Hvass. Datter Andrea Kirstine Dorothea, f. d. 23 Sptb. 1862, døbt i Frue Kirke i Kbhvn d. 25 Jan. 1863, opkaldt efter sine Bedstemødre. Hendes Bedstemoders Søster, Frøken Frederikke Arensdorff, bar hende, Emilie Schmidt stod hos. Fadderne vare Michael L. Hvass, Francis T. Hvass og Premierlieut. Tycho A. F. Honnens.

— En Søn, født d. 19 April paa Bidstrup.

p. 59. Andreas Hvasſ. Datter Kirſtine Dorothea, f. d. 30 Okt. 1862, døbt 17 April 1863 i Skibſted Kirke.

p. 63 L. 5. coelo læs celo.

p. 68 L. 3. „blev Kapellan“ læs „opholdt ſig“, jfr. ad p. 35, L. 13.

p. 68 L. 5 fra ned. „døde 14 Juni 1787“. Ifølge „Jydſke Efterretninger“ Nr. 25 for 1787: 14 Mai. (N.)

p. 69. Erik Chriſtian Severin Hvasſ døde paa Nørgaard d. 16 Juli 1862, begr. 21 ſ. M. paa Bælum Kkgd.

p. 80 L. 3. 2. Anna Mariche Hee f. 1696 i Sæby, døbt ibid. 17 April jfr. ad p. 3 Note 12.

p. 80 L. 3. 3. Knud Hee. Depon. fra Aalborg Skole 1723. Prof. i Nykjøbing p. Mors. (Taubers Program 1840).

p. 85 L. 12. Brev til Geheimeraad Bülow.

Paris 26 Juni 1791.

„Siden Revolutionens Begyndelſe har jeg ikke vildet bebyrde min Allerhøiſtærede Hr. Geheimeraad med Fortællinger om de naturlige Følger af denne ſtore Forandring, men en nylig Tildragelſe, ſom viſt vil opvække hele Europas Opmærkſomhed, kan jeg ikke undlade at berette. De veed, at Kongen adſkillige Gange i l'Assemblée Nationale, ſaavelſom paa l'Hotel de Ville de Paris har erklæret ſig for Chef de la Constitution, at han ſidſtafvigte 14 Juli for Gud og hele Nationen aflagde den høitideligſte Eed at holde Constitutionen, at han för 2 Maaneder ſiden lod hans Ambassadeurs ved alle fremmede Hoffer bekjendtgjøre en Declaration, indeholdende den nærværende Regjerings hele Forfatning, hoori han kalder ſig Roi d'une Nation libre, le premier Fonctionaire public ꝛc.

Uagtet alle disſe Forpligtelſer har han Natten imellem Mandag og Tirsdag ſkammeligen taget Flugten med hans hele Famlie, navnl. Dronningen, Dauphin, Madame Royale, Mad. Elisabeth, Monsieur & Madame, ſamt en Deel Tilhængere. Saaſnart l'Assamblée Nationale Tirsdag Morgen fik ſaadant at vide, lod den det ſtrax affichere, med Forſikkring at have føiet alle mulige Anſtalter til at opdage de Flygtendes Vei. Klokken 8 vare Gaderne fulde af Folk, paa hvis Anſigter man læſte Forundring og Beſtyrtelſe, ſom ſnart forandredes til den meeſt raſende Forbittrelſe, efterat mange Tuſinde havde ranſaget alle Slottets Vinkler og Gjemmer, uden engang at kunne finde Hullet, hvorigjennem Fuglene vare fløiet, under Vagt af en heel Bataillon de Gardes Nationales. Mangfoldige Courriers blev ſendte til alle Rigets Grændſer med Forbud paa Passage for enhver Reiſende. Velbevæbnede Borgere bleve poſterede

overalt i Paris, og ingen tilladt at slippe udenfor Barriererne. l'Assamblée Nationale har siden Nat og Dag været forsamlet. Tirsdag Eftermiddag lod Pobelen deels nedrive, deels udslette alle Kongl. Navne og Vaaben; i alle Gader hørtes Gjenlyden af denne Skrig: Ned med alle Erindringer af den Skjelm, den Meeneder, den Forræder, som ikke har ladet sig nøie med at ødelægge vores deilige Land, ved hans Dumhed og hans umættelige Betjenteres Gjærrighed, men nu bryder han sin Eed og flygter til Keiseren, for med hans Hjælp at lade os nedsable: er det for at styre Dronningens gamle Ønsker (at ville svømme i fransk Blod) at vi give ham aarlig 25 Millioner til hans Huses Udgifter alene, foruden Fordelene af saamange Domaines, saa at han vedpasse kan regne 35 à 40 Millioner aarlig Indtægter, som er mere for hans Huus end de fleste Europæiske Konger have til deres Hoffers og hele baade Civiles og militaires, Staters Bestyrelse.

Onsdag Morgen Kl. 1½ vare de Flygtende komne til St. Menehould, hvorfra de toge Veien til Varennes omtrent 50 lieues fra Paris og ikkun faa Poster fra Grændserne. Postmesteren, som syntes at kjende Dronningen, men var uvis om Kongen, førend han saae den store Lighed imellem hans Figure og Portraitet paa de nye Assignats, reed i største Hast en Omvei til Varennes, og meldte det for Municipalitetet, denne lod anholde Vognen, skjøndt den havde et Detachement Husarer til Beskyttelse (som Forræderen General Bouillè sendte). Dronningen førte Ordet, og fremviste et Pas stilet paa la Baronne de Kortz med 2 Børn, Kammertjener, Kammerpige og en Domestiqve. Paa Spørgsmaalet, hvorledes hun som en fremmed Dame kunde forskaffe sig en militaire escorte, maatte Kongen give sig tilkjende. Hans lumske Broder havde taget en anden Vei, og skal nu være i Bruxelles. Nogle Tusind Gardes Nationales ledsagede den Kongl. Familie tilbage til Chalons, og saasnart Assemblèe Nation. om Onsdag Eftermiddag fik Arrestationen at vide, sendte den 3 Deputerede for at besorge deres videre Befordring til Paris, hvor de i Gaar Eftermiddag ankom. Førend deres Tilbagekomst blev paa alle Pladse og Hjørner i Paris udraabt Assemblèens følgende Decret:

Art. 1. Aussitôt que le Roi sera arrivé au Chateau des Tuileries il lui sera donné provisoirement une Garde qvi sous les ordres du Commandant General de la Garde Nationale Parisienne veillera à sa sureté & sur sa personne. 2. Il sera provisoirement donné à l'héretier présomtive de la Couronne une garde particulière, sous les ordres du même Commandant, & il lui sera nommé un

Gouverneur par l'Assemblée Nationale. 3. Tous ceux, qvi ont accompagné la famille Royale, seront mis en état d'arrestation & interrogés. Le Roi & la Reine seront entendus dans leurs declarations, pour être pris ensuite par l'Assemblèe Nat. tel parti qu' elle jugera convenable. 4. Il sera formè une Garde particuliere pour la Reine. 5. Jusque à ce qu'il en ait été autrement ordonné, le Ministre de la Justice apposera le Sceau de l'Etat aux Decrets de l'Assemblèe, sans qu'il soit besoin de l'acceptation ou de la Sanction du Roi. 6. Les Ministres sont pareillement autorisés à exercer, chacun dans leurs departements, & sous leurs responsabilité, les fonctions du pouvoir executif.

Franſoſernes Ædelmodighed er utrolig, Kongen blev indført igjennem to tykke Rader af nogle hundrede Tuſinde Menneſker, under en silence morne, uden mindſte Udtryk af Hævn. Man ſiger, at da nogle faa begyndte at knurre, ſteg en gemeen Mand op paa Skuldrene af to Andre og med en anſtændig Tone ſagde: Messieurs, prouvons que nous sommes Francois, qve nous savons tenir nos sermens, qve nous respectons la Monarchie, même dans un Monarque parjure, & que des hommes libres sont assez fiers pour mepriser des ingrats; — hvorefter ingen yttrede ſig.

Dette er alt hvad jeg veed om denne nederdrægtige Hiſtorie, ſom jeg mindſt ventede at fortælle for 8 Dage ſiden, da jeg ſaae adſkillige Gange den Kongl. Familie uden for Paris omkring Bois de Bologne og St. Cloud.

Vores ypperlige Kron=Prinds er meget bekjendt her for hans utrættede Arbeidſomhed, hans Retfærdighed og gode Huusholdning. Naar nogen taler om Dansk Despotisme, har jeg altid Svaret færdigt: et Folk, ſom har Skrivefrihed, regjeres tilforladeligt ikke af en Despote. Gud bevare ham og lønne ham for denne Velgjerning. Det glæder mig inderlig at høre, at De lever vel, og af Alle er kjendt for den Mand, De er, semper idem.

Jeg med Kone og Søn frembære vore hjertelige Respects: Vi leve ſtille, Alt hvad kan ſpares ved en indſkrænket Levemaade, anvendes paa min Søns Opdragelſe, hvilken er lykkedes over min Forventning. Med Guds Hjælp bliver han med Tiden nyttig for Fædrenelandet. Saa=ſnart Roligheden her indfinder ſig, har den gode Tyge Brahe Udſigter til en anſtændig Oplivelſe, ja meget prægtigere end jeg foreſtillede mig. Min Allerhøiſtærede Hr. Geheimeraads

ærbødigſte Tjener

C. Hwass.

I dette Øieblik forkynder man, at mange Vogne med Kasser, indeholdende Guld- og Sølv-Mynter for nogle Millioner ere hidbragte fra Grændserne."

p. 90 Note 6. Jfr. ovenfor ad p. 21 L. 9 ff.

p. 97. Listen over Rektor Hopps Børn er hverken fuldstændig eller korrekt. De anførte Datoer ere Daabs- og ikke Fødselsdatoer, og der var tre Børn til foruden de anførte 8. Mærk ogsaa Følgerækken og Navnene.

Listen maa berigtiges saaledes:

1. Paul Jenson døbt $^{24}/_{8}$ 1724, begr. $^{18}/_{10}$ 1724.
2. Gjertrud d. $^{21}/_{3}$ 1726, begr. $^{15}/_{7}$ 1726.
3. Andreas Munchert d. $^{10}/_{7}$ 1727, Pr. i Taarnby.
4. Knud Paulin d. $^{21}/_{10}$ 1728, Degn i Søndberg.
5. Anne Kathrine d. $^{6}/_{12}$ 1729.
6. Bente Kirstine d. $^{3}/_{4}$ 1731, g. $^{10}/_{10}$ 51 m. Lauritz Wacher Pr. t. Sønderhaa, f. $^{2}/_{3}$ 1714 † $^{23}/_{4}$ 54.
7. Jens Jakob, d. $^{17}/_{9}$ 1733, Degn i Flade og Gjerum.
8. Frantz Mathis d. $^{22}/_{1}$ 1735, Pr. t. Raaberg, Rhær og sidst Sennels, entl. 1803 † 1806.
9. Gjertrud Helvig d. $^{21}/_{3}$ 1737, g. m Provst Hvass.
10. Johan Hoyer Delman d. $^{9}/_{7}$ 1739, Pr. t. Thise i Vib. St. † 1791.
11. Thomas, d. $^{17}/_{2}$ 1742 † $^{18}/_{3}$ 85 i Taarnby Prstgd.

(N.) Daabsdatoerne ere af Past. N. selv excerperede af Budolfi Kbg.

p. 112 Note 12. Schubarth læs Schuckart.

p. 130 L. 7 ff. Magdalene Cathrine Juulson, Datter af Hospitalsforstander Johannes Friedenreich Juulson, var døbt $^{4}/_{8}$ 1740 og blev begr. $^{7}/_{2}$ 1760. Navnet er egentlig Juul; thi Hospitalsforstanderens Fader var Borgermester Mathias Juul i Aalborg. (N.)

p. 132. Tycho Honnens. Datter Juliane Marie f. 1 Jan. 1863 i Kbhvn.

Tillæg og Rettelser til anden Del.

---

p. 7 & 8 og flg.

Rentekammerets Deliberations Prot. Nr. 11 fol. 121—122.

„Stormegtigste Allernaadigste
Arve Konge og Herre.

Eders Kongl. Mayᵗᵗ Allerunderdᵗ med Dybeste og Allerydmygeligste bøn af høy nødtrengenhed Søger og Anholder Saasom min fattige gamle Moeder Fru Anne staurskouf Sl. Christofer Huasses og Jeg hafuer beboet hennegaard udi Jydland i Riberhuus Amt som for Gields Besverlighed paa mange Aars tiid hafuer Verit Udsolt og forpandtet og min Moeder saa lenge hun lefuede og siden Jeg effter hendis Død hidindtil siddet Ved stedet og Ud Red Renten og suaret til huis Kongl. Skatter Gaarden Naadigst haver Verit paalagt, og ellers ald mideln effter min Sl. Moders dødelig afgang til Gields Betahlingen hengaaeu Saa Jeg fattig Enlig hyldestløse Jomfrue aldeelis Intet i Ringeste maader effter Fader eller Moder hafuer arfuet Eller Bekommet, Fordres og Krefuis dog nu af Amtskrifuern over Riberhuus Amt ved strenge Executioner Een stor Restands som foregifues at skulde Restere paa forⁿ hennegaardsmølle af Aarsag at dend udj første Matriculs Indrettelse haver verit Indført for sig self og Separered fra hovitgaardens Taxt Som dend ellers af arildstid hafuer Vnderligget huilche dog iche er Andet End af Forseelse som af den Sidste Matriculs Ind-Rettelse kand fornemmis og ellers af Sl. høylofligst Ihukomelse Konning Christian dend Tredies Udgifne skiøde til Sl. Oluf Stauerskou aar 1544 huor bemᵗᵉ hennemølle med hennegaard Er Incorporerit under Een Afgifft, Saauel og med gamle sandmends brefue og Tingsvinder Af Aar 1556: Bevises Møllen at ligge udi hovitgaardens Eendeels Indsteenede March og Eene Merche Endog det samme Bevises med Siün og Winder af yngere Dato, Saa og at Møllen af Arilds tid hafuer hørt og ligget Vnder gaardens Taxt, huilchet og saaledis skal besindes I Sandhed at Vere Naar Land Maa-

lingens Commission og forretninger Indkommer, Krefuis og derforuden Nogen restantz paa stochhester og forplegnung og Rest paa Rostienniste at skulde Restere huilchet er nig Alt bevist om noget i saa maader kand Restere saasom Sl. oberste Kruuse holdt Een Rytter for min Sl. Moeder udi nogen aar og som Jeg iche lengere kand Udredde Rente og Vdgifterne af forn Gaard Mølle og godz hafuer Jeg nu Verit nød til det at Qvitere Beder Allerunderdt: at Ed. Kongl. Mat Naadigst ville Ansee min fattig og slette tilstand og Naadigst Effterlade de gamle Restantzer som til Dato kand Restere af Gaarden og Vnder Dends Taxt beliggende Mølle Baade for min Egen V=formuenhed Saa og for min Sl. Fader Christofer Huasses skyld der lenge hafuer tient for Een Soldat og Ved første Anfang Vdi dend Keyserl. Krig huor hand først tilsadte Dend første deel af hans Midler Da hand som Een Vng Karl blef Anbefahlit et Compagnie til hest at oprette og da for dend Kierlighed hand hafde til hans Fæderne Land Soldte sit Fæderne Gaard og Godz til same Compagnies oprettelse og siden til hans Dods Dag Verit udi Ed. Ko. Mats høyloflig Ihukommelse hr Farfader og hr Faders Tienniste Indtil udi Ao. 1659 hand udi Kiøbenhafn tilsatte Lifuet og bort Døde og min Sl. Moder som udi same Krigstid Var forsløt til Fyen der Krigstiden ofuer Consumerit og forteret hendis Ringe Middel og Løsøre og Ved Fredens Erlangelse Da hun hiembkom fant een Spolerit Gaard og øde steder, huerchen Korn eller Creatur Levede Derover siden udi stor Besverlighed og dis Vær for mig Iche hafuer nu af min Sl. forældris Jordegodz Saa megit som Een Gadehuus eller Andre Middeler Der Jeg kand hafue min føde og ophold af, Forhaaber Allerunderdnt Ed. Kongl. Mat Antager min Fattig og bedrøvelig tilstand og mig Med Naade betencher, Vdi huilche Naadige Bønhørelses forhaabning Lever Eders Ko. Mat

Dat. Hennegaard d. 8. Nov.
1686,

Allerunderdanigste Tro
Arve Undersott
Christentze Huas.

At Supplicantens tilstand er Slet og megit Ringe og hendis Aller=underd. Andragende i saa maader Sandferdig at Vere kand Jeg hermed Allerunderdt Testere.

F. E. von Speckhan.

p. 34 L. 24. Christence Huas boede paa Hesselmed idetmindste fra 1680, hvilket sees af Skatteregistrene i Riberhus Amtsregnskaber, og

11 Okt. 1684 afsagdes en Dom paa Vester Herreds Ting, ifølge hvilken Provsten i Varde, Niels Hansen Arensberg, fik Tingsvidne af 2 Danne=mænd „at de idag 8 Dage være paa Hesselmed og der stevnede og Varsel gave ærl. og velb. Jomfru Christentze Huas for Dom paa Hr. Niels udi Varde hans Vegne for Bispens og sine Visitatspenge og gav Hr. Niels bemeldte gode Jomfru til Sag tilsammen 3 Rdl. for Aar 1682, som blev bevist med Provsteskriver Niels Nielsens Haand". Hun dømtes til at betale disse Penge. (Vester H. Tingbog).

p. 44 L. 17. I Grønlunds Samlinger paa Ribe Skolebibliothek findes følgende Notits: „5 Aug. 1709 er efter erhvervet Dom de Dato 19 Feb. 1706 over Christoffer Huas Frostrup Gaard med underliggende Gods skjødet til Borgermester Jens Bertelsen Taulov i Varde". Af Riber=hus Amtsregnskaber sees, at 1688 var „Christoffer Andersen" Forvalter paa Søvig, medens hans Forældre da boede paa Frøstrup, hvori Faderen havde Pant (see Bilag 72), men dette synes dog kun at have fundet Sted dette ene Aar. 1701 eller 1702 har han kjøbt Frøstrup af Niels Bolderup og har lagt under denne hidtil upriviligerede Sædegaard sit spredte Bøndergods, saa at han 12 Mai 1703 kunde tilmelde Amtsforvalteren i Ribe, at han nu besad en komplet Hovedgaard med 207 Tdr. 7 Skpr. $2^1/_2$ Alb. Hartkorn Bøndergods i mindre end 2 Miles Afstand fra Gaarden, hvorved denne skulde være skattefri (Riberhus Amtsregnskaber). Denne Herlighed fik imidlertid hurtig Ende.

Personalregister.

(Navnene ere ordnede efter de enkelte Personers indbyrdes Forbindelse.)

Hvas. A.

Jens, Landsdommer, til Kaas, 1—2, 3.
Jens, den yngre, til Kaas, 1—4, 7, 111.
Inger, 4—6, 23, 97, 139.
Chrijstoffer, Oberst, til Hennegaard, 3, 4, 7—21—26, 31, 33, 35, 47, 48, 52, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 119, 120, 121, 125, 126, 127, 131, 133, 134, 135, 138, 178—179.
Jens, 9, 20, 24, 26—32, 33, 34, 36, 48, 101, 102, 108, 109, 110, 111, 112, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 135, 138.
Oluf, 9, 24, 26, 31, 32, 33—34, 112, 116, 118, 120, 135.
Christence, 9, 24, 30, 31, 33, 34—35, 112, 121, 125, 135, 178—79, 180.
Hedevig Elisabeth, 9, 18, 24, 26, 30, 32, 33, 35—42, 112, 122, 125, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 137, 138.
Christoffer Andersen, 37, 42—46, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 167, 180.
Anders, 42, 46, 133.

Erik, 112.
(Ingeborg, 31).
Kirsten, fra Fodslette, 97.
Margrete, 23, 97.
Erik, Vogn, Johannes, Oluf, Gunder, } 47.

Hvas. B.

Jens Andersen, Kapitelsskriver, 47—53, 64, 76, 141, 142, 143, 144.
Anders, Sognepræst i Serup og Lemming, 51, 53—56, 60, 62, 63, 64, 144, 145, 149, 154—55.
Johannes Rhodius, theol. Kandidat, 56, 57.
Jens, Kapellan i Fladstrand, 56, 57—61, 146, 147, 148, 149.
Ane Lorenze Mumme, 61.
Erik Chr. Grave, Sognepræst i Sønderbjerg og Odby, 56, 58, 61, 62, 63, 79.
Christen Hee, Justitsraad, Theaterinspecteur, 90, 172, 173, 174—77.
Christian, 172.
Anders, Provst, Sognepræst i Nors og Tved, 177.
Magdalene Cathrine, 56, 61—64.
Frantz, Sognepræst i N. Felding og Tvis, 51, 56, 64—67, 69, 76, 79, 84, 87, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 167.
Jens, 67.
Hans, Sognepræst i Jyllinge og Gunsømagle, 66, 67, 68, 69—71, 72, 74, 82, 155, 156, 164.
Frantz Jørgen, Amtsforvalter i Veile Amt, 71, 72—73, 83, 156, 157, 158, 159.
Anna Marie, 70, 71, 73, 74—75.
Jens til Tvis Kloster, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 76—85, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168.
Niels, 67, 153.
Olive, 66, 68, 72, 82, 164.
Jens, Forpagter, 51, 56, 77, 85—88, 153, 154, 168.
Kathrine Marie, 86, 88—89.
Anna Elisabeth, 86, 89—90, 172.
Jens, Kammersekretair, 71, 90.
Hans, konst. Byfoged, 90—91, 170.
Anders, Eier af Østergaard, 77, 91—92, 153, 169, 170.
Maren, 51.
Christoffer, 52.

Bendt Johan, Lærer, 173.
Frantz, Justitsraad, 173.
Michael L., 173.
Francis, 173.
Andreas, Landinspektør, 174.
Erik Chr. Severin, 174.

Abildgaard, Mandrup, til Skodborg, 16, 107.
Adeler, H., Deput. i Rentek., 132.
Ahlefeldt, Anna, 139.
Albertin v., Peder, Amtmand, 77, 160.
Amnitzbøll, Henrik, Krigsraad, 81.
Andersdatter, Cecil, 59.
— Lisbeth, 42—46, 133.
— Lizabeth, 51.
Andersen, Christoffer Huas, see Huas.
— v., Claus, 15, 104, 105.
— v., Hans Jørgen, 15, 104, 105.
Andreæ, Janus, 48.
Anna, Hr. L. Grøns, 65, 66.
Arctander, Just, i Viborg, 44, 128.
Arenfeld, Jakob, til Jensgaard, 51.
— Mogens, til Rugaard, 110.
— Elisabeth, 22.
Arensberg, Niels Hansen, Provst, 180.
Arenstorff, Frederikke, 173.
Axelsen, Hans, Borgermester, 130.

Bager, Jørgen Hansen, Præst, 60.
Baggesen, Bagge, Raadm. i Ribe, 26, 125.
Balle, N. E., Prof., 72.
Baltzar, J. Ernst, 29, 109.
Baltzersen, Niels, Præst, 37.
Bang, Anna, 22.
— Palle, paa Hennegaard, 135.
Banner, Magdalene, til Krabbesholm, 2.
Bartholin, Albert, Sekretær, 172.
— Caspar, Prof., 64.
— J., Prof., 148.
Batteux, 90.
Bay, Jens Splid, 64.
— Mouritz, 64.
Bech, Graver, 143.
Becher, T. A., Prof., „Archivregistraturer" 1, „Orion" 1.
Belov, Henrik, 14, 105.
Bennedsdatter, Hedevig Elisabeth Huas, 42.
Bergh, Jens, Kommerceraad, til Kjærsgaard, 172.
Bild, Predbjørn, paa Lundenæs, 2.
Bille, Anders, Marsk, 18, 99, 100, 107.
— Sten Andersen, Major, 49.
— Karen, 116.
— Mogens, til Tirsbæk, 105.
Billum, Hans Jensen, 130.
Birkerod, Jens, Prof., 43.
Blache, H. H., Prof., Rektor, 141, 143.
Blichfeld, Mette Henriksdatter, 55.
Bloch, Biskop, 133.
Blome, Didrik, til Nebel, 25, 117, 118.
Bollerup, Niels Andersen, til Frøstrup, 124, 180.
Bondrop, C., Præst, 62.
Borch, Byfoged, 87.
Bordier, Pierre, 58.
Borggreving, Mag. Chr. Melchior, 55.
— Magdalene, 54, 55, 61.
Bork, Ole, Prof., 54.
Bornemann, P. J., Deput. i Rentek., 132.
Borthuusen, Gjertrud, 143.
Bouillé, fransk General, 175.
Braem, Dr. Joh., 144, 145.
Brahe, Tyge, 176.
— Otto Pedersen, 5.
Brangstrup, J. C., Præst, 70, 71.
Bredenberg, Peder Jensen, Byfoged i Varde, 130, 133.
Bregendahl, Etd., 111.
Brockmann, 120.
Brokkenhuus, Erik til Lerbæk, 119.
— Johan til Hinsel, 100.
— Karen 139.
— Klaus, 139.
Brorson, J. H., Præst, 113.
Bruun, Niels Hansen, Præst, 75.
Bræmer, A., 157.
Buchwald, Fred., Generalmajor, 18, 28.
Bundesen, Rasmus, Amtstuefuldmægtig, 39, 40, 130.
Butzow, Henrik, Præst, 172.
Bülow, Gehejmeraad, 174.
Bytzow, Stiftsprovst, 172.

Christensdatter, Karen til Lydumgaard, 125.
Christensen, Anders, 123.
— Jørgen, 113.
— Mathias, 113.
Christian den 4de, 4, 12, 14, 18, 27, 40.
— Reces, 29.
— den 5te, 31.
— den 6te, 59.
Clemmendsen, Peder, til Lydumgaard, 125.
Colding, J., 138.
Cramer, Chr., 143.
Curtzer, see Kurtzer.

Daugaard, om de danske Klostre, 166.
Deden v., til Kongstedlund, 80.
Detharding, Georg, Prof., 147.
Dorschæus, Mikael, 158.
— Terkel, 158.
Due, Mandrup, 14, 103.
Dyre, Anna, til Tvis Kloster, 65, 149, 150, 166.
— Elsebeth, 65, 149, 150.
Dysel, Arnold Christian, Landsdommer, 155.

Ebbesen (Udsen), Lavrids, 47, 19, 22, 110.
Egard, Dr. 120.
Ehrenfeld, Stefan, til Endrupholm, 122, 136.

Endorf, Peder, til Hennegaard, 122, 136.
Engelstoft, L. St., Præst, 173.
Erichsen, C. C., Provst, 157.
Ernstes, Maren, 117.
Eskbach, Nikolaj, Præst, 59, 60, 146, 148.
Estrup, Borgermester, 73.

Fabricius, Lavrids Jakobsen, Præst, 150.
Falster, Mag. Christian, Rektor, 69, 76, 155.
Finche, Mag. Jakob, 48.
Fischer, Christian til Allinggaard, 63, 67, 86, 155, 169.
— Henrik, Ritmester, 72, 83, 84, 157, 158, 168.
Fogh, Anna Else, 69, 71, 72, 74.
— Anna Nielsdatter, 154.
— Inger, 70.
— Jørgen Nielsen, Kammerraad, 71.
— Margrete, 71.
— Niels Lavridsen, 154.
Frantzdatter, Karen, 47—53. 64.
Frantzon, Anders, Præst, 47, 51, 53, 144.
Frederik den 2den, 27.
— den 3die, 14, 27, 49. Forbud, 29.
— (den 6te), Kronprinds, 176.
Frick, Petronelle Pauline, 75.
Friedenreich, Janus, til Palstrup, 67, 86. 169.
Friis, Henrik, til Urbæklunde, 33, 116.
— Herman, Kapitain, 49.
— Tønne, Ritmester, 17.
Fugl, Marie, 71.
— Rasmus, Kammerraad, 70, 71, 156.

Gade, Kornet, 143.
Gagnet, Anton Yves, 90.
Galde, Gude, 3.
— Oluf, 3.
Galt, Birgitte Marie, 38, 42—46, 124, 133.
— Gjord, 43, 140.
— Knud Henrik, til Viumgaard, 43.
Gamelin, Bernt, Lieutenant, 28, 108, 109, 110.
Gersdorff, Christian, Etd., Amtmand, 54, 144.
— Joakim, Kfd., Amtmand, 54, 144.
Giessings Jubellærere, 47, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 63, 64, 66, 68, 86, 88, 90.
Glambek, Niels Pedersen, 21.
— Oluf (Staverschov), 22.
— Peder Christensen, 21.
Glerup, Joh., Raadmand, 80.
Glud, Niels, Præst, 51.
Grave, Anna, 55.
Grave, Christian, Præst, 55, 56.
— Dr. Erik, Biskop, 50, 55, 62.
— Magnus, 55.
Grimelius, Amalie Kathrine, 172.
Grubbe, Gabriel, til Tvis Kloster, 65, 149, 150, 166.
— Jakob til Kabbel, 3, 15, 16, 104, 105.
Grøn, Fru Anna, 2.
— Lavrids, Præst, 64, 65, 149, 152.
— Leonora, 66, 153.
Grønlunds Samlinger, 133, 180.
Gøye, Absalon, paa Dalum, 2.

Haae, Christen, Birkefoged, 69.
Hagen, Maren, 142.
Hahn, Hyppolita, 139.
Halse, Kancelliraadinde, 81, 82.
Hammer, Even, Sekretær, 172.
— Peder, 171.
Hansdatter, Karen, 65.
Hansen, Andreas, Farver i Holstebro, 167.
— Elsebeth, 58.
— Hans paa Vardho, 38, 122, 123, 127.
— Jakob, Kontrollør, 58..
— Maren, 58.
— Nis, Præst, 82, 152.
Hauch, J., Kfd., Amtmand, 164.
Hee, Anna Mariche, 61, 171, 172, 174.
— Knud, Prok., 174.
— Thomas, Præst, 171.
Hegelunds Almanakker, 2.
Heide, N., Præst, 143.
Hendrichsen, Niels, Præst, 63, 85, 88.
Henneberg, Præst, 172.
Herlov, Morten, Mag., 143.
Hertels Beskr. over Aarh. Domk., 22, 64.
Heydensdorph, Ide, 121.
Hofman, Justitsraad, 77, 161. Fundatser, 56.
Holberg, Danm. Hist., 29.
Holst, Jens, Kapellan, 60.
— Nicolaus, 118, 119.
Honnens, Tycho, Lieutenant, 173, 177.
Hopp, Andreas Munchart, Præst, 172, 177.
— Anne Cathrine, 177.
— Beate Kirstine, 177.
— Frantz Mathias, Præst, 177.
— Gjertrud, 177.
— Gjertrud Hedevig, 173, 177.
— Jens Jakob, Degn, 177.
— Johan Høyer Deichman, Præst, 177.
— Knud Povlsen, Degn, 177.
— Povl Jensen, 177.
— Thomas, Rektor, 177.

Hopp, Thomas, 177.
Hornemann, Henrik, Præst, 70, 156.
Horrebow, P., 59, 148.
Hortulan, Søren, 171.
Hue, Peter, Profos, 100.
Hurtigkarl, Provst, 63.
Høeg, Erik, 146.
— Mogens til Arreskov, 98.
— Lieutenant, 84.
Høyer, Generalauditør, til Sondervang, 81, 89, 164.

Ibsdatter, Maren, 156.
Ibsen, Niels, til Tvis Kloster og Lergrav, 45, 67, 87, 158, 166–67.
Isarell, Oberstlieutenant, 99.
Jakobsen, Lavrids, 121, 123.
Jensen, Thomas, 99.
Jermiin, Thomas Just, til Ausumgaard, 68.
Jessen, Frands, 120.
— Jens, 120.
Johan, Hr., Præst i Kolind, 142.
Johan Albrecht, Borger i Kbhvn., 29, 30, 112.
Juel, Axel, til Villestrup, 103.
— Enevold, til Hesselmed, 136.
— Erik, til Hundsbæk, 8, 15, 22, 97, 105.
— Frands, til Frøstrup og Krabbesholm, 123.
— Hans, til Starupgaard, 30, 34, 116, 121, 122.
— Iver, til Villestrup, 103.
— Jens, til Julingsholm, 2.
— Jens, til Hesselmed, 136.
— Peder, til Hesselmed, 136.
— Sofie, 22, 116.
— Vincens, til Hesselmed, 136.
Juel, Anne Jensdatter, 51.
— Jens, Præst, 51.
Junghans, Bagge, Konrektor, 55, 56.
Justsen, Deput. i Rentek., 132.
Juul, Mathias, Borgermester, 177.
Juulson, Joh. Friedenreich, Hospitalsforstander, 177.
— Magdalene Kathrine, 177.
Jørgensen, Christen, paa Søvig, 122.

Kaas, Beate ell. Birthe, 33.
— Erik, til Bremersvold, 99.
— Herman, til Refstrup, 15, 16, 107, 117.
— Iver, til Ulstrup, 103.
— Johanne Sofie, 123.
— Jørgen, til Hastrup, 105.
— Jørgen Grubbe, Amtmand, 140.
— Mogens, til Lyngholm, 103.
Kaas, Mogens, til Høiris, 33. 116.
— Niels, til Bekmark, 121.
— Niels, 139.
Kalls Mskrsaml. 60.
Kall-Rasmussen, Prof., Registrator, 7.
Kalou, Mette Lukasdatter, 154.
Karl Gustav, Konge i Sverig, 19, 49, 141.
Kellermann, Christiane, 75.
Kesselhahn, Georg, Kapitain, 155.
Kierchegaard, Dorothea Jensdattrr, 138.
Kierulf, Chr., til Østergaard, 80.
Klevenfelds Samlinger, 3, 7, 9, 31.
Kneil, Joh. Filip, Major, 78.
Knudsen, Præst, 153.
— Bertel, 63.
— Daniel, Præst, 65.
— Terman, 37, 127.
Kohlblatt i Kiel, 25, 116.
Krabbe, Henrik, 124.
— Iver, 18.
— Jakob, til Lindbjerg, 16, 107, 140.
— Oluf, Etd., til Bjerre, 38, 39, 40, 41, 43, 124, 132, 133, 137, 138, 140.
— Tyge, til Bustrup, 2.
Krasse, Fru Karine, paa Hald, 2.
Krag, Christen, til Lydum, 17, 23.
— Christence, 8, 9, 22, 23, 34, 135.
— Else, 17.
— Erik, til Kjellingborg og Lydum, 23.
— Erik, til Lydum, Endrupholm, Bramming, 4, 15, 17, 105.
— Henrik, 3.
— Jørgen, til Endrupholm, 7, 8, 17, 23, 97, 98, 99.
— Lisbeth, 116.
— Mogens, til Agerkrog og Kaas, 17, 22, 49.
— Niels, til Kaas og Trudsholm, 7, 15, 17, 22, 99.
— Otto, til Voldbjerg, 6, 15, 17, 27, 28, 102, 104, 105.
Krog, Mag. Niels, Rektor, 53, 144.
Kruse, Christoffer, 3.
— Christoffer, 3.
— Enevold, 3, 16.
— Ingeborg, Jakob Grubbes, 3, 15, 16.
— Ingeborg, Jens Huasses, 3–4, 7, 111.
— Jørgen, til Hjermitslevgaard, 16.
— Karen, 16.
— Lars, 3.
— Magdalene, 105, 117.
— Mogens, Oberst, til Spottrup, 25, 116, 117, 118, 179.

Kruse, Otto, til Balle, 17, 22, 116.
— Tyge, 3.
Kuerdesen, Niels, 113.
Kurtzer, Christoffer Phil. (Reichelsdorf), Major, til Mølby, 26, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 137, 139.
Købbeke, Klavs, Amtsskriver, 24, 113, 114, 115.
— Hans, 114.
Kølle, Jens, 156.

Laasbye, Mette, 78.
Lange, Gunde, til Breining, 11, 101.
Lange (3 Roser), Kjeld, Oberst til Kjølbygaard, 49.
Niels, til Kjærgaard, 139.
Peder, til Kjærgaard, 15, 104.
Lange, (1 Rose), Anders, til Deibjerglund, 124, 140.
Anna, 140.
Anna, 137, 139.
Barbara, 43, 121, 137, 139, 140.
Christen (1), til Bramming, 37, 136, 139.
Christen (2), til Bramming, 4, 6, 139.
Christen (1), til Hesselmed, 137, 139.
Christen (2), til Hesselmed, 122, 137, 139.
Christen til Deibjerglund, 121, 124, 140.
Christen til Tjerret, 139.
Dorthe, 140.
Ellen, 140.
Hans, til Nørholm, 140.
Hans, 140.
Henrik, til Deibjerglund, 140.
Henrik, til Fuglsang, 139.
Ida, til Lydumgaard, 26, 30, 137, 140.
Ida, 140.
Ingeborg, 6, 139.
Iver til Bramming, 4–6, 8, 97, 104, 139.
Jakob, 6, 139.
Jens, 4, 6, 139.
Kirsten, 43, 104, 139.
Maren, 16, 140.
Mette, 140.
Niels til Skrumsager, 4, 5, 139.
Langhoff, Præst, 41.
Lassen, Rasmus, Præst, 133.
Lauridsen, Hans, i Bredmose, 113.
— Laurids, Mag., Rektor, 144.
Lautrup, Anne Margrete, 78.
Lemming, Præst, 172.
Lene Provstedatter, 63.
Lengnick, Kapt., Kirkebogsuddrag, 51, 52, 55, 63, 75, 173. Person. Efterr. om Danm. og Norg. Geistlighed, 71. Stamtavler, 70, 154.
Lindenpalm, Hvas, Jstd., 80.
— Bertel, Præst, 71.
Lolius, Chr. Mortensen, 119.
Ludvig den 16de i Frankrig, 174—176.
Lund, Chr. Fred, Præst, 60.
— Jens Pedersen, 172.
— N. B., Præst, 173.
Lundsteen, Præst, 35, 41.
Lundsgaard, Christen, til Lergrav, 87.
— Karen, 91—92, 169, 170.
— Konrad, til Lergrav, 87, 91, 92, 170.
Lühe, von der, 161.
Lykke, Erik, til Eskjær, 2.
— Jørgen, Ritmester, 110.
— Kaj, Befal. over Aalborg, 110.
— Niels, til Elved, 18, 107, 108.
— Valdemar, til Grindersleykloster, 18, 107, 108.

Maar, Anne Marie, 71.
Mads Hr., Præst, 65.
Maltesen, Claus, 3.
Mariager, H., Præst, 158.
Marie Antoinette, Dronning i Frankrig, 174—76.
Marsvin, Jørgen, til Avnsbjerg, 103.
Mikkelsen, Niels, 113.
— Søren, 113.
Moldrup, Anna Magdalene, 72, 76—85, 153, 156, 157, 163, 164, 165, 166, 168.
— Hans Christian, Major, til Staarupgaard, 78, 83, 165.
— Jens, Oberst, Etd., til Vestervig, 2, 78, 79, 80, 89, 162.
— Johan, Major, 78.
— Magdalene Kirstine, 79.
— Peder, Kmhr., til Vestervig, 78.
— Peder Nielsen, Assessor, 78.
Monradstammen, 55.
Montesquieu, 90.
Mormand, Maren, 43.
— Christoffer, 43.
Mortensdatter, Kathrine, 154.
Mortensen, Mads, paa Albæk, 117.
Moth, Kancelliraad, 81.
Mumme, Christoffer, Biskop, 59, 148, 149.
Munk, Berete, 2.

Munk, Ludvig, 2.
— Peter, 2.
— Familien, 166.
Muus, Christian, Biskop, 150, 152.
Mygind, Jørgen, til Nørtorp, 80.
Müller, Johannes, til Lunderup, 136, 137.
Møller, Carl, Prof., 141.
— N., Reg. over alle Rangsperſoner, 90.

Nanſen, Præſident, 54.
— Sofie, 54.
Neergaard, Anna, 75.
— Jens Bruun, Etd., 75.
— Peter Johanſen, Krigsraad, 75.
Nielſen, A. H., Præſt, perſon. Saml., 58, 60, 172, 173.
— Anders, til Søvig, 25, 26, 34, 35—42, 43, 44, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 137, 138.
— Niels, til Endrupholm, 22, 26, 30, 31, 34, 37, 121, 122, 123, 125, 127, 135, 136, 137, 180.
— Niels, 154.
— Oluf, Cand. mag., 139. Skadſt Herred, 22, 121, 122, 137. Veſterj. Avis, 137.
— Peder, til Lunderup, 127.
— Stefan, Borgerm. i Varde, 22, 38, 122.
Nislev, Christian, Præſt, 68, 153, 168.
Norby, Bendix, til Urup, 140.

Oxſen, Deput. i Rentek., 132.
Opitz, Andreas Fred., til Lergrav, 87.
— Magdalene, 87.
— Matthias, til Lergrav, 87.
Orm, Margrete, 137, 139.

Paludan, Hans, Fuldmægtig, 159.
Pape, Joh. Bendix, til Tvis Kloſter, 84.
Parsberg, Oluf, til Jernet og Palſtrup, 16.
— Elſe, 16.
Pedersdatter, Hedevig Eliſabeth Huas, 42.
— Mette, 120.
Pederſen, Jens, paa Frøslevgaard, 116.
— Jes, 120.
— Lavrids, 113.
— Mathias, paa Starbylund, 43.
Peremoſe, Ritmeſter, 43.
Peterſen, Landvæſenskommisſær, 87.
— Marie, Madam, 172.
Ploug, Lars Jakob, Møller, 173.
Pors, Hans, til Nørgaard, 8, 97.
Poulſons Bibl. Aarh., 54, 55, 144.
Catalogus, 48, 51, 53, 54.
Poviſt, Henning, 38, 43, 124.
— Karen, 124, 140.
— Laurids, til Skrumsager, 16, 38, 43, 104, 107, 124.
Pretzler, Hedevig Sabine, 78.
Printzler, Arnold (Arendt) Jenſen, Præſt, 54, 145, 146.
Prip, Iver, 13, 98.

Quenouat, Pierre, 58.
Quitzov, Otto, 6, 139.
Qviſtgaard, Anders, 168.
— Morten, paa Stubbergaard, 80, 168.
— Karen Kirſtine, 168.

Raben, Amtmand. 154.
Rafn, Hans Severin, Kmrd., 80.
Rantzau, Chriſtian, Greve, 18, 81, 108.
Raſk, Lambert, 123.
Rasmuſſen, Jens, 142.
— P., Deput. i Rentek., 132.
Ratlov, Chriſtian, Ghmrd., 54, 144.
— Sivert, Oberſt, 124.
Reedtz, Sofie, 107.
Reimer, Chriſtian, Præſt, 68.
— Ole, Student, 54.
Reinat, Baltzar, 85.
Reuſs, Jer. Fred., Prof., 156.
Rhodius (Rhode), Anna, 55.
Anna Eliſabeth, 53—56, 62.
Eliſabeth (Anna), 55, 149.
Johannes, Konrektor, 54.
Jørgen, Rektor, 55, 56, 58.
Richart, Frederik, Præſt, 64, 65, 67—68, 76, 153, 167.
— Olive, 63, 67, 71, 153, 168.
Ring, Jørgen Martinus, Major, til Lyngholm, 80.
Roſenbeck, E. F., 173.
— T. C. A., 173.
Roſenberg, Biſkop, 55.
— Cecil, 55.
Roſenkrands, Erik, til Roſenholm, 112.
— Jørgen, til Kjeldgaard, 104.
— Mogens, Ghmrd., til Spøttrup, 77, 79, 162, 163.
Roſtrup, Gunde, 140.
— Jørgen, 120, 122, 137, 139.
— Sofie, 124, 140.
Rothkirch, Ventzel, til Krogsgaard, 16, 107.
Ryeberg, Etrd., 167.
Ryegaard, Chriſten Sørenſen, til Heſſelmed, 41, 42, 137, 138.

Ryegaard, Søren, 136, 138.
Rygh, Johan, Kopist, 159.
Rytter, Søren, Student, 49, 50, 141.
Rømer, Lars, Birkedommer, 70, 156.
— Niels Sørensen, Præst, 158.
— Ole, Prof., 64, 85.
Rønnov, Anna, 97.
— Floris, 97.
Rørdam, Holger, Præst, 49, 141.

Samsing, Anders, Præst, 31.
Sandvig, 31.
Saxe, Frederik, 105.
— Hartvig, paa Lønborg, 16, 105.
Schmidt, Cidzel Kathrine, 57—61.
— V., theol. Kand., 51.
— Emilie, 173.
— W., Præst, 171.
Schnell, Andreas Fred. Chr., 63.
— Andriette, 63, 64.
— Anua Elisabeth, 63, 64.
— Erik Chr., 63.
— Fred. Chr., Præst, 63, 81.
— Margrete, 63, 64.
— Ulrik Chr., Provst, 61—64.
Schuchart, Generalkrigskommissær, 179.
Schytte, K., Alterdegn, 19, 143.
Seefeld, Peder, til Havnø, 98.
Sehested, Mogens, til Holmegaard, 15, 99, 104.
— Oberst, til Høgholm, 80.
Simon, Christiane Jakobine, 172.
Simonsen-Vedel, til Elvedgaard, 107.
Skade, Elsebe, 12.
— Lisbeth, 16, 105.
Skeel, Christen, 11, 100.
— Hans, 29, 109, 110.
— Karine 2.
— Mogens, 50.
Skram, Anders, 140.
— Else, 140.
— Kirsten, 140.
Smith, Anna, Elisabeth, 173.
Sommer, Niels, Præst, 65, 68, 153.
Speckhan, F. E., Amtmand, 179.
Spend, Mogens, til Nørgaard, 2.
Spengler, Joh. C., Forvalter ved Kunstkammeret, 172.
— Lorens, Forvalter ved Kunstkammeret, 172.
Staal, Christiane, 75.
Stampe, Prof., 72.
Stauerschov, Anna, 7, 21—26, 27, 31—33, 105, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 125, 127, 135, 138, 178, 179.
Stauerschov, Fasti, (Fader), til Olufgaard, 8, 21, 22, 135.
— Fasti, (Søn), 22.
— Gunner, 21.
— Hartvig, til Hennegaard, 22.
— Oluf (Glambek), til Hennegaard, 22, 135, 178.
— Oluf, 22, 33, 135.
— Sofie, 8, 17, 19, 22, 23, 116, 117, 135.
— Splid, til Donneruplund, 22.
Steens, Bodild, 133.
Steenberg, Præst, 92.
Steenbuch, J., Prof., 148.
Stegelmann, Jakob, 114.
Strangesen, Klaus, til Nørholm, 140.
— Karen, 140.
Strømberg, Mikael Chemmitius, Dr. med., 154.
Strømborg, Anna, 64, 66—69, 76, 77, 84, 88, 153, 154, 155, 167.
— Birgitte Marie, 77, 84, 85—88, 153, 154, 169.
— Hans Thomesen, 66, 86, 154, 155.
— Henrika Blichfeld, 154, 155.
— Kathrine Margrete, 154.
— Karen, 155.
Studsgaard, C. B., Prof., 72.
Suhms Saml., 6.
Surch v., Samuel, 14, 104, 105
Svane, Hans Pedersen, 51, 52, 56, 143.
Svend Hr., Præst, 142.
Sørensen, Christen, see Ryegaard.

Tauber, E., Etd., Rektor, 60, 171, 173.
Taulov, Jens Bertelsen, til Frøstrup, 180.
Teilmann, A., Præst, 74, 75. Stamt. over Fam. Teilmann, 70, 74; over Fam. Neergaard, 74.
Andreas, Kammerraad, 75.
Anna Marie, 75.
Frands Jørgen, 75.
Frands Jørgen Harald, 75.
Hans, Handelsmand, 75.
Joh. Chr., Præst, 73, 74, 75.
Peter, Præst, 74.
Thestrup, C., Prof., 70.
Thomesen, Hans, see Strømborg.
Thorup, P. N., Prof., Efterr. om Ribe Skole, 69, 70.
Thotts Mskrsaml., 3, 4, 9.
Thott, Otto, Ghmrd., Oversekretær, 163.
Thunbo, Mikkel Jensen, 144.
Toft, Claus, Kirkeskriver, 50.
Torstenson, General, 18, 40, 131.
Trellund, J., Prof., 148.

Traps stat. Beskrivelse, 56, 138.
Tybring, Inger, 65, 151.

Udsen, see Ebbesen.
Ulfeld, Korfits, til Matrup, 110.
Ulfeld, Laurids, til Egeskov, 16.
Ulfstand, Else, 43.
Ulsøe, Helvig Sofie, 171.
Unger, Birthe, 124.
— Eva, 43, 124.
— Hans Wolf, 43.
Utrecht, Knud, Mag., Præst, 65, 150, 151.

Vandal, J. Fr., Prof., 57, 64.
Wandalls Mskr. om Geistligh. i Aalborg, 60.
Wedege, Peder, Veiermester, 64.
Veigersleſ, Christen, Kirkeskriver, 50.
Westrup, Fred., til Tvis Kloster, 84, 168.
Vibro, Margrete Christensdatter, 63.
Wielandts lærde Tid., 3, 9, 19, 20, 31.
Villadsdatter, Kirsten, 127.
Vilhelm, Konge i England, 31.
Vind, Anne til Endrupholm, 7.
Vind, Barbara, 136, 139.
— Birgitte, 22.
— Thr., til Nørholm, 24, 112.
— Iver, til Nørholm, 15, 98, 99, 105, 112.
Vinding, Jes Filip, Provst, 79, 153.
— Paul, Prof., 85.
Woetmann, Hans Chr., Forvalter, 88–89.
Vognsen, Anna, 97.
— Jakob, til Kongensgaard og Sønderris, 8, 17, 97.
— Jesper, til Nerild, 23, 26, 43, 112, 119, 121, 125, 126.
— Juline, Jespersdatter, 139.
— Margrete 97.
— Mikkel, 8, 97.
Worm, D., 48.
— J., Deput. i Rentekammeret.
— J., Lexikon 90.
Worsaae, Jens, Amtsforvalter, 73.
Wøldicke, Markus, Prof., 156.

Zander, Anna Henriksdatter, 55.
Zitphsen, Erentz Fred., til Volstrup.